

Sándor István

A vagyonvédelem jogi eszközeinek legújabb nemzetközi
tendenciái

MTA doktori értekezés

Budapest, 2017.

Tartalom

A dolgozatban alkalmazott rövidítések feloldása	6
Előszó	8
I. A kutatás célja és módszertana	9
1. A kutatás célja	9
2. A kutatás módszertana és keretei	11
2.1. Módszertani kérdések	11
2.2. A kutatás keretei	12
3. Alapvetések és kiindulási pontok	14
4. Alapfogalmak	18
4.1. A trust szó jelentéstartalmai	18
4.2. A trustjogviszonnyal kapcsolatos főbb fogalmak	22
II. A trust és ahhoz hasonló jogintézmények szabályainak háttere	26
1. A trust a common law jogrendszerű országokban	27
1.1. Európa	28
1.1.1. Nagy-Britannia	28
1.1.2. Egyéb európai országok	29
1.2. Amerika	30
1.2.1. Az Amerikai Egyesült Államok	30
1.2.2. Kanada	32
1.2.3. Közép-amerikai országok	32
1.3. Ausztrália és Óceánia	35
1.3.1. Ausztrália	35
1.3.2. Új-Zéland	35
1.3.3. Az óceániai szigetek	36
1.4. Common law jogrendszerű országok Ázsiában	37
1.5. Afrika	38
2. Vegyes jogrendszerű államok	40
2.1. Dél-Afrika	40
2.2. Louisiana	41
2.3. Máltai Köztársaság	43
2.4. Québec	43
2.5. Skócia	44
2.6. A Csatorna-szigetek	46
2.7. Egyéb vegyes jogrendszerű országok	47
3. Trusthoz hasonló jogintézmények a civiljogi jogrendszerekben	48
3.1. Európa	48
3.1.1. Liechtenstein	52
3.1.2. Luxemburg	53
3.1.3. Franciaország	54
3.1.4. San Marino	54
3.1.5. Oroszország	55

3.1.6. Litvánia	56
3.1.7. Ukrajna	56
3.1.8. Románia	56
3.1.9. Cseh Köztársaság	57
3.1.10. Lettország	58
3.1.11. Magyarország	58
3.2. Közép- és Dél-Amerika	59
3.3. Ázsia	65
3.4. Afrika	68
4. A trust a vallási jogon alapuló jogrendszerekben	68
 III. A vagyonrendelő jogainak védelme	 70
1. A vagyonrendelő jogai	74
1.1. A vagyonrendelő jogainak kiszélesítése	75
1.2. A living trust	77
1.3. A vagyonkezelő magáncég	78
1.4. Utasításadási jog	80
1.5. A vagyonrendelő jogainak telepítése	82
1.5.1. A protector fogalma	84
1.5.2. A protector tisztségének jogszabályi háttere	85
1.5.3. A protector lehetséges jogköre	86
1.5.4. A protector keresetösségi joga	90
1.6. A vagyonrendelő különleges jogai civiljogi és vegyes jogrendszerekben	90
1.6.1. A vagyonrendelő tulajdonjogának fenntartása	90
1.6.2. A tulajdonos nélküli vagyon	92
1.6.3. A protector és hasonló tisztségek	93
2. A vagyonrendelő hitelezőivel szembeni védelem	95
2.1. A vagyonrendelő visszavonási jogának jogi természete	95
2.2. A kötelesrészi igény	97
2.3. Fedezetelvonás	99
2.3.1. Az angol joggyakorlat	99
2.3.2. A fedezetelvonás elleni szabályok az Amerikai Egyesült Államokban	100
2.3.3. A nemzetközi trustjoghatóságok gyakorlata	102
2.4. A visszavonási jog és a fedezetelvonás egyes civiljogi és vegyes jogrendszerű országokban	105
2.4.1. A visszavonási jog	105
2.4.2. A vagyonrendelő hitelezőinek joga	107
 IV. A kedvezményezett jogainak védelme	 111
1. A kedvezményezett jogainak természete	111
1.1. A tradicionális megközelítés	112
1.2. A kedvezményezett jogának eltűnése	114
1.3. A kedvezményezett joga egyes civiljogi és vegyes jogrendszerekben	117
1.3.1. A kedvezményezett joga dogmatikai szempontból	117
1.3.2. A tracing lehetősége	119
2. A megszüntetés és módosítás joga	121
2.1. A Saunders v Vautier szabálya	122
2.2. A Claflin-doktrína	126

2.2.1. A lényeges cél	126
2.2.2. Valamennyi kedvezményezett kezdeményezése	129
2.2.3. A módosítás joga	130
2.3. A két szabály elterjedése	132
2.4. A vegyes és civiljogi jogrendszerek szabályai	135
3. A kedvezményezett jogának védelme	135
3.1. A jogvesztő záradék	136
3.1.1. Az angol jog megközelítése	136
3.1.2. Az Amerikai Egyesült Államok gyakorlata	138
3.1.3. A nemzetközi trustok esetében alkalmazott gyakorlat	139
3.1.4. A vegyes és civiljogi jogrendszerek gyakorlata	139
3.2. A kedvezményezett jogának átruházhatósága	140
3.3. A kedvezményezett jogának védelme a hitelezőivel szemben	141
3.3.1. Az angol jog megoldása	141
3.3.2. Az Amerikai Egyesült Államok szabályozása	142
3.3.3. Az angol és az amerikai szabályozás elterjedése	147
3.3.4. A vegyes és civiljogi jogrendszerű országok szabályozása	148
4. A diszkrecionális trust és a kedvezményezett jogállása	149
4.1. Általános szabályok	149
4.2. A kezelt vagyon átvitele	151
5. A magáncélra rendelt trust	153
5.1. A tradicionális angol jog	153
5.2. Az Amerikai Egyesült Államok gyakorlata	157
5.3. A nemzetközi trustjog gyakorlata	157
5.4. A magáncélú trust a civiljogi jogrendszerű országokban	158
6. Az örökökévalóság elleni tilalom	159
6.1. A szabály eredete és indokai	159
6.2. Reformok az Amerikai Egyesült Államokban	161
6.3. A vegyes és a civiljogi jogrendszerek megoldásai	164
 V. A vagyonvédelmi trustok kialakulása és jellemzői	 166
1. A nemzetközi trustok szabályozásának kialakulása és története	166
1.1. Cook-szigetek	168
1.2. Bermuda	169
1.3. A csillag megszületése	171
1.4. A VISTA	172
2. A nemzetközi trustok elterjedése	173
3. Az Amerikai Egyesült Államok	178
3.1. Alaszka	180
3.2. Delaware	182
3.3. Nevada	183
3.4. Rhode Island	184
3.5. Utah	185
3.6. Oklahoma	186
3.7. Missouri	186
3.8. Dél-Dakota	187
3.9. Tennessee	187
3.10. Wyoming	188
3.11. New Hampshire	188

3.12. Hawaii	188
3.13. Virginia	189
3.14. Ohio	189
3.15. Mississippi	190
3.16. Nyugat-Virginia	190
3.17. Michigan	191
3.18. Colorado	191
3.19. Az egyes tagállami szabályok rövid összevetése	192
3.20. Jogi aggályok a vagyonsvédelmi trustok vonatkozásában	197
4. Védekezési lehetőségek a vagyonsvédelmi trustokkal szemben	197
4.1. Az angol joggyakorlat válasza	198
4.1.1. <i>A Mareva-rendelkezés</i>	198
4.1.2. <i>Az Anton Piller-parancs</i>	200
4.2. Az Amerikai Egyesült Államok gyakorlata	201
4.2.1. <i>A bíróság megsértése</i>	201
4.2.2. <i>A fizetéseképtelenségi jog</i>	201
5. A vagyonsvédelem a bírósági joggyakorlat tükrében	202
5.1. Vonatkozó joggyakorlat nemzetközi trustok esetében	202
5.2. Az Amerikai Egyesült Államok bírósági gyakorlata	204
6. Érvek és ellenérvek a vagyonsvédelmi trusttal kapcsolatban	206
6.1. A felelősség halála	206
6.2. Ellenérvek a vagyonsvédelmi trustokkal szemben	209
6.3. Érvek a vagyonsvédelmi trustok létjogosultságával kapcsolatban	210
VI. Zárókövetkeztetések	213
1. A common law jogrendszerű országok szabályozásának eltérő vonásai és a trust térhódítása	213
2. A vagyonsvédelem eszközeinek terjedelme	214
2.1. A vagyonsrendelő irányítási jogának megteremtése	214
2.2. A vagyonsrendelő hitelezőivel szembeni védelem	215
2.3. A kedvezményezett hitelezőivel szembeni védelem	216
3. A vegyes és civiljogi jogrendszerű országok és a vagyonsvédelmi trust	217
4. A tökéletes vagyonsvédelmi trust (?)	218
5. A magyar szabályozás és a vagyonsvédelmi trust	219
6. Záró gondolatok	222
1. sz. melléklet: Az Amerikai Egyesült Államok, Kanada és Ausztrália államainak és területeinek trustjogszabályai	223
2. számú melléklet: Felhasznált irodalom	228

A dolgozatban alkalmazott rövidítések feloldása

BAPCPA	Bankruptcy Abuse Prevention and Consumer Protection Act 2005 (Amerikai Egyesült Államok)
BDT	Bírósági Döntések Tára
BH	Bírósági Határozatok
BIFC	Brunei International Financial Centre
Bvktv.	a bizalmi vagyonkezelőkről és tevékenységük szabályairól szóló 2014. évi XV. törvény
CRS	Common Reporting Standard
Cstv.	a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény
DCFR	Draft Common Frame of Reference
DIFC	Dubai International Financial Centre
EU	Európai Unió
FATCA	Foreign Account Tax Compliance Act (Amerikai Egyesült Államok)
FIC	foreign international company
FTC	Federal Trade Commission (Amerikai Egyesült Államok)
GST	generation skipping transfer
Hágai Egyezmény	Convention on the Law Applicable to Trusts and On Their Recognition
IBC	international business company
ITO	International Trusts Order (Brunei Szultánátus)
NIETO	Nevis International Exempt Trust Ordinance, 1994 (Nevis)
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
PECL	Principles of European Contract Law
PGR	Personen- und Gesellschaftsrecht, 1926 (Liechtenstein)
PTC	private trust company

Pp.	a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény
Ptk.	a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
RAP	rule against perpetuities
RATLO	Registered Agents and Trustees Licensing Order (Brunei Szultanátus)
QFC	Qatar Financial Centre
REIT	real estate investment trust
STAR	Special Purpose Trusts (Alternative Regime) Law, 1997 (Kajmán-szigetek)
UFCA	Uniform Fraudulent Conveyance Act (Amerikai Egyesült Államok)
UFTA	Uniform Fraudulent Transfer Act (Amerikai Egyesült Államok)
USRAP	Uniform Statutory Rule Against Perpetuities (Amerikai Egyesült Államok)
UTC	Uniform Trust Code (Amerikai Egyesült Államok)
UFTA	Uniform Voidable Transactions Act (Amerikai Egyesült Államok)
Vht.	a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény
VISTA	Virgin Islands Special Trusts Act, 2003 (Brit Virgin-szigetek)

Előszó

„Hát igen, jó nagy gondot vesz a nyakába az ember, ha ekkora summát tart a háznál, okosabb dolog jól befektetni a pénzt és csak annyit megtartani, amennyi a kiadásokra kell. Nem könnyű feladat valami jó rejtékhelyet találni a házban, mert a pénzesládákban én egy csöppet se bízok, de mennyire hogy nem, szerintem, úgy vonzzák a rablókat, mint a mágnes, mindig a pénzesláda a legelső célpont. De abban sem vagyok biztos, hogy jól tettem, hogy elástam a kertben tízezer tallért, amit tegnap kaptam vissza”.¹

Kecsegtető lehetőség, hogy a megszerzett, megkeresett javainkat félre tudjuk tenni és azt a jövőben csak a saját igényeink szerint használjuk, a hasznait szedjük és rendelkezessünk róla. Mi több, a vagyonsorsát halálunk utáni időre is megszabhatjuk, akár generációkon át. Az így félretett vagyonunk külön életet éljen, az ne szolgáljon fedezetül a jövőbeni hitelezőink követelésére, azt már maximálisan biztonságban tudhassuk. És tehessük mindezt jogszerű keretek között, transzparens módon, nem valami titkos széfben elrejtve vagy a hétvégi telek kertjében elásva a pénzt és ékszereket.

Mindenki hallott már megrázó történeteket, amikor váratlan esemény miatt valaki az életében addig összegyűjtött minden vagyonát elveszíti. Az orvos műhibát vét, a gépkocsi vezetője későn veszi észre az elékerülő méregdrága luxusautót, a vállalkozó projektje gazdasági válság miatt csődbe megy, a felvett kölcsön az árfolyam-ingadozások miatt hatalmasra duzzad, a megrendelő fizetése képtelensége miatt a vállalkozó a saját forrásaiból kényszerül kiegyenlíteni az alvállalkozók követeléseit, és hosszasan lehetne sorolni a hasonló eseteket. Az ilyen élethelyzetekre megoldást részben a biztosítás vagy a korlátolt tagi felelősséggel működő gazdasági társaság jelenthet, azonban az élet minden területére ezek sem adnak biztonságot. Optimális az lenne, ha az életünkben húzhatnánk egy határvonalat, az addigi megtakarításunkat elkülöníthetnénk és a jövőnknek már egy önálló vagyoni sorsa lenne, annak elkülönített bevételeivel, költségeivel és kockázataival.

A célom nem az, hogy a vagyonnak az előzőekben vázolt, szinte álomszerű biztonságba helyezését erkölcsi szempontból megítéljem, sokkal inkább azt szeretném bemutatni, hogy ez mennyiben nem a képzelet szüleménye, hanem sokkal inkább valóság. A kulcs ehhez a speciális páncélszekrényhez ugyanis már megalkotásra került a vagyonvédelmi trustok jogi konstrukcióinak kialakításával.

A trust jogintézményének közel ezeréves múltja van, a kifejezetten vagyonvédelmi trustok kialakulása harminc évvel ezelőttre tehető, míg a magyar bizalmi vagyonkezelés jogszabályi hétévere három éve született meg. Az elemzés arra irányul, hogy bemutassa a trustok és ahhoz hasonló funkciót betöltő jogintézmények jogszabályi hátterét, a vagyonvédelmi trustok jellegzetes szabályait és azok nemzetközi elterjedésének folyamatát. A vagyonvédelem tökéletesítése felé vezető út áttekintése mellett elkerülhetetlen a magyar szabályozás értékelése és elhelyezése ebben a folyamatban, amire szintén különös hangsúlyt helyeztem.

Nem írtam le mindent a témakörrel kapcsolatban, aminek egyszerű oka az, hogy nem lehet mindent leírni. Bízom azonban abban, hogy az elemzés a dolgozat minden olvasójában további gondolatokat ébreszt, ami szintén célom volt ennek a műnek a megírásával. Az ember kreativitása ugyanis határtalan, különösen, ha pénzről van szó.

¹ Molière: A fősvény. Első felvonás, negyedik jelenet, Harpagon monológja. Fordította: Bognár Róbert.

I.

A kutatás célja és módszertana

*„Tartsuk meg a régit, ha jó; a hiányok pótlására használjuk fel az idegenben kelt gondolatokat, de lehetőleg öltöztessük olyan formába, mely eleve önálló mederbe tereli a jogelemzést és az ítélkezést [...]”.*²

1. A kutatás célja

A kutatás elsődleges célja annak vizsgálata, hogy a 20. század végén és napjainkban kialakított vagyoni védelmi konstrukcióknak melyek a fő ismertetőjegyei, milyen jogi keretek között alakultak ki és ezek mennyiben terjedtek el. A vagyoni védelmi trustok alapvetően az angolszász jogrendszerű országokban nyertek teret, azonban számos vegyes és civil jogi jogrendszerű ország is törekedett hasonló jogszabályi környezet kialakítására. A vizsgálat kiindulópontja az angolszász trust intézményének tradicionális szabályai, ehhez képest kerülnek elemzésre annak modern, vagyoni védelmi funkcióját fokozó, azt tökéletesítő módosulásai és elterjedése. A vegyes és civil jogi jogrendszerű országok vagyoni kezelés céljából alkotott szabályai annyiban kerülnek bevonásra az elemzésbe, amennyiben hasonló vagyoni védelmi funkció betöltését lehetővé teszik. A kutatás szempontjai ennek megfelelően a következők szerint kerültek felépítésre:

a) Az elsődleges kérdés az, hogy az angolszász trust intézménye megtalálható-e az adott állam jogrendszerében. Amennyiben a common law és az equity szerinti „osztott tulajdonjogi helyzet” fennáll³, úgy ez a szempont egyértelműen megvalósul. Common law jogrendszerűnek tekinthető és az angol jogban kialakult trust intézményét ismerő, többé-kevésbé azon alapuló szabályozást alkalmazó országok jogrendszerei egy csoport alá helyezhetők.

b) A common law jogrendszerű országokon belül elkülöníthető azoknak az államoknak a jogi szabályozása, amelyek – elsősorban a jogalkotás eredményeként – valamilyen lényeges kérdésben eltérnek az angol common law-ban kimunkált elvektől. A kutatás szempontjából ilyen lényeges újításnak tekinthető a kifejezetten vagyoni védelmi jellegű szabályok kimunkálása és azok külön törvényben való kodifikálása.

Ennek megfelelően a common law jogrendszerű országokban jelentkező szabályozási különbségek csak olyan esetekben helyeztem hangsúlyt, ahol a kutatási cél érdekében erre szükség volt, egyebekben a common law jogrendszerű országok az angolszász szabályozásnak megfelelően kerülnek hivatkozásra. Számos lényeges kérdésben – történeti okoknál fogva – mégis elkülöníthetők egymástól az angol és az észak-amerikai országok, elsősorban az Amerikai Egyesült Államok, illetve egyes tagállamainak szabályrendszere. Ezenkívül a common law jogrendszerű országok vonatkozásában szintén külön tárgyalandók azok az államok, amelyeket a szakirodalom sokszor offshore vagy nemzetközi trust joghatóságoknak titulál, mivel ezek direkt módon önálló vagyoni védelmi jogszabályokat alkottak.⁴

c) A következő fontos elhatárolási szempont, hogy a nem angolszász jogrendszerű országokban akár a jogalkotás, akár a joggyakorlat kialakított-e olyan vagyoni kezelési

² SZLADITS Károly: *Szászy-Schwarz Gusztáv emlékezete*. Első Kecskeméti Hírlapkiadó, Kecskemét, 1934. 18.

³ Erről, illetve ennek kritikájáról lásd a IV. fejezet 1. pontjában írtakat.

⁴ A két fogalom megkülönböztetéséhez lásd az I. fejezet 3. pontban írtakat.

konstrukciót, ami összehasonlítható a trusttal. Ebben a körben a vizsgálódást kifejezetten szűkítettem. Megítélésem szerint külön elemzés tárgya lehet a közvetett képviselő, az alapítvány, valamint az egyes vallási vagy törzsi jogokban kialakult jogintézmények (pl. a *wakf*) összevetése a trust funkciójával és szabályaival⁵, ezért azok legfeljebb csak a hivatkozás szintjén szerepelnek a dolgozatban. A német joggyakorlat és jogtudomány által kidolgozott *Treuhand*-típusú vagyongazdálkodás szintén csak érintőlegesen képezi a vizsgálat tárgyát, tekintettel annak korlátozott mértékű vagyonekülönítési és ezáltal vagyonzáró jellegére.

d) Az egyes nem angolszász jogrendszerű országokban kialakított vagyongazdálkodási célú jogi konstrukciók esetében az összehasonlítás alapját az képezi, hogy megfelelnek-e a trust intézményének funkcionális megközelítésében kialakított legfőbb jellemzőinek. E tekintetben a következő szempontokra épül a vizsgálat:

- kihez kerül a kezelt vagyon tulajdonjogának telepítése;
- megtalálható-e a jogviszonyban szereplő főszemélyek (vagyonzáró, vagyongazdálkodó, kedvezményezett) vagyontól a kezelt vagyon elkülönítése;
- a vagyonekülönítés a jogviszonyban szereplő főszemélyek hitelezőivel szemben milyen mértékben érvényesül;
- melyik fél milyen mértékben gyakorolhat kontrollt a kezelt vagyon felett, valamint mennyiben van lehetőség a vagyonzárói jogkörök harmadik személyre, pontosabban erre létesített tisztségviselőre történő telepítésére;
- milyen jogokat biztosítanak a kedvezményezettnek vagy esetleg a vagyonzárónak a kezelt vagyonra tekintettel harmadik személyek irányában;
- milyen különleges szabályok adnak lehetőséget a vagyon védelmére a kedvezményezett számára (*spendthrift*, illetve *protective trust*, *self-settled trust*, *revocable trust*, a trust időtartama, *decanting*, *tacking*, *flee-clause*, külföldi ítélet elismerése stb.).

A kutatás célkitűzései között szerepel annak a vizsgálata, hogy az egyes külföldi jogrendszerekben kialakult, illetve kialakított jogintézmények mennyiben térnek el az angol trust szabályaitól, milyen területen, milyen mértékben jelentenek újdonságot ahhoz képest és mennyiben jelentik a vagyonzáró céljainak megfelelőbb jogi háttérét. A kutatás kifejezetten szűk, a vagyonzáró szempontjából mérhető szabályok összevetésére irányul, így a vagyongazdálkodás intézményeinek általános összehasonlítása nem tárgya.⁶ A kutatás elsődleges célja a vagyonzáró kapcsán kialakított szabályok feltárása, összehasonlítása, fő célja pedig annak vizsgálata, hogy a magyar magánjogban ezek mennyiben lehetnek alkalmazhatók a jövőben.

e) A magyar bizalmi vagyongazdálkodás intézménye az új Ptk. hatálybalépésével lassan, de folyamatosan megismerhetővé és alkalmazható vált és válik napjainkban is.⁷ A magyar magánjogba új intézményként került bevezetésre, és időre van szükség ahhoz, hogy a joggyakorlat szerves részévé váljon. Idén májusban a szabályozás máris módosításra került⁸, ami azt bizonyítja, hogy a joggyakorlatban, a bizalmi vagyongazdálkodás szabályainak

⁵ A *wakf* jogirodalmából lásd Gilbert Paul VERBIT: *The Origins of The Trust*. Xlibris Corporation, USA, 2002. 114. skk. JANY János: *Klasszikus iszlám jog. Egy jogi kultúra természetrajza*. Gondolat, Budapest, 2006. 400. skk. SALAMON András – Abdul Fattah MUNIF: *Saria, Allah törvénye. Az iszlám jog különös világa*. PressCon Kiadó, Budapest, 2003. 90. skk. Wael B. HALLAQ: *An Introduction to Islamic Law*. Cambridge University Press, Cambridge, New York, Melbourne et al., 2009. 38. skk.

⁶ E tekintetben ld. SÁNDOR István: *A bizalmi vagyongazdálkodás és a trust. Jogtörténeti és összehasonlító jogi elemzés*. HVG-ORAC, Budapest, 2017². 214. skk.

⁷ A bizalmi vagyongazdálkodási szerződést a Ptk. 6:310–6:330. §-ai, továbbá a Bvktv., valamint a bizalmi vagyongazdálkodó vállalkozások pénzügyi biztosítékainak egyes szabályairól szóló 87/2014. (III. 20.) Kormányrendelet szabályozza.

⁸ Az egyes törvényeknek az üzleti környezet jogi versenyképességének növelése érdekében szükséges módosításáról szóló 2017. évi LXI. törvény, amely 2017. június 14-én lépett hatályba.

alkalmazása során felmerülő kezdeti bizonytalanságok jogalkotói szinten elosztatásra kerülhetnek. A külföldi jogalkalmazók számára a bizalmi vagyongazdálkodási szerződés mint terminológia általában nehezen azonosítható, de ha „magyar trust”-ként kerül megnevezésre, akkor mégis értelmezhető, hogy egy olyan jogintézményről van szó, amely az angolszász trust jellemzőit hordozza magán. A jelen dolgozat célja az is, hogy a bizalmi vagyongazdálkodási vagyongazdálkodási alkalmazási területeivel kapcsolatban – a magyar szabályozásra vonatkozóan is – adjon észrevételeket, amelyek elsősorban nemzetközi viszonylatban segíthetik az intézmény versenyképességét.

2. A kutatás módszertana és keretei

2.1. Módszertani kérdések

A kutatás elsődlegesen a jogösszehasonlítás módszertanára épül, kisebb részben, ahol ez egyes szabályok lényegének megértéséhez elkerülhetetlen, ott a jogtörténeti, illetve ahol egyes szabályok jelentőségének felméréséhez szükséges, ott a dogmatikai elemzés is alkalmazásra kerül. Ennek megfelelően kerül sor a dolgozatban különböző országok jogrendszereiben megismerhető vagyongazdálkodási jogintézmények részletszabályainak egybevetésére. A dolgozat II. fejezetében található egy rövid országtanulmány, ahol leíró jelleggel kerülnek bemutatásra az egyes országok vagyongazdálkodási szabályainak jogforrási hátterei, azonban nem öncélúan, mert az ezt követő fejezetekben sorra kerülő jogösszehasonlítás enélkül csak nehezen lenne követhető. Az egyes országok jogszabályi hátterének áttekintése szolgál alapul a későbbi összehasonlításba bevonásra kerülő jogrendszerek kiválasztása tekintetében is. A dolgozat további fejezeteiben a jogösszehasonlítás már túlmutat a sematikus ismertetésen, nem pusztán leíró jelleggel vizsgálja az egyes államok jogi megoldásait, hanem az összehasonlítható jogintézményeknek és egyes jogi problémáknak az egybevetésére irányul.⁹

A dolgozatban kifejezetten mikro-jogösszehasonlításra kerül sor, a vagyongazdálkodásán belül a vagyongazdálkodás tekintetében meghatározó jelentőségű jogintézmények, illetve szabályok összevetésére irányul a kutatás. Lehetőség szerint a dolgozat kiterjed a tétel jogon túlmenően a joggyakorlat vizsgálatára is, ami különösen a common law jogrendszerű országok esetében nélkülözhetetlen.¹⁰

A dolgozatban nem kívántam kitérni a trust kialakulására, történetére, az angol jogi szabályozás részletes bemutatására, a trust átvételével kapcsolatban jelentkező problémákra, a nemzetközi jogegységesítéssel kapcsolatos törekvésekre, illetve az egyes országok vagyongazdálkodási szabályainak részletes ismertetésére. Az ilyen irányú vizsgálódásokra már korábban voltak törekvéseim¹¹, amelyeket a jelen műben nem ismétel meg, mivel ez az elemzés kifejezetten egyetlen témakörre irányul. Mindemellett azonban az egyes kérdéskörök vizsgálata során természetesen ezek a kérdések is felmerülnek a kutatás céljaival összefüggésben megkívánt terjedelemben és összefüggésekben.

A kutatás szempontjából a common law és a civiljogi, valamint vegyes jogrendszerű államok szabályozásai közötti eltérések elsődleges jelentőséggel bírnak. A különböző

⁹ Lásd ehhez BADÓ Attila – LOSS Sándor (szerk.): *Betekintés a jogrendszerek világába*. Nyitott Könyv Kiadó, Budapest, 2003. 11. skk.

¹⁰ Pl. a szerződések vizsgálata sokkal jobban tükrözi az adott jogrendszert, mint önmagában a tétel jog. JAKAB Éva: *Humanizmus és jogtudomány. Brissonius szerződési formulái*. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2013. 14. skk.

¹¹ SÁNDOR: *A bizalmi vagyongazdálkodás és a trust* (i. m.) 1. és 2. kiadása, valamint István SÁNDOR: *Fiduciary Property Management and the Trust. Historical and Comparative Law Analysis*. HVG-ORAC, Budapest, 2015.

jogcsaládok elhatárolása a témakör szempontjából kevésbé jelentős, aminek elsődleges oka az, hogy napjainkban a jogcsaládok felbomlásának jegyei tapasztalhatók, ami nézőpontváltást eredményez.¹² Ez kifejezetten érvényesül a trust és az azzal hasonló funkciót betöltő egyes civiljogi jogintézmények összehasonlítása esetén is. A kutatás alapján látható, hogy napjainkra a vagyonvédelem szempontjából az egyes államok jogrendszereinek jogcsaládok szerinti megkülönböztetése másodlagossá vált, a törvényhozás által akár a leglényegesebb eltérések is kiküszöbölhetők. Különösen igaz ez a „forum shopping”, a joghatóságok közötti verseny folytán jelentkező jogalkotási kényszerre, amely alapján egyes államok jogalkotói a gazdaság által generált komoly igényekre kényszerülnek választ adni. Jó példa erre a karibi térségben az 1980-as és 1990-es években végbement folyamat: minél kedvezőbb jogszabályok megalkotása a vagyonvédelmi trustokra, majd az 1990-es évek második felében az Amerikai Egyesült Államok egyes tagállamai által adott válasz. A harmadik évezred elejétől kezdődően egyéb országokban is felismerhető ez a folyamat, amely némi túlzással „végigvonult” Európán (Franciaország, Luxemburg, San Marino, Cseh Köztársaság, Románia, Magyarország), illetve a közel-keleten (Dubaj, Katar, Brunei, Bahrein).

A jog-összehasonlításnak nincs olyan doktrinális, minden kutatásra egyformán alkalmazható módszertana, amit a jelen esetben követni lehetne. Fő elvként a funkcionalitás került a kutatás középpontjába. Elsődleges szempont ezért az összehasonlítható jogintézmények, illetve szabályok kiválasztása (*praesumptio similitudinis*) volt. Ebben a körben a vagyonkezelési jogviszonyban szereplő személyek tekintetében a vagyonelkülönítés áll a középpontban azzal, hogy értelemszerűen ezeknek a személyeknek a hitelezőivel szemben mennyiben nyújt védelmet az adott ország szabályozása. Ezen túlmenően lényeges szempont az is, hogy ténylegesen kinek az irányítása alatt áll a kezelt vagyon. Szándékosan nem a „tulajdonjog” terminológiát alkalmaztam. Egyrészt a kezelt vagyon összetétele nem csak dolgokon fennálló tulajdonjogból, hanem jogokból és követelésekből is áll. Másrészt – mint az a dolgozat egyes részeiből is kitűnik – a tulajdonjognak valójában nincs jelentősége a modern vagyonvédelmi szabályok kialakítása során. Talán nem a módszertani részben kellene erről először szót ejteni, de a vagyonvédelmi trustok szabályainak kialakításával a tulajdonjog fogalma és tartalma teljesen más értelmet nyer a mai magánjogi gondolkodásban, ami komoly paradigmaváltást eredményezett.

2.2. A kutatás keretei

A dolgozat az angol jogban ismert *express* (saját akaratból létesített) trust intézményét tekinti kiindulási alapnak, összehasonlítandó jogintézménynek. A dolgozat ezért nem foglalkozik a trust egyéb formáival, így az *implied*, *constructive*, *resulting trust* eseteivel.¹³ Az *express* truston belül is a magánérdekből történő vagyonkezelésre helyezi a hangsúlyt, a jótékonyági (*charitable*, vagy egyes országokban, pl. Skóciában *public*) trust vizsgálata ezért szintén csak érintőlegesen, az adott kérdéskör megítélése szempontjából szükséges mértékben kerül előtérbe. Másrészt, az *express* trust intézményét csak olyan külföldi országok intézményeivel hasonlítom össze, amelyek hasonló funkciót töltenek be. Ezeknek a jogintézményeknek a köre is szűkítésre kerül, mivel a szervezeti jellegű jogi megoldások, így különösen az alapítvány, a gazdasági társaság nem kerülnek tárgyalásra.¹⁴ Ezek ignorálása

¹² Lásd ehhez Thomas Kadner GRAZIANO – BÓKA János: *Összehasonlító szerződési jog*. Complex, Budapest, 2010. 36. skk.

¹³ Ezek eltérő szabályait röviden, összefoglaló jelleggel lásd a dolgozat I. fejezetének 3.1. pontjában. Részletesen a különbségeket lásd SÁNDOR: *A bizalmi vagyonkezelés és a trust* (i. m.) 117. skk.

¹⁴ Ezek összehasonlítására lásd M. W. LAU: *The Economic Structure of Trusts*. Oxford University Press, Oxford, 2011. SÁNDOR István: *A gazdasági társaság és a trust konkurenciája*. In: Miskolczi Bodnár Péter – Grad-Gyenge Anikó (szerk.): „Megújulás a jogi személyek szabályozásában” – tanulmányok az új Ptk. köréből. Acta

bizonyos fokig önkényes, de ennek elsődleges oka az, hogy az elemzés kiterjesztése ezekre a jogintézményekre a területi kereteket jelentősen fesztették volna. Ugyanakkor a vizsgálatba bevont jogrendszerek esetében nem lehet valamennyi common law jogrendszerű ország szabályozását egyformának tekinteni. Jól látható különbségek merülnek fel a klasszikusnak nevezhető angol és az Amerikai Egyesült Államok egyes tagállamai esetében kialakult vagy kodifikált részletszabályok vonatkozásában. Hasonló a helyzet az elvileg angolszász jogrendszerű egyes államok jogalkotói által kidolgozott trusttörvények esetében, különös tekintettel a nemzetközi trustok vonatkozásában.

A civiljogi jogrendszerek, különösen a római jogi hagyományokon nyugvó országok esetében az ókori római jogi *fiducia cum amico*¹⁵ és a *fideicommissum*¹⁶ intézményének továbbélése, recipiálása sok esetben kimutatható. Ezt a kérdéskört a Treuhand típusú vagyonkezelési konstrukció összehasonlítása során lehet vizsgálni, ami azonban a jelen dolgozatban csak kisebb súllyal kapott teret.

A fentiekből eredően a civiljogi és vegyes jogrendszerek vonatkozásában elsősorban a jogalkotás által kialakított jogintézmények kerültek az összehasonlításba bevont szabályok közé. Ez egyúttal azt jelenti, hogy azok a tételes jogban megismerhető, kifejezetten vagyonkezelési céllal kialakított szabályok képezik a vizsgáldás tárgyát, amelyek a trust alkalmazásának hiányát jelentő űrt kívánják betölteni.

A kutatás során az egyes bizalmi vagyonkezelési konstrukciók egymáshoz mérésénél nem csak az egyes szabályok közötti különbségekre helyeztem a hangsúlyt. A vizsgálat arra terjed ki, hogy az angolszász jogrendszerű országokon belül milyen eltérések ismerhetők fel, illetve azokhoz képest milyen mélységben hasonlítanak a civiljogi megoldások. A jogösszehasonlítás eredményéhez kötődik az értékelés, vagyis annak kimutatása, hogy melyik jogrendszer szabályozza hatékonyabban az adott jogintézményt. Erre teszek kísérletet az egyes témakörök elemzésének végén, valamint összefoglaló jelleggel a dolgozat VI. fejezetében.

Az előzőekben kifejtetteknek megfelelően a dolgozat a vagyonvédelmi trustok jellemző jegyeinek kialakulási okiara és az egyes államokban érvényesülő szabályok

Caroliensia Conventorum Scientiarum Iuridico-Politicarum IX. Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2014. 165. skk.

¹⁵ A *fiducia cum amico* valószínűleg eredetileg zálog volt, de nem a főkötelem hitelezője, hanem a felek által közösen választott harmadik személy mint záloghitelező részére került átruházásra a dolog. Később bizonyos vagyonkezelési funkciókat is betöltött, pl. a pater familias hosszabb idejű távolléte esetére ruházta át vagyonát vagy annak egy részét egy bizalmi emberre azzal, hogy visszatérte esetén azt visszakapja. VISKY Károly: *Fiduciárius ügyletek*. Ludwig István Könyvnyomdája, Miskolc, 1944. 8. skk. Bert NOORDRAVEN: *Die Fiducia im römischen Recht*. J. C. Gieben Publisher, Amsterdam, 1999. 139. David JOHNSTON: *Trusts and Trust-like Devices in Roman Law*. In: Richard Heimholz – Reinhard Zimmermann (eds.): *Itinera Fiduciae. Trust and Treuhand in Historical Perspective*. Duncker & Humblot, Berlin, 1998. 52. FÖLDI András – HAMZA Gábor: *A római jog története és intézményei*. Oktatókutatási és Fejlesztési Intézet, Budapest 2016²¹. 442. Paul OERTMANN: *Die Fiducia im römischen Privatrecht: Eine rechtsgeschichtliche Untersuchung*. Verlag von J. Guttentag, Berlin, 1890. 152. skk. Thomas Glyn WATKIN: *An Historical Introduction to Modern Civil Law*. Ashgate, Dartmouth, Aldershot, Brookfield USA, Singapore, Sydney, 1999. 268. Michele GRAZIADEI: *The Development of Fiducia in Italian and French Law from the 14th Century to the End of the Ancien Régime*. In: Heimholz–Zimmermann (eds.): i. m. 331.

¹⁶ A római jogban az öröklési jog területén alkalmazott *fideicommissum* (hitbizomány) intézménye egy alakszerűtlenül rendelt hagyományt jelentett. FÖLDI–HAMZA: i. m. 659. skk. David JOHNSTON: *The Roman Law of Trusts*. Clarendon Press, Oxford 1988. 42. skk. B. BEINART: *Fideicommissum and modus*. Acta Juridica (Cape Town) (1968). 157. VISKY: i. m. 14. Irina GVELESIANI: *From the History of the Development of „Trust” and Terminological Units*. 2nd Electronic International Interdisciplinary Conference. 157. <http://www.eiic.cz>. 158. W. BUCKLAND – Arnold D. MCNAIR: *Roman Law and Common Law. A Comparison in Outline*. Cambridge University Press, Cambridge, 1965². 173. A *fideicommissum* a középkorban is továbbélt és egyes országokban napjainkban is alkalmazott jogintézmény. Klaus LUIG: *Philipp Knipschildt und das Familienfideikommiß im Zeitalter des Usus modernus*. In: Heimholz–Zimmermann (eds.): i. m. VERBIT: i. m. 83. 365. H. R. HAHLO: *The Trust in South Africa*. 78 South African Law Journal (1961). 196.

összehasonlítására irányul. E tekintetben az alábbi szempontok alapján került tematizálásra a kutatás:

- a) a vagyonrendelő jogai és azok védelme a vagyonrendelő hitelezőivel szemben:
 - a vagyonrendelő jogainak kiszélesítése a vagyonkezelés irányítása érdekében;
 - a vagyonrendelő visszavonási (felmondási, elállási) jogának jogi természete, vagyis az mennyiben gyakorolható a vagyonrendelő hitelezője által;
 - a kezelt vagyon immunitása a vagyonrendelő hitelezőivel szemben, így a fedezetelvonás, valamint a kötelesrész, továbbá a vagyon áthelyezésére irányadó szabályok hatása a vagyonvédelemre.
- b) A kedvezményezett jogai és azok védelme a kedvezményezett hitelezőivel szemben:
 - a kedvezményezett jogának jogi természete és terjedelme;
 - a kedvezményezett joga a vagyonkezelési jogviszony megszüntetésére és módosítására;
 - a kezelt vagyon védelme a kedvezményezett saját felelőtlen vagyoneleidegenítésével, valamint a kedvezményezett hitelezőivel szemben. Ezen belül a főbb jogi eszközök, így a jogvesztő záradék alkalmazása, a tékozlás elleni klauzula, a diszkrecionális vagyonkezelés, a magáncélra létrehozott trust és az örökökévalóság elleni szabályok elemzése.

A dolgozatban nem kerül külön bemutatásra a vagyonkezelő jogállása, mivel az a vagyonvédelem szempontjából másodlagos jelentőséggel bír. Ez azzal indokolható, hogy még a tágabb értelemben vett trust esetében is követelmény a kezelt vagyon elkülönítése a vagyonkezelő vagyontól, vagyis általánosan érvényesül az a szabály, hogy a kezelt vagyonra a vagyonkezelő hitelezői nem támaszthatnak követelést. Ebből eredően az olyan jogi konstrukciók, amelyek esetében a vagyonelekülönítés nem biztosított, eleve kizárásra kerültek az összehasonlításból, mivel nem rendelkeznek a trust legalapvetőbb fogalmi ismérével.

Hasonló okból a kezelt vagyon jogi helyzete sem kerül részletesen bemutatásra, mert az önmagában nem élvez korlátozott felelősséget. A kezelt vagyonnal történő gazdálkodás során a vagyonkezelő által harmadik személyekkel szemben létesített jogviszonyok tekintetében a kezelt vagyon egésze fedezetül szolgál. Ez alól kivételt csak a kezelt vagyonból létesített, korlátolt felelősséggel rendelkező gazdasági társaságok vagyona képez, amelynek részletes vizsgálata viszont már társasági jogi kérdés, ezért nem képezi tárgyát a jelen műnek. Ehhez képest viszont a magán vagyonkezelő cégek, illetve a kezelt vagyonból alapított koltátolt felelősségű társaságok bizonyos fokig vagyonvédelmi funkciót is betöltenek, így érintőlegesen, hivatkozási jelleggel szerepelnek a műben. Megjegyzem, hogy kivételesen előfordul olyan trustsabályozás, amely lehetővé teszi korlátolt felelősségű trust (kezelt vagyon) alapítását nyilvántartásba vétel mellett.¹⁷

3. Alapvetések és kiindulási pontok

Az angolszász express trust meghatározó, a más jogintézményektől elhatárolásra alkalmas és összehasonlítás alapját képező jegyei közé a következők tartoznak. Az express trust szándékos jognyilatkozattal, a vagyonrendelő akaratából jön létre és nem a jogszabály vagy a bíróság minősíti annak. A vagyonrendelés történhet szóban, írásban vagy akár ráutaló magatartással is, ezen túlmenően akár élők közötti, akár halál esetére szóló jogügylettel. A

¹⁷ A japán Trust Act 2006 IX. fejezete szabályozza ennek lehetőségét.

vagyongazdálkodó a kezelt vagyon jogosultja, tulajdonosa lesz. A kezelt vagyon bármiből összetevődhet, ami jogilag vagyongazdálkodóként értékelhető. A kezelt vagyon és annak hasznai végső soron meghatározott személyt, személyeket illet meg¹⁸, a trust kedvezményezettjének meghatározott jogai állnak fenn a kezelt vagyona¹⁹, ami dologi jogi jogosultságot is eredményez az equity alapján.²⁰ A kezelt vagyona a kedvezményezettnek áll fenn érdekeltisége az equity alapján és a vagyongazdálkodás nem a vagyongazdálkodó mint jogosult, tulajdonos érdekében történik. Meghatározó ismerve a trustnak, hogy a vagyongazdálkodó köteles a kezelt vagyont a sajátjától elkülönítve kezelni és jogköre fiduciárius tisztségnek minősül.²¹

A vagyondíjazó hozza létre a trustot, függetlenül a kedvezményezett akarától, azonban a jogviszony létrehozását követően a vagyondíjazónak nincs ráhatása a vagyongazdálkodó tevékenységére (*irrevocable*, visszavonhatatlan, felmondhatatlan trust), kivéve, ha a trust visszavonását kikötötte a maga számára (*revocable*, visszavonható trust). Ebből eredően a trust létrehozását követően a vagyongazdálkodó elsődleges kötelezettsége, hogy a kedvezményezett érdekében folytassa a tevékenységét, a kedvezményezett részére számoljon el a kezelt vagyonnal. Ezt a logikai gondolatmenetet követve, a kedvezményezett rendelkezik joggal a trust létesítő okiratában foglaltak teljesítésének kikényszerítésére, elsődlegesen a vagyongazdálkodóval szemben, azonban szükség szerint harmadik személyek irányában is felléphet a vagyon jogellenes elidegenítése esetén (*follow the trust property, tracing*, a kezelt vagyon követése).²² A kezelt vagyon elkülönült vagyontömeg, amelyre a kedvezményezett joga több, mint egyszerű hitelezői jog.

A vagyongazdálkodó pozíciójához nem pusztán kötelmi jogi kötelezettség, hanem a pártatlanságban, lojalításban jelentkező tisztség is párosul.²³ A vagyongazdálkodó kötelezettségei függetlenek lesznek a vagyondíjazó személyétől, így a vagyondíjazó vagy a vagyongazdálkodó halála, cselekvőképességének részleges vagy teljes elvesztése nem befolyásolja a trust fennállását. Ezen túlmenően a trust szabályainak megszegése sem eredményezi a trust automatikus megszűnését. Harmadik személyek a vagyongazdálkodóval szemben léphetnek fel igényekkel a kezelt vagyon tekintetében, azonban a trust nem jogi személy. A bíróságnak felügyeleti, szabályozási és tanácsadási jogköre van a kezelt vagyona nézve („*paternalistic supporting role*”).²⁴ A trust esetében érvényesül a határozott időre szóló vagyonmegkötés (*rules against perpetuities*) és a vagyon felhalmozásának (*rules against accumulations*), valamint az elidegeníthetlenség (*rule against inalienability*) tilalma. A trust főszabály szerint személyek, a kedvezményezettek érdekeit szolgálja.²⁵ Kiemelendő, hogy a trust jogviszony esetében nem feltétlenül kell három személy, mivel a vagyondíjazó lehet egyúttal vagyongazdálkodó és/vagy kedvezményezett is. Részben ebből, részben pedig abból, hogy halál esetére is létesíthető, a trust nemcsak szerződés alapján jöhet létre, hanem végintézkedéssel és egyoldalú nyilatkozattal is létrehozható.

Összefoglalóan az express trust meghatározó jegyei:

¹⁸ Graham MOFFAT: *Trusts Law. Text and Materials*. Cambridge University Press, Cambridge, 2005⁴. 3. skk.

¹⁹ John MOWBRAY – Lynton MOWBRAY – Nicholas LE POIDEVIN – Edwin SIMPSON – James BRIGHTWELL: *Lewin on Trusts*. Thomson, Sweet & Maxwell, London, 2008¹⁸. 6.

²⁰ A discretionary trust esetében ez nem teljes körű. MOWBRAY et al.: i. m. 7. skk.

²¹ A fiduciárius jogviszonyokkal kapcsolatban részletesen lásd a dolgozat III. fejezetének bevezetőjében írtakat.

²² James E. PENNER: *An Untheory of the Law of Trusts, or Some Notes Towards Understanding the Structure of Trusts Law Doctrine*. 63 Current Legal Problems (2010) 664.

²³ Lásd ehhez James KESSLER: *Drafting Trusts and Will Trusts. A Modern Approach*. Reuters (Legal) Limited, Sweet & Maxwell, London, 2007⁸. 8. skk.

²⁴ David HAYTON: *English Trusts and Their Commercial Counterparts in Continental Europe*. In David Hayton (ed.): *Extending the Boundaries of Trusts and Similar Ring-Fenced Funds*. Kluwer Law International, The Hague, 2002. 32. skk.

²⁵ Paul MATTHEWS: *The Comparative Importance of the Rule in Saunders v Vautier*. 122 The Law Quarterly Review (2006) 288.

- a vagyonkezelőnek legyen olyan rendelkezési joga a kezelt vagynon, ami alapján azt kezelheti és a kedvezményezett hozzájárulása nélkül elidegenítheti;
- a vagyonkezelő köteles legyen a legjobb tudása szerint a vagyont a kedvezményezettek javára kezelni, és ne saját érdekében²⁶;
- a kezelt vagyon elkülönített legyen a jogviszonyban szereplő személyek saját vagyonától, vagyis a kezelt vagyonra a vagyonrendelő, a vagyonkezelő és a kedvezményezett hitelezői ne támaszthassanak igényt;
- a kedvezményezetteknek egymással szemben és harmadik személyek irányában is olyan jogai legyenek, amelyekkel a kezelt vagyon visszakövetelésére nyílik lehetőségük.

Az express trust vonatkozásában a nemzetközi jogegységesítésre irányuló törekvések eredményeként létrejöttek olyan koncepcionálisan formabontó megoldások, amelyek ki kívánják küszöbölni a common law és a civiljogi jogrendszerek magánjoga közötti különbségeket, a „kettős tulajdonjogi helyzet” háttérbe szorításával. Az első ilyen jelentős lépés volt az 1985. július 1-jén, a Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia 15. ülésén elfogadott, a trustra vonatkozó jog elismerésével és az alkalmazandó joggal kapcsolatos nemzetközi egyezmény, amely 1992. január 1-jén lépett hatályba (Hágai Egyezmény).²⁷ Az Egyezménynek nem az a célja, hogy a civiljogi jogrendszerekbe bevezesse az angolszász trustot, sokkal inkább az, hogy azokban az országokban, ahol a trust intézménye tradicionálisan nem létezett, ott is elismerésre kerüljön a külföldön létesített trust, különösen annak vagyonelkülönítési funkciója.²⁸ Az Egyezmény semmilyen formában nem befolyásolja közvetlenül a részes államok saját, belső jogát, csak nemzetközi magánjogi vonatkozásban teszi lehetővé a trust elismerését.²⁹ Az Egyezmény jelentősége abban rejlik, hogy nem az angolszász trust másolata, hanem egyfajta nemzetközileg elfogadott, univerzális változatát tekinti modellnek.³⁰ Az Egyezmény különösen jelentős vívmánya, hogy nem írja elő a kezelt vagyon tulajdonjogának átruházását a vagyonkezelőre, továbbá nem kötelező kedvezményezett megnevezése, vagyis a trust célra is létrejöhet.³¹ Ugyanakkor az egyezmény előírja a vagyon elkülönítését a vagyonkezelő vagyonától. Ebből eredően a kezelt vagyon vonatkozásában nem határoz meg tulajdonost, az a vagyonrendelő is maradhat, vagy a vagyon akár tulajdonos nélküli is lehet.³² Másrésztől viszont jogi személyek (pl. alapítvány, Anstalt, gazdasági társaság) vagyona nem tekinthető trustvagyonnak.³³

Megemlítendő és egyes trustsabályok kidolgozása során figyelembevételre került a David Hayton vezetésével 1996-ban egy nemzetközi munkcsoport által kidolgozott, az európai trustjog elvei elnevezésű modellszabályzat is.³⁴ A szabályzat értelemszerűen nem bír

²⁶ Lusina HO: *Trusts: The essentials*. In: Lionel Smith (ed.): *The Worlds of the Trust*. Cambridge University Press, New York, 2013. 3. skk.

²⁷ Convention on the Law Applicable to Trusts and on their Recognition/Convention relative à la loi applicable au trust et à sa reconnaissance.

²⁸ Lásd ehhez Filippo NOSEDA: *The Hague Trust Convention – 25 years on*. In Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing Ltd., London, 2010³. 26. David HAYTON: *International Recognition of Trusts*. In David Hayton (ed.): *The International Trust*. Jordan Publishing, Bristol, 2011³. 163.

²⁹ HAYTON: *International Recognition (i. m.)* 163. Hein KÖTZ: *The Hague Convention on the Law Applicable to Trusts and Their Recognition*. In: Kaplan (ed.): i. m. 11. skk.

³⁰ Maurizio LUPOI: *Introduction. Trusts – Some observations from a Civil Law Perspective*. In: Rosalind F. Atherton (ed.): *Estates, Taxes and Professional Ethics. Papers of the International Academy of Estate and Trust Law – 2002*. Kluwer Law International, London, The Hague, New York, 2003. 3. skk.

³¹ Hágai Egyezmény Art. 2.

³² LUPOI: *Introduction (i. m.)*. 4.

³³ HAYTON: *International Recognition (i. m.)* 165.

³⁴ Az International Working Group on European Trust Law által elkészített *Principles of European Trust Law*. Lásd ehhez H. L. E. VERHAGEN: *Trusts in the Civil Law: Making Use of the Experience of 'Mixed' Jurisdictions*.

kötelező erővel, kidolgozásának elsődleges célja az volt, hogy olyan szabályokat alkossanak, amelyeket a szerződő felek beépíthetnek a szerződéseikbe, illetve a gyakorló jogászok számára útmutatót nyújtson a trust értelmezése során.³⁵ A mintaszabályzat eltér a Hágai Egyezménytől, mivel alapelveként rögzíti, hogy a vagyonkezelő a tulajdonos. Másrésről viszont szintén előírja, hogy a kezelt vagyonnak el kell különülnie a vagyonkezelő vagyonától, a kezelt vagyon hasznai, kárai a kezelt vagyont növelik és csökkentik. A kedvezményezettnek mint végső gazdasági tulajdonosnak lehetősége van bírósági úton érvényesíteni jogait, a vagyonkezelő főszabályként személyes eljárásra köteles és felelőssége is ehhez igazodik. A vagyonkezelő elmozdítható, harmadik személyek csak jóhiszeműen és ellenérték fejében szerezhettek a kezelt vagyonból.

Az Európai Unió égisze alatt is voltak törekvések ezen a téren jogegységesítésre. Az Ole Lando dán jogász- és közgazdászprofesszor vezetésével felállításra került Európai Szerződési Jog Bizottsága állította össze az Európai Szerződési Jog Alapelvei című művet, amelynek első része 1995-ben, második része 1999-ben, míg a harmadik része 2003-ban jelent meg.³⁶ A PECL még nem tartalmazott javaslatot a trust egységes szabályozására vonatkozóan. Az 1998-ban létrejött, a magánjog teljes körére kiterjedő jogegységesítést célul tűző Európai Polgári Törvénykönyv Munkacsoportja azonban már egy egységes európai vagyoni jogi szabályozás alapjainak lefektetését tűzte ki célul, majd az Európai Unió Bizottsága a 2003. évi akciótervében hirdette meg az európai szerződési jog harmonizációját. Ennek eredményeként született meg 2009-ben a Közös Hivatkozási Rendszer Tervezete,³⁷ mint előzetes eredménye a szerződési jog egységesítésének.³⁸ A DCFR 10. könyve szabályozási mintát nyújt a trustra is (Book X „Trusts”) összesen száztizennyolc szakaszban. A DCFR, hasonlóan a Hágai Egyezményhez, nem követeli meg a kezelt vagyon tulajdonjogának a vagyonkezelőre történő átruházást és a célra rendelt trustot is lehetővé teszi³⁹, viszont ennek is központi eleme a kezelt vagyon elkülönítése a vagyonkezelő személyes vagyonától.⁴⁰

Megemlítendő még az Európai Unió égisze alatt 2009-ben létrehozott védett alapokra vonatkozó irányelv tervezete⁴¹, ami angolszász jogászok közreműködésével került kialakításra⁴², és amely kereskedelmi jogviszonyokban szabályozza a vagyonkezelő

In J. M. Milo – J. M. Smits (eds.): *Trusts in Mixed Legal Systems*. Ars Aequi Libri, Nijmegen, 2001. 104. D. J. HAYTON – S. C. J. J. KORTMANN – H. L. E. VERHAGEN (eds.): *Principles of European Trust Law. Law of Business and Finance*. Vol. 1. Kluwer Law International – W. E. J. Tjeenk Willink, The Hague – Deventer, 1999. XIII.

³⁵ HAYTON–KORTMANN–VERHAGEN: i. m. 11. Lásd továbbá MICZÁN Péter: *Bizalmi vagyonkezelés az Európai Trust Jog Elveinek tükrében*. Gazdaság és Jog 2014/4. 12. skk.

³⁶ A Commission on European Contract Law által kidolgozott *Principles of European Contract Law* („PECL”).

³⁷ Draft Common Frame of Reference (DCFR).

³⁸ Lásd ehhez Frank EMMERT: *The Draft Common Frame of Reference (DCFR) – The Most Interesting Development in Contract Law Since the Code Civil and the BGB*. Robert H. McKinney School of Law Legal Studies Research Paper No. 2012-08. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2025265.

³⁹ DCFR X. – 1:201. Lásd ehhez Christian von BAR – Eric CLIVE – Hans SCHULTE-NÖLKE (ed.): *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference*. Outline Edition. Sellier. European law publisher, Munich, 2009. 501. skk. Hans-W. MICKLITZ – Fabrizio CAFAGGI (eds.): *European Private Law After the Common Frame of Reference*. Edward Elgar, Cheltenham, Northampton, 2010. MICZÁN Péter: *Bizalmi vagyonkezelés a DCFR X. Könyvének tükrében*. Gazdaság és Jog 2013/11. 3. skk. MICZÁN Péter: *A bizalmi vagyonkezelés dologi jogi jellemzőiről egyes trust modellszabályok tükrében*. Magyar Jog 2014/3. 154. skk.

⁴⁰ DCFR X. – 1:202.

⁴¹ *Draft Directive on Protective Funds*. Lásd ehhez Ben MCFARLANE: *Towards an EU Directive on Protective Funds*. 16 The Edinburgh Law Review (2012).

⁴² Kenneth REID – Hiroyuki WATANABE: „*Principles of European Trust Law*” and „*Draft Directive on Protective Funds*” (Interview with Professor Kenneth Reid). 3 The Quarterly Review of Corporation Law and Society (2012) 115.

hitelezőinek követeléseivel szemben a vagyonkezelő saját vagyonától elkülönült vagyon esetét.⁴³ A tervezet sajátossága, hogy a védett pénzügyi alapok (*protected funds, ringed-fenced funds*) funkciója csak részben lehet azonos a trustéval, mivel nem terjed ki a családi vagyon kezelésére, sem jótékonyági célokra. A szabályozás célja a pénzügyi szektorban olyan, a hitelezőkkel szemben védelmet élvező alap létrehozása, amely nyugdíjalapok, befektetési alapok, biztosítéki célú pénzügyi alapok létrehozását teszi lehetővé.⁴⁴

A trust fogalma tekintetében tehát az angolszász megközelítés érvényesül elsődlegesen, azonban az egyes modellszabályzatok ezt kiterjesztik és tartalmát is eltérően határozhatják meg. Ehhez kapcsolódik az, hogy a Hágai Egyezmény alapján a trust tágabb értelemben vett fogalmába egyes vegyes és civiljogi jogrendszerekben kialakított vagyonkezelési célú jogi konstrukciók is beletartoznak.

4. Alapfogalmak

4.1. A trust szó jelentéstartalmi

A középkorban a *use* kifejezéssel illették azt a vagyonátruházást, amikor a vagyonrendelő (*feoffor*) bizalmi emberére (*feoffe*) ruházta át a vagyont egy harmadik személy (*cestui que trust*) érdekében történő kezelésre és kiadásra.⁴⁵ VIII. Henrik 1535-ben adta ki rendeletét⁴⁶, amelynek hatására alakult ki a gyakorlatban a *use upon use*, vagyis a trust konstrukciója.⁴⁷

A trust szó jelentését tekintve kifejezetten tág, szó szerint bizalmat jelent. Jogi környezetben a common law és az equity kettősségén alapuló különleges, az angolszász jog sajátosságának számító vagyonjogi helyzetet értjük rajta. A nemzetközi szakirodalomban az elmúlt években a trust mint jogintézmény nemcsak az angolszász jogi konstrukció esetében használatos, hanem tágabb értelemben, a trusthoz hasonló, annak funkcióit betöltő

⁴³ A tervezettel kapcsolatban lásd S. C. J. J. KORTMANN – D. J. HAYTON – N. E. D. FABER – K. G. C. REID (eds.): *Towards an EU Directive on Protected Funds*. Kluwer, The Netherlands, 2009. 130. skk.

⁴⁴ Alexandra BRAUN: *The framing of a European law of trusts*. In: Smith (ed.): *The Worlds* (i. m.) 290.

⁴⁵ A *use* kifejezés eredete a germán jogban keresendő, és a latin *opus* szó a francia *os* vagy *oes* szó közvetítésével került az angol jogi nyelvbe *use* kifejezésként (*ad opus*). Az *opus* kifejezés a frank formulákra és a lombardok Karoling-jogára vezethető vissza. Sir William Searle HOLDSWORTH: *A History of English Law I – XVII*. Methuan & Co. Ltd., London, 1956⁷. Vol. IV. 411⁸. Theodore F. T. PLUCKNETT: *A Concise History of the Common Law*. Butterworth & Co. (Publishers) Ltd., London, 1956⁵. 576. G. MOFFAT – M. CHESTERMAN – J. DEWAR: *Trust Law. Text and Materials*. Butterworths, London, 1998. 25. Sir Frederick POLLOCK – Frederic William MAITLAND: *The History of English Law. Before the Time of Edward I*. Vol. 2. Cambridge University Press, 1923². 228. skk. Frederick William MAITLAND: *The Origin of Uses*. 8 Harvard Law Review (1894). *Verbit: i. m.* 24. skk.

⁴⁶ Statute of Uses (27 Henry VIII. c. 10.).

⁴⁷ A *use* és a trust történeti kialakulásával kapcsolatban lásd Roscoe POUND – Theodore F. T. PLUCKNETT (eds.): *Readings on the History and System of the Common Law*. The Lawyers Cooperative Publishing Company, Rochester, 1927³. 208. skk. VERBIT: *i. m.* 27. skk. Joseph BIANCALANA: *Medieval Uses*. In: Heimholz–Zimmermann (eds.): *i. m.* 111. J. L. BARTON: *The Medieval Use*. 81 The Law Quarterly Review (1965) 564. Holdsworth: *i. m.* Vol. IV. 416. PLUCKNETT: *i. m.* 577³. Ralph A. NEWMAN: *Equity and Law: a Comparative Study*. Oceana Publications, Inc., New York City, 1961. 24. Robert FRENCH: *Trusts and Statutes*. 39 Melbourne University Law Review (2015) 637. Shael HERMAN: *The Canonical Conception of the Trust*. In: Heimholz–Zimmermann (eds.): *i. m.* 86. POLLOCK–MAITLAND: *i. m.* Vol. II. 238. James BARR AMES: *The Origin of Uses and Trusts*. 21 Harvard Law Review (1908) 268. skk. BARTON: *i. m.* 568. P. HAMBURGER: *The Conveyancing Purposes of the Statute of Frauds*. 27 American Journal of Legal History (1983). 356. Neil JONES: *Trusts in England after the Statute of Uses: A View from the 16th Century*. In: Heimholz–Zimmermann (eds.): *i. m.* 177. skk. T. G. YODAN: *Formalities for Trusts of Land, and the Doctrine in Rochefoucauld v. Boustead*. Connecticut Law Journal (1984) 306. skk.

jogviszonyok esetében is.⁴⁸ Egyes szerzők erre kifejezetten utalnak (pl. *trust-like legal device*), mások viszont trustként kezelik ezeket is, hivatkozva a Hágai Egyezmény fogalommeghatározására. A tágabb értelemben vett trust kategóriájába a magyar bizalmi vagyongazdálkodás is beleértendő, hasonlóan egyéb vegyes és civiljogi környezetben kialakított intézményekhez. A trust szó mint jogi terminológia magyar nyelvre nem kerül lefordításra a műben, mivel a vagyongazdálkodás csak részben fedti le a jelentését, a „bizalom” kifejezés önmagában pedig túl általános tartalmú lenne.⁴⁹ Az express trust kifejezés a felek akaratából létesített trustot jelenti, a dolgozatban az „express” jelző elhagyásával elsősorban ilyen értelemben kerül használatra a trust kifejezés.

A trust egyes típusainak elkülönítését azzal érdemes kezdeni, hogy a trustnak a kormányzatban és a politikában is jelentősége van. Locke állapította meg azt, hogy a politikai hatalom és a kormányzás is trustjogviszony alapján jön létre⁵⁰, amelyben a kormány vagyongazdálkodóként eljárva a nép érdekeit képviseli, eljárására pedig a természetjog irányadó. Egy kormány bukásának oka a bizalom elvesztése, ami alapján a hatalom visszaszáll a népre.⁵¹ Ennek megfelelően a szakirodalom megkülönbözteti a trustot magasabb, politikai értelemben (*trust in higher sense*, illetve *political trust*). Az ilyen trust jogi úton nem kényszeríthető ki, csak a politikai életben vehető figyelembe.⁵² A dolgozat csak a magánjogi értelemben vett trustokkal foglalkozik.

Az angol jogban megkülönböztethető a közérdekű és a magánérdekű trust (*public*, illetve *private trust*).⁵³ A magánérdekből létrejövő trustok esetében különböző szempontok alapján lehet csoportosításokat kialakítani. Pl. Holdsworth megkülönbözteti az *express*, az *implied* vagy más néven *presumptive* és a *constructive* trustot.⁵⁴ Maitland szerint elkülöníthető a felek jogcselekményével létrejött trust, amelyen belül található az *express* és az *implied* trust, valamint a jog működése által keletkező trust, melyen belül létezik a *resulting* és a *constructive* trust.⁵⁵

⁴⁸ Pl. Tony HONORÉ: *Obstacles to the Reception of Trust Law? The Examples of South Africa and Scotland*. In: Alfredo Mordechai Rabello (ed.): *Aequitas and Equity: Equity in Civil Law and Mixed Jurisdictions*. Jerusalem, 1997. 794.

⁴⁹ Lásd ehhez Giannantonio BENACCHIO: *Az Európai Közösség magánjoga. Polgári jog, kereskedelmi jog*. Osiris Kiadó, Budapest, 2003. 49. BOÓC Ádám – DÖMÖTÖR László – SÁNDOR István – SZAPPANOS Géza: *A hiteles fordítás és a hites tolmácsolás alapvető kérdései*. HVG-ORAC Kiadó, Budapest, 2006. 28. skk.

⁵⁰ Ralph V. TURNER: *Magna Carta, Through the Ages*. Pearson Education Limited, Harlow, London, New York et al., 2003. 170.

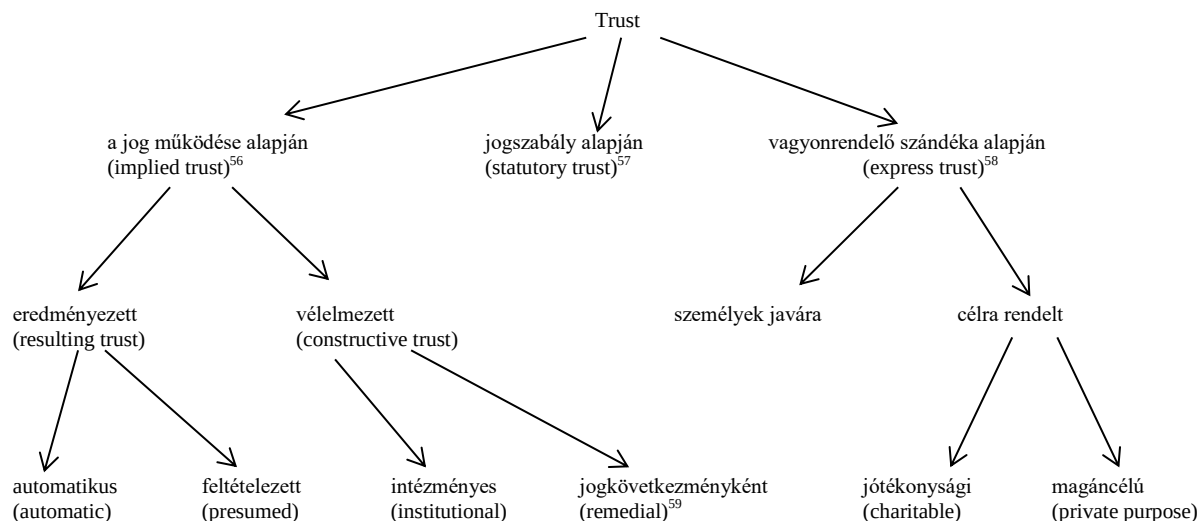
⁵¹ FRIVALDSZKY János: *Klasszikus természetjog és jogfilozófia*. Szent István Társulat, Budapest, 2007. 441.

⁵² *Tito v. Waddell* (No. 2.) (1977) Ch. 106., (1977) 3 All E.R. 129. és *Guerin v. R.* (1984) 6 W.W.R. 481, 13 D.L.R. (4th) 321, 20. E.T.R.6,55 N.R.161, (1985) 1 C.N.L.R. 120, (1984) 2 S.C.R.335 (sub nom. *Guerin v. Canada*) 36 R.P.R. 1. Lásd ehhez A. H. OOSTERHOFF – Robert CHAMBERS – Mitchell MCINNES – Lionel SMITH: *Oosterhoff on Trusts. Text, Commentary and Materials*. Thomson Canada Limited, Toronto, Ontario, 2004⁶. 510. Tom ALLEN: *The Right to Property in Commonwealth Constitutions*. Cambridge University Press, Cambridge, 2000. 26. sk. *United States v Sioux Nation*, 448 U.S. 371 (1980). Rebecca T. TSOSIE: *Conflict between the Public Trust and the Indian Trust Doctrines: Federal Public Land Policy and Native Indians*. 39 Tulsa Law Review (2003) 277. skk.

⁵³ A public trust esetéről van szó, ha valaki közpénzek birtokába kerül és ilyen esetben felelős lesz azzal elszámolni. MOWBRAY et al.: i. m. 22. John BARRATT: *Public Trusts*. 69 The Modern Law Review (2006) 514. skk. Elizabeth A. MARTIN: *Oxford Dictionary of Law*. Oxford University Press, Oxford, 2003⁵. 397. Thomas W. MERRILL – Henry E. SMITH: *The Oxford Introductions to U.S. Law. Property*. Oxford University Press, Oxford, New York et al. 2010. 56.

⁵⁴ HOLDSWORTH: i. m. Vol. V. 304.

⁵⁵ Ezt a beosztást kritizálja Hanbury és Lupoi is. H. G. HANBURY: *The Field of Modern Equity*. 45 Law Quarterly Review (1929) 216. és Maurizio LUPOI: *Trusts: A comparative study*. Cambridge University Press, Cambridge, 2000. 16.

Az express trust olyan bizalmi vagyonkezelési jogviszony, amikor a tulajdonos egyértelműen azzal a szándékkal ruhazza át a vagyontárgyat a vagyonkezelőre, hogy a vagyonkezelő azt kezelje, vagy egyszerűen adja ki a kedvezményezett részére. Ez lehet kifejezett kedvezményezettek érdekében létrehozott trust és lehet célra alapított. A célra létesített trust lehet jótékonyági (*charitable*) és kivételesen magáncélra rendelt (*non-charitable, private purpose*) trust. A magáncélra rendelt trust az angol jogban tipikusan érvénytelen, egyes esetekben pedig bár kétséges (síremlékek, állatok érdekében), kivételesen mégis elismerik.⁶⁰

Az alapítvány intézménye az angol jogban nem alakult ki, de annak funkcióját tölti be a jótékonyági trust (*charitable trust, charity*). Ez egy olyan trust, amelynek nincs kedvezményezettje, de a köz hasznára (*public benefit*) jön létre.⁶¹ Már a középkorban törvénnyel szabályozták az ilyen jogi konstrukciókat⁶², és jelenleg is tételes jogi előírások irányadók rá.⁶³ A trust általános szabályaitól jelentősen eltér a jótékonyági trust két okból, a kedvezményezett hiánya és az időbeli korlátlanlansága miatt. A jótékonyági trust esetében a kedvezményezettek nem kerülnek határozottan megállapításra, csak a célokat jelölik meg, amelyek lehetnek a szegénység megelőzése, enyhítése (*the prevention or relief of poverty*), a művelődés fejlesztése (*the advancement of education*), a vallási élet fejlesztése (*the advancement of religion*), és olyan cél, amely a közösségre áldásos és nem tartozik az előzőek

⁵⁶ MOFFAT: *i. m.* 22.

⁵⁷ A statutory trust esetében a törvény határozza meg a vagyonkezelés létrejöttét, 1997-től az elnevezése megváltozott, azóta: trusts of land governed by the Trusts of Land and Appointment of Trustees Act 1996. MARTIN: *Oxford (i. m.)* 480.

⁵⁸ Michael LUBETSKY: *Categorically different: Unintended consequences of trust taxonomy*. In: Smith (ed.): *The Worlds (i. m.)* 342.

⁵⁹ Az angol jog csak az institutional constructive trust esetét ismeri el, míg más nemzetközösségi államok jogában ismert a remedial constructive trust esete. MARTIN: *Oxford (i. m.)* 109. sk.

⁶⁰ Részletes elemzését lásd a IV. fejezet 5. pontjában.

⁶¹ Alastair HUDSON: *Understanding Equity & Trusts*. Routledge, London, New York, 2013⁴. 203.

⁶² A Poor Relief Act 1597 (39 Elizabeth I. c. 3.), majd a Statute of Charitable Uses 1601 (népszerű nevén Statute of Elizabeth), ez utóbbi részletes listát tartalmazott a jótékonyági célokról. Angliában jelenleg a szabályait a Charities Act 2006 tartalmazza, amelyet konszolidált a Charities Act 2011.

⁶³ A charities részletes szabályait lásd Alastair HUDSON: *Equity and Trusts*. Routledge, London, New York, 2013⁷. 1098. skk.

közé.⁶⁴ A jelenleg hatályos angol törvény a negyedik kategória tekintetében már számos esetet sorol fel, a korábbi esetjogra is támaszkodva, így jelenleg 13 célt tartalmaz.⁶⁵

Szintén a trust szabályai közé tartozik, hogy nem jöhet létre örök időkre (*rule against perpetuities*), azonban a jótékonyági trustra ez sem irányadó.⁶⁶ Ez a szabály összhangban áll a vagyon elidegeníthetlenségét és a vagyon felhalmozását tiltó szabályokkal (*rule against inalienability* és *rule against accumulations*).

A *constructive trust* a jog működése alapján jön létre. A constructive trust (vélelmezhető, kikényszerített vagyonkezelés) esetében a vagyonkezelő akarata ellenére válik tulajdonosává a kezelt vagyonnak.⁶⁷ A constructive trust esetében a jogszabály hozza létre a trustot és nem a felek akarata⁶⁸, ami hasonló a civiljogban ismert jogalap nélküli gazdagodás tényállási esetéhez. Akkor merül fel, amikor a vagyonkezelőnél (*constructive trustee*) előny keletkezik, amely a lelkiismeret (*conscience*) alapján mást (kedvezményezettet) illet meg.⁶⁹ A constructive trustok esetében megkülönböztethető a meghatározott vagyonon létrehozott trust, és a trust megsértésében közreműködő személy felelősségre vonása érdekében létrehozott trust.⁷⁰ A constructive trust eltérő értelmezést nyer az angol és az amerikai joggyakorlatban. Az angol jogban általános jelleggel alkalmazott intézmény, míg az amerikai jogban a jogkövetkezmények esetében van szerepe.⁷¹ Az angol jog csak az *institutional constructive trust* esetét ismeri el, amelynek alete a *trustee de son tort*.⁷² Az Amerikai Egyesült Államokban és egyes nemzetközösségi államok jogában ismert a *remedial constructive trust* esete.⁷³ Ez akkor áll fenn, ha valaki fiduciárius kötelezettség nélkül jogalap nélkül gazdagodik. Ilyen esetben ez lehet vagyoni jogi (*proprietary*), ha meghatározott vagyontárgy kerül a birtokába és lehet kárpótló (*compensatory*), amely esetében pénzben kell megtéríteni a vagyongyarapodást.⁷⁴

A *resulting trust* (eredményezett vagyonkezelés) esetében a tulajdonos szándéka valószínűsíthetően, de megdönthetően arra irányul, hogy a vagyonkezelő részére a vagyon kezelésének szándékával ruházta át a vagyontárgyat.⁷⁵ A resulting trusttal az equity a

⁶⁴ Lord MACNAGHTEN felosztását idézi Ifj. SZLADITS Károly: *Az angol jogi trust-intézmény*. Tébe Kiadóvállalata M. Sz., Budapest, 1939. 105.

⁶⁵ Ilyenek az egészség és életmentés fejlesztése, a közösségi élet fejlesztése, a művészet, kultúra, örökség és tudomány fejlesztése, az amatőr sport fejlesztése, az emberi jogok fejlesztése, a környezetvédelem fejlesztése, a hátrányos helyzetűek segítése, az állatok védelme, a Korona fegyveres erőinek támogatása, a rendőség, tűzoltóság, mentőszolgálat segítése, illetve minden olyan cél, amit az esetjog már elfogadott. Charities Act 2011. Art. 3(4).

⁶⁶ Az örökökévalóság elleni szabály részletes elemzését lásd a IV. fejezet 6. pontjában.

⁶⁷ A vélelmezett trustot nem kifejezetten a felek hozzák létre, hanem a bíróság minősíti annak. HUDSON: *Understanding (i. m.)* 103.

⁶⁸ Pontosabban a vagyonkezelő kifejezett akarata ellenére. LUPOI: *Trusts (i. m.)*. 17.

⁶⁹ Maria Elena HOFFSTEIN: *Trust*. In Halsbury's Laws of Canada. Transportation. Trust. LexisNexis Canada Inc., Ontario, 2011. 507.

⁷⁰ „[P]roprietary constructive trust over identified property and imposing liability to account on a defendant who has participated in a breach of trust.” HUDSON: *Understanding (i. m.)* 103.

⁷¹ H. Jefferson POWELL: „Cardozo's Foot”: *The Chancellor's Conscience and Constructive Trusts*. 56 Law and Contemporary Problems (1993) 13.

⁷² Ez akkor merül fel, ha valaki tévedésből úgy jár el, mintha vagyonkezelő lenne, vagyis felkérés nélkül látja el a tisztséget. Mara v Browne (1896) 1 Ch. 199 at 209. R. C. NOLAN: *Equitable Property*. 122 The Law Quarterly Review (2006) 252. Lásd továbbá Pearce v Pearce (1856) 25. L.J. Ch. 893., valamint MARTIN: *Oxford (i. m.)* 510.

⁷³ MARTIN: *Oxford (i. m.)* 109. sk.

⁷⁴ Charles E. ROUNDS, Jr. – Charles E. ROUNDS, III: *Loring and Rounds: A Trustee's Handbook*. Wolters Kluwer Law & Business, New York, 2014⁸. 99.

⁷⁵ Ehhez képest a *precatory trust* esetében csak szándékot nyilvánít ki a vagyonrendelő, de nem határozott utasítást a trust létesítésére. Mussorie Bank v. Raynor (1882) 4 All. 500 Durga Das BASU: *Equity, Trusts, Specific Relief*. Prentice-Hall of India Private Limited, New Delhi, 1983⁵. 125.

tulajdonátruházás egyes problémáit kívánja megoldani⁷⁶, a gyakorlatban a kontinentális jogokban ismert megbízás nélküli ügyvitelhez hasonlít.⁷⁷ A resulting trust olyan jogi konstrukció, amikor a jogilag tulajdonos az ajándékozó javára tartja magánál a vagyont. Két esetben merülhet fel, az egyik a megghiúsult trust (*failed express trust*) esete, amikor az express trust esetében a végső kedvezményezett nem szerezheti meg a vagyont, ezért a vagyongazdálkodó ettől kezdve a vagyongazdálkodó javára kezeli azt. A másik eset az önkéntes átruházásból eredő trust és a vételárra létrejövő eredményezett trust.⁷⁸

A nemzetközi trust szintén lényeges kategóriává vált napjainkban. Az 1980-as években a vagyongazdálkodási trustok kialakulása elsősorban az offshore környezetet biztosító államokban került kialakításra. A nemzetközi és az offshore trustokat sokszor összemoszák még a szakirodalomban is. Ehhez képest a kettő között – bár egyes esetekben valóban van egybeesés – különbséget kell tenni. Az *offshore trust* kifejezést akkor kell alkalmazni, ha a trustot olyan országban hozzák létre, amelynek kedvezőbb adózási szabályai vannak, mint a vagyongazdálkodó és/vagy kedvezményezett lakóhelye szerinti államban. Tágabb értelemben ezek joghatóságok, amelyek azért alakították ki a trustra vonatkozó egyedi szabályait, hogy pénzügyi szolgáltatóipart hozzanak létre, amely más joghatóságok alá tartozó magánszemélyek és vállalati ügyfelek pénzügyi, üzleti és befektetési szükségleteinek kiszolgálására specializálódik. Egy trust onshore vagy offshore státuszát alapvetően az adótörvények határozzák meg.⁷⁹ Ehhez képest a nemzetközi trustok esetében olyan rugalmas szabályozás kialakítása a cél, amely esetében a vagyongazdálkodó számára széles körű választási lehetőséget biztosítanak a trust szabályainak kiválasztása során és jelentős vagyongazdálkodási rendelkezéseket alkalmaznak. Ez utóbbiak jellemzője, hogy általában sem a vagyongazdálkodó, sem a kedvezményezett, sem a vagyont (de legalábbis ingatlan) nem tartozik annak az országnak a joghatósága alá, ahol a vagyongazdálkodó – aki általában professzionális és engedéllyel rendelkező üzleti vállalkozás – ellátja a tisztségét.⁸⁰

4.2. A trustjogviszonnyal kapcsolatos főbb fogalmak

A trust jogviszonyban szereplő személyek kapcsán a joggyakorlatban és a szakirodalomban különböző elnevezések alakultak ki. Az angol jogban általában *settlor* elnevezéssel illetik a trustot létrehozó személyt⁸¹, de megtalálható a *grantor*, *founder*, *donor*, *creator*, *transferor*, illetve a skót jogi nyelvben a *trustor*, a DCFR-ben pedig a *truster* kifejezés, a középkori *use* esetében pedig a *feoffor* is. Amennyiben a trust létesítése

⁷⁶ HUDSON: *Understanding (i. m.)* 93.

⁷⁷ HUDSON: *Understanding (i. m.)* 73. HUDSON: *Equity (i. m.)* 502. Sarah WORTHINGTON: *Equity*. Oxford University Press, Oxford, 2006². 71.

⁷⁸ „[V]oluntary transfer resulting trust and purchase money resulting trust”. HOFFSTEIN: *i. m.* 507.

⁷⁹ Az offshore fogalmával és gyakorlati problémáival kapcsolatban lásd Brother LAYMAN: *Az offshore halála*. Budapest, 2011². 15. skk. Anonim: *Offshore Apocalypse. The Collapse of the Tax Haven Industry – What Does the Future Hold?* 2012. 13. skk. Arnold CORNEZ: *The Offshore Money Book. How to Move Assets to Offshore for Privacy, Protection and Tax Advantage*. Contemporary Books, Lincolnwood (Chicago), Illionis, 2000². 21. skk.

⁸⁰ Pl. a ciprusi International Trusts Law 1992 meghatározása szerint nemzetközi trustnak az minősül, amelynek vagyongazdálkodója nem állandó lakos a Ciprusi Köztársaságban, legalább egy vagyongazdálkodó a trust teljes fennállása alatt állandó lakos Cipruson, a kedvezményezettek egyike sem (kivéve a jótékonyági trust esetét) állandó lakos Cipruson, valamint a kezelt vagyont nem tartozik olyan ingatlan, amely Cipruson található. Megjegyzendő, hogy a ciprusi szabályozás jelentős hasonlóságokat mutat más nemzetközi trustot szabályozó országok, így pl. a Cook-szigetekével is. Geraint THOMAS – Alastair HUDSON: *The Law of Trusts*. Oxford University Press, Oxford, 2010². 1150. A nemzetközi trustok meghatározó jegyeit lásd az V. fejezet 1. pontjában.

⁸¹ Amy Morris HESS – George Gleason BOGERT – George Taylor BOGERT: *The Law of Trusts and Trustees. A Treatise Covering the Law Relating to Trusts and Allied Subjects Affecting Trust Creation and Administration with Forms*. Thomson/West, Eagan, 2007³. Vol. 1. 6.

végintézkedéssel történik, úgy gyakori *testator*, *testatrix* kifejezések használata is. A dolgozatban a trustot létesítő személyt következetesen vagyonrendelőnek fordítottam a Ptk. terminológiáját követve. A *trustee*, illetve középkori változata, a *feoffee* kifejezés a magyar jogi nyelvben a vagyonkezelőnek felel meg, aki a trustvagyon tulajdonosa, egyes országok szabályozása szerint csak kezelője.⁸² Alkalmazásra került a képesített vagyonkezelő (*qualified trustee*), amikor az egyes törvények valamilyen feltételt támasztanak a vagyonkezelői tisztség ellátásához, általában engedéllyel kell rendelkeznie és sok esetben csak helyi lakos töltheti be ezt a tisztséget. A *beneficiary* vagy *cestui que trust* kifejezések a kedvezményezettet jelentik, aki a trustvagyon hasznainak élvezője, illetve a vagyon várományosa. A *cestui que vie* kifejezést arra alkalmazzák, amikor a kedvezményezett haláláig áll fenn a trustjogviszony.⁸³ Felmerül még a *trust instrument* vagy *deed* kifejezés, ami a trustot létesítő okiratot, alapvetően szerződést, végrendeletet vagy egyoldalú jognyilatkozatot jelent, ezt az adott szöveggörnyezetnek megfelelő magyar terminológiával alkalmaztam a dolgozatban azzal, hogy a „létesítő okirat” szolgál általános jelleggel az elnevezésre. Ezen túlmenően lehetőség szerint mindig utalás történik az adott jogintézménynek a magyar jogban megtalálható változata szerinti elnevezésre, azokban az esetekben pedig, ahol az eltérések kifejtése a mű gondolatmenetének követéséhez nem feltétlenül szükséges, ott csak utalás történik a külföldi jogintézmény idegen nyelvű elnevezésére.⁸⁴

A trustvagyon (*trust property*, *trust res*, *corpus*, *capital*, *subject*, *subject matter of the trust*) a vagyonrendelő által a vagyonkezelőre átruházott, a kedvezményezett vagy cél érdekében kezelendő vagyon. Ezt általánosan a Ptk. fogalomhasználatának megfelelően „kezelt vagyon”, illetve trustvagyon” elnevezéssel használom. A kezelt vagyon összetevője lehet tulajdonjog, követelés és egyéb jog is. Általában megkülönböztetést nyer a vagyon eredeti jellege, a tőke (*capital*, *principal*) és a vagyon kezeléséből eredő haszon (*income*). Ennek jelentősége a felhalmozást tiltó szabály (*rule against accumulations*) vonatkozásában van.

Alkalmazást nyernek a vagyonrendelő jogait gyakorló harmadik személyek kijelölése esetén a *protector*, *enforcer*, *advisor*, *director* stb. kifejezések. Ezek olyan személyek, akiknek a vagyonrendelőtől származtatott jogaik vannak, amelyeket a vagyonkezelő irányában gyakorolhatnak.⁸⁵

A visszavonható (*revocable*) jelző arra utal, hogy a vagyonrendelőnek lehetősége van a trustjogviszony megszüntetésére és az eredeti állapot helyreállítására, míg a visszavonhatatlan (*irrevocable*) trust esetében a vagyonrendelő ilyen joggal nem rendelkezik. Nem a felmondás vagy az elállás terminológiákat alkalmazom erre a jogra, ami elsőre talán visszatetsző és dogmatikailag is helytelennek tűnik. A védelmemben szeretnék azonban utalni arra, hogy a trust létesítése eredetileg és napjainkban is általában – leszámítva a tranzakciós jellegű alkalmazását – ingyenesen történik. Ezért a magyar ajándékozási szerződés és a végrendelet esetében alkalmazott visszakövetelés, illetve visszavonás joga tűnt számomra adekvátnak. Ebből eredően a magyar magánjogi dogmatika fogalmaival való konzisztencia megtartása érdekében, kompromisszumos jelleggel választottam a visszavonható és visszavonhatatlan terminus technicus használatát.

Alkalmazásra kerül a tékozlás elleni klauzula (*spendthrift clause*) is, ami az Amerikai Egyesült Államokban kialakult és a gyakorlatban kifejezetten elterjedt jelző. Az ilyen trustok

⁸² HESS–BOGERT–BOGERT: *i. m.* Vol. 1. 7.

⁸³ Amy Hackney BLACKWELL: *The Essential Law Dictionary*. Sphinx Publishing, Naperville, Illionis, 2008. 74.

⁸⁴ David MARCIANO: *Gondolatok az összehasonlító jog tanulmányozásáról*. Európai Jog 2008/6. 26. Mark Van HOECKE: *Deep Level Comparative Law*. In Mark Van Hoecke (ed.): *Epistemology and Methodology of Comparative Law*. Hart Publishing, Oxford and Portland Oregon, 2004. 174.

⁸⁵ Ennek részletes elemzését lásd a III. fejezet 1.5.1. pontjában.

esetében a kedvezményezett nem jogosult a trust létesítő okirata szabályainak módosítására és a vagyon kiadásának idő előtti követelésére.⁸⁶

Az *equity* fogalma sem kerül lefordításra, mivel a magyar nyelvben a méltányosság kifejezés nem adja vissza annak valós és teljes körű értelmét, hasonlóan az *equitable* jelzőhöz. Az *equity*yt, mint jogelvekből kialakuló joganyagot csak leírni lehet, meghatározni azonban nem.⁸⁷ Az *equity* fogalma nem azonos az ókori görög jogból származó és a római jogban *aequitas* terminológiával illetett méltányossággal.⁸⁸ Ehhez képest az angol jogban kialakult *equity* a lelkiismeretet (*conscience*) helyezi középpontba, ami a természetes igazságnak (*natural justice*) és a tisztességnek (*honesty*) felel meg.⁸⁹

A *common law* terminológia sem került magyar nyelvre lefordításra. A *common law* szűkebb értelemben az angol királyi bíróságok gyakorlatát, esetjogát jelenti, amely a legrégebbi időktől kezdődően folyamatosan, mint az ország szokásjoga fejlődött.⁹⁰ A *common law* nem a szó valódi értelmében vett írott jog, hanem a bírák által a korábbi ítéletekben lefektetett jogelvekre folyamatosan ráépülő épülő joganyag. A *common law* szűkebb értelemben az angol jog egyik összetevője az *equity* és a *statute law* területe mellett. A jogösszehasonlítás során tágabb értelemben is használják a *common law* kifejezést, amikor az angol, illetve az angolszász jogon alapuló jogrendszerekkel rendelkező államok jogát értjük rajta, szembeállítva a római jogi hagyományokon nyugvó, más elnevezéssel, civiljogi jogrendszerekkel. Általában ilyen értelemben kerül sor a *common law* fogalmának használatára a továbbiakban.

A vagyonkezeléssel kapcsolatban sokszor említett fogalom a *fiducia*, *fiduciárius* kifejezés.⁹¹ A fiduciárius az a személy, aki más részéről úgy szerez meg egy jogosultságot (általában, de nem kizárólag tulajdonjogot), hogy azt ne saját érdekében, hanem egy másik személy javára tartsa hatalma alatt. A fiduciárius ügylet esetében a tulajdonjogot, egyéb jogot átruházó személy (*fiducians*) több jogot ruház át a fiduciáriusra, mint amennyi a felek által elérni kívánt gazdasági cél megvalósításához szükséges lenne. Ilyen esetekben az átruházó fél számára biztosítékot a fiduciárius személye jelent.⁹² A *fiduciary* kifejezést szintén fiduciáriusként (is) használom a dolgozatban, előrebocsátva azonban azt, hogy a *fiduciary*

⁸⁶ A szabály részletes elemzését és gyakorlati jelentőségét lásd a IV. fejezet 3.3.2. pontjában.

⁸⁷ R. P. MEAGHER – W. M. C. GUMMOW – J. R. F. LEHANE: *Equity. Doctrines and Remedies*. Butterworths, Sydney et. al., 1992³. 3. Az *equity* kialakulásával és elveivel kapcsolatban lásd KECSKÉS László: *Polgári jogi fejlődés az angol és a skót jogban*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2012. 111. skk.

⁸⁸ Az *epieikea* jelentése szerint erkölcsi alapon gyakorolnak méltányosságot, míg a klasszikus római jogban az *aequitas* a *bona fides* számos tekintetben azonos tartalmat felölölő fogalom volt. FÖLDI András: *A jóhiszeműség és tisztesség elve. Intézménytörténeti vázlat a római jogtól napjainkig*. Publicationes Instituti Iuris Romani Budapestinensis. Fasc. IX. ELTE Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2001. 19. skk. Lásd továbbá Andrew J. MAJESKE: *Equity in English Renaissance Literature, Thomas More and Edmund Spencer*. Routledge, New York, London, 2006. 47. skk.

⁸⁹ Az *Earl of Oxford's Case* ([1615] 1 Ch Rep. 1.) mai napig irányadó abból a szempontból, hogy a lelkiismeretes alperessel szemben nem lehet olyan döntést hozni, ami lelkiismeretlen. Lásd továbbá Frederick William MAITLAND – Francis C. MONTAGUE: *A Sketch of English Legal History*. G. P. Putnam's Sons, New York, London, 1915. 125. HUDSON: *Understanding (i. m.)* 2. UJLAKI László: *Méltányosság a polgári jogban*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1990. 34. VISEGRÁDY Antal: *A bírói gyakorlat jogfejlesztő szerepe*. Közgazdasági és Jogi Kiadó, Budapest, 1988. VISEGRÁDY Antal: *Az equity helye és szerepe az angol jogban*. Magyar Jog 1982/9. 28. skk.

⁹⁰ Lásd ehhez HAMZA Gábor: *Entstehung und Entwicklung der modernen Privatrechtsordnungen und die römischrechtliche Tradition*. Eötvös Loránd Universitätsverlag, Eötvös Loránd Universität, Budapest, 2009. 148. skk. BADÓ-LOSS: *i. m.* 44. skk.

⁹¹ A *fiducia* a latin *fido* (fidere, fisis sum, bízni) igéből ered, vagyis bizalmat jelent. A terminológia elemzéséhez lásd GYÖRGY Ernő: *A fiduciárius ügylet a Magánjogi Törvénykönyvben*. Jogtudományi Közöny 1928/23. 216. Irina GVELESIANI: *Fiducie and Fiducia (Terminological Peculiarities)*. 49 Revista de Științe Politice. Revue des Sciences Politiques (RSP) (2016.) 33.

⁹² Lásd ehhez VISKY: *i. m.* 4.

pozíciója, a fiduciárius kötelezettség (*fiduciary duty*) az esetjog által részletesen meghatározott kötelezettséget jelent az angolszász jogban.⁹³

Az összehasonlító jogi szakirodalomnak megfelelően a dolgozatban általánosan használok a *civiljogi jogrendszerek* kifejezést, ami a római jogi hagyományokon nyugvó, illetve a kontinentális európai jogrendszereket jelenti, egyúttal az angolszász, a common law jogrendszerekkel történő szembeállítás kifejezésére is szolgál. Emellett a szakirodalomban szintén meggyökeresedett *vegyes jogrendszer* kategória olyan államok jogrendszerére utal, amelyekben az angolszász és a civiljogi rendszerek szabályai egyformán jelen vannak.

Itt kívánok utalni arra, hogy a dolgozatban az egyes kérdéskörök tárgyalásánál fontosabb jogszabályi rendelkezéseket eredeti formában idézem lábjegyzetben annak érdekében, hogy a terminológiai különbség áttekinthető legyenek. Ezek magyarrá történő fordítása megítélésem szerint az eredeti szövegek valódi értelmét és jelentését torzítanak – már csak az előzőekben ismertetett főbb terminológia problémákra is tekintettel –, ezért csak a főszövegben mutatom be magyar nyelven azok tartalmát, illetve ahol ez elengedhetetlennek mutatkozik, akkor a terminológiai különbség lényegét.

⁹³ Ezt részletesen lásd a III. fejezet bevezetésében.

II.

A trust és ahhoz hasonló jogintézmények szabályainak háttere

„A ló akkor is ló marad, ha férfi vagy nő ül rajta.”⁹⁴

A trust átvétele és a trusthoz hasonló funkciót betöltő vagyonkezelési jogviszony kialakítása tekintetében különböző szempontok szerint csoportosíthatjuk az egyes országokat.

Az egyik irányadó szempont lehet a common law és az equity joganyagának kettőségére épülő jogrendszerű országok esete. Ilyen megközelítésben elkülöníthetők a common law jogrendszerű országok a vegyes és civiljogi jogrendszerű országoktól. A common law jogrendszerű országokban az angol jog érvényesülése magával hozta a trust intézményének alkalmazását is. Az angol common law jogrendszerű országok körébe sorolhatók az alábbiak: Amerikai Egyesült Államok (kivéve Louisiana), Amerikai Szamoa, Anglia és Wales, Antigua és Barbuda, Ausztrália, Bahama-szigetek, Banglades, Barbados, Belize, Bhután, Brit Virgin-szigetek, Ciprus, Dominika, Észak-Írország, Fidzsi, Ghána, Gibraltár, Grenada, Hongkong, India⁹⁵, Írország, Izrael, Jamaica, Kajmán-szigetek, Kanada (kivéve Québec tartomány), Kiribati, Libéria, Marshall-szigetek, Mianmar, Montserrat, Nauru, Nigéria, Pakisztán, Palau, Saint Kitts és Nevis, Saint Vincent és Grenadine-szigetek, Szingapúr, Tonga, Trinidad és Tobago, Turks and Caicos-szigetek, Tuvalu, Uganda, Új-Zéland.

Azokban az országokban, ahol a common law mellett civiljogi szabályok is meghatározó jelentőségűek, ott vegyes jogrendszerről beszélhetünk. Ezekben az államokban a trust nem a common law és az equity kettőségén alapul, hanem a jogalkalmazás által kimunkált, civiljogi jogintézmények felhasználásával próbálták meg elérni a trust funkcionális megközelítését. Ilyen ország pl. a Dél-afrikai Köztársaság és Skócia. Más területeken a jogalkotás eredményeként került a trusthoz hasonló jogintézmény kialakításra, mint pl. Louisiana állam és Québec tartomány esetében. Vegyes jogrendszerű országok, ahol van joggyakorlata vagy jogszabályi háttere a trusthoz hasonló vagyonkezelésnek: Botswana, Dél-afrikai Köztársaság, Fülöp-szigetek, Guayana, Jersey, Lesotho, Louisiana, Málta, Mauritius, Namíbia, Puerto Rico, Québec, Saint Lucia, Seychelles-szigetek, Skócia, Sri Lanka, Szváziföld, Vanuatu és Zimbabwe.

A civiljogi jogrendszerű országok esetében a trust, illetve ahhoz hasonló jogi konstrukciók kialakítása alapvetően törvényhozási úton valósult meg. Vannak olyan országok, amelyek az equity joganyagát, függetlenül az ország civiljogi berendezkedésétől, az angol szabályozás adaptációjával kísérelték meg átalakítani. Pl. Japánban 1922-ben, míg Liechtensteinben kifejezetten a külföldiek részére alakítottak ki trustsabályokat már 1926-ban. Más országok törvényhozásai a civiljogi jogintézmények módosításával próbálták meg a trustnak funkcionálisan megfelelő jogintézményt kialakítani. Franciaországban 2007-ben a Code civil módosításával, a Cseh Köztársaságban, Romániában, Magyarországon a 2014-ben hatályba lépett új polgári törvényekbe került beépítésre vagyonkezelési szerződésre vonatkozó szabályozás. Civiljogi jogrendszerű országok, ahol van jogszabályi háttere a trusthoz hasonló vagyonkezelésnek: Argentína, Aruba, Bolívia, Brazília, Chile, Costa Rica, Curaçao, Cseh

⁹⁴ David Hayton: *The distinctive characteristics of the Trust in Anglo-Saxon law*. In André Prüm – Claude Witz (eds.): *Trust et fiducie. La Convention de La Haye et la nouvelle législation luxembourgeoise*. Éditions Montchrestien, EJA, Paris, 2005. 13.

⁹⁵ Kivéve Goa, Daman és Diu, Dadra és Nagar Haveli.

Köztársaság, Dominikai Köztársaság, Ecuador, Egyenlítői Guinea, El Salvador, Etiópia, Franciaország, Georgia (Grúzia), Guatemala, Honduras, Japán, Kínai Köztársaság (Tajvan), Kínai Népköztársaság, Kolumbia, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Mauritius, Mexikó, Oroszország, Panama, Paraguay, Peru, Románia, San Marino, São Tomé és Príncipe, Ukrajna, Uruguay, Venezuela.

Érdemes továbbá megemlíteni a vallási alapokon nyugvó jogrendszereket, ahol elsősorban nemzetközi kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok érdekében alkottak trustsabályzatokat. Ide sorolható Bahrein, Brunei, Dubaj és Katar.

Az előzőekben felsorolt országok közül csak azok és kizárólag olyan témaköröknél kerülnek bevonásra az összehasonlításba, ahol a trustra vonatkozó szabályaik ezt indokolják.

Más megközelítésben a trust átvétele kapcsán földrajzi felosztás szerint is lehet csoportosítani az egyes országokat. E tekintetben megállapítható, hogy szinte valamennyi földrészen találunk olyan államokat – és ezek száma folyamatosan növekvő tendenciát mutat –, ahol a trust vagy annak alternatíváját jelentő szabályozás került kialakításra. E tekintetben Ázsia és Európa egyes országainak jogalkotói vezető innovatív szerepet töltenek be napjainkban.

Szintén más megközelítésben a trusthoz hasonló jogintézmények kialakítása során elhatárolási és csoportosítási szempont lehet a vagyonkezelési jogviszonyban szereplő személyek tulajdonjogi helyzete. A vegyes és civiljogi jogrendszerek megoldásai nem ismerik el az osztott tulajdonjog lehetőségét, így a kezelt vagyon tulajdonjogát a jogviszonyban szereplő valamelyik fél részére biztosítják. Egyes jogalkotói megoldások a vagyonrendelőnél tartják a tulajdonjogot, így pl. az izraeli, az orosz és a kínai szabályozás esetében. Más esetekben a vagyonkezelő szerez tulajdonjogot, azonban ez a tulajdonjog nem teljes körű, korlátozásokkal jár együtt. Tipikusan ilyenek a latin-amerikai országok által alkalmazott megoldások, ahol a *propriedad fiduciaria* egy olyan tulajdonjog, amelyet harmadik személy joga korlátoz. Itt érdemes megemlíteni a Németországban, Ausztriában és Svájcban a joggyakorlatban kimunkált *Treuhand* konstrukcióját is, amelynél a vagyonkezelő kizárólagos tulajdonos, azonban a kezelt vagyon elkülönítése a vagyonkezelő vagyonától nem teljeskörűen megoldott. Más jogalkotói megoldások esetén azt tapasztalhatjuk, hogy a vagyonkezelő tulajdonjogot szerez, vagy szerezhethet, azonban törvényi előírás a vagyon elkülönítése saját vagyonától. Ebbe a csoportba tartozik pl. Franciaország, Luxemburg, Románia, Magyarország. A holland és a dél-afrikai jogban ismert *bewind* intézménye hasonlóságokat mutat a trusttal, azonban csak szűkebb felhasználási köre alakult ki. A *bewind* esetében a kedvezményezett a kezelt vagyon tulajdonosa és a vagyonkezelő mintegy vagyonkezelői joggal rendelkezik. Ennek egyfajta ellentétje a litván jogalkotói megoldás, ahol a vagyonrendelő marad a tulajdonos, de a vagyonkezelő idegen dologbeli jogot kap a kezelt vagyona. A kezelt vagyon tulajdonosa lehet tehát a vagyonrendelő, a vagyonkezelő vagy akár a kedvezményezett is, továbbá negyedik megoldást teremt a québeci polgári törvénykönyv koncepciója, amely alanytalan vagyonként szabályozza a kezelt vagyont, és ezt a megoldást a legújabb törvényhozás körében a cseh polgári törvénykönyv vette modellként alapul.

1. A trust a common law jogrendszerű országokban

Az alábbiakban a common law jogrendszerű országok szabályozásának áttekintésére kerül sor kontinensenkénti csoportosításban.

1.1. Európa

1.1.1. Nagy Britannia

Nagy Britannián belül a trust alkalmazásával kapcsolatban kimunkált jogelvek alapvetően az angol bírósági precedensjogra épülnek. Jelentős eltérést e tekintetében Skócia esetében találhatunk, ahol a trust önálló történeti fejlődésen ment keresztül.⁹⁶

Angliában és Walesben a trust joganyaga az equity esetjogából álló elvekből tevődik össze, azonban időszakonként különböző törvényekben is szabályozást nyert. A két jogforrás egymásra épül és kiegészíti egymást. Egyes törvények új kötelező vagy diszpozitív szabályokat hoznak létre, míg mások módosítják az esetjog alapján kialakult elveket, szintén mások pedig az esetjogban kialakult szabályokat emelik törvényerőre.⁹⁷

A trust angol szabályozására számos törvény került elfogadásra a 19. század második felétől kezdődően.⁹⁸ Kiemelkedő jelentőségű volt a *Trustee Act 1925*, amely az akkor irányadó esetjog és tételes jog jelentős részét foglalta össze. Ez a törvény szolgált mintaként számos ország trustsabályainak kodifikálása során. Ezt követték kisebb jelentőségű jogszabályok⁹⁹, majd a *Variation of Trusts Act 1958* újabb jelentős reformot eredményezett azáltal, hogy a bírósági gyakorlatban már megjelent szabályt tételes jogi szintre emelte, miszerint a bíróságnak joga van a trust létesítő okiratát módosítani, illetve a vagyonkezelő jogkörét bővíteni a kedvezményezettek érdekében. A számos további törvény közül megemlítendő a *Perpetuities and Accumulations Act 1964*¹⁰⁰, amely a trust időtartamát a bírósági gyakorlatban érvényesülő elveknek megfelelően a trust létesítésekor életben lévő bármely személy halálát követő 21 évig tette lehetővé, illetve az ezt módosító *Perpetuities and Accumulations Act 2009*, amely legfeljebb 125 éves időtartamra teszi lehetővé trust fennállását.¹⁰¹ A *Recognition of Trusts Act 1987* implementálta a Hágai Egyezményt, amely alapján a külföldön létesített trustokat elismerik Angliában is. Ennek jelentősége a nemzetközi trustok kapcsán van, melyek újításai az angol joghoz képest a joggyakorlatra is hatással vannak.

Az 1990-es években merült fel a *Trustee Act 1925* szabályainak modernizálására vonatkozó igény, elsősorban a vagyonkezelő jogkörének delegálása, valamint eljárásának újraszabályozása körében.¹⁰² A jelenleg hatályos szabályokat a *Trustee Act 2000* tartalmazza, amely a vagyonkezelő gondossága és befektetési tevékenysége tekintetében eredményezett kifejezetten jelentős változásokat.

⁹⁶ Skóciáról részletesen a II. fejezet 2.5. pontjában, vegyes jogrendszerű országoknál értekezünk.

⁹⁷ A kérdéskör részletes elemzését lásd FRENCH: *i. m.* 649.

⁹⁸ *Trustee Act 1850*, ezt módosították 1859-ben, 1860-ban, 1888-ban és 1889-ben. A *Conveyancing Act 1881*, a *Judicial Trustees Act 1896*, *Public Trustee Act 1906*. Lásd ehhez Will MACGREGOR (ed.): *Halsbury's Statutes of England and Wales*. Vol. 50. LexisNexis, Reissue, 2011⁴. 98. skk. Madeleine JONES – Rebecca MITCHELL – Tracy ROBINSON (eds.): *Halsbury's Statutory Instrument*. LexisNexis, 2009. Vol. 21. 775. skk. Martin: *Oxford (i. m.)* 397.

⁹⁹ *Superannuation and other Trust Funds (Validation) Act 1927*, *Public Trustee (General Deposit Fund) Act 1939*, *Public Trustee (Fees) Act 1957*.

¹⁰⁰ Ilyen egyéb törvények: *Trustee Investments Act 1961*, *Local Authorities' Mutual Investment Trust Act 1968*, *Stock Exchange (Completion of Bargains) Act 1976*, *Trusts of Land and Appointment of Trustees Act 1996*.

¹⁰¹ A határozatlan időre létrejött, angol vagyont is kezelő külföldi trustok esetében nagy nyomást helyeztek az angol bíróságokra az ilyen trustok érvényesként való elismerése érdekében. David HAYTON: *Developing the Obligation Characteristic of the Trust*. 117. *The Law Quarterly Review* (2001) 107⁶¹.

¹⁰² *Trustee Delegation Act 1999*. Emellett a vagyonkezelő gondosságának zsinórmértékét a gondos üzletember (*a prudent man of business*) saját ügyében tanúsított eljárása helyett az olyan más személy ügyében eljáró gondos üzletember gondosságához igazították, akinek a másik irányában erkölcsi kötelessége áll fenn. Lásd ehhez Hayton: *Developing (i. m.)* 89.

Írországból a trust jogának kialakulása és változása az angol jogfejlődést követte. Az első jelentős törvényt ezen a területen a 19. század végén alkották meg¹⁰³, amely konszolidálta a korábbi szabályokat. Ezt követte a *Trustee Act 1931*, majd 2009-ben jelentős reform keretében eltörlésre került az örökkévalóság elleni szabály (*rule against perpetuities*), így Írországból nincs időbeli korlátja a trustoknak.¹⁰⁴ Szintén ebben az évben került elfogadásra a *Charities Act 2009* is. 2008-ban készült el a *Trustee Bill*, amely az angol *Trustee Act 2000* szabályait kívánta beépíteni az ír jogba, azonban napjainkig nem került elfogadásra.

Észak-Írországból a *Trustee Act (Northern Ireland) 1958* szabályozta a vagyonkezelők jogait és kötelezettségeit, amit 1962-ben módosítottak.¹⁰⁵ A *Trustee Investments Act 1961* a vagyonkezelők befektetési tevékenységére vonatkozó szabályokat tartalmazza. A jelenleg hatályos szabályozást a *Trustee Act (Northern Ireland) 2001* tartalmazza, amely módosította a korábbi szabályokat, elsősorban a vagyonkezelők jogai és kötelezettségei vonatkozásában.

Tekintettel arra, hogy sem az ír, sem az észak-ír szabályozás nem mutat jelentős eltéréseket a kutatás területén az angol és walesi jogtól, ezért a dolgozatban nem kerül kiemelésre ezeknek az országoknak a szabályozása, hanem általános jelleggel az angol jogban alkalmazott megoldásokkal együtt kerül tagolásra.

1.1.2. Egyéb európai országok

A gibraltári magánjog alapvetően az angol common law-ra épül, a trustok szabályozása tekintetében pedig sokáig kifejezetten az angol jogot követték.¹⁰⁶ Gibraltárban számos angol jogszabály automatikusan átvételre került¹⁰⁷, így a trust szabályozására vonatkozóan az angol jogra épül a gibraltári *Trustees Act 1895* és az angol *Variation of Trusts Act 1958* szabályai is irányadóak. A *Registered Trust Act 1999* alapján a cégnyilvántartásba önkéntes alapon van lehetőség a trust nyilvántartásba vételére. Fontos kiemelni ugyanakkor, hogy a közelmúltban a gibraltári jogalkotók lehetővé tették nemzetközi trust alapítását is. 2015-ben került elfogadásra a *Trusts (Private International Law) 2015*, amely a trustokkal kapcsolatos nemzetközi magánjogi kérdéseket rendezi, valamint a *Private Trust Companies Act 2015*, ami a vagyonkezelő társaságok önkéntes nyilvántartásba vételét teszi lehetővé. A *Purpose Trust 2015 Act* pedig lehetővé teszi magáncélú trust létesítését, amennyiben legalább egy engedéllyel rendelkező vagyonkezelője van.¹⁰⁸

Ciprus (hivatalosan Ciprusi Köztársaság) 1960-ig a brit gyarmatbirodalom részét képezte és az angol jog meghatározó hatást gyakorolt jogrendszerére, valamint 1960 után is jelentős részben fenntartották a korábban kialakult angol joggyakorlatot. Az 1990-es évek elején jelentkeztek törekvések arra, hogy Ciprus nemzetközi pénzügyi központ legyen¹⁰⁹, ezért a nemzetközi trustokra külön jogszabályt alkottak.¹¹⁰ A ciprusi szabályozást 2012-ben jelentősen módosították és lehetővé tették, hogy a vagyonrendelő, valamint kedvezményezett is lehet ciprusi lakos, így már nem csak nemzetközi trust létesítésére van lehetőség.

¹⁰³ *Trustee Act 1893*. Az ír szabályozással kapcsolatban lásd Ronan KEANE: *Equity and the Law of Trusts in the Republic of Ireland*. Bloomsbury Professional, West Sussex, Dublin, 2011². 5. skk.

¹⁰⁴ *Land and Conveyancing Law Reform Act 2009*.

¹⁰⁵ *Trustee (Amendment) Act (Northern Ireland) 1962*. Az észak-ír joggyakorlattal kapcsolatban lásd James KESSLER – Sheena GRATTAN: *Drafting Trusts and Will Trusts in Northern Ireland*. Tolley Publishing, West Sussex, London, 2007². 8. skk.

¹⁰⁶ THOMAS–HUDSON: *i. m.* 1098. skk. LUPOLI: *Trusts (i. m.)* 212.

¹⁰⁷ *English Law (Application) Act 1962*.

¹⁰⁸ Részletesen lásd Moses J. ANAHORY – Wayne FORTUNATO – James LEVY: *Gibraltar*. In: Kaplan (ed.): *i. m.* 173. skk.

¹⁰⁹ Elias NEOCLEOUS: *Country Report: Cyprus*. 18 The Columbia Journal of European Law Online (2012) 12.

¹¹⁰ Az 1992. július 24-én hatályba lépett *International Trusts Law 1992*.

1.2. Amerika

1.2.1. Az Amerikai Egyesült Államok

Az Amerikai Egyesült Államokban, hasonlóan Kanadához és Ausztráliához, a trust szabályozása nem a szövetségi törvényhozás, hanem az egyes államok hatáskörébe tartozik. Ebből eredően ezekben az országokban a határon belül is eltérő részletszabályokat találunk. Tekintettel arra, hogy az Amerikai Egyesült Államokban megalkotott modellszabályzatokkal, valamint az egyes államok törvényeivel és bírósági gyakorlatával kifejezetten részletesen foglalkozik a dolgozat az összehasonlító jogi részeiben, ezért itt csak egyes főbb tendenciákat szeretném kiemelni.

Az Amerikai Egyesült Államokban a trust szabályai sokáig az angol joggal párhuzamosan fejlődtek.¹¹¹ Eredetileg a tizenhárom észak-amerikai tagállam a teljes angol common law joganyagát átvette, bizonyos módosítások mellett az equity bírósági rendszerével együtt.¹¹² A 19. század elején a trust létesítése nem volt elterjedt. Leginkább rövid időre, elsősorban házassági vagyoni jogi ügyekre jött létre élők között, míg halál esetére elsősorban a család rászoruló tagjai részére, a túlélő házastárs, kiskorú, csekekvőképtelen személyek javára létesítették. Thomas Jefferson pl. trustot hozott létre lánya és unokái javára, mivel Thomas J. Randolph fizetése képtelen volt, így védve az örökséget veje hitelezőitől.¹¹³ Egy pennsylvaniai ügyben az örökhagyó a fiát nevezte ki vagyongekezelőnek, aki észszerű támogatásra volt jogosult a rendelt vagyonból, míg az unokáit kedvezményezettnek, hogy a fiai szerencsétlen üzleti ügyeiből származó hitelezőivel szemben megvédje a vagyont.¹¹⁴ A trust másik alkalmazási köre a dinasztikus trust útján a vagyon megkötése volt hosszú távon. Ennek létesítését New Yorkban megszigorították annak érdekében, hogy túlságosan hosszú időre legyen lehetőség a vagyon lekötésére, mint Friedman jellemzi, a föld és a család szorosan összekötésre került.¹¹⁵

Az angol joghoz képest jelentős eltérésnek tekinthető, hogy a 19. század elején az észak-amerikai joggyakorlat lehetővé tette a vagyongekezelői tisztség jogi személy általi betöltését. Massachusettsben 1830-ban a bírósági gyakorlat alakított ki egy új megközelítést, ami alapján a vagyongekezelőnek úgy kell eljárnia, mint egy óvatos befektetőnek (*prudent investor*).¹¹⁶ Így a vagyongekezelő szabadon befektethette vagyont, míg más államokban csak állami kötvényekbe és elsőhelyi jelzálogba volt számukra megengedett. Ezáltal született meg az új jelenség, a professzionális vagyongekezelő.¹¹⁷ Ennek a folyamatnak a következő jelentős mérföldköve az volt, amikor a 19. század végén a befektetési társaságok konkurenciája, vagyis a gazdasági társaság alternatívája lett a kifejezetten üzleti célra létesített trust (*business trust*, *Massachusetts trust*). Az igény erre a jogi konstrukcióra azért alakult ki, mert tiltott volt ingatlanok tulajdonjogának megszerzése gazdasági társaságok által. A *business trust* révén a

¹¹¹ L. A. SHERIDAN: *Keaton and Sheridan's The Law of Trust*. Barry Rose Law Publishers, Little London, Chichester, 1993¹². 36. HESS–BOGERT–BOGERT: *i. m.* Vol. 1.13.

¹¹² Massachusetts volt az utolsó állam, amely 1877-ben, kisebb módosításokkal, átvette az equity joganyagát. ROUNDS–ROUNDS: *i. m.* 9. HESS–BOGERT–BOGERT: *i. m.* Vol. 1. 26. skk. Austin Wakeman SCOTT – William Franklin FRATCHER: *Scott on Trust. The Law of Trusts*. Little, Brown and Company, Boston, Toronto, 1987⁴. Vol. I. 27. skk.

¹¹³ Lawrence M. FRIEDMAN: *A History of American Law*. Touchstone, New York, 2005³. 184.

¹¹⁴ Ashhurst v Given, 5 Watts & Serg. 323 (Pa., 1843), FRIEDMAN: *i. m.* 184.

¹¹⁵ FRIEDMAN: *i. m.* 184.

¹¹⁶ Harvard College v Amory, 26 Mass. (9 Pick) 446 (1830). Lásd ehhez Valentine LATHAM: *Trustee Investments and American Practice*. 7 Current Legal Problems (1954). 145. skk.

¹¹⁷ SCOTT–FRATCHER: *i. m.* 27. skk. ROUNDS–ROUNDS: *i. m.* 75. FRIEDMAN: *i. m.* 185.

*Mortmain Statutes*ra visszavezethető szabály alkalmazását kerülték meg.¹¹⁸ Az üzleti célú trust egyik altípusa, az ingatlan befektetési trust (*real estate investment trust, REIT*) kifejezetten népszerűvé vált. A trust ilyen célú alkalmazása tovább szofisztikálódott a kedvezményezett jogokról átruházható részvények kibocsátásával kombinálva, ami a befektetési tevékenység egyik meghatározó formájává vált az Amerikai Egyesült Államok gazdasági életében.¹¹⁹ Másrészt viszont a jótékonyági trust a 19. század elején nem örvendett népszerűségnek, mivel a vagyonlekötés privilégiumokat és az egyházak, elsősorban a római katolikus egyház vagyonának növelését szolgálta. Ezek létesítését és működését próbálták csökkenteni, Maryland és Virginia állam el sem ismerte érvényesnek ezeket.¹²⁰

Az Amerikai Egyesült Államok jogfejlődése szempontjából kiemelendő a Restatementek szerepe. A modellszabályzatok a tagállami jogszabályok összehangolása és egységesítése szempontjából bírnak jelentőséggel. Az 1923-ban felállított *The American Law Institute* által kidolgozott szabályzatok nem kötelező erejűek a tagállamokra nézve, azonban a kialakult joggyakorlat egységesítése és a joghézagok kitöltése érdekében mégis fontos szerepük van. A *Restatement of the Law of Trusts* 1935-ben készült el, a *Restatement (Second) of Trusts* 1957-ben került elfogadásra és 1959-ben kihirdetésre, a *Restatement (Third) of Trusts* előzetes változata pedig 1990-ben került megalkotásra és 1992-ben tették közzé. Az első két kötetét 2003-ban fogadták el, a 3. kötetet pedig 2007-ben.¹²¹ A trustok szabályozási területén szintén meghatározó jelentőségű a *Uniform Trust Code (UTC)*,¹²² amit a National Conference of Commissioners of Uniform State Laws készített elő 2000 augusztusában, majd bizonyos módosításokkal 2001 augusztusában került elfogadásra és a tagállamok számára bevezetésre ajánlására.¹²³

Az egyes tagállamok trustra vonatkozó törvényei, valamint az, hogy a UTC-t bevezették-e, a dolgozat mellékletében elhelyezett táblázatban található. Megjegyzendő, hogy a trustot is érintő, arra is hatással bíró egyéb fontosabb jogszabályok száma is jelentős az Amerikai Egyesült Államokban.¹²⁴

¹¹⁸ A szabály eredete a középkori angol jogra, I. Edward 1279. és 1290. évi rendelkezéseire vezethető vissza. A *Statute of Mortmain (Statute De Viris Religiosis)* megtiltotta a korporációk (így pl. az egyház) számára ingatlanok tulajdonjogának megszerzését, majd néhány hónappal később lehetővé tette azt, azonban csak a Korona engedélyével, ami hosszadalmas és költséges volt. VERBIT: i. m. 198. NEWMAN: i. m. 24.

¹¹⁹ Kam Fan SIN: *The Legal Nature of Unit Trust*. Clarendon Press, Oxford, 1997. 45.

¹²⁰ FRIEDMAN: i. m. 185. sk.

¹²¹ A részletes szabályok tekintetében lásd *Restatement of the Law Third*. Vol. 1. 3. skk. Kritikáját lásd P. H. WINFIELD: *The American Restatement of the Law of Restitution*. CCXVI *The Law Quarterly Review* (1938) 530. skk.

¹²² A National Conference of Commissioners of Uniform State Laws egy nemzeti testület, amelyben a tagállamok képviselői vesznek részt. A testület modelltörvényeket alkot, amelyek elfogadásáról a tagállamok döntenek, ugyanis a modelltörvény a tagállamok számára csak elfogadásra ajánlott. David M. ENGLISH: *The American Uniform Trust Code*. In: Hayton (ed.): *Extending* (i. m.) 313. skk. A UTC részletes elemzéséhez lásd továbbá David M. ENGLISH: *Uniform Trust Code (2000): Significant Provisions and Policy Issues*. 67 *Missouri Law Review* (2002) 143. skk.

¹²³ Hasonlóan jelentős az 1994-ben elfogadott *Uniform Prudent Investor Act* is, amely kodifikálta a *Restatement (Third) of Trusts: Prudent Investor Rule* szabályait. A legújabb jogalkotási folyamatok kapcsán megjegyzendő, hogy az Amerikai Egyesült Államokban az alapítvány intézménye nem ismert, jelentős újdonságnak számítana ennek bevezetése. New Hampshire nemrégiben elfogadta a 225 (SB225, „Revising the New Hampshire trust code”) szenátusi tervezetet. A tervezet elfogadása esetén 2017. október 1-jétől lehetőség lenne alapítvány létesítésére és külföldi alapítvány honosítására. Az alapítvány bevezetése a trust versenytársává válhat az Amerikai Egyesült Államokban.

¹²⁴ *Uniform Fiduciaries Act* (1922), *Uniform Principal and Income Act* (1931), *Revised Uniform Principal and Income Act* (1962), *Revised Uniform and Principal Act* (1997), *Uniform Trustees' Accounting Act* (1936), *Uniform Trusts Act* (1937), *Uniform Common Trust Fund Act* (1938), *Uniform Charitable Trusts Administration Act*, *Uniform Supervision of Charitable Trusts Act* (1954), *Uniform Act for the Simplification of Fiduciary Security Transfers* (1958), *Uniform Testamentary Additions to Trusts Act* (1960), *Uniform Trustees's Powers Act* (1964), *Uniform Statutory Rule Against Perpetuities* (1987), *Uniform Custodial Trust Act*, *Uniform*

1.2.2. Kanada

A trust jogintézménye szintén az angol common law és equity joganyagának átvételével vált a 19. század elején a kanadai jogélet szerves részévé. Az intézmény elterjedésének a gyakorlatban a fő oka az ipari forradalom és a mezőgazdasági nagybirtokok folytán kialakult jelentős vagyontömegek kezelésének igényéhez köthető. Kanadában az angol szabályok által kész joganyagként került átvételre a trust intézménye.¹²⁵ A trust angolszász szabályai vonatkozásában lényeges eltérések Québec tartomány esetében állnak fenn.¹²⁶

Kanadában is kifejezett törekvések voltak arra, hogy a trust jogát a tartományok vonatkozásában harmonizálják. A kanadai jogegységesítési konferencia 2008-ban kezdte meg az előkészületi munkákat¹²⁷, és 2012-re elkészítette a *Uniform Trustee Act*-et azzal a céllal, hogy kiegészítője legyen a tartományi szintű szabályozásoknak. A modellszabályzat az élők közötti és halál esetére szóló trustok általános szabályait tartalmazza, így a külön jogszabályokban rendezett eseteire (*pension trusts*, *income trusts*) nem tér ki. Az egyes kanadai tartományok trusttal kapcsolatos törvényeinek felsorolása a mű mellékletében található.

1.2.3. Közép-amerikai országok

A Brit Nemzetközösség tengeren túli területein az angol jog, így ez által a trust szabályai is érvényesülnek. A karibi térségnek azokban az országaiban, ahol kolóniákat hoztak létre az angol telepesek, ott nem volt szükség az angol jog kifejezett átvételéről jogszabályt alkotni, mivel természetes volt, hogy azt alkalmazták (pl. Antigua és Barbuda esetében). Azokban az országokban, amelyeket meghódítottak, ott a helyi jogot jogalkotói aktusokkal lehetett módosítani, és ezáltal az angol jogot bevezetni (pl. Dominika, Jamaica, Trinidad és Tobago).¹²⁸ Általános jelleggel megjegyezhető, hogy ebben a térségben sok esetben a tradicionális angol joghoz képest kifejezetten innovatív szabályok és jogi konstrukciók kerültek kialakításra.

Antigua és Barbuda a Brit Nemzetközösség és a Karib-tengeri Közösség tagja, a szomszédos országok trustsabályaihoz hasonlóan nemzetközi trust létesítését megengedő szabályozást alkalmaz.¹²⁹

Az Amerikai Virgin-szigetek 1754-től dán koronagyarmat volt, majd 1917-ben az Amerikai Egyesült Államok megvásárolta és külbirtoka lett, valamint 1927-től a helyi lakosok is megkapták az amerikai állampolgárságot. A trust szabályozására nézve a Restatementek kerülnek alkalmazásra, illetve az amerikai joggyakorlat érvényesül, külön jogszabály csak

Management of Institutional Funds Act (1972), melyet módosított a Uniform Prudent Management of Institutional Funds Act (2006). Ezeken kívül a Uniform Commercial Code, a Uniform Probate Code és a Uniform Marital Property Act is számos rendelkezést tartalmaz a trustra vonatkozóan. HESS–BOGERT–BOGERT: *i. m.* Vol. 1. 72. skk.

¹²⁵ Donovan W. M. WATERS – Mark R. GILLEN – Lionel D. SMITH (eds.): *Water's Law of Trusts in Canada*. Thomson Canada Limited, Toronto, Ontario, 2005³. 4. skk. OOSTERHOFF–CHAMBERS–MCINNIS–SMITH: *i. m.* 4. skk. HOFFSTEIN: *i. m.* 521. skk.

¹²⁶ Lásd II. fejezet 2.4. pontjánál írtakat.

¹²⁷ Uniform Law Conference of Canada (ULCC), Conférence pour l'harmonisation des lois au Canada.

¹²⁸ Gilbert KODILINYE – Trevor CARMICHAEL: *Commonwealth Caribbean Trusts Law*. Cavendish Publishing Limited, London, Sydney, 2002². 3.

¹²⁹ The International Trust Act 2007, No. 18 of 2007. LUPOL: *Trusts (i. m.)*. 206.

néhány rendelkezést tartalmaz.¹³⁰ Jelenleg is előkészület alatt áll egy helyi tervezet, amelyben a vagyoni védelmi trustra vonatkozó szabályozást kívánják korszerűsíteni.

A Bahama-szigetek common law jogrendszerű ország írott alkotmánnyal. A háromszintű bírósági rendszerében a londoni Privy Council előtt lehet végső jogorvoslatot keresni. A korábbi brit gyarmat, 1973 óta független országban korábban az angol trustjogszabályok voltak hatályban, függetlenségének elnyerését követően saját törvényeket alkottak ezen a területen¹³¹, amelyek túlnyomórészt továbbra is az angol trustsabályokat követik.¹³²

Barbados 1996-ban vált függetlenné Nagy-Britanniától és 1979-ben alkotta meg a saját trusttörvényét, amely az angol Trustee Act 1925 szabályaira épül. 1995-ben került elfogadásra a nemzetközi trustokra vonatkozó törvény¹³³, amely szintén az angol szabályozást veszi alapul.¹³⁴

Belize (korábban Brit Honduras) jogrendszere az angol jogra épül. Függetlenségét csak 1980-ban nyerte el, a szomszédos Guatemala 1992-ben ismerte el önálló államnak. A trust törvényi szabályait először a *Trusts Act 1923*, majd a *Belize Trusts Act 1992* tartalmazza¹³⁵, ez utóbbit módosította a *Belize Trusts (Amendment) Act 2007*. A szabályozás, különböző módosítások mellett, a Guernsey Trusts Law 1989 rendelkezéseit vette alapul.

Bermuda az egyik legrégebbi brit gyarmat, ma is Anglia tengerentúli területe, ahol a *Trustee Act 1975* van hatályban, ami jelentős mértékben az angol Trustee Act 1925 szabályaira épül. 1989-ben és 1990-ben jelentős reform alá vonták a trust szabályozását¹³⁶, és a nemzetközi trust speciális szabályai kerültek kidolgozásra.¹³⁷

A Brit Virgin-szigetek belpolitikailag önkormányzattal rendelkezik és az országban a common law irányadó. Része az Eastern Caribbean Supreme Court-nak, a végső fellebbezési fórum pedig szintén a Privy Council. Korábban a *Trustee Ordinance 1961* és annak módosításai, valamint a common law volt irányadó a trustokra. A Brit Virgin-szigeteken a 2004. március 1-jén hatályba lépett VISTA eredményezett egyedülálló szabályozást.¹³⁸

Dominika (hivatalosan Dominikai Közösség) korábban Nagy-Britannia gyarmata volt, 1967-től az Egyesült Királyság társult állama, de a Nemzetközösségnek soha nem volt tagja, 1978-tól pedig független állam. Dominikán a common law érvényesül, és külön jogszabály rendelkezik a nemzetközi trustokról.¹³⁹

Grenada az 1763-as párizsi béke után brit gyarmat, majd 1877-től koronagyarmat lett, 1967-től Nagy Britannia társult állama, majd 1974-ben függetlenné vált. Az 1897-ben meghozott törvény ad általános szabályozást a trustra¹⁴⁰, míg a nemzetközi trustok vonatkozásában az 1996-ban megalkotott *International Trusts Act* biztosít jogszabályi háttér.¹⁴¹

¹³⁰ Title 15, Virgin Islands Code, Chapter 57.

¹³¹ Trustee Act 1998 és a Trustee (Amendment) Act 2011.

¹³² Az első trusttörvény meghozatalával egyidejűleg hatályon kívül helyezték a korábbi Trustee Act 1893 és a Variation of Trusts Act 1961 szabályait.

¹³³ International Trusts Act (Cap 205).

¹³⁴ LUPOI: *Trusts (i. m.)*. 207.

¹³⁵ Chapter 202 of the Laws of Belize, ami 1992. május 18-án lépett hatályba.

¹³⁶ Trusts (Special Provisions) Act 1989.

¹³⁷ LUPOI: *Trusts (i. m.)*. 209.

¹³⁸ Virgin Islands Special Trusts (Amendment) Act 2003 („VISTA”). Ehhez kapcsolódik továbbá a Trustee (Amendment) Act 2013, a Banks and Trust Companies (Amendment) Act 2013, a Trust Corporation (Probate and Administration) (Amendment) Act, 2013, a Financial Services (Exemptions) (Amendment) Regulations 2013 és a BVI Business Companies (Amendment of Schedule 1) Order 2013.

¹³⁹ International Exempt Trust Act 1997, módosítva 2000-ben, 2001-ben és 2015-ben.

¹⁴⁰ Trustee Act 1897 (Chapter 329).

¹⁴¹ Chapter 152C, Act. No. 40 of 1996, módosítva az Act No. 21 of 2001 és az Act No. 1 of 2008 által.

Jamaica felfedezését követően spanyol, majd angol gyarmat lett, jelenleg is a Brit Nemzetközösség tagja. Jamaicán három törvény ad jogszabályi háttérrel a trustokra vonatkozóan.¹⁴²

A Kajmán-szigetek belpolitikailag önkormányzattal rendelkezik, itt is a common law érvényesül, a végső bírósági fóruma pedig a Privy Council. A Kajmán-szigeteken a 17. század közepén jelent meg a trust koncepciója, majd a 20. században ez a jogi konstrukció is jelentős szerepet kapott abban, hogy Bermudához és a Csatorna-szigetekhez hasonlóan a világ egyik meghatározó pénzügyi központja legyen.¹⁴³ 1997. október 23-án került elfogadásra a magáncélú trustsabályait bevezető törvény, a STAR, ami világszerte modellként szolgál a hipermodern trust jogszabályok megalkotása során.¹⁴⁴

Saint Kitts és Nevis (hivatalosan Saint Christopher és Nevis Államszövetség), a korábbi brit gyarmat 1983-ban nyerte el függetlenségét Nagy-Britanniától. Az országban common law érvényesül, és a mai napig a Privy Council a legfőbb bírósági fóruma. Korábban az angol trust szabályai értelemszerűen jelentős teret nyertek, majd az 1996-ban alkotott új trusttörvény már a belize-i jogra támaszkodik, annyi eltéréssel, hogy csak a nemzetközi trust alapítását teszi lehetővé.¹⁴⁵ A törvény megalkotása során a Cook-szigeteki International Trust Act 1984 szabályozására is jelentős mértékben támaszkodtak.¹⁴⁶

Az 1979-ig brit fennhatóság alatt álló Saint Vincent és Grenadin-szigeteken 1976-ban fogadtak el törvényt a vagyonkezelésre, amely alapvetően nem a korábbi angol trust szabályaira épült.¹⁴⁷ Lehetőség van nemzetközi trust alapítására¹⁴⁸, amelyet azonban kötelező nyilvántartásba venni.

Trinidad és Tobago korábban brit gyarmat volt, függetlenségét 1962-ben szerezte meg. A szigeteken szintén külön törvény irányadó a trustokra.¹⁴⁹

Nagy-Britannia tengerentúli területén, a Turks és Caicos-szigeteken a common law és kisebb mértékben jamaicai jog érvényesül. Az ország 1962-től önállósult Jamaicától és önálló koronagyarmattá vált, amit a Bahama-szigetek kormányzója irányított. 1973-tól a Bahama-szigetektől független külön kormányzója van. 1990-ben fogadták el azt a rendeletet, amely lehetővé teszi nemzetközi trust alapítását.¹⁵⁰

Montserrat az Egyesült Királysághoz tartozó sziget a Karib-tengeren, ahol 1998-ban alkottak külön törvényt a trustokra vonatkozóan.¹⁵¹

Érdekes felhasználási módját találjuk a trust intézményének Tuvalun, ahol a kormányzat és a helyi közösségek közösen hoztak létre trustot (*Falekaupule Trust*) 1999-ben

¹⁴² Trustee Act, The Judicature (Trust Corporations) Act 1948, The Unit Trusts Act (módosítva 2011-ben).

¹⁴³ Anthony SMELLIE: *A New World of Trust Litigation: A Cayman Perspective*. 16 The Jersey & Guernsey Law Review (2012) 4.

¹⁴⁴ Special Purpose Trusts (Alternative Regime) Law („STAR”), 1997, amelyet később a Trusts Law (2009 Revision) VIII. fejezetébe helyeztek. Ehhez kapcsolódik a Perpetuities (Amendment) Law 1997 és a Trusts (Amendment) Immediate Effect and Reserved Powers Law 1998 is.

¹⁴⁵ Nevis International Exempt Trust Ordinance, 1996 (Cap. 7.03, „NIETO”). Ezt 2000-ben jelentős mértékben módosították.

¹⁴⁶ 2015. május 27-én került elfogadásra az a rendelet, amellyel módosították a nemzetközi trust szabályozást 2015. július 1-jei hatállyal, a Nevis International Exempt Trust (Amendments) Ordinance 2015. Az új szabályozással kapcsolatban lásd részletesen Jonathan E. GOPMAN – Jan DASH – Michael SNEERINGER: *What's new in Nevis? A survey of recent amendments to Nevis trust law*. 13 Trust Quarterly Review (2015) 38. skk.

¹⁴⁷ Saint Vincent and the Grenadines Trust Authority 1976. A törvényben az „Authority” kifejezés arra személyre utal, aki a trustot létrehozó személy és a kormányzat, a nyilvántartó hatóság közötti kapcsolatot kezeli.

¹⁴⁸ International Trusts Act 1996. Ezt a törvényt az International Trust Amendment Regulation 2002 módosította. LUPOI: *Trusts (i. m.)*. 220.

¹⁴⁹ Act relating to trustees, the administration of trusts and the office of Public Trustee (Act No. 21 of 1981).

¹⁵⁰ Trust Ordinance 1990, amit 1998-ban módosítottak. LUPOI: *Trusts (i. m.)*. 221.

¹⁵¹ Trust Act, Act 19 of 1998 (Chapter 11.06), hatályba lépett 2000. január 17-én.

az Ázsiai Fejlesztési Bank közreműködésével a szigetek gazdaságának fellendítése érdekében.¹⁵²

1.3. Ausztrália és Óceánia

1.3.1. Ausztrália

Kezdetben az ausztrál kolóniákon nem volt elkülönült equity bíróság. Az ausztrál magánjogra, Angliához és Új-Zélandhoz hasonlóan az jellemző, hogy elsősorban a bírósági joggyakorlat alakította ki a főbb szabályokat, a törvényhozás ehhez képest háttérbe szorult.¹⁵³ Új-Dél-Wales megalapításakor 1788-ban került az angol jog először alkalmazásra, beleértve a common law és az equity anyagát is, majd ez került kiterjesztésre a többi ausztrál kolóniára is.¹⁵⁴ A trust szabályozása Ausztráliában alapvetően a tagállamok törvényhozásának jogkörébe tartozik, és az egyes tagállamok szabályai eltéréseket mutatnak.¹⁵⁵ Az egyes államok trusttörvényei a mellékletben kerültek felsorolásra.

1.3.2. Új-Zéland

Új-Zélandon, mint brit gyarmaton 1840-től értelemszerűen jelentős mértékben hatott az angol jog, a bírósági rendszer azonban eltérően alakult, nem került kiépítésre külön kancelláriai bíróság. Az új-zélandi legfelsőbb bíróságot (*Supreme Court of New Zealand*) 1841-ben állították fel és az angol common law, equity és egyéb bíróságok hatáskörét is megkapta.¹⁵⁶ Az első főbíró William Martin jelentős törekvéseket fejtett ki annak érdekében, hogy az új-zélandi jogot megszabadítsa az angol jog tradíciójától.¹⁵⁷ Ettől függetlenül az új-zélandi trust szabályozás jelentős mértékben megegyezik az angol joggyakorlattal. Az új-zélandi jog speciális vonása az a törvény¹⁵⁸, amely alapján a *Maori Land Court* kizárólagos hatáskört kapott öt különböző típusú ingatlanokat kezelő trusttal kapcsolatos jogvitákban.¹⁵⁹

Az új-zélandi trustjog szabályozása három meghatározó törvényre épül.¹⁶⁰ Az általános szabályokat biztosító 1956. évi trusttörvénynek egy jelentős módosítása volt. 2016-ra, ötven év után került sor egy átfogó reform tervezetének előkészítésére, de a tervezet még nem került elfogadásra. 2017-ben bevezetésre került a trustok nyilvántartásba vétele, aminek eredményeként a külföldiek által létesített trustokat tömeges mértékben helyezték más joghatóság alá.¹⁶¹

¹⁵² Sue FARRAN – Donald PATTERSON: *South Pacific Property Law*. Cavendish Publishing Limited, London, 2004. 114. International Business Publications: *Tuvalu, Economic and Development Strategy Handbook*. Washington, 2014. Vol. I. 39.

¹⁵³ H. J. FORD – W. A. LEE: *The Law of Trusts*. Thomson Reuters (Professional) Australia, Sydney, 1996³. (Update 98., April 2012.) 1–64.

¹⁵⁴ Denis S. K. ONG: *Trusts Law in Australia*. The Federation Press, Leichhardt, 2007³. 1.

¹⁵⁵ Az országban általános jelleggel a vagyonkezelő cégekre közös szabályt tartalmaz a Corporations Act 2001 és az adózási szabályok is közzéek.

¹⁵⁶ Supreme Court Ordinance 1841 (Ordinance 1, Session 2, 1841.). Andrew BUTLER (ed.): *Equity and Trusts in New Zealand*. Brookers Ltd., Wellington, 2003. 9.

¹⁵⁷ BUTLER: i. m. 9.

¹⁵⁸ Te Ture Whenua Maori Act 1993.

¹⁵⁹ A Sec. 211(1) Te Ture Whenua Maori Act 1993 alapján az ötféle ingatlantrust a putea trust, whanau trust, ahu whenua trust, whenua topu trust és kai tiaki trust lehet. BUTLER: i. m. 12. skk.

¹⁶⁰ Trustee Act 1956, Charitable Trusts Act 1957, Charities Act 2005. Tony ANGELO: *New Zealand: Accountability of Trustees, Intergenerational Trust*. Francesco A. Schurr (ed.): *Trusts in the Principality of Liechtenstein and Similar Jurisdictions. Aspects of Wealth Protection, Beneficiaries' Rights and International Law*. DikeVerlag Zürich/St. Gallen, NomosVerlag Baden-Baden, facultas.wuv Verlag Wien, 2014. 175. skk.

¹⁶¹ További jelentős jogszabályok a Perpetuities Act 1964, a Property Law Act 1952, a Wills Act 1837, módosítva 1977-ben, a Trustee Companies Act 1968, valamint a Trustee Companies Management Act 1975.

1.3.3. Az óceániai szigetek

Amerikai Szamoa az Amerikai Egyesült Államok fennhatósága alatt álló terület, ahol a trust joga a hagyományos equity szerint alakul és a *Trustee Act 1975* ad törvényi szabályozást. Emellett létezik még az *International Trusts Act 1987*, amely külföldiek által létesített trustokra ad jogszabályi háttérrel és az equity joga ezekre is alkalmazandó, ha a törvény kifejezetten ki nem zárja.

A Cook-szigetek brit protektorátus alatt állt 1888-tól, majd a közigazgatási ellenőrzést Új-Zéland kapta meg 1900-ban. Az 1964-ben elfogadott Cook-szigeteki alkotmány alapján 1965-től önkormányzattal rendelkezik szabad szövetségben Új-Zélanddal és 1965-től saját egykamarás parlamentje van. A jogrendszere az új-zélandi jogon és a common law-n alapul, végső bírósági fóruma a Privy Council. A Cook-szigeteken a trust szabályozása során az új-zélandi, és ezáltal az angol törvények és joggyakorlat meghatározó jelentőségű és egyben egyfajta keveréke a szigetek kialakított jogalkotással és joggyakorlattal. A Cook-szigeteken külön jogszabályt alkottak a nemzetközi trustokra, amely szabályozás világviszonylatban is élenjárónak bizonyult a vagyonvédelem terén.¹⁶²

Fidzsin mind a trust általános szabályaira, mind a jótékonyági trustokra, valamint a *unit trustra* vonatkozóan külön törvényt irányadó.¹⁶³

A Marshall-szigetek történelme kifejezetten változatos, 1884-ben Spanyolország akarta megszerezni, de végül 1885-ben átengedték Németországnak, majd az első világháború után Japán felügyelete, a második világháború után pedig az Amerikai Egyesült Államok fennhatósága alá került, végül 1979-ben köztársaság lett. A Marshall-szigeteken az 1994-ben elfogadott *Trust Act* rendelkezik a vagyonkezelésről.¹⁶⁴ A szabályozás jórészt a jersey-i jogra épül, emellett a Cook-szigeteki vagyonvédelmi rendelkezéseket is figyelembe vették.

Nauru 1920-ig német protektorátus alatt állt, majd ezt követően Ausztráliához tartozott, amely időszak alatt 1922-ben angol mintára alakították ki a trust jogszabályi háttérét. 1968-ban függetlenné vált és 1972-ben került elfogadásra a saját trusttörvénye,¹⁶⁵ amely úttörő jellegű volt abban, hogy lehetővé tette a trust határozatlan időre való létesítését és a célra rendelt trust alapítását bármely jogszerű célra.¹⁶⁶

Új-Zéland társult államában, Niuében 1994-ben alkottak törvényt a *trustra*¹⁶⁷, amely a belize-i modellt követi, és nemcsak belföldi, de nemzetközi trust alapítására is lehetőséget ad.

Pápua Új-Guineában a common law alapján a trust élő jogintézmény. A vagyonkezelők jogállása és a vagyonkezelő társaságokra külön törvények irányadók.¹⁶⁸

Szamoában (hivatalosan Szamoai Független Állam, korábban Nyugat-Szamoá) az elsők között vezették be 1987-ben a nemzetközi trust alapításának lehetőségét.¹⁶⁹

Tongán a jótékonyági trustokra alkottak külön törvényt 1993-ban.¹⁷⁰

Lásd ezek elemzéséhez Michael REYNOLDS: *New Zealand*, In: Kaplan (ed.): *i. m.* 321. skk. Noel C. KELLY – Chris KELLY – Greg KELLY: *Garrow and Kelly Law of Trusts and Trustees*. LexisNexis NZ Limited, Wellington, 2005⁶. 5. skk.

¹⁶² International Trusts Act 1984, amit többször módosítottak, pl. 1989-ben, 1991-ben, 1996-ban.

¹⁶³ Trustee Act (Cap. 65) (Ordinances No. 34 of 1966, 57 of 1966, 5 of 1969, Act 55 of 1971) és Charitable Trusts Act (Cap. 67) (Ordinances No. 18 of 1945, 15 of 1965), valamint a Unit Trust (Cap. 228.).

¹⁶⁴ Trust Act 1994 [50 MIRC Ch.1].

¹⁶⁵ Foreign Trusts, Estates and Will Act 1972.

¹⁶⁶ LUPOI: *Trusts (i. m.)*. 218. skk.

¹⁶⁷ Trusts Act 1994.

¹⁶⁸ Trustees and Executors Act, Trustee Companies Act.

¹⁶⁹ LUPOI: *Trusts (i. m.)*. 222.

¹⁷⁰ Charitable Trusts Act 1993 (No. 14 of 1993).

1.4. Common law jogrendszerű országok Ázsiában

Hongkong (hivatalosan Hongkong Különleges Igazgatású terület) az első ópiumháború (1839-1842) után került a Brit Birodalom fennhatósága alá, majd 1997-ben csatolták a Kínai Népköztársasághoz. Hongkongban 1934-ben készült jogszabály a trustról¹⁷¹, amely az 1925. évi angol Trustee Act alapján került kidolgozásra. A hongkongi szabályozás alapvetően az angol equity elveinek megfelelően érvényesült.¹⁷² 2009-ben kezdődött meg a rendelet jelentős mértékű átdolgozása, amelynek elsődleges célja az volt, hogy a hongkongi jogszabályi környezetet minél versenyképesebbé tegyék és a trust keretében nyújtott szolgáltatások az ügyfelek számára minél vonzóbbak legyenek. Ennek keretében három fő tárgykör került érintésre, a vagyionkezelők, a kedvezményezettek helyzete, valamint a trust jogának általános megújítása. Az új szabályozás hosszas előkészület után 2013. január 1-jén lépett hatályba.¹⁷³ Bár Hongkong 1997 júliusában a Kínai Népköztársaság részévé vált, azonban az angol esetjog továbbra is érvényesül a hongkongi joggyakorlatban.¹⁷⁴

India (Indiai Köztársaság) a szípolylázadás után 1857-ben Nagy Britannia uralma alá került és 1947-ben nyerte el függetlenségét. Indiában eredetileg a trust koncepciója nem volt ismert, azonban a külföldi országokkal való kapcsolat folytán több különböző formában is jelen volt a trust, melyet *wakf* névvel illették.¹⁷⁵ A muszlim jog alapján a wakf meghatározott vagyonnak vallási vagy jótékonyági célokra való felajánlását jelenti.¹⁷⁶ Emellett a trustra általános szabályok is elfogadásra kerültek, amelyek alapvetően az angol szabályozást követik.¹⁷⁷ A törvény nem terjed ki a mohamedán jogban ismert wakfra, a szokásjog alapján működő egységes családok belső viszonyaira, a köz- és magáncélú vallási vagy jótékonyági alapítványokra.¹⁷⁸ Megjegyzendő, hogy számos egyéb jogszabály rendelkezik Indiában a trust, illetve a wakf intézményéről, számos esetben helyi hatállyal.¹⁷⁹ Az Indian Trust Act 1882 a trustot szerződéses jogviszonynak tekinti, amelyben a tényleges tulajdonos a vagyionkezelő lesz.¹⁸⁰ A kizárólag vallási célú trustokat a hindu vallás szerint kell elbírálni.¹⁸¹ Ezenkívül külön jogszabály irányadó a jótékonyági célú, de nem vallási célú alapítványokra.¹⁸²

Szingapúr 1867-től vált brit koronagyarmattá, önállóságát 1965-ben nyerte el. Szingapúrban az angol jog hatása alapján az equity és a trust intézménye is ismert, azonban a függetlenség elnyerését követően saját törvényeket is alkottak a trustra.¹⁸³ Szingapúr etnikai (kínai, indiai, arab, japán, thai stb.) és vallási (buddhista, keresztény, iszlám, hindu)

¹⁷¹ Trustee Ordinance 1934.

¹⁷² Michael MA: *Modernizing Trust Law in Hong Kong*. In: Dennis Campbell (ed.): *The Comparative Law Yearbook of International Business*. Vol. 32 (2010). Kluwer Law International, Alphen an den Rijn, 2010. 641.

¹⁷³ Trust Law (Amendment) Ordinance 2013.

¹⁷⁴ MA: *i. m.* 644.

¹⁷⁵ S. Krishnamurthi AJAR: *Commentary on the Indian Trusts Act. Including Model Trust Deeds and Forms*. Universal Law Publishing Co. Pvt. Ltd., Delhi, 2010⁶. 9. S. I. JAFRI–A. B. SRIVASTAVA: *LP's Wakf Laws*. Law Publishers (India) Pvt. Ltd., Allahabad, 2004⁵. liii. Indiát a vallási alapú jogrendszerek között is lehetne tárgyalni, azonban a wakf szabályainak összehasonlítására nem tér ki a dolgozat, ezért csak a tételes jogi szabályok alapján került besorolásra.

¹⁷⁶ JAFRI – SRIVASTAVA: *i. m.* liv.

¹⁷⁷ Indian Trusts Act (II of 1882). A törvény India teljes területén hatályos, kivéve néhány földrajzi térségét, pl. Jammu állam, Kashmir, Andaman és a Nicobar-szigeteket.

¹⁷⁸ BASU: *i. m.* 114.

¹⁷⁹ AJAR: *i. m.* 32. skk.

¹⁸⁰ BASU: *i. m.* 101. AJAR: *i. m.* 12. Ravi NATH: *India*. In: Kaplan (ed.): *i. m.* 201. skk.

¹⁸¹ BASU: *i. m.* 114.

¹⁸² Charitable Endowments Act (VI of 1890), illetve a Charitable and Religious Trusts Act (XIV of 1920).

¹⁸³ Trustees Act (Cap 337, 1999 Ed), Settled Estates Act (Cap 293, 1985 Ed), Public Trustee Act (Cap 260, 1985 Ed), Trust Companies Act (Cap 336, 1985 Ed).

sokszínűsége folytán a speciális vallási célú trustok szabályai is megtalálhatók.¹⁸⁴ Ezenkívül a jótékonyági célú trustokra is külön jogszabály irányadó.¹⁸⁵ Nem került azonban átvételre az angol Variation of Trusts Act 1958.¹⁸⁶ Ugyanakkor a harmadik személyek javára szolgáló szerződések tekintetében a kedvezményezett joga elismerésre került.¹⁸⁷ Szingapúrban az equity bíraskodást a felsőbb bíróság (*High Court*) gyakorolja a legfelsőbb bíróság (*Supreme Court*) felügyelete alatt.¹⁸⁸ A bírósági joggyakorlat figyelembe veszi az egyéb common law országok gyakorlatát, de emellett saját esetjogot is kialakított.¹⁸⁹ A szingapúri hatályos szabályozás alapját három törvény alkotja.¹⁹⁰

Malajzia váltakozva brit és holland fennhatóság alatt állt, majd az 1824-es londoni szerződéssel brit gyarmattá vált. Önállóságát 1957-ben nyerte el és a Brit Nemzetközösség független állama lett. Malajzia joga általánosságban három összetevőre vezethető vissza. Az írott jog a szövetségi és az állami alkotmányból ered, valamint a törvények és egyéb jogszabályok alkotják. Az íratlan jog a maláj szokásjogból (*adat perpateh* és *adat temenggong*), a kínai jogból, a Sabah és Sarawak helyi szokásjogból, az angol common law-ból és equityből, valamint a bírósági gyakorlatból áll. A harmadik összetevője az iszlám jog, amely szintén jelentős forrása az ország jogának és a muszlim lakosságra irányadó.¹⁹¹ A trust szabályozása az angol jogból ered, amelynek alkalmazását a maláj bírósági gyakorlatra lehet visszavezetni. Ezen túlmenően a *sharia* joga is irányadó az iszlám trustokra. A maláj trustok joga az angol equity elveire épül. A trustra vonatkozó általános szabályozást az 1949-ben elfogadott törvény képezi, amely 69 szakaszból áll és a vagyonkezelő tevékenységére irányul elsősorban.¹⁹² A maláj bíróságok a mai napig alkalmazzák az equity elveit a trustokkal kapcsolatos jogvitákban. Megjegyzendő, hogy a polgári jogi törvény előírja¹⁹³, hogy a malajziai bíróságok jogosultak a common law szabályait figyelembe venni olyan esetekben, amikor azok megfelelően alkalmazhatók. Külön törvény szabályozza a vagyonkezelő társaságok nyilvántartásba vételét, azok pénzügyi biztosítékait és a vagyonkezelők jogi helyzetét.¹⁹⁴ A maláj jog alapján lehetőség van vallási célú trust (*wakf*) létesítésére is. Megjegyzendő, hogy az iszlám jog alapján létrejött trustokat (*wakf*) folyamatosan átalakították az angol jognak megfelelőre és az angol jog szabályai alá helyezték.¹⁹⁵

Labuan (Labuan Szövetségi Terület) Malajziához tartozik, és az angol jog szolgált alapul a jogrendszere tekintetében, azonban Labuanban mégis eltérő szabályozás került kialakításra a trust tekintetében. Az elsődleges jogszabály a *Labuan Offshore Trusts Act 1996*, amely a trust alapítását, elismerését és kezelését szabályozza a külföldiek által létesített

¹⁸⁴ Administration of Muslim Law Act (Cap 3, 1999 Ed), Hindu Endowments Act (Cap 364, 1994 Ed).

¹⁸⁵ Charities Act (Cap 37, 1995 Ed).

¹⁸⁶ Young Pund HOW (ed.): *Halsbury's Laws of Singapore*. LexisNexis, Singapore, 2003. Vol 9(2). 408.

¹⁸⁷ Contracts (Rights of Third Parties) Act (Cap 53B, 2002 Ed).

¹⁸⁸ HOW: *i. m.* Vol 9(2). 425. skk.

¹⁸⁹ Trustügyekben a szingapúri bírósági gyakorlatra lásd, Michael HWANG – Andrew CHAN – Low Fatt KIN: *Developments in the Law of Equity*. In: Kenneth Tan Wee Kheng (ed.): *Developments in Singapore Law Between 1996 and 2000*. Sweet & Maxwell Asia, Singapore, 2001. HWANG-CHAN-KIN: *i. m.* 437. skk. A szingapúri szabályozással kapcsolatban részletesen lásd Ching Ling SEAH: *Singapore*. In: Kaplan (ed.): *i. m.* 363. skk.

¹⁹⁰ Trust Companies Act 2005, Business Trust Act 2004 és Trustees (Amendment) Act 2004.

¹⁹¹ Megemlíthető még a hindu jog is, ezt azonban a szokásjogon belül helyezik el. P. Rau KUMAR: *General Principles of the Malaysian Legal System*. Petaling Jaya, 2014. 41. skk.

¹⁹² Trustee Act 1949. Emellett a legfontosabb törvények a Trust Companies Act 1949, a Trust (State Legislatures Competency) Act 1949, a Housing Trust Act 1950, a Trustee (Incorporation) Act 1952, a National Trust Fund Act 1988, az Employee Provident Fund Act 1991 és a Pensions Trust Fund Act 1991. M. HINGUN – W. A. AHMAD: *Equity and Trusts in Malaysia*. Subang Jaya Selangor, 2013². 7. skk.

¹⁹³ Civil Law Act 1956.

¹⁹⁴ Trust Companies Act 1949.

¹⁹⁵ HALLAQ: *i. m.* 139.

trustok esetében. A maláj Trustee Act 1949 és a Trustee (Incorporation) Act 1952 szabályai Labuanban nem hatályosak.¹⁹⁶

Bangladesben, a korábbi brit gyarmaton az angol szabályozás mintájára született a trustokról szóló törvény, amely mai napig hatályos.¹⁹⁷ Emellett külön törvény rendelkezik a jótékonyági és vallási célú trustokról is.¹⁹⁸

Megemlítendő, hogy Pakisztánban a *The Trust Act 1882*, míg Mianmarban a *The Rangoon Development Trust Act 1921* szabályai irányadók.

Izrael területén a 19. század első felében a trust angol szabályai palesztin közvetítéssel jelentek meg a joggyakorlatban és az 1930-as években az express trust jelentős teret nyert, elsősorban vagyongazdálkodó társaságok alapítása során. A *Charitable Trusts Ordinance 1924* a közérdekből létesített trustokra vonatkozóan tartalmazott előírásokat, míg későbbiekben a *Joint Investments Trust Law, 1961* a befektetésekre tartalmazott trustsabályokat. A magántrustok tekintetében az 1979. évi *Trust Law* elfogadásával nyílt lehetőség a működési keretek megteremtésére. Ez a törvény elsősorban az angol jog alapján szabályozza a trustot.¹⁹⁹ Az izraeli jogban az angol common law esetjoga is jelentős hatással bír²⁰⁰, bár a *legal* és *equitable title* közötti különbség nem merül fel. Két különböző trustsabályozást tartalmaz a kódex, egyrészt az alapító okirattal (*endowment*) történő létesítést, másrészt az egyéb fiduciárius jogviszonyokra vonatkozó előírásokat. Ez utóbbi az angolszász fiduciárius élethelyzeteknél tágabb körben nyer alkalmazást, bármely olyan esetre irányadó, ahol valaki más javára tart magánál vagyont.²⁰¹ Az új izraeli polgári törvény előkészítése során ismét napirendre került a trust szabályozása és külön fejezetet kívánnak a trust részére szentelni a kódexben. A tervezet szerint a vagyongazdálkodó minden esetben tulajdonjogot szerezne a kezelt vagyonon.²⁰²

1.5. Afrika

Ghána (hivatalosan Ghánai Köztársaság) az 1820-as évektől kezdve Nagy Britannia birtoka, 1874-től koronagyarmat, függetlenségét 1957-ben szerezte meg. A ghánai szokásjogban is felfedezhető a trusthoz hasonló jogi konstrukció, a trust tételes joga azonban az angol equity szabályai szerint alakult. Első kodifikált jogot ezen a területen az angol *Trustees Act 1860* átvétele jelentette, ami az angol 1925. évi jelentős reform után is hatályban maradt. Ezt követték újabb törvények, továbbra is jelentős angol hatással.²⁰³

Nigéria (hivatalosan Nigériai Szövetségi Köztársaság) 1900-tól angol protektorátus, majd 1914-től gyarmat, 1960-ban nyerte el függetlenségét. Nigériában elsősorban a helyi

¹⁹⁶ THOMAS-HUDSON: *i. m.* 1152.

¹⁹⁷ Trusts Act 1882.

¹⁹⁸ The Charitable and Religious Trusts Act 1920.

¹⁹⁹ HESS-BOGERT-BOGERT: *i. m.* Vol. 1. 90. Joshua WEISMAN: *Shortcomings in the Trust Law 1979*. 15 Israel Law Review (1980) 373. skk.

²⁰⁰ Elliot N. DORF – Arthur ROSETT: *A Living Tree. The Roots and Growth of Jewish Law*. State University of New York Press, Albany, 1988. 565. Lyat EYAL – Alon KAPLAN: *Israel*. In Kaplan (ed.): *i. m.* 215 skk.

²⁰¹ Ilyen eset pl. a végrehajtó, gyám, gondnok, felszámoló, csődgondnok, bankár, jogász stb. Adam HOFRI: *Shapeless Trusts and Settlor Title Retention: An Asian Morality Play*, 58 Loyola Law Review (2012). 145.

²⁰² HOFRI: *i. m.* 57. sk. Adam HOFRI-WINOGRADOW: *Express trusts in Israel/Palestine*. In: Lionel Smith (ed.): *Re-imagining the trusts: trusts in civil law*. Cambridge University Press, Cambridge et al., 2012. 85. Adam HOFRI-WINOGRADOW: *Zionist settlers and the English private trust in Mandate Palestine*. In: Smith (ed.): *The Worlds* (i. m.) 206. Adam HOFRI-WINOGRADOW: *Professionals' Contribution to the Legislative Process: Between Self, Client, and the Public*, 39 Law & Social Inquiry (2014) 96. skk.

²⁰³ Public Trustee Ordinance of 1952 (No. 24) és a Trustees (Incorporation) Act, 1962 (Act 106), illetve annak módosítása, a Trustees Incorporation (Amendment) Law, 1993 (P.N.D.C.L. 311) irányadó. K. B. ASANTE: *Fiduciary Principles in Anglo-American Law and the Customary Law of Ghana – A Comparative Study*. 14 International Comparative Law Quarterly (1965). 1146. skk.

törvényhozás útján vezették be az angol common law-t, és ezzel együtt az equity szabályait.²⁰⁴ Az adaptációt nem előzte meg részletes hatásvizsgálat, és egyetlen alkalmazási korlátja az volt, hogy nem lehet a kolónián hatályba lévő más rendelettel ellentétes.²⁰⁵ Az angol jog bevezetésével Nigériában nem törölték el sem a helyi jogot, sem a kialakult szokásjogot, sőt kifejezetten arról rendelkeztek, hogy a bíróságoknak ezeket a jogforrásokat figyelembe kell venniük.²⁰⁶ A trust szabályozása Nigériában elsősorban azért különbözik az angol jogban megismerttől, mert egészen más társadalmi igények hívták életre. A nigériai társadalomban a családi vagyonnak és a közösségi tulajdonnak vannak tradíciói, ennek mentén alakították ki a szokásjogot.²⁰⁷

Uganda (hivatalosan Ugandai Köztársaság) 1890-től brit befolyás alatt álló övezet volt, 1962-től független állam, de továbbra is a Brit Nemzetközösség tagja. Ugandában szintén törvényben szabályozzák a trustokkal kapcsolatos legfontosabb kérdéseket.²⁰⁸

2. Vegyes jogrendszerű államok

2.1. Dél-Afrika

Az egyes dél-afrikai államokban, így a Dél-afrikai Köztársaságban, Botswanában, Lesothóban, Sváziföldön, Zimbabweben és Namíbiában a római jogi alapokon nyugvó római-holland jog (*Roman-Dutch law*) érvényesül.²⁰⁹ A Dél-afrikai Köztársaságban a holland Kelet-indiai Társaság megjelenésével jelent meg a római-holland jog,²¹⁰ a napóleoni háborúkat követően azonban Dél-Afrika brit uralom alá került Cape Town 1815-ben történt elfoglalásával. Ez azzal járt együtt, hogy az angol trust intézménye is megjelent a dél-afrikai jogéletben. A dél-afrikai jog alapvetően kodifikálatlan, fő forrásai a Roman-Dutch law, a törvényhozás aktusai, a bírósági esetjog és az afrikai szokásjog²¹¹, ezért a trust is különösebb

²⁰⁴ Az Ordinance No. 3. of 1863 rendelkezett először az angol jog bevezetéséről Lagosz területére. J. O. FABUNMI: *Equity and Trusts in Nigeria*. University of IFE Press Ltd. Ile-Ife, Nigeria, 1986. 7.

²⁰⁵ Az Ordinance No. 4 of 1876 még egyértelműbben vezette be az angol jogot Lagoszba abban az állapotában, ahogyan 1874. július 24-én hatályban volt Angliában. Ordinance No. 17 of 1906 a Lagos és a Dél-nigériai Protektorátus egyesülésével az 1875. évi 4 Ordinance szabályait vezette be ott is. Az Ordinance No. 3 of 1908 egész Nigéria területére vezette be alkalmazni az angol jogot 1914. január 1-jei hatállyal, azaz a dél- és észak-nigériai területek egyesítésével. Az 1952-ben elfogadott kvázi föderális alkotmány az országot három régióra osztotta, keleti, északi és nyugati területekre, amelyeket Lagos központból irányítottak. 1967. május 27-ei hatállyal az országot 12 autonóm államra osztották fel. M. I. JEGEDE: *Principles of Equity*. Ethiope Publishing Corporation, Benin City, Nigeria, 1981. 1. skk. Gilbert KODILINYE: *An Introduction to Equity in Nigeria*. Sweet & Maxwell, London, 1975. 9. skk.

²⁰⁶ JEGEDE: i. m. 4. D. J. Bakingba: *Law of Trusts in Nigeria*. Unilorin Press, Ilorin, 1989. 2. skk. Muiz BANIRE: *The Nigerian Law of Trusts*. Excel Publications, Mushin, Lagos, 2002. 12. skk. Babs. A. IHEME: *A Casebook on Law of Equity and Trusts in Nigeria*. Law and Educational Publishing Limited, Aba, 1996. 165. skk. Babs. A. IHEME: *Modern Law of Equity and Trusts in Nigeria*. Assumpta Press, Owerri, 1994. 2. skk. A. A. UTUMA – G. M. IBRU (eds.): *The law of trusts and their uses in Nigeria*. Malthouse Press Limited, Lagos, Benin, Ibadan, Jos, Oxford, Zaria, 2004. 39. skk.

²⁰⁷ FABUNMI: i. m. 147.

²⁰⁸ Trustees Act (Cap. 164.) és a The Trustees Incorporation Act 1939 (Cap. 165.) szabályai irányadók a trustokra vonatkozóan.

²⁰⁹ A római jog hatását a dél-afrikai jogra részletesen lásd HAMZA Gábor: *Az európai magánjog fejlődése. A modern magánjogi rendszerek kialakulása a római jogi hagyományok alapján*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002. 294. skk. FÖLDI András: *A római jog Dél-Afrikában*. Jogtörténeti Szemle 1990/3. 72. skk.

²¹⁰ HONORÉ: i. m. 799.

²¹¹ Marius de WAAL: *The Uniformity of Ownership, Numerus Clausus and the Reception of Trust into South African Law*. 3 European Review of Private Law (2000) 439. sk.

jogalkotási előzmények nélkül került alkalmazásra.²¹² A gyakorlatban már 1817-ben alkalmazták a trustot, ilyen formában adott a kormányzat földeket.²¹³ A dél-afrikai trustjog elsősorban a *fideicommissum*, a *fiducia*, a *stipulatio alteri*, a gyámság, a gondnokság és a common law szerinti vagyonkezelői tisztség szabályai mentén alakult.²¹⁴

1934-ben került elfogadásra a *Trust Moneys Protection Act*²¹⁵, amely alapján, ha egy személyt élők között létesített okiratban vagy végrendeletben vagyon kezelésével bíznak meg egy harmadik személy javára, úgy annak a bíróság vagy a megbízó kérése alapján biztosítékot kellett adnia.²¹⁶ A trustot létesítő okiratot a legfelsőbb bíróság titkára nyilvántartásba vette. A nyilvántartási szabályokat 1965-ben kiterjesztették, azonban még mielőtt hatályba lépett volna, eltörölték, majd 1988-ban olyan szabályozást alakítottak ki a trust bürokratikus elemeinek csökkentése érdekében, hogy a vagyonkezelő csak a kedvezményezett irányában tartozik számadási kötelezettséggel.²¹⁷ A trust létesítő okiratát azonban továbbra is nyilvántartásba kell venni.²¹⁸ A törvény bevezette a legfelsőbb bíróság önálló jogkörrel rendelkező titkárának adminisztratív ellenőrzési jogát is.²¹⁹

A dél-afrikai vagyonkezelési konstrukció nem azonos az angolszász trust intézményével, jellemzője inkább a tulajdon feletti rendelkezési jog és a tulajdonjoghoz fűződő használati és gyümölcsöztetési jogok szétválasztása.²²⁰ Mindemellett a trust népszerű Dél-Afrikában, mivel az üzleti vállalkozások számára rugalmas szabályozást és korlátolt felelősséget biztosít különösebb nyilvánossági szabályok nélkül.²²¹

2.2. Louisiana

Louisiana jogtörténetében 1699 és 1762 között a francia, majd 1769 és 1800 között a spanyol jog hatása érvényesült.²²² A változatos időszakok alapján a louisianai jogrendszert mind francia, mind spanyol – és számos esetben római jogi – hatás érte, részben pedig az angolszász joghoz is alkalmazkodnia kellett.²²³ Louisianában eredetileg nem ismerték el a trust intézményét, mivel az 1812., 1845. és 1852. évi alkotmányok tiltották bármely külföldi

²¹² Vera BOLGÁR: *Why No Trusts in the Civil Law?* 2 *The American Journal of Comparative Law* (1953). 208. skk.

²¹³ *Moravian Church Mission Society v. September* (1909) 3 Buch AC 494, 502-3. HONORÉ: *i. m.* 799.

²¹⁴ Edwin CAMERON – Marius De WAAL – Basil WUNSH – Peter SOLOMON – Ellison KAHN: *Honoré's South African Law of Trusts*. JUTA Law, Lansdowne, 2002⁵. 23. B. BEINART.: *Trusts in Roman and Roman-Dutch Law*. In W. A. Wilson (ed.): *Trusts and Trust-Like Devices*. United Kingdom Comparative Law Series Vol. 5. Chameleon Press Limited, London, 1981. 151. skk. BEINART: *Fideicommissum (i. m.)* 219.

²¹⁵ Act No. 34. of 1934. Ismertetését lásd R. W. LEE: *Recent South African Statutes*. CCIV *The Law Quarterly Review* (1935) 586. skk.

²¹⁶ HAHLO: *i. m.* 199.

²¹⁷ *Trust Property Control Act* 57 of 1988. CAMERON–WAAL–WUNSH–SOLOMON–KAHN: *i. m.* 20.

²¹⁸ *A Trust Property Control Act* 75 of 1988, 1989. március 31-én lépett hatályba. Act 57 of 1988. Ez a törvény hatályon kívül helyezte a *Trust Moneys Protection Act* 34 of 1934 című jogszabályt, aminek csak szűkebb alkalmazási köre volt. WAAL: *The Uniformity (i. m.)* 350. Walter GEACH – Jeremy YEATS: *Trusts. Law and Practice*. JUTA & Co Ltd., Wetton, 2007. 5. skk.

²¹⁹ WAAL: *The Uniformity (i. m.)*. 350. skk.

²²⁰ HAHLO: *i. m.* 195.

²²¹ HONORÉ: *i. m.* 809. skk.

²²² Louisiana 1812. április 31-án 18. államként lett tagja az Uniónak. Rodolfo BATIZA: *Origins of Modern Codification of the Civil Law: The French Experience and Its Implications for Louisiana Law*. 56 *Tulane Law Review* (1982) 578. skk. Michael MCAULEY: *Truth and reconciliation. Notions of property in Louisiana's Civil and Trust Codes*. In: Smith (ed.): *Re-imagining (i. m.)* 116.

²²³ Joachim ZEKOLL: *The Louisiana Private-Law System: The Best of Both Worlds*. 10 *Tulane European & Civil Law Forum* (1995) 1.

jogrendszer adaptálását.²²⁴ A gyakorlatban a trust elismerése nélkül, szerződéses alapon, csupasz vagyonkezelést (*naked trust*) alkalmaztak, amit a bíróságok idővel érvényesnek ismertek el.²²⁵ 1902-ben a törvényhozás először a bankokat jogosította fel vagyonkezelésre, majd 1910-ben lehetővé tette, hogy a pénzüzetek nevükben a „trust” megjelölést használják állami felügyelet alatt. 1914-ben újabb állomásként lehetővé tették, hogy vagyonkezelők járjanak el kötvényesek nevében is.²²⁶ Az alkotmány 1920. évi módosításával a jótékonyági célú trustot teljes mértékben, míg a magáncélú trust intézményét korlátozások mellett ismerték el²²⁷, és az express trust létrehozását is legitimálta.²²⁸

A francia jogi hagyományokon nyugvó Louisiana nem tudott ellenállni az angolszász jogrendszerből ismert intézmény bizonyos fokú átvételének, ami elsősorban gazdasági okokkal magyarázható, hiszen a vagyonosabb társadalmi rétegek az Egyesült Államok más államaiban fektették trustba a vagyonukat.²²⁹ 1935-ben egy politikai okokból született törvény hatályon kívül helyezte a *Trust Estates Act*-et. Ezt követően a louisianai bankárszövetség kezdeményezése alapján²³⁰ született meg az 1938. évi *Louisiana Estates Act*.²³¹ Az új szabályozás alapvetően amerikai és angol minták alapján került kialakításra.²³² A törvény csak az express trustot ismeri el, és az oktatási, jótékonyági, vallási célokra létrehozott trustokat továbbra is az 1882. évi törvény szabályozta.²³³

Elsősorban a gazdasági szektor nyomására 1964-ben került elfogadásra a jelenleg hatályos *Louisiana Trust Code*, amely már rugalmas szabályozást biztosított a trust alkalmazására.²³⁴ A kódex alapján a trustvagyon átruházásra kerül a vagyonkezelőre²³⁵, ami azt a látszatot kelti, hogy a vagyonkezelő a tulajdonos. A törvénykönyv szerint a trust egy

²²⁴ Az 1812. január 22-i alkotmány IV, § 11. Lásd ehhez BATIZA: *i. m.* 589. skk. Az utóöröklés tilalma a Nagy Francia Forradalom vívmánya, megakadályozandó a vagyon hosszú időre történő lekötését. ZEKOLL: *i. m.* 23.

²²⁵ A. NUSSBAUM: *Sociological and Comparative Aspects of the Trusts*. 38 Columbia Law Review (1938) 422.

²²⁶ F. F. STONE: *Trusts in Louisiana*. 1 The International and Comparative Law Quarterly (1952) 370.

²²⁷ A magáncélú trust a vagyonrendelő halálát követően legfeljebb 10 évig, illetve természetes személy kedvezményezett esetében annak nagykorúságának betöltését követően 10 évig állhatott fenn. NUSSBAUM: *i. m.* 422⁷⁰.

²²⁸ La. Constitution of 1921, Art. IV. Sec. 16. STONE: *i. m.* 370.

²²⁹ Eugene NABORS: *The Shortcomings of Louisiana Trust Estates Act and Some of the Problems of Drafting Trust Instruments Thereunder*. 13 Tulane Law Review (1939) 170. STONE: *i. m.* 368. Lásd ehhez továbbá BOLGÁR: *i. m.* 209. skk. Edward F. MARTIN: *Louisiana's Law of Trusts 25 Years After Adoption of the Trust Code*. 50 Louisiana Law Review (1990). 510. skk.

²³⁰ STONE: *i. m.* 371.

²³¹ Louisiana Act 81 of 1938. (Trust Estates Law of 1938). Lásd ehhez HESS – BOGERT – BOGERT: *i. m.* Vol. 1. 21. skk. J. M. WISDOM: *A Trust Code for the Civil Law, Based on the Restatement and Uniform Acts: The Louisiana Trust Estates Act*. 13 Tulane Law Review (1938) 87. skk. Harriet S. DAGGETT: *Progress Report on Louisiana's Trust Estates Act*. 10 Louisiana Law Review (1949) 46. skk. Frank P. STUBBS: *Louisiana Trusts for the Louisiana Lawyer – Some Comments on the New Statue*. 1 Louisiana Law Review (1939) 774. skk.

²³² American Law Institute's Restatement of the Law of Trusts, Uniform Trusts Act, Uniform Principal and Income Act amerikai források és a harvardi Griswold által kidolgozott *Model Spendthrift Trust Statute*. STONE: *i. m.* 372. A szabályozással kapcsolatban lásd D. W. GRUNING: *Reception of the Trust in Louisiana: the Case of Reynolds v. Reynolds*. 57 Tulane Law Review (1982) 89. STONE: *i. m.* 368. skk. SCOTT–FRATCHER: *i. m.* Vol. I. 32. Leonard OPPENHEIM: *The Drafting of a Trust Code in a Civil Law Jurisdiction*. In: W. A. Wilson (ed.): *Trusts and Trust-Like Devices*. United Kingdom Comparative Law Series Vol. 5. Chameleon Press Limited, London, 1981. 137. skk.

²³³ La. Acts 1882, No. 124., módosította La. Acts 1918, No. 72.

²³⁴ La. Acts 1964, No. 338., jelenleg R.S. 9:1721 – 2252 (1996). A. N. YIANNOPOULUS: *Trust and the Civil Law: The Louisiana Experience*. In: Milo–Smits (eds.): *i. m.* 67. SCOTT–FRATCHER: *i. m.* Vol. I. 32. OPPENHEIM: *The Drafting (i. m.)* 137. skk. Olyan szabályozást kívánt a Louisiana State Law Institute kialakítani, amely a többi tagállambeli szabályozáshoz hasonló, de nem veszi át a kettős tulajdon konstrukcióját. Leonard OPPENHEIM: *A New Trust Code for Louisiana: Some Basic Policy Considerations*. 23 Louisiana Law Review (1963) 622. skk. Kathryn Venturatos LORIO: *Louisiana Trusts: The Experience of a Civil Law Jurisdiction with the Trust*. 42 Louisiana Law Review (1982) 1729. skk.

²³⁵ Louisiana Trust Code Art. 9:1781.

személy részére történő jogcím szerinti vagyonátruházásból eredő jogviszony, amely alapján a vagyont a szerző fél fiduciáriusként köteles kezelni a másik fél javára.²³⁶ A jogtudományi álláspont szerint azonban a vagyonkezelő joga pusztán adminisztrációs és rendelkezési jog, és nem tulajdonjog, a kedvezményezettet tekintik tényleges tulajdonosnak.²³⁷

2.3. Máltai Köztársaság

A máltai jogrendszer a római jogon és a francia Code civil alapjain nyugodott, azonban a több mint 150 éves brit uralom folytán jelentős angol hatásnak lett kitéve, amiből eredően vegyes jogrendszernek tekinthetjük. Az angol jog hatása azonban nem terjedt ki a trust átvételére, csakúgy, mint az equity gyakorlatának figyelembevételére sem.²³⁸

1988-ban bevezetésre került az offshore trust alapításának lehetősége, amely szinte teljes mértékben a Trusts (Jersey) Act of 1984 szabályaira épül.²³⁹ Ez alapján lehetőség nyílt nemzetközi trust alapítására, azonban az belföldi viszonylatban nem volt alkalmazható. Az OECD, a *Financial Action Task Force* pénzmosás elleni előírása, valamint az Európai Unióhoz való csatlakozáshoz kapcsolódó jogharmonizációs kötelezettségek miatt a törvényt 1994-ben módosították, ami 2005. január 1-jén lépett hatályba.

2.4. Québec

Québecben a francia jog 1663-ban került bevezetésre, majd 1763-ban Québec tartomány a párizsi szerződéssel Nagy-Britanniához csatlakozott, és így független maradt a napóleoni jogalkotástól.²⁴⁰ Az 1774. évi *Québec Act* bevezette a szabad végrendelkezést a régi francia öröklési szabályokkal (*Civil Code of Lower Canada*). 1879-ben került először elfogadásra olyan törvény, amely kifejezetten szabályozta a trust intézményét a tartományban²⁴¹, majd 1888-ban e törvény rendelkezéseit beépítették a polgári törvénykönyvbe.²⁴² A québeci törvényhozás eredményeként létrejött trust, a *fiducie* nem felel meg a common law szerinti trustnak, sokkal inkább annak egyfajta civiljogi változataként értékelhető.²⁴³ A jelenleg hatályos szabályozást az 1994. január 1-jén hatályba lépett québeci polgári törvénykönyv tartalmazza.²⁴⁴ Háromféle trust létesíthető, a személy részére, a

²³⁶ Louisiana Trust Code Art. 9:1731.

²³⁷ YIANNPOULUS: i. m. 67. James CHALMERS: *Ownership of Trust Property in Scotland and Louisiana*. In: Vernon Valentine Palmer – Elspeth Christie Reid (eds.): *Mixed Jurisdiction Compared. Private Law in Louisiana and Scotland*. Edinburgh University Press, Edinburgh, 2009. 137. Edward E., CHASE, Jr.: *Trusts. Louisiana Civil Law Treatise*. Vol 11. Thomson Reuters, Danvers, 2009². 3. MCAULEY: i. m. 165.

²³⁸ Max GANADO – Gerwin L. L. H. GRIFFITHS: *The Malta Trusts Project – The Genesis of a New Trust Act in a Civil Law Jurisdiction*. In Martin Dixon – Gerwyn L. L. H. Griffiths (eds.): *Contemporary Perspectives on Property, Equity and Trusts Law*. Oxford University Press, Oxford, 2007. 204. skk.

²³⁹ Offshore Trust Act 1988.

²⁴⁰ BOLGÁR: i. m. 208.

²⁴¹ An act respecting Trusts, S.Q. 1879, c. 29. Madeleine Cantin CUMYN: *Reflections regarding the diversity of ways in which the trust has been received or adapted in civil law countries*. In: Smith (ed.): *Re-imagining* (i. m.) 7. Madeleine Cantin CUMYN: *The Quebec Trust: A Civilian Institution with English Law Roots*. In: Milo-Smits (eds.): i. m. 73.

²⁴² *Civil Code of Lower Canada*, 981a–981n szakaszai. Ezenkívül két jogszabály rendelkezik a trustra vonatkozóan: az 1914. évi Special Corporate Powers Act (S.Q. 1914, c. 51, jelenleg: L.R.Q. 1977, c. P-16.), és a Trust Companies Act (jelenleg: L.R.Q. 1977, c. C-41.). Yves CARON: *The Trust in Quebec*. 25 McGill Law Journal (1980) 423.

²⁴³ OOSTERHOFF–CHAMBERS–MCINNIS–SMITH: i. m. 43.

²⁴⁴ Civil Code of Québec, C.C.Q, Title Six „Certain Patrimonies by Appropriation” címszó alatt a 4. könyvben, amely a vagyon (Property) címet viseli (art. 1260–1298).

magáncélra és a társadalom hasznára szóló.²⁴⁵ A *fiducie* esetében nem áll fenn a kettős tulajdonjog a kezelt vagynonon, mint az angol jogban, és a vagyongazdálkodó sem rendelkezik tulajdonjoggal, csak kezelési jogosultságokkal.²⁴⁶ A *fiducie* alapján a kezelt vagyon valójában egy tulajdonos nélküli, önálló jogalanyisággal bíró, de jogi személyiséggel nem rendelkező vagyontömeg.

2.5. Skócia

A skót jog római jogi alapokkal rendelkezik, és számos tekintetben az angol joggal is kölcsönhatásban állt. A *trust* a skót jogban is létezik, azonban nem a *common law* és az *equity* kettősségén nyugszik a szabályozás, ezért a szakirodalomban jelentős vitákat okozott a *trust* jogi megítélése.²⁴⁷

Az institucionalista írók szerint a *trust* a megbízás és a letét keverékének tekintendő, amit a bírósági gyakorlat is elfogadott.²⁴⁸ Ez azonban dogmatikailag nem helytálló, mert a letét esetében nem ruháznak át tulajdonjogot, a letét tárgya ezenkívül nem lehet jog vagy ingatlan, továbbá a megbízási szerződés megszűnik a megbízó halálával. Ezeknek az eltérő szabályoknak a létjogosultságát azzal kívánták igazolni, hogy a *trust* valójában egy *sui generis* szerződés. Lord McLaren bíró álláspontja szerint a *trust* egy szerződésszerű jogviszony (*quasi-contract*), ami eltér a megbízástól, de nagyon közel áll ahhoz. Megítélése szerint a kedvezményezettnek hitelezői joga (*ius crediti*) van, azonban ez több mint egyszerű hitelezői jog, mivel a vagyongazdálkodó csődje esetében a *trust*vagyon vindikációjára is lehetőséget biztosít.²⁴⁹ Lord Watson véleménye szerint a kedvezményezett joga még ennél is erősebb, szerinte ő tekintendő valódi tulajdonosnak.²⁵⁰ Lord Dunedin ezzel szemben azt a véleményt képviselte, hogy a *trust* nem két szerződés keveréke²⁵¹, míg T. B. Smith szerint egyik megközelítés sem helytálló. Szerinte kétségtelen, hogy a vagyongazdálkodót megegyezés alapján jelölik ki, így a szerződéshez áll közel a jogi helyzete, viszont számos kötelezettséget jogszabály ír elő a vagyongazdálkodó számára, ami alapján a kvázi kontraktuális jogviszonyhoz,

²⁴⁵ Personal purpose trust, private purpose trust és social utility trust. Art 1266, Civil Code of Québec. Részletes elemzését lásd Marilyn Piccini ROY: *Québec*. In: Kaplan (ed.): i. m. 348. skk.

²⁴⁶ „The trust patrimony, consisting of the property transferred in trust, constitutes a patrimony by appropriation, autonomous and distinct from that of the settlor, trustee or beneficiary and in which none of them has any real right.” Civil Code of Québec, Art. 1261. Lásd ehhez Kenneth G. C. REID: *Patrimony not Equity: The Trust in Scotland*. In: Milo-Smits (ed.): i. m. 27.

²⁴⁷ A skót *trust*joghoz kapcsolódóan lásd CHALMERS: i. m. 141. Lord COULSFIELD – Hector L. MACQUEEN (eds.): *Gloag and Henderson: The Law of Scotland*. Thomson, W. Green & Son Ltd., 2007¹². 952. George L. GRETTON: *Scotland: The Evolution of the Trust in a Semi-Civilian System*. In: Heimholz–Zimmermann (eds.): i. m. 508. Kenneth McK. NORRIE – Eilidh M. C. DALGLEISH: *Trust*. W. Green / Sweet & Maxwell, Edinburgh, 1991. 6. Kenneth G. C. REID: *National Report for Scotland*. In: Hayton–Kortmann–Verhagen (eds.): i. m. 76. REID: *Patrimony* (i. m.) 22. Elspeth REID – David L. Carey MILLER: *A Mixed Legal System in Transition. TB Smiths and the Progress of Scots Law*. Edinburgh University Press, Edinburgh, 2005. 111. skk. T. B. SMITH: *Studies Critical and Comparative*. W. Green & Son Ltd., Edinburgh, 1962. T. B. SMITH: *The British Commonwealth. The Development of Its Laws and Constitution* (ed.: George W. Keeton). Vol. 11. Scotland. Stevens & Sons, London, 1962. 547. skk. David M. WALKER: *Principles of Scottish Private Law*. Clarendon, Oxford, 1989⁴. Vol. IV. 3. David M. WALKER (ed.): *James, Viscount of Stair: The Institutions of the Law of Scotland*. The University Presses of Edinburgh and Glasgow, 1981. 226. David M. WALKER: *A Legal History of Scotland*. Vol. I–VI. T&T Clark, Edinburgh, 1996–2004. Vol. V. 780. W. A. WILSON – A. G. M. DUNCAN: *Trusts, Trustees and Executors*. Scottish Universities Law Institute Ltd., W. Green, Edinburgh, 1995². 3. skk. D. B. WALTERS: *Analogues of the Trust and of Its Constituents in French Law, Approached from the Standpoint of Scots and English Law*. In: Wilson (ed.): i. m. 121. George GRETTON: *Up there in the Begriffshimmel?* In: Smith (ed.): *The Worlds* (i. m.) 544. skk.

²⁴⁸ REID: *National Report* (i. m.). 71. GRETTON: *Scotland* (i. m.). 516. skk.

²⁴⁹ WILSON–DUNCAN: i. m. 17. skk. Lásd ehhez HONORÉ: i. m. 804.

²⁵⁰ *Heritable Reversionary Co Ltd v Millar* (1892) 19 R (HL) 43 at 46–47. CHALMERS: i. m. 141.

²⁵¹ *Allen v. McCombie's Trs.*, 1909 S.C. 710–717. SMITH: *Studies* (i. m.). 220.

így különösen a megbízás nélküli ügyvitelhez áll közel, de valójában a trust leginkább egy komplex jogviszonynak tekinthető.²⁵²

Túlnyomó többségben áll a skót szakirodalomban az az álláspont, hogy a skót jog szerint a kedvezményezettnek nincsen dologi jogi jogosultsága a trustvagyonnal kapcsolatban, és csak kötelmi jogi alapon támaszthat követelést a vagyonkezelővel szemben. Norrie és Dalglish szerint a trust egy fiduciárius jogviszony, amely inkább deliktuális, mintsem szerződéses jellegű. Az ő álláspontjuk szerint a vagyonkezelő számára a trustvagyon tekintetében adott jog dologi jogi, míg a kedvezményezett joga a trustvagyon vonatkozásában kötelmi jellegű, azonban különleges jog, mivel bizonyos esetekben dologi jogiként viselkedik.²⁵³ Walker azt az álláspontot képviseli, hogy a kedvezményezett joga felváltva lehet kötelmi és dologi jellegű is.²⁵⁴ Más megközelítésben „kettős tulajdonnak” tekintik a trustot, amelyben a vagyonkezelő saját tulajdonjoga elkülönül a kezelt vagyontól.²⁵⁵ Reid megítélése szerint csak a vagyonkezelőnek van dologi joga, míg a kedvezményezettnek csak kötelmi jogi igénye a trustvagyonra.²⁵⁶

Míg az angol jog csak nagyon nehezen ismerte el a harmadik személy javára szóló szerződést²⁵⁷, és ezt a konstrukciót csak a trust alkalmazásával tartotta megvalósíthatónak, addig a skót jogban a harmadik személy javára szóló megállapodás (*pactum in favorem tertii*) alkalmazott volt, amiből szintén az következik, hogy a kedvezményezettnek csak szerződéses, vagyis kötelmi jogi igényei lehetnek.²⁵⁸ T. B. Smith rámutat arra, hogy a skót jogban ugyan nem áll fenn a *legal* és *equitable ownership* közötti különbség, azonban az angol equity jelentős mértékben hatott a skót trustszabályok kialakítása során. Számos kritikát kapott az angol equity egyes szabályainak átvétele a skót jogba, ami egyenes következménye volt a trust egyes szabályainak kialakítása során az angol minták utánzása.²⁵⁹ Bár a skót jogban a trust intézménye eredetileg az angol jogtól függetlenül alakult ki, azonban a skót jogi szabályozást jelentősen befolyásolta az angol joggyakorlat fejlődése, ez a hatás azonban csak a 19. század közepére tehető.²⁶⁰ A két jogi kultúra ezen a téren a törvényhozás által, elsősorban a *Trusts (Scotland) Act 1921*-nek köszönhetően került közel egymáshoz.²⁶¹

A skót trustjog megújítása és a gyakorlati igényekhez való igazítása folyamatosan zajlik, a Scottish Law Commission számos munkaanyagot készített az elmúlt években is.²⁶² A Scottish Law Commission vizsgálta azt, hogy a trust intézménye esetében mennyiben lenne megfelelő a trustot jogi személyként kezelni. Ezt a „két elkülönült vagyon” (*two separate patrimonies*) teóriára alapították. Ennek értelmében a vagyonkezelőnek két, egymástól elkülönülő vagyona van. Az egyik a saját, személyes vagyona, amelyről korlátlanul

²⁵² SMITH: *Studies* (i. m.). 221. Hasonló szellemben SMITH: *The British Commonwealth* (i. m.). 547. skk.

²⁵³ NORRIE–DALGLEISH: (i. m.). 3. skk.

²⁵⁴ WALKER: *Principles* (i. m.). Vol. IV. 5.

²⁵⁵ CHALMERS: i. m. 133.

²⁵⁶ REID: *National Report* (i. m.). 69.

²⁵⁷ Contracts (Rights of Third Parties) Act 1999 tette a harmadik személy számára peresíthetővé a javára szóló szerződésből eredő szolgáltatást.

²⁵⁸ Nemo debet ex alieno damno lucrari. SMITH: *Studies* (i. m.). 224.

²⁵⁹ REID–MILLER: i. m. 111. skk. Lásd REID: *Patrimony* (i. m.) 19.

²⁶⁰ GRETTON: *Scotland* (i. m.). 511.

²⁶¹ SHERIDAN: *Keaton and Sheridan's* (i. m.). 37.

²⁶² Ilyen tárgykörök pl. Breach of Trust (2003), Apportionment of Trust Receipts and Outgoings (2003), Trustees and Trust Administration (2004), Variation and Termination of Trusts (2005), Report on the Variation and Termination of Trusts (2007), Nature and Constitution of Trusts (2006), Liability of Trustees to Third Parties (2008), Accumulation of Income and Lifetime of Private Trusts (2010), Supplementary and Miscellaneous Issues relating Trust Law (2011), Consultation Paper on Defects in the Exercise of Fiduciary Powers (2011), Consultation Paper on Public and Charitable Trusts: Amalgamation of Functions and Common Investment Funds (2012). Lásd <http://www.scotlawcom.gov.uk/law-reform-projects/trusts/>.

rendelkezhet, míg a másik a vagyonrendelőtől kapott kezelt vagyon, amelyről a trust létesítő okiratában foglaltak szerint köteles rendelkezni.²⁶³

2.6. A Csatorna-szigetek

A Csatorna-szigeteken a common law szabályai nem érvényesülnek közvetlen módon, azonban a magánjogi szabályok kialakítása egyértelműen meghatározó angol jogi hatást tükröznek. Számos esetben az itteni három állam jogát nem a common law jogrendszerű országok közé helyezik, hanem vegyes jogrendszerűnek tekintik, bár a trustok szabályozása tekintetében az angol jog hatása érvényesül elsősorban.

A Guernsey Bailiffség eredetileg normann fennhatóság alatt állt, jogrendszere a normann és a helyi szokásjogra épül²⁶⁴, a trustokat szabályozó törvénye azonban jelentős részében az angol jogelveknek megfelelően került kialakításra.²⁶⁵ A törvény sajátossága, hogy az első rész a trustok általános szabályait, a negyedik pedig a valamennyi trustra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza, míg külön, a második részben tárgyalja a kizárólag a guernsey-i jog hatálya alá tartozó trustokat és a harmadik rész pedig kizárólag külföldi alapítású trustokra vonatkozik.

Jersey szigetén a 19. század közepétől az esetjog alapján bírálták el a trustokat²⁶⁶, és a joggyakorlat az angol jogfejlődést követte.²⁶⁷ Az első modern törvényi szabályozásra 1984-ben került sor²⁶⁸, ami szintén a trust Angliában kialakult szabályozásra épül. Ez a törvény számos, nemzetközi trustot szabályozó ország jogalkotói számára mintaként szolgált. Az 1984-ben született törvény legutóbbi módosításának újdonsága az önszerződés lehetőségének bevezetése²⁶⁹, vagyis megengedi azt, hogy a trustok között érvényes szerződés jöjjön létre akkor is, ha mindegyiket ugyanaz a vagyonkezelő (általában cég) kezeli.

A Man sziget magánjoga ugyan általánosságban sok esetben jelentősen eltér az angol jogtól²⁷⁰, azonban a trust jogszabályi háttérének megteremtése során mégis arra épül. A korábbi Man szigeti trust törvény az angol Trustee Act 1925 szabályaira épül²⁷¹, míg a jelenleg hatályos a *Trustee Act 2001* az angol Trustee Act 2000 rendelkezéseit követi.²⁷²

²⁶³ Scottis Law Commission – Discussion Paper No 133, 2006 október. Paolo PANICO: *International Trust Laws*. Oxford University Press, Oxford, 2017². 415. Ezt az álláspontot képviseli Kenneth G. C. Reid és George L. Gretton is. Ez a megközelítés szemben áll a 19. században Charles Aubry és Frédéric-Charles Rau által kidolgozott teóriával, miszerint egy személynek csak egy vagyona lehet, ami magában foglalja valamennyi jogát és kötelezettségét.

²⁶⁴ Gordon DAWES: *Laws of Guernsey*. Hart Publishing, Oxford, 2003. 5. skk. HAMZA: *Az európai magánjog (i. m.)* 191. LUPOL: *Trusts (i. m.)*. 213.

²⁶⁵ Trusts (Guernsey) Law 1989, amit a Trusts (Guernsey) Law 2007 váltott fel. Lásd ehhez St. John A. ROBILLIARD: *Guernsey*. In: Kaplan (ed.): i. m. 191 skk.

²⁶⁶ Az egyes jogesetekre nézve lásd Paul MATTHEWS – Terry SOWDEN: *The Jersey Law of Trusts*. Key Haven Publications PLC, London, 1993³. 19. skk.

²⁶⁷ MATTHEWS–SOWDEN: i. m. 32. Lásd továbbá THOMAS–HUDSON: i. m. 1103. skk. Justin HARVEY–HILLS: *Jersey*. In: Kaplan (ed.): i. m. 250. skk.

²⁶⁸ Trust (Jersey) Law 1984, amely 1984. március 23-án lépett hatályba. THOMAS–HUDSON: i. m. 1136.

²⁶⁹ Trusts (Amendment No 5) (Jersey) Law, 2011. november 3-án került elfogadásra és 2012 novemberében lépett hatályba.

²⁷⁰ Charles A. CAIN: *Guarantee and Hybrid Companies in the Isle of Man*. Jordan Publishing Limited, Bristol, 2003. 120.

²⁷¹ Trustee Act 1961.

²⁷² Ezt a célt szolgálta a Trust Act 1995 és a Purpose Trust Act 1996 is. David G. KERMODE: *Offshore Island Politics. The Constitutional and Political Development of the Isle of Man in the Twentieth Century*. Liverpool University Press, Liverpool, 2001. 358.

2.7. Egyéb vegyes jogrendszerű országok

A Fülöp-szigeteken a trust szabályait az 1949. évi polgári törvénykönyvnek a szerződésekkel kapcsolatos rendelkezései körében helyezték el. A trust szabályozása során mintaként az angolszász modell szolgált, de attól mégis jelentősen eltér.²⁷³ Megjegyzendő, hogy a trust szabályozása nem igazán kidolgozott a Fülöp-szigeteken, a polgári törvénykönyv csak néhány szakaszban rendezi a főbb kérdéseket, ezen túlmenően egyéb törvény vagy más jogszabály sem ad részletesebb háttérrel. A polgári törvénykönyv 18 szakaszban foglalkozik a trusttal, ebből kettő a jogviszonnyal kapcsolatos fogalmak meghatározására, négy a felek megállapodásán alapuló trustra, míg a fennmaradó szabályok az *implied trust*ra vonatkoznak. A trust vagy a felek akaratából jön létre, vagyis a vagyonrendelő rendelkezésre alapján, vagy a jog minősíti trusttá az adott jogviszonyt.

Puerto Rico 1493-tól a spanyol gyarmatbirodalom részét képezte, az 1888. évi spanyol polgári törvénykönyvet 1889. július 31-én léptették hatályba az országban. Az ország ezt követően 1898. július 15-én amerikai megszállás, majd 1899. április 11-étől az Amerikai Egyesült Államok fennhatósága alá került.²⁷⁴ Ennek eredményeként a korábban a spanyol jogra épülő jogrendszert „amerikanizálták”,²⁷⁵ bár a spanyol eredetű jogszabályok egy része, így a polgári törvénykönyv is hatályban maradt.²⁷⁶ A bírósági szervezet az amerikai bírósági rendszer mintájára került átalakításra és az anyagi jogot is az amerikai jognak megfelelően kodifikálták, ami a gyakorlatban az idegen jogintézmények alkalmazásának problémáját vetette fel.²⁷⁷ Ennek a folyamatnak az eredményeként Puerto Ricóban amerikai hatásra vezették be a trust intézményét 1928-ban negyven paragrafusból álló törvényben²⁷⁸, és ez a törvény beépítésre került a polgári törvénykönyvbe. A Puerto Ricó-i törvény a panamai megoldást követte szinte szó szerint és csak a terminológiában, részletkérdésekben tért el attól.²⁷⁹

Saint Lucia vegyes jogrendszerű ország, köszönhetően annak, hogy spanyol, francia és angol gyarmat is volt, ezért a common law és a civiljog elemei is érvényesülnek a jogrendszerében. A francia Code civil alapulvételével készült polgári törvénykönyvében szabályozásra került a trust intézménye, amely belföldi vonatkozásban alkalmazott és az angol esetjog is figyelembevételre kerül. Másrészről viszont külön törvény teszi lehetővé nemzetközi trust alapítását külföldiek által.²⁸⁰

A Seychelle-szigeteken a francia jog szintén a Code civilen keresztül érvényesült, emellett azonban az angol joggyakorlat is figyelembevételre kerül. Az angolszász equity jogát nem vezették be, ezért a Seychelles-szigeteken szintén külön törvényt alkottak a nemzetközi trustokra vonatkozóan, amely külföldiek számára ad lehetőséget vagyonkezelési jogviszony

²⁷³ LUPOI: *Trusts* (i. m.) 277.

²⁷⁴ Puerto Rico 1951 óta rendelkezik autonómiával. Lásd ehhez HAMZA: *Az európai magánjog fejlődése* (i. m.), 266. skk.

²⁷⁵ Fiol MATTA: *Civil Law and Common Law in the Legal Method of Puerto Rico*. 40 *American Journal of Comparative Law* (1992) 783. skk.

²⁷⁶ Pedro F. SILVA-RUIZ: *Trust in a Mixed System: The Case of Puerto Rico*. In: Rabello (ed.): i. m. 819.

²⁷⁷ MATTA: i. m. 789.

²⁷⁸ Leyes di Porto Rico 1928. n. 40. (trust companies) és n. 41 (providing for the constitution of trusts [*fideicomisos*]). NUSSBAUM: i. m. 423. Emellett ugyanezen a napon került elfogadásra a No. 23 törvény, ami közismert nevén Trust Társaság Törvény (for the incorporation and regulation of trust companies, and for other purposes).

²⁷⁹ Ricardo J. ALFARO: *The Trust and the Civil Law with Special Reference to Panama*. 33 *Journal of Comparative Legislation and International Law*. (1951) 30. L. S. Sánchez VILELLA: *The Problems of Trust Legislation in Civil Law Jurisdictions: The Law of Trusts in Puerto Rico*. 19 *Tulane Law Review* (1945) 388. skk.

²⁸⁰ Az International Trust Act (No. 15 of 2002), amely 2003-ban és 2008-ban is módosításra került.

létesítésére.²⁸¹ A törvény a mauritiusi, és ebből eredően a guernsey-i modell alapján került kialakításra.²⁸²

Srí Lankán (volt Ceylon) a Roman-Dutch law adaptálásával került sor a trust szabályainak kialakítására, hasonlóan a Dél-afrikai Köztársasághoz. Emellett számos angol elem került be a joggyakorlatba, elsősorban az angol tanulmányokat folytató bírók döntéseinek eredményeként.²⁸³ Megjegyzendő, hogy Srí Lankán a trust mellett a fideicommissum is alkalmazást nyert.²⁸⁴ A *Trusts Ordinance 1916* a korábbi szabályozást módosítva adott jogszabályi háttérrel a trustnak²⁸⁵, amelyet azóta is folyamatosan módosítanak.

Vanuatu (korábbi nevén Új-Hebridák), a korábban francia–angol kondomínium alatt álló, 1980-ban függetlenné váló országban alapvetően az ausztrál jog alapján szabályozzák a trustot, de szintén lehetőség van nemzetközi trust alapítására is.²⁸⁶

3. Trusthoz hasonló jogintézmények a civiljogi jogrendszerekben

3.1. Európa

*„Valószínűnek látszik, hogy a 21. században az angol trust koncepciót rugalmasabb kötelezettségnek tekintik majd, mint most, tehát a trust elavult leírásait és meghatározásait felül kell vizsgálni”.*²⁸⁷

Európában a kontinensen a római magánjogi hagyományok alapján érvényesül a tulajdon egységének elve, ami nem teszi lehetővé, hogy a common law szerinti kettős tulajdonjog létjogosultságot kapjon. Ebből eredően az itt elhelyezkedő államok jogrendszereiben nem beszélhetünk a klasszikus értelemben vett trust szabályozásáról, legfeljebb olyan jogintézményekről, amelyek hasonló vagyonkezelési funkciót töltenek be (pl. gazdasági társaság, alapítvány, megbízás stb.). A trust „kakukk a civiljog fészkében”²⁸⁸. A trust alkalmazásából eredő gazdasági előnyök azonban itt is azt eredményezték, hogy számos országban kísérletet tettek a vagyonkezelés szabályainak jogszabály útján történő megalkotására, amely törvények kisebb-nagyobb mértékben megfeleltethetők az angolszász jogintézmény szabályainak. E tekintetben különös jelentősége van a Hágai Egyezménynek,

²⁸¹ International Trusts Act of 1994 szabályozza a nemzetközi trustokat, amit az International Trusts (Amendment) Act of 2011 módosított és tette még rugalmasabbá a szabályozást. Lásd ehhez A. G. CHLOROS: *The Projected Reform of the Civil Code of Seychelles: An Experiment in Franco/British Codification*. 48 Tulane Law Review (1974).

²⁸² LUPOI: *Trusts (i. m.)*. 220.

²⁸³ HESS–BOGERT–BOGERT: *i. m.* Vol. 1. 90.

²⁸⁴ David SHRAND: *Trusts in South Africa*. Legal and Financial Publishing Company (PTY.) Ltd., Cape Town, 1976. 4.

²⁸⁵ Trusts Ordinance 1916 (Cap. 96).

²⁸⁶ LUPOI: *Trusts (i. m.)* 222.

²⁸⁷ Hayton: *Developing (i. m.)* 96.

²⁸⁸ Maurice AMOS: *The Common Law and the Civil Law in the British Commonwealth of Nations*. 50 Harvard Law Review (1937). 1264. Lásd ehhez J. H. BEEKHUIS: *Structural Variations in Property Law*. In: Bernard A. Rudden (ed.): *International Encyclopedia of Comparative Law*. VI. J.C.B. Mohr (Siebeck), Tübingen, 1973. 12. skk. Yaëll EMERICH: *The civil law trust: a modality of ownership or an interlude in ownership?* In: Smith (ed): *The Worlds (i. m.)* 40. skk. Andrea FUSARO: *The Numerus Clausus of Property Rights*. In: Elizabeth Cooke (ed.): *Modern Studies in Property Law*. Vol. 1. Property 2000. Hart Publishing, Oxford-Portland Oregon, 2001. 314. skk. Pierre LEPAULLE: *Civil Law Substitutes for Trusts*. 36 Yale Law Journal (1926–27). 1147. Maurizio LUPOI: *Trusts and Civilian Categories (Problems Spurred by Italian Domestic Trusts)*. In: Heimholz–Zimmermann (eds.): *i. m.* 504.

egyrészt azért, mert annak ratifikálása és implementálása lehetővé teszi a trust alkalmazását belföldi jogalkotás nélkül is. Ezzel a lehetőséggel élt Olaszország, Luxemburg, Svájc, San Marino, Hollandia és Monaco. A Hágai Egyezmény gyakorlati jelentőségét különösen az olasz joggyakorlat bizonyította. Olaszország 1989-ben ratifikálta a Hágai Nemzetközi Egyezményt, amely 1992-ben hatályba is lépett.²⁸⁹ Az olasz jogászok éltek az egyezmény által biztosított lehetőséggel és külföldi jog alapján trustokat hoztak létre Olaszországban.²⁹⁰ A kezdeményezés Maurizio Lupoi, genovai összehasonlító jogászprofesszorhoz kötődik.²⁹¹ Ezt a megközelítést kezdetben kritizálták²⁹², de végül a joggyakorlat részévé vált. Ennek az eredménye, hogy a joggyakorlatban elterjedt a trust alkalmazása amit végső soron hazainak (*trust interno*) tekintenek. Az olasz bírósági gyakorlat befogadta az új intézményt²⁹³, és a *trust interno* alkalmazásának elterjedése azt eredményezte, hogy a gazdasági élet szerves részévé vált, anélkül, hogy Olaszországban saját tételes jogi szabályozást alakítottak volna ki. Másrészt a Hágai Egyezmény alapján definiálható, tágabb értelemben vett trust – hasonlóan a DCFR szabályaihoz – nem kívánja meg az angolszász kettős tulajdonjogi helyzet bevezetését, így a tágabb értelemben vett trustnak felelnek meg olyan civiljogi megoldások is, amelyek csak funkciójukban hasonlítanak a trusthoz. Ez azzal jár együtt, hogy az ilyen jogviszonyokat trustként kell az egyezmény részes államaiban elismerni.

Fontos kiemelni a német jogtudomány és joggyakorlat által kialakított *Treuhand* intézményét, amely a trusthoz hasonló vagyonkezelési célokra is alkalmas, azonban a vagyonelkülönítés egyértelmű szabályozásának, a kedvezményezett dologi jogi igényének hiánya, a vagyonkezelő személyéhez kötöttsége és a vagyon hasznainak jogi rendezetlensége miatt mégsem tudja teljes mértékben betölteni azt a jogi célt, amit a trust.²⁹⁴ Ebből eredően a

²⁸⁹ Law No 364 of 6 October 1989. CUMYN: *Reflections* (i. m.). 66.

²⁹⁰ Hágai Egyezmény Art. 6. CUMYN: *Reflections* (i. m.). 33.

²⁹¹ LUPOI: *Il Trust nell'ordinamento giuridico italiano dopo la Convenzione dell'Aja del 10 luglio 1985*. Vita Notarile, 1992. 966. CUMYN: *Reflections* (i. m.). 66. Alexandra BRAUN: *Italy: The Trust interno*. In: Hayton (ed): *International* (i. m.) 789. Laura FRANCIOSI: *Italy: Trust and the Italian Legal System: Why Menu Matters*. 6 *Journal of Civil Studies* (2013) 805. sk.

²⁹² Ezzel ellentétes álláspontot képviselt pl. Gambaro. Marius J. de WAAL: *Trust law*. In: Jan M. Smits (ed.): *Elgar Encyclopedia of Comparative Law*. Edward Elgar, Cheltenham, Northampton, 2006. 760.

²⁹³ Az olasz joggyakorlatról lásd Maurizio LUPOI: *Country report: Italy*. 18 *The Columbia Journal of European Law Online*. (2012) 6. BRAUN: *Italy* (i. m.) 798. Oliver STRNAD: *Der Trust im italienischen Recht*. 51 *Recht der Internationalen Wirtschaft* (2005) 121. Francesco OLIVETI: *The Italian voluntary disclosure and its impact on trust*. 21 *Trust & Trustees* (2015) 726. skk. Aldo BERLINGUER: *The Italian Road to Trusts*. 15 *European Review of Private Law* (2007) 539. Guido ALPA – Vincenzo ZENO-ZENCOVICH: *Italian Private Law*. Routledge-Cavendish, Abingdon, Oxon, New York, 2007. 172. Maurizio LUPOI – T. ARRIGO: *National Report for Italy*. In: Hayton–Kortmann–Verhagen (eds.): i. m. 125. Edoardo ANDREOLI: *Trusts and Company Law – The Italian Experience*. In: Atherton, Rosalind F. (ed.): *Estates, Taxes and Professional Ethics. Papers of the International Academy of Estate and Trust Law – 2002*. Kluwer Law International, London, The Hague, New York, 2003. 7. skk. Michele GRAZIADEI: *Recognition of common law trusts in civil law jurisdictions under the Hague Trusts Convention with particular regard to the Italian experience*. In: Smith (ed.): *Re-imagining* (i. m.) 33. skk.

²⁹⁴ A *Treuhand* típusú vagyonkezeléssel kapcsolatban lásd Hein KÖTZ: *Trust und Treuhand. Eine rechtsvergleichende Darstellung des anglo-amerikanischen Trust und funktionsverwandter Institute des deutschen Rechts*. Vandenhoeck & Ruprecht in Göttingen, 1963. 120. skk. Hermann EICHLER: *Die Rechtsidee des Eigentums. Eine rechtsdogmatische und rechtspolitische Betrachtung*. Duncker & Humblot, Berlin, 1994. Victor THURNHER: *Grundfragen des Treuhandwesens*. Verlag Österreich, Wien, 1994. 140. skk. Stefan GRUNDMANN: *The Evolution of Trust and Treuhand in the 20th Century*. In: Heimholz–Zimmermann (eds.): i. m. 473. skk. Helmut COING: *Die Treuhand kraft privaten Rechtsgeschäfts*. C. H. Beck, München, 1973. Martin HENSSLER: *Treuhandgeschäft – Dogmatik und Wirklichkeit*. 196 *Archiv für die civilistische Praxis* (AcP) (1996). Richard HELMHOLZ – Reinhard ZIMMERMANN: *Views of Trust and Treuhand: An Introduction*. In: Heimholz–Zimmermann (eds.): i. m. 35. skk. Helmut COING: *Europäisches Privatrecht II. 19. Jahrhundert. Überblick über die Entwicklung des Privatrechts in den ehemals gemeinrechtlichen Ländern*. C. H. Beck, München, 1989. 424. skk. Irina GVELESIANI: *EU Policies Regarding the Development of Trust-like Devices – Recent Challenges, Achievements, Prospects and Terminological Insights*. CES Working Papers (Centre for European Studies, Alexandru Ioan Cuza University of Iasi) Vol VIII, Issue 1 (2016).

jelen elemzés ennek részletes bemutatására nem terjed ki. Megjegyzendő, hogy Németországban a trust bevezetését kifejezetten ellenzi a bírósági gyakorlat²⁹⁵, és a trust iránti igény nem olyan jelentős, amely miatt akár a törvényhozás, akár a bírói gyakorlat ebbe az irányba haladna. Hein Kötz 1963-ban írt véleménye, amely szerint a trust átvétele nem szükséges a német jogban²⁹⁶, 36 évvel később sem változott.²⁹⁷ Ausztriában hasonló a helyzet, a Treuhand szerves része a joggyakorlatnak²⁹⁸, de magánalapítvány tölti be a trust funkcióját. A svájci jogban a trust sajátos megfelelője szintén a Treuhand (*Fiduzia*), amelynek jogszabályi alapja nincs, azonban a bírósági joggyakorlat részletesen kidolgozta a szabályait. A Treuhand rendszertanilag nehezen helyezhető el a svájci jogban, azonban a jogirodalom a bírósági joggyakorlatot feldolgozva tárgyalja.²⁹⁹

Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a Treuhand szabályain nyugvó, fiduciárius jellegű vagyonkezelési jogviszonyok nemcsak Németország, Ausztria és Svájc joggyakorlatában, de számos más országban is fellelhetők. Így pl. Törökországban is ismert a fiduciárius

http://ceswp.uaic.ro/articles/CESWP2016_VIII1_GVE.pdf. 95. sk. Sibylle HOFER: *Treuhandtheorien in der deutschen Rechtswissenschaft des 19. Jahrhunderts*. In: Heimholz–Zimmermann (eds.): i. m. 395. skk. J. KOHLER: *Studien über Mentalreservation und Simulation*. 16 Jherings Jahrbücher (1878) 91. skk. Joachim RÜCKERT: *Kontinuität und Diskontinuität in der Treuhandforschung*. In: Heimholz–Zimmermann (eds.): i. m. 417. skk. Alfred SCHULTZE: *Die langobardische Treuhand und ihre Umbildung zur Testamentsvollstreckung*. Breslau, 1895. Alfred SCHULTZE: *Treuhänder im geltenden bürgerlichen Recht*. 43 Jherings Jahrbücher für die Dogmatik des bürgerlichen Rechts (1901) 32. skk. Karl Otto SCHERNER: *Formen der Treuhand im alten deutschen Recht*. In: Heimholz–Zimmermann (eds.): i. m. 237. skk. Jürgen F. BAUR – Rolf STÜRNER: *Sachenrecht*. C. H. Beck Verlagsbuchhandlung, München, 1999. 22. Peter BASSENGE – Gerd BRUDERMÜLLER – Uwe DIEDERICHSEN et al.: *Palandt Bürgerliches Gesetzbuch*. Verlag C. H. Beck, München, 2005⁶⁴. 1404. skk. Eugen Dietrich GRAUE: *Trust-Like Devices Under German Law*. In: Wilson (ed.): i. m. 65. skk. Dieter LIEBICH – Kurt MATHEWS: *Treuhand und Treuhänder in Recht und Wirtschaft. Ein Handbuch*. Verlag Neue Wirtschafts-Briefe, Berlin, 1983². 32. skk. Johannes REHAHN – Alexander GRIMM: *Country Report: Germany*. 18 The Columbia Journal of European Law Online (2012) 100. skk. Piotr STEC: *Fiducia in an Emerging Economy*. In: COOKE (ed.): i. m. 45. skk.

²⁹⁵ A Bundesgerichtshof 13. 6. 1984. ítéletében azt mondta ki, hogy a trust jogi szerkezete „a német jog dogmatikai alapjait nem összeegyeztethető” Iva ZR 196/82, IPrax 1985, 221, 223. Lásd Manfred KLEIN: *Testamentary Trust nach Common Law und funktionsverwandte Zivilrechtsinstitute – ein Rechtsvergleich*. 101 Zeitschrift für Vergleichende Rechtswissenschaft (2002) 175.

²⁹⁶ KÖTZ: *Trust (i. m.)* 163.

²⁹⁷ Hein KÖTZ: *National Report for Germany*. In: Hayton–Kortman–Verhagen (eds.): i. m. 97.

²⁹⁸ A szakirodalomból lásd Peter APÁTHY (Hgg.): *Die Treuhandenschaft*. Manz, Wien, 1995. Helmut KOZIOL – Rudolf WELSER: *Grundriss des bürgerlichen Rechts. Band II. Schuldrecht Allgemeiner Teil, Schuldrecht Besonderer Teil, Erbrecht*. Manz, Wien, 2001¹². II. 120. I. 196.

²⁹⁹ A szakirodalomból lásd VÉKÁS Lajos: *Bizalmi vagyonkezelés Franciaországban és Svájcban*. In: Kisfaludi András (szerk.): *Tanulmányok a bizalmi vagyonkezelés jogi szabályozásának elméleti alapjairól*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2015. 85. skk. A. E. von OVERBECK: *National Report for Switzerland*. In: Hayton–Kortmann–Verhagen (eds.): i. m. 105. skk. David Wallace WILSON – Caroline López NAGAI: *Country Report: Switzerland*. 18 The Columbia Journal of European Law Online (2012) 27. skk. Erich HUBER: *Trust and „Treuhand” in Swiss Law*. 1 International and Comparative Law Quarterly 1952. 64. skk. Hermine Herta MEYER: *Trusts and Swiss Law*. 1 International & Comparative Law Quarterly (1952) 379. skk. Peter HEFTI: *Trusts and Their Treatment in the Civil Law*. 5 The American Journal of Comparative Law (1956) 568. skk. Matthias SEILER: *Trust und Treuhand im schweizerischen Recht unter besonderer Berücksichtigung der Rechtsstellung des Trustees*. Dissertation. Schulthess Juristische Medien AG, Zürich, 2004. Pietro Paolo SUPINO: *Rechtsgestaltung mit Trust aus Schweizer Sicht*. St. Gallen Studien zum internationalen Recht. Dike Verlag AG, St. Gallen, 1994. 90. skk. Luc THÉVENOZ: *Civil Law Jurisdictions on Their Way to Trusts? A Swiss Viewpoint*. In: Hayton (ed.): *Extending (i. m.)*. Luc THÉVENOZ: *Trust en Suisse: Adhésion à la Convention de la Haye sur les trusts et codification de la fiducie. Trust in Switzerland: Ratification of The Hague Convention on Trusts and Codification of Fiduciary Transfers*. Schulthess Juristische Medien SA, Zürich, 2001. 307. skk. Martina HURST-WECHSLER: *Herkunft und Bedeutung des Eigentumserwerbs kraft guten Glaubens nach Art. 933 ZGB*. Schulthess, Zürich, 2000. 67. skk. Klaus BIEDERMANN: *Die Treuhänderschaft des liechtensteinischen Rechts, dargestellt an ihrem Vorbild, dem Trust des Common Law. Unter Berücksichtigung des Gesetzes betreffend das Treuunternehmen*. Verlag Stämpfli & Cie Ag, Bern, 1981. 20. skk. Aude PEYROT: *How to square the circle? The challenge met by Swiss insolvency law in dealing with common law trusts*. In: Smith (ed.): *The Worlds (i. m.)*. 41. skk.

vagyonkezelés (*fiducia*, *inancli islem*), ami egy olyan atipikus szerződés, amit a török kötelmi jogi törvénykönyv nem szabályoz, de a joggyakorlatban ismert. A jogviszony központi eleme, hogy tulajdonjog átruházására kerül sor biztosítéki vagy vagyonkezelési célra. A tulajdonjogot megszerző személy rendelkezési jogát a felek között létrejött szerződés kötelmi jogi alapon korlátozza.³⁰⁰ Lengyelországban is ismert a *fiducia* (*powiernictwo*) intézménye, amelynek létrehozása tulajdonjog átruházásából, másrészt a fiduciárius tulajdonos eljárásából tevődik össze, akit a szerződésből eredő in personam kötelezettségek kötik a vagyonátruházó irányában.³⁰¹ A vagyonkezelés vonatkozásában a görög tételes jogban ugyan szintén nincs rendelkezés a *fiducia cum amico* esetére, ugyanakkor a joggyakorlatban számos precedens található rá. A legnagyobb bizonytalanságot a görög jogban is kedvezményezett helyzete jelenti, aki csak szerződéses alapon részesül jogvédelemben, mivel csak kötelmi jogi hitelezője lesz a vagyonkezelőnek.³⁰² A spanyol jog nem tiltja és a bírósági gyakorlat is elfogadja az olyan tartalmú szerződéseket, amelyek alapján valaki azzal ruházza át tulajdonjogát egy másik személyre, hogy az egy harmadik személy javára hasznosítsa a kapott vagyontárgyakat³⁰³, vagyis a *fiducia cum amico* élő intézmény. Azonban ez a jogi konstrukció sem biztosít a kedvezményezett számára dologi jogosultságot, a kezelt vagyon nem képez elkülönült vagyontömeget, a felek jogviszonya szintén csak kötelmi jogi alapokon nyugszik.³⁰⁴ A fiduciárius vagyonátruházást egyes kereskedelmi ügyletek során alkalmazzák, így pl. befektetések, szavazati jogok gyakorlása esetén.³⁰⁵ Spanyolországban elutasítják a trust bevezetését, ami számos nehézséget okoz, mivel a nemzetközi magánjogi bírósági gyakorlat kifejezetten nehezen tudja kezelni a trusttal kapcsolatos eseteket.³⁰⁶

Az új holland ptk. megalkotása során felmerült a trust bevezetésének lehetősége³⁰⁷, amelyet a szakirodalomban már korábban is szorgalmaztak.³⁰⁸ A törvényalkotás végül

³⁰⁰ Eylem APAYDIN: *The Problematic Structure of Management of Co-owned Properties in Turkish Law and Pursuance of Solutions: Trust of Land of English Law?* Doctoral thesis, College of Arts, Humanities and Law, School of Law, University of Leicester, 2009. 184. sk.

³⁰¹ STEC: i. m. 47.

³⁰² Phaeton John KOZYRIS – Christiana DELIYIANNI-DIMITRAKOU – Anastassios VALTOUDIS: *Commercial Trusts in Europe: The Greek Perspective*. 60 *Revue hellénique de droit international* (2007) 208. skk.

³⁰³ Számos bíróság döntés támasztja ezt alá, lásd Joaquín GARRIGUES: *The Law of Trusts*. 2 *American Journal of Comparative Law* (1953) 32. skk.

³⁰⁴ A. BORRÁS – Conzález C. BEILFUSS: *National Report for Spain*. In: Hayton–Kortmann–Verhagen (eds.): i. m. 161. skk.

³⁰⁵ K. W. RYAN: *An Introduction to the Civil Law*. The Law Book Co. Ltd. of Australasia PTY Ltd., Brisbane, Sydney, Melbourne, 1962. 225.

³⁰⁶ BORRÁS–BEILFUSS: i. m. 160. Sonia Martin SANTISTEBAN: *Country Report: Spain*. 18 *The Columbia Journal of European Law Online* (2012) 38.

³⁰⁷ Az új holland polgári törvénykönyv kodifikációjának koncepcionális kérdéseivel kapcsolatban lásd KECSKÉS László: *A polgári jog fejlődése a kontinentális Európa nagy jogrendszereiben. Történeti vázlat*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2004. 294. skk. A trusttal kapcsolatban lásd Bram AKKERMANS: *D.W. Aertsen, De trust. Beschouwingen over invoering van de trust in het Nederlandsche recht*. 9 *Electronic Journal of Comparative Law* (2005) 2. skk. Adair DYER – J. H. A. von LOON: *Anglo-Amerikaanse trusts en het Nederlandse recht. The trust as a paradigm for the management of property separate and apart from its beneficial ownership. Aanrakingspunten met het Nederlandse recht*. *Nederlandse Vereiging voor Internationaal Recht* No. 87 juni 1983. Libresso BV, Deventer, 1983. 9. skk. Sjef van ERP: *Globalisation or Isolation in New Dutch Property Law? The New Civil Code of the Netherlands and the New Civil Codes of the Netherlands Antilles and Aruba Compared*. 7 *Electronic Journal of Comparative Law* (2003) 3. skk. M. E. KOPPENOL-LAFORCE – R. J. P. KOTTENHAGEN: *The Institution of the Trust and Dutch Law*. In: E. H. Hodius (ed.): *Netherlands Reports to the Fifteenth International Congress of Comparative Law*. Bristol, 1998. 139. skk. S. C. J. J. KORTMANN: *National Report for the Netherlands*. In: Hayton–Kortmann–Verhagen (eds.): i. m. 196. skk. J. M. MILO: *Country Report: The Netherlands*. 18 *The Columbia Journal of European Law Online* (2012) 75. skk. WAAL: *Trust law* (i. m.) 759. skk. Hendrik L. E. VERHAGEN: *Ownership-Based Fund Management in The Netherlands*. In: Hayton (ed.): *Extending* (i. m.) 98. skk. Cornelis Aedsge Uniken VENEMA: *Trustrecht en bewind. Rechtsvergelijke beschouwingen met betrekking tot het Anglo-Amerikaanse Trustrecht in verband met het bewind, de executele en andere parallel-figuren in het Nederlandse Recht*. N.V. Uitgeversmaatschappij. W. E. J. Tjeenk Willink –

mégsem alkotott szabályokat a trustnak megfelelő jogviszonyra.³⁰⁹ Eduard Meijers professzor, a kodifikáció vezetője szerint nem volt szükség erre a jogintézményre, mivel a *fiducia cum creditore* esetében a feleknek lehetőségük van zálogjogot alapítani, a *fiducia cum amico* esetében pedig a *bewind* konstrukciója áll rendelkezésre.³¹⁰ Hollandia helyzete annyiban speciális, hogy a Holland Antillák és Aruba esetében a mindennapi életben alkalmazást nyert trust, különösen a Holland Királyság és a Holland Antillák, valamint Aruba közötti adózási szabályokban rejlő előnyök kiaknázása érdekében.³¹¹ Emellett Hollandiában ratifikálták a Hágai Egyezményt 1995-ben³¹², ami a külföldi trustok elismerésének lehetőségét teremtette meg.³¹³ Ahhoz, hogy a trust a belső jog részévé váljon, külön jogszabály megalkotása lenne szükséges³¹⁴, és Hollandiában a szakirodalomban napjainkban is igénylik a trust valamilyen formában történő bevezetését, mivel a holland pénzügyi szektor számára nemzetközi viszonylatban ennek hiánya jelentős hátrányt okoz.³¹⁵

Megemlíthető még, hogy Dániában sem ismert a trust intézménye, de a *substitutio fideicommissaria* igen. A trusthoz hasonló intézmény a nyugdíjalap (*puljepension*), illetve az elkülönített bankszámla (*nominee account*) konstrukciója.³¹⁶ Megjegyzendő, hogy Belgium ugyan nem ratifikálta a Hágai Egyezményt, azonban annak szabályaihoz hasonló jogszabályt alkotott.³¹⁷

Hosszasan lehet sorolni az egyes országokat, amelyek még a trusthoz hasonló szabályokat sem alakítottak ki, pl. Svédország, Norvégia, Finnország, Szlovákia stb. Ezek az államok értelemszerűen nem vonhatók a vagyonszármazéki trust elemzése során az összehasonlításba.

3.1.1. Liechtenstein

Liechtenstein úttörő szerepet játszott a civiljogi jogrendszerek körében és Európában itt vált először lehetővé az angolszász trusthoz jelentős mértékben hasonló, annak funkcióit megvalósító jogintézmény bevezetésére. Az 1920-as években alakították ki a vagyonszármazéki jogszabályi feltételeit³¹⁸, elsődlegesen a külföldi tőke számára kedvező jogszabályi háttér

Zwolle, 1954. 311. skk. Cornelis Aedsge Uniken VENEMA: *Trust-Like Devices Under Dutch Law*. In: Wilson (ed.): i. m. Reinout WIBIER: *Can a modern legal system do without the trust?* In: Smith (ed.): *The Worlds* (i. m.) 68. skk. Ineke A. KOELE: *The Dutch private foundation in comparison with trusts: for the same purpose but rather different*. 22 *Trusts & Trustees* 141. skk.

³⁰⁸ VENEMA: *Trustrecht* (i. m.) 316. VENEMA: *Trust-Like* (i. m.) 77. skk. Ezzel szemben KOPPENOL-LAFORCE-KOTTENHAGEN: i. m. 132.

³⁰⁹ A *bewind* fordítása kb. „fiduciary administration” (fiduciárius kezelés) KOPPENOL-LAFORCE-KOTTENHAGEN: i. m. 140.

³¹⁰ VERHAGEN: *Ownership-Based* (i. m.) 96.

³¹¹ ERP: i. m. 11. A holland Antillákön Aruba, Curaçao és St. Marteen a Holland Királyság részét képezik, míg Bonaire, Saba és St. Eustatius („BES szigetek”) saját kormányzattal rendelkeznek, Hollandia csak egyes kérdéskörök (pl. adózás) tekintetében rendelkezik hatáskörrel.

³¹² Law of 4 October 1995, containing rules to facilitate the ratification of the Hague Trusts Convention, Dutch Staatsblad 1995, 505 and 1996, 18. (*Wet Conflictenrecht on Trust*), amely 1996. február 1-jén lépett hatályba. A törvény szabályai 2012. január 1-jétől a holland polgári törvénykönyvbe kerültek.

³¹³ WAAL: *Trust law* (i. m.) 760.

³¹⁴ KOPPENOL-LAFORCE – KOTTENHAGEN: i. m. 152.

³¹⁵ MILO: i. m. 69.

³¹⁶ R. K. FELDTHUSEN: *National Report for Denmark*. In Hayton – Kortmann – Verhagen (ed.): i. m. 174. skk.

³¹⁷ BRAUN: i. m. 281.

³¹⁸ GARRIGUES: i. m. 31. Bruno B. GÜGGI: *The Family Foundation under Liechtenstein Law*. Allgemeines Treuunternehmen, Vaduz, 1997. 4. skk. Francesco A. SCHURR: *Trusts in the Principality of Liechtenstein*. In Menyhei Ákos – Sándor István (szerk): *A trust bevezetése és gyakorlata Magyarországon és a nemzetközi gyakorlat. Válogatott tanulmányok a STEP Hungary 2014., 2015. és 2016. évi konferenciáján elhangzott előadások alapján*, HVG-ORAC, Budapest, 2017. 161. skk.

megteremtése érdekében.³¹⁹ A PGR tartalmaz vagyonvédelmi rendelkezéseket, amit a vagyonkezelő vállalkozásokról szóló törvény rendelkezései módosítottak és egészítettek ki.³²⁰ A liechtensteini megoldás a német Treuhand és az angol trust keveréke, amit belföldi viszonylatban nem alkalmaznak, és nem is illeszkedik az ország egyéb magánjogi jogszabályai által kiépített dogmatikai környezetbe. A törvény ugyan nem tartalmazza expressis verbis a „nemzetközi” kitétel, azonban kifejezetten a külföldiek részére alkották meg és alkalmazzák.³²¹ A szabályozás alkalmazza a vagyonelkülönítést, a vagyon követésének jogát is, ami az angolszász szabályozás átvételére utal.³²²

3.1.2. Luxemburg

Luxemburg jogrendszere alapvetően a francia jogon alapul, vagyis az angolszász kettős tulajdonjog nem illeszthető be a magánjogába. Másrészt viszont Luxemburg pénzügyi központ, így nem mellőzhette a trusthoz hasonló jogintézmény bevezetését. Először 1972. december 22-én egy nagyhercegségi határozattal lehetővé tették a kötvénykibocsátások esetében a *fiducie* alkalmazását, majd 1983. július 19-én alkottak jogi szabályozást rá, aminek alkalmazását azonban a pénzügyintézetekre korlátozták.³²³ Az 1988. évi módosítások korszerűsítették a szabályozást, pl. lehetővé tették a *post mortem mandatum* szerződészerű szabályozását is. Ezt követte a 2003. július 27-i törvény, amely alapján a kezelt vagyon elkülönült vagyontömeg a vagyonkezelő vagyontól.³²⁴

A *fiducie* szerződéses jogviszony, amelyben a vagyonrendelő (*fiduciant*) egy másik személy (*fiduciaire*) részére tulajdonjogot ruház át. A trusttól jelentős eltérés azonban, hogy vagyonkezelő kizárólagosan teljes jogú tulajdonos lesz, valamint a vagyonkezelő elfogadó nyilatkozata nélkül, egyoldalúan nem lehet létrehozni. Szintén jelentős eltérés, hogy a vagyonkezelő nem lehet természetes személy.³²⁵ A 2003. évi jogszabály-módosítás a pénzügyintézetek mellett lehetővé tette a befektetési vállalkozások, értékpapír-kibocsátó társaságok, nyugdíjalapok, biztosítók stb. részére is a vagyonkezelői szerződés megkötését. A

³¹⁹ Liechtensteinisches Landesgesetzblatt (1928) n. 6.

³²⁰ Gesetz über das Treuunternehmen (TrUG) vom 10. April 1928.

³²¹ GARRIGUES: i. m. 31.

³²² Kurt MOOSMANN: *Der angelsächsische Trust und die Liechtensteinische Treuhänderschaft unter besonderer Berücksichtigung des wirtschaftlich Begünstigten. Eine rechtsvergleichende Studie mit Erkenntnissen für das Schweizer Treuhandrecht.* Schulthess Polygraphischer Verlag AG, Zürich, 1999. 246. skk. Guido MEIER – Oliver SCHMIDT: *Liechtenstein*, In: Kaplan (ed.): i. m. 275. skk. Marion FRICK-TABARELLI: *Die besondere Bedeutung der Treuhänderschaft gemäß Art. 897ff PGR für die privatrechtliche Stiftung nach liechtensteinischem Recht.* GMG, Mauren, 1993. 20. skk. Rony FRICK: *Die Aktienarten nach liechtensteinischem Aktienrecht.* Hilty, Schaan, 1977. 23. skk. Leo GERSTLE: *Das reine Treuhandgeschäft im schweizerischen Privatrecht. (Mit Ausschluss des Wertpapierrechts).* In Max Gmür (Hrsg.): *Abhandlungen zum schweizerischen Recht*, 78. Bern, 1917. Michael SCHNEIDER: *Anstalt und Treuunternehmen des liechtensteinischen Rechts als Unternehmensformen für Sitz und Holdinggesellschaften.* Göttingen, 1969. 19. skk. Francesco A. SCHURR: *A Comparative Introduction to the Trust in the Principality of Liechtenstein.* In: Schurr (ed.): i. m. 9. skk. Francesco A. SCHURR: *Liechtenstein Trusts following the Repeal of Art 905 PGR.* In: Schurr (ed.): i. m. 215. skk.

³²³ Règlement Grand-ducal relatif aux contrats fiduciaires des établissements de crédit 19 juillet 1983. Lásd ehhez Antonio GAMBARO: *Trust in Continental Europe.* In: Rabello (ed.): i. m. 787. VERHAGEN: *Ownership-Based (i. m.)* 39.

³²⁴ Act relating to the Trust and to Fiduciary Contracts, Art. 6(1). Lásd ehhez Thibaut PARTSCH – Jeremie HOUET: *Country Report: Luxembourg.* 18 The Columbia Journal of European Law Online (2012) 62. skk. Irina GVELESIANI: *The Luxembourgish „Fiducie” and the Georgian „Trust” (Terminological Peculiarities).* 4 Mediterranean Journal of Social Sciences (2013) 126. Hans van LOON: *The Hague Convention of 1st July 1985 on the Law Applicable to Trusts and on their Recognition.* In: Prüm–Witz (eds.): i. m. 29. Hayton: *The distinctive (i. m.)* 13.

³²⁵ PARTSCH–HOUET: i. m. 57.

luxemburgi jogban a fiducie alkalmazása csak szűk körben, a pénzügyi szektorban lehetséges, a vagyonkezelői tisztséget is csak pénzügyi szolgáltató végezheti.

3.1.3. Franciaország

Franciaországban szintén jelentős gazdasági igény jelentkezett a trust iránt³²⁶, mivel egyes üzleti célok elérésére a megfelelő jogintézmény kiválasztása során a francia kereskedelemi élet szereplői számos esetben hajlandóak voltak tevékenységüket angol jogterületre helyezni amiatt, hogy belföldön nem volt lehetőség trust alkalmazására.³²⁷ A francia jogban sokáig nem volt fellelhető a vagyonkezelési szerződés, sem a német, sem pedig az angol minta alapján, sőt a külföldi trustokat sem ismerték el.³²⁸ Már 1989–1991-ben, 1992-ben és 1994/95-ben készült ugyan törvényjavaslat a *fiducie* intézményének bevezetéséről, amely szerződéses alapon szabályozta volna a vagyonkezelést, azonban ezeket elvetették.³²⁹ Ennek elsődleges oka az adóelkerüléstől és a pénzmosástól való félelem volt. Végül 2007. február 19-én fogadták el Philippe Marini szenátor törvényjavaslatát, amely alapján az angolszász trust, valamint a luxemburgi és liechtensteini jogban ismert *Anstalt* mintájára bevezetésre került a *fiducie*.³³⁰

A 2007-211. számú törvény a francia Code civil XIV. fejezetébe, a 2011-2031. szakaszaiba építette be a fiducie szabályait. A 2007-ben meghozott törvény jelentősen behatárolta a fiducie alkalmazási körét, amit 2008. augusztus 4-én meghozott törvénnyel kiterjesztettek, majd 2008. december 18-án tovább módosítottak. A törvényi szabályozást kiegészítette a 2009. január 30-án meghozott rendelet, ami alapján magánszemély is létesíthet fiducie-t, majd 2009. május 12-én meghozott törvénnyel a biztosítéki célú fiducie egyes rendelkezéseit módosították.³³¹ A fiducie nyilvántartásáról szóló törvény csak 2010 májusában került elfogadásra.³³² A francia jogi konstrukció lehetővé teszi a tulajdonjog időleges átruházását, másrésről pedig megengedett vagyontárgyak, jogok elkülönített kezelése a vagyonkezelő vagyonától.

3.1.4. San Marino

San Marinóban mind a mai napig nem alkottak polgári törvénykönyvet, vagyis a *ius commune* képezi a magánjog alapját.³³³ Az európai közös jog alapján érvényesnek ismerik el a *fideicommissum* intézményét. A Hágai Egyezmény ratifikálására 2005-ben került sor, majd

³²⁶ H. Patrick GLENN: *The Historical Origins of the Trust*. In: Rabello (ed.): i. m. 782. François BARRIÈRE: *The French fiducie, or the chaotic awakening of a sleeping beauty*. In: Smith (ed.): *Re-imagining* (i. m.) 226. François BARRIÈRE: *The security fiducie in French law*. In: Smith (ed.): *The Worlds* (i. m.) 117. skk.

³²⁷ Michel GRIMARDI – François BARRIÈRE: *Trust and Fiducie*. In: Arthur Hartkamp – Martijn Hesselink – Ewoud Hondius – Carla Joustra – Edgar du Perron (eds.): *Towards a European Civil Code*. Ars Aequi Libri – Nijmegen, Kluwer Law International, The Hague, London, Boston, 1998². 570. skk.

³²⁸ Ph. RÉMY: *National Report for France*. In: Hayton–Kortmann–Verhagen (eds.): i. m. 132.

³²⁹ Jan SZEMJONNECK: *Die fiducie im französischen Code civil*. 3 Zeitschrift für Europäisches Privatrecht (2010) 564.

³³⁰ Lásd ehhez Coraline RAFFENNE: *Why (Still) No Trust in French Law?* In: Andrew Harding–Esin Örüci (eds.): *Comparative Law in the 21st Century*. Kluwer Academic Publishers, London, The Hague, New York, 2002. 84. skk. VÉKÁS Lajos: *Bizalmi vagyonkezelés a francia magánjogban*. Gazdaság és Jog 2010/9–10. 3. VÉKÁS Lajos: *Bizalmi vagyonkezelés Franciaországban és Svájcban*. In: Kisfaludi (szerk.): i. m. 73. skk. H. BATTIFOL: *The Trust Problem as Seen by a French Lawyer*. 33 Journal of Comparative Legislation and International Law (1951) 19. GRIMARDI–BARRIÈRE: i. m. 570. skk. RÉMY: i. m. 132. SZEMJONNECK: i. m. 564. Blandine MALLET-BRICOUT: *The trustee: Mainspring, or only a cog, in the French fiducie?* In: Smith (ed.): *The Worlds* (i. m.) 142.

³³¹ A törvényeket részletesen elemzi VÉKÁS: *Bizalmi vagyonkezelés* (i. m.) 3. skk.

³³² BARRIÈRE: *The French fiducie* (i. m.) 227.

³³³ Részletes lásd HAMZA: *Az európai magánjog fejlődése* (i. m.) 152. skk.

2010-ben bevezették az *affidamento fiduciario* elnevezésű szerződést és a trustot is.³³⁴ Az *affidamento fiduciario* egy olyan szerződés, amely a *fideicommissum* és a trust elemeit ötvözi. A törvény alapján lehetőség van meghatározott személy vagy cél javára trustot létesíteni. A trust létesítésére írásban kerülhet sor és nincs szükség hatósági hozzájárulásra. Lehetőség van célra rendelt trust létesítése, amely esetében egy felügyelőt (*protector, enforcer*) kell kijelölni, aki a trust szabályainak betartásáért felelős.

3.1.5. Oroszország

A trust (*trast*) kifejezés Oroszországban 1990-ben jelent meg a privátbanki szektorban³³⁵, és ez a jogintézmény biztosított lehetőséget a bankok számára az ügyfelek megbízása alapján befektetések és értékpapírok kezelésére.³³⁶ A trust következő alkalmazása az orosz privatizációhoz köthető. 1992-ben elnöki rendelet határozott az állami vállalatok átalakításáról részvénytársasági formába, amelyek részvényeit trust konstrukcióban írta elő kezelni. 1993. december 24-én került kihirdetésre a trust szabályozásáról szóló következő rendelet.³³⁷ A rendelet értelmében a trust alapítója („*учредитель управления*”) és a vagyonkezelő („*доверительный управляющий*”) között szerződés jön létre, amely alapján a vagyonrendelő átruházza a vagyont a vagyonkezelőre, hogy ez utóbbi a kedvezményezett javára hasznosítsa azt. Az ily módon átruházott vagyon védelmet élvezett a vagyonkezelő fizetéseképtelensége esetén. A vagyonkezelő felelős volt a trustvagyonban bekövetkező károkért a kedvezményezett irányában. A trust megszűnése esetén a trustvagyon visszaszállt a vagyonrendelőre. A struktúra kifejezetten a privatizáció érdekében jött létre, a vagyonrendelő az állam volt, míg a kedvezményezett a szövetségi államkincstár. A vagyonkezelők intézmények lehettek, pl. bankok, befektetési alapok és biztosítási társaságok, akik díjazás fejében kezelték az átalakult állami vállalatok részvényeit.³³⁸

Az orosz polgári törvénykönyv ezt a jogi konstrukciót lényegesen módosította. Az orosz ptk. első része, amely 1995. január 1-jén lépett hatályba, arról rendelkezett, hogy a tulajdonjogot át lehet ruházni vagyonkezelésre más részére.³³⁹ Az orosz ptk. második része

³³⁴ A 42. és 43. számú törvényekkel 2010. március 1-jén került bevezetésre a trust, amelyek némileg módosultak a 2013. július 25-ei 98. számú rendelettel. A szabályozással kapcsolatban a jogirodalomból lásd Andrea VICARI: *Country Report: San Marino*. 18 The Columbia Journal of European Law Online (2012) 82. Andrea VICARI: *A new type of civil-law trust*. 12 Trust Quarterly Review (2014) 5. skk. Andrea VICARI: *San Marino*. In: Adam Cloherty – Edward Cumming – Jessica Hughes – Daniel Warents (eds.): *International Trust Laws*. Jordan Publishing Limited, Bristol, 2013 (Update 64). A35-5. sk. Andrea VICARI: *Trusts in San Marino*. In: Menyhei – Sándor (szerk.): i. m. 171. skk.

³³⁵ A trust (траст) fogalma és intézménye először 1990-ben jelent meg az orosz jogalkotásban. Elspeth REID: *The Law of Trusts in Russia*. 24 Review of Central and East European Law (1998) 45. Gábor HAMZA: *Different Forms of Ownership with Particular Regard to the Trust Ownership in the Russian Federation*. In Menyhei – Sándor (szerk.): i. m. 201. skk. Bernard DUTOIT: *Russian Civil Law Remnants of the Past and Flavor of the Present*. In: William Simons (ed.): *Private and Civil Law in the Russian Federation. Essays in Honor of F.J.M. Feldbrugge*. Martinus Nijhoff Publishers, Leiden, Boston, 2009. 182. skk. Zlata E. BENEVOLENSKAYA: *Prospects for Trust in Russia: The Propective as Seen from 2010 and 2011 Draft Amendments to Russian Civil Code*. 37 Review of Central and Eastern European Law (2012) 41. skk. HAMZA Gábor – Hiroyuki WATANABE: *Recognition and Introduction of the Trust in Hungary and Russia from the view of Comparative Law (Interview with Professor Gábor Hamza)*. 3 The Quarterly Review of Corporation Law and Society. Equity. 2012. 130. sk

³³⁶ REID: *The Law of Trusts (i. m.)* 45.

³³⁷ Sobranie aktov RF 1994 No. 1. item 6. REID: *The Law of Trust (i. m.)* 46.

³³⁸ A szövetségi szerződéskötő ügynökség, a Roskontrakt lett a legnagyobb vagyonkezelő szervezet. REID: *The Law of Trusts (i. m.)* 47. Zlata E. BENEVOLENSKAYA: *Trust Management as a Legal Form of Managing State Property in Russia*. 35 Review of Central and East European Law (2010) 63. Ilya NIKIFOROV: *Commercial Laws of the Russian Federation*. Egorov, Puginsky, Afanasiev & Partners, Moscow, Philadelphia, St. Petersburg, 2005. 66. skk.

³³⁹ Orosz ptk. 209 § (4) bekezdése. Ez a konstrukció már nem tulajdonátruházáson alapult, inkább a megbízási szerződés jegyei voltak többségben. REID: *The Law of Trusts (i. m.)* 48.

1996. március 1-jén lépett hatályba és ennek 53. fejezete rendelkezik a vagyonkezelésről („*доверительное управление*”). Az orosz ptk. szerint megállapodás alapján az egyik fél (vagyonrendelő) átruházza vagyont a másik fél részére (vagyonkezelő) meghatározott időtartamra, és a másik fél kötelezettséget vállal a vagyon kezelésére a vagyonrendelő vagy az általa meghatározott kedvezményezett javára.³⁴⁰ A vagyon átruházása nem terjed ki a vagyon tulajdonjogának átruházására³⁴¹, és ezáltal elsősorban megbízási, bizományosi jogviszonyként értékelhető.³⁴²

3.1.6. Litvánia

Litvánia korábbi, 1964-től hatályos polgári törvénykönyvében a vagyonkezelést kizárólag az állami vagyon viszonylatában szabályozták. Az új litván polgári törvénykönyvet 1994. május 17-én fogadták el és 2000. január 1-én lépett hatályba, bevezetve a vagyonkezelés intézményét a magánszférában is.³⁴³ A korábbi szabályozást valójában csak átnevezték, azonban a jogintézmény érdemben jelentősen nem változott.³⁴⁴ A vagyonkezelői jog idegen dologbeli jog, amit a litván polgári törvénykönyv szabályoz.³⁴⁵ Ennek az idegen dologbeli jognak értelemszerű sajátosságát képezi, hogy a tulajdonjoggal párhuzamosan áll fenn.³⁴⁶ A vagyonrendelő marad a kezelendő vagyon tulajdonosa és a vagyonkezelő csak egy speciális idegen dologbeli jogot, vagyonkezelői jogot szerez.³⁴⁷

3.1.7. Ukrajna

Ukrajna magánjoga jelentős mértékben római jogi alapokon nyugszik és emellett a francia jog hatásai is felismerhetők.³⁴⁸ A 2004. január 1-jén hatályba lépett új polgári törvénykönyvet tekintve pedig a német magánjog részéről gyakorolt hatás tapasztalható. Az új ukrán polgári törvénykönyv szabályozza a vagyonkezelési jogviszonyt, ami koncepcionálisan jelentős hasonlóságot mutat az orosz jogalkotással.³⁴⁹ Az ukrán magánjogi kódex előírásai alapján az írásbeli vagyonkezelési szerződésben foglaltak szerint a vagyonrendelő átruházza a vagyont a vagyonkezelőre, hogy határozott időre kezelje azt. Hasonlóan az orosz jogalkotói megoldáshoz, itt is a megbízási jogviszony elemei dominánsak.

3.1.8. Románia

Romániában a polgári törvénykönyv vezette be a trusthoz hasonló vagyonkezelési konstrukciót, a fiduciát.³⁵⁰ A román *fiducia* koncepciója feltűnő hasonlóságokat mutat a

³⁴⁰ Orosz ptk. 1012. §.

³⁴¹ BENEVOLENSKAYA: *Trust (i. m.)* 68. skk. HAMZA ezt a konstrukciót a louisianai szabályozással vonja párhuzamba. HAMZA: *Az európai magánjog fejlődése (i. m.)*. 237. Gábor HAMZA: *Origine e sviluppo degli ordinamenti giusprivatistici moderni in base alla tradizione del diritto romano*. Santiago de Compostella, Andavira, 2013. 494.

³⁴² Orosz ptk. 1012. §-a.

³⁴³ Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas, LR CK.

³⁴⁴ Justas SAKAVIČIUS: *Problematics of Property Trust Law in Lithuania*. Vilnius, Mykolo Romerio Universitetas, 2011. 3. sk.

³⁴⁵ Litván ptk. Negyedik Könyv (Anyagi Jog), 1. Rész (Dolgok), VI. Fejezete (Trust jog).

³⁴⁶ Litván ptk. 4.106. §-a.

³⁴⁷ Litván ptk. 6.953. § (2) bekezdése.

³⁴⁸ HAMZA: *Entstehung (i. m.)* 557. HAMZA: *Origine (i. m.)* 501.

³⁴⁹ Az ukrán ptk.-ban az V. Könyv (Kötelmek Könyve), III. Rész (Kötelmek Különböző Fajtái), 1. Alrész (Szerződési Kötelmek), 70. Fejezete (Vagyonkezelés).

³⁵⁰ A polgári törvénykönyvről szóló 511/2009. számú törvény (amelyet a 71/2011. számú törvény módosított) 773–791. §-ai.

francia jogban ismert fiducie-vel, annak alapulvételével készült a szabályozás. Ennek megfelelően szerződéses jogviszonyként szabályozzák a vagyonkezelést, amelynek azonban vannak dologi jogi vonatkozásai, mivel a vagyonkezelő a kezelt vagyon tulajdonosa lesz.³⁵¹ A fiducia létrejöhet jogszabály vagy közjegyző által hitelesített szerződés alapján, vagyis végrendeleti úton nem hozható létre.³⁵² Egy vagy több vagyonrendelő (*constitutori*) tulajdonjogot vagy egyéb jogokat ruház át egy vagy több vagyonkezelőre (*fiduciari*), aki azokat meghatározott célra vagy kedvezményezettek (*beneficiari*) javára kezeli. A kezelt vagyon a vagyonkezelő saját vagyonától elkülönült vagyont képez.³⁵³ A vagyonrendelő, a vagyonkezelő, vagy bármely harmadik személy lehet kedvezményezett.³⁵⁴ A román szabályozás alapján vagyonkezelő csak hitelintézet, befektetési társaság, biztosító vagy viszontbiztosító intézet, közjegyző vagy ügyvéd lehet.³⁵⁵

3.1.9. Cseh Köztársaság

A 2014. január 1-jén hatályba lépett cseh polgári törvénykönyv szintén szabályozza a vagyonkezelési jogviszonyt.³⁵⁶ A koncepció kialakítása során a cseh jogalkotók a québeci modellt vették alapul³⁵⁷, A vagyonkezelés szabályozását trust alap (*svěrenský fond*) formájában alakították ki, ami a québeci polgári törvénykönyv trustkonstrukciójának felel meg.³⁵⁸ A trust létrehozása történhet szerződéssel vagy végrendeleti úton is. A trust rendelése történhet kereskedelmi, befektetési tevékenységre, magáncélból vagy közérdekű célra. A trust létesítésével a vagyonrendelő tulajdonjoga megszűnik a kezelt vagyonon és ettől kezdve az tulajdonos nélküli vagyon lesz³⁵⁹, amit a vagyonkezelő a kedvezményezettek javára kezel.³⁶⁰ A trust létrejötte után a vagyonrendelő semmilyen jogcímen nem rendelkezhet a trust-vagyonnal, amely így a vagyonkezelő által a kedvezményezettek javára kezelt tulajdonos nélküli vagyonnak minősül.³⁶¹ Ennek megfelelően a trust elnevezését, a vagyon célját és azt,

³⁵¹ Román ptk. 773. §-a. Lásd ehhez Luminița TULEAȘCĂ: *The Concept of the Trust in Romanian Law*. Romanian Economic and Business Review Vol. 6. No. 2. 157.

³⁵² Román ptk. 774. § (1)–(2) bekezdései.

³⁵³ Román ptk. 773. §-a.

³⁵⁴ Román ptk. 777. §-a.

³⁵⁵ Román ptk. 776. § (1)–(3) bekezdései. Lásd ehhez Irina GVELESIANI: *Romanian „Fiducia” and Georgian „Trust” (Major Terminological Similarities and Differences)*. Challenges of Knowledge Society 2013/3. 286. skk.

³⁵⁶ A cseh ptk. ezen részét 2016 végén módosították (Act. no. 460/2016), ami 2018. január 1-jén lép hatályba. A módosítás alapján az élők közötti trust nem az erre irányuló szerződés megkötésével, hanem csak a nyilvántartásba vételével jön létre. Lásd ehhez: Kateřina RONOVSÁKÁ – Vlastimil PIHERA: *Estate planning on the edges of time: The Czech Perspective*. 23 Trusts & Trustees (2017) 648. sk.

³⁵⁷ Cseh ptk. (No. 89/2012.)

³⁵⁸ Cseh ptk. 1452. § (3) bekezdése.

³⁵⁹ Cseh ptk. 1448. § (3) bekezdése.

³⁶⁰ „The ownership of the assets of the Trust Fund shall be vested in its own name on account of the fund trustee, property in the Trust Fund is neither the property manager or property of the founder, or the property of the person to be filled from the trust.” Cseh ptk. 1448. § (3) bekezdés.

³⁶¹ A trustvagyon saját nevén és számlán kell nyilvántartani, a trustvagyon tulajdonjoga sem a vagyonkezelőt, sem a vagyonrendelőt nem illeti meg. Cseh ptk., 1448. § (3) bekezdése. A cseh trust elemzéséhez lásd Kateřina RONOVSÁKÁ: *‘Svěrenský fond’ (Trust Fund): A Daring New Legal Transplant in Czech Law*. In: Sue Farran – James Gallen – Jennifer Hendry – Christa Rautenbach (eds.): *The Diffusion of Law: The Movement of Laws and Norms Around the World*. Farnham, Ashgate, 2015. 203. skk. Kateřina RONOVSÁKÁ – Petr LAVICKÝ: *Foundations and trust funds in the Czech Republic after the recodification of Civil Law: a step forward?* 6 Trust & Trustees (2015) 639 skk. Vlastimil PIHERA – Bohumil HAVEL – Kateřina RONOVSÁKÁ: *„Svěrenský fond” – a new trust-like vehicle in Czech Civil Law*. In: Menyhei Ákos – Sándor István (szerk.): i. m. 185. skk. Janis GRASIS: *Trust Regulation in the Czech Republic: the Model Law for Introduction of the Trust Instrument in the Republic of Latvia?* The 11th Edition of the International Conference, European Integration, Realities and Perspectives, 2016. 46. skk.

hogy kezelt vagyon („*trust fund*”) fel kell tüntetni a vagyonhoz fűződő jogviszonyok során. A vagyonrendelő és a kedvezményezett is ellenőrzési jogot gyakorolhat a kezelt vagyont tekintetében. Ezen túlmenően a bíróság is utasíthatja a vagyonkezelőt bizonyos cselekmények megtételére.

3.1.10. Lettország

Lettországban az 1937-ben elfogadott polgári törvénykönyv van napjainkban is hatályban, amely a tulajdonjog egységes elvét követi. Az 1920-as és 1930-as években ismertek a bírósági joggyakorlatból olyan esetek, amikor a fiduciárius tulajdonjogot érvényesnek fogadták el, illetve a polgári törvénykönyv megalkotásáig a hitbizomány intézményét is alkalmazták.³⁶² A jelenlegi hatályos jog a fiduciárius köteleket és a kettős tulajdont nem ismeri, azonban a fiducia a joggyakorlatban alkalmazást nyer. A pénzügyi szektorban nyílik lehetőség vagyonkezelési szolgáltatásokra.³⁶³ A vagyonkezelési tevékenységet csak lett kereskedelmi bank nyújthatja írásos szerződés alapján. A vagyonkezelési jogviszonyban a vagyonrendelő tulajdonosa marad a kezelt vagyonnak, és a vagyonkezelő azt elkülönítetten köteles nyilvántartani és kezelni. Napjaikban is napirenden van a vagyonkezelés szabályainak átalakítása, annak szélesebb körben való alkalmazhatóságának érdekében.³⁶⁴

3.1.11. Magyarország

Hazánkban korábban nem volt tételes jogi szabályozása a vagyonkezelési jogviszonynak, leszámítva az állami vagyonnal való joggyakorlást és a privatizációt.³⁶⁵ A rendszerváltás folyamata teljes mértékben átalakította a magyar gazdaságot és a jogrendszert, így lehetőség nyílt való piacgazdasági alapokon nyugvó polgári törvénykönyv megalkotására.³⁶⁶ Az új Ptk.-ban kialakított szabályozás jelentős mértékben megközelíti az angolszász trust intézményének szabályait és – a nemzetközi tendenciát ismerve – örömteli, hogy a magyar magánjogban is helyet kapott ez a szerződéstípus.³⁶⁷ A törvény miniszteri

³⁶² Janis GRASIS: *A New Trust Law for Latvia?* Trusts & Wealth Management Journal, December 2008. 5.

³⁶³ 1995. október 5-én került elfogadásra a hitelintézeti törvény, amelyhez kapcsolódott a 2001. december 21-én a Pénzügyi és Tőkepiaci Bizottság által kiadott vagyonkezelési műveletek teljesítésére vonatkozó szabályozás (Regulations on the Performance of Trust Operations). Korábban a Lett Központi Bank 1998.szeptember 17-én kiadott hasonló tárgyú rendelkezése szabályozta ezt a területet. GRASIS: *A New (i. m.)* 5.

³⁶⁴ GRASIS: *A New (i. m.)* 6. skk.

³⁶⁵ Részletesen lásd SÁRKÖZY Tamás: *Rendszerváltás és a privatizáció joga*. MTA, Budapest, 1997. 195. skk. CSILLAG István – KOMÁROMI Gábor – SÁRKÖZY Tamás: *Kommentár az új privatizációs törvényhez*. HVG-ORAC, Budapest 1995. 259. skk. CZUCZAI Jenő: *A magyar privatizáció alulnézetből. Múltja, jelene, jövője*. Agrocent Kiadó, Budapest, 1994. 77. skk. SÁRKÖZY Tamás: *A korai privatizációtól a késői vagyontörvényig. Az állami tulajdon jogának fejlődése*. HVG-ORAC, Budapest, 2009. 171. skk. MÁDL Ferenc: *Privatizáció Magyarországon. Az európai örökség útján*. Athaeneum, Budapest, 1995. 347. o.

³⁶⁶ HARMATHY Attila: *Die Entwicklung des ungarischen Privatrechts*. In: Gábor Hamza (Hgg.): *Hundert Jahre Bürgerliches Gesetzbuch*. Eötvös Loránd Universitát, Fakultät für Staats- und Rechtswissenschaft, Budapest, 2006. 56. skk. HARMATHY Attila: *Jogrendszerünk átalakulása és az Európai Unió joga*. In: Király Miklós (szerk.) *Ius privatum – Ius commune Europae. Liber Amicorum Studia Ferenc Mádl Dedicata*. ELTE ÁJK Nemzetközi Magánjogi Tanszék, Budapest, 2001. 125. skk. KECSKÉS László: *A polgári jog fejlődése a kontinentális Európa nagy jogrendszereiben*. Dialóg Campus, Budapest–Pécs, 2004. 480. skk. TÖRÖK Gábor – SÁNDOR István – SÁRKÖZY Tamás: *A tulajdoni rendszer változásai a XX. század végére*. Budapest, 2001. 38. skk. SÁRKÖZY Tamás: *A köztulajdon szabályozásáról az új Ptk.-ban*. Polgári jogi kodifikáció I/2. (1999) 6. skk. KECSKÉS László: *Az új Polgári Törvénykönyv alapvető rendelkezései*. Polgári jogi kodifikáció III/1. (2001) 3. skk. VÖRÖS Imre: *Az új Ptk. tervezetének szakértői javaslata*. Jogtudományi Közöny 2008/10. 517. skk.

³⁶⁷ A magyar szabályozással kapcsolatos, könyv formájában megjelent irodalom: B. SZABÓ Gábor – ILLÉS István – KOLOZS Borbála – MENYHEI Ákos – SÁNDOR István: *A bizalmi vagyonkezelés*. HVG-ORAC, Budapest, 2015.

indokolása szerint a tervezetben az angol jogban kialakult trust és a német jogban ismert Treuhand mintájára került kialakításra a szabályozás. A Kodifikációs Főbizottság a szerződési jogban helyezte el a bizalmi vagyonkezelést, hangsúlyozta azonban, hogy a trust jellegű modellből, vagyis a tulajdonátruházó jogi konstrukcióból indult ki.³⁶⁸ Az új Ptk. szabályai alapján a bizalmi vagyonkezelési szerződés olyan kötelmi jogi konstrukció, amelynek jelentős dologi jogi hatásai vannak.³⁶⁹

A kezelt vagyon a vagyonkezelő saját vagyonától és az általa kezelt egyéb vagyonoktól elkülönült vagyont képez, amelyet a vagyonkezelő köteles külön nyilvántartani, a felek ettől eltérő rendelkezése semmis, vagyis a megbízási típusú vagyonkezelés nem minősül bizalmi vagyonkezelésnek. A kezelt vagyon részét képezik a kezelt vagyontárgy helyébe lépő vagyontárgyak vagy egyéb értékek, továbbá mindezek hasznai, akkor is, ha nem szerepelnek a nyilvántartásban. A vagyonkezelő házastársával, élettársával, továbbá személyes hitelezőivel szemben szintén elkülönül a kezelt vagyon.³⁷⁰

A magyar szabályozás a vagyonkezelő pozícióját tisztséggként kezeli. A vagyonrendelő és a kedvezményezett harmadik személlyel szemben is felléphet, amennyiben a kezelt vagyonból harmadik személy ingyenesen vagy rosszhiszeműen szerez. A magyar szabályozás funkcionálisan jelentős mértékben megfelel az angolszász trust jellemzőinek.

3.2. Közép- és Dél-Amerika

A latin-amerikai országokban a Spanyolországgal vívott függetlenségi háborút követően részben az 1889. évi spanyol polgári törvénykönyv, részben a francia Code civil volt hatályban. A 20. század elején a közép- és dél-amerikai országok elsősorban észak-amerikai hatásra és pénzügyi megfontolásokból olyan jogi konstrukciót próbáltak kialakítani, ami megfelel a külföldi befektetők által támasztott elvárásoknak, vagyis a trust konstrukciójának.³⁷¹ Ehhez azonban nem a trust angolszász szabályait vették át, hanem a civiljogi jogrendszerekben megtalálható jogintézmények szabályait alakították át, és először a fideicommissum alapjaira helyezték a vagyonkezelés lehetőségét.³⁷² Kereskedelmi ügyeletekben is alkalmazást nyert a trusthoz hasonló jogintézmény, szabályainak kialakítása során az Amerikai Egyesült Államokban alkalmazott elveket vették át, azonban ennek időbeli korlátot szabtak annak érdekében, hogy generációs vagyontranszferre ne legyen alkalmas. Ebben vezető szerepet játszott Panama, az ott kialakított szabályok szolgáltak mintaként a többi latin-amerikai ország jogalkotói számára is. Panamában 1925-ben (az új szabályozást

KISFALUDI András (szerk.): Tanulmányok a bizalmi vagyonkezelés jogi szabályozásának elméleti alapjairól. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2015., amelyben Csehi Zoltán, Darázs Lénárd, Faludi Gábor, Illés István, Kisfaludi András, Menyhárd Attila és Vékás Lajos tanulmányai találhatók. MENYHEI-SÁNDOR (szerk.): i. m., amelyben a magyar szabályozással kapcsolatban B. Szabó Gábor és Rybaltovszky Péter, Ghira Márton, Hamza Gábor, Kolozs Borbála Magyar Csaba, Menyhei Ákos, Palasikné dr. Kirschner Dóra, Sági Balázs és Sándor István írásai találhatók. Továbbá a jelen mű szerzőjének már hivatkozott monográfiája is foglalkozik a magyar szabályozással. Ezeken túlmenően a bizalmi vagyonkezelés intézményével kapcsolatban már több tucat magyar és angol nyelvű tanulmány is megjelent, így B. Szabó Gábor, Csöke Andrea és Juhász László, Illés István, Kolozs Borbála, Kőműves Barbara, Menyhárd Attila, Menyhei Ákos, Miczán Péter és a jelen dolgozat szerzőjének tollából. Ezek bibliográfiai adatai terjedelmi okokból a felhasznált irodalomban találhatóak.

³⁶⁸ VÉKÁS Lajos (szerk.): *Az új Polgári Törvénykönyv Bizottsági Javaslatok magyarázatokkal*, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomsgazdálkodó Kft., Budapest, 2012. 453.

³⁶⁹ MENYHÁRD Attila: *A bizalmi vagyonkezelés szabályai az új Ptk.-ban*. In: Szakál Róbert (szerk.): *Az MKIK Jogi Szekciójában elhangzott szakmai előadások alapján*. MKIK Szolgáltató Nonprofit Kft., Budapest, 2013. 144. skk.

³⁷⁰ Henry HANSMANN – Ugo MATTEI: *The Functions of Trust Law: A Comparative Legal and Economic Analysis*. 73 New York University Law Review (1998), 455.

³⁷¹ M. C. MIROW: *Latin American Law. A History of Private Law and Institutions in Spanish America*. University of Texas Press, Austin, 2004. 167.

³⁷² MIROW: i. m. 207.

1984-ben), Mexikóban 1926-ban, Kolumbiában 1941-ben, Hondurasban 1950-ben, Venezuelában 1956-ban, Costa Ricában 1961-ben, Braziliában 1965-ben, Guatemalában és Salvadorban 1970-ben, Bolíviában 1977-ben, Ecuadorban 1993-ban, Argentínában 1995-ben, Peruban és Paraguayban 1996-ban, Uruguayban 2003-ban, valamint Peruban 2006-ban fogadtak el a trusthoz hasonló vagyongazdálkodást lehetővé tevő intézményeket.

Panamában 1925-ben alkottak jogszabályt a vagyongazdálkodásról, elsősorban amerikai hatásra,³⁷³ és *fideicomiso* elnevezést adtak a 38 paragrafusból álló törvényben. A panamai szabályozás nem az angolszász trustot vette át, hanem annak funkcióját kívánta betölteni a *fideicomiso*val.³⁷⁴ Ez a jogintézmény nem teljesen azonos a római jogi *fideicommissum*mal, ezért a szakirodalomban „új *fideicommissum*” (*el nuevo fideicomiso*) névvel illetik.³⁷⁵ A tulajdon megkettőzését elutasítva a vagyongazdálkodó (*fiduciario*) a kizárólagos tulajdonosa a vagyonrendelő által részére átruházott vagyonnak, de ez a tulajdonjog nem abszolút, nem teljes. A vagyongazdálkodó köteles a rendelt vagyont kezelni, megőrizni és a kedvezményezett javára átruházni, hasonlóan a római jogi *fideicommissum*hoz.³⁷⁶ A vagyongazdálkodó eljárása tekintetében a visszavonhatatlan megbízás szabályai irányadók. Az új jogintézmény kezdetben nem igazán nyert alkalmazást a gyakorlatban.³⁷⁷ Megemlítendő, hogy a panamai modell számos fontos részletkérdést nem szabályozott.³⁷⁸ Az 1925. évi törvényt később módosították.³⁷⁹ A hatályos szabályozás alapján a vagyongazdálkodás létrehozásához a vagyonrendelő és a vagyongazdálkodó írásbeli szerződéses megegyezése szükséges. A kezelt vagyon a jogszabály alapján a vagyongazdálkodó tulajdonát képezi, de az elkülönül a saját személyes vagyonától. A vagyongazdálkodó lehet természetes vagy jogi személy is, azonban mindkettő esetében a tevékenység végzéséhez szükséges engedély beszerzése szükséges. Megjegyzendő, hogy a gyakorlatban elkülönül a vagyongazdálkodás belföldi és a külföldiek részére történő alkalmazása és a magánalapítvány is jelentős szerepet játszik.³⁸⁰

A mexikói szabályozás a panamai modell alapján került kidolgozásra Pablo Macedo által. Itt is a visszavonhatatlan megbízás szolgált alapul a vagyongazdálkodási konstrukció kialakítása során, a panamai törvénytől azonban azzal az eltéréssel, hogy a vagyongazdálkodó nem lehet természetes személy, kizárólag pénzügyi intézmény töltheti be ezt a tisztséget.³⁸¹ Mexikóban az 1926. évi szabályozást módosította az 1936. augusztus 26-i biztosítéki és hitelezési törvény.³⁸² A mexikói szabályozás abban eltér a panamai koncepciótól, hogy a kezelt vagyon elkülönített, autonóm vagyonnak tekintik, ami nem áll a jogviszonyban szereplő egyik személy tulajdonában sem, jogilag a vagyongazdálkodó irányítása alatt áll, azonban meghatározott célból, a

³⁷³ Leyes Expedidas por la Asamblea Nacional de Panama 1924–1925 p. 161 (*sobre institucion de fideicomiso*). NUSSBAUM: i. m. 1941-ben a panamai joganyag átfogó rekodifikálása folytán ez a joganyag az 1941. évi 17. számú törvénybe került áthelyezésre.

³⁷⁴ ALFARO: i. m. 29.

³⁷⁵ VILELLA: i. m. 383. Freddy Escobar ROZAS: *Traditions, Transplants and Inefficiencies: The Case of the 'Peruvian Fideicomiso'*. Universitas, Bogota (Colombia) No. 111: enero-junio de 2006. 177.

³⁷⁶ ALFARO: i. m. 29.

³⁷⁷ Nicolas MALUMIAN: *Trusts in Latin America*. Oxford University Press, Oxford, New York, 2009. 17.

³⁷⁸ Ilyen témakörök pl. a harmadik személyekkel szembeni felelősség, a könyvelési szabályok a vagyongazdálkodó saját és az általa kezelt vagyon elhatárolására, a kedvezményezett hitelezőinek jogai, a vagyongazdálkodó kártérítési felelőssége a kedvezményezett irányában stb. VILELLA: i. m. 397¹⁰⁸.

³⁷⁹ Az 1941. évi 17. és az 1984. évi 1. törvény módosította. Ez utóbbi hatályos napjainkban is.

³⁸⁰ Rubiela SAMANIEGO: *Panama*, In: Kaplan (ed.): i. m. 33. skk.

³⁸¹ ALFARO: i. m. 30. MIROW: i. m. 212.

³⁸² Előzménye a Ley General de Instituciones de Crédito y Establecimientos Bancarios (1924. november 24.) volt. Ezt követte a Ley de Bancos de Fideicomiso (1926. június 30.), majd a Ley de Bancos de Fideicomiso és az új Ley General de Instituciones de Crédito y Establecimientos Bancarios (1926. augusztus 31.). 1932. június 28-án pedig az új Ley General de Instituciones de Crédito és a Ley General de Títulos y Operaciones de Crédito elfogadása következett, amelyek közül az első a vagyongazdálkodó, a második pedig a vagyongazdálkodás szabályait tartalmazta. A törvényt számos alkalommal módosították azóta is. GARRIGUES: i. m. 31. MALUMIAN: i. m. 18., 241. skk.

kedvezményezett érdekében kezeli azt.³⁸³ Ezért sokszor a québeci szabályozással vonnak párhuzamot a mexikói koncepció kapcsán. A trust csak írásban létesíthető és nyilvántartásba kell venni, ezzel lesz hatályos harmadik személyek irányában. A vagyonkezelő csak ilyen tevékenység folytatására engedéllyel rendelkező jogi személy lehet.³⁸⁴

Kolumbiában a vagyonkezelésnek különböző alkalmazási területei ismertek. A polgári törvénykönyv szabályozza a fiduciárius tulajdont (*propriedad fiduciaria*), ami alapján a tulajdonos a kedvezményezett jogával terhelt tulajdonjogot szerez, de az nem kerül elkülönítésre a saját vagyonától, viszont a meghatározott időtartam lejártá vagy feltétel bekövetkezése esetén azt a kedvezményezett részére ki kell adni (*restitución*).³⁸⁵ Kolumbiában az 1971. évi kereskedelmi törvény is szabályozza a fiduciát (*de la fiducia*), a venezuelai szabályozás alapján. A kereskedelmi fiducia (*fiducia mercantil*) esetében a kezelt vagyon elkülönül a vagyonkezelő saját vagyonától.³⁸⁶ Korábban a pénzügyi törvények szabályozták a banki vagyonkezelést.³⁸⁷ A trust létesítése élők között közjegyzői okiratban, míg halál esetére végrendeletben lehetséges. A kezelt vagyon tulajdonjogát a vagyonkezelő nem szerezheti meg, az ezzel ellentétes kikötés semmisséget von maga után.³⁸⁸ Vagyonkezelést csak a bankfelügyelet engedélyével rendelkező vagyonkezelő társaság végezhet. A tevékenység végzéshez szigorú személyi, tárgyi és tőkével kapcsolatos feltételeket állapítottak meg, melyek betartását szintén a bankfelügyelet ellenőrzi. A vagyonkezelő fő tevékenysége a trust létesítő okiratában foglaltak végrehajtása, a vagyon elkülönítése saját vagyonától és a vagyon befektetése. Ezeket a kötelezettségeit személyesen köteles teljesíteni, nincs jogköre azok delegálására.³⁸⁹

Hondurasban 1950-ben a kereskedelmi törvénykönyv hatálybalépésével kerültek bevezetésre a vagyonkezelés szabályai, amelyeket a mexikó minta alapján alkottak meg. Hosszú évtizedeken keresztül nem került sor az alkalmazására, de az 1990-es évektől kezdődően egyre gyakrabban alkalmazzák, elsősorban ingatlanfejlesztések, projektfinanszírozások és biztosítéki ügyletek esetében. Vagyonkezelő csak bank lehet, amely tulajdonjogot szerez a kezelt vagyonon, de azt csak az előre meghatározott keretek között kezelheti.³⁹⁰

Venezuelában 1956-ban külön törvényben szabályozták a trust intézményét.³⁹¹ A jogintézmény alkalmazása csak több évtizeddel a bevezetését követően valósult meg³⁹², majd a banki törvényekben határozták meg a részletszabályait.³⁹³ A törvény alapján a trust egy olyan jogviszony, amely alapján a vagyonrendelő átruház egy vagy több vagyontárgyat egy másik személy, a vagyonkezelő részére, akivel megállapodik, hogy azt a vagyonrendelő vagy

³⁸³ Ley General de Títulos y Operaciones de Crédito, Sec. 386 ROZAS: *i. m.* 186. MALUMIAN: *i. m.* 244.

³⁸⁴ Ley de Instituciones de Crédito, Sec. 46.

³⁸⁵ A kolumbiai ptk. Sec. 194–822. Emellett ismert a fiduciárius megbízás (*encargo fiduciario*), amelynek során a vagyon kezelője nem szerez tulajdonjogot, a közszférában állami szerv által létesített vagyonkezelés (*fiducia pública*) és a végrendeleti végrehajtó (*albeceazo fiduciario*).

³⁸⁶ Kolumbiai kereskedelmi törvénykönyv, Sec. 1226. MALUMIAN: *i. m.* 168.

³⁸⁷ Kolumbiában az 1923. évi 43. törvény, Bolíviában a Ley General de Bancos (1928), Chilében az 1930. évi 4827. törvény, Peruban az 1931. évi 7159. számú törvény (amit az 1935. évi 8050. számú törvény módosított, majd 1993-ban az új banki törvény bevezette a pénzügyintézetek számára a „comisión de confianza” névvel a fiduciárius banki tevékenységet). VILELLA: *i. m.* 375.

³⁸⁸ Kolumbiai kereskedelmi törvénykönyv 1244. §-a. MALUMIAN: *i. m.* 173.

³⁸⁹ Kolumbiai kereskedelmi törvénykönyv 1234. §-a. MALUMIAN: *i. m.* 174.

³⁹⁰ Hondurasi kereskedelmi törvénykönyv, Sec. 1033. MALUMIAN: *i. m.* 232.

³⁹¹ Ley de fidecomisos del 26 de julio de 1956, Gaceta Oficial N° Ext. 496. Agosto 17, 1956. LUPOI: *Trusts (i. m.)*. 291. MALUMIAN: *i. m.* 358.

³⁹² MALUMIAN: *i. m.* 358.

³⁹³ Ley General de bancos y Otras Instituciones Financieras, 1993. október 28-ai 3228. számú rendelet, majd Ley de Reforma Parcial de la Ley General de bancos y Otras Instituciones Financieras, 2008. július 31-ei 6287. számú törvényerejű rendelet.

harmadik személy, a kedvezményezett javára kezelje.³⁹⁴ A kezelt vagyon elkülönítésre kerül a vagyonkezelő saját vagyonától. Csak bank vagy pénzügyi intézmény lehet vagyonkezelő, és a jogviszony legfeljebb 30 évig állhat fenn. A vagyonkezelő nem lehet kedvezményezett.

Costa Ricában az 1964. évi kereskedelmi törvénykönyv szabályozza a trust intézményét, ami a mexikói mintára épül.³⁹⁵ A trust fogalmi eleme, hogy a vagyonrendelő átruházza a kezelt vagyon tulajdonjogát a vagyonkezelőre, amely a létesítő okiratban meghatározott célra rendelt vagyonnak minősül. A trustot titkos célra nem lehet létesíteni és legfeljebb 30 éves időtartamra szólhat.³⁹⁶ Akár magánszemély, akár jogi személy betöltheti a vagyonkezelői tisztséget, azonban ez utóbbiak esetében feltétel, hogy a létesítő okirata tartalmazza ezt a tevékenységet. Bankok törvényi felhatalmazás alapján jogosultak ilyen tevékenység végzésére. A szabályozás tiltja, hogy a vagyonkezelő egyúttal kedvezményezett is legyen. Több vagyonkezelő is kijelölhető, akik együttesen járnak el, felelősségük egyetemleges, azonban döntéseiket szótöbbséggel is meghozhatják. Főszabály szerint a vagyonkezelők személyesen kötelesek eljárni, kivételesen van lehetőségük képviselő vagy teljesítési segéd igénybe vételére.³⁹⁷ Tipikus esetei a trustnak az ingatlanbefektetési célú, illetve a természet védelmére irányuló trust.

Brazíliában nincs külön szabályozás a trustnak megfelelő vagyonkezelésre vonatkozóan, viszont egyes jogszabályok lehetővé teszik hasonló jogviszonyok létesítését. A polgári törvénykönyv szabályai alapján van lehetőség biztosítéki tulajdonjog átruházásra (*alienação fiduciária en garantia*) és fideicommissumra (*fideicomisso, substituição fideicomissária*), valamint külön törvények szabályozzák az értékpapírosításra irányuló vagyonkezelést³⁹⁸, és az ingatlanalapokat³⁹⁹.

Guatemalában először az 1945. évi (ma már nem hatályos) alkotmány szabályai tették lehetővé a trust létesítését legfeljebb 25 éves időtartamra pénzintézetek vagyonkezelővé jelölésével. Az 1963. évi polgári törvénykönyv részletes előírásokat tartalmazott a vagyonkezelésre, majd a kereskedelmi törvénykönyvbe kerültek beépítésre ennek a szabályai.⁴⁰⁰ A vagyonkezelési jogviszony trustot végrendelettel vagy közokiratba foglalt szerződéssel lehet létesíteni, kivéve biztosítékok vagy ingók vagyonrendelését. A kezelt vagyon a vagyonkezelő tulajdonába kerül, azonban azt a saját vagyonától elkülönítve köteles kezelni. A vagyonkezelés legfeljebb 25 évre jöhet létre, kivéve, ha a kedvezményezett cselekvőképtelen vagy tartósan beteg személy, illetve szociális intézmény.⁴⁰¹

Salvadorban a vagyonkezelést a kereskedelmi törvénykönyv és a banktörvény (*Ley de Bancos*) szabályozza.⁴⁰² A vagyonkezelői tisztséget csak hitelintézet töltheti be. A trust létesíthető élők között, halál esetére szólóan és vegyesen is. A trust létesítő okiratát közokiratba kell foglalni.

Bolíviában a vagyonkezelés szabályait szintén a kereskedelmi törvény és a banktörvény tartalmazza, háttérszabályozást a megbízás és a letét szabályai jelentenek. A

³⁹⁴ Ley de fidecomisos, Art. 1.

³⁹⁵ Law No. 8234.A 2. könyv 1. címe (Kötelmek és Szerződések) 12. Fejezete (Trustokról) 633–662. §-a szabályozza a trustot. A 633. § szerint „a trust alapján a vagyonrendelő átruházza a vagyonkezelőre a vagyontárgyakat és jogokat; a vagyonkezelő köteles ezeket a trustot létesítő okiratban meghatározott célok elérése érdekében kezelni”.

³⁹⁶ MALUMIAN: i. m. 183.

³⁹⁷ MALUMIAN: i. m. 184. sk.

³⁹⁸ No. 9.154, 1997. számú törvény.

³⁹⁹ No. 8.668, 1993. számú törvény.

⁴⁰⁰ No. 106, 1963. szeptember 14-én került kihirdetésre került törvényerejű rendelet, melynek IV. fejezete (A Trust Vagyonról) 560 – 570. §-ai szabályozták a trustot. Ezt váltotta fel a kereskedelmi törvénykönyv V. Fejezete, amely a kereskedelmi kötelmekről és szerződésekről szól.

⁴⁰¹ MALUMIAN: i. m. 221. sk.

⁴⁰² Salvadori kereskedelmi törvénykönyv, Sec. 1233–1261.

vagyonkezelő csak bank lehet és a vagyonkezelést elsősorban értékpapírosítás érdekében alkalmazzák.⁴⁰³

Ecuadorban 1993-ban vezették be és a kereskedelmi törvényben szabályozták a fideicommissumot (*fideicomiso mercantil*), és lehetővé tették, hogy az akár titkos is lehet.⁴⁰⁴ Emellett ismert a polgári trust (*fideicomiso civil*) esete is, amikor a vagyonkezelő részére átruházza a vagyonrendelő a kezelt vagyon tulajdonjogát, ami meghatározott feltétel bekövetkezése esetén a kedvezményezettre köteles átruházni. Amennyiben a feltétel meghiúsul, úgy a vagyonkezelő marad a tulajdonos. A kettő közötti fő különbségek abban rejlenek, hogy a kereskedelmi trustot csak szerződéssel, míg a polgárit végrendelettel is létre lehet hozni. Továbbá a polgári trust esetében a kezelt vagyon nem különül el a vagyonkezelő egyéb vagyontárgyaitól, viszont annak csak feltételes tulajdonosa lesz. Ehhez képest a kereskedelmi trust esetében a kezelt vagyon a vagyonkezelő vagyonától elkülönítésre kerül, és önálló jogalanyiságot kap, ami más latin-amerikai országok szabályozásához képest egyedinek tekinthető. Ezeken túlmenően a kereskedelmi trust esetében a vagyonkezelő jogosult díjazásra, míg a polgári esetében ingyenesen látja el a feladatait.⁴⁰⁵

Chilében annak érdekében, hogy a bankok külföldi befektetők pénzét kezelhessék, szintén megteremtették a vagyonkezelés jogszabályi hátterét.⁴⁰⁶ Az Andrés Bello nevéhez fűződő chilei polgári törvénykönyv 1955-től szabályozza a tulajdon korlátozását és a fiduciárius tulajdonjogot.⁴⁰⁷ Itt is csak pénzügyi tevékenységet, azzal a megkötéssel, hogy a vagyonrendelő nem lehet egyúttal vagyonkezelő is.

Argentínában 1995-ben vezették be a *propriedad fiduciaria* intézményét, alapvetően chilei és kolumbiai mintára.⁴⁰⁸ A törvény célja elsődlegesen a külföldi tőke bevonása volt, és a törvényhozás sikerének minősíthető, hogy 2002-re már széles körben alkalmazták. A *fideicomiso* szerződéssel vagy végrendelettel létesíthető. A jogügylet alapján a vagyonrendelő átruházza a kezelt vagyont a vagyonkezelőre, aki fiduciárius tulajdonosává válik annak.⁴⁰⁹ A kezelt vagyon elkülönül a vagyonkezelő saját vagyonától. A vagyonkezelő a trust létesítő okirata szerint köteles a kedvezményezett érdekében kezelni a vagyont. Az argentin szabályozás szakított a latin-amerikai országokban jellemző megbízási jellegű vagyonkezelés koncepciójával. A vagyonkezelőnek tehát tulajdonjoga keletkezik a kezelt vagyonton, azonban ez fiduciárius tulajdonjog, nem egyenértékű a teljes tulajdonjoggal. Az új polgári és kereskedelmi törvénykönyvet 2014-ben fogadták el és 2015. augusztus 1-jén lépett hatályba⁴¹⁰, ami a vagyonkezelés szabályozását is módosította és egyben a kódex 30. fejezetébe helyezte el az erre vonatkozó rendelkezéseket. Ez alapján egy természetes személy vagy társaság teljes vagyonát, akár biztosítékkul szolgálót is vagyonkezelésbe lehet adni, azonban ez nem terjed ki a jövőbeni örökségre. Emellett a törvény kötelezően előírja, hogy a vagyonkezelőnek felelősségbiztosítással kell rendelkeznie a kezelt vagyonban kárt okozó tevékenysége esetére. A kialakult joggyakorlat alapján a törvény egyértelművé teszi, hogy a vagyonkezelő is lehet kedvezményezett. Bevezetésre került a biztosítéki vagyonkezelés (*fideicomiso en garantía*), amely alapján, ha egy meghatározott kötelelem teljesítéséhez a kezelt vagyon szolgál fedezetül.⁴¹¹

⁴⁰³ MALUMIAN: i. m. skk.

⁴⁰⁴ MALUMIAN: i. m. 193.

⁴⁰⁵ MALUMIAN: i. m. 194.

⁴⁰⁶ NUSSBAUM: i. m. 423. MALUMIAN: i. m. 153 skk.

⁴⁰⁷ Ley de las Limitaciones del Dominio y Primeramente de la Propriedad Fiduciaria, chilei ptk. II. könyvében (art. 732–763.).

⁴⁰⁸ Ley No. 24441 (1995. január 9.).

⁴⁰⁹ ROZAS: i. m. 184.

⁴¹⁰ Ley No. 26.994. Ez módosította a korábbi trust törvényt (Ley No. 24.441).

⁴¹¹ Részletesen lásd Jabier CANOSA: *Decipher the Code. How trust and estate practitioners will be affected by the changes in Argentina's new Civil and Commercial Code*. 13 Trust Quarterly Review (2015) 29. sk.

Paraguayban 1996-ban került bevezetésre a vagyonkezelés intézménye, amely történhet a tulajdonjog, egyéb jog átruházásával és anélkül is. A tulajdonjog átruházása esetén beszélhetünk valódi trustról, amennyiben erre nem kerül sor, úgy fiduciárius megbízásnak minősül.⁴¹² A vagyonkezelés írásos szerződés alapján létesíthető és a kezelt vagyon elkülönítésre került a vagyonkezelő egyéb saját vagyonától. A vagyonkezelő csak pénzügyi intézet vagy a tevékenység végzéséhez szükséges engedéllyel rendelkező jogi személy lehet.⁴¹³

Uruguayban 2003-ban került bevezetésre a trusthoz hasonló jogintézmény, korábban nem szabályoztak ilyet.⁴¹⁴ A törvény mintájául az argentin szabályozás szolgált, ezzel Uruguay volt az egyik utolsó latin-amerikai ország, ahol a trusthoz hasonló szabályozást alakítottak ki. A vagyonkezelési jogviszonyt végrendelettel és szerződéssel is létre lehet hozni. A vagyonrendelő és a kedvezményezett nem lehet vagyonkezelő. A vagyonrendelés során kötelező meghatározni, de legalább körülírni a kezelt vagyont, annak szabályozását, hogy a későbbiekben milyen feltételek mellett lehet további vagyont rendelni (akár újabb vagyonrendelők által). Szintén kötelező meghatározni a jogviszony időtartamát, ami legfeljebb 30 év lehet. Kötelező továbbá meghatározni a vagyonkezelő személyében történő változtatás szabályait is. A kedvezményezettnek csak kötelmi jogi igénye keletkezik a kezelt vagyona. A trust létesítő okiratát nyilvántartásba kell vennie az Uruguayi Oktatási és Kulturális Minisztériumnak, ehhez fűződik a harmadik személyekkel szembeni joghatása. A vagyonkezelő jogállása tekintetében három kategória különíthető el. Átlagos vagyonkezelő bármely természetes vagy jogi személy lehet, aki ötnél kevesebb nem pénzügyi jellegű trustot kezel. Professzionális vagyonkezelő csak bank vagy az Uruguayi Központi Bank engedélyével működő személy lehet. Pénzügyi vagyonkezelők csak bankok vagy az Uruguayi Központi Bank engedélyével működő alapkezelők lehetnek.⁴¹⁵

Peruban az első, 1852-ből származó polgári törvénykönyv nem tartalmazott rendelkezést a trusthoz hasonló jogintézményről, mivel a kódex elkészítése során alapul vett francia Code civil tiltotta a fiduciárius helyettesítés lehetőségét. Peruban, a pénzügyi szférában 2006-ban alkottak szabályokat a trusthoz hasonló fideicomiso intézményére.⁴¹⁶ Ebben a konstrukcióban a vagyonkezelő a vagyon átruházásával „fiduciárius tulajdonjogot” (*dominio fiduciario*) szerez. A vagyonrendelő azzal a céllal ruházza át a kezelt vagyont a vagyonkezelőre, hogy fiduciárius vagyont hozzon létre, amely sem a vagyonrendelő, sem a vagyonkezelő vagy a kedvezményezett tulajdonában nem áll. A *dominio fiduciario* létesítésével önálló vagyontömeg jön létre a vagyonkezelő kezelési kötelezettségével.⁴¹⁷ A trust szabályait jelenleg külön pénzügyi törvényben szabályozzák.⁴¹⁸ A trust létesítése írásos szerződéssel vagy közjegyzői okirattal történhet. A szabályozás alapján a vagyonkezelő elkülönült vagyonát képezi a kezelt vagyon, amit külön kell nyilvántartania is. A vagyonkezelő csak engedéllyel rendelkező jogi személy lehet.⁴¹⁹ Főszabály szerint a trust 30 éves időtartamra hozható létre.

Curacaóban a polgári törvénykönyv harmadik könyvének módosításával 2012. január 1-jén vezették be a trust intézményét.⁴²⁰ A *National Ordinance Trust* a québeci

⁴¹² Ley No. 921 (1996), Art. 1.

⁴¹³ MALIMUIAN, i. m. 292.

⁴¹⁴ Ley No. 17703, ami 2003. november 26-án lépett hatályba. Ezt egy rendelet és a központi bank rendelkezése egészíti ki.

⁴¹⁵ Az uruguayi szabályozást részletesen lásd MALUMIAN: i. m. 332. skk.

⁴¹⁶ Ley 26702. A perui szabályozással kapcsolatban részletesen lásd ROZAS: i. m. 167. skk.

⁴¹⁷ ROZAS: i. m. 190. skk.

⁴¹⁸ Ley Leneral del Sistema Financiero y del Sistema de Seguros y Orgánica de la Superintendencia de banca y seguros, Ley No. 26702 (1996), II. fejezet III. cím. A törvényt 1998-ban és 1999-ben módosították [Ley No. 27008 (1998), Ley No. 27102 (1999)] és a közhiteles nyilvántartást 2008-ban vezették be.

⁴¹⁹ MALUMIAN: i. m. 316.

⁴²⁰ P.B. 2011, 67.

szabályozáshoz hasonlóan a dologi jog szabályai között helyezte el a trustot. A trust akár élők közötti, akár halál esetére szóló jogügylettel létesíthető, de csak közjegyzői okiratba foglalva és szükséges a kereskedelmi nyilvántartásba való bejegyzése is. A trust létesítésének kötelező eleme egy vagy több kedvezményezett vagy cél meghatározása, legalább egy vagyongazdálkodónak helyi lakosnak vagy jogi személynek kell lennie. Ezen túlmenően szükséges a kezelt vagyon meghatározása és a nevében szerepelnie kell a „trust” szónak. A polgári törvénykönyv előírja a kezelt vagyon elkülönítését a vagyongazdálkodó saját vagyonától. A trust létesíthető magáncélra is, illetve kedvezményezett lehet még meg nem született gyermek is. A jogszabály lehetővé teszi protector kijelölését is.

Általános jellemzője a civiljogi jogrendszerű latin-amerikai országok jogalkotásának, hogy az angolszász kettős tulajdonjogi helyzet helyett a kezelt vagyont egy speciális célvagyonnak tekintik (*patrimonio de afectación*), amely elkülönül a vagyongazdálkodó saját vagyonától.⁴²¹ A latin-amerikai országok által alkalmazott vagyongazdálkodás jelentősen eltér az angolszász konstrukciótól, mivel szinte valamennyi országban csak élők között és csak szerződéssel létesíthető a kötelesrészre vonatkozó szabályok betartása miatt. Emellett csak az express trust nyert elismerést és az is csak az üzleti szférában, különböző tranzakciók és biztosítékok adása céljából. A vagyongazdálkodó ennek megfelelően általában csak bank vagy pénzügyi intézmény, illetve egyéb, ilyen tevékenység végzésére engedéllyel rendelkező vállalkozás lehet.⁴²² A vagyonrendelő általában nem lehet egyúttal vagyongazdálkodó is, ez alól kivételt Bolíviában, Brazíliában, Chilében és Peruban találunk.⁴²³

3.3. Ázsia

Ázsiában elsőként Japánban fogadtak el törvényt a trusttársaságokról, amelyek kötvények megőrzésével foglalkoztak,⁴²⁴ majd 1922-ben a trust (*shintaku*) és a trust company bevezetéséről, bár az egyes törvények kidolgozása során a német mintákat követték.⁴²⁵ Japánban külön törvényt alkottak a befektetési célú trustról.⁴²⁶ Japánban ezt követően, meglehetősen sokára, 2006-ban kibővítették a trust alkalmazási körét, lehetővé tették az egyoldalú jognyilatkozattal történő létesítést (*self-settled trust*), és bevezették a magáncélú trustot, valamint lehetővé tették, hogy szellemi tulajdonjog is a trustvagyon része legyen. A 2006. évi új japán szabályozás 271 cikkelyben szabályozza ezt a jogintézményt⁴²⁷, és jelentősen modernizálta a korábbi törvényt, elsősorban a trust üzleti életben való alkalmazását elősegítve.⁴²⁸ Ezen túlmenően külön szabályozást alkottak a vagyongazdálkodó társaságokról.⁴²⁹

⁴²¹ MALUMIAN: i. m. 19.

⁴²² Az engedélyezéssel kapcsolatban részletesen lásd MALUMIAN: i. m. 30. skk.

⁴²³ MALUMIAN: i. m. 24. skk.

⁴²⁴ Secured Bond Trust Act 1905.

⁴²⁵ Az 1922. évi 62. és 65. számú törvények. A japán trusttörvény megalkotása során az indiai Trust Act 1882 és a California State Civil Code szolgált alapul. NUSSBAUM: i. m. 423. Japánban először az angol és a francia jogi hatások jelentkeztek, a 19. század végétől azonban egyre inkább a német jogi megoldásokat próbálták hasznosítani. Yosiyuki NODA: *Introduction to Japanese Law*. University of Tokyo Press, Tokyo, 1976. 50. skk.

⁴²⁶ Law No. 198 of 1951, Investment Trust Law. Ezt a törvényt 2000. november 30-i hatállyal módosította a Law Concerning Investment Trust and Investment Corporations of Japan. Hidetaki MIHARA – Jiro MIKAMI – OHNO: *Real Estate Investment Trust*. In: Minio, Hanna (ed.): *Doing Business with Japan. Investment Regulations & Commercial Strategies*. Asia Law & Practice, 2004. 53. skk.

⁴²⁷ Trust Act of 2006.

⁴²⁸ A japán szabályozásra részletesen lásd Lusina HO – Rebecca LEE: *Reception of the trust in Asia: An historical perspective*. In: Lusina Ho – Rebecca Lee (eds.): *Trust Law In Asian Civil Law Jurisdictions. A Comparative Analysis*. Cambridge University Press, Cambridge, 2013. 28. skk. Makoto ARAI: *Japan*. In: Kaplan (ed.): i. m. 234. skk.

⁴²⁹ A Trust Business Act of 2004 száz cikkelyben szabályozza az üzleti célú trustokat.

Az üzleti célú trust létesítését a törvény a miniszterelnök engedélyéhez köti⁴³⁰, és nyilvántartásba vételhez kötött.⁴³¹ Az ilyen trust company biztosíték adására is köteles és tevékenységét széles körben hitelező- és befektetővédelmi szabályok adják meg.⁴³²

Dél-Korea magánjogi szabályozása elsősorban a német jogalkotásra tekintettel került kialakításra, azonban a gazdasági, pénzügyi tárgyú jogszabályok megalkotása során az angol-amerikai jogot tekintették példának.⁴³³ A Japán általi elfoglalását követően az 1922. évi japán trusttörvényt Koreára is kiterjesztették 1931-ben, majd Dél-Korea 1961-ben alkotta meg a saját szabályozását⁴³⁴, amely alapvetően az angol, amerikai és a japán trustjogra épül. Ezen túlmenően a dél-koreai szabályozásban számos egyéb jogszabály is irányadó a trust működésére, elsősorban pénzügyi tevékenységtől függően.⁴³⁵ A törvény jelentős revízióját a japán és az angol törvényhozás új trusttörvényei, valamint a Principles of European Trust Law inspirálta, ezért került sor 2011-ben új törvény elfogadására.⁴³⁶ A dél-koreai szabályozás alapján a kezelt vagyont bármilyen dolog vagy jog képezheti, a trust létrehozható akár személy, akár cél javára. A trust központi eleme, hogy a jog átruházásra kerül a vagyongekezelő javára. A dél-koreai szabályozásban is előírás, hogy a vagyongekezelő a saját vagyontól elkülönítetten köteles a vagyont kezelni, a kedvezményezett joga a vagyongekezelővel szemben azonban csak kötelmi jogi alapon áll fenn. Ennek oka az, hogy Dél-Koreában – a német jogon alapuló magánjogi alapelvek alapján – az osztott tulajdon jog bevezetésére nem volt lehetőség.

A Kínai Köztársaság (Tajvan) magánjogára a legjelentősebb külföldi hatást a német jog jelentette, bár portugál és holland fennhatóság alatt is állt. Ettől függetlenül Tajvanban 1996-ban bevezetésre került a trust intézménye⁴³⁷, korábban a Banking Act 1975 tartalmazott a pénzügyi szféra tekintetében rendelkezéseket a trustra.⁴³⁸ A törvény kialakítása során a japán és az angol, valamint az amerikai mintákat vették alapul. A trust működése kapcsán egyéb szabályok is irányadók, elsősorban a pénzügyi szolgáltatásra vagy ingatlannal kapcsolatos tevékenységet folytató vagyongekezelésre.⁴³⁹ A trust írásbeli szerződéssel vagy végrendeleti úton létesíthető és nyilvántartásba vétele szükséges ahhoz, hogy harmadik személyek irányában is hatályos legyen. A trustok időtartama tekintetében nincs korlátozás. A törvény megkülönbözteti a magán és a professzionális vagyongekezelőket, ez utóbbiakat korlátozott felelősségű társaság formájában kell működtetni.

A Kínai Népköztársaság jelenleg a világ talán leggyorsabb ütemben fejlődő gazdaságát mondhatja magáénak, és jogi szabályozását is ennek megfelelően alakítja ki.⁴⁴⁰ A trust intézménye nem volt része a jogi hagyományoknak, a jogtörténetben előzményei nem fellelhetők.⁴⁴¹ A trust (*xintuo*) megjelenése Kínában a 20. század elejére tehető. 1913-ban

⁴³⁰ Trust Business Act of 2004, Art. 3.

⁴³¹ Trust Business Act of 2004, Art. 7.

⁴³² Trust Business Act of 2004, Art. 11.

⁴³³ Wu YING-CHIEH: *Trust law in South Korea: Developments and challenges*. In: Ho-Lee (eds.): i. m. 46.

⁴³⁴ Trust Act of Republic of Korea, Act No. 900 of 1961. HO-LEE: *Reception (i. m.)*. 12.

⁴³⁵ Secured Bond Trusts Act 1962, Securities Investment Trust Business Act 1969, Asset-Backed Securitisation Act 1998, Real Investment Trust Act 2001, Financial Investment Services and Capital Markets Act 2009. HO-LEE: *Reception (i. m.)*. 13.

⁴³⁶ Act No. 10924 of 2011, amely 2012. július 26-án lépett hatályba. YING-CHIEH: i. m. 48.

⁴³⁷ Trust Act 1996.

⁴³⁸ Trust Law of the Republic of China 1996, amely 2009. december 30-án került módosításra. HO-LEE: *Reception (i. m.)*. 12. A korábban állami tulajdonban lévő bankok privatizálása miatt vált szükségessé a trust bevezetése.

⁴³⁹ Trust Enterprise Act 2000, Financial Assets Securities Investment Trust and Consulting Act 2004. HO-LEE: *Reception (i. m.)*. 13.

⁴⁴⁰ Ennek közgazdasági elemzéséhez ld. Shahid YUSUF – Kaoru NABESHIMA – Dwight H. PERKINS: *Under New Ownership. Privatizing China's State-Owned Enterprises*. Stanford University Press, The World Bank, 2006. 45. skk.

⁴⁴¹ Hasonló konstrukciók léteztek, de csak részben mérhetők össze a trusttal. Lusina HO: *Trust law in China*. In: Smith (ed.): *Re-imagining (i. m.)* 183. és 187.

japánok alapítottak trust egyesülést Dalianban, majd azt követő évben amerikaiak hozták létre Sanghajban a Puyi Trust társaságot. Az ezt követő években további húsz társaságot létesítettek trust formájában. A kínai üzletemberek három kínai bankban is nyújtottak trustszolgáltatásokat, így az 1917-ben alapított Sanghaj Kereskedelmi és Betéti Bankban, a zhejiangi Xingye Bankban és a Juxingcheng Bank sanghaji leányvállalatában. Ezt követte az első trusttársaság, amelyet 1921. augusztus 21-én alapítottak Sanghajban Kínai Kereskedelmi és Trust társaság néven.⁴⁴²

A szocialista országok közül egyedül Kínában vezették be a trust intézményét.⁴⁴³ A Kínai Népköztársaság megalakulását követően a korábbi trustokat megszüntették, 1952-ben a kínai bankrendszert államosították, majd az 1970-es évek végén a gazdasági reformok velejárójaként nyílt lehetőség ismét trustcégek alapítására, elsősorban külföldi és belföldi tőkebevonás érdekében. Az első ilyen társaság a China International Trust and Investment Company volt, amelyet 1979 októberében alapítottak. Az elkövetkezendő időszakban számos trust került létrehozásra, elsősorban befektetési társaságok formájában.⁴⁴⁴

Kezdetben a trust szabályozása leginkább az ügynöki szerződéshez hasonlított.⁴⁴⁵ A trust kodifikációjára vonatkozó első lépés és tervezet 1993-ban született meg és 1996-ban tárgyalták. Ezt követően a jogalkotási folyamat lelassult, mivel a trust intézménye nem volt széles körben ismert a kínai jogászok számára, és ebben az időben következett be a második legnagyobb kínai befektetési trust csődje is.⁴⁴⁶ A második tervezet 2000 áprilisában készült el, amely számos jelentős módosítást tartalmazott az elsőhöz képest.⁴⁴⁷ A *Trust Law of China 2001 (Xintou Fa)* 2001. április 28-án került elfogadásra a 9. Nemzeti Népi Kongresszus Állandó Bizottsága által és 2001. október 1-jén lépett hatályba. A trust működésével kapcsolatban az egyes részletszabályokra külön törvényeket alkottak.⁴⁴⁸ A trust megalkotása

⁴⁴² Raimund Christian BEHNES: *Der Trust in Chinesischen Recht. Eine Darstellung des chinesischen Trustgesetzes von 2001 vor dem Hintergrund des englischen Trustrechts und des Rechts der finanziarischen Treuhand in Deutschland*. De Gruyter Rechtswissenschaften Verlags-GmbH, Berlin, 2009. 62.

⁴⁴³ Kínában már a 19. század végén is ismerték a trustot, azonban ténylegesen nem alkalmazták azt és nem is szabályozták. Que Anh HA: *The Reception of Trust in Different Legal Systems. Some Lessons for Vietnam. A Comparative Study*. Verlag Dr. Kovač, Hamburg, 2008. 128.

⁴⁴⁴ Ebben az időszakban egyetlen jogszabály volt irányadó a trustok működésére, a *Provisional regulations on the management of financial trust investment institutions*, amelyet 1986. április 26-án hirdetett ki a Kínai Nép Bank. Ez a rendelkezés 33 szakaszt tartalmazott és elsősorban a befektetési trustok felügyeletére terjedt ki. Emellett a magánszférában is megjelentek a trustok, különböző gazdasági célok elérése érdekében. Ez a folyamat visszaesett 1998-ban, amikor a második legnagyobb trusttársaság, a Guangdong International Trust and Investment Company csődbe ment. HA: *i. m.* 128.

⁴⁴⁵ Ennek történeti okai lehetnek, hiszen már a Han dinasztia idejéről ismert a *xingzhan* elnevezésű jogi konstrukció, amelyben valaki saját nevében más tulajdonában álló árut értékesít jutalék ellenében, ami a mai bizományi szerződés egyfajta előképe. BEHNES: *i. m.* 61.

⁴⁴⁶ 1998-ban jelentett fizetéseképtelenséget a Guangdong International Trust and Investment Company. BEHNES: *i. m.* 71.

⁴⁴⁷ HA: *i. m.* 133. skk.

⁴⁴⁸ Measures for the Administration of Trust and Investment Companies 2002, Tentative Measures for the Administration of Trust Companies' Trust Plans of Aggregate Funds 2002, Securities Investment Funds Law 2003, Trial Measures for Enterprise Annuities Funds 2004, Trial Measures for the Management of Enterprise Annuities Funds 2004. HO-LEE: *Reception (i. m.)*. 18. A trust elemzésével kapcsolatban a szakirodalomból lásd Lusina HO: *The Peoples's Republic of China*. In: Hayton (ed.): *The International (i. m.)* 2011³. Lusina HO: *The Reception of Trust in Asia: Emerging Asian Principles of Trust?* Singapore Journal of Legal Studies (2004). HO: *Trust law in China (i. m.)* HO: *Trusts: The essentials (i. m.)* HO-LEE: *Reception (i. m.)*. Lusina HO – Rebecca LEE: *Trust Law In Asian Civil Law Jurisdictions. A Comparative Analysis*. Cambridge University Press, Cambridge, 2013. Lusina HO – Rebecca LEE – Jin JINPING: *Trust law in China: a critical evaluation of its conceptual foundation*. In: Ho-Lee (eds.): *Trust Law In Asian Civil Law (i. m.)*. Rebecca LEE: *Conceptualizing the Chinese Trust*. 58 *The International and Comparative Law Quarterly* (2009). Rebecca LEE: *Convergence and divergence in the worlds of the trust: Duties and liabilities of trustees under the Chinese trust*. In: Smith (ed.): *The Worlds (i. m.)*.

során a külföldi mintákat vették figyelembe, de sajátos szabályozást alakítottak ki. Ennek egyik jellemzője, hogy bár korlátozásoktól mentesen van lehetőség a trust alapítására, azonban a végrehajtási rendeletek mégis számos feltételt határoznak meg. Emellett különböző útmutatók is készültek a trustvagyon kezelésére vonatkozóan.⁴⁴⁹

Indonéziában a trust létesítése csak a pénzügyi ágazatban megengedett. Az indonéz központi bank szabályozása alapján csak szűk körben van lehetőség vagyonkezelői tevékenység végzésére, kizárólag bankok nyújthatnak ilyen szolgáltatást jogi személyek részére a központi bank engedélyével.⁴⁵⁰ A vagyonrendelő és a kedvezményezett is csak gazdasági társaság lehet, a vagyonrendelő egyúttal kedvezményezettként is szerepelhet a jogviszonyban. A trust a vagyonrendelő és a kedvezményezett közötti írásos, indonéz nyelvű szerződéssel létesíthető. A kezelt vagyon tárgya is korlátozott, csak pénzügyi eszköz kerülhet vagyonkezelésbe. A vagyonkezelő valójában ügynökként, pontosabban bizományosként jár el a vagyonrendelő megbízásából és képviselőként, nem válik a kezelt vagyon tulajdonosává. Az indonéz trust tehát jelentősen eltér az angolszász koncepciótól, mivel a vagyonrendelő továbbra is tulajdonosa marad a kezelt vagyonnak és a vagyonrendelő hitelezői közvetlenül kielégítést nyerhetnek abból. Ezen túlmenően a kedvezményezett semmilyen vagyoni jogosultságot nem szerez a kezelt vagyonra, csak a vagyonrendelőtől követelheti a vagyon kiadását a vagyonkezelő útján. Indonéziában is jelen van a wakf intézménye, amit 1937-től, elsősorban eljárási kérdések tekintetében szabályoztak.⁴⁵¹

A 2002. évi grúz polgári törvénykönyv szabályozza a trusthoz hasonló jogintézményt (*sakutrebis mindoba*),⁴⁵² amelyet az angolszász trust és a római jogi fiducia alapulvételével alakítottak ki.⁴⁵³ A vagyonkezelés írásba foglalt szerződés (*sakutrebis mindobis khelshekruleba*) alapján jön létre, amely szerint a vagyonkezelő (*mindobili mesakutre*) a vagyonrendelő (*sakutrebis mimndobi*) javára köteles a vagyont kezelni, vagyis a jogviszony nem hárompólusú. A törvény nem írja elő a kezelt vagyon tulajdonjogának átruházási kötelezettségét, de a vagyonkezelő a vagyont saját nevében kezeli a vagyonrendelő költségére és kockázatára.⁴⁵⁴ Egyúttal a vagyon hasznai is a vagyonrendelőt illetik meg. Ezen túlmenően a vagyonelkülönítésre vonatkozóan különös szabályt nem tartalmaz a grúz ptk. A vagyonkezelési szerződés főszabályként ingyenes, amitől a felek eltérhetnek.

3.4. Afrika

Az afrikai civiljogi jogrendszerű országok közül a trusthoz hasonló szabályokat Mauritiusban találhatunk. A szigetállam magánjoga a francia Code civilre épül, azonban jelentős angol hatás is érvényesül. A trust joga a Guernseyben kialakított modellt követi, de csak a nemzetközi trustot szabályozzák.⁴⁵⁵

4. A trust a vallási jogon alapuló jogrendszerekben

Ebben a körben elsősorban a wakf intézménye érdemel említést, amelynek vallási szabályai számos országban érvényesülnek (India, Szingapúr, Malajzia, Srí Lanka, Labuan

⁴⁴⁹ Pl. Measures for the Administration of Trust Companies' Trust Plans of Assembled Funds. HO: *The Peoples's Republic of China*. 823.

⁴⁵⁰ Bank of Indonesia Regulation No. 14/17/PBI/2012 on Trusts, kihirdetve 2012. november 23-án.

⁴⁵¹ HALLAQ: *i. m.* 139.

⁴⁵² Grúz ptk. 724–729. §-ai

⁴⁵³ HAMZA: *Origine (i. m.)* 494. Grúzia hivatalos neve ma Georgia, de az amerikai egyesült államokbeli tagállamtól egyértelmű megkülönböztetés miatt a Grúzia elnevezést használom.

⁴⁵⁴ Grúz ptk. 725. § (1) bekezdése.

⁴⁵⁵ LUPOI: *Trusts (i. m.)*. 218.

stb.), azonban ennek részleteivel a jelen kutatás keretei között nem foglalkozunk, mivel ezeknek az államoknak a common law-n alapuló trustkódexei is vannak. A vallási alapokon nyugvó jogrendszerek köréből négy ország szabályozása kerül bevonásra, ahol ún. „*designer legislation*” valósul meg, kifejezetten annak érdekében, hogy a külföldi befektetők részére nyújtsanak lehetőséget a trust létesítésére.

A Brunei Szultánátusban 2000 júliusában került megalapításra a Brunei Nemzetközi Pénzügyi Központ (*Brunei International Financial Centre, BIFC*), ami a pénzügyminisztérium irányítása alatt álló egység nemzetközi pénzügyi üzleti ügyek intézésére. Tíz törvény elfogadása képezi a BIFC működésének jogi kereteit, köztük a vagyonkezelők működésével⁴⁵⁶, és a nemzetközi trustok működésével kapcsolatos rendeletek.⁴⁵⁷ A RATLO alapján engedélyezett gazdasági társaságok nemzetközi pénzügyi tranzakciókra kapnak engedélyt és vagy nemzetközi üzleti társaság (*international business company, IBC*) vagy külföldi nemzetközi társaság (*foreign international company, FIC*) folytathatják tevékenységüket, az utóbbiak tengerentúli trusttársaságokat is kezelhetnek. A 109 szakaszból álló ITO alapján nemzetközi trust létesítésére van lehetőség nem brunei lakosok számára.

Az Egyesült Arab Emírségekben az angolszász trustnak nincs történeti előzménye, a common law és az equity joga gyakorlatilag ismeretlen. A *sharia* jogon alapuló jogrendszerben a wakf szolgál olyan célokra, amelyek a trust funkcióját töltik be.⁴⁵⁸ Bár az emírségek területe 80%-ban sivatag, ez nem akadályozta meg a dubaji sejket, hogy Burnleyből és Lancashire-ből importáljon háromezer tonna homokot a lóversenypályájára. Ehhez hasonlóan, ugyan az Emírátságokban jól ismert és alkalmazott a wakf intézménye, ettől függetlenül 2005-ben egy másik angolszász intézmény, a trust bevezetésére valósult meg törekvés. A Dubai Trust Law 2005 elsősorban külföldi mintákon – így különösen a jersey-i és guernsey-i szabályozáson – alapul, és kizárólag a dubaji nemzetközi pénzügyi központ (*Dubai International Financial Centre, DIFC*) területén alkalmazható.

Katarban a helyi pénzügyi központ (*Qatar Financial Centre*) szintén saját szabályzatokkal rendelkezik, amelynek szövege helyenként szó szerint megegyezik a dubaji szabályzattal. Ezek körében található a *Trust Regulations 2007*, amely modern szabályaival lehetővé teszi a vagyonvédelmi trust létesítést is.

A Bahreini Királyságban 2016. november 11-én lépett hatályba a Royal Decree No. 23 of 2016 a trust vagyonról („*Trust Funds*”), ami hatályon kívül helyezte a korábbi vonatkozó jogszabály, a *Financial Trust Law of 2006* szabályait.

⁴⁵⁶ Registered Agents and Trustees Licensing Order (RATLO). Lásd ehhez A. Robert MILLER – MhD. Daud ISMAIL: *Brunei Darussalam. 7 Trust & Trustees* (2001). 24. skk.

⁴⁵⁷ International Trusts Order (ITO). A törvény teljes címe: An order for the creation of international trusts, and matters connected therewith and incidental thereto.

⁴⁵⁸ Lásd a Waqf Trust Services 2007 szabályait.

III. A vagyonrendelő jogainak védelme

„A kereskedelmi alkalmazások területein a trust új és innovatív felhasználása jövőbeli fejlődésének csak a kereskedelmi és adózási struktúrákat megtervező jogászok fantáziája szab határt.”⁴⁵⁹

A jogösszehasonlítás kiindulópontja az angol jogi szabályozás, amelyben a klasszikus megközelítés szerint a vagyonrendelő szerepe gyakorlatilag megszűnik a vagyonrendelést követően. Főszabály szerint a trust visszavonhatatlan (*irrevocable*), vagyis a kezelt vagyon nem áramlik vissza a vagyonrendelőre, kivéve a trust meghíúsulásának esetét. Ebből eredően a vagyonrendelőnek a trust létesítését követően már nincsenek jogai a kezelt vagyonton, így azt nem követelheti vissza a vagyonkezelőtől. Mivel a vagyonrendelőnek nincs utasításadási joga, ezáltal a vagyonkezelő tevékenysége teljesen független lesz a vagyonrendelőtől, csak a trust létesítő okiratában foglaltak és a jogszabályok betartására lesz köteles. Ez alól kivételt jelent, ha a vagyonrendelő kiköti magának a visszavonás jogát (*revocable trust*), illetve lehetősége van arra – és a gyakorlatban ez általánosan alkalmazott megoldás az élők közötti trust esetében –, hogy egyúttal még életében kedvezményezett legyen. Ilyen esetekben a vagyonrendelő a kedvezményezetti jogállása folytán gyakorolhat jogokat a kezelt vagyon tekintetében.

A vagyonkezelő a common law szerint tulajdonosa, jogosultja lesz a kezelt vagyonnak, őt illeti meg a *legal title*.⁴⁶⁰ A vagyon kezelésével kapcsolatos jogkörét a trust létesítő okiratában foglaltak határozzák meg. A vagyonkezelő nem egyszerű szerződő fél, mint ahogyan a trust sem szerződés, vagyis a vagyonkezelő önálló tisztséget lát el. A vagyonkezelő jogosítványai a kezelt vagyon kezelésére, hasznosítására, abból a kedvezményezett részére történő juttatásokra terjed ki.⁴⁶¹

Ezen túlmenően a vagyonkezelő fiduciárius pozícióba kerül (*fiduciary*), mivel a tulajdonában olyan vagyon áll, amit más javára köteles kezelni. A fiduciárius jogviszonyoknak négy esete van az angol jogban, így a vagyonkezelő és a kedvezményezett, a partnership esetén a társak közötti, a társaság és igazgatója, valamint a megbízó és a megbízott közötti jogviszonyok.⁴⁶² A fiduciárius jogállás tartalmi eleme a lojalitás, a hűség, a lelkiismeretes eljárás, ami magával vonja a versenytildalmat (*no-conflict rule*) és a tisztség betöltéséből eredő gazdagodás tilalmát (*no-profit rule*).⁴⁶³ Ha a vagyonkezelő mégis vagyoni előnyre tenne szert, akkor a gazdagodás tekintetében *constructive trustee*nek minősül.⁴⁶⁴ Tisztségét a kedvezményezett érdekeinek szem előtt tartásával kell ellátnia és több

⁴⁵⁹ „The future development of new and innovative uses of trusts in commercial applications is limited only by the imagination of the lawyers designing the commercial or tax structures.” Randall KREBS: *Flexible Friend*. STEP Journal 2008 február.

⁴⁶⁰ Daniel GREENBERG (ed.): *Jowitt's Dictionary of English Law*. Thomson Reuters (Legal) Limited, London, 2010³. Vol. 2. 2308. Daniel GREENBERG: *Stroud's Judicial Dictionary of Words and Phrases*. Sweet & Maxwell, London, 2006⁷. 2834. skk.

⁴⁶¹ HUDSON: *Understanding (i. m.)* 71. skk. Lásd továbbá részletesen HUDSON: *Equity (i. m.)* 339. skk.

⁴⁶² HUDSON: *Understanding (i. m.)* 72.

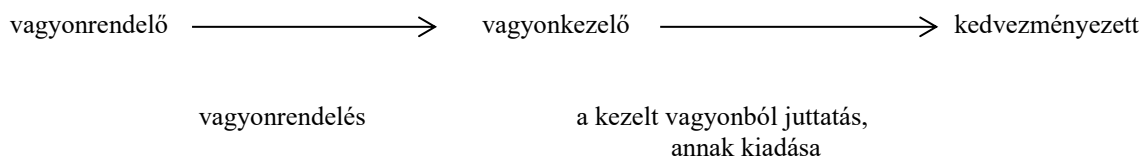
⁴⁶³ Paul FINN: *Fiduciary Law and the Modern Commercial World*. In: Ewan McKendrick (ed.): *Commercial Aspects of Trusts and Fiduciary Obligations*. Clarendon Press, Oxford, 1992. 9. Peter H. HUANG: *Trust, Guilt, and Securities Regulation*. 151 University of Pennsylvania Law Review (2003) 1076. skk.

⁴⁶⁴ Williams v. Barton (1927) 2. Ch. 9.; Re Francis (1905) 74. L. J. Ch. 198.; Re Dover Coalfield Extension Ltd. (1908) 1. Ch. 65. Re Macadam (1964) Ch 73. Ifj. SZLADITS: *i. m.* 77.

kedvezményezett esetében elvárás vele szemben pártatlanság követelménye. A pozíció betöltése magával vonja azt is, hogy személyes eljárásra köteles, csak kivételes esetben vehet igénybe közreműködőt. Tekintettel a pozíció fiduciárius jellegére, önálló felelőssége áll fenn.⁴⁶⁵ A vagyonkezelő passzív magatartása („*sleeping trustee*”) nem mentesíti őt az aktív társvagyonkezelők gondatlansága esetén, ilyen esetben is egyetemlegesen lesznek felelősek.⁴⁶⁶

A kedvezményezett a trustjogviszonyban az equity alapján fennálló jogok hordozója, ő az equity szerinti tulajdonosa a kezelt vagyonnak (*equitable title*). A vagyon kezelése az ő érdekében történik, az equityn alapuló jogcíme alapján ő a valódi tulajdonosa a kezelt vagyonnak, de legalábbis várományosa annak.

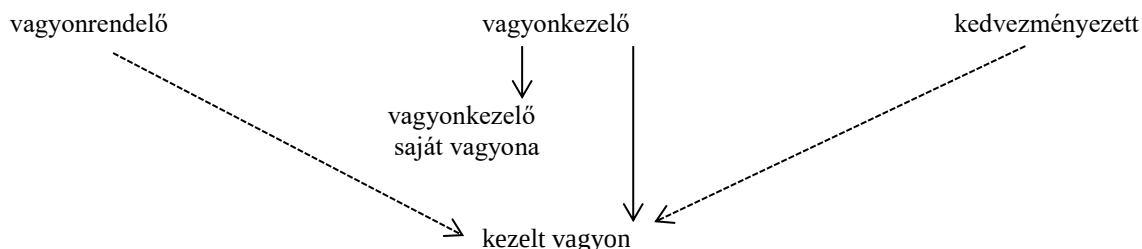
A vagyonrendelés folyamata

Az angol tradicionális jogi megközelítés szerint tehát főszabály szerint a vagyonrendelőnek a jogai gyakorlatilag eliminálódnak a kezelt vagyonra a vagyonrendelés által, a vagyonkezelő jogilag tulajdonosi pozícióba kerül, de mint fiduciárius köteles eljárni. A vagyonkezelőnek a kedvezményezett érdekében kell eljárnia, aki viszont a vagyon kiadásáig nem kerül tulajdonosi pozícióba. A jogviszonynak ez a strukturális vonása megfelelt a középkori gazdasági és társadalmi igényeknek, azonban idővel szinte valamennyi jellemzője jelentős módosulásokon esett át.

A vagyonvédelmi trust jellegzetessége, hogy a kezelésbe adott vagyon immunitást élvez a vagyonkezelési jogviszonyban szereplő személyek hitelezőitől. Az angol trust eredeti sajátossága az volt, hogy a vagyonrendelő vagyonából a kezelt vagyon kikerült azáltal, hogy az a vagyonkezelő tulajdonába került és a vagyonkezelő saját vagyonától elkülönített jogi helyzetet nyert.

A kezelt vagyon jogi helyzete

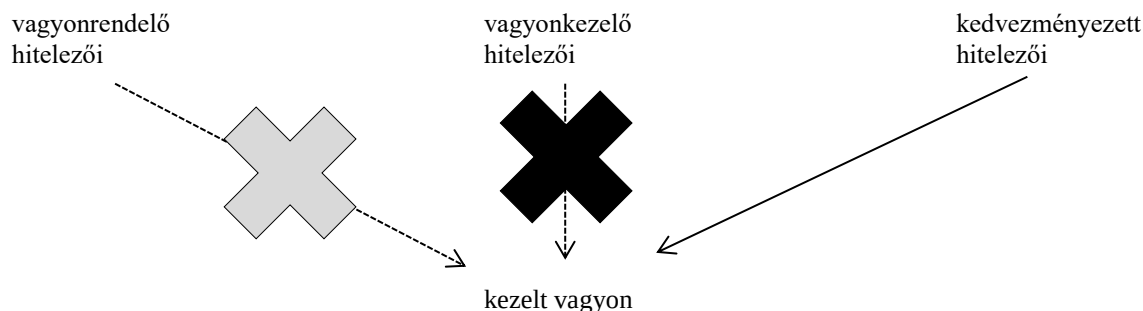
A vagyonrendelés eredményeként a vagyonrendelő jogai a kezelt vagyonra megszűnnek, a teljes körű jogosult a vagyonkezelő lesz, míg a kedvezményezettnek bizonyos

⁴⁶⁵ RYAN: i. m. 224.

⁴⁶⁶ Bahin v Hughes [1886] 31 Ch D 390.

jogai keletkeznek a kezelt vagyona nézve.⁴⁶⁷ A vagyonrendelés azzal a jogkövetkezménnyel jár, hogy a vagyonrendelő és a vagyonkezelő hitelezői ettől kezdődően nem támaszthatnak igényt a kezelt vagyona. A kezelt vagyona a vagyonkezelés körében keletkezett jogviszonyokból eredő hitelezői igények fedezetéül szolgál. A kedvezményezett oldalán pedig a kedvezményezett hitelezői támaszthatnak igényt a kedvezményezett jogosultságára, illetve az az alapján részére járó juttatásokra.

A kezelt vagyona jogi helyzete

Az előzőek alapján az angol jogban kialakult, tradicionális szabályok is vagyonvédelemre adnak lehetőséget, azonban ez nem teljes körű, mind a vagyonrendelő, mind pedig a kedvezményezett oldalán lehetőség van ennek áttörésére.

A vagyonrendelő hitelezői kivételesen jogosultak a kezelt vagyona követelést támasztani, pontosabban a vagyonrendelővel szemben fennálló követelésük érvényesítése során azt fedezetként felhasználni. Ennek egyik esetköre az, ha a vagyonrendelő a hitelezőjének megkárosítása céljából, csalárdul idegenítette el a vagyont. Ilyen esetben az angol jog lehetővé teszi, hogy a hitelező fellépessen a vagyonrendelővel szemben, részben büntetőjogi, részben pedig magánjogi jogkövetkezményeket alkalmazhasson. A vagyonvédelmi trustok szabályainak kialakítása során a jogalkotók arra törekedtek, hogy ennek a lehetőségét csökkentsék, egyes szélsőségese esetekben teljesen elminióálják azt. Ilyen célból kerültek megalkotásra a törvényes öröklési, elsősorban kötelesrészi igények, továbbá a különböző tartási, házastársi vagyoni jogi igények el nem ismerési szabályai. Ezen túlmenően külön szabályokat alkottak a fedezetelvonás eseteire, valamint a külföldön meghozott ítéletek el nem ismerésére vonatkozóan.

A vagyonrendelő hitelezőinek lehetőségük van az igényérvényesítésre, ha a trust visszavonható. E jog gyakorlásának a következménye, hogy a kezelt vagyona visszakerül a vagyonrendelő személyes vagyonába és így a hitelezői által támasztott igények fedezetéül szolgál. Ennek kiküszöbölését teszi lehetővé, ha a trust visszavonhatatlan. Az angol jog eleve visszavonhatatlannak minősíti a trustot, azonban egyes más common law országokban, különösen az Amerika Egyesült Államokban, a trust főszabály szerint visszavonható. A visszavonható trust általában nem alkalmas vagyonvédelmi célokra, mivel a vagyonrendelő hitelezői jogosultak lesznek azt megszüntetni, így a rendelt vagyona mégis fedezetül szolgálhat a hitelezői követeléseknek. A nem visszavonható trust esetében a vagyonrendelő hitelezői nem támaszthatnak igényt a kezelt vagyona, viszont a vagyonrendelő ráhatása is megszűnik a kezelt vagyona. Ennek a jogi akadálynak a megszüntetése érdekében a joggyakorlat folyamatosan próbálja kiterjeszteni a vagyonrendelő jogait, aminek eredményeként a

⁴⁶⁷ E jogok természetének részletes elemzését lásd a IV. fejezet 1. pontjában.

vagyonrendelő a hitelezői irányában nem tulajdonos, de mégis jelentős ráhatása marad a kezelt vagyon hasznosítására és felhasználására.

A tékozlás elleni rendelkezés (*spendthrift provision*) megakadályozza azt, hogy a kedvezményezett átruházhassa, engedményezhesse jogát a kezelt vagyonból a jövőben részére járó juttatásokra vagy magára a kezelt vagyonra. Másrészt ez a kitétel a kedvezményezett hitelezőit is megakadályozza abban, hogy a kezelt vagyonra igényt támasszanak. A hitelezővédelem tekintetében két korlátozás azonban érvényesül. Egyrészt a tékozlás elleni kitétel csak a trustban meglévő vagyonra irányadó, amennyiben a kedvezményezett részére a juttatás kiadásra kerül, úgy arra nézve a hitelezők igényt támaszthatnak. Másrészt az Amerikai Egyesült Államok egyes tagállamaiban ez a kitétel nem alkalmazható arra az esetre, ha a kedvezményezett maga a vagyonrendelő (*self-settled spendthrift trust*). Ebből eredően a legtöbb tagállamában nincs lehetőség a jövőbeni hitelezők elleni vagyonvédelmi trust létesítésére. Az előzők mellett természetesen az is lényeges szempont, hogy a trustból előre meghatározott juttatásokat kell-e teljesíteni a kedvezményezett részére, vagy az erről való döntés a vagyonkezelő diszkrecionális jogkörébe tartozik. Értelemszerűen az első esetben a vagyonvédelem kevésbé hatékony, mint a második változat alkalmazása esetén. A vagyonvédelmi trust tehát olyan joghatóság alatt létesíthető, ahol lehetőség van *self-settled spendthrift*, vagyis a vagyonrendelő javára létrehozott trust alkalmazására.

A tradicionális trust szabályok alapján a kezelt vagyonon a vagyonkezelőnek a common law szerinti tulajdonjoga áll fenn, míg a kedvezményezettet az equity szerinti tulajdonjog, illetve jogok illetik meg. Az angol jogirodalomban sem egyértelmű, hogy a kedvezményezett jogai a civiljogi kategóriák szerint tulajdonjognak felel-e meg vagy jogi természete alapján inkább kötelmi jogi igény. Kétségtelen, hogy a kedvezményezett e jogait bizonyos esetekben nemcsak a vagyonkezelővel, hanem harmadik személyekkel szemben is érvényesítheti. Különlegessége a kedvezményezetti jogoknak, hogy azok átruházhatók, bizonyos esetekben a kedvezményezett a trust létesítő okiratától eltérve is kérheti a kezelt vagyon részes részének kiadását, vagyis módosíthatja vagy akár meg is szüntetheti a trust jogviszonyt.

Miután a kedvezményezett jogai vagyoni természetűek, ezért a kedvezményezett hitelezői ezekre nézve igényt támaszthatnak. A vagyonvédelemhez tartozik az ilyen hitelezői igények kiküszöbölése is. Erre lehetőséget biztosít a kedvezményezett jogainak átruházhatóságát tiltó vagyonrendelői rendelkezés, továbbá a megszüntetés és a módosítás jogának tilalma. Ezekben túlmenően hatékony jogi eszköz a tékozlás elleni klauzula alkalmazása, amely alapján a kedvezményezett nem kérheti a vagyon kiadását, így az ő hitelezői sem támaszthatnak igényt a kezelt vagyonra. További jogi megoldást kínál a tékozlás elleni klauzula helyett támogatási és eltartási szabály beiktatása a trust létesítő okiratába, illetve a vonatkozó jogszabályba, amely alapján a kedvezményezett részére csak az életviteléhez szükséges juttatások kerülnek kiadásra a kezelt vagyonból. Szintén megfelelő eszköznek minősül a diszkrecionális vagyonkezelői jogkörök megteremtése, ami alapján maga a kedvezményezett sem léphet fel a kezelt vagyonból kiadást követelve, így értelemszerűen az ő hitelezői számára sincs ilyenre lehetőség. Ennek egyfajta alternatívája a jogvesztő záradék alkalmazása, ha a kedvezményezett megtámadja a trust érvényességét, úgy elveszíti minden jogát a kezelt vagyonra. Szélsőséges eszköz a célra rendelt trust alapítása, amely alapján a jogviszonynak nincs személy szerint megnevezett kedvezményezettje, csak célja, így értelemszerűen kedvezményezetti oldalon hitelezői igény felmerülése sem lehetséges. Emellett az örökkévalóság elleni tilalom feloldása, vagyis a határozatlan időre létrehozható trustjogviszony szintén azzal jár együtt, hogy a vagyon kiadása a kedvezményezett részére nem válik esedekessé, így a hitelezők számára sem lesz elérhető. Az előzőekben felsorolt jogi eszközökön túlmenően további védelmet biztosít az ún. „repülési-klauzula” (*flee-clause*), amely alapján a kezelt vagyonra támasztott hitelezői igény esetén a

vagyonkezelő lemond tisztségéről, így nincs perelhető alperes és egyúttal a vagyont egyik másik joghatóság alá helyezi. Szintén átstrukturálási lehetőséget biztosít a kezelt vagyon áthelyezése további trustba, trustokba, egyúttal jogfolytonosságot biztosítva (*decanting*).

Az előzőekben felsorolt jogi eszközök kialakítása, sok esetben ezek kombinációja arra az eredményre vezet, hogy a kezelt vagyon a vagyonkezelési jogviszonyban szereplő személyek vagyonától teljes mértékben elkülönül. Ennek megfelelően önálló vagyontömegként, egymástól függetleníthető a vagyonrendelő, a vagyonkezelő, a kedvezményezett személyes vagyona és a kezelt vagyon. Ez hasonló jogi helyzetet teremt, mint a korlátolt felelősségű jogi személyek esete, azonban a tulajdonost megillető rendelkezési jog vonatkozásában jelentős különbségek állnak fenn. A jelen dolgozatban terjedelmi okokból nem kívánok a trust és a jogi személyek részletes összehasonlítására kitérni⁴⁶⁸, az elemzés sokkal inkább a trust különleges tulajdonosi, pontosabban irányítási viszonyaira irányul. A tradicionális angol jog alapján a vagyonrendelést követően a kezelt vagyon a vagyonkezelő tulajdonát képezi, arra nézve sem a vagyonrendelőnek, sem a kedvezményezettnek nincs ráhatása. A vagyonkezelő eljárása tekintetében a trust létesítő okirata, a jogszabályi rendelkezések és az esetjogban kimunkált elvek irányadók. Ugyanakkor a vagyonrendelő számos esetben továbbra is hatást kíván gyakorolni a vagyon kezelésére, ezért részben a joggyakorlat, részben pedig ezt követve, sokszor azt túllépve, az egyes jogszabályok is fokozott irányítási jogot biztosítanak számára. A vagyonrendelő jogainak kiszélesítése akár olyan jogi helyzetet is eredményezhet, amelyben a vagyonkezelő szerepe szinte teljes mértékben a minimálisra csökken, valójában névlegessé válik.

1. A vagyonrendelő jogai

A trust alkalmazása kezdeti időkben leginkább halál esetére szólóan került kialakításra és elsősorban ingatlanok képezték a tárgyát. A viktoriánus időszak jellemzője lett, hogy a vagyonkezelői tisztséget már nem vidéki földesurak töltötték be, akik csak a kezelt vagyont őrizték (*custodian*), hanem városi polgárok, üzletemberek, akik ellenérték fejében végezték ezt a tevékenységet. A kezelt vagyon tárgya pedig már nemcsak földtulajdon volt, ami csak megőrzést igényelt, hanem különböző jogok, társasági részesedések, befektetések, működő vállalkozások stb., amelyek folyamatos tevékenységet, és sorozatos döntések meghozatalát igényelték.⁴⁶⁹ A 19. század második felétől tapasztalható az a tendencia, hogy a trust felhasználása aktív ügyintézészt igényel és a trust létesítésének célja nem pusztán a vagyon megtartása és kiadása a kedvezményezettek részére, hanem üzleti befektetések irányítása, a vagyon megóvása családjogi alapokon nyugvó igényektől, adótervezés stb. Ennek következménye, hogy a vagyonrendelő aktív részvételt kíván vállalni a vagyonkezelésben. A 19. század közepén, második felében pl. a *Re Beddoe* és a *Beauclerk v Ashburnham* ügyek világítottak rá arra⁴⁷⁰, hogy a vagyonkezelőtől a vagyonrendelő nem vonhat el jogköröket, valamint a vagyonkezelők elsődlegesen a kedvezményezett – és nem a vagyonrendelő – érdekében kötelesek eljárni. Ez az elv azonban idővel mégis áttörésre került, a vagyonrendelő ellenőrzési joga olyan metamorfózison esett át, amely a vagyonkezelő irányítását, a kezelt vagyon feletti rendelkezési jogot tett számára lehetővé.

⁴⁶⁸ Erre vonatkozóan lásd Sándor István: *A gazdasági társaság és a trust (i. m.)*.

⁴⁶⁹ PANICO: i. m. 5.

⁴⁷⁰ In *Re Beddoe*, *Downes v Cottam*, [1893] 1 Ch 547. *Beauclerk v Ashburnham* [1845] 8 Beav 322.

1.1. A vagyonrendelő jogainak kiszélesítése

Az angol jogban a vagyonrendelőnek a vagyonrendelést követően ténylegesen megszűnnek a jogai a kezelt vagyronra, azonban ezt az elvet, elsősorban a nemzetközi trustok vonatkozásában, következetesen háttérbe helyezték a jogalkotók. Panico elemzése szerint négy kategóriája van a vagyonrendelői jogok kibővítésének:⁴⁷¹

- a vagyonrendelő számára adminisztrációs jogkör fenntartása,
- törvény által meghatározott listája az adminisztratív és rendelkezési jogoknak,
- irányított trust lehetősége,
- különleges trustrezsimek kialakulása (pl. a Brit Virgin-szigeteki „VISTA”).

Szingapúrban és Hongkongban a vagyonrendelő fenntarthat magának adminisztrációs és befektetéssel kapcsolatos jogokat is.⁴⁷² Ennek oka, hogy a befektetésekkel, családi vállalkozásokkal kapcsolatos fő döntések esetében a vagyonrendelő rendelkezik megfelelő szakértelemmel, így a vagyonrendelést követően is ő irányíthatja a vállalkozást, halála esetére pedig erre más személyt jelölhet ki. Ugyanakkor ezek a vagyonrendelői jogok nem csorbitják a vagyonkezelő fő jogát arra, hogy a kezelt vagyont a kedvezményezettek között ő ossza szét.⁴⁷³

A Brit Virgin-szigeteki VISTA esetében a vagyonkezelő szerzi meg a társaság részvényeit anélkül, hogy a mindennapos üzletvitelbe beavatkozna. Az adott gazdasági társaság operatív vezetését továbbra is a vagyonrendelő vagy az általa kijelölt igazgatók látják el. Ebben az esetben valójában egy elegáns megoldást láthatunk arra, hogy a vagyonkezelő jogilag tulajdonos és rendelkezési joga áll fenn a részvényeken, azonban de facto a vagyon (gazdasági társaság) operatív működtetése továbbra is a vagyonrendelő jogkörében marad.

Egyes országokban a trustot szabályozó törvények részletes felsorolást adnak azokról a jogkörökről, amelyeket a vagyonrendelő fenntarthat magának, ilyenek pl. a Cook-szigetek, Nevis, Kajmán-szigetek, Bahama-szigetek, Jersey, Guernsey, Labuan, Ciprus, Bermuda, Szamoa, Málta.⁴⁷⁴

A vagyonrendelő részére fenntartott jogok alapján a joggyakorlatban felmerült az az aggály, hogy valójában színelte a trust, a vagyonkezelő ugyan a tulajdonos, de ténylegesen továbbra is a vagyonrendelő irányítja a vagyon kezelését. Ezt azonban mindig csak a konkrét tényállás alapján lehet a minősíteni, mert a vagyonrendelőnek döntési jogosítványai vannak a kezelt vagyronra, még nem minősíti a trustot színeltnak. Az *In the Marriage of Gould* ügyben az Amerika Egyesült Államokban kimondta a bíróság, hogy önmagában az *alter ego trust* nem minősül érvénytelennek.⁴⁷⁵ Ha a vagyonrendelő még életében az egyedüli

⁴⁷¹ PANICO: i. m. 8.

⁴⁷² A Singapore Trustees Act 2004. évi módosítása, Sec. 90(5), és a Hong Kong Trust Ordinance 2013. december 1-jétől hatályos Sec. 41X alapján.

⁴⁷³ PANICO, i. m. 9.

⁴⁷⁴ Panico részletesen elemzi ezt a kérdéskört és kimutatja, hogy pl. a Cook Islands International Trusts Act 1984, Sec. 13C, amit az International Trusts Amendment Act 1995-96-ba építettek be, a Nevis-ben kialakított szabályt követi (Nevis International Exempt Trust Ordinance 1994), és ami a Nevis International Exempt Trust (Amendment) Ordinance 2015-be is bekerült. Ezek a szabályok nem rendelkeztek a vagyonkezelő felelősségéről. Ezt a modellt követi a Kajmán-szigeteken a Trusts (Amendment) (Immediate Effect and Reserved Powers) Law 1995-nek az 1998. évi módosítása, amely most a Trusts Law (2011) Revision Part III-ba (sec. 13-15) került beépítésre. Ezt követi a Bahama-szigeteki, jersey-i, gurnsey-i, labuani, ciprusi, bermudai, és az új nevisi szabályozás. A szamoai Trusts Act 2014, Sec. 45(2)-(3), a máltai Trust and Trustees Act 2014. évi módosítása is lehetővé teszi jogkörök fenntartását. PANICO: i. m. 71. skk.

⁴⁷⁵ „For example, a party may establish a trust over which he or she exercises control. That trust may in turn own or control property. It may be correct to describe that trust as an alter ego or even perhaps the pupper of that

kedvezményezett és egyúttal társvagyonkezelő is, akkor az ún. „living trust” esete áll fenn az Amerikai Egyesült Államokban és Kanadában, ami az alter ego trust megfelelője.⁴⁷⁶

A másik fontos érvrendszer a de facto kontroll alapján alakult ki a *North Shore Ventures Ltd v Anstead Holdings Inc* ügyben. Borisz Abramovics Berezovszkij (Moszkva, 1946. január 23. – Ascot, Egyesült Királyság, 2013. március 23.) orosz üzletember, matematikus, mérnök, az Orosz Tudományos Akadémia tagja volt. Az orosz nagyvállalkozó, Putyin bírálója, 2000-ben emigrált Londonba, majd 2002-ben az orosz kormány kiadatási kérelmét a londoni felsőbbíróság megtagadta és egyúttal menedékjogot kapott Angliában.

A sajtóban általában orosz oligarchaként emlegetett Berezovszkij vagyonának egy részét a North Shore Ventures Limitedben, a Brit Virgin-szigeteken bejegyzett cégben tartotta. Ez a cég 50 millió US-dollár összegű kölcsönt adott az Anstead Holdings Inc részére, amely szintén a Brit Virgin-szigeteken bejegyzett cég volt.⁴⁷⁷ A kölcsönvevő tartozásáért annak két részvényese vállalt kezességet. Az Anstead Holdings nem fizette vissza a kölcsönt és felszámolási eljárás alá került, amely során a két kezés 32 millió US-dollár összegű fizetési kötelezettségét állapította meg a bíróság. Mindkét kezés 2006-ban egy nevisi családi trustba helyezte teljes vagyonát, amelynek rendelkezései szerint a diszkrecionális vagyonkezelés mellett a kedvezményezettek egyik osztályába tartoztak. Emellett tanácsadói szerződésük volt a trust vagyonkezelőjével, amely alapján a trust operatív kezelésében szerepet játszottak díjazás ellenében.

Lord Toulson a Court of Appeal bírója azt állapította meg, hogy a kezesek és a trustok vagyonkezelői között volt valamilyen szintű egyetértés abban, hogy a kezesek vagyonát megvédjék. Megállapították, hogy a vagyonkezelők kinevezése és a magatartásuk körülményei kétségtelenül gyanúsak voltak. Kifejezetten tanulságos az a megállapítás, hogy egy gazdag ember (illetve jelen esetben kettő) azért, hogy szegény legyen, minden vagyonát az utolsó fillérig visszavonhatatlanul átruházza anélkül, hogy afelett semmilyen ellenőrzése ne legyen, nem valószínű forгатókönyv.⁴⁷⁸ Az ügy jelentősége abban található, hogy a bíróság megállapította a de facto ellenőrzés fennállását és ezáltal a hitelezői igény jogosságát a trust vagyonra.

A vagyonrendelő jogkörének túlzott kiszélesítése tehát azzal járhat, hogy a trust színleltnek minősül, vagyis nem áll fenn valódi trust esete. Ezt a szakirodalomban sokszor csalóka, megtévesztő, képzeletbeli (*illusory*) trustnak nevezik. Ez olyan esetekben áll fenn, amikor a vagyonrendelő jogköre olyan széles, hogy a kezelt vagyon jogi sorsát teljes mértékben befolyásolni tudja. Színleltnek minősül a trust, amikor a vagyonrendelőnek joga van a kezelt vagyon teljes bevételeit és hasznait élvezni, a vagyonkezelő tevékenységét ellenőrizni és irányítani, valamint a kedvezményezettek személyét megváltoztatni.⁴⁷⁹ A *Newman v Dore* ügyben lefektetett elvek irányadók ebben a kérdésben az Amerikai Egyesült Államokban.⁴⁸⁰ Ferdinand Straus valamennyi vagyonát átruházta a vagyonkezelőre azzal, hogy annak valamennyi bevételeit élete végéig magának tartotta fenn, továbbá jogosult volt a vagyonkezelő visszahívására és irányítására is. Ezt követően a három nap múlva meghalt. A

party, but it would not be correct to describe its existence or its ownership or control of property as a sham”. In the *Marriage of Gould*, (1993) 17 Fam LR 156, 167. Idézi PANICO: i. m. 72.

⁴⁷⁶ In re *Vebeliunas*, 252 BR 878, 886-9 (SDNY 2000), PANICO: i. m. 73.

⁴⁷⁷ *North Shore Ventures Ltd v Anstead Holdings Inc* (2012) EWCA Civ 11.

⁴⁷⁸ „For a wealthy man (or in this case two wealthy men acting simultaneously) to make himself a pauper, with the genuine intention of disposing of his money down to his last dollar irrevocably and with not ability to control was to happen to it, is an unlikely scenario.” *North Shore Ventures Ltd v Anstead Holdings Inc* (2012) EWCA Civ 11. Idézi PANICO: i. m. 73.

⁴⁷⁹ W. Richard JONES: *The Illusory Trust and Community Property: A New Twist to an Old Tale*. 22 *Southwestern Law Journal* (1968) 448. John Cornelius HAYES: *Illionis Dower and the Illusory Trust: The New York Influence*. 2 *DePaul Law Review* (1952) 1. skk.

⁴⁸⁰ 275 N. Y. 371 9 N.E.2d 966 (1937).

vagyonrendelés célja az volt, hogy Straus úr a vagyonából a feleségét a törvény alapján megillető részt elvonja. A bíróság az ügyben kimondta, hogy a színlelt trust létesítésének megítélése esettől függően változhat, de fontos eleme a vagyonrendelő jóhiszeműségének vizsgálata is, ugyanis ha a vagyon elidegenítése rosszhiszeműen történt, úgy a trust színleltnek minősül. Három elem vizsgálata szükséges ilyen esetben. Egyrészt milyen jogokat tartott fenn magának a vagyonrendelő a kezelt vagyonra, másrészt mennyiben irányíthatja a vagyonkezelőt, harmadrészt pedig a kedvezményezettek személyének megváltoztatási joga.⁴⁸¹ Amennyiben ezek terjedelme olyan mértékű, hogy a vagyonrendelő valójában továbbra is tulajdonos, úgy a rosszhiszeműsége fennáll és a trust érvénytelennek minősül.

1.2. A living trust

Az amerikai egyesült államokbeli *living trust* esetében a vagyonrendelő életében a trust egyedüli kedvezményezettje és egyúttal vagyonkezelő vagy társvagyonkezelő is, illetve élete végéig az első számú kedvezményezett. Ez elsősorban a hagyatéki eljárás elkerülése érdekében alkalmazott jogi konstrukció, annak költséges és időigényes vonásai miatt. A visszavonható living trust kifejezetten népszerűvé vált az Amerikai Egyesült Államokban, köszönhetően Norman F. Dacey bestsellerének.⁴⁸² A living trust konstrukciója a UTC-be is beépítésre került, miszerint a vagyonrendelő rendelkezése hiányában a trust visszavonható.⁴⁸³ Ez a megközelítés teljes mértékben ellentétes az angol joggal, amely szerint a trust főszabály szerint visszavonhatatlan.⁴⁸⁴ Az Amerikai Egyesült Államokban, azokban a tagállamokban, amelyek nem fogadták el a UTC-t, pl. New Yorkban a trust szintén nem visszavonható. A trust visszavonhatóságnak jelentősége nemcsak a vagyonrendelő és a kedvezményezett viszonylatában bír jelentőséggel, hanem sokkal inkább a vagyonrendelő és az ő hitelezői közötti jogviszonyban, mivel visszavonható trust esetében a vagyonrendelő jogai a hitelezői számára elérhetők lesznek.

A *Farkas v Williams* ügyben az illionis-i legfelsőbb bíróság elismerte a visszavonható trust érvényességét, és megállapította, hogy azzal szemben nem kell a végrendelettel kapcsolatos előírásokat teljesíteni.⁴⁸⁵ Ilyen trust esetében a vagyonkezelő a vagyonrendelő életében, az ő érdekeinek megfelelően köteles a trustvagyont kezelni. Ezt támasztja alá a UTC szabálya, miszerint amíg a vagyonrendelőnek joga van a trust visszavonására, addig a kedvezményezettek ellenőrzése és a vagyonkezelő kötelezettségei kizárólag vagyonrendelőre hárulnak.⁴⁸⁶ Ha a vagyonrendelő egyúttal vagyonkezelő is, úgy ha a kezelt vagyonról rendelkezik és az ellentétes az őt követő kedvezményezettek (*remainders*) érdekeivel, az nem a trust megsértéseként, hanem a trust teljes vagy részleges visszavonásaként értékelendő.⁴⁸⁷

⁴⁸¹ JONES, i. m. 453.

⁴⁸² Norman F. DACEY: *How to Avoid Probate*. Random House, 1993⁵. (első kiadása 1965-ben jelent meg). A szerzőt, aki vagyongerővezető (estate planner) és nem jogász volt, beperelte a New York County Lawyers' Association azon az alapon, hogy jogosulatlanul adott jogi tanácsokat. A New York Court of Appeals ítéletében azt mondta ki, hogy a szerző és olvasói között nem volt személyes bizalmi ügyfélkapcsolat, ezért elutasították a keresetet. PANICO, i. m. 83

⁴⁸³ „Unless the terms of a trust expressly provide that the trust is irrevocable, the settlor may revoke or amend the trust.” UTC, § 602(a).

⁴⁸⁴ Lásd. pl. *Re Beesty's Will Trust* [1966] Ch 223.

⁴⁸⁵ *Farkas v Williams* (125 NE 2d 600 (III 1955)). Az esetet részletesen ismerteti PANICO: i. m. 85. sk.

⁴⁸⁶ „While a trust is revocable [and the settlor has capacity to revoke the trust], rights of the beneficiaries are subject to the control of, and the duties of the trustee are owed exclusively to, the settlor.” UTC, § 603(a).

⁴⁸⁷ Lásd ehhez: „The settlor may revoke or amend a revocable trust:

(1) by substantial compliance with a method provided in the terms of the trust;
(2) if the terms of the trust do not provide a method or the method provided in the terms is not expressly made exclusive, by:

Az esetjogban egyértelműen érvényesül ez az elv, így pl. ennek megfelelő döntés született a *Moon v Lesikar* ügyben a texasi fellebbviteli bíróságon. Az ügyben a living trust vagyonrendelője áron alul adott el a trust vagyonból a fiának, amit hiába támadott meg a halála utána a vagyonrendelő lánya, az ügyletet érvényesnek tekintette a bíróság.⁴⁸⁸

A tradicionális megközelítés sokáig az volt, hogy a vagyonrendelő hitelezői nem támaszthatnak követelést a visszavonható trustvagyonra, kivéve, ha a vagyonrendelő egyúttal kedvezményezett is. Ennek szellemében szabályozta ezt a kérdéskört a Restatement (Second) of Trusts (1959) is.⁴⁸⁹ Mivel azonban a living trust lényege éppen abban áll, hogy a vagyonrendelő egyúttal életében kedvezményezett is, ezért ennek nem volt sok gyakorlati jelentősége. Ezzel indokolható a módosított szabályozás a UTC-ben, amelynek lényege az, hogy a vagyonrendelő életében a visszavonható trustba tartozó vagyon a vagyonrendelő hitelezői számára fedezetül szolgál.⁴⁹⁰

A living trust alapján a trust visszavonható a vagyonrendelő életében, majd a halálát követően visszavonhatatlanná válik. Az amerikai joggyakorlat azonban erre az esetre lehetővé teszi a vagyonrendelő hitelezői számára, hogy követelést támasszanak a trustvagyonra, de ennél az általános szabálynál szofisztikáltabb az esetjog. A *State Street Bank and Trust Co v Reiser* ügyben a vagyonrendelő biztosítékot vállalt életében, majd autóbalesetben elhalálozott, így a trust visszavonhatatlanná vált, azonban a bíróság úgy döntött, hogy hitelezői igényt támaszthatnak a trustvagyonra.⁴⁹¹ Egy másik esetben, a *Watterson v Burnard* ügyben némileg eltérő döntés született.⁴⁹² Burnard autóbalesetben sérülést okozott Wattersonnak, a peres eljárás függőben volt, mialatt Burnard elhalálozott, így a visszavonható trustja visszavonhatatlanná vált. A bíróság ítéletében nem engedett hozzáférést a trust vagyonhoz, azzal indokolva a döntését, hogy a Burnard életében indított peres eljárás alapján az kielégítési alapul szolgált volna, a halálát követően indított eljárás esetében azonban már nem, mivel a trust visszavonhatatlanná vált.

A living trust gyakorlatilag korlátlan rendelkezési jogot biztosít a vagyonrendelőnek mint egyúttal vagyonkezelőnek a kezelt vagyon felett és ezáltal a vagyont továbbra is saját maga használhatja. Ilyen formában a vagyonrendelő vagyona megkettőződik, a trustban kezelt vagyon tekintetében halála esetén nem öröklésre kerül sor, hanem a kedvezményezettek következő osztálya részesül a vagyonból, míg a truston kívüli egyéb vagyona vonatkozásában hagyatéki eljárást kell lefolytatni. A vagyonrendelő irányítási, rendelkezési jogának megőrzése tekintetében tökéletes megoldás, azonban nem vagyonvédelmi, hanem sokkal inkább vagyontervezési célokra alkalmas jogi konstrukciónak tekinthető.

1.3. A vagyonkezelő magáncég

A vagyonrendelő kontrolljának a kezelt vagynon való fenntartására a visszavonható trust mellett alternatívát jelent a nem üzletszerű tevékenységet kifejtő vagyonkezelő magáncég (*private trust company, PTC*, vagy más néven „*dedicated trust company*”, illetve

(A) a later will or codicil that expressly refers to the trust or specifically devises property that would otherwise have passed according to the terms of the trust; or

(B) by any other method manifesting clear and convincing evidence of the settlor's intent.” UTC, § 602(c).

⁴⁸⁸ *Moon v Lesikar*, 230 SW 3d 800 (Tex App 2007). Hasonló szellemű döntés született az *In re Stephen M Gunther Revocable Living Trust* (2011 Mo App LEXIS 1293, 4 October 2011) ügyben a missouri fellebbviteli bíróságon. Ezeknek az eseteknek és hasonló döntéseknek a részletes ismertetését lásd PANICO: *i. m.* 86.

⁴⁸⁹ „If he revokes the trust and recovers the trust property, the creditors can reach the property; but they cannot compel him to revoke the trust for their benefit”. Restatement (Second) of Trusts (1959), § 339.

⁴⁹⁰ „During the lifetime of the settlor, the property of a revocable trust is subject to the claims of the settlor's creditors.” UTC, § 505(a)(2).

⁴⁹¹ *State Street Bank and Trust Co v Reiser*, 389 NE 2d 768 (Mass App 1979).

⁴⁹² *Watterson v Burnard*, 986 NE 2d 604 (Ct App Ohio 1 February 2013).

„family trust company”). Ez egy olyan gazdasági társaság, amit kifejezetten azzal a céllal hoznak létre, hogy vagyonkezelőként eljárva egy vagy több személy, vagy egy család, vagy másként kapcsolatban lévő személyek vagyonát kezelje, és ne általános üzleti tevékenységként a nagyközönség számára nyújtson szolgáltatást.⁴⁹³ Ez kifejezetten alkalmazott nagy kockázattal járó vagyon esetében, amikor a hivatásos vagyonkezelő nem feltétlenül vállalná el annak kezelését, pl. műtárgyak, repülő, hajók, ingatlanok, spekulatív befektetések és gazdasági társaságok ellenőrzése. A vagyonrendelő ilyen esetben jelentős jogosítványokat tud fenntartani magának azzal, hogy a vagyonkezelő magáncég igazgatója lesz.⁴⁹⁴ Ez egy „mértre készült vagyonkezelő” („made-to-measure trustee”), de a fiduciárius kötelezettsége ugyanúgy alakul, mint egyéb esetekben.

A vagyonkezelő magáncég jó lehetőséget biztosít arra, hogy a családtagok és tanácsadók részt vegyenek a vagyon mindennapos kezelésében, protektor helyett a vagyonkezelő társaság igazgatóságának tagjai lehetnek. Az adott joghatóság alatt, amely hivatásos vagyonkezelőt is előír a vagyonkezelő magáncég működtetése során, a hivatásos vagyonkezelő korlátozhatja a felelősségét és szerepe a bejegyzett ügyök („registered agent”) funkciójára csökken. Egyúttal holdingtársaságként is funkcionálhat és az alárendelt társaság működését irányíthatja, mintegy családi irodaként (*family office*) fejtheti ki a tevékenységét a csoport számára. A konstrukció tovább bővíthető, így pl. szerepelhet benne egy adományozó trust („grantor trust”) a jövedelemadó megfizetése céljából, ezenkívül lehetőség van külön testületet is létrehozni a diszkrecionális jogkör gyakorlására, ami dönt a kedvezményezettek részére történő juttatásokról, illetve a vagyon működtetése érdekében akár egyfajta igazgatóság is lehet.

A vagyonkezelő magáncég csak olyan joghatóság alatt létesíthető, ahol a szabályozási hatóság kivételt enged számára az egyébként irányadó engedélyezési követelmények alól. Ezeket általában külön jogszabályban határozzák meg. A szabályozásnak ilyen eseteit találjuk pl. Pl. a Bahama-szigetek⁴⁹⁵, Bermuda⁴⁹⁶, a Brit Virgin-szigetek⁴⁹⁷, a Kajmán-szigetek⁴⁹⁸, Jersey⁴⁹⁹ és Szingapúr esetében.⁵⁰⁰ Ezek mindegyikénél a szabályozás általános jellemzője, hogy igénybe kell venniük valamelyik helyi, engedéllyel rendelkező vagyonkezelő cég szolgáltatását. Egyes államokban az is kötelező, hogy legalább egy igazgató vagy a titkár engedéllyel rendelkező helyi magánszemély vagy cég legyen, illetve egyes államok a nyilvántartásba vételüket is előírják.⁵⁰¹

Alternatív lehetőséget az biztosít, ha a vagyonkezelő magáncéget olyan joghatóság alatt létesítik, ahol a vagyonkezelési tevékenységre nem áll fenn engedélyezési kötelezettség, ilyen pl. Nevis, az Egyesült Királyság, Ausztrália, Kanada stb. Az Amerikai Egyesült Államokban az 1890-es években vált népszerűvé ez a konstrukció a vagyonos családok körében. Itt a vagyonkezelő magáncég szabályozása tagállami szinten történik, vannak olyan államok, ahol különös szabály nincs, ezért szabadon létesíthető, pl. Massachusetts, Nevada, Pennsylvania, Virginia és Wyoming. Más államokban engedélyhez kötött és pl.

⁴⁹³ A magán vagyonkezelő cég meghatározása: „a company expressly created to act as trustee on one or more trusts relating to a single individual, a family, or a connected group of people, and not offering its services to the general public”. PANICO: i. m. 88. Ezek gyakorlatát lásd Iris J. GOODWIN: *How the Rich Stay Rich? Using a Family Trust Company to Secure a Family Fortune*. 40 Seton Hall Review (2010) 467. skk.

⁴⁹⁴ Lásd pl. a Brit Virgin-szigeteki VISTA esetét.

⁴⁹⁵ Bank and Trust Companies (Amendment) Act 2006 és Bank and Trust Companies (Private Trust Companies) Regulations 2007.

⁴⁹⁶ Trusts (Regulation of Trust Business) Exemption Order 2002.

⁴⁹⁷ Financial Services (Exemptions) (Amendment) Regulations 2013.

⁴⁹⁸ Private Trust Companies Regulations 2008.

⁴⁹⁹ Financial Services (Trust Companies) (Business Exemption) (Jersey) Order 2000.

⁵⁰⁰ Trust Companies (Exemption) Regulations 2005.

⁵⁰¹ Pl. Máltán 2014-ben vezették ezt be. A vagyonkezelő magáncégek jogszabályi hátterét részletesen lásd PANICO: i. m. 89. skk.

tőkekövetelményeket állapítanak meg, helyi lakos igazgatót írnak elő, bankszámla nyitása szükséges az adott tagállamban, esetleg helyi irodát is fenn kell tartani (pl. Dél-Dakota, Texas). Egyes államokban nyilvános meghallgatás (*public hearing*) szükséges a létesítéséhez, pl. ilyen Wyoming és Delaware.

A vagyonkezelő magáncég alkalmazásának elsődleges előnye, hogy a vagyonrendelő szinte teljes irányítási és rendelkezési jogot gyakorolhat a kezelt vagyronon, egyúttal visszavonhatatlan trust létesítése esetén a hitelezői a kezelt vagyronra nem támaszthatnak igényt.

1.4. Utasításadási jog

Az angolszász jog sajátossága, hogy a vagyonrendelő nem utasíthatja a vagyonkezelőt, mivel a vagyonkezelő saját tisztsége körében önállóan, saját felelőssége mellett köteles a vagyont kezelni. Ez az általános elv is némileg árnyaltabbá vált az utóbbi évek gyakorlata alapján.

Nem tiltja semmi, hogy a vagyonrendelő a kívánságát, óhaját közölje a vagyonkezelővel. A kívánságlevél (*letter of wishes*) meghatározására jó példa a Jersey Royal Courtnak a *Re Rabaiotti 1989 Settlement (2000)* ügyben hozott ítéletében szereplő megállapítás, miszerint a kívánságlevélen olyan iratot értünk, amiben a vagyonrendelő a vagyonkezelőhöz címzetten, de a vagyonkezelőre nézve nem kötelező jelleggel kifejezi kívánságait, gondolatait a vagyonkezelő diszkrecionális jogkörének gyakorlásával kapcsolatban.⁵⁰² Hasonló a helyzet akkor, amikor a vagyonrendelő szóban közli a kívánságait a vagyonkezelővel, aki erről jegyzőkönyvet („*memorandum of wishes*”) vesz fel.

Egyes nemzetközi trustjogszabályok kifejezetten tartalmazzák a kívánságlevél intézményét. Belize-en a törvényi definíció szerint a vagyonrendelő adhat a vagyonkezelő részére kívánságlevelet vagy a vagyonkezelő készíthet a vagyonrendelő kívánságairól jegyzőkönyvet, amelyben meghatározhatja a vagyonkezelő eljárását.⁵⁰³ Ezen túlmenően a kedvezményezett és a kijelölésre jogosult személyek is jogosultak kívánságlevelet intézni a vagyonkezelőhöz.⁵⁰⁴ A belize-i jog alapján a kívánságlevél a vagyonkezelő számára nem eredményez jogi kötelezettséget és annak betartásáért nem tartozik felelősséggel, de a vagyonkezelő figyelembe veheti azt az eljárása során.⁵⁰⁵ A belize-i szabályozás szolgálat alapul Labuanban,⁵⁰⁶ Mauritiuson,⁵⁰⁷ és Szamoán is.⁵⁰⁸ A máltai szabályozás szintén a kedvezményezettek kijelölése során ad lehetőséget a vagyonrendelőnek kívánságlevélben erre javaslatot tenni.⁵⁰⁹ A guernsey-i szabályozás alapján a kívánságlevél egy levél vagy más irat, amelyben közlésre kerül, hogy a vagyonrendelő vagy a kedvezményezett miként kívánja meg a vagyonkezelőtől, hogy az a jogait gyakorolja.⁵¹⁰ Ez szintén lehetővé teszi a kedvezményezett számára is a kívánságlevél adását és a nyilatkozó félre bízva, hogy kötelező ereje van-e.

⁵⁰² „In referring to a letter of wishes, we mean a document addressed by a settlor to trustees which is not binding upon the trustees, but which indicates the settlor's thoughts and wishes as to how the trustees might exercise their discretionary powers”. *Re Rabaiotti 1989 Settlement (2000)* JLR 173, 185. Idézi PANICO: i. m. 229.

⁵⁰³ „The settlor of a trust may give to the trustee a letter of his wishes or the trustee may prepare a memorandum of the wishes of the settlor with regard to the exercise of any functions conferred on the trustee by the terms of the trust.” Belize-i Trusts Act 1992, Sec. 13(1).

⁵⁰⁴ Belize-i Trusts Act 1992, Sec. 23(2).

⁵⁰⁵ Belize-i Trusts Act 1992, Sec. 13(4) és 13(5).

⁵⁰⁶ Labuan Trusts Act 1996, Sec. 27.

⁵⁰⁷ Mauritiusi Trusts Act 2001, Sec. 27.

⁵⁰⁸ Szamoai Trusts Act 2014, Sec. 43.

⁵⁰⁹ Máltai Trusts and Trustees Act, Art. 9(8).

⁵¹⁰ „A 'letter of wishes' is a letter or other document intimating how the settlor or beneficiary wishes the trustees to exercise any of their functions.” Trusts (Guernsey) Law 2007, Art. 38(2).

A kívánságlevél jelentős szerepet játszik napjainkban a trustjogban, ez képezi a kommunikációs csatornát a vagyonrendelő és a vagyonkezelő között. A kívánságlevél vonatkozásában központi kérdést jelent annak érvényessége. A kívánság vonatkozhat arra, hogy ki részesüljön és milyen mértékben a kezelt vagyonból, kit vonjon be a vagyonkezelő a kezelésbe stb. Ezek általában nem kötelező érvényű utasítások, jogi kötőerővel nem bírnak, sokkal inkább erkölcsi kötelezettséget telepítenek a vagyonkezelőre. A kívánság megfogalmazása egyébként a vagyonkezelő számára is előnyös, hiszen a trust létesítő okiratának értelmezését segíti elő a vagyonrendelő szándékának feltárásával. A Bahama-szigeteki Legfelsőbb Bíróság 1984-ben a *Nova Scotia Trust v Barletta* ügyben kifejezetten úgy foglalt állást, hogy a kívánságlevél érvényessége nem bír jelentőséggel, mivel az abban foglaltak nem bírnak kötelező erővel a vagyonkezelő számára. Az ügy tényállása szerint a vagyonkezelő egy alárendelt társaságot kívánt értékesíteni azért, hogy a vételárat még jövedelmezőbb befektetésbe helyezze el, ami azonban ellentétes volt a vagyonrendelő kívánságlevelében megfogalmazottakkal.⁵¹¹ A vagyonrendelő a trust létrehozásával a vállalkozásaiban meglévő részesedéseit kívánta irányítani, diszkrecionális vagyonkezelői jogkört adva, azonban időszakonként kívánságlevelben megfogalmazva a szándékát. Ez öröklési célokra vagyontervezést is jelentett, és az örökségből az egyik fiát ki akarta zárni, azonban a vagyonrendelő ennek a fiának értékesítette a vállalkozást. A bíróság arra az álláspontra jutott, hogy ha a vagyonrendelő kötelező előírást akart volna megfogalmazni, akkor azt a trust létesítő okiratába kellett volna beépítenie.

A bírósági gyakorlatban ellentétes következtetésre jutott a hongkongi elsőfokú bíróság (*Hong Kong Court of First Instance*) a *Chen v Ling* ügyben.⁵¹² Egy hongkongi üzletember diszkrecionális trustot létesített a felesége, nevelt lánya és unokatestvérei javára, mivel saját gyermeke nem volt. A vagyonkezelők a vagyonrendelő bátyja és a nővére voltak. A vagyonrendelő memorandum of wishes keretében akként rendelkezett, hogy diszkrecionális trustot létesít, de a vagyonkezelők kötelesek az ő kívánságainak és a végrendeletében foglaltaknak megfelelően eljárni. A bíróság ez alapján úgy ítélte meg, hogy a trust rögzített (*fixed*) és a vagyonkezelőknek a vagyonrendelő végakarata szerint kell eljárniuk, tehát a kívánságát teljesíteni kötelesek.

A *Minwalla v Minwalla* ügyben az angol bíróság olyan ügyben hozott ítéletet, ahol a vagyonrendelő két egymásnak ellentétes kívánságlevelet fogalmazott meg ugyanazzal a dátummal. Az egyikben saját magát nevezte meg kedvezményezettnek és a halála esetére a feleség részére juttatta a kezelt vagyon 1/3-át, míg a másikban csak a gyerekeit jelölte meg kedvezményezettnek. A bíróság érvénytelennek minősítette a kívánságlevelet, mivel a vagyonrendelő tényleges szándéka nem volt megállapítható.⁵¹³

Az *In the Matter of the Turino Consolidated Ltd Retirement Trust* ügyben egy házaspár Jersey szigetén egy közös trustba helyezte el a vagyonát, amelynek jelentős része a feleség által használt ingatlan volt.⁵¹⁴ A vagyonkezelő részére azt az utasítást adták, hogy egyenlő arányban részesítse a két vagyonrendelőt, egyúttal mint kedvezményezetteket a vagyonból. A felek bontóperére Hollandiában került sor, ahol a bíróság arra utasította a férjet, hogy a vagyonkezelőtől kérje a kezelt vagyonba tartozó ingatlan eladását a feleség részére, előre rögzített áron, majd a vételárat a felek között egyenlő arányban ossza meg. A vagyonkezelő megkereste a Jersey Royal Courtot arról kérve döntést, hogy a vagyonrendelő óhaját köteles-e teljesíteni. A bíróság azt állapította meg, hogy a vagyonrendelő kívánságát nem kell teljesíteni, még ha bírósági határozat végrehajtására irányul is. Ugyanakkor, mivel

⁵¹¹ *Nova Scotia Trust v Barletta* ügyben (Eq No 550 of 1984, nem közölt jogeset, ismerteti PANICO: *i. m.* 230).

⁵¹² *Chen v Ling* (2000) HKCFI 1356.

⁵¹³ *Minwalla v Minwalla and DM Investments SA, Midfield Management SA and CI AW Trustees Ltd* (2004) EWHC 2823 (Fam.), (2005) 1 FLR 771.

⁵¹⁴ *In the Matter of the Turino Consolidated Ltd Retirement Trust* (2008) JRC 100).

mindkét kedvezményezett akarata arra irányult, hogy az ingatlant a férj adja el, ezért a *Saunders v Vautier* elv alapján a kívánságot utasításnak kell tekinteni a trust módosítására vonatkozóan.

A kívánságlevél titkosságával kapcsolatban szintén eltérő gyakorlatot tapasztalhatunk. Az angol joggyakorlatban az ún. *Londonerry* elv érvényesül, amely szerint a kívánságlevél tartalmát a vagyonkezelő nem köteles feltárni a kedvezményezett számára, vagyis nem kell indokolnia azt, hogy a diszkrecionális jogkörében miért éppen olyan mértékű juttatásban részesíti a kedvezményezettet.⁵¹⁵ Az angol esetjogban 2008-ban jelentősnek minősült a *Breakspear v Ackland* ügyben hozott döntés⁵¹⁶, amely a kívánságlevél titkosságát megerősítette és kifejezetten előírta, hogy a vagyonkezelő szuverén döntése az, hogy nyilvánosságra kívánja-e hozni annak tartalmát. Ezt az elvet az ausztrál joggyakorlatban is megtaláljuk, ahol a kívánságlevelet nem fogadják el a vagyonkezelő eljárását megalapozó indoknak és ezzel összefüggésben azt a vagyonkezelő a kedvezményezettel fennálló jogviszonyában nem köteles feltárni.⁵¹⁷ Az ausztrál joggyakorlatot követik Jersey szigetén is azzal az eltéréssel, hogy a bíróság az egyedi ügyben, a kedvezményezett érdekeinek figyelembevétele mellett dönthet a kívánságlevélben foglaltak feltárásának kötelezettségéről. A *Re Rabaiotti Settlement* ügyben a Royal Court arra a következtetésre jutott, hogy a bíróságnak diszkrecionális jogköre van arra, hogy a kívánságlevél tartalmának titkosságát feloldja, így ha a kedvezményezett érdeke ezt megkívánja, akkor elrendelheti azt.⁵¹⁸ A Guernsey szigeten 2007 előtt a bírósági gyakorlat teljesen ellentétes volt a Jersey szigetivel, és nem tette lehetővé a kívánságlevél tartalmának megismerését⁵¹⁹, azonban az új törvény alapján a nyilvánosságra hozatal előírásra került.⁵²⁰

Egyes nemzetközi trustjogszabályok is a *Londonerry*-elvet követik, így Belize, Labuan, Mauritius és Szamoa. A Bahama-szigeteki jogalkotók annyira fontosnak tartották a kívánságlevél bizalmas jellegét, hogy a vagyonkezelő azt még bírósági eljárás esetén is köteles titokban tartani.⁵²¹

1.5. A vagyonrendelő jogainak telepítése

*„A trust protector tisztségének kialakulása az amerikai trust jog egyik fő fejlődése az elmúlt évtizedben.”*⁵²²

A viktoriánus időszaktól kezdődően számos olyan jogs esetet találunk, amelyekben a vagyonkezelőn kívül más személyek (*appointer, protector, guardian, advisor*, illetve, ha több személyből álló testületként hozták létre, akkor *protection committee*) kaptak jogkört a kezelt vagyonnal kapcsolatban, akiknek az előzetes hozzájárulása vagy utólagos vétőjoga került meghatározásra. Az ilyen jellegű kikötések idővel a Brit Nemzetközösség más államaiban és az Amerikai Egyesült Államok joggyakorlatában is teret nyertek.⁵²³ Az *enforcer* elnevezést általában akkor alkalmazzák, ha a magáncélra rendelt trust esetében kikényszerítőre van

⁵¹⁵ *Re Londonerry's Settlement* (1965) Ch 918.

⁵¹⁶ *Breakspear v Ackland* (2008) WTLR 777.

⁵¹⁷ *Hartigan Nominees Pty v Rydge* (1992) 29 NSWLR 405. Az előzőekben ismertetett ügyek részletes elemzését lásd PANICO: i. m. 232.

⁵¹⁸ *Re Rabaiotti Settlement* (2000) JLR 173). A Jersey Royal Court az *In the matter of the Avalon Trust* (2006) JRC 105A) ügyben szintén hasonló szellemben döntött.

⁵¹⁹ *Countess Bathurst v Kleinwort Benson* (Channel Islands) Ltd (2004) GRC 38.

⁵²⁰ *Trusts* (Guernsey) Law 2007, Sec. 38(1)(b) és 38(2). PANICO: i. m. 234.

⁵²¹ Bahama-szigeteki Trustee Act 1998, Sec. 83(8)(a).

⁵²² Gregory S. ALEXANDER: *Trust Protectors: Who Will Watch the Watchmen?* 27 Cardozo Law Review (2006). 2807.

⁵²³ PANICO: i. m. 7.

szükség. Ilyen esetben az enforcer kap önálló perindítási jogot a vagyongazdálkodóval szemben. Van olyan eset is, pl. Bruneiben, ahol az enforcer akár kedvezményezett, akár magáncélra rendelt trust esetében is kijelölhető.⁵²⁴

A kialakult gyakorlatot a Hágai Egyezmény is megerősítette azzal, hogy kimondta, a trust fogalmával, létevel nem ellentétes, hogy a vagyongazdálkodó a kezelt vagyon tekintetében bizonyos jogköröket fenntartsa magának.⁵²⁵ Ezt a rendelkezést szó szerint átvette a bermudai⁵²⁶, és a Brit Virgin-szigeteki szabályozás is.⁵²⁷ Ennek (egyik) oka az, hogy a Hágai Egyezményt az Egyesült Királyság is ratifikálta.⁵²⁸ Az egyes államok jogalkotásai sorra vezették be olyan tisztségek betöltésének lehetőségét, amelyek a vagyongazdálkodó jogkörének delegálását teszik lehetővé.

Az Amerikai Egyesült Államok egyes tagállamainak szabályozásában kifejezetten gyakori, hogy a vagyongazdálkodó által meghatározott személy (*advisor, protector, appointer, trust director* stb.) számára megengedik utasításadási, hozzájárulási vagy vétőjog gyakorlását a vagyongazdálkodó befektetési tevékenységével, a vagyon kiadásával kapcsolatos rendelkezési vagy más döntési jogkörök vonatkozásában.⁵²⁹ Ebben a körben kifejezetten irányadó a Delaware-ben 1935-ben létesített trusttal kapcsolatos jogvitában meghozott döntés. A konkrét ügyben azt mondta ki a bíróság, hogy a tanácsadó a részére biztosított jogok alapján eladhatja a kezelt vagyont, a bevételt befektetheti, a kezelt vagyonba tartozó társaságok egyesüléséről, reorganizációjáról dönthet. A tanácsadó fiduciárus, aki társvagyongazdálkodó, illetve kvázi vagyongazdálkodó, azonban a többi vagyongazdálkodótól függetlenül hozhat döntéseket.⁵³⁰

Az intézmény funkciója, hogy a protector a vagyongazdálkodó tevékenységét ellenőrizze, a jogviszonyban szereplő személyek közötti kommunikációban részt vegyen, elsősorban a vagyongazdálkodó és a kedvezményezettek között, valamint tanácsot vagy utasítást adjon, elsősorban olyan kérdésekben, amelyek tekintetében a vagyongazdálkodó nem rendelkezik megfelelő szakértelemmel.

Napjainkban a vagyongazdálkodási tevékenységet túlnyomó részben professzionális cégek végzik, akik megfelelő szakértelemmel rendelkeznek, azonban náluk éppen a felek irányából megjelenő bizalom („*trust and confidence*”) hiányozhat, ami korábban az angol jogban a vagyongazdálkodóval szemben támasztott követelmény volt, hiszen általában családtag, rokon, barát töltötte be ezt a tisztséget. A protector tisztségének ellátását napjainkra éppen ezért sokszor hozzátartozók, bizalmi viszonyban álló a személyek vállalják, biztosítva a személyes elkötelezettséget a vagyon kezelésének felügyelete és a vagyongazdálkodó irányítása során. Emellett természetesen az is gyakori, hogy szakértelmet igénylő kérdésekben az adott területen jártassággal rendelkező személy járjon el protectorként, éppen ellenkező okok miatt.

Sterk szerint a protector intézményének szabályozása a nemzetközi trusttörvényekben ahhoz is köthető, hogy ha a vagyongazdálkodó amerikai állampolgár, akkor az amerikai tagállami bíróságoknak hatásköre van a vele szemben indított perben eljárni. Ezért a nemzetközi trust létesítését szabályozó országok előírták, hogy helyi magánszemélynek vagy cégnek kell ellátnia ezt a tisztséget, akire már az amerikai bíróságok hatásköre nem terjed ki. Ugyanakkor a vagyongazdálkodók továbbra is szerettek volna valamilyen felügyeletet vagy adott esetben

⁵²⁴ International Trust Order 2000, Art. 79. Ez az ún. „special trust” esete.

⁵²⁵ „The reservation by settlor of certain rights and powers, and the fact that the trustee may himself have rights as a beneficiary, are not necessarily inconsistent with the existence of a trust”. Hágai Egyezmény, Art. 2.

⁵²⁶ Trusts (Special Provisions) Act 1989, Sec. 2(3).

⁵²⁷ Trustee Ordinance, Sec. 2(4).

⁵²⁸ PANICO: i. m. 8.

⁵²⁹ PANICO: i. m. 24.

⁵³⁰ Lewis v Hanson, 128 A 2d 819 (Del 1957). PANICO: i. m. 24.

irányítási jogot megtartani a maguk számára a kezelt vagyon vonatkozásában. Erre szolgált tökéletes megoldásnak a protector intézmények bevezetése.⁵³¹

1.5.1. A protector fogalma

A *protector*, *trust protector* kifejezés megtalálható a joggyakorlatban és az elmúlt évtizedekben született egyes, elsősorban nemzetközi trustokat szabályozó törvényekben is. Az elnevezés nem ismeretlen az angol jogtörténetben. A *Lord Protector* az uralkodó szerepét és jogkörét betöltő személy volt, anélkül, hogy király lett volna. Tipikusan ilyen tisztségre volt szükség azokban az esetekben, amikor a leendő uralkodó pl. kiskorú volt.⁵³²

A tisztség elsősorban arra irányul, hogy vagyongazdálkodóval szemben ellenőrzési jogokat gyakoroljon a trust szabályainak betartása érdekében („a trust őrzőkutya”, *watchdog over the trust*).⁵³³ A protector meghatározására jó példa a Man szigeti trusttörvény, miszerint protector a vagyongazdálkodón kívüli az a személy, aki a trust alapító okirata alapján létesített tisztséget ellátja és a trust működtetésében jogosult vagy elvárta, hogy eljárjon.⁵³⁴ Hasonló meghatározást találunk a ciprusi nemzetközi trustok jogáról szóló törvényben is, azzal az eltéréssel, hogy ez kifejezetten rögzíti a protector jogköreit is, így a vagyongazdálkodó részére tanácsadás jogát, a vagyongazdálkodó egyes jogainak gyakorlását, hozzájárulási vagy vétőjogot, sőt akár a vagyongazdálkodó elmozdításának vagy új vagyongazdálkodó kijelölésének jogát is.⁵³⁵ Ehhez hasonló tartalmú meghatározást tartalmaz a Cook-szigeteki szabályozás is.⁵³⁶ A brunei szabályozás szintén tartalmaz legális definíciót a protektorra.⁵³⁷ A jogirodalomban Bove, Jr. meghatározása szerint a protector „fél, akinek túlnyomó diszkrecionális hatalmasságai vannak a trusttal kapcsolatban, de nem vagyongazdálkodó”.⁵³⁸

A szakirodalomban egyes álláspontok szerint protector tisztsége elhatárolandó a trusttanácsadótól (*trust advisor*), aki a vagyongazdálkodó tevékenységét segíti.⁵³⁹ Waters szerint a

⁵³¹ Stewart E. STERK: *Trust protectors, Agency Costs, and Fiduciary Duty*. 27 Cardozo Law Review (2006). 2764.

⁵³² Pl. John Plantagenet, Bedford hercege és Humphrey Plantagenet, Gloucester hercege, akik VI. Henry lordprotektorai voltak. Richard Plantagenet, York hercege háromszor is volt lordprotektor VI. Henrynek. III. Richard megkoronázása előtt V. Edward régense volt. Ugyancsak lordprotektor volt Oliver Cromwell is, ugyan más történelmi körülmények között.

⁵³³ Az egyik, ha nem az első meghatározása a protektornak a Cook-szigeteki trusttörvényben található, amely szerint: „»Protector« in relation to an international trust means a person who is the holder of a power which when invoked is capable of directing a trustee in matters relating to the trust and in respect of which matters the trustee has a discretion and includes a person who is the holder of a power of appointment or dismissal of trustees”. Cook-szigeteki International Trust Amendment Act 1989, Art. 3. Lásd ehhez LUPOI: *Trusts (i. m.)*. 257.

⁵³⁴ „»[P]rotector« means a person other than a trustee who, as the holder of an office created by or under the terms of a trust, is authorised or required to participate in the administration of the trust”. Man szigeti Trusts Act 1995, Art. 6., a Trusts (Amendment) Act 2015 szerinti módosítással.

⁵³⁵ „»[P]rotector« means a person other than the trustee to whom powers of any nature are conferred by the trust instrument, including the power to advise a trustee as to the exercise of the trustee’s powers, the rights of the trustee in respect of a consent or veto, and includes the right to appoint or remove a trustee.” A ciprusi International Trusts Law 2012. évi módosítása, Sec. 2., a STEP Cyprus fordítása, idézi PANICO: *i. m.* 559.

⁵³⁶ Hasonló a Cook-szigeteki International Trust Act 1984, Sec. 2(1).

⁵³⁷ International Trusts Order, Art. Sec. 2. és 88(1).

⁵³⁸ „[P]arty who has overriding discretionary powers with respect to the trust but who is not a trustee.” Alexander A. BOVE, Jr.: *The Trust Protector: Friend, Foe, or Fiduciary?* 34th Annual Notre Dame Tax and Estate Planning Institute, South Bend, Indiana, September 25-26, 2008. A protector tisztségével kapcsolatban lásd továbbá Carla S. RANUM – Elizabeth L. MATHIEU: *Trust protectors – A Pandora’s Box?* The Advocate, August 2012, 36. skk. Philip J. RUCE: *The Trustee and the Trust Protector: A Question of Fiduciary Power. Should A Trust Protector Be Held To A Fiduciary Standard?* 59 Drake Law Review (2010). 67. skk.

⁵³⁹ J. Andy MARSHALL: *Trusts & Estates Law – Trust Protectors – Increasing Trust Flexibility and Security While Decreasing Uncertainty of Liabilities for Doing So: How Amending Ark. Code Ann. § 28-73-808 to better*

trusttanácsadó az a személy, akinek hatalma van a vagyonkezelőt ellenőrizni valamely vagy valamennyi jogkörének gyakorlásában.⁵⁴⁰ Mások, így pl. Bove, Jr. szerint a tanácsadó analóg tisztség a protectorral, mivel az amerikai tételes jogban szabályozott tanácsadó számára is sok esetben biztosítanak olyan jogokat, amelyekkel hatással lehetnek a trust működésére. Véleménye szerint a két megnevezés felcserélhető egymással.⁵⁴¹ Ezért a szakirodalomban sokszor a protector előzményének tekintik a tanácsadói tisztség szabályozását.⁵⁴² Másrésről viszont a UTC megközelítése elhatárolja a két tisztséget egymástól. A tanácsadó befektetések irányítása és gazdasági társaságok működtetése során jár el, míg a protectornak szélesebb körű jogosítványai vannak, amelyek kiterjednek akár a trust módosítására vagy megszüntetésére is.⁵⁴³

1.5.2. A protector tisztségének jogszabályi háttere

Számos ország trustot szabályozó törvénye külön is rendelkezik a protector tisztségéről. Az első ilyen ország a Cook-szigetek volt,⁵⁴⁴ az itt kialakított rendszer szolgált alapul más államokban.⁵⁴⁵ Ilyen követők pl. Belize⁵⁴⁶, Nevis⁵⁴⁷, Brit Virgin-szigetek⁵⁴⁸, Kajmán-szigetek⁵⁴⁹, Málta⁵⁵⁰, Ciprus⁵⁵¹, Labuan⁵⁵², Barbados⁵⁵³, Bahama-szigetek⁵⁵⁴, Dubaj⁵⁵⁵, Szamoa⁵⁵⁶, Mauritius⁵⁵⁷, Katar⁵⁵⁸, San Marino.⁵⁵⁹ Az Amerikai Egyesült Államokban számos állam szintén törvényi szinten szabályozza a tisztséget, így pl. elsőként Dél-Dakota⁵⁶⁰, majd Idaho⁵⁶¹, Alaszka⁵⁶², Wyoming⁵⁶³, Tennessee⁵⁶⁴, Missouri⁵⁶⁵ stb. Az Amerikai Egyesült Államokban a UTC is rendelkezik a protector tisztségéről, így azok az

Conform with the Modern Trend of Clarifying Trust Protection Could Effectively End the Fiduciary Guessing Game in Arkansas. 35 University of Arkansas Little Rock Law Review (2013). 1142.

⁵⁴⁰ „A trust advisor is a person who has power to control a trustee in the exercise of some or all of his powers”. Donovan W. M. WATERS: *The Protector: New Wine in Old Bottles?* In: A. J. Oakley (ed.): *Trends in Contemporary Trust Law*. Clarendon Press, Oxford, 1996. 64.

⁵⁴¹ Alexander A. BOVE, Jr.: *The Case Against the Trust Protector*. 37 ACTEC Law Journal (2011). 78.

⁵⁴² ROUNDS–ROUNDS: *i. m.* 87.

⁵⁴³ „»Advisers« have long been used for certain trustee functions, such as the power to direct investments or manage a closely-held business. »Trust protector«, a term largely associated with offshore trust practice, is more recent and usually connotes the grant of greater powers, sometimes including the power to amend or terminate the trust.” A UTC, § 808 (Supp. 2006) kommentárja. Lásd ehhez MARSHALL: *i. m.* 1143. RUCE, *i. m.* 75.

⁵⁴⁴ Cook Islands International Trust Amendment Act 1989, Art. 3.

⁵⁴⁵ Az egyes országokra nézve lásd RUCE, *i. m.* 77. sk.

⁵⁴⁶ Belize-i Trusts Act 1992, Sec. 19(1).

⁵⁴⁷ St. Kitts Trusts Act 1996, Sec. 25(7); Nevis International Exempt Trust Ordinance, Sec. 29(1).

⁵⁴⁸ Brit-Virgin szigeteki Trustee Ordinance 1961, a Trustee (Amendment) Act 1993 módosítása által, Sec. 86(2).

⁵⁴⁹ Kajmán-szigeteki Special Trusts (Alternative Regime) Law 1997, § 7.2.

⁵⁵⁰ Máltai Trusts and Trustees (Amendment) Act 2014, Sec. 24A(2).

⁵⁵¹ Ciprusi International Trusts Law 2012, Art. 2.

⁵⁵² Labuani Trusts Act, Sec. 35(3).

⁵⁵³ Barbadosi International Trusts Act 1995, Sec. 26(2).

⁵⁵⁴ Bahama-szigeteki Trustee Act 1998, Art. 81.

⁵⁵⁵ Dubai International Finance Centre, Trust Law 2005, Sec. 68(2).

⁵⁵⁶ Szamoai Trusts Act 2014, Sec. 21(6).

⁵⁵⁷ Mauritiusi Trusts Act 2001, Art. 24.

⁵⁵⁸ Qatar Financial Centre, Trust Regulations. Art. 65.

⁵⁵⁹ San Marinó-i Trust Act, Sec. 52(5).

⁵⁶⁰ S.D. Codified Law § 55-1B-6 (2004 & Supp. 2010).

⁵⁶¹ Idaho Code Ann. § 15-7-501(b) (2009).

⁵⁶² Alaska Stat. § 13.36.370(a) (2008).

⁵⁶³ Wyo. Stat Ann. § 4-10-711 (2009).

⁵⁶⁴ Tenn. Code Ann. § 35-15-808 (2007).

⁵⁶⁵ Mo. Ann. Stat. § 456.8-808 (West 2014).

államok, amelyek adaptálták a modell szabályzatot, szintén beépítették jogukba a protector intézményét.⁵⁶⁶

Más országokban a joggyakorlat alakította ki ennek a tisztségnek a szabályait. Amennyiben nincs jogszabályi háttér a protector intézményének, úgy kérdéses, hogy kijelölhető-e ilyen személy. Mielőtt Missouriban jogszabályi úton bevezették volna a protector tisztségét, a joggyakorlatban is alkalmazták, aminek elismerését a fellebbviteli bíróság kifejezetten megkérdőjelezte.⁵⁶⁷ A legújabb ítélkezési gyakorlatban Louisianában a fellebbviteli bíróság (*Third Circuit Court of Appeal*) arra az álláspontra helyezkedett, hogy a protector kijelölése nem ütközik jogszabályba, azt semmi sem tiltja, és a trust működéséhez kapcsolódóan a tevékenysége kifejezetten hasznos, ezért érvényes a kijelölése.⁵⁶⁸ Egy ausztrál ügyben szintén érvényesnek találta a bíróság az appointor és a guardian kijelölését.⁵⁶⁹ A kajmán-szigeteki és a jersey-i esetjogban is elismerést nyert a protector tisztsége.⁵⁷⁰

1.5.3. A protector lehetséges jogköre

A protector elsődleges feladata a trust létesítő okiratában foglaltak végrehajtásának és betartásának ellenőrzése. Az egyes jogszabályi háttérrel rendelkező, a protector jogkörét meghatározó törvényi előírások eltérnek egymástól, számos esetben egészen széles jogkört biztosítva az ellenőrzési funkcióktól kezdve egészen a jogviszony meghatározó elemeinek befolyásolását lehetővé tevő jogosítványokig. A protector fő jogkörei kiterjednek a vagyonkezelő ellenőrzésére, tanácsadásra, a kedvezményezett részére adott juttatások felügyeletére, a jogviszonyban szereplő felek esetleges vitáinak feloldására, a jogszabályi környezetben vagy családi kapcsolatban történő változásokra való reakcióra. A vagyonvédelmi trustokon kívül a tradicionális családi trustok, diszkrecionális trustok, támogatási és ellátási trustok, dinasztikus trustok, tiszteletbeli, jótékonyági trustok esetében is hasznos szerephez juthatnak.⁵⁷¹ Az alábbiakban a protector lehetséges főbb jogosítványait tekintjük át.

a) Véleményezési, tanácsadói jogkör

Egyes esetekben a protectornak pusztán véleményezési jogköre van meghatározott kérdésekben, amit a vagyonkezelőnek nem kell betartania, megfogadnia, viszont ha megteszi, akkor a felelőssége a törvény erejénél fogva korlátozásra kerül az adott döntés tekintetében. Ilyen pl. a tanácsadó vagyonkezelő (*advisory trustee*) szerepe az új-zélandi jogban.⁵⁷² Az új-zélandi megoldást követi a Cook-szigeteki is, ahol a „vagyonkezelők tanácsadója” (*advisor to trustees*) kategória került bevezetésre.⁵⁷³ A vagyonkezelő a trustvagyon vonatkozásában egyeztetethet a tanácsadóval, de annak véleménye nem kötelezi őt, viszont annak betartása az ő érdekeit is szolgálja, hiszen a felelősség ettől kezdődően a tanácsadót terheli a döntés jogszerűségéért és megfelelőségéért.

⁵⁶⁶ UTC, § 808(b).

⁵⁶⁷ Lásd Robert T. McLean Irrevocable Trust v. Davis, 283 S.W.3d 786. (Mo. Ct. App. 2009) Az ügy részletes elemzését lásd Richard C. AUSNESS: *Sherlock Holmes and the Problem of the Dead Hand: The Modification and Termination of „Irrevocable” Trusts*. 28 Quinipiac Probate Law Journal (2015). 334. sk.

⁵⁶⁸ In re Eleanor Pierce (Marshall) Stevens Living Trust, 159 So 3d 1101 (La Cr. App 2015).

⁵⁶⁹ In the Marriage of Harris, (1991) 104 FLR 458.

⁵⁷⁰ Re Y Trust No. 1 (2016), összefoglalja Frank HINKS: *Absent or defective protector consent: Y Trust No. 1*. [2016]. 22 Trust and Trustees (2016) 531.

⁵⁷¹ AUSNESS, i. m. 342. skk.

⁵⁷² Új-zélandi Trustee Act 1956, Art. 49.

⁵⁷³ Cook-szigeteki International Trusts Act 1984-nek az 1995. és 1996. évi módosításai az Art. 19G beépítésével.

Egyes jogszabályok nem nevesítik a protectort vagy a tanácsadót, pusztán arról rendelkeznek, hogy bizonyos esetekben a vagyonkezelő konzultálhat, illetve ha a trust létesítő okirata előírja, akkor köteles egyeztetnie olyan szakemberrel, aki nem tekintendő vagyonkezelőnek. Modellnek számított e tekintetben a guernsey-i,⁵⁷⁴ és a belize-i szabályozás⁵⁷⁵, amit jelentős mértékben követett a mauritiusi törvény.⁵⁷⁶ Hasonló szabályokat tartalmaz a San Marinó-i és a labuani szabályozás is.⁵⁷⁷

b) Hozzájárulási és vétőjog

Vannak olyan esetek, ahol a protectornak hozzájárulási és vétőjoga van. Ilyen már az angol Trustee Act 1925 esetében is felmerült a befektetési tevékenység vonatkozásában⁵⁷⁸, ami a 2000. évi, jelenleg hatályos szabályozásból azonban kikerült. Ugyanakkor a hongkongi⁵⁷⁹, a kajmán-szigeteki,⁵⁸⁰ a Brit Virgin-szigeteki,⁵⁸¹ és a némileg módosított új-zélandi szabályozás továbbra is tartalmaz ilyen rendelkezést.⁵⁸² Nemcsak a befektetési tevékenységre vonatkozóan, hanem általánosan jelentkező előírást tartalmaz az jersey-i trusttörvény.⁵⁸³ Ehhez hasonló rendelkezéseket találunk Turks- és Caicos-szigetek,⁵⁸⁴ Belize,⁵⁸⁵ a Brit Virgin-szigetek újabb megoldása⁵⁸⁶, és Dubaj szabályozása esetében⁵⁸⁷, egyes helyeken kifejezetten nevesítve a protectort. Megjegyzendő, hogy a mauritiusi és a guernsey-i szabályozás mind a hozzájárulást, mind pedig a tanácsadást nevesíti.

c) Utasításadási jogkör

A vagyonrendelő a vagyonkezelő kijelölésén túlmenően rendelkezhet arról, hogy bizonyos jogokat ne a vagyonkezelő, hanem egy másik személy gyakoroljon, ezt nevezik az Amerikai Egyesült Államokban irányított trustnak (*directed trust*).

A National Conference of Commissioners on Uniform Trust Law 125. éves konferenciáján Stowe-ban, Vermontban 2016 júliusában megszövegezték a *Uniform Directed Trust Act* tervezetét, amelynek bevezető megjegyzéseiben szerepel ennek a meghatározása. Eszerint egy irányított trust magában foglalja egy olyan vagyonkezelő megnevezését, aki a kezelt vagyont őrzi, míg egy másik személy, aki nem vagyonkezelő, olyan befektetési tevékenységet, adminisztrációs feladatokat lát el, amelyek egyébként a vagyonkezelő hatáskörébe tartoznának. Nincs konzisztens terminológia ezekre a jogkörrel rendelkező, nem vagyonkezelői tisztséget betöltő személyekre.⁵⁸⁸ A tervezetet National Conference of Commissioners on Uniform Trust Law 126. éves konferenciáján San Diegóban 2017. július 17-én fogadták el. Az Amerikai Egyesült Államok gyakorlatában az irányított trust esetében

⁵⁷⁴ Trusts (Guernsey) Law 1989, Art. 28.

⁵⁷⁵ Belize-i Trusts Act 1992, Sec 31(6)-(7).

⁵⁷⁶ Mauritiusi Trusts Act 2001, Art. 42.

⁵⁷⁷ San Marinó-i Trust Act, Sec. 35(1).

⁵⁷⁸ Az angol Trustee Act 1925, Art. 3.

⁵⁷⁹ Hongkongi Trustee Ordinance, Art. 6.

⁵⁸⁰ Kajmán-szigeteki Trusts Law, 2011. évi módosítása alapján, Art. 37.

⁵⁸¹ Brit Virgin-szigeteki Trustee Ordinance 1961, Art. 5.

⁵⁸² Új-zélandi Trustee Act 1956, Art. 13G.

⁵⁸³ „The terms of a trust may require a trustee to obtain the consent of some other person before exercising a power or a discretion.” Trusts (Jersey) Law 1989, Sec. 24(3). Az „other person” a protectorra utal, mégha a jersey-i jog nem is nevesíti ezt az intézményt. PANICO: *i. m.* 558.

⁵⁸⁴ Turks- és Caicos-szigeteki Trusts Ordinance 1990, Sec. 23(3)-(4).

⁵⁸⁵ Belize-i Trusts Act 1992, Sec. 31(5).

⁵⁸⁶ Brit Virgin-szigeteki Trustee Ordinance 1961-nek az 1993. évi módosításával, Sec. 86(1).

⁵⁸⁷ Dubai International Finance Centre, Trust Law 2005, Sec. 68(1).

⁵⁸⁸ A nemzetközi trustrezsimek szabályozásának részletes elemzését lásd PANICO: *i. m.* 480.

általában a tanácsadó, igazgató elnevezés szerepel és jogköre a vagyon adminisztrációja, befektetése körében kiterjed a vagyonkezelő utasítására is. Általában nem tartozik a jogkörébe a vagyonkezelő leváltása, új vagyonkezelő kinevezése vagy a trustokirat módosítása, amennyiben mégis, úgy őt általában protectornak nevezik.⁵⁸⁹

Az irányított trusttól eltérnek azok az esetek, amikor a vagyonkezelő a tevékenysége körében vesz igénybe szakértőt, harmadik személyt, ugyanis ebben az esetben a vagyonkezelő delegál jogköröket másokra. Míg az irányított trustnál a kijelölt személy saját hatáskörében és felelősségére jogosult döntéseket hozni, addig a származtatott hatáskörű esetében a vagyonkezelő ruház át jogköröket tanácsadókra, akiknek a tevékenységéért teljes felelősséggel tartozik a kedvezményezettek irányában.

Az irányított trust tekintetében az Amerikai Egyesült Államokban eltérő felelősségi rendszerek alakultak ki. Paolo Panico csoportosításában ezek különböző esetei a következők:

- a vagyonkezelőnek fennmarad a teljes fiduciárius felelőssége, pl. Alaszkában;
- a vagyonkezelőnek az ellenőrzés körében van teljes körű felelőssége, pl. a Restatementek és a UTC esetében;
- a vagyonkezelőnek csak a szándékos kötelezettségszegés (*wilful misconduct*) esetén áll fenn a felelőssége, pl. Delaware esetében;
- van ahol a tanácsadó egyúttal köteles társvagyonkezelői pozícióz is betölteni, pl. Floridában;
- és vannak olyan államok is, ahol a vagyonkezelő nem felelős a tanácsadó tevékenységéért, pl. Dél-Dakota, Wyoming és New Hampshire esetében.⁵⁹⁰

A Bahama-szigeteken 2011-ben új szakaszt építettek be a trusttörvénybe, amely bevezeti az amerikai (Colorado, Georgia, Oklahoma, Utah államokban alkalmazott) irányított trust lehetőségét és a befektetésekért lesz felelős a kinevezett személy.⁵⁹¹ Nevisben 2015-ben a Delaware-ben ismert szabályozást vezették be⁵⁹², míg Szamoában lehetővé teszik a vagyonrendelőnek, a protectornak és bármely személynek a felruházását a vagyonkezelő utasítására.⁵⁹³ Szélsőséges eset, hogy Brunei-ben kifejezetten széles jogkört biztosítanak a vagyonrendelőnek, amibe beletartozik a vagyonkezelő bármilyen tárgykörben való utasításának joga is.⁵⁹⁴

d) A vagyonkezelő elmozdításának és kijelölésének joga

A vagyonkezelő elmozdításának és új vagyonkezelő kinevezésének joga szintén több esetben szerepel azokban a trusttörvényekben, amelyek kitérnek a protector tisztségének szabályozására. A belize-i törvény kifejezetten rögzíti ezeket a jogokat⁵⁹⁵, és ezzel megegyező szabályozást tartalmaz a nevisi⁵⁹⁶, illetve a dubaji⁵⁹⁷ és a katari is.⁵⁹⁸

⁵⁸⁹ PANICO: i. m. 480.

⁵⁹⁰ PANICO: i. m. 481sk.

⁵⁹¹ A Bahama-szigeteki Trustee Act 1988 módosítása, a Trustee Amendment Act 2011 új Sec. 81A.

⁵⁹² Nevisi International Exempt Trust (Amendment) Ordinance 2015, Art. 9.

⁵⁹³ Szamoai Trusts Act 2014, Art. 47.

⁵⁹⁴ Brunei International Trust Order 2000, Sec 4(1)(2).

⁵⁹⁵ „(1) The terms of the trust may provide for the office of protector of the trust.

(2) The person shall have the following powers –

(a) unless the terms of the trust shall otherwise provide the power to remove a trustee and to appoint a new or additional trustee;

(b) such further powers as are conferred on the protector by the terms of the trust or by this Act”.

Belize-i Trusts Act 1992, Art. 16.

⁵⁹⁶ Nevis-i International Exempt Trust Ordinance 1994, Sec. 9(2), amely a törvény 2015. évi módosítása után is fennmaradt.

⁵⁹⁷ DIFC Trust Law 2005, Art. 68(2)(c)–(d).

e) További jogkörök

A protector eljárása tekintetében nem pusztán személyes, hanem fiduciárius kötelezettség jelentkezik. Ez annyiban szigorúbb, hogy köteles időszakonként megfontolni, hogy gyakorolja-e a jogát, míg a személyes kötelezettség esetében ez csak lehetőség számára. Kifejezetten fiduciárius kötelezettség a vagyonkezelő elmozdítása, új kinevezése, még akkor is, ha a protector maga is kedvezményezett a trustban.⁵⁹⁹ A protector jogköre kiterjedhet további, így pl. a trust fizetéseképtelensége esetén a szükséges intézkedések megtételére. A protector pozíciójának fiduciárius jellege folytán igényt tarthat díjazásra, amit a bíróság számára megítélhet.

Egyes törvények kifejezetten részletes felsorolást tartalmaznak a protector jogkörére, így pl. a máltai⁶⁰⁰, a labuani⁶⁰¹, a barbadosi⁶⁰². Hasonló a Brit Virgin-szigeteki⁶⁰³, amely annyiban biztosít több jogot, hogy nem csak a vagyonkezelő, hanem a kedvezményezett kizárását és újnak a felvételét is lehetővé teszi. Ehhez hasonló a Bahama-szigeteki⁶⁰⁴, amivel szinte teljesen megegyezik a dubaji⁶⁰⁵, illetve tartalmilag azonos a szamoai⁶⁰⁶, a mauritiusi⁶⁰⁷, és a katarai is.⁶⁰⁸ A San Marinó-i jogszabály a protector (*guardiano*) jogkörébe helyezi a trust vagyon megváltoztatásának jogát is.⁶⁰⁹

Az Amerikai Egyesült Államokban egyes tagállamok szabályozása kifejezetten rögzíti, hogy a protector jogosult lehet módosítani a trust egyes szabályait vagy akár meg is szüntetni a trustot.⁶¹⁰

A protector jogköre kiterjedhet a kedvezményezett és az elérendő cél védelmére is. A Cook-szigeteki szabályozás a protector számára lehetővé teszi, hogy képviselje a kiskorú, a nem teljesen cselekvőképes, vagy még meg sem határozott kedvezményezett érdekeit.⁶¹¹ Ha a trust ilyen személyek javára jött létre, akkor kötelező a protector vagy más személy kinevezése (*nominated person*) a vagyonkezelő bármely tevékenységéhez való hozzájárulás megadása céljából vagy mulasztás engedélyezése érdekében. A kajmán-szigeteki STAR esetében a kedvezményezettek megillető jogokat a kikényszerítő (*enforcer*) gyakorolja. Az enforcer szerepe annyiban tér el a protectortól, hogy az enforcer esetében a kedvezményezettek joga a trust kikényszerítésére korlátozás alá esik, míg a protector esetében nem. Véltetően a kajmán-szigeteki szabályozás ihlette meg a San Marinó-i törvény megalkotóit is, mivel a jogszabályba bekerült, hogy amennyiben nincs kedvezményezettje a trustnak úgy kötelező *guardiano* kijelölése.⁶¹² Hasonló a helyzet a magáncélú trustok

⁵⁹⁸ QFC Trust Regulations Art. 65(2)(C)–(D).

⁵⁹⁹ PANICO: *i. m.* 530.

⁶⁰⁰ Máltai Trusts and Trustees Act, Sec. 24A(2).

⁶⁰¹ Labuani Trusts Act, Sec. 35(3).

⁶⁰² Barbadosi International Trusts Act 1995, Sec. 26(2).

⁶⁰³ Brit Virgin-szigeteki Trustee Ordinance 1961, az 1993. évi módosítása után, Sec. 86(2).

⁶⁰⁴ Bahama-szigeteki Trustee Act 1998, Sec. 81.

⁶⁰⁵ DIFC Trust Law 2005, Sec. 6J8(2).

⁶⁰⁶ Szamoai Trusts Act 2014, Sec. 21(6).

⁶⁰⁷ Mauritiusi Trusts Act 2001, Art. 24.

⁶⁰⁸ QFC Trust Regulations. Art. 65(2).

⁶⁰⁹ San Marinó-i Trust 2010, Act, Sec. 52(5).

⁶¹⁰ Alaszka (Alaska Stat. § 13.36.370(b)(1-4.)), Arizona (Ariz. Rev. Stat. Ann. § 14-10818(b)(1-5)), Idaho [Idaho Code Ann. § 15-7-501(6)], Missouri (Mo. Ann. Stat. § 456-8-808), South Dakota (S. D. Cidified Laws § 55-1B-6), Wyoming (Wyo. Stat. Ann. § 4-10-710).

⁶¹¹ Cook-szigeteki International Trusts Act 1984, Art. 21.

⁶¹² San Marino-i Trust Act 2010, Sec. 52(2).

esetében, ahol a protectornak biztosítanak kereshetőségi jogot a trust kikényszerítésére. Ilyen a szabályozás Belize, Nevis és San Marino esetében.⁶¹³

Megjegyzendő, hogy szinte valamennyi, a protector tisztségét szabályozó törvény mentesíti a vagyongazdálkodót a felelősség alól, ha a protector hozzájárulásával, irányításával végezte a tevékenységét.

1.5.4. A protector kereshetőségi joga

A protector jogköréhez kapcsolódóan kérdéses, hogy van-e kereshetőségi joga. David Hayton professzor szerint mindig szükséges, hogy legyen olyan személy, aki kikényszeríti a vagyongazdálkodóval szemben a kötelezettségének teljesítését („*enforcer principle*”).⁶¹⁴ A vagyongazdálkodó saját magát is kijelölheti a trust kikényszerítésére jogosultat, illetve halála esetére is meghatározhatja azt. Ez különösen akkor bír jelentőséggel, ha a kedvezményezett pl. még meg sem született vagy kiskorú. Ilyen esetben a vagyongazdálkodó által kinevezett személy valójában egyfajta vagyongazdálkodónak vagy gondnoknak, őrző személynek, *guardian*nek tekinthető.⁶¹⁵ Ehhez azonban az is fontos, hogy legyen kereshetőségi joga, rendelkezzen *locus standi*val. Olyan személy hiányában, akinek felperesi legitimációja lenne, a vagyongazdálkodó nem lenne számon kérhető.⁶¹⁶

Az esetjogból megemlíthető egy Puerto Ricó-i ügy, amelyben az Amerikai Egyesült Államok kerületi bírósága egyértelműen akként foglalt állást, hogy a protectornak van felperesi perbeli legitimációja.⁶¹⁷ Ennek alapjául az szolgált, hogy a trust létesítő okirata rögzítette a protector keresetindítási jogát. Olyan esetben viszont, amikor a protector maga módosította a trust létesítő okiratát és építette bele a jogát perindításra, a bíróság nem adott perindítási jogot a protectornak.⁶¹⁸

1.6. A vagyongazdálkodó különleges jogai civiljogi és vegyes jogrendszerekben

1.6.1. A vagyongazdálkodó tulajdonjogának fenntartása

Az *alter ego* trust, a *living trust*, illetve a vagyongazdálkodó részére egyébként jogköröket fenntartó trust párhuzamba állítható a civiljogi jogrendszerekben kialakult alakatlan trusttal (*shapeless trust*).⁶¹⁹ Az alakatlan trust jellegzetessége, hogy nem határozza meg a jogszabály azt, hogy a kezelt vagyon tulajdonjogát át kell-e ruházni a vagyongazdálkodóra. Ebből eredően akár a vagyongazdálkodó is maradhat tulajdonos, vagyis a vagyongazdálkodó csak a vagyon kezelésére kap jogosultságot, de a tulajdonos továbbra is a vagyongazdálkodó marad. Ugyanakkor törvényi előírások biztosítják azt, hogy a kezelt vagyon elkülönítésre kerüljön a vagyongazdálkodó saját vagyonától.

A *shapeless trust* konstrukciója Izraelben (részben) és a Kínai Népköztársaságban is megjelenik. Izraelben az 1979. évi Trust Law alapján lehetséges az, hogy a vagyongazdálkodó maradjon a kezelt vagyon tulajdonosa.⁶²⁰ A trust létesítéséhez tehát nem feltétlenül szükséges

⁶¹³ PANICO, i. m. 562.

⁶¹⁴ THOMAS-HUDSON: i. m. 1119.

⁶¹⁵ HAYTON: *Developing* (i. m.) 103.

⁶¹⁶ HAYTON: *Developing* (i. m.) 106.

⁶¹⁷ A US District Court for Puerto Rico ítélete a *Shelden v Trust Company of the Virgin Islands Ltd* (5351 Supp 667 (D Puerto Rico 1982) ügyben).

⁶¹⁸ A District Court of South Carolina ítélete a *Schwartz v Wellin*, 2014 WL 1572767 (DSC 17 April 2014) ügyben.

⁶¹⁹ Az elnevezés Lupoi nevéhez kötődik. Maurizio LUPOI, *The shapeless trust and company management*. 3 Trust & Trustees (1995), 15.

⁶²⁰ HOFRI: *Shapeless* (i. m.). 145.

a vagyon tulajdonjogának átruházása.⁶²¹ Ehhez hasonló a Trust Law of China 2001, amely nem írja elő azt, hogy a vagyonrendelő köteles átruházni a kezelendő vagyon tulajdonjogát a vagyonkezelő részére.⁶²² A szakirodalomban sem tisztázott, hogy pontosan ki lesz a kezelt vagyon tulajdonosa, azonban a legtöbb érv mellett szól, hogy a vagyonrendelő marad az.⁶²³ Ebből eredően a vagyonkezelő nem lesz tulajdonos, ugyanakkor köteles a kezelt vagyont az egyéb vagyonától elkülöníteni.⁶²⁴ Megjegyzendő, hogy a törvény utolsó tervezete esetében döntött úgy a jogalkotó, hogy a kezelt vagyon tulajdonjogát ne kelljen a vagyonrendelőnek a vagyonkezelő részére átruháznia. Ennek részben oka lehet a kínai kultúrában a tulajdon átruházásához fűződő pszichológiai hozzáállás⁶²⁵, és a kínai tulajdonjogi berendezkedés sajátosságából eredően az állami tulajdon védelme is. Szintén befolyással bírt erre a konstrukcióra az, hogy a kínai polgári jogban nem ismerik az osztott tulajdon lehetőségét.⁶²⁶

Grúziában a törvény nem írja elő a kezelt vagyon tulajdonjogának átruházási kötelezettségét, de a vagyonkezelő a vagyont saját nevében kezeli a vagyonrendelő költségére és kockázatára⁶²⁷, és egyúttal a vagyon hasznai is a vagyonrendelőt illetik meg. Ezen túlmenően a vagyonelkülönítésre vonatkozóan különös szabályt sem tartalmaz a grúz polgári törvénykönyv.

Az alaktalan trusthoz részben hasonlóak azok a jogalkotói megoldások, ahol kötelező jelleggel a vagyonrendelő marad a tulajdonos. Oroszországban a vagyonrendelés alapján a vagyon átruházása nem terjed ki a vagyon tulajdonjogának átruházására⁶²⁸, vagyis a szabályozás elsősorban a megbízási szerződéshez hasonlítható. Litvániában vagyonkezelői jog idegen dologbeli jog, melynek sajátosságát képezi, hogy a tulajdonjoggal párhuzamosan áll fenn.⁶²⁹ Indonéziában a vagyonkezelő valójában ügynökként, pontosabban bizományosként jár el a vagyonrendelő megbízásából és képviselőként, nem válik a kezelt vagyon tulajdonosává.

Ezek a trusthoz hasonló jogintézmények jelentősen eltérnek az angolszász koncepciótól. Kritikaként lehet megfogalmazni, hogy ilyen esetben valóban trust jön-e létre? Az angolszász trusttal szemben ebben az esetben ugyan nem jön létre kettős tulajdonjog, azonban a Hágai Egyezmény alapján az ilyen jogi konstrukciót is trustként kell elismerni, ugyanis az egyezmény csak azt kívánja meg, hogy a vagyon kerüljön a vagyonkezelő kezelésé alá.⁶³⁰

Ezeknek a civiljogi konstrukcióknak előnye, hogy a vagyonrendelő széles körben tarthat fenn magának jogokat a kezelt vagyonra. A tulajdonjog átruházása nélküli vagyonkezelés a vagyonrendelő számára ilyen szempontból kedvezőbb jogi megoldás, mint

⁶²¹ A trust „a relationship to property by virtue of which a trustee is bound to hold the same, or to act in respect thereof, in the interest of a beneficiary or for some other purpose”. Izraeli Trust Law 1979, Sec. 1. Lásd ehhez WEISMAN: *i. m.* 376. LUPOT: *Trusts (i. m.)* 279.

⁶²² A jogszabály a vagyonrendelő részéről az átruházás vonatkozásában a „*weituo*” kifejezést használja, ami az ügynöki és a megbízási szerződésnél nyer máshol alkalmazást, és nem értendő bele a tulajdonjog vagy egyéb jog átruházása. HA: *i. m.* 142. LEE: *Conceptualizing (i. m.)* 659. REID: *Conceptualising (i. m.)* 9. A trustvagyon megszerzésére a „*qude*” kifejezést használja a trustról szóló jogszabály, amely kifejezés az ügynöki szerződésnél szerepel olyan értelemben, hogy az ügynök átadja a vagyont a megbízó részére. REID: *Conceptualising (i. m.)* 9³⁵. HO: *Trust law in China*. 192. skk. HO-LEE-JINPING: *i. m.* 46.

⁶²³ LEE: *Conceptualizing (i. m.)* 75. Gao PEIJI – Paul KRUGER: *Asset Securitisation in the PRC*. 6 Business Law International (2005). 170. Az ezzel ellentétes álláspontra lásd Kai LYU: *Re-Clarifying China's Trust Law: Characteristics and New Conceptual Basis*. 36 Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Review (2015) 455.

⁶²⁴ Kínai Trust Law 2010, Art. 15.

⁶²⁵ HA: *i. m.* 144.

⁶²⁶ LEE: *Conceptualizing (i. m.)* 656. BEHNES: *i. m.* 57.

⁶²⁷ Grúz ptk. 725. §-a.

⁶²⁸ Orosz ptk. 1012. §.

⁶²⁹ Litván ptk. 4.106. §-a.

⁶³⁰ Hágai Egyezmény Art. 2.

azok, ahol a tulajdonjoga megszűnik a vagyonkezelési jogviszony létrehozásával. Ugyanakkor ami előny, az egyben hátrány is, mivel hitelezőivel szemben nem nyújt védelmet a vagyonkezelési jogviszony létesítése.

1.6.2. A tulajdonos nélküli vagyon

A másik végletet az a jogi megoldás jelenti, ahol a tulajdonos nélküli vagyon koncepciója került alkalmazásra. A québeci szabályozás esetében a *fiducie* létesítése azzal jár, hogy nem áll fenn a kettős tulajdonjog, mint az angol jogban és sem a vagyonrendelő, sem a vagyonkezelő nem rendelkezik tulajdonjoggal⁶³¹, a vagyonkezelőnek csak kezelési joga van.⁶³² A trust egy tulajdonos nélküli vagyon konstrukcióját jelenti, amelynek önálló jogalanyiséga van⁶³³, vagyis sem a vagyonrendelőnek, sem a vagyonkezelőnek vagy a kedvezményezettnek nincs dologi jogi jogosultsága rajta.⁶³⁴ Mivel a trust ingyenes vagyonátruházáson alapul, ezért nincs joga a vagyonrendelőnek azt visszavonni. Ebből eredően a vagyonrendelő vagyonából teljesen kikerül a kezelt vagyon, arra vonatkozóan nincs lehetősége különböző irányítási jogokat fenntartani magának. A vagyonkezelőnek a kötelezettsége, hogy tájékoztatást adjon a vagyon kezeléséről, lojálisan járjon el, ne kerüljön érdekellentétbe és kizárólag a trust céljának megfelelően járjon el.⁶³⁵

A cseh ptk. szabályai a québeci koncepciót követik. A trust létesítésével a vagyonrendelő tulajdonjoga megszűnik a kezelt vagyonon és ettől kezdve tulajdonos nélküli vagyon lesz⁶³⁶, amit a vagyonkezelő a kedvezményezettek javára kezel.⁶³⁷ A trust létrejötte után a vagyonrendelő semmilyen jogcímen nem rendelkezhet a trustvagyonnal, amely így a vagyonkezelő által a kedvezményezettek javára kezelt tulajdonos nélküli vagyonnak minősül.⁶³⁸ A vagyonrendelő és a kedvezményezett csak ellenőrzési jogot gyakorolhat a kezelt vagyont tekintetében. Ezen túlmenően csak a bíróság utasíthatja a vagyonkezelőt bizonyos cselekmények megtételére. A cseh szabályozás azonban annyiban eltér a québecitől, hogy a vagyonrendelő bármikor megszüntetheti a vagyonkezelési jogviszonyt vagy felmentheti a vagyonkezelőt és új vagyonkezelőt jelölhet ki. A vagyonrendelőnek ezen túlmenően jogában áll szándéknyilatkozatot (*letter of wishes*) tenni, ellenben nem utasíthatja a vagyonkezelőt.⁶³⁹

⁶³¹ REID: *Patrimony* (i. m.) 27.

⁶³² „A trustee has the control and the exclusive administration of the trust patrimony, and the titles relating to the property of which is composed are drawn up in his name; he has the exercise of all the rights pertaining to the patrimony and may take any proper measure to secure its appropriation. The trustee acts as the administrator of the property of others charged with full administration.” Québeci ptk. Art. 1278.

⁶³³ DONOVAN WATERS: *The Future of the Trust from a Worldwide Perspective*. In Hayton (ed.): *The International* (i. m.) 873.

⁶³⁴ *Patrimony by appropriation, autonomous and distinct, un patrimoine d'affectation autonome et distinct* Québeci ptk. Art 1261. A kezelt vagyon „a saját lábán áll”. JOHN B. CLAXTON: *Language of the Law of the Trust*. 62 *Revue de Barreau* (2002) 284.

⁶³⁵ CUMYN: *The Quebec* (i. m.) 72. Lásd továbbá FUGLINSZKY Ádám: *A polgári jogi felelősség útjai vegyes jogrendszerben. Québec, Kanada*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2010. 88. skk. R. H. MANKIEWICZ: *La Fiducie Québécoise et la Trust de Common Law*. 12 *Revue de Barreau de la Province de Québec* (1952). 16.

⁶³⁶ Cseh ptk. 1448. § (3) bekezdése.

⁶³⁷ „The ownership of the assets of the Trust Fund shall be vested in its own name on account of the fund trustee, property in the Trust Fund is neither the property manager or property of the founder, or the property of the person to be filled from the trust.” Cseh ptk. 1448. § (3) bekezdés.

⁶³⁸ A trustvagyon tulajdonjogát a saját nevén és számlán kell nyilvántartani, a trustvagyon tulajdonjoga sem a vagyonkezelőt, sem a vagyonrendelőt nem illeti meg. Cseh ptk., 1448. § (3) bekezdése. RONOVSKÁ-PIHERA: *i. m.* 648 skk. RONOVSKÁ: *i. m.* 203. skk. RONOVSKÁ-LAVICKÝ: *i. m.* 639.

⁶³⁹ Cseh ptk. 1463–1466. §-ai.

1.6.3. A protector és hasonló tisztségek

Egyes törvények kifejezetten nevesítik a protector kijelölésének lehetőségét, pl. Franciaországban (*protecteur*), a Cseh Köztársaságban, Romániában, San Marinóban. San Marinóban a célra rendelt trust esetében kötelező is a protector kijelölése, amennyiben személyek javára létesítették a trustot, úgy a protectort csak a kedvezményezettek közül lehet kijelölni.

Más országokban valamilyen hasonló, a vagyonkezelő tevékenységét ellenőrző személy kijelölésére adnak lehetőséget, pl. Mexikóban. Kiemelést érdemel a szabályozás Japánban, ahol többféle esetben is lehetőség van ellenőrző személy kirendelésére. Alapos okból a kedvezményezett és a vagyonrendelő is kérheti a bíróságtól vagyonfelügyelő (*inspector*) kirendelését.⁶⁴⁰ Ezenkívül a törvény szabályozza azt az esetet is, ha a trustnak nincs kedvezményezettje, és ilyen időszakra ügyvivő személy (*trust caretaker*) kijelölését írja elő, aki a kedvezményezett jogait gyakorolhatja.⁶⁴¹ Az ügyvivő kijelölését a trust létesítő okirata szabályozhatja, ennek hiányában a bíróság jogosult erre. Emellett lehetőség van felügyelő (*trust supervisor*) kijelölésére, ha kérdéses a kedvezményezett személye.⁶⁴² A felügyelő saját nevében, de a potenciális kedvezményezett javára köteles eljárni.⁶⁴³

Megítélésem szerint a protector tisztségének kifejezett törvényi rendelkezés hiányában is van létjogosultsága a civiljogi és vegyes jogrendszerű országok vagyonkezelési jogában. Mint azt a louisianai joggyakorlat is alátámasztja, a kijelölés alapja a vagyonrendelő képviselete lehet a jogviszonyban, amelynek azonban korlátja lehet a képviseleti jog megszűnése a képviselt, vagyis a vagyonrendelő halála miatt. Ebből eredően az ilyen ellenőrző személy a funkcióját csak részben tudja betölteni, mivel számos esetben éppen az lenne a feladata, hogy a vagyonrendelő halálát követően a kiskorú vagy még meg sem született kedvezményezett érdekeit képviselve ellenőrizze a vagyonkezelő tevékenységét. A protector jogainak szintén korlátját képezi, hogy csak a vagyonrendelő származtatott jogkörében járhat el, vagyis utasításadási vagy vétőjoga csak akkor van, ha az a vagyonrendelőt is megillette.

Magyarországon a bizalmi vagyonkezelési jogviszony kapcsán idén került sor egy ilyen funkciójú új tisztség létesítésének törvényi szintű legitimációjára. A Ptk. legújabb módosítása ugyanis *expressis verbis* lehetővé teszi az eddig csak a tételes jogi háttér nélkül, a gyakorlatban alkalmazott protector tisztségének alkalmazását a bizalmi vagyonkezelési jogviszonyok esetében.⁶⁴⁴ A bizalmi vagyonkezelés jogintézményének a Ptk.-ban történt szabályozását követően a magyar gyakorlat is alkalmazni kezdte ezt az intézményt és a protector jogkörét szerződéssel állapította meg.⁶⁴⁵ A tisztség szerződéses szabályozásának jogszerűsége tekintetében bírósági tesztre ez ideig nem került sor, azonban határozott véleményem szerint a Ptk.-nak az ügyleti képviseletre vonatkozó szabályait alapján nem kifogásolható a kialakult gyakorlat.

⁶⁴⁰ Japán Trust Act 2006, Art. 46. és 145.

⁶⁴¹ Japán Trust Act 2006, Art. 123 – 130.

⁶⁴² Japán Trust Act 2006, Art. 131.

⁶⁴³ Japán Trust Act 2006, Art. 138.

⁶⁴⁴ A Ptk. 6:325. §-a a következő (4) bekezdéssel egészült ki: „A vagyonrendelő a halála vagy jogutód nélküli megszűnése esetére a szerződésben kijelölheti a vagyonrendelőt megillető jogok gyakorlására jogosult és a vagyonrendelőt terhelő kötelezettségek teljesítésére köteles személyt. A kijelölésnek a vagyonkezelőhöz intézett nyilatkozattal történő elfogadása esetén a kijelölt személyt a vagyonrendelő jogai és kötelezettségei illetik meg, illetve terhelik abban a körben, amelyben a szerződés e jogait és kötelezettségeit nem korlátozta.” Az egyes törvényeknek az üzleti környezet jogi versenyképességének növelése érdekében szükséges módosításáról szóló 2017. évi LXI. törvény 23. §-a, amely 2017. június 14-én lépett hatályba.

⁶⁴⁵ Ld. ehhez B. SZABÓ-ILLÉS-KOLOZS-MENYHEI-SÁNDOR: *i. m.* 293.

A magyar szabályozás kapcsán a protector jogkörei – összehasonlítva a common law országokban kialakultakkal – a következőkre terjedhetnek ki. A „magyar protector” tisztségét betöltő személy véleményezési, tanácsadói jogköre szerintem egyértelműen fennállhat. Megítélésem szerint ez egy kifejezetten hasznos hatáskör, ami a gyakorlatban elterjedhet Magyarországon is olyan esetekben, amikor valamilyen különös szakértelmet igénylő kérdéskör merül fel vagy éppen ellenkezőleg, a bizalmi vagyongazdálkodási vállalkozás tevékenységét ellenőrizheti a vagyongazdálkodóval szemben a bizalmi személy. A hozzájárulási és vétójognak a magyar gyakorlatban való alkalmazása elsőre aggályokat vet fel, hiszen a vagyongazdálkodó nem utasíthatja a vagyongazdálkodót. Ugyanakkor meglátásom szerint a hozzájárulás és vétó joga szűkebb terjedelmű, mint az utasításadási jog, ezért ezt fenntarthatja magának a vagyongazdálkodó, így értelemszerűen a protectort is felruházhatja ilyen jogkörrel. A magyar szabályozás csak a vagyongazdálkodó jogköreinek telepítését teszi lehetővé az ellenőrző személyre, így a Ptk. kógens előírása alapján, miszerint a vagyongazdálkodó nem utasítható⁶⁴⁶, megítélésem szerint a protector sem kaphat ilyen jogkört. A vagyongazdálkodó visszahívási és új vagyongazdálkodó kijelölésének jogát viszont lehetne a protectorra telepíteni, mivel az a vagyongazdálkodót is megilleti.⁶⁴⁷ Erre különösen azért lehet szükség, mert egyébként a vagyongazdálkodó halálát követően új vagyongazdálkodó kijelölésére a kedvezményezett kérelme alapján a bíróság jogosult.⁶⁴⁸ Egy ilyen élethelyzetre megfelelőbb megoldást kínálhat a protector intézménye a vagyongazdálkodó kijelölési és visszahívási jogával felvértezve.

A magyar szabályozás vonatkozásában fontos lehet a bizalmi vagyongazdálkodási szerződés esetleges módosítási jogának a protectorhoz való telepítése. A Ptk. nem ad külön szabályban megoldást a vagyongazdálkodási jogviszonyt létesítő okirat módosítására a vagyongazdálkodó halálát, jogutód nélküli megszűnését követő időszakra. Külön szabály nélkül valójában csak a bírósági szerződésmódosításra irányadó általános szabályt lehet alkalmazni.⁶⁴⁹ Ez a szabály azonban aggályokat vet fel, kérdéses, hogy a „fél” kategóriájába a kedvezményezettet biztosan bele kell-e érteni, valamint figyelembe kell venni azt is, hogy ez a szabály a szerződésmódosításokra irányadó, így csak kiterjesztő értelmezése mellett van lehetőség a végrendeletre vagy egyoldalú jognyilatkozattal létrehozott vagyongazdálkodási jogviszonyra alkalmazni. Tekintettel arra, hogy a vagyongazdálkodás hosszabb távra tervezett jogviszony, amely esetében a körülmények lényeges megváltozása várható, ezért indokoltnak tűnik, hogy ilyen esetekben a vagyongazdálkodásról szóló okirat módosítható legyen. Mivel a vagyongazdálkodó és a kedvezményezett nem utasíthatja a vagyongazdálkodót⁶⁵⁰, így csak a jogviszonyt létesítő okirat módosításával érhető el az, hogy pl. a létesítő okiratban rögzített, idővel veszteséges befektetés helyett a vagyongazdálkodó mást válasszon és módosítsa a vagyongazdálkodási körét. A vagyongazdálkodó halálát, jogutód nélküli megszűnését követően pedig az okirat módosítására sincs lehetőség, ezért kifejezetten az ilyen élethelyzetekben lehet alkalmas a protector arra, hogy a vagyongazdálkodótól származtatott jogkörében a vagyongazdálkodóval közösen módosítsa a szerződést.

A magyar szabályozás alapján a protector a vagyongazdálkodótól származtatott jogában eljárva akkor lesz jogosult a perindításra, ha ehhez a felperesi legitimációja biztosított.⁶⁵¹ Megítélésem szerint különös jelentőségű ezzel kapcsolatban a vagyongazdálkodótól származó felhatalmazottság, és gyakorlati szempontból a protector felperesi legitimációját a vagyongazdálkodási okiratban érdemes biztosítani.

⁶⁴⁶ Ptk. 6:316. §.

⁶⁴⁷ Ptk. 6:325. § (1) bekezdése.

⁶⁴⁸ A Ptk. 6:325. § (2) bekezdése.

⁶⁴⁹ Ptk. 6:192. §

⁶⁵⁰ Az ún. *letter of wishes* jogi megítélésével kapcsolatban ld. B. SZABÓ-ILLÉS-KOLOZS-MENYHEI-SÁNDOR: *i. m.* 100.

⁶⁵¹ A Pp. 48. §-a, illetve a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 33. §.

A jogalkotó elegáns megoldást választott a protector jogkörének kialakítására azzal, hogy gyakorlatilag a vagyonrendelőre bízta, hogy saját jogköréből mit kíván delegálni rá. Ez a megoldás az egyes külföldi megoldásokhoz képest sok esetben rugalmasabb és a mindennapi gyakorlatban könnyebben alkalmazható, a jogászok számára egyértelműen értelmezhető kodifikációs technika. A jogalkotó ugyanakkor óvatos volt, nem adott nevet az új tisztségnek, a joggyakorlatra bízva ezt a feladatot. Mivel a gondnok, gyám, vagyonfelügyelő terminológiák foglaltak már a magyar magánjogban, ezért ennek kialakítása még várat magára. Talán nevezhetnénk ezt „bizalmi vagyonfelügyelőnek”. Az egyszerű megoldások a leginkább célravezetők az életben, így talán ez a kifejezés adja vissza leginkább a tisztség tényleges tartalmát. Kifejezetten „bizalmi” a tisztség, mivel a vagyonrendelő halála után jut szerephez, amikor az őt kinevező személy már saját maga nem ellenőrizheti és „vagyonfelügyelő”, mivel a vagyonkezelő tulajdonában álló kezelt vagyon megfelelő felhasználását ellenőrzi.

2. A vagyonrendelő hitelezőivel szembeni védelem

A vagyonrendelőnek a vagyonkezelést befolyásoló, arra irányítást vagy akár rendelkezést biztosító jogai sok esetben szinte továbbra is tulajdonosi helyzetet biztosítanak és a vagyonkezelő szerepe valójában névlegessé teszik. Ehhez képest azonban a vagyonelkülönítési szabályok alapján a vagyonrendelő nem lesz jogilag tulajdonos, jogosult, vagyis a hitelezői számára a kezelt vagyon nem szolgál fedezetül. Az alábbiakban azoknak az élethelyzeteknek az áttekintésére kerül sor, amelyekben a vagyonrendelő hitelezőinek követeléseivel szemben biztosít védelmet a trust szabályozása.

2.1. A vagyonrendelő visszavonási jogának jogi természete

Általános szabály az angolszász jogban, hogy megszűnik a trust a létesítő okiratban meghatározott időtartam lejártával, feltétel bekövetkeztével, a cél elérésével, a kezelt vagyon kimerülésével, a vagyonrendelő és a kedvezményezett megállapodásával, illetve, ha a trust megvalósítása jogellenesnek vagy közérdekbe ütközőnek minősül. Ezek mellett megszűnik a trust akkor is, ha a vagyonrendelő kikötötte magának a visszavonás jogát (*revocation*) és azt még életében gyakorolja.⁶⁵²

A vagyonrendelő által fenntartott jogok, különösen a visszavonás joga tekintetében az angolszász jogirodalom és a joggyakorlat is ingadozott, hogy személyhez fűződő hatalmasságnak („*power*”) vagy vagyoni („*property*”) jognak minősül-e. Ez a kérdés különösen a vagyonrendelő fizetéseképtelensége esetében bír jelentőséggel. Általánosságban az állapítható meg, hogy ez alapvetően csak személyes jog, még pontosabban hatalmasság, de nem tekinthető vagyonnak. Ugyanakkor ez a jog átruházható, vagyis a vagyonrendelő fizetéseképtelensége esetén a végrehajtó megkaphatja és gyakorolhatja azt.⁶⁵³

A kajmán-szigeteki precedensjog alapján a vagyonrendelő fizetéseképtelensége esetén a bíróság kirendelhet csődgondnokot (*receiver*) a vagyonrendelő jogainak gyakorlására.⁶⁵⁴ A bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik, hogy in personam határozattal éljen a jog

⁶⁵² A Paul v Paul [(1882) 20 Ch D 742] ügyben a házastársak által a házassági vagyontöbbség céljából létrehozott trustot is megszüntethetetlennek ítélte a bíróság, bár a házasságot a felek felbontották. HUDSON: *Understanding (i. m.)* 30.

⁶⁵³ PANICO: *i. m.* 76. skk.

⁶⁵⁴ Council a Tasarruf Mevduati Sigorta Fonu v Merrill Lynch Bank and Trust Company (Cayman) Ltd. (2011) UKPC 17).

gyakorlójával szemben,⁶⁵⁵ csőd esetében a vagyonrendelő jogai ugyanis automatikusan a csődvagyon kezelőjére került átruházásra. Pl. abban az ügyben, ahol Al-Sabah sejk csődbe ment a Bahama-szigeteken, és a felső bíróság (*High Court of Bahamas*) megkereste a kajmán-szigeteki nagybíróságot (*Grand Court of Cayman Islands*), hogy automatikusan ruházzák át a trust visszavonásának jogát a csődgondokra, amely jog két kajmán-szigeteki trusttal kapcsolatban illette meg az adóst, a bíróság eleget tett a kérésnek, amit megerősített a Court of Appeal és a Privy Council is.⁶⁵⁶ A vagyonrendelői jogok, jogkörök átruházhatók, vagyis a vagyonrendelő fizetéseképtelensége esetén a csődgondnok megkaphatja azokat,⁶⁵⁷ más oldalról megközelítve, a fizetéseképtelen adós csődgondnok nemcsak a csődvagyonba tartozó vagyontárgyakra szerezhet jogot, hanem minden olyanra, ami az equity alapján vagyonnak számít.⁶⁵⁸

Smellie, a kajmán-szigeteki Nagybíróság főbírája első fokon nem találta átruházhatónak a trust visszavonásának jogát. Az ő megítélése szerint a vagyon (*property*) és a hatalmasság (*power*) két eltérő jogi fogalom. Attól még, hogy valakinek joga van arról dönteni, hogy övé legyen egy vagyontárgy, az még nem tartozik a vagyonába jobban, mint annak a lehetősége, hogy írjon egy könyvet vagy énekeljen egy dalt. A hatalmasság ugyanis csak egy személyhez kötött lehetőség arra, hogy valaki valamit tegyen.⁶⁵⁹ Smellie főbíró szerint törvényi rendelkezés szükséges ahhoz, hogy valamit vagyonnak lehessen tekinteni, vagyis a vagyon általános fogalma azzal kibővíthető legyen. Másrészt azt is hangsúlyozta, hogy a jog átruházására akkor kerülhet sor, ha az olyan széles körű, diszkrecionális, ami a tulajdonjoggal ér fel, továbbá a jogosultnak nincs szüksége semmilyen hozzájárulásra az átruházáshoz, vagyis szabadon dönthet arról.

A *Tasarruf* ügyben Smellie főbíró álláspontját a Privy Council felülírta és három fő megállapítást tett. A személyes jog, mint a trust visszavonásának joga, vagyonnal felérő jognak („*tantamount to property*”) tekinthető az equityn alapuló végrehajtás céljából. A visszavonás joga a csődgondnok részére delegálható, valamint a bíróságnak mérlegelési joga van arra, hogy kijelöljön csődgondnokot és a visszavonás jogát átruházza rá.⁶⁶⁰ A kijelölés joga átruházható, ha a személynek nincs bizalmi (*trust* vagy *confidence*) kötelezettsége más irányában.⁶⁶¹ További szempont, hogy a visszavonás jogának átruházása és a csődgondnok kijelölése harmadik személyek (hitelezők, a trust kedvezményezettjei) érdekében történjen.⁶⁶² A *Tasarruf* ügyben hozott ítéletet azóta több eseti döntésben is követték.⁶⁶³ Érdekes és a

⁶⁵⁵ *Pattni v Ali* (2006) UKPC 51, *Bandone v Sol Properties* (2008) CILR 301). PANICO: i. m. 75.

⁶⁵⁶ *Al-Sabah v Grupo Torras* (2005) UKPC 1.

⁶⁵⁷ PANICO: i. m. 76. skk.

⁶⁵⁸ „[T]he jurisdiction to appoint a receiver by way of equitable execution permitted of gradual and incremental development, and in particular was not limited to choses in action which were presently available for legal execution. The appointment of a receiver was not limited to such property as might be taken in execution, but extends to whatever is considered in equity to be assets”. *Masri v Consolidated Contractors International (UK) Ltd* (No.2) (2009) QB 450 (CA).

⁶⁵⁹ „Not two ideas can well be more distinct the one from another than those of »property« and »power«. This is a »power«, and nothing but a »power«. A »power« is an individual personal capacity of the donee of the power to do something. That it may result in property becoming vested in him is immaterial; the general nature of the power does not make it property. The power of a person to appoint an estate to himself is, in my judgement, no more his »property« than the power to write a book or to sing a song. The exercise of any one of those three powers may result in property, but in no sense which the law recognizes are they »property«”. A *Tasarruf* ügyben meghozott ítélet indokolása. (2009) CILR 324.

⁶⁶⁰ (2009) QB 450 (CA)) para 59–60.

⁶⁶¹ „Where the power is tantamount to an ownership, and does not involve any confidence or personal judgement and no act personal to the donee is required to be performed, it may be executed by attorney in the same manner as a fee-simple may be conveyed by attorney.” PANICO: i. m. 78.

⁶⁶² PANICO: i. m. 79.

⁶⁶³ ⁶⁶³ A Brit Virgin-szigeteki felsőbb bíróság 2013 július 5-én, a *Dalemont Ltd v Alexander Gennadieveh Senatorov and Riggels Enterprises Ltd* [Calim No BVIHC (Com)] 149 of 2011] ügyben hozott ítéletében és a

magyar jogi dogmatikával nem feltétlenül vág egybe az osztrák joggyakorlat, amire Panico hívja fel a figyelmet. Ausztriában az Oberster Gerichtshof a 2006. április 26-i döntésében az alapítvány alapítójának jogait, így a kuratórium tagjainak visszahívási jogát is vagyoni értékkel bíró jognak (*vermögenswertes Recht*) minősítette és az alapító hitelezőinek végrehajtási jogot adott arra.⁶⁶⁴

2.2. A kötelesrészi igény

*„Hogyan szerezhethet érvényt akaratának egy halott, mégha egy másik ember igénybevételével is? Bár úgy tűnik, hogy tiszteletben tartjuk a halott szándékát, bolondok lennénk annak megfelelően tenni.”*⁶⁶⁵

Az amerikai és az angol jog között jelentős eltérés van a végrendelkezési szabadság terén. Az angol jogban normann hatásra sokáig a primogenitúra érvényesült, az ingatlanok tekintetében nem volt lehetőség végrendelkezni.⁶⁶⁶ Ehhez képest az ingóságok esetében az egyházi bíróságok gyakorlata alapján, római jogi hatásra, az örökhagyó túlélő házastársa és gyermekei javára kötelesrészt állapítottak meg.⁶⁶⁷ A végrendelkezési jog korlátozása, illetve az örökösödési adó nem volt népszerű, ezért azt a *use* intézményével kerülték ki. Az 1535-ben elfogadott *Statute of Uses*, majd az 1540. évi *Statute of Wills* radikális változást eredményezett és lehetővé tette a végintézkedést, bár korlátozásokkal, az ingatlanokra nézve is.

Az angol jogfejlődés a végrendelkezési szabadság irányába haladt, azzal a korlátozással, hogy az Egyesült Királyságban a rászoruló hozzátartozók irányában az örökhagyó eltartási kötelezettségét (*family maintenance system*) írta elő. Az angol rendszert követik a Brit Nemzetközösség államai, így különösen Új-Zéland, Ausztrália és Kanada egyes területein.⁶⁶⁸

Ehhez képest 1800 körül valamennyi észak-amerikai állam eltörölte az elsőszülött kötelező öröklési jogát, mint összeegyeztethetlent a demokratikus köztársasági eszmékkel.⁶⁶⁹ A spanyol és francia fennhatóság alatt álló területeken, így Louisianában, Új-Mexikóban és Texasban a kötelesrész azonban továbbra is fennmaradt.⁶⁷⁰

Az amerikai megközelítést számos érveléssel támasztják alá. Az embereket az is motiválja a vagyonuk felhalmozása során, hogy szabadon dönthetnek annak sorsáról a halálukat követő időre. Ha nem így lenne, akkor az emberek nem törekednének a megélhetésükhöz szükséges vagyonnál többet összegyűjteni, hiszen úgysem rendelkezhetnek arról haláluk esetére.⁶⁷¹ Továbbá az individuális jogokhoz tartozik, hogy az emberek meghatározhassák örököseiket.

JSC VTB Bank v Skurikhin [2015] EWHC 2131 (Comm)] ügyben az angol High Court is ilyen szellemben döntött.

⁶⁶⁴ OGH, 26.04.2006, 3 Ob 217/05 s, 3 Ob 16/06 h. PANICO: i. m. 81.

⁶⁶⁵ „How, possibly, can the ‘use’ of a dead person, albeit through the use of another, have normative force? Though we appear to respect the intentions of the dead, we may be fools to do so”. James E. PENNER: *The Idea of Property Law*. Clarendon Press, Oxford, 1997. 99.

⁶⁶⁶ „Solut deus heredem facere potest, non homo”. G. D. G. HALL: *The Treatise on the Laws and Customs of the Realm of England Commonly Called Glanvill*. Clarendon Press, Oxford, 1965. (VII, ch. 1.) 71.

⁶⁶⁷ POLLOCK–MAITLAND, i. m. 350. skk.

⁶⁶⁸ Joshua C. TATE: *Caregiving and the Case for Testamentary Freedom*. 42 University of California, Davis (2008) 140.

⁶⁶⁹ TATE: i. m. 155.

⁶⁷⁰ Texasban 1856-ban, míg Új-Mexikóban 1889-ben törölték el a kötelesrészi igényt. Jelenleg csak Louisina (és Puerto Rico) ismeri az intézményt, bár Louisianában is csak jelentős korlátozásokkal (pl. nagykorú leszármazó esetében nem). Részletesen lásd TATE: i. m. 137. skk.

⁶⁷¹ Daniel B. KELLY: *Restricting Testamentary Freedom: Ex Ante Versus Ex Post Justifications*. 82 Fordham Law Review (2013). 1127.

Emellett fontos érv, hogy napjainkban a szülők elsősorban a gyermekek oktatásán keresztül valósítanak meg generációs vagyónáruházzást, ellentétben a 19. századi felfogással, amikor elsősorban az ingatlanvagyon átöröklítése segítette a leszármazók megélhetését. Szintén érvként hozzák fel az amerikai hagyatéki eljárás hiányosságait, elsősorban az ilyen ügyekben bíróként eljáró személyek jogi képzettségének hiányát.⁶⁷²

Kelly a végrendelezési szabadság előnyei közé sorolja, hogy az örökhagyó megelégedettségére szolgál, hiszen ő dönthet a vagyona sorsáról, ami altruizmusát erősíti. A vagyon felhalmozását és befektetését is ösztönzi az arról való rendelkezés lehetősége, ellenkező esetben az emberek akár felélnék vagyonukat, ha nem annak a személynek juttathatnák, akinek szeretnék. Szintén fontos érv, hogy az örökhagyó rendelkezik megfelelő információról a család, rokonság tagjainak szükségleteiről, ő tudja jobban eldönteni, hogy kinek milyen mértékű juttatás szükséges. A végrendelezés egyúttal a családi kapcsolatok erősítését is szolgálja, hiszen a leszármazó, házastárs számára fontos, hogy az örökhagyó végrendeleti juttatásából ne kerüljön mellőzésre.⁶⁷³ Másrésről, ha a jog nem engedi kizárni meghatározott személyeknek az örökségből való részesedését, akkor ez akár azzal is járhat, hogy az örökhagyó a vagyontárgy megsemmisítését fogja elrendelni vagy azt még életében megteszi.⁶⁷⁴

A civiljogi jogrendszerek sajátossága a kötelesrészi igény előírása, ami jelentős mértékben megnehezíti a vagyontervezés lehetőségét. Erre kínáltak megoldást a nemzetközi trustsabályokat bevezető államok. A Kajmán-szigeteken jött létre először olyan törvényi rendelkezés, amely ezzel szemben védelmet kívánt nyújtani⁶⁷⁵, és amit számos más ország követetett, jelentős jogalkotói versenyt hozva létre. A kajmán-szigeteki szabályozás lényege⁶⁷⁶, hogy a trustra a helyi jogszabályok irányadók és csak azok alapján lehet elbírálni a trust létesítő okiratának érvényességét. A külföldi jogok érvényesülését kizárják, és a kötelesrészt nem ismeri el a helyi jog, így a kötelesrészi igényre vonatkozó külföldi ítéletek sem végrehajthatók. Ezt a modellt követi számos ország, kisebb-nagyobb eltérésekkel, pl. a Bahama-szigetek, Guernsey, Jersey, Man sziget, Ciprus, Cook-szigetek, Bermuda, Szamoa. Csekélyebb mértékű védelmet biztosít Mauritius, Szingapúr, Hongkong. Egyes országok esetében a kajmán-szigeteki modell került átvételre, azonban figyelembe véve a Hágai Egyezmény egyes rendelkezéseit is. Ilyen Turks- és Caicos-szigetek, Belize, Labuan, Barbados, Nevis és Dubaj.⁶⁷⁷

Ezzel szemben a Hágai Egyezmény kötelező jelleggel előírja, hogy a kötelesrész iránti igény felülírja az adott országbeli trustsabályokat. Ezzel kapcsolatban várható, hogy a jövőben jelentős kollíziós kérdések merülnek fel.⁶⁷⁸ Másrésről, ha a kezelt vagyon olyan országban található, amely elismeri a kötelesrész iránti igényt, úgy hiába létesítették a trustot olyan állam joghatósága alatt, ahol kizárják annak érvényesítését, mert a *lex situs* alapján a helyi bíróság helyt ad a kötelesrészre jogosult követelésének. Abban az esetben viszont, ha a vagyon olyan államban van, ahol a kötelesrészt nem ismerik el, pl. common law országban, akár külön, ún. „tűzfal törvényhozás” (*firewall legislation*) nélkül is lehetőség van arra, hogy a kötelesrész iránti igény ne legyen érvényesíthető.⁶⁷⁹

Egyes országok olyan szabályozást próbáltak kialakítani, amely alapján megőrzi a vagyonvédelem terén a kedvező jogszabályi környezetet, de egyúttal a nemzetközi egyezmények alapján fennálló kötelezettségeiket sem sértik meg. Gibraltáron a kajmán-

⁶⁷² Részletesen lásd TATE: *i. m.* 154. skk.

⁶⁷³ KELLY: *i. m.* 1174 skk.

⁶⁷⁴ *Eyerman v Mercantile Trust Co*, 524 S.W.2d, 201. KELLY: *i. m.* 1174.

⁶⁷⁵ *Trusts (Foreign Element) Law* 1987.

⁶⁷⁶ *Kajmán-szigeteki Trust Law*, 2011. évi módosítás, Art. 89.

⁶⁷⁷ Az egyes országok szabályozásának részletes elemzését ld. PANICO: *i. m.* 577. skk.

⁶⁷⁸ Ennek részletes elemzését ld. PANICO: *i. m.* 611. skk.

⁶⁷⁹ PANICO: *i. m.* 572.

szigeteki tűzfalszabályozást vették alapul, de kezelték a Hágai Egyezményrel való konzisztenciát is.⁶⁸⁰ A másik véglet a Man szigeti, ahol védelmet biztosítanak a kötelesrészi igényrel szemben, teljesen figyelmen kívül hagyva a Hágai Egyezményt.⁶⁸¹

A jelen kutatásnak nem célja annak részletes áttekintése, hogy mely országokban milyen feltételek és szabályok szerint ismerik a kötelesrész intézményét és az annak kiadása iránti igényt (*action de réduction, azione di riduzione, Herabsetzungsklage*). Megjegyzendő azonban, hogy a legtöbb európai uniós tagállam számára a Brüsszel IV szabályai irányadók, kivéve az Egyesült Királyságot, Írországot és Dániát, így a kötelesrész iránti igény kizárásának lehetősége különös jelentőséggel bír.⁶⁸²

2.3. Fedezetelvonás

„[A]z embernek igazságosnak kell lennie a hitelezőivel, mielőtt bőkezű a családjával”.⁶⁸³

2.3.1. Az angol joggyakorlat

A vagyonvédelmi trust sajátossága, hogy a vagyonrendelő hitelezői nem támaszthatnak igényt a kezelt vagyponra. A common law-ban nem ismert a római jogi alapokon nyugvó *actio Pauliana* szabálya. Ehhez hasonló szellemű jogszabály volt azonban III. Edward 1376-ban meghozott törvénye⁶⁸⁴, amely feltételhez kötötte a családtagok és barátok részére történő ajándékozást a hitelezők megkárosításának megelőzése érdekében. VII. Henry is hasonló szabályt alkotott a csalárd ajándékozással kapcsolatban.⁶⁸⁵ Az angol jogban a *Statute of Elizabeth 1571*, a liberalizált kamatozó kölcsönök érvényesítése érdekében a bankárok lobbyja miatt elfogadott jogszabály, a hitelezői követelések fedezetének elvonását büntetőjogilag szankcionálta.⁶⁸⁶ Ez határozta meg a fizetéseképtelenséget és jogellenesnek minősítette a vagyon elidegenítését függetlenül az adós szándékosságától. A törvény megsértését eredetileg börtönbüntetéssel szankcionálták. Ezt a szabályt fenntartotta az 1925. évi *Property Act*⁶⁸⁷, majd az 1986. évi *Insolvency Act* is. Az angol szabály, illetve ennek módosított változata mai napig hatályos a Brit Nemzetközösség országaiban, így Új-Zélandon, Ausztráliában, Hongkongban, Szingapúrban, Belize-ben és a Brit Virgin-szigeteken.

Az angol joggyakorlat szerint a csalárd elidegenítésre hivatkozva akár olyan hitelező is előterjeszthetett igényt, akinek még nem is állt fenn követelése az elidegenítés idején. Meghatározó jogeset volt a *Re Butterworth* ügy, amikor egy pék vagyonának jelentős részét trustba helyezte el a felesége és gyermekei javára majd egy fűszerüzletet vásárolt, amelyet a pékséggel együtt üzemeltetett. A vagyonrendeléssel egyidejűleg valamennyi hitelezőjét kifizetette. A fűszerüzlet hat hónap után csődbe ment, ezért eladta azt ugyanazon az áron,

⁶⁸⁰ Man szigeti Trusts (Private International Law) Act 2015.

⁶⁸¹ Részletesen lásd PANICO: *i. m.* 618. skk.

⁶⁸² Regulation (EU) No 650/2012 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and acceptance and enforcement of authentic instruments in matters of succession and on the creation of a European Certificate of Succession. (Brüsszel IV).

⁶⁸³ „[A] man must be just to his creditors before he can be generous to his family”. PANICO: *i. m.* 643.

⁶⁸⁴ Stat 50 Ed III, c6 (1376).

⁶⁸⁵ Stat 3 Hen VII, c 4 (1487).

⁶⁸⁶ Fraudulent Conveyances Act 1571 (13 Eliz 1, c 5), más néven Statute of 13 Elizabeth vagy Statute of Elizabeth 1571. A törvény részletes elemzését lásd BENKE József: *Krisis és fedezetelvonás*. Menedzser Praxis, Budapest, 2016. 192. skk.

⁶⁸⁷ „Save as otherwise provided in this section, every conveyance of property made, whether before or after the commencement of this Act, with intent to defraud creditors is voidable at the instance of any person thereby prejudiced.” Law of Property Act 1925, Sec. 172(1).

amennyiért vásárolta. Csődeljárást indítottak ellene, mivel az adósságai jóval meghaladták a péküzletben lévő vagyonát. A Court of Appeal döntése szerint a trust érvénytelen volt. Lord Jessel bírósági titkár véleménye szerint nem lehet oly módon egy bizonytalan kimenetelű üzletet kezdeni, hogy előtte valaki minden vagyonát egy trustba helyezi, ezzel az új üzlet kockázatát a hitelezőire telepíti.⁶⁸⁸ Az angol joggyakorlatban tehát időbeli korlát nélkül, jövőbeni hitelezők számára is lehetővé tették az elidegenítés, illetve a vagyonrendelés megtámadását, és a hitelezők megkárosításának irányára utaló szándék vonatkozásában a bizonyítási teher az átruházóra hárult.

2.3.2. A fedezetelvonás elleni szabályok az Amerikai Egyesült Államokban

Az Amerikai Egyesült Államokban a csalárd elidegenítés, a fedezetelvonás szabályozása négy forrásból származik. Az angol *Statute of Elizabeth 1571* képezi itt is az első ilyen tárgyú törvényt. A törvény jelenleg hat tagállamban hatályos. Ezt a törvényt egészítette ki a *Twyne* ügy⁶⁸⁹, amelyben a csalárdság jegyeit fektették le, mint a fedezetelvonás bizonyítékait. A második forrás a *Uniform Fraudulent Conveyance Act* (UFCA)⁶⁹⁰, amit eredetileg 1918-ban fogadtak el és huszonöt tagállam vezette be. Ez szolgált alapul az 1978. évi csődjogi reformtörvénynek (*Bankruptcy Reform Act*) és jelenleg négy tagállamban, valamint az Amerikai Virgin-szigeteken hatályos. A harmadik forrást az 1984-ben megalkotott *Uniform Fraudulent Transfer Act* (UFTA) jelenti,⁶⁹¹ amely a UFCA módosítását eredményezte és negyven tagállam – valamint a District of Columbia – alkalmazza. Ezt módosította a *Uniform Voidable Transactions Act* (UVTA), ami egyúttal a törvény átnevezésével is járt 2014-ben. A negyedik jogalkotásnak a szövetségi csődkódex tekintendő,⁶⁹² amely lehetővé teszi a fedezetelvonóügylettel szemben a megtérítési igény alkalmazását a tagállami szabályozásokban.⁶⁹³ Szintén ez a jogszabály ad alapot arra, hogy a csődgondnok (*bankruptcy trustee*) a csalárdul elidegenített vagyontárgyak visszakövetelése érdekében fellépjen.⁶⁹⁴ Külön jogszabály alapján kétéves határidő áll rendelkezésre a vagyon elidegenítéstől számítva a kereset benyújtására.⁶⁹⁵

⁶⁸⁸ „The principle of *Mackay v Douglas* (1872) LR 14 Eq 106 and that line of cases, is this, that a man is not entitled to go into a hazardous business and immediately before doing so settle all his property voluntarily upon trust, the object being this: »If I succeed in business, I make a fortune for myself, If I fail, I leave my creditors unpaid. They will bear the loss«. That is the very thing which the Statute of Elizabeth was meant to prevent. The object of the settlor was to put his property out of the reach of his fortune creditors. He contemplated engaging in this new trade and he wanted to preserve his property from his future creditors. That cannot be done by a voluntary settlement.” Re Butterworth (1882) 19 Ch D 588, 598–9. A *Mackay v Douglas* (1872) LR 14 Eq, 106, 122 ügyben a bíróság a következőket mondta ki: „I read it thus: that if a man does it with a view of being indebted at a future time, that is, with a view to a state of things in which he may become indebted, that makes it fraudulent, just as if he were indebted at the time.” Idézi PANICO: *i. m.* 122.

⁶⁸⁹ *Twyne's case*, 76 Eng Rep. 809, 812 (Star Chamber 1601).

⁶⁹⁰ Uniform Fraudulent Conveyance Act, 7A-2 U.L.A. 2 (1918).

⁶⁹¹ Uniform Fraudulent Transfer Act, 7-A U.L.A., 266 (1999).

⁶⁹² Title 11 of the United States Code, közismert nevén (United States) Bankruptcy Code. Az Amerikai Egyesült Államok alkotmánya (Article 1, Section 8, Clause 4) hatalmazta fel a kongresszust szövetségi szintű csődtörvény megalkotására. Először 1800-ban, majd 1841-ben, 1843-ban, 1867-ben került sor ilyen törvény megalkotására, amely utóbbit 1874-ben módosítottak és 1878-ban hatályon kívül helyezték. Az első modern csődtörvény 1898-ban lépett hatályba (*Nelson Act*). A jelenleg hatályos törvényt 1978-ban fogadták el és 1979-ben lépett hatályba. Számos módosítása volt az elmúlt időszakban, a legjelentősebb a Bankruptcy Abuse Prevention and Consumer Protection Act 2005 (BAPCPA) volt.

⁶⁹³ United States Bankruptcy Code, Sec. 544(b).

⁶⁹⁴ United States Bankruptcy Code, Art. 548.

⁶⁹⁵ A módosított BAPCA. Részletesen lásd Michael A. SPIELMAN – Kahn KLEINMAN: *Understanding Asset Protection Planning*. American Bar Association Section of Real Property, Probate & Trust Law, 18th Annual Estate Planning Symposium, Young Lawyers Institute, Washington D.C., 2007. 6.

A fedezetelvonásnak két tipikus megjelenési formája van. Egyrészt történhet szándékosan a hitelezői igény érvényesítésének megakadályozása, késleltetése, illetve a fedezet elsikkasztása érdekében. Meghatározó tényállási eleme a vagyon elidegenítése, aminek az adós vagyonából kell történnie a meghatározott törvényi határidőn belül és az adós kifejezett szándékával a hitelezői igény elvonására. Ahhoz, hogy a szándékosságot bizonyítani tudja a hitelező, a common law alapján hét különböző tényállási elem valamelyikének kell fennállni:

- nem megfelelő ellenérték;
- a felek közötti családi, baráti vagy egyéb közeli kapcsolatot;
- az átruházott vagyontárgy birtokának, hasznainak vagy használatának fenntartása az adós részére;
- az adós pénzügyi helyzete az elidegenítés előtt és után;
- a pénzügyi nehézség bekövetkezte utáni ügyletek motívumának vagy eljárásának megléte vagy halmozott hatása;
- az események általános kronológiája;
- az ügylet titkossága.

Az UFTA alapján ilyen ok lehet:

- a vagyon átruházása bennfentes ügyletnek minősül;
- az adós az átruházást követően birtokot vagy más ellenőrzési jogot tartott fenn magának;
- leplezett vagy titkos volt az átruházás, illetve a kötelezettségvállalás;
- az átruházás előtt már perbe vonták az adóst vagy perrel fenyegették;
- az átruházás az adós valamennyi vagyontárgyára kiterjedt;
- az adós megszökött;
- az adós elsikkasztotta a vagyont;
- aránytalanul kisebb ellenszolgáltatást kapott az adós a vagyonátruházásért;
- az adós fizetéseképtelen volt az átruházás időpontjában vagy utána;
- az átruházás röviddel az adós tartozása előtt vagy után történt;
- jelentős vagyontárgyakat ruházott át az adós a záloghitelező részére, aki az adóssal bennfentes kapcsolatban álló személy részére továbbruházta azt.

A fedezetelvonó ügylet lehet vélelmezett is, ha az adós vagyonában a csökkenés a törvényi határidőn belül indokolatlanul aránytalan ellenérték fejében valósul meg, illetve amikor az adós fizetéseképtelen vagy szándékosan nem egyenlíti ki a tartozását esedékességgkor.

A fedezetelvonó ügylettel szemben alkalmazható jogkövetkezmények vonatkozásában az UFCA különbséget tesz a már lejárt és a még nem esedékes követelések között. Lejárt tartozás esetén a hitelező megtámadhatja vagy kérheti a fedezetelvonó ügylet érvénytelenségének megállapítását, illetve kérheti az adós vagyontárgyainak zár alá vételét. Még nem esedékes követelés esetében csődgondnok kirendelését kérheti az adós vagyontárgyaira és kérheti az adós eltiltását a vagyona feletti rendelkezésről, továbbá kezdeményezheti az elidegenítő ügylet érvénytelenségének megállapítását, és ezeken túlmenően bármely egyéb, a bíróság által elrendelhető intézkedést indítványozhat. Az UFTA nem tesz különbséget a lejárt és még nem esedékes követelések között. Egységesen azt teszi lehetővé, hogy az átruházást vagy kötelezettségvállalást megtiltsa a bíróság, zár alá vételt rendeljen el, eltiltsa az adóst a rendelkezési jog további gyakorlásától, csődgondnok kerüljön

kirendelésre, illetve bármely más, az eset körülményeitől függően igénybe vehető jogorvoslatot megvalósítson.⁶⁹⁶

Fontos kiemelni, hogy a bíróság megsértése (*contempt of court*) merül fel, ha valaki a bírósági ítélet végrehajtását zavarja, megakadályozza vagy megghiúsítja.⁶⁹⁷ Ezzel szemben védekezésül szolgál, ha az ítélet végrehajtása lehetetlen, de az adott személy önmaga által létrehozott lehetetlenülés nem jelent kimentési okot. Azzal, ha az adós a vagyonában, annak összetétele tekintetében a saját maga számára kedvező módosulást előidéző ügyletet hajt végre, jogszerűen gyakorolja a tulajdonjogát, még ha a hitelező számára a követelésének érvényesítése kedvezőtlenebb is lesz.⁶⁹⁸

2.3.3. A nemzetközi trustjoghatóságok gyakorlata

Az offshore trustjoghatóságok az angol és amerikai jogban ismert hitelezőbarát rendszer helyett adósbarát megoldást kínáltak és kínálnak különböző formában. Ebben élen járt a Cook-szigetek, ahol Barry Engel denveri prominens vagyonsvédelmi jogász szerkesztette meg a törvénymódosítás szövegét. A jogszabály előírja⁶⁹⁹, hogy a vagyonrendelő joga alapján a Cook-szigeteki trust vagy nemzetközi trust nem érvénytelen a vagyonrendelő csődje, fizetéseképtelensége, felszámolása esetén sem. Egyedüli kivételt képez ez alól a nemzetközi társaság létesítése.⁷⁰⁰ A csalárd elidegenítés érvénytelenítésére csak szűk körben van lehetőség, ha a vagyonrendelő elsődleges szándéka hitelezők megkárosítására irányult és fizetéseképtelen volt.⁷⁰¹ Az érvénytelenítéshez annak bizonyítása szükséges, hogy a vagyonrendelő első szándékkal (*principal intent*) kívánta az adott hitelezőt megkárosítani. A bizonyítási teher a hitelezőre hárul⁷⁰², és a bizonyítéknak az észszerű kétségen túlinak („*beyond reasonable doubt*”) kell lennie⁷⁰³, ami a legmagasabb elvárás büntetőügyekben, és nem a lehetőségek egyensúlyán („*balance of probabilities*”) kell nyugodnia, amit egyébként polgári jogi ügyekben alkalmaznak.⁷⁰⁴ A fedezetelvonás tekintetében a csalárdság jellemzőit kell figyelembe venni, amire bizonyíték lehet:

- a trust létesítése vagy abba vagyon átruházása a hitelezői igény keletkezését követő két éven belül történt;
- a vagyonrendelő a kezelt vagyonra vagy annak hasznára valamilyen jogot fenntart magának vagy hasznai
- a vagyonrendelő egyúttal kedvezményezett, vagyonkezelő vagy protector;

⁶⁹⁶ SPIELMAN–KLEINMAN: i. m. 7.

⁶⁹⁷ A bíróság megsértése történhet tiszteletlenséggel és a bírósági határozat szándékos végre nem hajtásával. Ennek szankciója pénzbírság és akár szabadságvesztés is lehet. Ez a common law országokban általánosan érvényesülő szabály.

⁶⁹⁸ Grupo Mexicano de Desarrollo, S.A. v. Alliance Bond Fund Inc., 527 US 308 (1999).

⁶⁹⁹ Cook-szigeteki International Trusts Amendment Act 1989, Sec. 13A.

⁷⁰⁰ A Cook-szigeteki International Companies Act 1981-82 alapján.

⁷⁰¹ „Where it is proven beyond reasonable doubt by a creditor that an international trust settled or established or property disposed to an international trust –

(a) was so settled, established or disposed by or on behalf of the settlor with principal intent to defraud that creditor of the settlor, and

(b) did at the time such settlement, establishment or disposition took place render the settlor insolvent or without property by which that creditor's claim (if successful) could have been satisfied, then such settlement, establishment or disposition shall not be void, or voidable and the international trust shall be liable to satisfy the creditor's claim out of the property which, but for the settlement, establishment or disposition, would have been available to satisfy the creditor's claim and such liability shall only be to the extent of the interest that the settlor had in the property prior to settlement, establishment or disposition and any accumulation to the property (if any) subsequent thereto.” Cook-szigeteki International Companies Act 1981-82, Sec. 13B(1).

⁷⁰² Cook-szigeteki International Companies Act 1981-82, Sec. 13B(7) alapján.

⁷⁰³ Cook-szigeteki International Companies Act 1981-82, Sec. 13B(1)(a) alapján.

⁷⁰⁴ Vö. Statute of Elizabeth.

- a trust létesítésének vagy abba vagyron átruházásnak időpontjában a hitelező már bírósági eljárást kezdeményezett.⁷⁰⁵

Az adós fizetéseképtelensége esetére a törvény előírja, hogy ha az adós vagyona a tisztességes piaci értéken („*fair market value of the settlor's property*”) fedezi a hitelezői követeléseket, akkor nem lehet csalárdságról beszélni.⁷⁰⁶

Ezt az adósbarát szabályozást kompenzálja, hogy a vagyonkezelők közül legalább egynek helyi, engedéllyel rendelkező cégnek kell lennie és a cég köteles meggyőződni arról, hogy a kezelt vagyon legális forrásból származik. Ezen túlmenően eskü alatti nyilatkozatot (*affidavit*) kell felvenni, amelyben a vagyonrendelő nyilatkozik arról, hogy a vagyonrendelés után is fizetőképessé marad. Szintén hitelezői érdekeket szolgál az az előírás, hogy a trustot nyilvántartásba kell venni. A hitelezők közül a vagyonrendelést követően keletkező igényekkel rendelkezők, vagyis a jövőbeniek ki vannak zárva a perindításból.⁷⁰⁷ A vagyonrendelés idején fennálló hitelezői igények esetében akkor nem áll fenn a csalárdság esete⁷⁰⁸, ha a hitelezői követelés peresíthetőségét követő két éven túl kerül sor a trust létesítésére. Emellett szigorú keresetindítási határidőt határoz meg a törvény azzal⁷⁰⁹, hogy a hitelező köteles a trust létesítését követő egy éven belül megindítani a peres eljárást. Tehát nem a tudomásszerzés, hanem a trust létesítésének időpontja irányadó, mint ezt a *Pacific Heritage Bank v Radke* ügyben hozott döntés is megerősíti.⁷¹⁰ Amennyiben a hitelező sikeresen támadja meg a trust létesítését, akkor csak a meglévő trustvagyonból nyerhet kielégítést, vagyis nem kerül sor az eredeti állapot helyreállítására.⁷¹¹ Ez egyúttal azt is jelenti, hogy csak a hitelezők egyedi igényének adnak helyt és a trust létrehozása előtti helyzet nem kerül visszaállításra.

A Cook-szigeteki szabályozást követte a nevisi⁷¹², ahol 1994-ben kifejezetten hatályon kívül helyezték a *Statute of Elizabeth 1571* rendelkezéseit a nemzetközi trustok vonatkozásában.⁷¹³ A határidő Nevisen először három, majd 2015-től egy évben került meghatározásra.⁷¹⁴ Szintén a Cook-szigeteki szabályok irányadók arra, hogy a hitelezők csak a trustvagyonból kereshetnek kielégítést, a jövőbeni hitelezők szintén kizárásra kerültek.⁷¹⁵ Egyes szabályok a kajmán-szigeteki előírások mentén kerültek kialakításra, míg a 2015. évi módosítás delaware-i mintára bevezette a *flee clause*-t.⁷¹⁶ Ez alapján, ha külföldi bíróság ítéletében kötelezi a vagyonkezelőt, úgy az automatikusan a vagyonkezelői tisztsége megszűnésével jár és helyette a trust okirata szerint, vagy ha abban erről nincs rendelkezés, akkor a bíróság által kerül új vagyonkezelő kinevezésre. A külföldi bírósági ítéletek elismerése tekintetében szintén a Cook-szigeteki szabályozást követi. A labuani szabályozás is a Cook-szigeteki mintájára került kialakításra, akárcsak a szamoai.⁷¹⁷

A belize-i trust törvény sokkal egyszerűbben szabályozza ezt a kérdéskört azzal, hogy teljes mértékben kizárja külföldi ítélet alapján a trustvagyonra vonatkozóan bármilyen igény

⁷⁰⁵ 13B(5) irányadó (badges of fraud).

⁷⁰⁶ Cook-szigeteki International Companies Act 1981-82, Sec. 13B(1)(b). Vö. Butterworth ügy.

⁷⁰⁷ Cook-szigeteki International Companies Act 1981-82, Sec. 13B(4).

⁷⁰⁸ Cook-szigeteki International Companies Act 1981-82, Sec. 13B(3).

⁷⁰⁹ Cook-szigeteki International Companies Act 1981-82, Sec. 13B(3)(b).

⁷¹⁰ *Pacific Heritage Bank v Radke* (1994) CKHC 8.

⁷¹¹ Cook-szigeteki International Companies Act 1981-82, Sec. 13B(1).

⁷¹² PANICO, i. m. 667.

⁷¹³ International Exempt Trust Ordinance 1994, Art. 49

⁷¹⁴ A nevisi szabályozás eredetileg azonos volt a Cook-szigetekivel, de hároméves határidőt biztosított, majd a nevisi International Exempt Trust (Amendment) Ordinance 2015 ezt egy évre csökkentette. PANICO: i. m. 667.

⁷¹⁵ Nevisi International Exempt Trust Ordinance, Sec. 24(4).

⁷¹⁶ Nevisi International Exempt Trust Ordinance s 35A(b), ami átveti a Delaware Code § 3572(g) szabályát.

⁷¹⁷ PANICO: i. m. 670.

érvényesítését.⁷¹⁸ A szabály hatékonyságát fejezi ki a belize-i legfelsőbb bíróság egyik ítélete, ahol Gonzales bíró hangsúlyozza, hogy a belize-i szabályozás immunitást teremtett a külföldi ítéletekkel szemben és ez által maximálisan védi a trust bizalmas jellegét.⁷¹⁹

Cipruson a trusttörvény szintén tartalmaz vagyonvédelmi rendelkezést.⁷²⁰ A jövőbeni hitelezők kizárásra kerültek, szándékos csalárdságot kell bizonyítani és kétéves keresetindítási határidő áll rendelkezésre. A törvény kizárja külföldi ítélet elismerését, vagyis új pert kell indítani ciprusi bíróság előtt.⁷²¹ Ez alól azonban kivételt képez az Európai Unió tagállamában hozott ítélet.⁷²² A mauritiusi törvény a belize-i és ciprusi szabályozást követi.⁷²³

A Man szigeten nincs különleges vagyonvédelemre vonatkozó jogszabályi előírás, leszámítva a család elidegenítéséről szóló 1736-ban meghozott törvény rendelkezéseit.⁷²⁴ Ez egyértelműen előírja, hogy mindennemű fedezetelvonó elidegenítés érvénytelen és hatálytalan a hitelezők irányában.⁷²⁵ Ez a szabályozás annyiban tér el az angoltól, hogy csak már meglévő hitelezői igény esetében alkalmazható, a jövőbeni hitelezők igényérvényesítését kizárja. Ezen túlmenően a trusttörvény előírja, hogy külföldi ítélet csak akkor ismerhető el és hajtható végre, ha a bíróság így dönt, mert a kedvezményezettek, a trust, illetve a trust megfelelő kezelése érdekében szükségesnek tartja.⁷²⁶

Gibraltárban az angol szabályok érvényesültek 2014-ig⁷²⁷, azóta azonban nincs lehetőség a trustvagyonra igényt támasztani, ha a vagyonrendelés megtörtént, azt nyilvántartásba vették, és a vagyonrendelő sem a vagyonrendeléskor, sem annak következtében nem vált fizetésképtelenné.⁷²⁸

⁷¹⁸ „Where a trust is created under the law of Belize, the Court shall not vary it or set it aside or recognize the validity of any claims against the trust property pursuant to the law of another jurisdiction or the order of a court of another jurisdiction in respect to [...] the claims of creditors in an insolvency”. Belize-i Trusts Act 1992, Sec. 7(6)(c).

⁷¹⁹ A SEC v Swiss Trade and Commerce Trust, Banner Fund International, Lloyd Winburn et al (Action No 85, 1 February 1996) ügyben, ahol Gonzales bíró hangsúlyozta: „Section 7(2) of the Act provides that only a Belize Court has the power to declare a Belize trust invalid. By section 7(6), Belizean trusts are granted specific immunity against the judgments of foreign courts or claims on the laws of any foreign jurisdiction. The whole tenor of the Act is to protect the confidentiality of Belizean trusts and to ensure the exclusive jurisdiction of Belizean courts over such trusts.” Idézi PANICO: *i. m.* 673.

⁷²⁰ Ciprusi International Trusts Law 1992, melynek szövege részben módosult az International Trusts (Amendment) Law 2012-vel.

⁷²¹ Ciprusi International Trusts Law 1992 Sec. 12B

⁷²² Council Regulation (EC) 44/2001 (Brüsszel I), a 2015. január 10-ei Regulation (EU) 1215/2012 (Brüsszel I Recast Regulation).

⁷²³ Mauritiusi Trusts Act 2001.

⁷²⁴ Statute of Fraudulent Assignments 1736 (néha Act of 1737-ként hivatkozzák, mert ekkor került bele a Book of Statutesba).

⁷²⁵ „[A]ll fraudulent assignments or transfers of the debtor’s goods or effects shall be void and no effect against his just creditors, any custom or practice to the contrary notwithstanding.” Statute of Fraudulent Assignments 1736.

⁷²⁶ „[I]f the court so orders for the purpose of protecting the interests of the beneficiaries or the trust or in the interests of the proper administration of the trust”. Man szigeti Trusts (Amendment) Act 2015, Sec 5(2). PANICO: *i. m.* 676.

⁷²⁷ Statute of Elizabeth 1571 érvényesült az English Law (Application) Act alapján. A Bankruptcy Ordinance 2014. évi módosítása során a Statute of Elizabeth szabályai hatályon kívül helyezésre kerültek

⁷²⁸ The conditions are:

- (a) under or by virtue of the disposition, the property becomes settled property;
 - (b) the settlor is an individual;
 - (c) the settlor is not insolvent at the date of the disposition;
 - (d) the settlor does not become insolvent in consequence of the disposition; and
 - (e) the disposition is registered in accordance with the requirements of regulations made under subsection (5).
- Gibraltári Insolvency Act 2011, Subsec. 419A(2). PANICO *i. m.* 677.

A Kajmán-szigeteken 1989-ben került eltörlésre a *Statute of Elizabeth 1571*.⁷²⁹ A kajmán-szigeteki szabályozás szolgált modellként a Bahama-szigeteken, és a Turks- és Caicos-szigeteken, valamint Barbadoson. A kajmán-szigeteki szabályozás sajátossága, hogy minden vagyónátruházás megtámadható, ha a hitelezők megkárosítására irányuló szándékkal és értéken alul történt.⁷³⁰ A szabály alapján hitelezőnek az minősül, akinek követelése áll fenn az adóssal szemben, vagyis a feltételhez kötött követelés nem tartozik ebbe a körbe. Értéken alulinak számít az, ha ingyenes vagy jelentősen értéken aluli a vagyónátruházás.⁷³¹ Emellett a vagyónátruházásnak a hitelező megkárosítására kell irányulnia, amit a hitelezőnek kell bizonyítania.⁷³² A perindítási határidő hat év⁷³³, csakúgy, mint Bermudán, míg a Turks- és Caicos-szigetek esetében három, a Bahama-szigetek kettő. Amennyiben a csalárdság megállapítást nyer, úgy a trust csak annyiban érvénytelen, amilyen mértékben a hitelezői igények kielégítése érdekében ez szükséges. Ehhez képest a Turks és Caicos-szigetek trust törvénye alapján a bíróság diszkrecionális jogkörében dönthet arról, hogy milyen mértékben tartja indokoltnak a trust érvénytelenítését.

A jersey-i trusttörvény nem tartalmaz kifejezett vagyonvédelmi rendelkezést, sőt, kifejezetten előírja, hogy semmi sem akadályozhatja meg a bíróságot abban, hogy parancsot adjon ki a hitelezők megkárosításának elkerülése érdekében.⁷³⁴ A joggyakorlatban az *actio Pauliana* modern szabályai érvényesülnek⁷³⁵, ami a francia jog közvetítése útján (*action paulienne*) került a jersey-i jogba. Hasonló a jogi helyzet a Guernsey esetében is.

Megemlítenő még az ún. *Jones clause* a nemzetközi trustok életében játszik jelentős szerepet. Ez alapján a trust létesítő okiratában a vagyonrendelő arra utasítja a vagyonkezelőt, hogy meghatározott hitelezőtől származó követelést elégítsen ki, vagyis más hitelezői követelésekkel szemben részesítse előnyben. A nemzetközi trustok esetében gyakran alkalmazott kitétel, sokszor a vagyonrendelő érdekkörébe tartozó konkuráló követelések prioritásának elérése érdekében.

2.4. A visszavonási jog és a fedezetelvonás egyes civiljogi és vegyes jogrendszerű országok

2.4.1. A visszavonási jog

Vannak olyan országok, ahol az angol megoldás érvényesül, vagyis a vagyonkezelési jogviszony főszabály szerint nem mondható fel. A Dél-afrikai Köztársaságban a *Braun v Braun and Botha* ügyben sui generis jogintézménynek tekintették a halál esetére létesített trustot⁷³⁶, míg az élők közötti trust tekintetében harmadik személy javára szolgáló szerződésnek (*stipulatio alteri*) minősítették azt.⁷³⁷ A vagyonkezelő a kezelt vagyon tulajdonosa, de terhelt megajándékozott (*donatarius gravatus*) lesz és a kedvezményezett döntésétől függ, hogy azt elfogadja-e vagy sem.⁷³⁸ A konstrukcióból ered, hogy a

⁷²⁹ A Fraudulent Dispositions Law 1989 által.

⁷³⁰ „Subject to the provisions of this Law: every disposition of property made with an intent to defraud and at an undervalue shall be voidable at the instance of a creditor thereby prejudiced”. Kajmán-szigeteki Fraudulent Dispositions Law 1989, Sec. 4(1).

⁷³¹ „[S]ignificantly less than the value of the property.” Kajmán-szigeteki Fraudulent Dispositions Law 1989, Art.2.

⁷³² Kajmán-szigeteki Fraudulent Dispositions Law 1989, Sec. 4(2).

⁷³³ Kajmán-szigeteki Fraudulent Dispositions Law 1989, Sec. 4(3).

⁷³⁴ Trusts (Jersey) Law 1984, Sec. 59(2).

⁷³⁵ Pl. az In re Esteem Settlement and the No. 52 Trust (2002) JLR 53) ügyben.

⁷³⁶ Braun v Braun and Botha, 1984 (2) SA 850 (A) at 859. E-F. François de TOIT: *Jurisprudential milestones in the development of trust law in South Africa's mixed legal system*. In: Smith (ed.): *The Worlds* (i. m.) 258.

⁷³⁷ Commissioner for Inland Revenue v. Estate Crewe (1943 A.D. 656 skk., 675.) SHRAND: i. m. 6. Crookes N.O.v. Watson [1956 (1) S.A. 277 (A.D.)]. HAHLÖ: i. m. 202. WAAL: *The Uniformity* (i. m.) 49.

⁷³⁸ HAHLÖ: i. m. 202. skk. WAAL: *The Uniformity* (i. m.) 349.

vagyonrendelő nem vonhatja vissza egyoldalúan a kezelt vagyont, másrészt, amíg a kedvezményezett azt nem fogadja el, addig a vagyonrendelő és a vagyonkezelő közös megegyezéssel megszüntethetik a vagyonkezelést.⁷³⁹ Mint azt korábban elemeztük, a québeci szabályozás az ingyenes vagyonátruházás miatt nem biztosít felmondási jogot a vagyonrendelőnek. A kínai szabályozás sem ismeri a visszavonható trust intézményét, és a vagyonkezelőnek csak meghatározott feltételek mellett van lehetősége a szerződést megszüntetni. Ennek azonban nincs különösebb jelentősége, mert a jogviszonyban a vagyonrendelő marad a tulajdonos.

Liechtensteinben a vagyonrendelő főszabály szerint a trust rendelését követően nem bír hatással a kezelt vagyona, mivel főszabály szerint a trust nem visszavonható. Mivel azonban ez a szabály diszpozitív, így a vagyonrendelőnek lehetősége van arra, hogy kikösse az egyoldalú visszavonás jogát.

Az egyes dél-amerikai civiljogrendszerű országokban a trust diszpozitív főszabály szerint visszavonható, a vagyonrendelő hitelezőivel szemben nem nyújt védelmet fedezetelvonás esetén.⁷⁴⁰

A skót jog alapján az élők közötti trust rendelését a trustor akkor vonhatja vissza, ha ő az egyedüli kedvezményezett, vagy a kedvezményezettek már nem élnek, illetve nem felderíthetők.⁷⁴¹ Nem felmondható a trust akkor, ha a kedvezményezett ellátására rendelték a trustvagyonba a vagyontárgyat, ugyanakkor a trust célját a bíróság módosíthatja. Kiemelendő, hogy a visszavonás joga a trustor hitelezői által is gyakorolható.

A kötelmi jogon alapuló vagyonkezelési konstrukciók jellemzője, hogy a vagyonrendelő felmondási jogát a jogszabály és a joggyakorlat nem korlátozza, így azok a vagyonrendelő hitelezői által gyakorolhatók. A német és osztrák Treuhand esetében a vagyonrendelőnek kötelmi jogi igényei vannak a vagyonkezelővel szemben, ezért a *pactum fiduciae*-t a vagyonrendelő felmondhatja.⁷⁴² Ez azonban nem eredményezi a kezelt vagyon automatikus visszaszállását a vagyonrendelőre. A svájci bírósági gyakorlatban a megbízás szabályait alkalmazzák a fiduciárius átruházásra, ezért a vagyonrendelő bármikor jogosult a szerződést felmondani⁷⁴³, amely jogot érvényesen kizárni, korlátozni vagy arról lemondani nem lehet.⁷⁴⁴ A tulajdonjogi helyzeten azonban ez sem változtat.

Oroszországban három hónapos határidővel fel lehet mondani a vagyonkezelési szerződést. Szintén jogosult a vagyonrendelő felmondani a szerződést Ukrajnában⁷⁴⁵, Grúziában⁷⁴⁶, a Cseh Köztársaságban⁷⁴⁷, Litvániában és Magyarországon is.⁷⁴⁸ Megjegyzendő, hogy a jogalkotó a magyar szabályozás idején módosításával egyértelművé tette⁷⁴⁹, hogy főszabály szerint a bizalmi vagyonkezelési szerződés felmondható, azonban a szerződésben a vagyonkezelő felmondási joga érvényesen kizárható. Ezzel a magyar szabályozás lehetővé teszi azt, hogy vagyonvédelmi célokra alkalmazzák.

⁷³⁹ Ez utóbbit „Perezius kivételnek” nevezik. Lásd ehhez A. Perezius.: *Prælectiones in duodecim libros Codicis Justiniani*. Ed. nova. Amst., D. Elsevirius, 1671. HAHLO: i. m. 203.

⁷⁴⁰ MALUMIAN: i. m. 24. skk.

⁷⁴¹ A részletes szabályokat lásd WALKER: *Principles* (i. m.). Vol. IV. 14.

⁷⁴² KLEIN: i. m. 188.

⁷⁴³ „Der Auftrag kann von jedem Teile jederzeit widerrufen oder gekündigt werden”. OR, Art. 404 Abs. 1.

⁷⁴⁴ Ezt a szabályt kifejezetten kritizálja Mark EICHNER: *Die Rechtsstellung von Treugebern und Begünstigten aus Trust und Treuhand. Unter besonderer Berücksichtigung des Haager Trust Übereinkommens und des Aussonderungsanspruchs*. Helbing Lichtenhahn Verlag, 2007. 105.

⁷⁴⁵ Ukrán ptk. 1044. § (1) bekezdése.

⁷⁴⁶ Grúz ptk. 729. §-a.

⁷⁴⁷ Cseh ptk. 1471–1473. §-ai.

⁷⁴⁸ Ptk. 326. § (1) bekezdés b) pontja.

⁷⁴⁹ 2017. évi LXI. törvény 24. §-ával módosított Ptk. 326. § (1) bekezdésének e) pontja.

2.4.2. A vagyonrendelő hitelezőinek joga

A vegyes és civiljogi vagyonkezelési szabályok általános jellemzője, hogy nem tartalmaz különös szabályokat arra az esetre, ha a vagyonrendelő hitelezői igényt támasztanak a vagyonkezelésbe adott vagyronra. Québecben a trust rendelését követően a vagyonrendelőnek nincs joga visszavonni a trustot és a hitelezői sem támaszthatnak igényt a kezelt vagyronra. Ez alól kivételt képez, ha a vagyonrendelő egyúttal kedvezményezett is, ilyen esetben a hitelezői erre alapítva támaszthatnak igényt a kedvezményezett jogára.⁷⁵⁰ Egyébként értelemszerűen a fedezetelvonás általános szabályai irányadók.

A cseh polgári törvénykönyvben nincs kimondott szabályozás a vagyonrendelő hitelezőire vonatkozóan. Hasonló a helyzet valamennyi latin-amerikai ország esetében, ott is csak a polgári törvénykönyvek tartalmazzak rendelkezést a csalárd elidegenítésre, a fedezetelvonás érvénytelenné, illetve hatálytalanná nyilvánítására. Általában három feltétel fennállása esetén merül fel ennek a lehetősége, így ha a vagyonrendelő fizetésképtelen, a vagyonrendelő szándéka a hitelező megkárosítására irányult és a vagyonrendelés idején már fennállt a hitelezői követelés.⁷⁵¹ Amennyiben tehát a trustot szabályozó törvényben nincs is külön rendelkezés a fedezetelvonás vagy a hitelezők megkárosítására vonatkozóan, az általános polgári jogi szabályok irányadók lesznek.⁷⁵²

Példaként említhető továbbá a magyar szabályozás. A Ptk. alapján a fedezetelvonó szerződés esete akkor áll fenn, ha az adott szerződéssel harmadik személy igényének kielégítési alapját részben vagy egészben elvonták.⁷⁵³ A kielégítési alap elvonása történhet vagyontárgy, de követelés vagy jog átruházásával is, vagyis a bizalmi vagyonkezelési jogviszony tárgyaival megegyező esetekben. Ahhoz, hogy az ügylet fedezetelvonó legyen az is szükséges, hogy a szerződés megkötésének időpontjában a jogosultnak már fennálljon a követelése a kötelezettrel szemben⁷⁵⁴, tehát a bizalmi vagyonkezelési jogviszony létesítését megelőző vagyontátruházás nem tartozik ebbe a körbe, a jövőbeni hitelezői igények nem érvényesíthetők a kezelt vagyon terhére. Az is szükséges, hogy a kötelezettnek egyéb vagyona ne nyújtson fedezetet a jogosult követelésének kielégítésére⁷⁵⁵, tehát nem minősül fedezetelvonónak a vagyonrendelés, ha a vagyonrendelő egyéb vagyontárgyai a hitelezői számára megfelelő fedezetet nyújtanak. További tényállási elem a szerződés alapján szerző fél rosszhiszeműsége, vagy rá nézve a szerződésből ingyenes előny keletkezése⁷⁵⁶, amiből a vagyonrendelés esetén általában fennáll az ingyenesség esete. A magyar Ptk. a fedezetelvonó ügyletre a relatív hatálytalanság jogkövetkezményét írja elő, tehát a vagyonkezelési jogviszony nem lesz érvénytelen.⁷⁵⁷

⁷⁵⁰ Québec Civil Code, Art 1284.

⁷⁵¹ MALUMIAN: i. m. 36. sk.

⁷⁵² A jelen műben az egyes vegyes és civiljogi jogrendszereknek a fedezetelvonásra vonatkozó jogalkotása nem kerül részletesen elemzésre, ez önmagában egy külön monográfia terjedelmi kereteit igényelné.

⁷⁵³ Ptk. 6:120. §. A fedezetelvonás tekintetében a szerződés terminológiát kiterjesztően kell értelmezni, és az egyoldalú jogügylet is idetartozik. Ld. 1/2011. (VI. 15.) számú Polgári Kollégiumi vélemény 1. pontját a fedezetelvonó szerződés egyes jogalkalmazási kérdéseiről.

⁷⁵⁴ Ld. ehhez BDT 2002.555.

⁷⁵⁵ 1/2011. (VI. 15.) PK vélemény 3–4. pontja, továbbá BH 1974.204.

⁷⁵⁶ A fedezetelvonó szerződés Ptk.-beli rendelkezései jelentős mértékben hasonlítanak a római jogban a hitelezők megkárosítása (*in fraudem creditorum*) esetére kialakított szabályokkal. A praetor által alkalmazott *interdictum fraudatorium* és *in integrum restitutio* jogsegélyekből létrejött *actio Pauliana* az adóssal összejátszó szerzővel szemben kártérítésre, míg a jóhiszemű ingyenes szerzővel szemben a gazdagodás kiadása iránt volt indítható. FÖLDI-HAMZA: i. m. 196.

⁷⁵⁷ Megemlítené, hogy a 2014. évi XV. törvény módosította a Vht.-t és a 132/A. § (3)–(5) bekezdéseiben lehetővé tette a vagyonkezelési jogviszony felmondását a vagyonrendelő elleni végrehajtási eljárásban. Erre abban az esetben biztosított lehetőséget, ha a vagyonrendelővel szemben végrehajtási eljárás indult, és vagyona nem fedezte a hitelezők követeléseit, illetve a végrehajtástól rövid időn belül eredmény nem volt várható. Ilyen

Ezzel kapcsolatban szintén fontos a fizetéseképtelenségi eljárás esetén felmerülő felelősség is. A magyar csődtörvény alapján a felszámolási eljárás megindítását megelőző három évben, a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően a vezető tisztségviselők a hitelezők érdekeinek megfelelően kötelesek eljárni.⁷⁵⁸ Amennyiben ezt a kötelezettségüket megszegték és a gazdálkodó szervezet vagyona emiatt csökkent vagy a hitelezői követelések teljes mértékben történő kielégítése meghiúsult, illetve a környezeti terhek rendezését elmulasztották, úgy a felelősségük megállapítható. A felelősség megállapítása peres eljárás keretében történhet és azt az észszerű előreláthatóság alapján ítéli meg a bíróság. A tudomásszerzéstől számított 90 napon (elévülési), de legfeljebb a felszámolást elrendelő végzés közzétételének időpontjától számított 1 éves (jogvesztő) határidőn belül a hitelező vagy az adós nevében a felszámoló megtámadhatja az adósnak a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezése napját megelőző öt éven belül és azt követően megkötött, az adós vagyonának csökkenését eredményező szerződését vagy más jognyilatkozatát, ha az adós szándéka a hitelező vagy a hitelezők kijátszására irányult, és a másik fél erről a szándékról tudott vagy tudnia kellett. A hitelező vagy a felszámoló szintén megtámadhatja az adósnak a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezése napját megelőző két éven belül és azt követően megkötött szerződését vagy más jognyilatkozatát, ha annak tárgya az adós vagyonából történő ingyenes elidegenítés, illetve a vagyont terhelő ingyenes kötelezettségvállalás vagy a harmadik személy javára feltűnően aránytalan értékkelkülönbözettel megkötött visszerthes jogügylet.⁷⁵⁹ A jogügyletek eredményes megtámadása esetén a szerződést érvénytelennek minősíti a bíróság. Megjegyzem, hogy a fentiekben rögzített megtámadási okon túlmenően a Ptk.-ban szabályozott egyéb érvénytelenségi okokra (pl. jóerkölcsbe ütközés, tilos szerződés stb.) is hivatkozhatnak a jogi érdekekkel rendelkező személyek. A felszámoló és a hitelező érvénytelenség címén kérheti az eredeti állapot helyreállítását és a vagyontárgyra a vagyontárgy elidegenítését követően alapított és közhiteles nyilvántartásba bejegyzett jog törlését is. Magyarországon az általános hitelezővédelmi szabályok kellő háttérrel biztosítanak arra, ha fedezetelvonó céllal kerül sor a vagyonrendelésre.

Vannak olyan országok, ahol külön szabályt alkottak a trustról szóló törvényeikben vagyonrendelő fizetéseképtelensége esetére. Tajvanon a vagyonrendelő hitelezőinek joga vagy a vagyonrendeléstől számított hat hónapon belül annak visszavonását kezdeményezni, amennyiben a vagyonrendelő fizetéseképtelenné válik.⁷⁶⁰ Egyéb esetekben, ha a vagyonrendelés a hitelezők jogait sérti, úgy a trustról történő tudomásszerzéstől számítva egy éven belül, de legkésőbb a vagyonrendeléstől számított tíz éven belül jogosultak a vagyonrendelést megtámadni.

Oroszországban a vagyonrendelő fizetéseképtelensége esetén a szerződés megszűnik és a trustvagyon a fizetéseképtelen vagyonrendelő vagyonának részeként kell tekinteni.⁷⁶¹

Ukrajnában a vagyonrendelő hitelezői két esetben támaszthatnak igényt a trustvagyonra, amikor a vagyonrendelő tulajdonába kell visszakerülnie. Egyik esetben, ha a vagyonrendelő fizetéseképtelenné válik, úgy a vagyonkezelési szerződés megszűnik, és itt is a vagyonrendelő vagyonának része lesz a kezelt vagyon. A másik esetben, ha a kezelt vagyont még a vagyonkezelési szerződés előtt megterhelik, úgy szintén kielégítési alapot nyújt a

esetben a hitelező kérelmére a végrehajtó felmondhatta a bizalmi vagyonkezelési szerződést, független annak létesítési időpontjától. A 2017. évi LXI. törvény a Vht. hivatkozott szabályait azonban, nagyon helyesen, hatályon kívül helyezte.

⁷⁵⁸ Cstv. 33/A. §-a.

⁷⁵⁹ Cstv. 40. §-a.

⁷⁶⁰ Tajvani Trust Law, Art. 6. WEN-YEU-CHIH-CHENG-JER-SHENQ: *i. m.* 77.

⁷⁶¹ Orosz ptk. 1018. § (2) bekezdése.

hitelező számára, a vagyonkezelési jogviszony nem szünteti meg a korábban alapított idegen dologbeli jogot.⁷⁶²

Litvániában, ha a vagyonrendelő ellen a vagyonrendelő hitelezői fizetéseképtelenségi eljárást indítanak, úgy a trustszerződés megszűnik és a kezelt vagyon a vagyonrendelő hitelezőinek követelésére fedezetül szolgálhat.⁷⁶³

Romániában a vagyonrendelő hitelezői igényt támaszthatnak a kezelt vagyonra, ha a vagyonkezelési szerződés létrejötte előtt keletkezett a követelésük vagy biztosítékot kaptak, és a vagyonrendelő fizetéseképtelenné vált; ebben az esetben a vagyonkezelési jogviszony is megszűnik.⁷⁶⁴

A tajvani, az orosz, az ukrán és a litván szabályozás bár biztosít egyfajta immunitást a kezelt vagyonnak, leválasztva ezt a vagyonrendelő vagyonától, azonban mindegyik szabályozás hasonló abban, hogy a vagyonrendelő hitelezői követelést támaszthatnak a kezelt vagyonra, ha a vagyonrendelő fizetéseképtelenné válik. Óvatosnak tekinthetők a jogalkotók ezekben az országokban, a hitelezői követelések fedezetének elvonását megpróbálják általános jelleggel megakadályozni. Az ilyen erős hitelezővédelmi szabályozás azonban azzal a hátránnyal jár, hogy olyan hitelezői igények tekintetében is lehetőség nyílik a kezelt vagyont illetően követelést támasztani, amelyek semmilyen összefüggésben nem állnak a vagyonkezelési jogviszonnyal, annál például időben jelentősen később keletkeztek, így nem indokolt a fedezetet a kezelt vagyonra is kiterjeszteni. Ebből a szempontból véleményem szerint a román jogalkotás és a magyar rendszer észszerűbb, mivel csak a vagyonrendelés előtt keletkezett hitelezői követelések tekintetében ad lehetőséget a kezelt vagyont fedezetként figyelembe venni.

A bizalmi vagyonkezelés, a trust egyik lényeges, túlzás nélkül meghatározó eleme kerül gyengítésre azzal, ha a vagyonrendelő hitelezői számára általános jelleggel hozzáférést biztosítanak a kezelt vagyonra. A jövőbeni hitelezői igényeket is támogató szabályozás megítélésem szerint korrekcióra szorul, pl. időbeli korlát felállításával vagy a vagyonrendelő részéről fizetőképességi nyilatkozat kiadásával, teszt alkalmazásával, vagy akár mindkét, a nemzetközi gyakorlatban ismert megoldás kombinációjával.

Megemlítendő ebben a körben, hogy a nemzetközi trustot szabályozó államok általában ún. „tűzfal” szabályozást alkalmaznak, és nem teszik lehetővé a külföldi jog alkalmazását a trust jogi megítélésére, valamint külföldi bíróság ítéletét nem ismerik el és nem hajtják végre. Az Európai Unió tagállamaiban létesített vagyonkezelési jogviszonyok esetében az ilyen szabályozás kialakítása meglehetősen korlátozott. A külföldi határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó jogforrásokat az európai uniós országokban több rétegben találjuk, így az uniós rendeletekben, a belső jogszabályokban (a nemzetközi magánjogi törvényekben) és a nemzetközi egyezményekben. Az uniós elismerési és végrehajtási szabályok az uniós joghatósági szabályokkal mutatnak rokonságot, mivel alkalmazási feltételük mindkét esetben a jogvita uniós kapcsolata. Míg a joghatósági szabályoknál általában az alperes lakóhelye (*domiciliuma*), szokásos tartózkodási helye, esetleg állampolgársága teremti meg ezt a kapcsolatot, addig a határozatok elismerése és végrehajtása szempontjából a határozatot hozó külföldi fórumnak van jelentősége. Az uniós rendeleti szabályokat a tagállami bíróságok (más hatóságok) határozataira kell alkalmazni, függetlenül a peres felek honosságától.

Az európai uniós tagállamok viszonylatában az elismerés és végrehajtás szabályait széles körben uniós rendeletek határozzák meg, részben ugyanazok az uniós rendeletek, amelyek a joghatósági szabályokat is megállapítják. A Tanács 2000. december 22-i 44/2001/EK rendelete a polgári és kereskedelmi ügyekben (a joghatóságról, valamint) a

⁷⁶² Ukrán ptk. 1040. §-a.

⁷⁶³ Litván ptk. 6.961. § (2) bekezdése.

⁷⁶⁴ Román ptk. 786. § (1) bekezdése.

határozatok elismeréséről és végrehajtásáról (Brüsszel I. rendelet).⁷⁶⁵ A Parlament és a Tanács 2004. április 21-i 805/2004/EK rendelete, amely – a Brüsszel I. rendelet tárgyi hatálya alá tartozó – nem vitatott követelések végrehajtására egy különös, egyszerűsített, végrehajthatóvá nyilvánító határozat (*exequatur*) nélküli végrehajtási módot vezetett be.⁷⁶⁶ A Tanács 2000. május 23-i 1364/2000/EK rendelete a fizetéseképtelenségi eljárásról, amely elismerési és végrehajtási kérdések mellett joghatósági szabályokat és az irányadó jog meghatározására is tartalmaz szabályokat a fizetéseképtelenségi eljárások körében. A Tanács 2008. december 18-i 4/2009/EK rendelete rendelkezik a családjogi tartási kötelezettségekre vonatkozó határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a tagállamok megfelelő szerveinek e területeken történő együttműködéséről. E rendeletnek a határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó szabályai felváltották a Brüsszel I. rendelet normáit. A Parlament és a Tanács 2012. július 4-i 650/2012/EU rendelete az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló Európai Öröklési Rendelet. A rendelet 2015. augusztus 17. napjától alkalmazandó az olyan öröklési ügyekre, amelyeknél az örökhagyó elhalálozása erre a napra, vagy az ezt követő időszakra esik. A rendelet szabályozza az öröklési jogi tárgyú határozatok végrehajtását, amely szabályozás a kölcsönös elismerés és végrehajtás elvén alapszik. A rendelet kiinduló elvi tétele szerint a valamely tagállamban hozott határozatot a többi tagállamban külön eljárás nélkül el kell ismerni, és – a rendeletben részletesen szabályozott végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás lefolytatása után – végre kell hajtani.

A nemzetközi egyezmények közül kiemelendő a Hágai Gyermektartási Egyezmény és az 1988. évi Luganói Egyezmény, amely az Európai Közösségek tagállamai és az EFTA-tagállamok közötti viszonylatban állapította meg a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatósági, továbbá a határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó szabályokat. A Luganói Egyezményt 2007-ben újra alkották. Az új Luganói Egyezmény egyrészt az Európai Közösség és Dánia, másrészt az EFTA-országok: Izland, Norvégia és Svájc között jött létre 2007. október 30-án. Ennek a nemzetközi egyezménynek kifejezetten az a célja, hogy a Brüsszel I. rendeletével a lehető legnagyobb mértékben azonos rendszert hozzon létre.

Az Európai Unió tagállamai számára a fentiekben részletezett jogszabályok alapján a másik tagország bírósága által meghozott ítélet elismerésének és végrehajtásának kizárása nem valósítható meg. Ebből eredően a nemzetközi trustezsimek által alkalmazott tűzfal-jellegű szabályozás sem alakítható ki teljeskörűen.

⁷⁶⁵ Hatályos 2002. március 1-jétől, Magyarország viszonylatában 2004. május 1-jétől.

⁷⁶⁶ Rendelkezései 2005. október 21-e óta hatályosak.

IV. A kedvezményezett jogainak védelme

„Jövedelmek, uralkodás s a végrehajtó
Hatalom legyen tietek, kedves fiaim.”⁷⁶⁷

1. A kedvezményezett jogainak természete

Az angol joggyakorlat által kialakított szabályok szerint a vagyonrendelést követően a kedvezményezett joga tekintendő elsődlegesnek a kezelt vagyon tekintetében. A vagyonrendelő nem jogosult a vagyonkezelő utasítására, a trustot csak akkor szüntetheti meg, ha ezt kifejezetten kikötötte. A vagyonkezelő eljárása jelentős mértékben behatárolt, a kezelt vagyonnal csak a trust létesítő okiratának előírásai szerint rendelkezhet. Ehhez képest a kedvezményezett a trust rendelkezését követően a legfontosabb szereplő, az ő jogai állnak a középpontban.

A kedvezményezett joga sokféle lehet, attól függően, hogy a vagyonrendelő miként határozta azt meg. Lehet jövőbeni érdek (*future interest*), valamint lehet véglegesen ráruházott (*vested*) vagy feltételtől függő (*contingent*). Előfordulhat olyan eset is, hogy a vagyonkezelő diszkrecionális döntésétől függ annak léte és kiadásának ideje. A kedvezményezett joga irányulhat kizárólag a kezelt vagyon hasznaira (*income*) és/vagy annak tőkéjére. A vagyonrendelő úgy is alakíthatja azt, hogy csak a kezelt vagyon birtoklására, használatára terjed ki (*personal trust*).⁷⁶⁸

A kedvezményezettet megilletik a kezelt vagyonból való juttatások és a kezelt vagyon kiadása. Joga van a vagyonkezeléssel kapcsolatban tájékoztatást kapni és a személyes adatainak titokban tartására. A vagyonrendelés feltételeitől függően jogosult a kezelt vagyon használatára, birtoklására, a hasznokra és a tőkére.

Ezen túlmenően a kedvezményezett jogosult a vagyon követésére (*following the trust property*) is, ami abszolút hatályú jog. Ennek három esete van.

Ha a vagyonkezelő a trustvagyon elidegenítette, úgy a kedvezményezett azt vagy annak szurrogátumát követelheti a vagyonkezelőtől, ami nem hitelezői, hanem tulajdonost megillető visszakövetelési jog.⁷⁶⁹ Amennyiben a vagyonkezelő összevegyíti az elidegenítés ellenértékét saját vagyonával (*mixed funds*), úgy a kedvezményezett azt nem követelheti tulajdonként, csak biztosítékkul.⁷⁷⁰ A kedvezményezett visszakövetelési joga nemcsak a vagyonkezelővel, hanem annak csődgondnokával szemben is fennáll.

Amennyiben a vagyonkezelő a trust megsértésével ruházta át a kezelt vagyont harmadik személyre, úgy a kedvezményezett a harmadik személlyel szemben is érvényesítheti a visszakövetelési jogát. Kivételt képez ez alól, ha a harmadik személy bizonyítja, hogy megszerezte a common law szerinti tulajdonjogot (*legal title*), továbbá visszerhes és jóhiszemű szerző (*a bona fide purchaser for value*), valamint az ügylet befejezése előtt nem szerzett tudomást (*without notice*) arról, hogy az elidegenítési ügylet a trust megsértését eredményezi. A tudomásszerzés lehet közvetlen, közvetett és vélelmezett.⁷⁷¹ Az a harmadik

⁷⁶⁷ William Shakespeare: Lear király, első felvonás 1. szín. Fordította Vörösmarty Mihály.

⁷⁶⁸ ROUNDS–ROUNDS: i. m. 305.

⁷⁶⁹ Ifj. SZLADITS: i. m. 62.

⁷⁷⁰ Re Hallett's Estate (1880), 13.Ch. D. 696., Ifj. SZLADITS: i. m. 98.

⁷⁷¹ Ifj. SZLADITS: i. m. 100.

jóhiszemű szerző, aki a trustvagyonból rosszhiszeműen szerző személytől örökli meg a vagyont, azzal szemben a kedvezményezett nem léphet fel, kivéve a jótékonyági trust esetét. Abban az esetben, ha a harmadik személy a szerzés időpontjában még jóhiszemű volt, de a dolog átruházása előtt tudomást szerez a kedvezményezett jogáról, akkor rosszhiszeművé válik. A kedvezményezettet megilleti a visszakövetelési jog a többi kedvezményezettel szemben is.

Fontos kérdést vet fel a harmadik személy jóhiszeműsége tekintetében annak tényleges tartalma. Az angol jogban a jóhiszeműség fogalma a bírósági joggyakorlat, elsősorban a kancelláriai bíróságnak köszönhetően vert gyökeret. A jóhiszeműség követelménye a 20. században számos jogszabályba is beépítésre került, azonban törvényi definíciója nincs.⁷⁷² Leginkább a becsületesen (*honestly*) történő eljárásnak felel meg, azonban nem öleli fel a gondosságot (*diligently*).⁷⁷³ A jóhiszeműség a *pacta sunt servanda* elvével hozható összefüggésbe, és a becsületesség (*honesty*), korrektség (*fairness*) és az ésszerűség (*reasonableness*) erkölcsi tartalommal bír az angol jogban.⁷⁷⁴

Összességében a kedvezményezettnek egyrészt az elidegenített vagyontárgyra vonatkozóan a trustvagyonba történő visszahelyezés iránti igénye lehet, másrészt – bár a harmadik szerző személy jogilag tulajdonos – egyidejűleg az equity alapján vagyonkezelő lesz.⁷⁷⁵

Az angol jogban érvényesülő szabályt, miszerint a kezelt vagyonból csak a jóhiszemű és ellenérték fejében szerző (*bona fide purchaser*) juthat tulajdonjoghoz, kiegészíti a nyomon követés (*tracing, follow the trust property*) szabálya. Ez alapján a kedvezményezett vindikációs jogot kap olyan harmadik személyekkel szemben, akik a kezelt vagyonból rosszhiszeműen vagy ingyenesen szereznek. A nyomon követés valódi vindikációs jogot jelent, mivel nem kártérítésre, pénzbeli megtérítésre, hanem a kezelt vagyon természetbeni helyreállítására irányul.

1.1. A tradicionális megközelítés

Az angol jogtudományban sem egyértelműen tisztázott, hogy a trust kötelmi vagy dologi jogi intézmény, vagyis a kedvezményezettnek relatív vagy abszolút joga áll-e fenn a kezelt vagynon. A meghatározó elem a trustban az *equitable interest*, ez eredményezi a trust intézményének kétarcúságát.⁷⁷⁶ A kedvezményezett harmadik személyek viszonyában fennálló helyzete tekintetében korábban két felfogás érvényesült az angol jogirodalomban. Az ún. realista iskola dologi, vagyis abszolút jognak tekintette a kedvezményezett jogát harmadik személyek irányában, amin csak a jóhiszemű harmadik személyek szerzésének elismerése jelent áttörést.⁷⁷⁷ A kötelmi jogi irányzat szerint a kedvezményezettnek elsődlegesen csak a trustot megsértő vagyonkezelővel szemben áll fenn megtérítési igénye, és amennyiben rosszhiszemű vagy ingyenesen szerző harmadik féllel szemben lép fel, úgy ez az igénye is kötelmi jellegű. Ennek az irányzatnak a kritikáját jelenti a kezelt vagyon követésének szabálya, amely alapján a rosszhiszemű vagy ingyenes szerzővel szemben tulajdonosként léphet fel a kedvezményezett. Köztes álláspontot képviselt Hanbury, aki szerint a trust „hibrid” jogi helyzetet eredményez.⁷⁷⁸

⁷⁷² Pl. Law of Property Act 1925, Land Registration Act (1925) Sec. 3., Administration of Estates Act (1971) Sec. 10(1), 10(2) stb.

⁷⁷³ J. F. O'Connor *Good Faith in English Law*. Dartmond, Aldershot, Hants, 1990. 78. skk.

⁷⁷⁴ O'CONNOR: i. m. 100. skk.

⁷⁷⁵ René David – John E. C. Brierley: *Major Legal Systems in the World Today. An Introduction to the Comparative Study of Law*. Stevens & Sons, London, 1985³. 350.

⁷⁷⁶ Ifj. SZLADITS: i. m. 164.

⁷⁷⁷ Ehhez az irányzathoz tartozik A. W. Scott, Austin, Salmon, Pomeroy és Huston. Ifj. SZLADITS: i. m. 165.

⁷⁷⁸ Ifj. SZLADITS: i. m. 167.

A kérdéskör vizsgálatához elengedhetetlen a tulajdonjog angolszász jogi megítélésnek vizsgálata a római jogi hagyományokon nyugvó, civiljogi megközelítéssel összevetve. Az angol jog a vagyont helyezi a középpontba, míg a civiljogi gondolkodás éles határvonalat húz a vagyon és a tulajdonjog között. Az angol jogban a tulajdonjog nem pusztán egy jog, hanem a jogok „csokra”, a tulajdonjog csak egyike azoknak a jogoknak, amelyek egy dologon fennállhatnak. Az equitynek köszönhető, hogy az angol jogban a vagyonhoz fűződő jogoknak újabb formáit is elismerik és lehetővé teszik azok átruházhatóságát, a vagyonnak ugyanis az egyik meghatározó jellemzője, hogy elidegeníthető és hasznosítható. Az angol jogban megkülönböztetést nyer az ingatlanon fennálló jog (*real property*) és a személyes vagyon (*personal property*). A személyes vagyon felosztható *choses in possession*ra, vagyis a birtokláshoz kötődő jogosultságra és *choses in action*re, amely csak a kötelezettrel szemben érvényesíthető.⁷⁷⁹ Ehhez képest a civiljogi jogrendszerek magánjogában a vagyon fogalma felöleli a tulajdonjog és idegen dologbeli jogok mellett a kötelmi jogokat és követeléseket is. Míg az angol jog a vagyont helyezi a szabályozás középpontjába, és ezért a kötelmi jogokat is idesorolja, addig a civiljogi dogmatikában a vagynon belül élesen elhatárolásra kerülnek a dologi jog területére tartozó jogok (saját dologbeli és idegen dologbeli jogok), valamint a kötelmi jogok.

Az angol jogban a trust intézménye az equity alapján a kedvezményezettnek kezdetben csak személyes, azaz kötelmi jogosultságot (*chose in action*) biztosított a vagyonkezelővel szemben. Később azonban az equity átminősítette ezeket a jogokat és különleges védelmet biztosított a kedvezményezett részére. A 19. századra tehető az a jelentős változás, hogy a kedvezményezettek jogosultak lettek a jogaikat harmadik személy részére átruházni, valamint védelmet kaptak a vagyonkezelő fizetéseképtelensége esetére.⁷⁸⁰ A következő jelentős lépésnek pedig az tekinthető, amikor nemcsak a vagyonkezelő fizetéseképtelensége esetére, hanem általános jelleggel biztosított az equity védelmet a kezelt vagyon vonatkozásában.⁷⁸¹

A kedvezményezett joga az *equitable interest*, amely a mai angol jogászok megközelítés szerint vegyesen hordoz magában relatív és abszolút szerkezetű jogviszonyokat. A kedvezményezettnek ugyanis kötelmi jogi igénye áll fenn a vagyonkezelővel szemben és dologi jogi igénye a trustvagyon iránt.⁷⁸² Austin nevéhez köthető az angol jogirodalomban annak megállapítása, hogy egyes intézmények esetében a kötelmi és dologi jogi természetű jogviszonyok vegyesen lehetnek jelen.⁷⁸³ Bár a jogviszonyok ilyen formában történő kategorizálását egyesek kritikával illetik⁷⁸⁴, azonban ennek gyakorlati jelentősége is van. Az equity alapján fennálló jogok a trust esetében két részre oszthatók. A fő jogosultság abban áll, hogy a jogosultnak joga van arra, hogy mindenki mást, aki nem kedvezményezett kizárhasson, vagy legalábbis korlátoz hasson a vagyon használatában. Másodlagos joga abban áll, hogy a vagyont és annak hasznait visszaszerezhesse, amennyiben a vagyonkezelő nem rendeltetésszerűen járt el. A kettő közötti fő különbség, hogy az elsődleges jog mindenkivel szemben megilleti a kedvezményezettet, míg a másodlagos jog csak meghatározott esetekben érvényesíthető.⁷⁸⁵

⁷⁷⁹ WORTHINGTON: i. m. 57. skk.

⁷⁸⁰ WORTHINGTON: i. m. 64. skk.

⁷⁸¹ WORTHINGTON: i. m. 67.

⁷⁸² HUDSON: *Understanding* (i. m.) 53.

⁷⁸³ JOHN AUSTIN: *Lectures on Jurisprudence. The Philosophy of Positive Law*. Henry Holt and Company, New York, 1885. 773.

⁷⁸⁴ *Livingstone v Commissioner of Stamp Duties (Queensland)* (1960) 107 C.L.R. 411 at 448. Idézi: NOLAN: i. m. 232.

⁷⁸⁵ Nolan véleménye szerint alapvető hiba a trust esetében a kedvezményezett jogait kizárólagosan in personam vagy in rem jogoknak minősíteni, mivel a kedvezményezettet a „jogok csokra” illeti meg, amelyek eltérő jellegűek. NOLAN: i. m. 254.

Maitland álláspontja szerint ezek az equity által biztosított jogok (*equitable rights*), nem pedig dologi jogok (*iura in rem*) és nem is lehetnek azok, mivel a jóhiszemű, ellenérték fejében szerző harmadik személlyel szemben nem érvényesíthetők.⁷⁸⁶ Ez alól bizonyos szempontból kivételnek tűnik, ha pénzből tevődik össze a trustvagyon.⁷⁸⁷ A *Sinclair v. Brougham* ügyben a megbízott a megbízója pénzét a saját bankszámlájára helyezte el, összekeverve ily módon a két pénzösszeget. A common law alapján a megbízónak csak hitelezői igénye jött létre a pénzösszegre, míg az equity arra az álláspontra helyezkedett, hogy a bankár nem csupán adós, hanem a megbízó pénzét illetően vagyonkezelő is, míg a megbízó kedvezményezettnek tekintendő.⁷⁸⁸

1.2. A kedvezményezett jogának eltűnése

Mint említésre került, Hanbury az equityből eredő jogokat *hibrid*, a kötelmi és a dologi jogok közötti határterületen elhelyezkedőnek tartja.⁷⁸⁹ A korábbi jogirodalomban egyértelműen amellet foglaltak állást, hogy a trust esetében nem egyszerű kötelmi jogviszony jön létre.⁷⁹⁰ Számos esetben neves angol szerzők is tulajdonjognak nevezik a kedvezményezett jogát. Holdsworth kifejezetten olyan, az equityn alapuló tulajdonjogról ír, amely semmi máshoz nem hasonlítható,⁷⁹¹ más helyen kifejezetten megkülönbözteti az equityn és a common law-n alapuló tulajdonjogot (*equitable and legal ownership*).⁷⁹² Az *equitable ownership* kategóriája napjainkban is használatos⁷⁹³, méghozzá abban az értelemben, hogy ez valódi dologi jogi jogosultság, mivel feljogosítja a kedvezményezettet a jog átruházására és harmadik személyek kizárására.⁷⁹⁴ Az angol adózási joggyakorlat szintén azt támasztotta alá, hogy a kedvezményezett a végső és ezért valódi tulajdonos. 1796-ban illetékfizetéshez kötötték az örökség megszerzését, majd adófizetést írtak elő erre vonatkozóan, illetve 1805-ben az ingatlan végrendeleti ajándékozását szintén illetékhez kötötték, 1853-ban pedig minden ingatlanra nézve kiterjesztették. 1894-ben bevezetésre került a vagyónátruházási adó⁷⁹⁵, amely minden vagyontárgyra kiterjedt, amelyet öröklés útján szereztek meg.⁷⁹⁶ Valamennyi esetben a kedvezményezetteket tekintették adóalanynak, vagyis adózási szempontból ők voltak kötelesek megfizetni az örökösödési illetéket és adót, több örökös esetében arányosan. Egyúttal a vagyonkezelő halála esetén az ő örököseinek nem kellett örökösödési adót fizetniük a kezelt vagyon vonatkozásában, vagyis adózási szempontból a vagyonkezelőt nem tekintették tényleges tulajdonosnak. A *Re Marshall* ügyben 1914-ben olyan tartalmú döntés született, hogy a kedvezményezettnek akkor is joga

⁷⁸⁶ Az *equity acts in personam* elve alapján. HANBURY: i. m. 197.

⁷⁸⁷ HANBURY: i. m. 197.

⁷⁸⁸ *Sinclair v. Brougham* (1897) 2 Ch. 243. HANBURY: i. m. 198.

⁷⁸⁹ HANBURY: i. m. 199.

⁷⁹⁰ HEFTI: i. m. 555.

⁷⁹¹ HOLDSWORTH: i. m. Vol. I. 545.

⁷⁹² HOLDSWORTH: i. m. Vol. IV. 463.

⁷⁹³ WORTHINGTON: i. m. 71., *Westdeutsche Landesbank Girozentrale v Islington London Borough Council* (1996) A.C. 669 at 707. Egyes jogi szótárak kifejezetten az „equitable interest”, „equitable title” kifejezést használják a „legal title” fogalmával szembeállítva. BLACKWELL: i. m. 52, 74.

⁷⁹⁴ WORTHINGTON: i. m. 67.

⁷⁹⁵ Finance Act 1894.

⁷⁹⁶ Thomas Glyn WATKIN: *Changing Concepts of Ownership in English Law During the Nineteenth and Twentieth Centuries. The changing idea of beneficial ownership under the English trust*. In: Martin Dixon – Gerwyn LLH Griffiths (eds.): *Contemporary Perspectives on Property, Equity and Trusts Law*. Oxford University Press, Oxford, 2007. 147.

volt a kezelt vagyon tőkésített kiadására, ha a többi kedvezményezett ezt nem kérte, de nem is sértette a többi kedvezményezett jogát.⁷⁹⁷

Miként Hanbury megközelítése újszerű volt, ugyanez fokozottan igaz Hayton álláspontjára. David Hayton szerint a trust intézményében a kötelmi jogi jelleg folyamatosan erősödik.⁷⁹⁸ Az angol jogban a Hágai Egyezmény ratifikálása és implementálása óta elismerik a külföldi államokban létrehozott speciális konstrukciójú trustokat is⁷⁹⁹, amelyek esetében a vagyonrendelő jogköre a vagyon kezelése tekintetében kiterjesztésre került. A Hágai Egyezmény alapján azonban az angol jogban is el kell ismerni az olyan külföldi jog szerint létesített trustot, amely nem személy, hanem cél érdekében jött létre. Ez még önmagában nem jelentene problémát, mivel az angol jog is ismeri a célra rendelt trust lehetőségét a jótékonyági trust esetében. Az ilyen trust rendelkezéseit az angol jogban a Korona, mint *parens patriae*, elsősorban az államügyész, illetve a Charity Commissioner útján kikényszerítheti. Ezenkívül azonban az angol jogban a trust nem jöhet létre érvényesen kedvezményezett megjelölése nélkül.⁸⁰⁰ A magáncélra rendelt, külföldön létesített trust esetében nincs kedvezményezett, és mivel nem is jótékonyági célú, ezért az állam nem biztosít külön jogállású személyt az abban foglaltak végrehajtásának kikényszerítésére.⁸⁰¹ Más oldalról megközelítve, ha a kedvezményezettnek tulajdonjoga áll fenn, úgy a magáncélra rendelt trust esetében ki lesz a tulajdonos? Hayton erre alapítja azt, hogy a trust sokkal inkább egy kötelem, semmint tulajdonjogi intézmény, amelynek viszont kell hogy legyen jogosultja.⁸⁰² Roxburgh bíró hangsúlyozta a *Re Astor's S. T.* ügyben, hogy a vagyonkezelő nem lehetne kötelezett, ha nem lenne olyan személy, aki kikényszeríthetné a kötelezettségét.⁸⁰³ Hayton szerint ezért szükséges az, hogy legyen olyan személy, aki kikényszeríti a vagyonkezelővel szemben a kötelezettség teljesítését, ha nincs nevesített kedvezményezett.⁸⁰⁴

A vagyonrendelő saját magát is kijelölheti a trust kikényszerítésére, illetve halála esetére meghatározhatja azokat a személyeket, akik erre jogosultak lesznek (*protector, enforcer*). Ez különösen akkor bír jelentőséggel, ha a kedvezményezett pl. még meg sem született vagy kiskorú. Ehhez kapcsolódik az is, hogy a trust esetében legyen olyan személy, aki rendelkezik keresetőségi joggal, *locus standi*val a vagyonkezelővel szemben, mivel enélkül a vagyonkezelő nem lenne számon kérhető. Hayton szerint tehát az elsődleges szempont az, hogy a vagyonkezelővel szemben legyen valakinek perbeli legitimációja, aki nem feltétlenül a kedvezményezett, illetve a célra rendelt trust esetében fogalmilag kizárt, hogy a kedvezményezett legyen.⁸⁰⁵ Ebből eredően az angol jogban a magáncélra rendelt trust sem feltétlenül érvénytelen, ha a vagyonrendelő kijelölt olyan személyt, akinek keresetőségi joga van a vagyonkezelővel szemben. Szintén a trust kötelmi jogi jellegét erősíti, hogy a kedvezményezett vagy a locus standi-val rendelkező személynek kötelmi jogi igénye van a vagyonkezelővel szemben abban az esetben, ha a vagyonkezelő a trust megszegésével kárt okoz.

⁷⁹⁷ Re Marshall (1914) 1 Ch 192. Ezzel az ítélettel a beneficial, equitable ownership tulajdonként való kezelését teljes mértékben elismerte a bírósági gyakorlat. WATKIN: *Changing (i. m.)* 148.

⁷⁹⁸ HAYTON: *Developing (i. m.)* 96.

⁷⁹⁹ Recognition of Trusts Act 1987.

⁸⁰⁰ Re Endacott (1960) Ch. 232. A Charity Commissioner közjogi testület, amely a jótékonyági szervezeteket nyilvántartja és ellenőrzi a működésüket.

⁸⁰¹ HAYTON: *Developing (i. m.)* 97. David HAYTON (ed.): *Law's Future(s). British Legal Developments in the 21st Century*. Hart Publishing, Oxford–Portland, Oregon, 2000. 443.

⁸⁰² HAYTON: *Developing (i. m.)* 97.

⁸⁰³ Re Astor's S. T. (1952) Ch. 534. at p. 541., hasonlóan Leahy v. Att.-Gen. for New South Wales (1959) A.C. 457 at p. 479. Hayton: *Developing (i. m.)* 98. k. KODILINYE–CARMICHAEL: *i. m.* 148.

⁸⁰⁴ THOMAS–HUDSON: *i. m.* 1119.

⁸⁰⁵ HAYTON: *Developing (i. m.)* 106.

Napjainkban a szakirodalomban további, a trustjogviszonyt más megközelítésben értelmezni próbáló teóriák is teret nyertek. Az egyik vezető trustkommentár kifejezetten kötelemnek minősíti a trustjogviszonyt, amelyben a kedvezményezettnek a vagyongazdálkodóval szemben áll fenn joga a trustjogviszony kikényszerítésére.⁸⁰⁶

Újszerű Lionel Smith kanadai jogászprofesszor véleménye, aki kifejezetten tévesnek ítéli meg az *equitable ownership* vagy *equitable title* kifejezések használatát, mivel ezek szerint nem léteznek. Álláspontja szerint kizárólag a vagyongazdálkodó áll fenn tulajdonjoga, illetve egyéb joga a kezelt vagyonnak⁸⁰⁷, a kedvezményezettnek nem a kezelt vagyonnak nézve vannak jogai, hanem csak közvetetten a vagyongazdálkodó jogain keresztül.⁸⁰⁸ A kedvezményezett jogai tehát a vagyongazdálkodó a kezelt vagyonnak fennálló jogain fennálló jogok.⁸⁰⁹ Azt a szabályt pedig, hogy a rosszhiszemű vagy ingyenes szerzőkkel szemben a kedvezményezett is felléphet a kezelt vagyonnak helyreállítása érdekében, azzal magyarázza, hogy az angolszász jog másként kezeli a kötelemet, mint a civiljog, és az equity alapján gyakran párosít a kötelemhez olyan jogot, amely alapján harmadik személyekkel szemben is lehetőség van fellépni, különös tekintettel arra, ha ez a személy nem volt jóhiszemű vagy ingyenesen szerzett.⁸¹⁰

Hasonlóképpen vélekedik Paul Matthews angol jogászprofesszor is, aki abból indul ki, hogy az angol vagyongazdálkodás sokkal kevésbé koncepcionális és szigorúan dogmatikus, mint a római jogi alapokon nyugvó jogrendszerek. Lionel Smith teóriájával egyetértve, szerint is csak a vagyongazdálkodó vagyont képezi a kezelt vagyonnak és az ahhoz kapcsolódó kötelezettségek a saját személyes kötelezettségei.⁸¹¹ A kedvezményezettet jogosultnak, jogok hordozójának (*right-holder*) tekinti.⁸¹² Ebből eredően a trust egy Janus-arcú jelenség, amelyben a vagyongazdálkodó kifelé, harmadik személyek irányában teljes körű tulajdonos, míg a tulajdonjog gyakorlása tekintetében belső korlátozások állnak fenn.⁸¹³ Smithhez képest szerint összességében tehát a kedvezményezett követelése nem versenyzik a vagyongazdálkodó jogaival, hanem a vagyongazdálkodó jogaiból származtatott jogokat jelent.⁸¹⁴

Itt érdemes megemlíteni azt is, hogy a diszkrecionális trust esetében a vagyongazdálkodó úgy ruházza át a vagyont a vagyongazdálkodó, hogy nem határozza meg a kedvezményezettek körét, illetve azt, hogy a kedvezményezettek részére milyen konkrét juttatásokat nyújtson.⁸¹⁵ Ez azt eredményezi, hogy egyik kedvezményezett sem tekintheti magát tulajdonosnak a kezelt vagyonnak és annak hozama tekintetében. Az ilyen trust kétféle lehet: a vagyongazdálkodó jogköre vagy arra terjed ki, hogy meghatározza, melyik kedvezményezett milyen részesedést kap a

⁸⁰⁶ „A trust is an equitable obligation, binding a person (called a trustee) to deal with property (called trust property) owned by him as a separate fund, distinct from his own private property, for the benefit of persons (called beneficiaries or, in old cases, *cestuis que trust*), of whom he may himself be one, and any of whom may enforce the obligation.” D. J. HAYTON – P. MATTHEWS: – C. MITCHELL.: *Underhill and Hayton: Law of Trusts and Trustees*. London, LexisNexis, Butterworths, 2007¹⁷. 2. Az Oxford Dictionary of Law szerint viszont „beneficiary interest: the rights of a beneficiary in respect of the property held in trust for him”. MARTIN: *Oxford (i. m.)* 47.

⁸⁰⁷ Pontosabban a trust property, vagyis vagyonnak állnak fenn a jogai, ami értelemszerűen nem csak tulajdonjogot, hanem egyéb jogokat is magában foglal.

⁸⁰⁸ LIONEL SMITH: *Trust and Patrimony*. 28 Estates, Trusts and Pension Journal (2009) 342.

⁸⁰⁹ SMITH: *Trust and Patrimony (i. m.)* 344.

⁸¹⁰ SMITH: *Trust and Patrimony (i. m.)* 345.

⁸¹¹ MATTHEWS: *From Obligation (i. m.)* 216.

⁸¹² MATTHEWS: *From Obligation (i. m.)* 221.

⁸¹³ Pl. ha a vagyongazdálkodó a kezelt vagyont arra használja fel, hogy saját tartozásait fizesse vissza és a hitelezője nem tudja a trustról, jóhiszeműen elfogadja azt, úgy a vagyongazdálkodó tartozása megfizetettnek tekintendő. Ugyanakkor a vagyongazdálkodó a kedvezményezett irányában megtérítési kötelezettséggel fog tartozni. Lásd Paul MATTHEWS: *The compatibility of the trust with the civil law notion of property*. In: Smith (ed.): *The Worlds (i. m.)* 317.

⁸¹⁴ MATTHEWS: *The compatibility (i. m.)* 318.

⁸¹⁵ OOSTERHOFF–CHAMBERS–MCINNIS–SMITH: *i. m.* 15. Az ehhez kapcsolódó esetjogot lásd I. J. HARDINGHAM – R. Bax: *Discretionary Trusts*. Butterworths, Sydney et al. 1984². 14. skk.

vagyonból; vagy a vagyonkezelő kiválaszthatja, hogy melyik kedvezményezett, illetve a kedvezményezettek melyik csoportja részesedhet a trustvagyonból.⁸¹⁶ Adózási szempontból ezt úgy kezelték az angol joggyakorlatban, hogy a kedvezményezett halála esetén az elhunyt halála előtti hét évben szerzett juttatások arányában állapították meg az adófizetési kötelezettséget. Másrészről, ha valamennyi kedvezményezett nagykorú és cselekvőképes, úgy közösen a *Saunders v. Vautier* szabálya alapján a diszkrecionális trust esetében is követelheték a kezelt vagyon kiadását 1970-ig.

A *Broadway Cottages-teszt* értelmében akkor érvényes a trust rendelkezése, ha a vagyonkezelő képes a kedvezményezettekről teljes listát készíteni.⁸¹⁷ A Lordok Háza azonban abban az esetben is érvényesnek tekintette a diszkrecionális trust létrehozását, ha a vagyonkezelő ugyan nem tudott teljes listát összeállítani a kedvezményezettekről, de azt meg tudta állapítani egy-egy személyről, hogy kedvezményezett-e vagy sem.⁸¹⁸ Ebből pedig az következik, hogy érvényesen létrejöhet olyan diszkrecionális trust, ahol a kedvezményezettek nagy száma miatt azokról pontos listát nem lehet készíteni, vagyis a kedvezményezetteknek nincs lehetőségük a *Saunders v. Vautier* elv alapján a trustvagyon kiadását követelni.⁸¹⁹

A diszkrecionális trustok alkalmazásának elterjedése miatt jelentős revízióra szorul a kedvezményezett jogának minősítése. A vagyonkezelő jogosult a kedvezményezett kijelölésére és a részére járó juttatás meghatározására, így a kedvezményezettnek valójában ebben a stádiumban csak tájékoztatáshoz való joga van. Ebből eredően a szakirodalomban megjelent az az álláspont is, hogy kedvezményezettek csak a trust tárgyainak (*objects of the trust*) tekinthetők, vagyis a kedvezményezett tulajdonjogának elmélete teljes mértékben elhagyandó.

A kérdéskörnek azért van kiemelt jelentősége, mert amennyiben a kedvezményezettnek az equity szerinti tulajdonjoga áll fenn a kezelt vagyonon, úgy az értelemszerűen fedezetül szolgál az ő hitelezőinek követeléseivel szemben. Hasonló a helyzet akkor is, ha csak kötelmi jogi igénye van, és ez az igény vagyoni természetű. Abban az esetben azonban, ha nincs kedvezményezett (célra rendelt trust), illetve a kedvezményezettet csak a trust tárgyának tekintjük (diszkrecionális trust), úgy a jogviszony e pólusának hitelezőiről sem beszélhetünk, így ilyen jellegű igények sem állhatnak fenn. Így a kezelt vagyon védelme a kedvezményezetti pozíció szempontjából is megvalósítható.

1.3. A kedvezményezett joga egyes civiljogi és vegyes jogrendszerekben

1.3.1. A kedvezményezett joga dogmatikai szempontból

A kedvezményezett joga dogmatikai szempontból lehet kötelmi, dologi vagy a kettőt vegyesen alkalmazó jogi természetű.

A dél-afrikai jogban az angol jogtól eltérő szabály, hogy a kedvezményezettnek csak kötelmi jogi igénye van a vagyonkezelővel szemben.⁸²⁰ A kedvezményezett, hacsak nincs egyéb jogcíme, egyszerű, biztosíték nélküli hitelezőként áll a vagyonkezelővel jogviszonyban (*ius in personam ad rem acquirendam*).⁸²¹

Az egyes dél-amerikai civiljogi jogrendszerű országokban a kedvezményezettnek szintén csak kötelmi jogi igénye áll fenn.⁸²² Hasonló a helyzet Indonéziában is, ahol a

⁸¹⁶ HOFFSTEIN: *i. m.* 6.

⁸¹⁷ *Inland Revenue Commissioners v. Broadway Cottages Trust* [1955] Ch 20.

⁸¹⁸ *McPhail v. Doulton* (más néven: *Re Baden's Deed Trusts*) [1971] AC 424. HARDINGHAM – BAXT: *i. m.* 30.

⁸¹⁹ WATKIN: *Changing (i. m.)* 153.

⁸²⁰ CAMERON–WAAL–WUNSH–SOLOMON–KAHN: *i. m.* 22.

⁸²¹ CAMERON–WAAL–WUNSH–SOLOMON–KAHN: *i. m.* 23.

⁸²² MALUMIAN: *i. m.* 24. skk.

kedvezményezett semmilyen dologi jogi jogosultságot nem szerez a kezelt vagyona, csak a vagyonrendelőtől követelheti a vagyon kiadását a vagyonkezelő útján. A dél-koreai szabályozás esetében ugyanez a jogi helyzet áll fenn.

Mauritiuson érdekes álláspont alakult ki a bírósági gyakorlatban, miszerint a teljesen diszkrecionális trust esetében a kedvezményezett jogát nem tekintik dologi joginak, csak gazdaságilag értelmezhető javaknak.⁸²³

Azokban a trusthoz hasonló jogi konstrukciókban, ahol a kezelt vagyon tulajdonjoga a vagyonrendelőnél marad (pl. Kínai Népköztársaság, Izrael, Oroszország), a vagyonrendelés nem eredményez a kedvezményezett számára dologi jogi jogosultságot. A kínai vagyonjogban ismert a különbségtétel a dologi jogok (*wuquan*) és a kötelmi jogok (*zhaiquan*) között⁸²⁴, azonban a kedvezményezett jogai nem kellőképpen tisztázottak a törvényben⁸²⁵, így csak az állapítható meg, hogy a kedvezményezettnek nem dologi joga, hanem csak kötelmi jogi igénye áll fenn a kezelt vagyona. A vagyonkezelőnek az a kötelezettsége, hogy kifizesse a kedvezményezett részére a trustvagyon hasznait a trustvagyonra korlátozott mértékben.⁸²⁶ A vagyonkezelő vagyonától elkülönült kezelt vagyon a vagyonkezelő halálával vagy a vagyonkezelés megszűnésével nem tekinthető a vagyonkezelő vagyonának. Ebből eredően a kedvezményezett jogai a vagyonkezelési jogviszony megszűnésével is fennállnak és megelőzik a vagyonkezelő hitelezőinek igényeit.⁸²⁷

Izraelben a kedvezményezettnek nincs dologi jogi jogosultsága a trustvagyon vonatkozásában és a kedvezményezetti jog nem átruházható.⁸²⁸ Az orosz jogban hasonló a helyzet azzal, hogy általában a vagyonrendelő egyúttal a kedvezményezett is, ezért nem szükséges különleges jogokat párosítani a kedvezményezett pozíciójához.

A tulajdonos nélküli kezelt vagyon esetében a kedvezményezettnek nem áll fenn in rem joga, azonban a kezelt vagyon hasznai tekintetében a vagyonkezelővel szemben joga van hitelezőként fellépni. Ebből eredően, még ha a vagyonrendelő egyúttal kedvezményezett is, akkor sem gyakorolhat irányítási jogokat a kezelt vagyonon. A tulajdonos nélküli kezelt vagyon esetében a kedvezményezetti jogok főszabály szerint átruházhatóak és a kedvezményezett hitelezői is követelést támaszthatnak azzal szemben. A québeci polgári törvénykönyv kifejezetten rögzíti, hogy a kedvezményezettnek joga van fellépni a vagyonkezelővel szemben, de ez csak kötelmi jogi igényt teremt számára.⁸²⁹ Ez a kedvezményezettet megillető jog a hitelezői által is érvényesíthető, amennyiben megnyílik a jog gyakorlásának lehetősége.

A német és osztrák Treuhand esetében a kedvezményezett szintén nem formálhat dologi jogi igényt a kezelt vagyona, csak kötelmi jogi alapon nyugvó követelése lehet.⁸³⁰ A francia fiducie alapján a kedvezményezett szintén csak kötelmi jogi igénnyel rendelkezik a kezelt vagyona nézve.⁸³¹

A magyar szabályozás alapján a kedvezményezett joga a kezelt vagyona az ő hitelezőinek követelése tekintetében fedezetül szolgál. A kedvezményezett részére járó juttatásokra, annak kiadásakor, a hitelezők igényt formálhatnak.

⁸²³ [1995] 4 L.R.C. 320 (P.C. Mauritius). Lásd ehhez ALLEN: *i. m.* 142. sk.

⁸²⁴ LEE: *Conceptualizing (i. m.)* 663.

⁸²⁵ LEE: *Conceptualizing (i. m.)* 665.

⁸²⁶ „A vagyonkezelő kötelezettsége, hogy a kedvezményezettnek a trustvagyonból a trustvagyon korlátait között teljesítsen kifizetést.” („The trustee shall have the obligation to pay the beneficiary benefits from the trust with the limits of the trust property.”) Kínai Trust Law Art. 34. A kedvezményezett igénye ennek megfelelően a többi nem biztosított hitelezővel azonos (paritas creditorum). REID: *Conceptualising (i. m.)* 13.

⁸²⁷ LEE: *Conceptualizing (i. m.)* 667.

⁸²⁸ KAPLAN-EYAL: *i. m.* 94.

⁸²⁹ Québeci ptk. Art. 1290–1291 és 1284.

⁸³⁰ WAAL: *Trust law (i. m.)* 760.

⁸³¹ MALLET-BRICOUT: *i. m.* 144. skk.

A vegyes és civiljogi jogrendszerekben tehát a kedvezményezett joga csak kötelmi jogi természetű és a kedvezményezett hitelezői arra igényt tarthatnak.

1.3.2. A tracing lehetősége

A dél-afrikai jogban nem ismerik a *tracing* jogi lehetőségét. Ennek pótlására az általános szerződészegési és szerződésen kívüli károkozás esetén alkalmazható jogi eszközök, valamint a Trust Property Control Act által biztosított közigazgatási jellegű szankciók állnak rendelkezésre.⁸³²

A Treuhand típusú vagyongazdálkodási konstrukciókban a kedvezményezettnek ilyen visszakövetelési igénye szintén nem áll fenn. A bírósági gyakorlat ilyen esetekben legfeljebb a jogalap nélküli gazdagodás alapján biztosít a harmadik személy szerzővel szemben lehetőséget igényérvényesítésre, de ez a vagyondelölőre vonatkozik, mivel a kedvezményezett nem szerződő fél. Tekintettel arra, hogy a kezelt vagyontulajdonjogának megszerzését követően annak tulajdonosa a vagyongazdálkodó lesz, ezért a vagyongazdálkodó jogosult a kezelt vagyont harmadik személyek részére érvényesen elidegeníteni, ezzel szemben sem a vagyondelölő, sem pedig a kedvezményezett nem léphet fel. Ezt a szakirodalomban általános úgy jellemzik, hogy a vagyongazdálkodó „többet tehet, mint amit szabad neki”.⁸³³ A vagyondelölőnek csak arra van lehetősége, hogy a *pactum fiduciae* alapján kötelmi jogi igényt támasszon a vagyongazdálkodóval szemben a megállapodás megszegése miatt, azonban a vagyont megszerző harmadik személlyel szemben – függetlenül az ügylet ingyenességétől és a jóhiszeműségtől – nem támaszthat igényt.⁸³⁴ Ez alól abban az esetben van kivétel, ha a harmadik személy rosszhiszemű volt, ilyen esetben ugyanis kártérítési követelés támasztható vele szemben, illetve jogalap nélküli gazdagodás címén lehet igényt érvényesíteni.⁸³⁵

A svájci jogban, amennyiben a vagyongazdálkodótól harmadik személy jóhiszeműen és ellenérték fejében szerzi meg a vagyontárgyat, úgy azon tulajdonjogot szerez. Hasonlóan a német és osztrák szabályokhoz, itt is a vagyondelölő léphet fel, elsősorban a vagyongazdálkodóval szemben szerződészegés alapján kártérítés iránt, de a harmadik személlyel szemben ilyen joga neki sincs. Valójában ez a megbízási szerződésnek megfelelő jogviszony, a vagyondelölő mint megbízó és a vagyongazdálkodó mint megbízott között.⁸³⁶ A svájci jogban uralkodó *Gutglaubensprinzip* alapján jóhiszemű harmadik személyek a vagyongazdálkodótól tulajdont szereznek, függetlenül a *pactum fiduciae* megszegésétől. Amennyiben harmadik személynek tudomása lehet a *pactum fiduciae*-ről, akkor is megszerzi a tulajdont a vagyongazdálkodótól, mivel a polgári törvénykönyvnek a rosszhiszemű szerzőkre vonatkozó szabálya csak a nem tulajdonosokra vonatkozik, míg a vagyongazdálkodó teljes körű tulajdonosnak számít.⁸³⁷ Ilyen esetben a vagyondelölő csak kártérítési igénnyel léphet fel a vagyongazdálkodóval szemben.⁸³⁸ Más vélemények szerint ebben az esetben jó erkölcsbe ütközik a szerződés és ezért az semmis.⁸³⁹ Abban az esetben pedig, amikor a harmadik személy

⁸³² WAAL: *The Uniformity* (i. m.). 353.

⁸³³ „Der Treuhänder kann mehr als er darf”. Lásd ehhez Harald BÖSCH: *Die liechtensteinische Treuhänderschaft zwischen trust und Treuhand. Eine rechtsdogmatische und -vergleichende Untersuchung aufgrund der Weisungs-Bestimmungen des Art. 918 liecht. PGR*. GMG JURIS Verlags AG, Mauren, 1995. 259.

⁸³⁴ Lásd ehhez GRAUE: i. m. 72. MENYHÁRD Attila: *Dologi jog*. Osiris Kiadó, Budapest, 2010². 477. LIEBICH–MATHEWS: i. m. 23.

⁸³⁵ KÖTZ: *National* (i. m.) 96.

⁸³⁶ HUBER: i. m. 64. skk.

⁸³⁷ „Wer eine bewegliche Sache in gutem Glauben zu Eigentum oder zu einem beschränkten dinglichen Recht übertragen erhält, ist in seinem Erwerb auch dann zu schützen, wenn sie dem Veräußerer ohne jede Ermächtigung zur Übertragung anvertraut worden war.” ZGB Art. 933. Lásd ehhez HURST-WECHSLER: i. m. 67. skk.

⁸³⁸ OR Art 398. Abs. 1. és Art 41.

⁸³⁹ OR Art. 20.

kifejezett tudomással bír a pactum fiduciae-ról, úgy a jóhiszeműség és tisztesség (*Treu und Glauben*) követelményét sérti az eljárása.⁸⁴⁰ A svájci jogban tehát nincs lehetőség *tracing*-re, ezt a gyakorlatban felfüggesztő feltételhez kötött tulajdonátruházással szokták kiküszöbölni vagy haszonélvezeti jog alapítását szokták alkalmazni.⁸⁴¹

A kezelt vagyon nyomon követésével kapcsolatban az egyes civil jogi jogrendszerű dél-amerikai országokban, valamint Oroszországban, Ukrajnában, Litvániában, Csehországban és Romániában nincs konkrét szabályozás. Ez azonban nem jelenti feltétlenül azt, hogy a joggyakorlatban idővel ne alakítsanak ki hasonló szabályokat, mint a német, osztrák vagy a svájci bíróságok.

A japán, dél-koreai, tajvani és a Kínai Népköztársaság trustjoga hasonló abban, hogy egyik ázsiai országban sem biztosítanak harmadik személyekkel szembeni jogokat a kedvezményezett javára. A japán, a dél-koreai és a tajvani szabályozás semmisségre ad lehetőséget, amennyiben a kezelt vagyont nyilvántartásba vették, és ezután kerül sor abból jogellenes elidegenítésre. Ha a kezelt vagyon jellege alapján a nyilvántartásba vételre nem kerülhetett sor, akkor csak olyan harmadik személyekkel szemben van lehetőség jogkövetkezmény alkalmazására, akik tudtak, vagy a saját nagyfokú gondatlanságuk miatt nem tudtak arról, hogy a vagyonkezelő jogellenesen idegeníti el a kezelt vagyont részükre. A semmisség jogkövetkezményét a japán és a dél-koreai szabályozás a tudomásszerzéstől számítva egy hónapban, a kínai egy évben, a tajvani pedig két évben korlátozza. Amennyiben szándékosan történt az elidegenítés, úgy a japán szabályozás egy-, míg a tajvani ötéves igényérvényesítési határidőt állapít meg. A harmadik személy ilyen esetben azonban csak személyesen lesz köteles helytállni, vagyis a megszerzett vagyomból a rosszhiszeműen vagy ellenérték nélkül szerző házastársa, örököse vagy ellenérték mellett szerző személyek nem tartoznak helytállással.⁸⁴² A Kínai Népköztársaság trusttvénye alapján, amennyiben harmadik személy jogosulatlanul szerez a trustvagyomból, úgy köteles azt visszaadni vagy az így okozott kárt megtéríteni.⁸⁴³

Liechtensteinben már kedvezőbb szabályok irányadók a kedvezményezett jogára, így ha a trustról tudva, annak szabályait megsértve a kezelt vagyomból harmadik személyek szereznek, úgy velük szemben mind a vagyonrendelő, a társvagyonkezelő, a kedvezményezett vagy a bíróság által kijelölt vagyonkezelő jogosult fellépni⁸⁴⁴, vagyis a kedvezményezettnek lehetősége van *tracing*-re.

A skót jogban a kedvezményezett trustvagyon helyreállítása iránt akár a vagyonkezelővel, akár harmadik személlyel szemben közvetlenül felléphet, kivéve annak jóhiszeműsége esetén.⁸⁴⁵

Magyarországon a vagyonrendelőnek és a kedvezményezettnek is joga van harmadik személyektől követelni, hogy állítsák vissza a kezelt vagyont abban az esetben, ha abból harmadik személy ingyenesen vagy rosszhiszeműen szerez.⁸⁴⁶

⁸⁴⁰ „Der offenbare Missbrauch eines Rechtes findet keinen Rechtsschutz.” ZGB Art. 2. Abs. 2. SEILER: *i. m.* 57. skk. SUPINO: *i. m.* 91. skk.

⁸⁴¹ SEILER: *i. m.* 59. skk.

⁸⁴² HO: *The Reception (i. m.)* 301. skk.

⁸⁴³ HO: *The Peoples's Republic of China (i. m.)*. 832. skk.

⁸⁴⁴ „Haben Dritte zum Treugute gehörende Sachen oder Rechte in Kenntnis ihrer Treuhandeigenschaft vom Treuhänder, ohne dass dieser verfügungsberechtigt war, erworben, so kann der Treugeber, ein Mitreuhänder oder ein Begünstigter oder endlich ein vom Landgericht bestellter Treuhänder, sei es einzeln oder als Streitgenosse mit andern den Herausgabe- oder Bereicherungsanspruch zu Gunsten des Treuhandvermögens geltend machen.” Art. 912. Abs 3. TrUG.

⁸⁴⁵ D. L. Carey MILLER: *Good Faith in Scots Property Law*. In: A. D. M. Forte (ed.): *Good Faith in Contract and Property*. Hart Publishing, Oxford–Portland–Oregon, 1999. 121. skk.

⁸⁴⁶ Ptk. 6:318. § (2) bekezdése.

Azokban az országokban (pl. Oroszország, Kínai Népköztársaság, Izrael, Grúzia stb.), ahol a vagyonrendelő marad a kezelt vagyon tulajdonosa és egyúttal kedvezményezettje is a jogviszonynak, ott értelemszerűen joga van követelni a kezelt vagyon visszaadását harmadik személy szerzőktől, azonban ezt a jogát nem mint kedvezményezett, hanem mint vagyonrendelő gyakorolhatja.

A skót, a liechtensteini, a máltai és a magyar szabályozás is biztosít a nyomon követéshez hasonló jogot a kedvezményezettnek. A skót jogban ez az angol hatásnak, míg a liechtensteini és a magyar jogban a jogalkotói zsenialitásnak tulajdonítható. Más esetekben a jogalkotók egyéb eszközökkel, a jogalap nélküli gazdagodás, a jogellenes károkozás, a szerződésszegés és az érvénytelenség jogintézményeit hívták segítségül a tracing kiváltására.

2. A megszüntetés és módosítás joga

A *Saunders v. Vautier* szabálya az örökkévalóság (*perpetuities*) elleni szabállyal áll összhangban és kifejezetten azt erősíti.⁸⁴⁷ A szabály a Brit Nemzetközösség országaiban általánosan átvételre került.⁸⁴⁸ Az Amerikai Egyesült Államok tagállamainak jogában azonban más elvek alapján alakult ki hasonló funkciót betöltő szabályozás. New York államban 1830-ban radikális reform alá vetették a trust szabályozását, amelynek eredményeként az ingatlantulajdonra létrehozott trustokat eltörölték, és a kezelt vagyont csak az ingatlanok jövedelme alkothatta, legfeljebb a jogosult élete végéig. A kedvezményezett számára korlátozásként írták elő, hogy a trustban fennálló jogait harmadik személy részére nem ruházhatják át.⁸⁴⁹ Ezt a szabályt Michiganban is átvették.⁸⁵⁰ A bírósági gyakorlat ezt a szabályt kiterjesztette az ingatlanokon kívül más vagyontárgyakra is, és ezt a gyakorlatot alkalmazták más államok is. Ennek eredménye az, hogy az Amerikai Egyesült Államok tagállamainak jogában lehetőség van vagyonvédelmi trust létrehozására, ami az önjogú (cselekvőképes) kedvezményezett számára nem teszi lehetővé a vagyon eltékozlását (*spendthrift trust*).⁸⁵¹ A tékozlás elleni trust a 19. század elején Pennsylvania államban került először bevezetésre, majd a többi tagállamban is alkalmazásra került, akár jogszabály, akár a joggyakorlat által. Egyetlen korlátozás, hogy a vagyonrendelő ilyen esetben nem lehet

⁸⁴⁷ MATTHEWS: *The Comparative* (i. m.) 199.

⁸⁴⁸ Megjegyzendő, hogy ezt a szabályt a nemzetközi trustok esetében általában vagy egyenesen kizárják, vagy a private purpose trust révén elkerülik. Ennek elsődleges oka az üzleti kiszámíthatóságban rejlik. Rose-Marie BELLE ANTOINE: *Trusts and Related Tax Issues in Offshore Financial Law*. Oxford University Press, New York, 2005. 27.

⁸⁴⁹ Revised Statutes of New York 1829, Sec. 45, 46. MATTHEWS: *The Comparative* (i. m.) 282.

⁸⁵⁰ Michigan Revised Statutes of 1846. MATTHEWS írása alapján ennek oka az volt, hogy a michigani jogszabályt megalkotó Sanford M. Green bíró korábban New Yorkban praktizált. MATTHEWS: *The Comparative* (i. m.) 282.

⁸⁵¹ HUDSON: *Understanding* (i. m.) 61. MATTHEWS: *The Comparative* (i. m.) 282. skk. Az tekintendő tékozlónak, aki a vagyont, pénzt gyorsan és megfontolás nélkül költi el, szerencsejátékon, lustaságból vagy felelőtlen viselkedéssel. BLACKWELL: i. m. 52. POSNER közgazdasági szempontból élesen kritizálja ezt, mivel véleménye szerint az ilyen trust hitelképtelenné teszi a kedvezményezettet. „[A] spendthrift trust limits borrowing by the trust beneficiary, because he can't offer security to the lender; he thus can't make a credible commitment to repay”. Richard A. POSNER: *Law and Economics in Common-Law, Civil-Law and Developing Nations*. 17 Ratio Iuris 2004. 71. Mivel a tékozlás elleni klauzula védetségét jelent a kedvezményezett hitelezővel szemben, ezért általános gyakorlattá vált, hogy ilyen tulajdonságokkal nem rendelkező személyek esetében is alkalmazzák vagyonvédelmi célból. Laurene M. BROOKS: *A Tort-Creditor Exception to the Spendthrift Trust Doctrine: A Call to the Wisconsin Legislature*. 73 Marquette Law Review (1989). 110. Lásd továbbá Philip Z. BROWN: *And Now for Something Completely Different: Spendthrift, Discretionary and Protective Trusts in North Carolina and the Federal Tax Lien*. 29 Campbell Law Review (2007) 6 skk.

kedvezményezett.⁸⁵² Említésre érdemes, hogy az Amerikai Egyesült Államok egyes tagállamaiban ilyen esetben a vagyonvédelem nem terjed ki meghatározott követelésekre, pl. gyermektartási, házastársi tartási, illetve kivételes esetekben kártérítési igényekre.⁸⁵³ A spendthrift trust esetében tehát a Saunders v. Vautier szabálya garanciális okok miatt nem érvényesül.⁸⁵⁴ Az eltérő szabályozásból arra a következtetésre juthatunk, hogy az angol jog a kedvezményezett, míg az Egyesült Államok joga a vagyonrendelő számára biztosít nagyobb autonómiát a trustvagyonról való rendelkezés tekintetében.⁸⁵⁵

2.1. A Saunders v Vautier szabálya

Az angol jogtörténet egyik leghíresebb öröklési jogvitája volt a Peter Thellusson (1737–1797) angol kereskedő végintézkedésével kapcsolatban indult per.⁸⁵⁶ Thellusson akként végrendelezett, hogy vagyonának jelentős része és annak hozamai, amelyek az őt túlélő kilenc fia, unokája és azok leszármazói életében keletkeznek, összegyűjtésre kerüljön, és a teljes vagyont a legidősebb fiú örökölje az időtartam lejártával. A Lordok Háza érvényesnek ítélte meg a végrendeletet. A jogvita azonban a törvényhozást arra ösztönözte, hogy a jövőre nézve az ilyen jellegű vagyonhalmozást megakadályozza, ezért született meg az *Accumulations Act 1800*.⁸⁵⁷ A törvény alapján nincs lehetőség a vagyon felhalmozására hosszabb ideig, mint az örökhagyó életében, illetve halálát követő huszonegy évig, vagy gyermeke (beleértve az örökhagyó halálakor még méhmagzatot is) nagykorúságáig. Az *Accumulations Act 1892* módosította ezt a szabályt, és a vagyon halmozását ingatlan vásárlása érdekében az örökhagyó gyermekének nagykorúságáig tette lehetővé.⁸⁵⁸

Richard Wright örökhagyó a Kelet-indiai Társaságban meglévő részvényeire vonatkozóan a vagyonkezelőnek azt hagyta meg, hogy a részvények jövedelmét halmozza fel addig, míg unokaöccse, Daniel Wright Vautier el nem éri a 25. életévét, amikor a részvények annak hozamával együtt kiadandók részére. Vautier a nagykorúságának elérését követően (akkor még a 21. életév volt) azonnal követelte a részvények és azok hozamainak kiadását. A vagyonkezelő ellenezte ezt, de első fokon a bírósági titkár, másodfokon a lordkancellár kötelezte őt a kiadásra. Lord Langdale bírósági titkár arra alapította döntését, hogy ha egy örökség átadása meghatározott vagyon felhalmozódásáig vagy időtartam elérésig elhalasztásra kerül, akkor az örökös, ha korlátlan és visszavonhatatlan érdekeltsége áll fenn az örökségre, nem köteles kivárni a meghatározott időtartamot, hanem akkortól kérheti igénye kielégítését, amint cselekvőképességgel rendelkezik.⁸⁵⁹ A fő kérdés az volt, hogy Vautier jogát (érdekeltségét, *interestjét*) ráruházták (*vested*) a vagyonrendelésekor vagy az csak

⁸⁵² „Self-settled trust” tilalma. MATTHEWS: *The Comparative (i. m.)* 283. Kivételeket jelenetnek azok az államok, ahol ilyen létesítésére kifejezetten lehetőséget biztosítanak. Jacob STEIN: *Importance of Trusts in Asset Protection*. 12 California Trusts and Estates Quarterly (2007). 21.

⁸⁵³ BROOKS: *i. m.* 110.

⁸⁵⁴ Lásd ehhez Claflin v. Claflin, 149 Mass. 19, 20 N. E. 454 (1889), Shelton v. King, 229 U.S. 90; 33 S. Ct. 686 (1913). Lásd ehhez MATTHEWS: *The Comparative (i. m.)* 283.

⁸⁵⁵ MATTHEWS: *The Comparative (i. m.)* 284.

⁸⁵⁶ Thellusson v Woodford (1799) 4 Ves 227.

⁸⁵⁷ Stat. 39 & 40 Geo. III, c 98 (1800). A szakirodalomban ezt gyakran Thelluson-törvénynek (Thelluson Act) is nevezik. ROUNDS–ROUNDS: *i. m.* 1142.

⁸⁵⁸ Állítólag a Thellusson eset inspirálta Charles Dickenst a Jarndyce és Jarndyce ügy vonatkozásában a Bleak House megírása során.

⁸⁵⁹ „[W]here a legacy is directed to accumulate for a certain period, or where payment is postponed, the legatee, if he has an absolute indefeasible interest in the legacy, is not bound to wait until the expiration of that period, but may require payment the moment he is competent to give a valid discharge.” Lásd ehhez Brown v Pringle [1845] 4 Hare 124; Anson v Potter [1879] 13 Ch D 141; Re White [1901] 1 Ch 570; Re Sandeman’s Will Trusts [1937] 1 All ER 368; Re Smith [1928] Ch 915. WATKIN: *Changing (i. m.)* 146. skk. HUDSON: *Equity (i. m.)* 182. skk.

feltételes (*contingent*) volt a 25. életéve eléréséig. Mivel a vagyonrendelés szerint Vautier a 25. életéve elérésekor meg kellett, hogy kapja azt minden további feltételtől függetlenül, illetve ezt megelőző halála esetén a végrendeleti végrehajtója kapta volna meg, ezért véglegesnek minősült a kedvezményezett joga. A feltétel nélküli jog felett a kedvezményezett jogosult rendelkezni, így megalapozott az igénye a kezelt vagyon megszerzésére.

Azóta számos ítélet támaszkodik erre az eseti döntésre.⁸⁶⁰ A szabály mögötti érvet legérthetőbben talán Turner bíró mondta ki az új-zélandi fellebbviteli bíróság (*New Zealand Court of Appeal*) által tárgyalt *Re Lushington* ügyben meghozott ítéletében a 1964-ben.⁸⁶¹ Szerinte ezt az elvet alkalmazni kell, ha a megajándékozott azt mondja, hogy a vagyont neki adták és ő azt tesz vele, amit akar; vagyis nincs jelentősége annak, hogy az ajándékozó mit óhajtott. A bíróság, bármit gondol is a megajándékozott hálátlanságáról, köteles elfogadni, hogy a megajándékozott a jogait gyakorolja.⁸⁶²

Korábbi eset volt a *Josselyn v Josselyn*⁸⁶³, amelyben a kedvezményezett a trustvagyon és hozamát 24. életéve elérésekor kapta volna meg a vagyonrendelő rendelkezése alapján, és ha a nagykorúságának elérése előtt meghalt volna, akkor a vagyonrendelő másik rokonáé lett volna. Josselyn a 21. életévének elérésekor kérte a vagyon kiadását és meg is kapta azt arra alapítva, hogy a 21. életévének betöltésével a feltétel teljesült, vagyis a kezelt vagyon véglegesen az ő vagyonát képezi. A *Barton v Briscoe* ügy még korábbi volt⁸⁶⁴, ahol az életre szóló haszonélvező (*life tenant*) és a várományos (*remainderman*) közösen kérték a vagyon kiadását és szintén meg is kapták azt.⁸⁶⁵

Amennyiben a kedvezményezett teljesen cselekvőképés és egyedüli kedvezményezett, úgy bármikor jogosult a trust megszüntetésére és követelheti a trustvagyon kiadását. Korábban ez a jogosultság csak a *simple trust* esetében állt fenn⁸⁶⁶, azonban a *Saunders v. Vautier* ügyben hozott bírósági döntés ezt kiterjesztette a kötött trust esetére is. Az önjogú egyedüli kedvezményezett, illetve több kedvezményezett esetén azok együttesen kérhetik a trustvagyon áruházását, akár harmadik személyre is, gyakorlatilag utasíthatják a vagyonkezelőt, aki ilyen esetben a kedvezményezettek megbízottja lesz. Ez egyúttal azt is jelentette a bírósági joggyakorlatban, hogy a kedvezményezettek joga a kezelt vagyonhoz erősebb, sőt kizárja a vagyonrendelő jogát. Az angol joggyakorlatban ezt azzal küszöbölik ki, hogy a vagyonrendelő magát is kedvezményezettnek jelöli, vagy feltételelessé teszi a trust létesítő okiratában a kedvezményezett jogát. A szabály értelmezhető úgy, hogy a kedvezményezett önjogúságának elérésével csak neki fűződik érdeke a vagyon további halmozásához, vagyis neki van joga azt eldönteni, hogy a trustot fenntartja-e vagy sem. A szabály egyértelműen azt erősíti, hogy a kedvezményezett joga olyan vagyonhoz fűződő jog, amely erősebb a vagyonrendelő akaratánál és a vagyonkezelő tulajdonjogánál.

Szélesebb értelemben a megszüntetési jog független attól, hogy a kedvezményezetteknek milyen jogai vannak, hiszen valamennyien kérik a vagyon kiadását.

⁸⁶⁰ Id. pl. *Wharton v Masterman* (1895) AC 186.

⁸⁶¹ *Re Lushington* (1964) NZLR 161.

⁸⁶² „In the ordinary case, in which the law established by *Saunders v Vautier* and *Wharton v Masterman* is applied, a donee is saying, »Property has been given to me and is mine, and I am going to do what I choose with it, no matter what the donor may have wished« and whatever may be thought about his ingratitude, the Courts are compelled to hold that he is within his legal rights”. *Re Lushington* (1964) NZLR 161. PANICO: *i. m.* 131.

⁸⁶³ *Josselyn v Josselyn* (1837) 9 Sim 63.

⁸⁶⁴ *Barton v Briscoe* [1822] Jac 603.

⁸⁶⁵ Több hasonló tényállású ügyben már sokkal korábban is hasonló döntések születtek, ezért Matthews szerint véletlen, hogy éppen a *Saunders v Vautier* perben meghozott döntésről kapta a nevét az angolszász jogban elterjedt szabály. MATTHEWS: *The Comparative* (*i. m.*) 267.

⁸⁶⁶ A *simple trust* alapján a vagyonkezelő köteles a kezelt vagyon minden bevételeit, hasznát a kedvezményezett részére kiadni. A kötött (*fixed*) trust esetében a vagyonrendelő által előzetesen meghatározott időszakonként és mértékben kell a juttatásokat a kedvezményezett részére kiadni, vagyis a vagyonkezelőnek nincs ráhatása a juttatás mértékére és időszakosságára.

Az angol Court of Appeal 1937-ből származó ítélete a *Berry v Green* ügyben egyértelműen ezt támasztja alá.⁸⁶⁷ Donowan Waters professzor szerint az equity nyelvezete szerint a teljes jognak „otthon kell lennie”, vagyis a jogosultat illeti meg, ami független a kedvezményezettek számától és a kedvezményezett jogosultságától.⁸⁶⁸ Diszkrecionális trust esetében annak van jelentősége, hogy valamennyi személy, aki kedvezményezett megállapítható legyen és ők kérjék a vagyon kiadását.⁸⁶⁹ A kedvezményezett kiadás iránti joga felülírja a vagyonrendelő szándékát, a *Goulding v James* ügyben Laddie bírő ezt azzal indokolta, hogy a vagyonrendelő szándékát mindig figyelembe kell venni, viszont mindig mellőzni kell, ha szükségtelenül szigorú.⁸⁷⁰

Idővel a *Saunders v Vautier* elv kiterjesztésre került akként, hogy több kedvezményezett közül bármelyik kérheti a saját juttatásának kiadását a többi kedvezményezett hozzájárulása és a trust megszüntetése nélkül is. Erre akkor van lehetősége a kedvezményezettnek, ha nagykorú, cselekvőképes és a trustból feltétel nélküli és elkülöníthető részesedésre jogosult.⁸⁷¹ Amennyiben a kezelt vagyonban ingatlan van, úgy ez a kiadás iránti kérelem az ingatlan értékesítésével jár együtt, mivel csak így lehet valóban egyenlő értékben megosztani a kezelt vagyont.⁸⁷² Hasonló a helyzet cég esetében is, ott a cégbeli részesedést kell értékesíteni a megosztás érdekében.⁸⁷³

A *Saunders v Vautier* szabály észszerű kiterjesztése, hogy ha a kedvezményezettek kérhetik a részesedésük kiadását és megszüntethetik a trustot, akkor (a többen benne van a kevesebb is) kérhetik a trust létesítő okiratának módosítását is. Ennek szellemében döntött Új-Dél-Wales legfelsőbb bírósága is a *Re Bowmil Nominees Pty Ltd* ügyben.⁸⁷⁴ A második világháború után nagyon gyakori volt a trustok módosítása, aminek az elsődleges oka az örökösödési adó extrém magas mértéke volt. 1954-ben a Lordok Háza a *Chapman v Chapman* ügyben kimondta, hogy lehetőség van a trust bíróság általi módosítására, kifejezetten, ha a felek között az érdekeltységük (*interest*) vonatkozásában vita van, de a módosítás csak szűk körben megengedett.⁸⁷⁵ A *Variation of Trusts Act 1958* adta meg a jogszabályi alapot a

⁸⁶⁷ „Were [...] a number of persons collectively are given property absolutely, but the state of enjoyment is postponed, if the persons so entitled are all *sui juris* and consent, the direction postponing payment is inoperative and of no effect, on the ground that the attempt to restrict the enjoyment of property given absolutely to persons who are *sui juris* is repugnant to the absolute gift.” *Berry v Green* (1937) Ch 325.

⁸⁶⁸ „In equity’s language, the property is said to be ‘at home’, because the entire equitable interest, or right of enjoyment, in the property is vested in that sum total of beneficiaries. The rule therefore applies to all trusts, whether fixed interest or totally discretionary.” D. W. M. WATERS: *An Overview of the Law of Trusts*. Report of Proceedings of the Fortieth Tax Conference, 1988 Conference Report, Toronto, Canadian Tax Foundation, 1989, 35:1.

⁸⁶⁹ Lásd *Sir Moses Montefiore Jewish Home v Howell and Co (No. 7.) Pty Ltd* (1984) 2 NSWLR 406; és *Miskelly v Arnheim* (2008) NSWSC 1075.).

⁸⁷⁰ „[T]hat the intention of the settlor should always be taken into account and then always dismissed as being insufficiently weighty.” *Goulding v James* (1997) 2 All ER 239.

⁸⁷¹ „When the situation is that a single person who is *sui juris* has an absolutely vested beneficial interest in a share of the trust fund, his rights are not, I think, quite as extensive as those of the beneficial interest holders as a body. In general, he is entitled to have transferred to him [...] an aliquot share of each and every asset of the trust fund which presents no difficulty so far as division is concerned.” Walton bírő véleménye a *Stephenson (Inspector of Taxes) v Barclays Bank Trust Co Ltd* [1975] 1 All ER 625 ügyben.

⁸⁷² PANICO: i. m. 136.

⁸⁷³ *Lloyds Bank plc v Duker* [1987] 3 All ER 193.

⁸⁷⁴ „It is a corollary of this rule that beneficiaries who are all *sui juris* may agree that the trust should be varied or reconstituted and continued as varied or reconstituted and that it may not be alleged that a trustee who acts on that basis is guilty of a breach of trust.” *Re Bowmil Nominees Pty Ltd* (2004) NSWSC 161.

⁸⁷⁵ A *Chapman v Chapman* [1954] 2 WLR 723; A. C. 429 ügyben a bíróság kimondta, hogy a vagyonkezelő négy esetben térhet el a vagyonrendelésben foglaltaktól. Ha a bíróság változtatásokat eszközöl a kiskorú vagyonában, ha a settlement esetében a bíróság engedélyezi üzleti tevékenység folytatását, ha a bíróság tartást engedélyez a vagyonrendelő által felhalmozásra rendelt bevételből, és ha a bíróság megengedést enged a kiskorúak és a lehetséges utószülött kedvezményezettek között. HUDSON: *Understanding (i. m.)* 62. A Re

bíróság részére a trust létesítő okiratának módosítására.⁸⁷⁶ A törvény célját az *In re Cohen's Settlement Trust* ügyben hozott ítélet kiválóan magyarázza.⁸⁷⁷ A bíróság ilyen esetekben olyan személyek konszenzusára építi a szükséges módosítást, akiket még nem lehet beszerezni fogyatékoságuk miatt, vagy azért, mert még nem elérhetők.

Jól példázza ezt a *Drescher v Drescher's Estate* ügyben Új-Skóciában meghozott ítélet.⁸⁷⁸ Az örökhagyó trustot létesített a volt felesége javára élete végéig az Alzheimer-kórja miatti kezelésére, míg a fennmaradó vagyont az Alzheimer Társaság kapta volna meg. Az örökhagyó végrendeletében egyetlen lányának hagyott jutattást, a trust vagyonból ő nem részesedett. A volt feleség a betegsége diagnózisa előtt meghatalmazást adott egy ügyvédnek a képviselte ellátására. Miután az örökhagyó lánya pert indított az ellátásának biztosítása érdekében a trusttal szemben, az ügyvéd megegyezett vele abban, hogy trust vagyon 40 %-át a volt feleség, 40%-át a lány, míg 20%-ot az Alzheimer Társaság kapjon meg. Új-Skócia legfelsőbb bírósága nem járult hozzá trust megszüntetéséhez, mivel a cselekvőképtelen feleség nevében annak ügyvédje járt el, viszont a módosításhoz igen. Ebben az időben Új-Skóciában az angol Trust Variation Act 1958-nak megfelelő törvény volt hatályban. Ez alapján a volt feleség részére havi meghatározott járadékot állapítottak meg a megélhetése és kezeltetése költségeinek fedezésére. Az ítélet természetesen nem áll összhangban az örökhagyó szándékával, azonban ezt a törvény alapján nem is kell figyelembe venni. Ezért Wright bíró idézte Gregory James Finch bíró indokolását a British Columbia fellebbezési szakáról a *Russ v British Columbia (Public Trustee)* ügyben, amely szerint a bíróság általi módosítás során nem szükséges a vagyonrendelő akaratát figyelembe venni.⁸⁷⁹

Heyworth's Contingent Reversionary Interest [1956] Ch. 364. ügyben megállapítást nyert, hogy a bíróság elrendelheti valamely vagyontárgy elidegenítését a trustvagyonból, ha az a kiskorú eltartásához, oktatásához vagy egyébként a javára történik (maintenance, education, or benefit). Lásd ehhez H. H. CAMP: *The Variation of Trusts Act 1958: A Departure from Traditional Principles of Trust Law*. 34 Tulane Law Review (1959). 92. A Chapman v Chapman ügyben hozott szabályhoz képest a Variation of Trust Act 1958 széles körű jogosítványt biztosít a bíróságok számára a trust céljainak megváltoztatására, azonban ez nem járhat adómegkerüléssel. GREENBERG: *i. m.* Vol. 2. 2307. Lásd ehhez K. R. AYERS: *Variation of Trust*. Brooker's Ltd., Wellington, 2000. 53.

⁸⁷⁶ "Where property, whether real or personal, is held on trust arising, whether before or after the passing of this Act, under any will, settlement or other disposition, the court may as it thinks fit by order approve on behalf of

a) any person having, directly or indirectly, an interest, whether vested or contingent, under the trusts who by reason of infancy or other incapacity is incapable of assenting,

b) any person (whether ascertained or not) who may become entitled, directly or indirectly, to any interest under the trusts as being at a future date or on the happening of a future event a person of any specified description or a member of any specified class of persons, so however that is a paragraph shall not include any person who would be of that description, or a member of that class, as the case may be, if the said date had fallen or the said event had happened at the date of the application to the court, or

c) any person unborn, or

d) any person in respect of any discretionary interests of his under protective trusts where the interest of the principal beneficiary has not failed or determined any arrangement (by whomever proposed, and whether or not there is any other person beneficially interested who is capable of assenting thereto) varying or revoking all or any of the trusts, or enlarging the trustees' powers of managing and administering any of the property subject to the trust;

Provided that except by virtue of paragraph (d) of the subsection the court shall not approve an arrangement on behalf of any person unless the carrying out of thereof would be for the benefit of that person." Variation of Trusts Act, Sec. 1(1).

⁸⁷⁷ „Apart from the Act of 1958, the trust of a settlement can only be effectively varied as against those who consent to variation, and what I think the Act of 1958 envisages is the court supplying the consent of those whose consents will in the event be necessary but whose actual consent by reason of their disability, or because they have not appeared on the scene, cannot be obtained." *In: re Cohen's Settlement Trust* [1965] 1 WLR 1229 (Ch), 1234.

⁸⁷⁸ *Drescher v Drescher's Estate* (2007) NSSC 352.

⁸⁷⁹ „The language of s.1, which authorizes the Court to vary or revoke any trust, is inconsistent with the suggestion that the settlor's intention is a consideration at all, much less a consideration of first importance. The

2.2. A Claflin-doktrína

Az 1841. május 9-én a *Saunders v Vautier* ügyben meghozott döntés valószínűleg a leggyakrabban hivatkozott ítélet a trustjog szakirodalmában. Ezzel ellentétes, de összességében mégis hasonló funkciót betöltő határozat született, bár teljesen más megközelítés alapján, 1889-ben a Massachusettsi legfelsőbb bíróságon a *Claflin v Claflin* ügyben, ami a mai napig irányadó.⁸⁸⁰

Az örökhatyó Wilbur Claflin a vagyonát feleségére és két fiára hagyta egyenlő arányban azzal a megkötéssel, hogy az egyik fiú, Adalbert 21. életévének betöltésekor 10 ezer US-dollárt, 25. életévének elérésekor további 10 ezer US-dollárt és 30 éves korában a fennmaradó összeget kapja meg. Adalbert 21. életévének elérésekor a teljes összeget követelte, azonban a bíróság fenntartotta az örökhatyó által meghatározott feltételeket és kimondta, hogy az örökhatyó joga a vagyonáról rendelkezni olyan megkötésekkel, amelyeket a jogszerűség keretein belül jónak lát, és az akaratát végre kell hajtani, ha nem ütközik a tételes jogba vagy a közrendbe.⁸⁸¹ Az eseti döntésben lefektetett szabályt, *interpretatio a contrario* alkalmazásával megfordították a későbbi joggyakorlatban, és a vagyon idő előtti kiadásához két feltételt állapítottak meg a bíróságok. Egyrészt valamennyi kedvezményezett hozzájárulása szükséges a megszüntetéshez, másrészt az idő előtti megszüntetés nem járhat a vagyonrendelő által meghatározott lényeges cél sérelmével. Az elvet más államok is átvették, pl. Texasban a *Lanius v Fletcher* ügyben⁸⁸², ahol az anya a lánya részére létesített trustot, hogy megvédje vagyonát a költekező mostoha gyermekétől. Az Amerikai Egyesült Államok legfelsőbb bírósága is elfogadta az elvet a *Shelton v King* ügyben 1913-ban⁸⁸³, és az egyes államok joggyakorlatában is gyökeret eresztett.⁸⁸⁴ A szabály később bekerült a Restatementekbe is.⁸⁸⁵

2.2.1. A lényeges cél

A Claflin-szabály lényege, hogy a kedvezményezett nem jogosult a trust megszüntetésére vagy módosítására, ha az a vagyonrendelő lényeges céljával (*material purpose*) ellentétes lenne. A vagyonrendelő akaratának beazonosítása nehézségeket okoz, ha már meghalt, ezért a *Restatement (Second) of Trusts* (1959) magyarázata szerint a vagyonrendelő célját kell vizsgálni, ami kötődhet a kedvezményezett vagyonkezelési jártasságához, bírósági ítélethez, a kedvezményezett érettségi szintjéhez. A bíróság figyelembe vehet olyan körülményeket, amelyek a vagyonrendelőt befolyásolták abban, hogy

Act says nothing concerning the settlor's intention, or of any obligation upon the Court to weigh that intention along with other factors is deciding whether to approve a proposed variation." *Russ v British Columbia (Public Trustee)* (1994) 3 ETR (2d) 170, 183. Hasonló szellemben a *McGavin v National Trust Co* (1998) CanLII 5355 (BCCA) ügyben: „To say that these existing provisions are binding and unalterable is to deny the very purpose and intent of the Trust Variation Act, which is to approve, if the court sees fit, an amendment even though it offends the original terms of the trust.”

⁸⁸⁰ *Claflin v Claflin*, 149 Mass 19, 20 NE 454 (1889).

⁸⁸¹ „[A] testator has a right to dispose of his property with such restrictions and limitations, not repugnant to law, as he sees fit, and that his intentions ought to be carried out unless they contravene some positive rule of law, or are against public policy.” *Claflin v. Claflin*, 149 Mass. 19, 20 N.E. 454 (1889), 456.

⁸⁸² *Lanius v Fletcher*, 101 SW 1076 (Tex 1907).

⁸⁸³ *Shelton v King*, 229 US 90; 33 S Ct 686 (1913).

⁸⁸⁴ AUSNESS: i. m. 244.

⁸⁸⁵ „If the continuance of the trust is necessary to carry out a material purpose of the trust, the beneficiaries cannot compel its termination.” *Restatement (Second) of Trusts* (1959) § 337(2), és némi eltéréssel *Restatement (Third) of Trusts* (2003) § 65.

ne csak egyszerűen felossza a vagyon hasznait több kedvezményezett között.⁸⁸⁶ A lényeges cél megvalósul, ha pl. a vagyonrendelő meghatározott életkort jelöl meg a vagyon kiadására, vagy a tékozlás elleni kikötést alkalmaz. Ebből a szempontból a Claflin-szabály, bár első olvasatra teljesen ellentétesnek tűnik, azonban összességében mégis hasonló funkciót tölt be a *Saunders v Vautier* ítéletben lefektetett elvvel a trust korai megszüntetésének megakadályozása tekintetében.

A lényeges cél tekintetében irányadó a *Hurley v Moody National Bank of Galveston* ügyben hozott döntés.⁸⁸⁷ Mathilde Hurley ötven-ötven ezer US-dollárt hagyott gyermekeire, Paulette Hiltonra és James Hurley-re, míg a fennmaradó vagyonát trustban helyezte el, melynek kedvezményezettje Paulette fia, Nathan volt. A vagyonkezelő arra kapott felhatalmazást, hogy annyit juttasson a kezelt vagyon bevételeiből Nathannek, amennyi a tanulmányainak finanszírozásához szükséges. A létesítő okirat szerint a trust megszűnésére akkor került volna sor, ha Nathan eléri a 35. életévét, vagy ha a vagyonkezelő azt állapítja meg, hogy Nathan befejezte a tanulmányait. A trust megszűnésekor a kezelt vagyon Paulette-et és Jamest illette meg. Nathan 18 éves volt, amikor nagymamája meghalt, majd egy évvel később beiratkozott a főiskolára, azonban nem sokkal később otthagya azt és bejelentette a vagyonkezelőnek, hogy nem kíván tovább tanulni. Később Nathan meggondolta magát és beiratkozott egy másik főiskolára. Időközben James kérte a vagyonkezelőtől a trust megszüntetését, arra hivatkozva, hogy Nathan befejezte a tanulmányait. A vagyonkezelő a bíróságtól kért állásfoglalást, aki azt a véleményét fogalmazta meg, hogy Nathan nem fejezte be a tanulmányait, csak szünetet tartott abban. A fellebbviteli bíróság helybenhagyta az ítéletet, mivel a vagyonrendelő lényeges célja még nem valósult meg.

Az amerikai esetjogban hasonló szellemben született ítélet a *Frost National Bank v Newton* ügyben, amikor a texasi legfelsőbb bíróság kimondta, hogy a kedvezményezettek akkor szüntethetik meg a trustot, ha annak a vagyonrendelő által meghatározott minden célja teljesült.⁸⁸⁸ Szintén meghatározó jelentőségű volt a vermonti legfelsőbb bíróság ítélete az *In re Estate of Brown* ügyben.⁸⁸⁹ Az örökhagyó az unokatestvérei részére végrendeletben létesített trustot azzal, hogy mindegyik kedvezményezett tanulmányának befejezéséig a kezelt vagyonból juttatást kapjanak. Amikor pedig valamennyi gyermek befejezte a tanulmányait, akkor a trust szolgáljon a megszokott életvitelükhöz szükséges források biztosítására életük végéig. A tanulmányaikat befejező gyermekek kérték a trust megszüntetését, azonban a bíróság fenntartotta azt arra hivatkozva, hogy a vagyonrendelő másodlagos célja az volt, hogy a gyermekek megélhetését életük végéig biztosítsa. Ezzel ellentétes tartalmú ítélet született az *American National Bank of Cheyenne v Miller* ügyben⁸⁹⁰, mivel a tanulmányokat követően már feltétel nélküli juttatásokban kellett részesíteni a kedvezményezetteket, és nem az életük végéig történő tartást jelölte meg a vagyonrendelő célként.

A tékozlás elleni kikötés általában lényeges célnak tekintendő. A *Cotham v First National Bank of Hot Springs* ügyben egy végrendeleti úton létesített trust olyan rendelkezést tartalmazott, hogy az örökhagyó havi 300 US-dollár juttatásban részesüljön élete végéig, majd

⁸⁸⁶ „Material purposes are not readily to be inferred. A finding of such purpose readily requires some showing of a particular concern or objective on the part of the settlor, such as concern with regard to the beneficiary’s management skills, judgement, or level of maturity. Thus, a court may look for some circumstantial or other evidence indicating that the trust arrangement represented to the settlor more than a method of allocating the benefits of property among multiple beneficiaries, or a means of offering to the beneficiaries (but not imposing on them) a particular advantage. Sometimes, of course, the very nature or design of a trust suggests its protective nature or some other material purpose.” Restatement (Second) of Trusts § 65. Lásd ehhez PANICO: i. m. 155. sk.

⁸⁸⁷ *Hurley v Moody National Bank of Galveston*, 98 S.W.3d 307. Lásd ehhez AUSNESS: i. m. 244. sk.

⁸⁸⁸ *Frost National Bank v Newton*, 554 SW 2d 149 (Tex 1977).

⁸⁸⁹ *In re Estate of Brown*, 528 A 2d 752 (Vt 1987).

⁸⁹⁰ *American National Bank of Cheyenne v Miller*, 899 P 2d 137 (Wyo 1995).

halálát követően minden unokája kapjon havi 100 US-dollárt.⁸⁹¹ A vagyonrendelő halála után két unokája megtámadta a trust létesítő okiratának érvényességét, arra hivatkozva, hogy az az örökkévalóság elleni szabályba ütközik, hiszen nincs lejárat. A kereset elutasítását követően a további két unoka is fellépett és közösen kérték immár a trust megszüntetését. Az arkansasi legfelsőbb bíróság a trust érvényességét állapította meg és a tékozlás elleni záradékot lényeges célnak tartva nem szüntette meg a trustot.

Az amerikai joggyakorlat azonban időközben új irányokat vett. A tékozlás elleni klauzula alkalmazása önmagában már nem feltétlenül jelent lényeges célt. Az amerikai gyakorlatban sok esetben, ténylegesen erre irányuló szándék nélkül is, mint az okirat standard kellékét (*boilerplate*) alkalmazzák a tékozlás elleni kikötést. A rutinból a trust létesítő okiratban szereplő tékozlás elleni klauzula azonban nem jelenti automatikusan azt, hogy a trust nem módosítható, illetve szüntethető meg. Ezt támasztja alá a Restatement (Third) of Trusts (2003)⁸⁹², és a UTC is.⁸⁹³ Az eset összes körülményének vizsgálata és elemzése alapján lehet a tékozlás elleni klauzulát lényeges célnak tekinteni. Az egyes tagállamokban kialakult gyakorlat azonban nem egységes ebben, pl. Pennsylvániában, Kansasban a tékozlás elleni kikötést lényeges célnak tekintik, míg Maine-ben nem.⁸⁹⁴ Texasban a bíróság mérlegelésére bízta a jogalkotó annak eldöntését, hogy a tékozlás elleni kikötés lényeges célnak számít-e.⁸⁹⁵

A Restatement (Third) of Trusts (2003) alapján a diszkrecionális trust rendelése sem számít olyan lényeges célnak, ami megakadályozná a kedvezményezetteket a trust megszüntetésében. Az egyes államok szabályozása körében találunk olyanokat is, amelyek a lényeges cél és a megszüntetés okai között egyensúlyoznak, ilyen pl. Kalifornia.

Szintén lényeges célnak számít, ha meghatározott időtartamot ír elő a vagyonrendelő a kezelt vagyon kiadására. Ez irányadó még akkor is, ha csak egy kedvezményezett kerül megjelölésre.⁸⁹⁶

Hasonlóan lényeges ok, ha diszkrecionális vagyonkezelésre kerül sor.⁸⁹⁷ Míg a diszkrecionális trust esetében az angol szabályozást követő országokban a *Saunders v Vautier*

⁸⁹¹ *Cotham v First National Bank of Hot Springs*, 697 S.W.2d 101 (1985).

⁸⁹² „[T]he fact that a lawyer had explained the effect and advised the inclusion of a spendthrift provision is not alone sufficient to establish that it represents more than an advantage that the beneficiaries are free to relinquish by consenting to termination of the trust.” Restatement (Third) of Trusts (2003) Sec. 65.

⁸⁹³ UTC Art. 411 alapján:

„(a) A noncharitable irrevocable trust may be modified or terminated upon consent of the settlor and all the beneficiaries, even if the modification or termination is inconsistent with a material purpose of the trust.

(b) A noncharitable irrevocable trust may be terminated upon consent of all the beneficiaries if the court concludes that continuance of the trust is not necessary to achieve any material purpose of the trust. A noncharitable irrevocable trust may be modified upon consent of all of the beneficiaries if the court concludes that modification is not inconsistent with a material purpose of the trust.

(c) A spendthrift provision in the terms of the trust is not presumed to constitute a material purpose of the trust.” „Spendthrift terms have sometimes been construed to constitute a material purpose without inquiry into the intention of the particular settlor. [...] This result is troublesome because spendthrift provisions are often added to instruments with little thought [...] The Uniform Trust Code provision] does not negate the possibility that continuation of a trust to assure spendthrift protection might have been a material purpose of the particular settlor. The question of whether that was the intent of a particular settlor is instead a matter of fact to be determined on the totality of the circumstances.” UTC § 411 magyarázata a 2004. évi módosítás után.

⁸⁹⁴ Részletesen lásd PANICO: *i. m.* 158.

⁸⁹⁵ „The court shall exercise its discretion to order a modification or termination under Subsection (a) in the manner that conforms as nearly as possible to the probable intention of the settlor. The court shall consider spendthrift provisions as a factor in making its decision whether to modify or terminate, but the court is not precluded from exercising its discretion to modify or terminate solely because the trust is a spendthrift trust”. Texas Property Code, Sec 112.054(b).

⁸⁹⁶ *Speth v Speth*, 8 N. J. Super. 857, 74 A.2d 344 (1950). Hasonló szellemben született döntés a *Maley v Citizens National Bank of Evansville*, 120 Ind. App. 642, 92 N. E.2d 727 (1950) és a *Lafferty v Sheets*, 175 Kan. 741, 267 P.2d 962 (1954) ügyben is.

⁸⁹⁷ *In re Estate of Bonardi*, 376 N. J. Super. 508, 871 A.2d 103.

alapján a trust megszüntethető, addig az amerikai joggyakorlat erre sokáig nem adott lehetőséget. A diszkrecionális vagyongazdálkodást eredményező vagyondisponációt kezdetben lényeges célnak tekintette a bírósági gyakorlat, azonban ez a megközelítés idővel szintén módosult. A Restatement (Third) of Trusts (2003) új megközelítést hozott és arra mutatott rá, hogy önmagában a vagyongazdálkodó részére diszkrecionális jogkör biztosítása nem jelent többet, mint hogy a vagyondisponáló célja az volt, hogy a vagyongazdálkodó részére rugalmas eljárásra adjon lehetőséget a kedvezményezettnek járó juttatások kiadásával kapcsolatban.⁸⁹⁸ Ez önmagában nem jelenti azt, hogy a vagyon védelme érdekében akadályozni akarta volna a kedvezményezetteket a trust idő előtti megszüntetésében.⁸⁹⁹ A diszkrecionális trust alapítása kérdésében szintén eltérő az egyes tagállamokbeli szabályozás arra vonatkozóan, hogy ez lényeges cél vagy a vagyondisponáló csak rugalmas hatáskört kívánt-e adni a vagyongazdálkodónak. A két megközelítés között áll pl. a kaliforniai joggyakorlat, ahol összeméri a kedvezményezett érdekeit a vagyondisponáló lényeges céljával.⁹⁰⁰ Ehhez kapcsolódik az is, hogy az újabb megközelítés szerint a bíróságnak a lényeges célt és a korai megszüntetést alátámasztó érveket össze kell mérnie egymással.⁹⁰¹ A vagyondisponáló szándéka önmagában még nem döntő jelentőségű a kedvezményezettek akaratával szemben.⁹⁰²

Megemlítendő továbbá, hogy számos bírósági ügyben került elutasításra a kedvezményezettek keresete a trust megszüntetése iránt, ha annak létesítő okirata támogatási jellegű kikötést tartalmazott (*support trust*).⁹⁰³

2.2.2. Valamennyi kedvezményezett kezdeményezése

A lényeges cél mellett a második fontos feltétel az, hogy valamennyi kedvezményezett kérje a vagyon kiadását. Hallock DuPont 1929-ben a válása előtt visszavonhatatlan trustot létesített felesége és két éves kislánya javára azzal, hogy ha a lánya utód nélkül hal meg, akkor a vagyon visszaszáll rá.⁹⁰⁴ Felesége 1942-ben meghalt, majd 1954-ben Hallock és lánya kérte a kezelt vagyon kiadását, amit a vagyongazdálkodó megtagadott. A peres eljárásban Hallock lányának kiskorú gyermekei érdekében ügygondnokot rendelt ki a bíróság. Mivel a kiskorú gyermekek képviselőjében eljáró ügygondnok nem kérte a kezelt vagyon kiadását, ezért a bíróság megtagadta azt, arra hivatkozva, hogy nem kéri valamennyi kedvezményezett a trust megszüntetését.

A UTC is átvette az elvet és lehetővé teszi a visszavonhatatlan, nem jótékony célra irányuló trust megszüntetését a vagyondisponáló és a kedvezményezettek, továbbá valamennyi

⁸⁹⁸ A Restatement (Third) of Trusts (2003) Section 65-höz fűzött hivatalos indokolása szerint: „Discretionary provisions [...] may represent nothing more than a settlor’s plan for allocating the benefits of his or her property flexibly among various beneficiaries rather than revealing some significant concerns or protective purposes that would prevent the beneficiaries from joining together to terminate a trust.”

⁸⁹⁹ „Discretionary provisions [...] may represent nothing more than a settlor’s plan for allocating the benefits of his or her property flexibly among various beneficiaries rather than revealing some significant concerns or protective purposes that would prevent the beneficiaries from joining together to terminate a trust.” Restatement (Third) of Trusts § 65.

⁹⁰⁰ „a) Except as provided in subdivision (b), if all beneficiaries of an irrevocable trust consent, they may compel modification or termination of the trust upon petition to the court.

b) If the continuance of the trust is necessary to carry out a material purpose of the trust, the trust cannot be modified or terminated unless the court, in its discretion, determines that the reason for doing so under the circumstances overweighs the interest in accomplishing a material purpose of the trust. Under this section the court does not have discretion to permit termination of a trust that is subject to a valid restraint on transfer of the beneficiary’s interest as provided in Chapter 2.” Californian Probate Code, Sec. 15403. PANICO: i. m. 159.

⁹⁰¹ Restatement (Third) of Trusts § 65(2).

⁹⁰² T. P. GALLANIS: *The new direction of American trust law*. 97 Iowa Law Review (2011). 229

⁹⁰³ AUSNESS: i. m. 252. Lásd különösen *Gershaw v Gershfield*, 52 Mass. App. Ct. 81, 751 N.E.2d 424.

⁹⁰⁴ *DuPont v Equitable Security Trust Co.*, 35 Del. Ch. 261, 115 A.2d 482 (1955).

kedvezményezett egyetértése esetén, ha nincs olyan lényeges cél, amely miatt a trust fenntartása szükséges lenne. Ez utóbbi esetben a trust szabályai módosíthatók is. A módosításhoz nem kell feltétlenül valamennyi kedvezményezett hozzájárulása, ha a hozzájárulást nem adók érdekei megfelelő védelemben részesülnek.⁹⁰⁵ Hasonló szellemű Missouri állam szabályozása is.⁹⁰⁶

2.2.3. A módosítás joga

A tradicionális megközelítést a Restatement (Second) of Trusts (1959) tartalmazta, amely szerint akkor volt lehetőség a módosításra, ha anélkül a trust célja megghiúsulna olyan okból, amit a vagyonrendelő nem láthatott előre.⁹⁰⁷ Ehhez képest a modern megközelítést a UTC vezette be, amely a módosításhoz a vagyonrendelő feltehető szándékának (*probable intention*) figyelembevételét is előírja, amennyiben az praktikus (*equitable deviation*).⁹⁰⁸ A Restatement (Third) of Trusts (2003) szövege már egységesen tartalmazza a két elvet.⁹⁰⁹ A UTC már lehetővé teszi, hogy nem csak valamennyi kedvezményezett együttes kérése alapján legyen lehetőség a trust módosítására vagy megszüntetésére,⁹¹⁰ ami ebben megegyezik a Saunders v Vautier szabályával.

Delaware-ben a legújabb, 2016. július 29-i módosítás lehetővé teszi, hogy a trust a vagyonrendelő, vagyonkezelő és valamennyi kedvezményezett írásbeli hozzájárulásával vagy írásos nem ellenzése mellett módosításra kerüljön a bíróság jóváhagyása nélkül. A kiskorú, meg nem született és be nem azonosított kedvezményezettek esetében olyan személy láthatja el a képviselőt, akinek érdekazonossága áll fenn velük.⁹¹¹

Bizonyos esetekben a bíróság arra is engedélyt ad, hogy a trust részlegesen kerüljön megszüntetésre.⁹¹² A bírósági gyakorlatban arra is van precedens, hogy a kedvezményezett

⁹⁰⁵ A UTC Sec. 411 (e) szerint:

If not all of the beneficiaries consent to a proposed modification or termination of the trust under subsection (b), the modification or termination may be approved by the court if the court is satisfied that

(1) if all the beneficiaries had consented, the trust could have been modified or terminated under this section; and
(2) the interests of a beneficiary who does not consent will be adequately protected.

⁹⁰⁶ Missouri Revised Statutes, Sec. 456.590.2.

⁹⁰⁷ „The court will direct or permit the trustee to deviate from a term of the trust if owing to circumstances not known to the settlor and not anticipated by him compliance would defeat or substantially impair the accomplishment of the purposes of the trust, the court may direct or [...] permit the trustee to do acts which are not authorized or are forbidden by the terms of the trust.” Restatement (Second) of Trusts (1959), Art. 167.

⁹⁰⁸ „The court may modify the administrative or dispositive terms of a trust or terminate the trust if, because of circumstances not anticipated by the settlor, modification or termination will further the purposes of the trust. To the extent practicable, the modification must be made in accordance with the settlor’s probable intention.” UTC, Sec. 412(a).

⁹⁰⁹ „The court may modify an administrative or distributive provision of a trust, or direct or permit the trustee to deviate from an administrative or distributive provision, of because of circumstances not anticipated by the settlor the modification or deviation will further the purposes of the trust.” Restatement (Third) of Trusts (2003), Art. 66.

⁹¹⁰ „If not all of the beneficiaries consent to a proposed modification or termination of the trust under subsection (b), the modification or termination may be approved by the court if the court is satisfied that

(1) if all of the beneficiaries had consented, the trust could have been modified or terminated under this section; and
(2) the interests of a beneficiary who does not consent will be adequately protected.”

UTC, Sec. 411(e).

⁹¹¹ „[W]ho has a substantially identical interest with respect to the particular question or dispute.” Delaware Code, Title 12, § 3547. PANICO: *i. m.* 160.

⁹¹² In the Matter of the Trust Established Under Trust Agreement of Thomas A. Boright, deceased, 377 N.W.2d 9 (Minn. 1985); University of Maine Foundation v Fleet Bank of Maine, 817 A.2d 871. AUSNESS: *i. m.* 254. sk.

családtagok a vagyonrendelő eredeti szándékától eltérően egyezzenek meg a kezelt vagyon felosztásáról, felhasználásáról (*family settlement agreement*).⁹¹³

Az Amerikai Egyesült Államokban tehát a bíróságnak jogköre van a trust módosítására adminisztratív és bizonyos esetekben akár érdemi kérdésekben is. Erre abban az esetben van lehetőség, ha olyan körülmények alakulnak ki, amelyeket a vagyonrendelő eredetileg nem vett és nem is vehetett figyelembe.⁹¹⁴ Kifejezetten mértékadó volt a Pulitzer ügyben hozott döntés. Eredeti nevén Pulitzer József (Makó, 1847. április 10. – Charleston, Dél-Karolina, 1911. október 29.) az újságírás és a lapkiadás emblematikus személyisége volt. A neves újságíró és népszerű lapokat kiadó vállalatok (*Press Publishing Co.* és *Pulitzer Publishing*) tulajdonosa végrendeletével trustba helyezte el a vagyonát. A kezelt vagyon része volt a *New York World*, a *Sunday World*, az *Evening World* és a *St. Louis Post Dispatch* napilapok kiadási jogaival rendelkező két részvénytársaság részvényei is. Pulitzer a végrendeletében kifejezetten megtiltotta a vagyonkezelőknek a *New York World* és ahhoz kapcsolódó vasárnapi és esti kiadású napilapok kiadásával rendelkező *Press Publishing Co.* részvényeinek eladását. Pulitzer halála után 1931-ben azonban a napilapok kiadása veszteséges lett és a kiadóvállalat súlyos pénzügyi gondokkal küszködött. A vagyonkezelők a trust gazdaságos működésének fenntartása érdekében szerették volna eladni a kiadót működtető részvénytársaság részvényeit, függetlenül Pulitzer eredeti szándékától. A New York-i bíróság végül ítéletében felhatalmazta a vagyonkezelőket a részvények értékesítésére.⁹¹⁵ Az ítélet indokolása szerint a neves újságírónak az volt a fő célja, hogy gyermekei és unokái részére megfelelő megélhetést biztosítson. Egy ilyen nagy tudással és üzleti érzékkel rendelkező embernek nem állhatott szándékában pusztán hiúságból olyan lapokat megjelentetni, amelyet a személyéhez kötnek és azok végül csődbe mennek, ami az ő nevének kedvezőtlen színben történő feltüntetésével járna.⁹¹⁶

A bírósági gyakorlatban teret kapott a trust módosításának lehetősége az equitable deviation elve alapján, ami kiterjed a vagyonkezelő elmozdítására, a kezelt vagyon befektetési portfóliójának megváltoztatására vagy akár a trust időtartamának meghosszabbítására is.⁹¹⁷ Általában a kezelt vagyonból való részesedés szabályainak megváltoztatása nem tartozik ide, azonban kivételesen erre is sor kerülhet.⁹¹⁸

A modern megközelítés a UTC elfogadásával alakult ki, amely alapján a bíróság jogosult a trust létesítő okiratának módosítására, illetve a trust megszüntetésére, amennyiben az a vagyonrendelő valószínűsíthető akaratával összhangban áll.⁹¹⁹ Ezt a UTC szerkesztői azzal indokolták, hogy a tulajdonos szabadsága a tulajdonát képező vagyon szeszélyes használatára a vagyon más kedvezményezettek javára való trustba történő elhelyezésével

⁹¹³ AUSNESS: *i. m.* 255. sk.

⁹¹⁴ AUSNESS: *i. m.* 257. ROUNDS–ROUNDS: *i. m.* 1128 skk.

⁹¹⁵ *In re Pulitzer Estate*, 249 NYS 87 (Sur Ct 1931), helybenhagyta: 260 NYS 975 (App Div 1932).

⁹¹⁶ AUSNESS: *i. m.* 258. PANICO: *i. m.* 163. Gallanis ezt a módosítási jogot *administrative deviation*nek nevezi, GALLANIS: *i. m.* 225.

⁹¹⁷ *Donnelly v National Bank of Washington*, 27 Wash.2d 622, 179 P.2d 333 (1947).

⁹¹⁸ *Trabits v First National Bank of Mobile*, 295 Ala. 85, 323 So.2d 353.; *Hamerstrom v Commerce Bank of Kansas City, N.A.*, 808 S.W.2d 434 (Mo. Ct. App. 1991.). AUSNESS: *i. m.* 260.

⁹¹⁹ UTC Sec. 412(a) alapján „The court may modify the administrative or dispositive terms of a trust or terminate the trust if, because of circumstances not anticipated by the settlor, modification or termination will further the purposes of the trust. To the extent practicable, the modification must be made in accordance with the settlor’s probable intention.” Ennek szellemében rendelkezik a Restatement (Third) of Trusts (2003) is a Sec. 66. szerint: „The court may modify an administrative or distributive provision of a trust, or direct or permit the trustee to deviate from an administrative or distributive provision, if because of circumstances not anticipated by the settlor the modification or deviation will further the purposes of the trust.” A UTC rendelkezése a Sec. 105 alapján kötelező érvényű. A UTC, Sec. 412(b) alapján „The court may modify the administrative terms of a trust if continuation of the trust on its existing terms would be impracticable or wasteful or impair the trust’s administration.”

megszűnik.⁹²⁰ A trust módosítására tehát akár adminisztratív, akár érdemi kérdésekben is lehetősége van a bíróságnak a kedvezményezettek érdekében, a trust fenntartása céljából.

A trust korai megszüntetésének szabályait elemezve megállapítható, hogy az amerikai jogban az a tendencia érvényesül, ami alapján a vagyonrendelő helyett egyre inkább a kedvezményezett kívánsága és akarata kerül előtérbe.⁹²¹

2.3. A két szabály elterjedése

A *Saunders v Vautier* a Brit Nemzetközösség szinte minden államában alkalmazást nyert, némi eltéréssel Ausztráliában és Kanadában, míg a Claflin-szabályt egyes nemzetközi trust országok vették át, pl. Bahama-szigetek⁹²², Cook-szigetek⁹²³, Kajmán-szigetek⁹²⁴, Brit Virgin-szigetek.⁹²⁵

Az angol *Saunders v Vautier* szabályozást számos nemzetközi trust országban is értelemszerűen beépítették a saját jogszabályaikba.⁹²⁶ A trust módosítása tekintetében egyes országok külön törvényt hoztak az angol Variation of Trust 1958 szabályait átvéve, pl. Hongkong⁹²⁷, Man sziget⁹²⁸, vagy a trustot szabályozó törvényükbe építették be a szabályozást, pl. Kajmán-szigetek⁹²⁹ és Bermuda⁹³⁰. Tartalmában megegyező, de eltérő szövegezésű változatot találunk Jersey, Guernsey, Málta, Belize, Turks- és Caicos-szigetek és Mauritius esetében.⁹³¹ A ciprusi szabályozás az angol szabályozást megismételi, de kiegészíti azzal, hogy a módosításhoz a hozzájárulás olyan személy érdekében adható meg, akinek az érdekében a bíróság felléphet, valamint, nem befolyásolhatja egyetlen érdekelt személy anyagi jogait hátrányosan.⁹³² A Bahama-szigeteki törvény szintén az angol szabályt követi, azzal az eltéréssel, hogy rögzíti, a módosítás nem lehet hátrányos egy személy számára sem, akinek a bíróság az érdekében eljár.⁹³³ A Brit Virgin-szigeteki szabályozás esetében hasonló a helyzet, ugyanis a Bahama-szigeteki és a Brit Virgin-szigeteki szabály kidolgozásához az új-zélandi szolgált alapul.⁹³⁴ Megemlítenéd, hogy a Brit Virgin-szigeteki törvény

⁹²⁰ „An owner’s freedom to be capricious about the use of the owner’s own property ends when the property is impressed with a trust for the benefit of others”. UTC § 412(b). Lásd ehhez GALLANIS: *i. m.* 225. sk.

⁹²¹ GALLANIS: *i. m.* 226.

⁹²² Trustee Act 1998, Art. 87.

⁹²³ International Trusts Act 1984, Art. 10.

⁹²⁴ Trusts Law (2007 Revision), Sec. 104(2).

⁹²⁵ Virgin Islands Special Trusts Act 2003, art. 12.

⁹²⁶ Pl. a Trusts (Jersey) Law 1984, Sec. 43(3); a Turks- és Caicos-szigeteki Trusts Ordinance 1990, Sec. 43(3); a Mauritiusi Trusts Act 2001, Art. 57., a Trusts (Guernsey) Law 2007, Sec. 53(3), a DIFC Trust Law 2005, Art. 32(1)(d). A máltai szabályozás is hasonló, azzal az eltéréssel, hogy nincs lehetőség a vagyon kiadására, ha a kedvezményezett joga korlátozva van, vagy protective trustról van szó, Trusts and Trustees Act, Sec., 17(3). A máltaival egyezik meg érdemben a belize-i Trusts Act 1992, Sec. 47. A Nevis International Exempt Trust Ordinance eredetileg megegyezett a belize-i szabályozással, azonban az International Exempt Trust (Amendment) Ordinance 2015 hatályon kívül helyezte azt és az új szabályozás már csak az erőszakkal (duress) foglalkozik, így kétséges a *Saunders v Vautier* szabályának érvényesülése. PANICO: *i. m.* 143.

⁹²⁷ Variation of Trusts Ordinance.

⁹²⁸ Variation of Trust Act.

⁹²⁹ Trust Law (2011 Revision), Art. 72.

⁹³⁰ Trustee Act 1975, Art. 48.

⁹³¹ PANICO: *i. m.* 144.

⁹³² „[W]ithout materially adversely affecting the rights of any other interested parties.” International Trusts Law, Sec. 10(2).

⁹³³ Trustee Act 1998, Art. 70.

⁹³⁴ Új-zélandi törvény az angolhoz képest kiegészítést tartalmaz a következők szerint: „[T]he Court shall not approve an arrangement on behalf of any person if the arrangement is to his detriment; and in determining whether any such arrangement is to the detriment of any person the Court may have regard to all benefits which may accrue to him directly or indirectly in consequence of the arrangement, including the welfare and honour of the family to which he belongs.” Trustee Act 1956, Sec. 64A.

kiegészítésre került 2003-ban⁹³⁵, amely lehetővé teszi a bírósági eljárás nélküli módosítást is. Az új szabályozás alapján lehetőség van a módosításra kijelölni valakit, pl. a vagyonkezelőt, protectort vagy külön erre létrehozott tisztségviselőt, illetve ez akár természetes személy vagy bizottság is lehet.⁹³⁶

A *Trust Variation Act 1958* alkalmazása sokszor problémát vet fel, hiszen nem lehet valamennyi kedvezményezettet összehívni (számukra, különböző lakóhelyükre tekintettel), illetve a még meg nem született vagy kiskorú gyermekek esetében nehéz a bíróságnak bizonyítania, hogy az ő érdekükben kerül sor a módosításra. Bermudán egy alternatív lehetőséget kínálnak ilyen esetre azzal, hogy a bíróság feljogosíthatja a vagyonkezelőt olyan tranzakciók végrehajtására, amelyek a bíróság szerint a trust érdekében állnak (*expedient for the trust*).⁹³⁷ A bíróság ilyen döntését kezdeményezheti a vagyonkezelő vagy bármelyik kedvezményezett és nem szükséges hozzá valamennyi kedvezményezett megjelenése vagy hozzájárulása.⁹³⁸ Egyedülálló a bermudai jog megoldása azáltal, hogy akár adminisztratív, akár érdemi rendelkezésre kiterjedhet a feljogosítás.⁹³⁹ A *Saunders v Vautier* szabály módosított változata található meg a Brit Virgin-szigeteken⁹⁴⁰, amit a labuani szabályozás is alapul vett. A kajmán-szigeteki STAR esetében nem találunk konkrét szabályt, de a kedvezményezettek jogának korlátozása alapján nincs lehetőségük a trust módosítására.

Egyes kanadai provinciákban a *Saunders v Vautier* szabályt hatályon kívül helyezték a törvényhozás útján. Pl. az Alberta kifejezetten megtiltja a trust módosítását és megszüntetését annak lejárata előtt, kivéve a Queen's Bench által.⁹⁴¹ Hasonló rendelkezés található meg a Manitobában.⁹⁴² A Claflin-szabályt vette át és a lényeges cél doktrínája került beépítésre a

⁹³⁵ Az 1961-es *Trustee Ordinance* sec 58A-val a *Trustee Amendment Act 2003* szabályaival.

⁹³⁶ Az egyes országok esetjogára nézve lásd Panico 145-147.

⁹³⁷ Bermudai *Trustee Act 1975*, Art. 47.

⁹³⁸ A bermudai *Trustee Act 1975*, Art. 47 szerint:

„(1) Where any transaction affecting or concerning any property vested in trustees, is in the opinion of the court expedient, but the same cannot be effected by reason of the absence of any power for that purpose vested in the trustees by the instrument, if any, creating the trust, or by any provision of law, the court may by order confer upon the trustees, either generally or in any particular instance, the necessary power for the purpose, on such terms and subject to such provisions and conditions, if any, as the court may think fit and may direct in what manner any money authorized to be expended, and the costs of any transaction, are to be paid or borne as between capital and income.

(2) The court may, from time to time, rescind or vary any order made under this section or may make any new or further order.

(3) An application to the court under this section may be made by the trustees, or by any of them, or by any person beneficially interested under the trust.

(4) In this section, 'transaction' includes any sale, exchange, assurance, grant, lease, partition, surrender, reconveyance, release, reservation, or other disposition, and any purchase or other acquisition, and any covenant, contract, or option, and any investment or application of capital, and any compromise or other dealing, or arrangement.”

⁹³⁹ A bermudai szabályozás az angol *Trustee Act 1925* és a *Settled Land Act 1925* kombinációja. PANICO: *i. m.* 150.

⁹⁴⁰ A *Saunders v Vautier* módosított szabálya érvényesül a Brit Virgin-szigeteki VISTA, Art. 12, „Modification of rule in *Saunders v Vautier*” a következőképpen rendelkezik:

„(1) Notwithstanding any rule of equity or practice of the court to the contrary, but subject to subsection (2), neither a beneficiary who is solely interested in any designated shares, nor all the beneficiaries who together are the persons interested in any designated shares, shall be entitled, although in existence and ascertained and full capacity, to call for or direct a transfer of those shares or to terminate or modify the trust relating to them if and so far as the entitlement is, without offending any rule of perpetuity or remoteness, excluded by the trust instrument.

(2) No such exclusion of entitlement shall have effect, or continue to have effect, after the expiration of 20 years from the creation of the trust or such shorter period as may be specified in the trust instrument”.

⁹⁴¹ *Trustee Act*, módosítva 2000-ben, Sec. 42(2).

⁹⁴² *Trustee Act*, Art. 59.

Bahama-szigeteki szabályozásba⁹⁴³, és a labuaniba is.⁹⁴⁴ A Cook-szigeteken a tiltás még szigorúbb, mint az amerikai lényeges cél doktrínája.⁹⁴⁵

Az angol és az amerikai szabály kollíziójának esete is felmerült 2002-ben. Sir Derek Harold Richard Barton (Gravesend, 1918. szeptember 8. – College Station, 1998. március 16.) Nobel-díjas brit szerves kémikus trustokban helyezte el a vagyonát.⁹⁴⁶ Az egyik trustjában életjáradékot biztosított az első házasságából származó fiának, William Bartonnak, amelynek hatálybalépését a fia 65. életévének betöltéséhez vagy esetleges megvakulásához kötötte, míg a fennmaradó vagyont a Royal Society of Chemistryre hagyta. A vagyonkezelő Derek Barton harmadik felesége, Judit Cobot amerikai állampolgár és egy ügyvéd volt. Sir Derek Barton 1998-ban halt meg Texasban. Ezt követően a fia és a Royal Society of Chemistry megállapodtak abban, hogy közösen kéri a trust módosítását, ami alapján a vagyonhoz azonnal hozzájutottak volna. Sir Barton özvegye ellenezte a módosítást, arra hivatkozva, hogy ez az elhunyt szándékával ellentétes lenne. Az ügyet az angol High Court Chancery Divisionja tárgyalta, amelynek abban kellett döntenie, hogy a *Saunders v Vautier* szabály alkalmazható-e.

Amennyiben a texasi jog alapján bírálták volna el a trust létesítő okiratát, úgy annak módosítására a *Claflin*-doktrína alapján csak akkor lett volna lehetőség, ha ez nem ütközött volna a vagyonrendelő által meghatározott lényeges célba, aminek a valószínűsége a jelen ügyben csekély volt. Ha a *Saunders v Vautier* szabály alapján bírálják el az ügyet, úgy egyértelmű, hogy a kedvezményezettek összessége kérheti a trust létesítő okiratának módosítását és a vagyon kiadását részükre. Az ügy érdekessége, hogy Angliában ebben az időben már hatályban volt a Hágai Egyezmény, és ez volt első ügy, amelyben az Egyezmény implementálását követően kellett döntést hozni.⁹⁴⁷ Lady Barton hiába hivatkozott arra, hogy Sir Barton utolsó lakóhelye és tartózkodási helye Texasban volt, mivel a trust egyik rendelkezése úgy szövelt, hogy a létesítő okiratban foglaltakat az angol jog alapján kell érvényre juttatni.⁹⁴⁸ Ebből eredően Lawrence Collins bírósága a *Saunders v Vautier* elv alkalmazásával helyt adott a trust módosításának és a vagyon kiadását rendelte el a kedvezményezettek részére.

⁹⁴³ A Bahama-szigeteki Trustee Act, Art. 87 szerint:

„(1) Notwithstanding any rule of equity or practice of the Court to the contrary, neither a beneficiary who is solely interested in the trust property, nor all the beneficiaries who together are all the persons interested in it, shall be entitled, though in existence and ascertained and of full capacity, to terminate or modify the trusts affecting the property, if this would defeat a material purpose of the settlor or testator in creating the trust, unless the settlor is living and also consents.

(2) The material purposes of the settlor or testator for the purpose of subsection (1) may be ascertained from the trust instrument (directly or by inference) or by collateral evidence.”

⁹⁴⁴ A labuani Trust Act 1996 a 2010. évi módosítása utáni Sec. 19(1) szerint:

„(1) Without prejudice to the power of the Court under subsection (4) and notwithstanding anything to the contrary in the terms of the trust, where all the beneficiaries of a Labuan trust are in existence and have been ascertained and none of them is a minor or a person under any legal disability, the Court may, on the application of any beneficiary or the trustee, order the trustee to terminate the trust and distribute the trust property among the beneficiaries if the Court is satisfied that such termination is not contrary to any material purpose or object of the trust”.

⁹⁴⁵ International Trusts Amendment Act 1999, Sec. 10. PANICO: *i. m.* 167.

⁹⁴⁶ Re Barton deceased (2002) WTLR 469.

⁹⁴⁷ Az angol Recognition of Trusts Act 1987 alapján, a Hágai Egyezménynek megfelelően, a külföldön létesített trustot el kell ismerni Angliában és Walesben is.

⁹⁴⁸ „A trust shall be governed by the law chosen by the settlor. The choice must be express or be implied in the terms of the instrument creating or the writing evidencing the trust, interpreted, if necessary, in the light of the circumstances of the case.” Hágai Egyezmény, Art 6.

2.4. A vegyes és civiljogi jogrendszerek

A kedvezményezett megszűntetési és a módosítási joga általában nem ismert a civiljogi és vegyes jogrendszerű országok szabályozásában. Még Liechtensteinben sem érvényesül a Saunders v. Vautier szabálya, ahol kifejezetten angolszász alapokra építve vezették be a trust intézményét.⁹⁴⁹ Kivételt képez ebből a szempontból San Marino, ahol a Saunders v. Vautier szabálya törvényi előírás szintjén érvényesül.⁹⁵⁰ Általában a jogviszonyban szereplő felek megegyezése eredményezheti a trust megszűnését, aminek minden változatára van példa. Japánban a vagyonkezelő és a kedvezményezett, Dél-Koreában a vagyonrendelő és a kedvezményezett, míg Magyarországon a vagyonrendelő és a vagyonkezelő megállapodása esetén van lehetőség a létesítő okirat módosítására, illetve a vagyonkezelési jogviszony megszűntetésére.⁹⁵¹

A Saunders v. Vautier, illetve a Claflin-szabály át nem vétele leginkább talán azzal támasztható alá, hogy a kedvezményezettet ezekben az országokban a kezelt vagyon várományosának tekintik, akinek kötelmi jogi igénye áll fenn, ami időtűzéshez vagy feltételhez van kötve. A kedvezményezett módosítási és megszűntetési jogának pandantja a kedvezményezett jogának kizárása a kezelt vagyonnak a létesítő okiratban megjelölt felhasználásától való eltérésre. Amennyiben a kedvezményezett önállóan nem jogosult a létesítő okirat módosítására, illetve a kezelt vagyon idő előtti kiadásának követelésére, úgy ezt a jogát a hitelezői sem gyakorolhatják, vagyis vagyonvédelmi célok elérését támogatja az ilyen szabályozás.

3. A kedvezményezett jogának védelme

*„Az én szerény feladatomból volt, hogy bemutassam, a tékozlás elleni trustoknak nincs helye a Common Law rendszerében. De nem vagyok próféta és természetesen nem áll szándékomban tagadni, hogy ezek ne állhatnának majd teljes harmóniában a jövő század Társadalmi Kódexével. A piszok csak egy adott környezetben nemkívánatos anyag; a Common Law címerét elcsúfító kosz adott helyzetben a Szociális Köztársaság koronájának ékköve is lehet.”*⁹⁵²

A kedvezményezettet megillető jogok vonatkozásában kétszintű védelemről lehet beszélni. Egyrészt a kedvezményezett jogait védelemben kell részesíteni a hitelezőivel szemben, másrészt saját magával szemben is (*protective* vagy *spendthrift clause*). A kedvezményezettel szemben jogvesztést lehet alkalmazni, ha meg akarja támadni a trust rendelkezéseit (*forfeiture*, *non-contest*, vagy *in terrorem clause*), valamint az ellen is lehet védelmet alkalmazni, hogy a kedvezményezett megszüntesse a trustot, ezáltal a vagyonrendelő céljait megghiúsítsa. Ezekben a kérdésekben elvi ellentét áll fenn az észak-amerikai és az angol szabályok között. Az Amerikai Egyesült Államok szabályozása szerint a vagyonrendelő szándéka élvez elsőbbséget, szemben a kedvezményezett elvárásaival. Ezzel

⁹⁴⁹ MOOSMANN: i. m. 233.

⁹⁵⁰ VICARI: *San Marino* (i. m.). A35-24. skk.

⁹⁵¹ Makoto ARAI: *Trust law in Japan: inspiring changes in Asia, 1922 and 2006*. In: Ho-Lee (eds.): *Trust Law* (i. m.), 41. YING-CHIEH: i. m. 61. Ptk. 6:310. § és 6:191. § (1) bekezdése.

⁹⁵² „My modest task has been to show, that spendthrift trusts have no place in the system of the Common Law. But I am no prophet, and certainly do not mean to deny that they may be in entire harmony with the Social Code of the next century. Dirt is only matter out of place; and what is a blot on the escutcheon of the Common Law may be a jewel in the crown of the Social Republic.” John Chipman GRAY: *Restraints on the Alienation of Property*. Boston Books, Boston, 1895². x.

szemben az angol és a nemzetközösségi, valamint számos nemzetközi trust létesítését lehetővé tevő jogrendszer szerint a kedvezményezettnek van joga elsősorban a trust vagyona, így azt jogosult idő előtt is megkapni, mivel ő a végső tulajdonos (*beneficial owner*).⁹⁵³

3.1. A jogvesztő záradék

A kedvezményezett jogainak keletkezését feltételekhez lehet kötni, amelyek nem teljesítése esetén a juttatás megtagadásra kerül. A jogvesztő záradékot (*forfeiture clause*) elsősorban végrendeletekben alkalmazták évszázad óta.⁹⁵⁴ Ezekhez általában erkölcsi vagy vallási követelményeket támasztottak, illetve házassággal kapcsolatosak voltak.

3.1.1. Az angol jog megközelítése

A *Blathwayt v Baron Cawley* ügyben érvényesnek minősítette a bíróság azt a kikötést, amely szerint az örökhagyó azt a feltételt támasztotta, hogy amelyik kedvezményezett római katolikus vallású lesz, az elveszíti a juttatáshoz való jogát. Lord Wilberforce ítélete szerint a végrendelet érvénytelenítése azzal az alapvető szabadságjognak a csökkentésével járna, amely szilárdan gyökerezik az angol jogban, nevezetesen a szabad végrendelkezési jog.⁹⁵⁵ Ugyanakkor azt a kikötést, amely szerint a kedvezményezett elveszíti a jogát a juttatásokra, ha római katolikus vallásával köt házasságot, a Chancery Division már megváltoztatta a családi béke megőrzése érdekében.⁹⁵⁶

Az ilyen jogvesztő vagy meg nem támadási (*non-contest*) kikötések célja az, hogy a kedvezményezett ne vitassa a trust érvényességét, illetve ellenséges bírósági eljárásokkal szemben védelmet nyújtson. Az ilyen kikötések a vagyonrendelő akaratának érvényre juttatását szolgálják azzal, hogy a kedvezményezettet eltántorítsák a vagyonrendelés bíróság előtti megtámadásától. Amennyiben mégis bírósági jogvitára kerül sor, úgy azt kell vizsgálni, hogy a meg nem támadási kikötés érvényes és végrehajtható-e, továbbá azt, hogy a kedvezményezett eljárása valóban megsérti-e azt. A jogvesztő záradék érvényességének vizsgálata általában végrendeletek esetében merül fel leginkább a bírósági joggyakorlatban, azonban az esetjogban kimunkált elvek az élők közötti trust esetében is irányadók.⁹⁵⁷

A Brit Nemzetközösségben kialakult joggyakorlat szerint a meg nem támadási kikötés akkor minősül érvényesnek, ha nem ütközik közérdekbe, vagyis

- nem végrehajtható olyan kedvezményezettek ellen, akiknek lehetősége van a vagyonkezelővel szemben keresetindításra;
- ingyenesen juttat a vagyon kezelt felett a kezdeményezett eredeti jogának elvesztése esetére;
- nem akadályozhatja meg a kedvezményezettet jogszabályon alapuló jogorvoslat igénybevételeben a végrendelettel kapcsolatban.

⁹⁵³ Ettől csak a diszkrecionális trust esetében van eltérés, ahol a kedvezményezettek pusztán jogtárgyaknak minősülnek, lásd erről a IV. fejezet 1–2. pontjaiban írtakat.

⁹⁵⁴ PANICO: i. m. 113

⁹⁵⁵ „[W]ould bring about a substantial reduction of another freedom, firmly rooted in our law, namely that of testamentary disposition.” *Blathwayt v Baron Cawley*, (1976) AC 397, 426.

⁹⁵⁶ *Re Remnant's Settlement Trust* (1969) 1 Ch 100.

⁹⁵⁷ „And, he who would ignore my will, which I have executed with the wittness of God, may he be denied this earth's joy and may the Almighty Lord who created and shaped all beings shut him out of the gathering of all the holy ones on Doomsday; and may he be taken to Satan, the devil, and to all his be damned companions, to the pit of Hell, and there suffer, with the enemies of God, without ceasing, and never bother my heirs”. Részlet Wolgith végrendeletéből 1046-ból, amiben III. (Hitvalló) Edward és mások részére rendelkezett vagyonáról. Idézi: ROUNDS–ROUNDS: i. m. 415.

Az angol jogban a végrendelezési szabadságot a *Statute of Wills 1540* biztosította. A törvény elfogadását követően az első eset 1674-ből származik, amelyben egy családi vagyonmegkötést (*settlement*) úgy hoztak létre, hogy egy ingatlant „A” és „B” kapott meg azzal a feltétellel, hogy ha „A” zaklatja „B”-t keresetindítással vagy másként, úgy elveszíti „B” javára azt, amit neki juttattak.⁹⁵⁸ Ezt követően „A” elfoglalta „B” földjét és magáénak követelte azt. A Court of Common Pleas ítélete alapján „A” tevékenysége jogvesztéssel járt és „B”-nek ítélték a teljes ingatlant.

Vegyes jogrendszerű környezetben is hasonló következtetésre jutott a joggyakorlat. Az *Evanturel v Evanturel* ügyben a Quebec Court of Queen’s Bench érvénytelennek minősítette a meg nem támadási kikötést, amikor a végrendeleti hagyományos megtámadta a végrendeletet és a vagyonkezelő a kikötésre hivatkozva leállította a részére járó életjáradék kifizetését. A bíróság arra hivatkozott, hogy a közérdekbe (*l’ordre public*) ütközik a kikötés, mivel a tételes jog által biztosított jogérvényesítési lehetőségtől fosztja meg a kedvezményezettet. A fellebbezési eljárásban azonban ellentétes véleményt fogalmazott meg a bíróság. A francia és a római jog vizsgálata alapján azt állapították meg, hogy a kikötés semmilyen tételes jogi rendelkezés által nem tiltott és közrendbe sem ütközik, mivel a végrendelező korlátlan tulajdonjoggal rendelkezett a teljes vagyon felett.⁹⁵⁹ Az ítéletben rámutattak arra, hogy amennyiben a végrendelet megtámadása sikeres, úgy természetesen a jogvesztő záradék is érvénytelennek minősül. Amennyiben viszont nem sikeres a megtámadás, úgy a végrendelező akaratának megfelelően a jogvesztő záradékot végre kell hajtani, vagyis az eredeti rendelkezés szerinti juttatástól esik a megtámadó fél.

A kivételek közé tartozik a lehetséges keresetindítási ok (*probable cause of action*). Az első ilyen tudósított jogvita a Chancery Courtnál a *Powell v Morgan* ügy volt 1688-ból, ahol az örökhagyó azzal juttatott hagyományt az örökösnek, hogy az tartózkodni köteles a végrendelet érvényességének kétségbevonásától.⁹⁶⁰ Az örökös mégis megtámadta a végrendeletet és a kancelláriai bíróság úgy döntött, hogy nem veszi el a hagyományt, mivel keresetindítási jog állt rendelkezésére.⁹⁶¹ Ugyanakkor az *Adams v Adams* ügyben a végrendeletet megtámadó örökös esetében érvényesnek minősítették a jogvesztő záradékot, mivel a vagyonkezelővel szemben rosszhiszeműen indított pert.⁹⁶² Összességében tehát, a jogvesztő záradék nem végrehajtható olyan személyekkel szemben, akik jóhiszeműen gyakorolják perindítási jogukat.⁹⁶³

A meg nem támadási klauzulát „pusztán elriasztó záradék” (*mere in terrorem clause*) elnevezéssel is illetik, mivel alkalmas arra, hogy eltántorítsa a kedvezményezettet a perindítástól. Panico álláspontja szerint a két kifejezés azonban nem azonos.⁹⁶⁴ A non-contest klauzula érvényes, ha a jogvesztés mellett a kedvezményezettnek egyébként járó juttatáson felül biztosít ajándékot. Amennyiben erre nem kerül sor, úgy pusztán fenyegető záradéknak minősül és érvénytelen. A kezdeti bírósági gyakorlatban ez az elv csak ingóságok (*personal property*) esetében került alkalmazásra. Sir Joseph Jekyll bírósági titkár 1729-ben megfogalmazott véleménye szerint, ha az örökséget egyszer már átruházták, akkor az equity

⁹⁵⁸ Anonymus (1674) 2 Mod 7, 86 Eng Rep 910.

⁹⁵⁹ „[I]s not prohibited by any positive law; the disposition which it is designed to protect is neither contrary to law nor public order, since the testatrix had an absolute power of disposition over the whole estate.” *Evanturel v Evanturel* (1874) LR 6 PC 1, 10.

⁹⁶⁰ *Powell v Morgan* (1688) 2 Vern 90, 23.

⁹⁶¹ Hasonló döntés született a *Loyd v Spillet* (1734) 3 PW 334, 24 E.R. 1094 ügyben is.

⁹⁶² *Adams v Adams* (1892) 1 Ch 369 (CA). Ugyanez az elv került fenntartásra az *AN v Barclays Private Bank and Trust (Cayman) Ltd* [(2006) CILR 367] ügyben is.

⁹⁶³ PANICO: i. m. 117.

⁹⁶⁴ PANICO: i. m. 118.

nem tudja azt visszavonni.⁹⁶⁵ Ez az elv a jelenlegi joggyakorlatban is fennmaradt, egy kanadai ügyben Lander bíró három feltételhez kötötte a non-contest klauzula pusztán in terroremmé minősítését:

- az örökségnek ingó vagy ingó és ingatlanvagyonból vegyesen kell állnia;
- a feltételnek vagy házasságtól való tartózkodásból, vagy a végrendelet megtámadásának kizárásából kell állnia;
- a fenyegetésnek tétlennek kell lennie, vagyis a kikötés ne pusztán azt a célt szolgálja, hogy megelőzze a végrendelet érvényességének megtámadását.⁹⁶⁶

Az itt lefektetett feltételeknek megfelelő döntés született pl. Ontarióban⁹⁶⁷, illetve egy bermudai ügyben is.⁹⁶⁸

Szintén kivételt képez a common law jogrendszerekben a 20. században megjelent elv, amely szerint az örökhagyónak ugyan végrendelkezési szabadsága van, azonban gondoskodnia kell a túlélő családtagjairól.⁹⁶⁹ Hasonló szabályozás van hatályban Kanada más common law provinciáiban és Ausztráliában, illetve Nagy Britanniában is.⁹⁷⁰

3.1.2. Az Amerikai Egyesült Államok gyakorlata

Az Amerikai Egyesült Államokban a legfelsőbb bíróság először a *Smithsonian Institution v Meech* ügyben foglalkozott a jogvesztő záradékkal.⁹⁷¹ A bíróság azt az egyszerű, de logikus elvi tételt fektette le, hogy egyszerre nem lehet a végrendelet érvénytelenségének megállapítását kérni és juttatásban is részesülni a végrendelet alapján.⁹⁷²

Az USA-ban Vermont kivételével valamennyi tagállamnak van jogszabályi háttere a jogvesztő záradékokra. Panico három csoportba sorolja ezeket:

- a tagállamok túlnyomó többsége a *Uniform Probate Code* szabályait követi,⁹⁷³ és érvényesnek tekinti a jogvesztő záradékot, kivéve ha „*probable cause of action*” alapján történik annak megtámadása. Ilyen állam Alaszka, Arizona, Colorado, Hawaii, Idaho, Maine, Massachusetts, Michigan, Minnesota, Montana, Nebraska, New Jersey, Új-Mexikó, Észak-Dakota, Dél-Carolina, Dél-Dakota és Utah. Néhány állam törvénye jóhiszeműséget kíván meg, így Connecticut, Iowa, Nevada, Észak-Carolina, Oklahoma, Tennessee, Texas és Nyugat-Virginia. Jóhiszeműséget annak említése nélkül megköveteli Arkansas és Illinois, illetve Új-Mexikó esetében is értékelést nyer.
- Néhány állam érvényesnek tekinti a jogvesztő záradékot kivételek nélkül;

⁹⁶⁵ „[W]hen legacy is once vested in the devisee over, equity cannot fetch it back again.” (1729) 2 PW 526, 24 E.R. 846.

⁹⁶⁶ Supreme Court of British Columbia, *Kent v McKay* (1892) 139 DLR (3d) 318 (BCSC).

⁹⁶⁷ *Budai v Milton* (2014 ONSC 5530).

⁹⁶⁸ *Re Estate of PQR Deceased* (2014) SC (Bda) 95 Civ.

⁹⁶⁹ Ld. Új-Zélandon a Testator's Family Maintenance Act 1900, British Columbiában a Testator's Family Maintenance Act 1924 (amit a Wills Variation Act 1996 újraszabályozott és jelenleg a Wills, Estates and Succession Act 2014 van hatályban).

⁹⁷⁰ Inheritance (Provisions for Family and Dependents) Act 1975 érvényesül. Megjegyzendő, hogy a common law szabályozása nem egyezik meg a civiljogi kötelekrész intézményével. PANICO: i. m. 120.

⁹⁷¹ *Smithsonian Institution v Meech*, 169 US 398 413–15 (1898).

⁹⁷² „The rule is that a man shall not take a benefit under a will and, at the same time, defeat the provision of the instrument. If he claims an interest under an instrument, he must give full effect to it, so far as he is able to do so. He cannot take what is devised to him, and at the same time, what is devised to another, although, but for the will, it would be his; hence he is driven to his election to say, which he will take.” PANICO: i. m. 125.

⁹⁷³ „Penalty Clause for Contest. A provision in a will purporting to penalize an interested person for contesting the will or instituting other proceedings relating to the estate is unenforceable if probable cause exists for instituting proceedings.” Uniform Probate Code, § 2-517

- Floridában⁹⁷⁴ és Indianában⁹⁷⁵ a jogvesztő záradék érvénytelen.⁹⁷⁶

A *Restatement (Third) of Property* alapján a végrendeletek és az élők közötti trustok esetében alkalmazható a non-contest klauzula azzal, hogy alapos keresetindítási jog esetében jogszerű a megtámadási jog gyakorlása.⁹⁷⁷ Hasonló szabály található *Restatement (Second) of Property*-ben,⁹⁷⁸ és ez a szabály érvényesül a Uniform Probate Code-ban is.⁹⁷⁹ Megjegyzendő, hogy a UTC nem szabályozza ezt a kérdéskört.

3.1.3. A nemzetközi trustok esetében alkalmazott gyakorlat

A nemzetközi trustot szabályozó országok területéről két meghatározó döntést mutat be Panico, mindkettő Anthony Smellie főbíró által hozott ítéletet. Az egyik ügyben⁹⁸⁰, az eset részletes ismertetését most elkerülve, csak arra szeretnék utalni, hogy a főbíró szerint a jogos, igazolható (*justifiable*) a megtámadás, ha jóhiszemű, nem könnyelmű vagy bosszantásra irányuló és a keresetindításra megfelelő jogalap mellett történik.⁹⁸¹

A nemzetközi trustot szabályozó területeken a jogalkotásban a non-contest klauzula kifejezetten bekerült egyes törvényekbe. A Bahama-szigeteken csak a trust érvényességének megtámadására vonatkozik, a vagyonkezelő eljárása elleni perre nem.⁹⁸² Ugyanakkor nem szükséges a jogvesztés megállapításához az, hogy a pert indító rosszhiszemű vagy megfelelő jogalappal nem rendelkező személy legyen. A máltai szabályozás szerint a kötelesrészre jogosult a perindítása alapján a trustvagyonhoz kapcsolódó minden jogát elveszíti.⁹⁸³ A legszélsőségesebb megoldást a kajmán-szigeteki jogalkotás biztosítja. A STAR esetében a törvény általános jelleggel mondja ki, hogy a kedvezményezettnek nincs joga a trust kikényszerítésére, a vagyonkezelővel szembeni fellépésre vagy a kezelt vagyontra.⁹⁸⁴ Mivel a kedvezményezettnek semmilyen perindítási joga nincs, ezért a non-contest klauzula szabályozása irreleváns.

3.1.4. A vegyes és civiljogi jogrendszerek gyakorlata

A vegyes és civiljogi jogrendszerű országok esetében a jogvesztő záradék a trustjogszabályokban nem szerepel és annak bírósági gyakorlata sem ismert. Megemlítendő

⁹⁷⁴ Fl Stat Ann § 732.517.

⁹⁷⁵ Ind Code § 29-1-6-2.

⁹⁷⁶ Az egyes államok konkrét szabályozását ld. PANICO, *i. m.* 125. sk. és Ryann LAMB: *Will Contests in Texas: Did the Codification of the Good Faith and Probable Cause Exception Render In Terrorem Clauses Meaningless?* 63 Baylor Law Review (2011) 909. sk.

⁹⁷⁷ „Non-Contest Clauses. A provision is a donative document purporting to rescind a donative transfer to, or a fiduciary appointment of, any person, who institutes a proceeding challenging the validity of all or part of the donative document is enforceable unless probable cause existed for instituting the proceeding.” *Restatement (Third) of Property* § 8.5.

⁹⁷⁸ *Restatement (Second) of Property*-ben 9.1. §.

⁹⁷⁹ „Penalty Clause for Contest. A provision in a will purporting to penalize an interested person for contesting the will or instituting other proceedings relating to the estate is unenforceable if probable cause exists for instituting proceedings.” *Restatement (Second) of Property* 9.1. és ez a szabály érvényesül a Uniform Probate Code 2-517. §-ában is.

⁹⁸⁰ AN v Barclays Private Bank and Trust (Cayman) Ltd [(2006) CILR 367].

⁹⁸¹ „[B]ona fide, not frivolously or vexatiously and with *probabilis causa litigandi*.” PANICO: *i. m.* 122.

⁹⁸² Trustee (Amendment) Act 2011, Sec. 87A(1).

⁹⁸³ Máltai polgári törvénykönyv, Sec. 958B(9)(a).

⁹⁸⁴ Kajmán-szigeteki Trusts Law (2011 Revision), Sec. 100(1).

azonban a magyar szabályozás, amelybe idén került be ennek alkalmazási lehetősége.⁹⁸⁵ A módosítás oka elsősorban annak kikerülése, hogy a vagyonrendelő örököse – amennyiben egyúttal kedvezményezett is – örökösi vagy kötelesrészi igény jogcímén követelje magának a vagyonrendelő pozíciójából eredő jogokat.

3.2. A kedvezményezett jogának átruházhatósága

Az angol jogban kialakult szabály szerint a kedvezményezett jogosult az *equitable interest* átruházására, amit írásba kell foglalni.⁹⁸⁶

A kedvezményezetti jogok elidegeníthetőségének lehetőségét a *Brandon v Robinson* ügyben mondták ki először 1811-ben. Thomas Goom végrendeletében trustot hozott létre gyermekei javára. A végrendeletben rögzítette, hogy a kedvezményezettek joga „nem adományozható, átruházható vagy más módon engedményezhető”. Brandon, Goom hitelezője, beperelte Robinsont, az egyik vagyonkezelőt. A perben Lord Eldon 1811-ben kimondta, hogy az elidegenítést tiltó rendelkezés érvénytelen, és Brandon kedvezményezetti jogot szerzett a kezelt vagyonra, így a kedvezményezetti jog nem kapott immunitást a vagyonrendelő, majd a kedvezményezettek öröklése után az ő hitelezőivel szemben. Lord Eldon kifejtette, hogy az örökhagyónak lehetősége lett volna korlátozást rendelni, pl. az egyik örököst nevezni kedvezményezettnek, annak élete végéig, vagy amíg nem válik fizetéseképtelenné. Ez érvényes lett volna, azonban pusztán az elidegenítés tiltása már nem az.⁹⁸⁷ Az elidegenítés kizárásának hatálytalansága a kedvezményezett jogának vagyoni természetével magyarázható az angol jogban.⁹⁸⁸

Az Amerikai Egyesült Államokban elegendő a jogszabályra hivatkozni és nem kell külön rendelkezés a kedvezményezetti jogok elidegeníthetlenségéről. Amennyiben nincs tékozlás elleni klauzula a trust létesítő okiratának szövegében, úgy a kedvezményezett és annak hitelezői követelhetik a kedvezményezett jogának átruházását.⁹⁸⁹ Ez azonban nem gátolja meg azt, hogy a kedvezményezett érvényesen végrendeletben rendelkezzen a jogáról. Az *In re Townely Bypass Unified Credit Trust* ügyben az örökhagyó azt a rendelkezést tette végrendeletében, hogy a vagyonát a felesége élete végéig élvezhesse, majd az ő halálát követően a két fia kapja meg.⁹⁹⁰ Az egyik fiú, aki az anyja előtt halt meg, végrendeletében a feleségére hagyta a kedvezményezetti jogait. Az ügyben a texasi fellebbviteli bíróság ítéletében arra mutatott rá, hogy a fiú végső kedvezményezett (*remainderman*) volt, aki szabadon rendelkezhetett az érdekeltségéről.

Az angolszász jogban tehát általánosan érvényesül az a szabály, hogy a kedvezményezettnek a kezelt vagyonra fennálló joga átruházható külön tiltó kikötés hiányában, ami egyúttal azt is jelenti, hogy a kedvezményezett hitelezői által támasztott követelések fedezetéül szolgál.

⁹⁸⁵ „A kedvezményezetti jogosultság megszűnik, ha a kedvezményezett a szerződésben meghatározottaktól eltérő jogcímen érvényesít igényt a kezelt vagyonnal szemben.” Ptk. 6:311. § (5) bekezdése, amit a 2017. évi LXI. törvény 22. §-a vezetett be.

⁹⁸⁶ Law of Property Act 1925, Sec. 53(1)(c). Ez azonban illetékfizetési kötelezettség alá esik, ezért számos más módon próbálják az átruházást megvalósítani. HUDSON: *Understanding (i. m.)* 63.

⁹⁸⁷ „There is an obvious distinction between a disposition to a man, until he becomes bankrupt, and then over, and an attempt to give him property, and to prevent his creditors from obtaining any interest in it, though it is his”. *Brandon v Robinson*, [1811] 34 E.R. 379 (Ch) 380.

⁹⁸⁸ PANICO: *i. m.* 97.

⁹⁸⁹ „To the extent the beneficiary’s interest is not subject to a spendthrift provision, the court may authorize a creditor or assignee of the beneficiary to reach the beneficiary’s interest by attachment of present or future distributions to or for the benefit of the beneficiary or other means. The court may limit the award of such relief as is appropriate under the circumstances.” UTC, 501. §.

⁹⁹⁰ *In re Townely Bypass Unified Credit Trust*, 252 SW 3d 715 (Tex App –Texarkana-2008).

3.3. A kedvezményezett jogának védelme a hitelezőivel szemben

3.3.1. Az angol jog megoldása

Az angol jogban a vagyonvédelmi trust vonatkozásában a kedvezményezetti jogok átruházásának korlátozása, illetve annak érvénytelensége tekintetében a *Brandon v Robinson* ügy volt irányadó, majd a *Re Detmold* tekinthető a vagyonvédelmi célú rendelkezés kezdetének.

A *Re Detmold* ügyben egy házassági vagyonmegkötés (*settlement*) esetében a trustvagyon kifizetésnek az volt a feltétele, hogy a férj életében részesedhet abból, amíg nem válik fizetéseképtelenné, vagy amíg a saját döntése, hibája vagy a jogszabály alapján a trustvagyon bevétele harmadik személy részére fizetendő.⁹⁹¹ Valamelyik feltétel bekövetkezte esetén a trust bevétele a feleség részére volt fizetendő. North bíró véleménye szerint a kikötés érvényesnek minősül, mivel nem általában a kedvezményezett hitelezőinek megkárosítására irányult.

Később a vagyonvédelem lehetősége ennek szellemében beépítésre került az 1925. évi trusttörvénybe is.⁹⁹² A törvényi rendelkezés alapján az első kedvezményezett (*principal beneficiary*) meghatározott juttatása a kezelt vagyon hozamából élete végéig vagy annál rövidebb időtartamra ráruházásra kerül. Ha bármely oknál fogva megfosztanak az első kedvezményezettet a juttatás megszerzésétől, úgy annak mértéke meghatározásra kerül, és azt a vagyonkezelő diszkrecionális jogkörben ugyanakkor az első kedvezményezettnek, vagy annak házastársának és gyermekeinek, örököseinek, legközelebbi hozzátartozóinak javára kezeli és adja ki. A gyakorlatban ezt elsősorban a családi vagyonmegkötésre alkalmazták, ahol az örökhagyó a gyermeke részére élete végéig biztosította a kezelt vagyon használatát és hasznait, majd a vagyont az unokái kapták meg. Az első kedvezményezett, és ezáltal a családi vagyon védelemben részesült, mivel ha az első kedvezményezett fizetéseképtelenné vált, akkor a vagyonkezelő ettől kezdve a család más tagjai részére biztosította a juttatást.⁹⁹³ Az első kedvezményezettnek nem volt joga a kezelt vagyon tőkerészére, így az ő hitelezői sem támaszthattak igényt arra. A vagyonvédelmi rendelkezés esetén a *Saunders v Vautier* szabálya

⁹⁹¹ *Re Detmold*, [1889] 40 Ch D 585.

⁹⁹² „Where any income, including an annuity or other periodical income payment, is directed to be held on protective trust for the benefit of any person (in this section called 'the principal beneficiary') for the period of his life or for any less period, then during that period (in this section called the »trust period«) the said income shall, without prejudice to any prior interest, be held on the following trusts, namely:

(i) Upon trust for the principal beneficiary during trust period or until he, whether before or after the termination of any prior interest, does or attempts to do or suffers any act or thing, or until any event happens, other than an advance under statutory or express power, whereby, if the said income were payable during the trust period to the principal beneficiary absolutely during that period, he would be deprived of the right to receive the same or any part thereof, in any of which cases, as well as on the termination of the trust period, whichever first happens, this trust of the said income shall fail or determine;

(ii) If the trust aforesaid fails or determines during the subsistence of the trust period, then, during the residue of that period, the said income shall be held upon trust for the application thereof for the maintenance or support, or otherwise for the benefit, of all or any one or more exclusively of the other or others of the following persons (that is to say) –

a) the principal beneficiary and his or her spouse or civil partner, if any, and his or her children or remoter issue, if any; or

b) if there is no spouse or civil partner or issue of the principal beneficiary in existence, the principal beneficiary and the persons who would, if he were actually dead, be entitled to the trust property or the income thereof or the annuity fund, if any, or arrears of the annuity, as the case may be; as the trustees in their absolute discretion, without being liable to account for the exercise of such discretion, think fit.”

Trustee Act 1925, Sec. 33(1).

⁹⁹³ Lásd ehhez ROUNDS–ROUNDS: i 353.

sem érvényesül. A „*protective*” jelző alkalmazása elegendő ahhoz, hogy a gyakorlatban ez érvényre jusson.

Az angol jogban a *Re Steed* ügy tipikus példája volt a vagyonvédelmi trust gyakorlati alkalmazásának. Gladys Sanford részére végrendeletben rendeltek juttatást, ami az ő és a leendő férje javára szólt.⁹⁹⁴ Gladys nem ment férjhez, és kérte a vagyon kiadását a vagyonkezelőktől, akik ezt ellenezték, tartva attól, hogy testvérei szeretnék a vagyont megszerezni tőle. A bíróság nem adott helyt a vagyon kiadásának, mivel a vagyonrendelő kívánsága éppen arra irányult, hogy lánya vagyonát megvédje harmadik személyektől.

Az angol szabályozás a trust bevételei tekintetében biztosít vagyonvédelmet, a tőke vonatkozásában nem, ami a viktoriánus éra *settlement* szabályaival áll összhangban, miszerint a vagyonrendelő a legidősebb fiának élete végéig, majd az unokáinak rendeli a vagyont. Gallanis szerint ezért az angol jog valójában soha nem fogadta be a tékozlás elleni trust konstrukcióját.⁹⁹⁵

3.3.2. Az Amerikai Egyesült Államok szabályozása

Az Amerikai Egyesült Államok tagállamainak jogában lehetőség van diszkrecionális és egyben tékozlás elleni trust létrehozására, ami a cselekvőképes kedvezményezett számára nem teszi lehetővé a trust vagyon felelőtlen elköltését (*spendthrift trust*). Mivel a tékozlás elleni klauzula védetségét jelent a kedvezményezett hitelezővel szemben, ezért általános gyakorlattá vált, hogy az egyébként nem költekező személyek esetében is alkalmazzák vagyonvédelmi célból.⁹⁹⁶ Szemben a *Saunders v Vautier* elvével, illetve a *Clafin*-szabállyal, ilyen trust esetében a kedvezményezett nem ruházhatja át a trustból származó jogát vagy az abból származó juttatását harmadik személyre. A tékozlás elleni trust a 19. század elején Pennsylvania államban került először bevezetésre, majd a többi tagállam is alkalmazta, részben a jogalkotás, részben a joggyakorlat által. Egyetlen korlátozás ismert a tékozlás elleni kikötés alkalmazására, miszerint a vagyonrendelő nem lehet egyúttal kedvezményezett is.⁹⁹⁷ Említésre érdemes, hogy az Amerikai Egyesült Államok egyes tagállamaiban a vagyonvédelem nem terjed ki meghatározott követelésekre, pl. gyermektartás, házastársi tartás, illetve kivételes esetekben kártérítési igényekre.⁹⁹⁸

Az Amerikai Egyesült Államokban is az angol *Brandon v Robinson* ügyben lefektetett elv került alkalmazásra túlnyomó többségben a 19. század végéig. Az amerikai tékozlás elleni klauzula kialakulása az 1828. évi New York-i vagyonjogi szabályozásra vezethető vissza, amely megengedte, hogy a trustok az ingatlanok hasznosításából származó bért vagy hasznót megszerezzék és azt a kedvezményezett támogatására és oktatására fordítsák.⁹⁹⁹ Ezek a trustok eredetileg a sérülékeny kedvezményezettek, gyermekek, feleségek érdekében lettek kialakítva, de a jogszabályból a támogatásra és oktatásra (*support and education*) utaló kitétel mellőzésével 1830-tól valamennyi kedvezményezett részére elérhetővé vált.¹⁰⁰⁰

Meghatározó jelentőségű volt a tékozlás elleni klauzula elterjedésében az Amerikai Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának ítélete a *Nichols v Eaton* ügyben 1875-ben.¹⁰⁰¹

⁹⁹⁴ Re Steed (1966) Ch 407.

⁹⁹⁵ GALLANIS: *i. m.* 236.

⁹⁹⁶ BROOKS: *i. m.* 110. Lásd továbbá BROWN: *i. m.* 6 skk.

⁹⁹⁷ MATTHEWS: *The Comparative (i. m.)* 283. STEIN: *i. m.* 21.

⁹⁹⁸ BROOKS: *i. m.* 110.

⁹⁹⁹ „[T]o receive the rents and profits of lands, and apply them to the support and education of a beneficiary.” 1 Rev Stats NY (1829) Part II ch 1 Article II § 55(3). PANICO, *i. m.* 101.

¹⁰⁰⁰ 1830 NY Laws ch 320 § 10. Ld. ehhez: G. S. ALEXANDER: *The dead hand and the law of trusts in the nineteenth century*. 37 Stanford Law Review (1984-5). 1189. Stephen ELIAS: *Special Needs Trust. Protect Your Child's Financial Future*. Nolo, USA, 2005. 2.skk.

¹⁰⁰¹ Nichols v Eaton, 91 US 716 (1875).

Egy végrendelet útján létesített trust esetében az örökhagyó azt a kitélt alkalmazta, hogy amennyiben valamelyik gyermeke el akarja idegeníteni a trustból származó jogát, vagy fizetéseképtelenné válik, úgy a trustból származó jövedelmet a vagyonkezelő diszkrecionális jogkörében bármely harmadik személynek kifizetheti. Az örökhagyó egyik gyermeke fizetéseképtelenné vált és a bíróság úgy döntött, hogy annak hitelezője nem jogosult a trustvagyonnal szemben követelést támasztani. Az ügyben az ítéletet meghozó Samuel F. Miler bíró – Eldon lordkancellár döntésétől eltérően – tehát kifejezetten lehetővé tette a kedvezményezetti jogok elidegenítésének kizárását.¹⁰⁰²

Az ítélet alapján az Amerikai Egyesült Államokban általánossá vált, hogy a vagyonrendelőnek joga van kizárni kedvezményezett részére járó juttatások elidegenítését, illetve azt, hogy arra a kedvezményezett hitelezői igényt támasszanak. A *Broadway National Bank v Adams* ügyben a vagyonrendelő azt a végrendeleti intézkedést tette, hogy a vagyonkezelő köteles a kezelt vagyonból a vagyonrendelő bátyját annak élete végéig juttatásokban részesíteni. Az örökhagyó rendelkezése szerint a juttatásokat csak a kedvezményezettnek személyesen lehetett teljesíteni, amikor az alkalmas, továbbá a kedvezményezett rendelkezése vagy írásos átvételi elismervénye alapján, minden esetben a hitelezőinek közbeavatkozása vagy ellenőrzése nélkül.¹⁰⁰³ A bíróság a kikötést érvényesnek találta arra hivatkozva, hogy a vagyonrendelőnek korlátlan tulajdonjoga állt fenn, ami alapján korlátozásmentesen vagy akár korlátozásokkal is átruházhatta azt, amennyiben ez nem ütközik jogszabályba vagy a közrendbe. Az, hogy a juttatásban részesített könnyelműsége vagy szerencsétlensége esetére védelemben akarta őt részesíteni nem sért jogszabályt.¹⁰⁰⁴ Ez a massachusettsi ítélet mértékadóvá vált, pl. a *Morgan's Estate* ügyben Pennsylvániában, ahol szintén egyértelműen kimondásra került, hogy a tulajdonos a trust létesítésével jogosult úgy rendelkezni a vagyonáról, hogy az a kedvezményezett hitelezőinek igényei alól mentes legyen.¹⁰⁰⁵ Az Amerikai Egyesült Államok tagállamaiban a *Broadway National Bank v Adams* ügyben lefektetett elv uralkodóvá vált, így napjainkban minden tagállamban lehetőség van a kedvezményezett jogainak elidegenítését korlátozó rendelkezés alkalmazására.¹⁰⁰⁶

¹⁰⁰² „We do not see, as implied in the remark of Lord Eldon that the power of alienation is a necessary incident to a life-estate in real property, or that the rents and profits of real property and the interest and dividends of personal property may not be enjoyed by an individual without liability for his debts being attached as a necessary incident to such enjoyment. [...] It is believed that every State in the Union has passed statutes by which a part of the property of the debtor is exempt from seizure on execution or other process of the courts; in short, is not by law liable to the payment of his debts. This exemption varies in its extent and nature in the different States. [...] Nor do we see any reason, in the recognized nature and tenure of property and its transfer by will, why a testator who gives, who gives without any pecuniary return, who gets nothing of property value from the donee, may not attach to that gift the incident of continued use of uninterrupted benefit of the gift, during the life of the donee. Why a parent, or one who loves another, and wishes to use his own property in securing the object of his affection, as far as property can do it, from the ills of life, the vicissitudes of fortune, and even his own improvidence, or incapacity for self-protection, should not be permitted to do so, is not readily perceived.” *Nichols v Eaton*, 91 US 716 (1875) 725–727. Lásd PANICO: *i. m.* 102.

¹⁰⁰³ „[T]o him personally when convenient, otherwise, upon his order or receipt in writing; in either case free from the interference or control of his creditors.”. *Broadway National Bank v Adams*, 133 Mass 170 (1882).

¹⁰⁰⁴ “The founder of this trust was absolute owner of his property. He had the entire right to dispose of it, either by an absolute gift to his brother, or by a gift with such restrictions or limitations, not repugnant to law, as he saw fit to impose [...] His intentions ought to be carried out, unless they are against public policy. [...] We are not able to see that it would violate any principles of sound public policy to permit a testator to give to the object of his bounty such a qualified interest in the income of a trust fund, and thus provide against the improvidence or misfortune of the beneficiary.” *Broadway National Bank v Adams*, 133 Mass 170 (1882).

¹⁰⁰⁵ „Spendthrift trusts can have no other justification than is to be found in considerations affecting the donor alone. They allow the donor to so control his bounty, through the creation of the trust, that it may be exempt from liability for the donee's debts, not because the law is concerned to keep the donee from wasting it, but for because it is concerned to protect the donor's right of property.” *Morgan's Estate*, 72 A. 498 (Pa 1909).

¹⁰⁰⁶ GALLANIS: *i. m.* 221.

A harvardi egyetem professzora, John Chipman Gray kifejezetten ellenezte a tékozlás elleni trust létesítését.¹⁰⁰⁷ Szerinte az, hogy a kedvezményezettek élvezik a kezelt vagyont, mialatt az védelemben részesül a hitelezőikkel szemben, a kereskedelmi morált ássa alá és a paternalizmus legkirívóbb formája. Ettől függetlenül a tékozlás elleni trust elterjedt az Amerikai Egyesült Államokban és számos tagállamban jogszabályi rendelkezést is alkottak róla, bekerült a UTC-be is.¹⁰⁰⁸ A Restatement (Third) of Trusts (2003) alapján a „*spendthrift clause*” olyan trustra utal, amely korlátozza a kedvezményezetti jogok vagy azok egy részének a ingyenes vagy visszerthes elidegenítését.¹⁰⁰⁹ Az angol jog a kedvezményezetti érdek haszonra vonatkozó része tekintetében és a diszkrecionális trust esetében biztosít az elidegenítés korlátozására lehetőséget. Az amerikai gyakorlat ehhez képest lehetővé teszi olyan kedvezményezetti jog létesítését, amely nem idegeníthető el a kedvezményezett által, és így a kedvezményezett hitelezői sem támaszthatnak arra igényt.

A szövetségi csődtörvény is kizárja az adós csődvagyonából a tékozlás elleni trustból származó kedvezményezetti jogokat.¹⁰¹⁰ Az esetjogból ezt támasztja alá a *Schwen v Ramette* minnesottai ügyben hozott ítélet.¹⁰¹¹ Ha azonban a kedvezményezett hatalma és ellenőrzése alatt áll a trust, úgy mégis lehetséges a kedvezményezett részére járó juttatásokra és a kedvezményezett jogára is végrehajtást vezetni. E tekintetben mértékadó az *In re McCullough* ügyben hozott ítélet. A Rhode Islanden élő kedvezményezett Kaliforniában élő apja volt a vagyonkezelő, aki biankó aláírt csekkkel látta el a fiát. A kedvezményezett részére járó juttatások idejéről és mértékéről maga a kedvezményezett dönthetett, ezért a trust rendelkezéseinek színleltisége volt megállapítható. Ez alapján a kezelt vagyon tényleges tulajdonosa a kedvezményezett volt, így a kedvezményezett hitelezői érvényesíthették követeléseiket a trustvagyonnal szemben.¹⁰¹²

Hangsúlyozandó, hogy a saját részre létesített tékozlás elleni trust esetében, ahol a vagyonrendelő egyúttal a kedvezményezett is (*self-settled spendthrift trust*), a bírósági gyakorlat korábban nem biztosított védelmet a kedvezményezettnek.¹⁰¹³ Számos ügyben ilyen szellemben döntött a bíróság, függetlenül attól, hogy a vagyonrendelő nem volt fizetéseképtelen a vagyonrendelés időpontjában, szándéka nem a hitelezők megkárosítására irányult vagy éppen csak a saját nyugdíját szeretne volna biztonságba helyezni.¹⁰¹⁴

Az egyes tagállamok gyakorlata eltér abból a szempontból, hogy a tékozlás elleni kikötés esetén egyes privilegizált hitelezőknek mégis biztosítanak-e lehetőséget igényt támasztani a kedvezményezett részére járó juttatásokra. A tagállamok többsége azt a gyakorlatot követi, hogy a tékozlás elleni klauzula nem ad védelmet a tartási és gyermektartási igényekkel szemben.¹⁰¹⁵ Ez az elv megjelent a Restatementekben¹⁰¹⁶, és a UTC-ben is, ahol három esetkörben érvényesül a kivétel:

¹⁰⁰⁷ Gray: *Restraints* (i. m.) 1. skk.

¹⁰⁰⁸ „(a) A spendthrift provision is valid only if it restrains both voluntary and involuntary transfer of a beneficiary's interest.

(b) A term of a trust providing that the interest of a beneficiary is held subject to a 'spendthrift trust', or words of similar import, is sufficient to restrain both voluntary and involuntary transfer of the beneficiary's interest.

(c) A beneficiary may not transfer an interest in a trust in violation of a valid spendthrift provision and, except as otherwise provided in this [article], a creditor or assignee of the beneficiary may not reach the interest or a distribution by the trustee before its receipt by the beneficiary.” UTC, § 502.

¹⁰⁰⁹ Restatement (Third) of Trusts (2003) § 58 alapján „the term 'spendthrift trust' refers to a trust that restrains voluntary and involuntary alienation of all or any of the beneficiaries' interests”.

¹⁰¹⁰ Bankruptcy Code, 11 USC § 54 (c)(2).

¹⁰¹¹ *Schwen v Ramette*, 240BR 754 (Bankr D Minn 1999).

¹⁰¹² *In re McCullough*, 2001 Bankr LEXIS 264.

¹⁰¹³ *Matter of Brooks*, 844. ROUNDS-ROUNDS: i. m. 315. skk.

¹⁰¹⁴ *In Re Brown*, 303 F.3d 1261, 1268 (11th Cir. 2002); *In Re Kuraishi*, 237 B.R. 172 (Cal. C.D. 1999).

¹⁰¹⁵ GALLANIS: i. m. 222.

¹⁰¹⁶ Restatement (Second) of Trusts (1959), § 157, és Restatement (Third) of Trusts (2003) § 59.

– a kedvezményezett gyermeke, házastársa, volt házastársának igénye támogatásra vagy ellátásra (*support or maintenance*), ami bírósági ítéleten vagy rendelkezésen alapul. Ennek jogpolitikai indoka annak kizárása, hogy a férj élvezhesse a trust vagyont, míg a gyermekeiről vagy feleségéről az államnak kellene gondoskodnia.

– Olyan hitelező bírósági ítéleten alapuló igénye, aki a kedvezményezetti jogok megóvása érdekében szolgáltatást nyújtott. Egyes értelmezések ide sorolják a gyógykezelés és ellátás esetét is.

– A tagállami vagy szövetségi követelések.¹⁰¹⁷

Egyes államok lehetővé teszik, hogy a hitelezők korlátozott mértékben a tékozlás elleni klauzula ellenére is igényt támaszthassanak a kedvezményezett részére teljesített juttatásokra, pl. Kaliforniában a trust bevételeinek 25%-áig¹⁰¹⁸, Oklahomában évi 25 ezer USD-dollár mértékig¹⁰¹⁹, New Yorkban a kedvezményezett támogatására fordított bevétel meghaladó részére¹⁰²⁰. Ez az elv összefüggésbe hozható a skót jogban ismert *Greig v Christie* ügyben hozott ítélet szellemével.¹⁰²¹ John Chipman Gray ezt azzal a kritikával illeti, hogy az adós jobb társadalmi és vagyoni helyzetét részesítik előnyben.¹⁰²²

Fontos kérdéskör, hogy a szerződésen kívüli jogellenes károkozások esetében a tékozlás elleni klauzula mennyiben jelent védelmet. A UTC-ben a kivételek felsorolása körében nem szerepelteti a jogellenes szerződésen kívüli károkozás károsultjainak (*tort victims*) követeléseit. A bírósági gyakorlatban Pl. a *Scheffel v Krueger* ügyben a szexuális zaklatásért elítélt károkozóval szemben a nagymamája által létesített tékozlás elleni trustból neki járó juttatás nem volt a károsult követelésének fedezete körében érvényesíthető a New Hampshire-i bíróságon.¹⁰²³ Hasonló eset volt a *Duvall v McGee* ügy, amikor a gyilkosság áldozatának képviselője nem tudott kártérítést érvényesíteni az elkövetővel szemben, mert annak anyja tékozlás elleni trustba helyezte a vagyont.¹⁰²⁴ Ezt azért kritizálták a szakirodalomban, mert a kereskedelmi ügyekben a hitelezők meg tudnak győződni a velük szerződéses kapcsolatban lévő személyekről, azonban a szerződésen kívüli károkozási ügyekben erre nincs esélyük. Scott pl. azt a példát említi, hogy egy gyalogos, akit egy gépkocsi elűthet, nem tud meggyőződni a vezető hitelképességéről vagy elkerülni a balesetet, függetlenül a vezető erőforrásaitól.¹⁰²⁵ Missouriban a *Sligh v First National Bank of Holmes County* ügyben közérdekből, kivételesen, az autóbalesetet okozó esetében megengedték a kielégítést a kedvezményezetti jogból,¹⁰²⁶ azonban ezt követően a törvényhozás felülírta ezt a gyakorlatot és nem vették be a trusttörvényben a kivételek közé a szerződésen kívüli károkozás esetét.¹⁰²⁷ Kifejezett kivételt Georgia állam jogszabályában találhatunk.¹⁰²⁸

¹⁰¹⁷ UTC, § 503. PANICO: *i. m.* 107. ROUNDS–ROUNDS: *i. m.* 361skk.

¹⁰¹⁸ Cal Prob Code § 15306.5.

¹⁰¹⁹ Okla Sta Ann, tit 60 § 175.25(B)(2).

¹⁰²⁰ N Y Est Powers & Trust Law 7-3.4.

¹⁰²¹ Greig v Christie [1837] 165 242.

¹⁰²² „[T]hat from a sum which creditors can reach one man, who has lived simply and plainly, can deduct but a small sum, while a large sum may be deducted by another man because he is »of high social standing«.” GRAY: *Restraints (i. m.)* xi.

¹⁰²³ Scheffel v Krueger, 782 A 2d 410 (NH 2001).

¹⁰²⁴ Duvall v McGee, 375 Md, 476, 826 A.2d 416 (2003). ROUNDS – ROUNDS: *i. m.* 349sk.

¹⁰²⁵ „The pedestrian who is about to be hit by an automobile has no opportunity to investigate the credit of the driver or to avoid being injured, no matter what the driver’s resources are.” Mark L. ASCHER – Margit T. RIGNEY: *Scott and Ascher on Trusts*. Aspen Publishers, New York, 2006. § 19.9.5. Panico: *i. m.* 108.

¹⁰²⁶ Sligh v First National Bank of Holmes County, 704 So 2d 1020 (Miss 1997).

¹⁰²⁷ Miss Code Ann § 91-9-505.

¹⁰²⁸ Ga Code Ann § 53-12-80(d)(3).

Az tékozlás elleni klauzulát tartalmazó trust ad lehetőséget a kedvezményezett részére történő juttatások korlátozására is.¹⁰²⁹ Ilyen esetben azonban figyelembe kell venni a megállapíthatósági szabványt (*ascertainable standard*), ami a UTC alapján szokásosan egy személlyel kapcsolatos egészségügyi szolgáltatások, oktatás, támogatás vagy ellátáshoz köthető,¹⁰³⁰ és ezt általában támogatási trust (*support trust*) névvel illetik. A támogatási trust esetében a diszkrecionális jogkör tehát nem teljes körű, annak korlátja az ellátás mértéke. Erre is igaz az, hogy a kedvezményezett hitelezője nem támaszthat igényt a kezelt vagyonra, pl. a kaliforniai *Young v McCoy* ügyben a gyilkossági kísérlet áldozata kártérítési igényét nem tudta érvényesíteni az elkövető támogatási trustban lévő vagyonával szemben.¹⁰³¹ A Restatement (Third) of Trusts (2003) lehetővé teszi, hogy a kedvezményezett hitelezője a juttatásokra igényt támasszon¹⁰³², ezt azonban a UTC szabályozása nem követi¹⁰³³, és csak a gyermekek és házastársak tartási igényére ad lehetőséget.¹⁰³⁴ Egyes államok, így pl. Arizona,¹⁰³⁵ Delaware¹⁰³⁶ és Dél-Dakota¹⁰³⁷ kifejezetten elutasítják a Restatement (Third) of Trusts (2003) e szabályának alkalmazását.¹⁰³⁸ Megjegyzendő, hogy az egyes államok joggyakorlata eltérő abban a tekintetben, hogy milyen követelések esetében engednek a hitelezők számára hozzáférést a kedvezményezett tékozlás elleni trustban lévő érdekeltségéhez.¹⁰³⁹

William Angus Drogo Montague (London, 1877. március 3. – Seaford, Sussex, 1947. február 9.) Manchester 9. hercege volt, aki 15 éves korában, 1892-ben vette át a hercegséget apjától, George Montague-tól. William Montague híres volt felelőtlen költekezéseiről és a hitelezői igények előli meneküléséről, amelynek okán bejárta a világot. Rendszeresen külföldön tartózkodott és gazdag emberekkel való ismeretségét használta fel kölcsönök felvételére megélhetéséhez, szerencsejáték-szenvedélyének való hódolásához. A családi vagyon azonban idővel gyakorlatilag teljesen elapadt, édesanyja, Manchester hercegnője ezért egy tékozlás elleni trustot hozott létre fia, William Montague javára.

William Montague személyes hitelezői követelést támasztottak a trust vagyonnal szemben. Az ügyben a kezelt vagyomból a kedvezményezett javára történő juttatás a vagyonkezelők kizárólagos jogkörében állt (*discretionary trust*). A bíróság arra nem utasíthatta a vagyonkezelőket, hogy a kedvezményezett hitelezői részére teljesítsenek juttatásokat. Azt azonban a bíróság kimondta, hogy amennyiben a kedvezményezett részére juttatásokat adnak a kezelt vagyomból, úgy azt mindaddig közvetlenül a hitelezők részére kell teljesíteni, amíg a kedvezményezett teljes tartozása kiegyenlítésre nem kerül. Erről az üggyről

¹⁰²⁹ A Restatement (Second) of Trusts (1959) § 155 és a UTC § 504(b) alapján. a kedvezményezetti jog nem átruházható, akár a tőkére, akár a haszonra áll fenn. GALLANIS: *i. m.* 219.

¹⁰³⁰ A UTC, Sec. 103(2) szerint „a standard relating to an individual’s health, education, support, or maintenance”.

¹⁰³¹ *Young v McCoy*, 54 Cal Rptr 3d 847 (App 2007).

¹⁰³² Restatement (Third) of Trusts (2003), § 60.

¹⁰³³ UTC, § 504(c)(2).

¹⁰³⁴ „[T]he court shall direct the trustee to pay to the child, spouse or former spouse such amount as is equitable under the circumstances but not more than the amount the trustee would have been required to distribute to or for the benefit of the beneficiary had the trustee complied with the standard or not abused the direction.” UTC §, Sec. 504(c)(2).

¹⁰³⁵ Ariz Rev Stat § 14-10106(B).

¹⁰³⁶ Del Code Ann, tit 12, § 3315(a).

¹⁰³⁷ SD Codified Law § 55-1-25.

¹⁰³⁸ A Restatement (Third) of Trusts (2003) 60. §-ához írt kommentár szerint egyébként a vagyonkezelő nem tagadhatja meg a juttatást a hitelező részére. „[I]f the terms of a trust provide for a beneficiary to receive distribution in the trustee’s discretion, a transferee or creditor of the beneficiary is entitled to receive or attach any distributions the trustee makes or is required to make in the exercise of that discretion.” Restatement (Third) of Trusts (2003) § 60.

¹⁰³⁹ Lásd ROUNDS–ROUNDS: *i. m.* 350. skk.

kapta a nevét, az ún. Hamilton-határozat (*Hamilton order*).¹⁰⁴⁰ A Hamilton-határozat szerinti szabályt erősítette meg a joggyakorlatban a *Wilcox v Gentry* ügyben hozott döntés is,¹⁰⁴¹ majd ez a szabály került a Uniform Trust Code-ba 2001-ben.¹⁰⁴²

Megemlítendő, hogy egyes egyéb jogszabályi rendelkezések is kivonják a kedvezményezett jogát a hitelezői igények fedezete köréből. Ha a kedvezményezett egyúttal vagyonkezelő is, akkor a kedvezményezettek kijelölésére való jog mentes a végrehajtás alól. A munkavállalók részére történő juttatásokra létrehozott trustból származó kedvezményezetti jogok szintén védelmet élveznek. Az egyes államok csődtörvényeiben meghatározott, a hitelezői igényekkel szemben immunitást élvező vagyontárgyak, pénzüsszegek meghatározott értékhatárig mentességben részesülnek. A kedvezményezettek közös jogai, érdekeltségei szintén nem vonhatók végrehajtás alá a társkedvezményezett életében. A lakóházak esetében, bizonyos megkötésekkel, szintén mentesség érvényesül.¹⁰⁴³

3.3.3. Az angol és az amerikai szabályozás elterjedése

Az angol Trustee Act 1925 rendelkezései mai napig számos common law jogrendszerű országban hatályban vannak, így egyes pénzügyi központokban, offshore joghatóságú országokban is, ahol ezáltal a protective trust létesítésének lehetősége biztosított. Az angol szabályozásnak megfelelő található Bermuda¹⁰⁴⁴, a Brit Virgin-szigetek¹⁰⁴⁵, a Kajmán-szigetek¹⁰⁴⁶, Hongkong¹⁰⁴⁷, Man sziget¹⁰⁴⁸ és Szingapúr esetében.¹⁰⁴⁹ A ciprusi szabályozás is hasonló¹⁰⁵⁰, azonban a nemzetközi trustokról szóló törvény szabályozása tágabb az angolnál¹⁰⁵¹, a trust időtartama alatt nem kiadandó részesedésre érvényes a védelem, de a 2012. évi módosítás megszüntette a trust időbeli korlátozását.¹⁰⁵² A Bahama-szigeteki jogban a trust törvény angol mintára került kialakításra¹⁰⁵³, de a tékozlás elleni szabály az észak-amerikai mintát követi. Hasonló a helyzet a belize-i szabályozás esetében,¹⁰⁵⁴ és azt követi a nevisi,¹⁰⁵⁵ valamint a mauritiusi is.¹⁰⁵⁶

Emellett az Amerikai Egyesült Államokban kialakult tékozlás elleni szabályozást is számos országban átvették,¹⁰⁵⁷ ez a nemzetközi trustokra vonatkozó törvényekben is megtalálható. A dubaji trustszabályzat szinte szó szerint átveszi a UTC rendelkezését¹⁰⁵⁸, azzal az eltéréssel, hogy a „spendthrift” helyett a „protective” jelzőt használja, azonban csak a terminológia azonos az angol jogban használttal, jogi tartalma nem. A nevisi nemzetközi trusttörvény általános szabály helyett egy nagyon részletes, tíz pontból álló felsorolást

¹⁰⁴⁰ *Hamilton v Drogo*, 150 NE 496 (NY 1926).

¹⁰⁴¹ *Wilcox v Gentry*, 254 Kan 411, 867 P 2d 281 (1994).

¹⁰⁴² „A claimant against which a spendthrift provision cannot be enforced may obtain from a court an order attacking present or future distributions to or for the benefit of the beneficiary. The court may limit the award to such relief as is appropriate under the circumstances.” Uniform Trust Code, § 503(3)(c).

¹⁰⁴³ ROUNDS–ROUNDS: i. m. 311sk.

¹⁰⁴⁴ Trustee Act 1975, Art. 25.

¹⁰⁴⁵ Trustee Ordinance 1961, Art. 34.

¹⁰⁴⁶ Trust Law (2011 Revision), Art. 34.

¹⁰⁴⁷ Trustee Ordinance, Art. 35.

¹⁰⁴⁸ Trustee Act 1961, Art. 33

¹⁰⁴⁹ Trustees Act, Art. 35.

¹⁰⁵⁰ Trustee Law 1955.

¹⁰⁵¹ International Trusts Law, Art. 6.

¹⁰⁵² International Trusts (Amendment) Law 2012.

¹⁰⁵³ Trustee Act 1998, Art. 39.

¹⁰⁵⁴ Belize-i Trusts Act 1992, Sec. 12(2) és 12(3).

¹⁰⁵⁵ Nevis International Exempt Trust Ordinance 1994, Sec. 6(2)-(3).

¹⁰⁵⁶ Mauritiusi Trusts Act 2001, Sec. 18(2)-(3).

¹⁰⁵⁷ PANICO: i. m. 109.

¹⁰⁵⁸ DIFC Trust Law 2005, Art. 38., UTC, § 504(b)–(c).

alkalmaz¹⁰⁵⁹, egyértelműen az amerikai szabályozást követve, ugyanakkor a kedvezményezett számára a lehető legnagyobb védelmet kívánja nyújtani a hitelezőivel szemben, hiszen a Hamilton-parancs lehetősége kifejezetten kizárásra került.¹⁰⁶⁰

Egyes országokban nem nevesítetten szerepel a tékozlás elleni védelem lehetősége, hanem az elidegenítés korlátozásaként (*restriction of alienation*). Ilyen pl. a Bahama-szigeteki¹⁰⁶¹, míg a Cook-szigeteki nemzetközi trusttörvény az 1989 módosításával „spendthrift beneficiary” című fejezetet tartalmaz¹⁰⁶², de a Bahama-szigeteki szabályozással szinte teljesen azonos. A jersey-i trusttörvény a „spendthrift or protective trust” fejezetcímet használja¹⁰⁶³, és bár a 2006. évi módosítással két bekezdés hatályon kívül helyezésre került, amelyekben a spendthrift és a protective trust szabályai voltak, azonban a jersey-i mintára készült dubaji szabályozásban még szerepel ez a kettősség.¹⁰⁶⁴ Hasonló a szabályozás a guernsey-i¹⁰⁶⁵, a Turks- és Caicos-szigeteki¹⁰⁶⁶, a szamoai¹⁰⁶⁷, a máltai¹⁰⁶⁸ és a labuani szabályozás esetében is.¹⁰⁶⁹

3.3.4. A vegyes és civiljogi jogrendszerű országok szabályozása

A québeci szabályozás megengedi a kedvezményezetti jogok átruházhatóságának kizárását. Ennek feltétele, hogy időleges legyen és komoly, jogszerű célra jöjjön létre. Harmadik személyek irányában akkor hatályos, ha azt megfelelő nyilvántartásban közzéteszik.¹⁰⁷⁰

Az angolszász szabályozástól távol áll az izraeli, ahol a kedvezményezettnek nincs dologi jogi jogosultsága a kezelt vagyon vonatkozásában és a kedvezményezetti jog nem átruházható.¹⁰⁷¹

Általában a trustjogszabályok jellemzője, hogy a kedvezményezett jogának átruházását nem tiltják. Pl. Japánban a kedvezményezett jogosult a jogát más számára átruházni, kivéve, ha a jog jellege ezt nem teszi lehetővé¹⁰⁷², a kínai jogban kedvezményezett jogai szintén átruházhatók és átörökíthetők.

Szintén általános, hogy a kedvezményezett hitelezői vonatkozásában nem került sor külön szabályozásra a vegyes és civiljogi jogrendszerű országokban. Oroszországban, Ukrajnában és Litvániában véleményem szerint ennek oka az, hogy ezekben az országokban a szabályozás természetéből fakadóan feltételezett, hogy a vagyonrendelő egyben a kedvezményezett is. Pl. a dél-amerikai országokban vagy a Cseh Köztársaságban és Romániában sem találunk erre vonatkozóan speciális szabályozást. Ennek oka megítélésem szerint abban található, hogy ezekben az országokban értelemszerű a kedvezményezett részére történő juttatás esetén az, hogy a vagyonra a hitelezők követelést támaszthatnak.

¹⁰⁵⁹ Nevis International Exempt Trust (Amendment) Ordinance 2015, Art. 8A.

¹⁰⁶⁰ Nevis International Exempt Trust (Amendment) Ordinance 2015, Sec. 8A(5)–(9).

¹⁰⁶¹ Trustee Act 1998, Art. 40.

¹⁰⁶² International Trusts Act 1984, az 1989 módosításával, Art. 13F.

¹⁰⁶³ Trusts (Jersey) Law 1984.

¹⁰⁶⁴ Dubai International Financial Centre Trust Law 2005, Sec. 37(3)–(4).

¹⁰⁶⁵ Guernsey (Trusts (Guernsey) Law 2007, Sec. 45.

¹⁰⁶⁶ Trusts Ordinance 1990, Art. 34.

¹⁰⁶⁷ Trusts Act 2014, Sec. 64.

¹⁰⁶⁸ Trusts and Trustees Act, Art. 13.

¹⁰⁶⁹ Trusts Act 1996, Sec. 11E.

¹⁰⁷⁰ Québeci ptk., Art. 1212–1217.

¹⁰⁷¹ KAPLAN–EYAL: i. m. 94.

¹⁰⁷² „A beneficiary may assign a beneficial interest to another, provided, however, that this shall not apply if the nature thereof does not permit assignment.” Japán Trust Act 2006, Art. 93.

Érdekes, hogy Liechtensteinben a PGR az amerikai egyesült államokbeli mintát alapul véve lehetővé teszi az elidegenítés korlátozásának kikötését (*Unentziehbarkeit*).¹⁰⁷³ Egyes vegyes jogrendszerű országokban pedig, így pl. Skóciában a haszonélvezeti jog (*alimentary lieferent*) biztosít lehetőséget a vagyónvédelemre. Skóciában gyakori és kedvelt az olyan típusú trustrendelés, amelynél a trustor egy személy (*lieferenter*) részére rendeli a vagyont, elsősorban ingatlan hasznait előre meghatározott időtartamra (általában a kedvezményezett élete végéig), míg a tőkét egy másik személy, örökhaszonbérlő (*fiar*) szerzi meg a határidő lejártával.¹⁰⁷⁴

Magyarországon a Ptk. kifejezetten rendelkezést tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a kedvezményezett hitelezői abban az esetben tarthatnak igényt a kezelt vagyont, ha annak egy részének vagy egészének már esedékes a kiadása a kedvezményezett számára.¹⁰⁷⁵ Ez a jogalkotói megoldás szintén annak a logikus és konzekvens jogpolitikai döntésnek az eredménye, miszerint a kedvezményezett vagyoni jogi kötelmi igénye a kedvezményezett vagyontába tartozik.

Véleményem szerint a kedvezményezettek hitelezőire vonatkozó szabályozás hiánya a gyakorlatban problémákat okozhat a vizsgált országokban, míg a magyar szabályozás e tekintetben kifejezetten alapos és teljes. Megjegyzem azonban, hogy diszkrecionális vagyoni kezelés esetében a kedvezményezett hitelezőinek helyzete még a magyar szabályozás esetében is hátrányosan alakulhat.

4. A diszkrecionális trust és a kedvezményezett jogállása

4.1. Általános szabályok

A diszkrecionális trust meghatározó jegye, hogy a vagyoni kezelő dönthet arról, melyik kedvezményezett vagy a kedvezményezettek osztályába tartozó személy részére mikor és milyen juttatásokat biztosít a kezelt vagyontból. Ez a diszkrecionalitás akár arra is kiterjedhet, hogy a vagyoni kezelő döntsön a kedvezményezettek személyéről a vagyoni rendelő által előre körülírt körből.

A rögzített és a diszkrecionális trust közötti különbséget kiválóan jellemzi Gummow bíró ítélete egy ausztrál adóügyben, amely hangsúlyozza, hogy a rögzített trust esetében valamennyi kedvezményezett és a részükre járó juttatás egyértelműen meghatározásra kerül. Ehhez képest a diszkrecionális trust esetében a vagyoni kezelő döntésére van bízva, hogy a kedvezményezettek mikor és milyen mértékű juttatásban részesüljenek, akár a kezelt vagyoni hozamaiból, akár annak tőkéjéből. Kifejezetten diszkrecionális a trust, ha a vagyoni kezelő vagy más személy dönthet arról, hogy a kedvezményezettek csoportjaiból kinek a részére biztosít juttatást, és ezt a jogkört időről-időről gyakorolhatja.¹⁰⁷⁶ Mind az angol, mind az amerikai jogban elterjedt a diszkrecionális trust alkalmazása.

¹⁰⁷³ „1) Die Gläubiger des Treugebers oder seiner Rechtsnachfolger können einen Anspruch gegen das Treugut nur geltend machen, wenn und insoweit die Voraussetzungen hiezu nach der Anfechtungsordnung oder sonst nach der Art der Zuwendung, wie bei Schenkung oder gemäss dem Erbrechte vorliegen.

2) Die Gläubiger des Begünstigten können allfällige Ansprüche gegen das Treuhandgut im Wege der Zwangsvollstreckung oder des Konkurses nur insoweit geltend machen, als der Begünstigte selbst Ansprüche gegen das Treugut hat und eine Bestimmung über die Unentziehbarkeit wie bei Familienstiftungen nicht vorliegt.

3) Ist der Begünstigte zugleich Treuhänder, so finden die vorausgehenden Vorschriften entsprechende Anwendung.” PGR, Art. 914.

¹⁰⁷⁴ NORRIE–DALGLEISH: i. m. 21. skk.

¹⁰⁷⁵ Ptk. 6:314 §-a.

¹⁰⁷⁶ „A fix trust [describes] a species of trust where all beneficiaries are ascertainable and their beneficial interests are fixed, there being no discretion in the trustee or any other person to vary the group of beneficiaries

A diszkrecionális trust jogszabályi úton történő lehetővé tételére jó példa a jersey-i szabályozás, amely széles körben határozza meg a diszkrecionális jogkör tartalmát, jelentős mozgásteret biztosítva a vagyongazdálkodóknak.¹⁰⁷⁷ Ehhez kapcsolódóan a diszkrecionális trust kedvezményezettje tekintetében a jersey-i törvény alapján nemcsak a vagyondelölő által kijelölt személy lehet, hanem az is, akinek érdekében a vagyongazdálkodó diszkrecionális jogkörében juttatást biztosíthat.¹⁰⁷⁸ A hangsúly e tekintetben a lehetőségen van (*may be exercised*), tehát jogilag az a személy is kedvezményezettnek tekintendő, aki ténylegesen nem is részesül juttatásban. Hasonló értelmezési szabályokat találunk a Guernsey-szigeteki¹⁰⁷⁹, Man szigeti¹⁰⁸⁰, a máltai,¹⁰⁸¹ a belize-i¹⁰⁸², a labuani¹⁰⁸³, a mauritiusi¹⁰⁸⁴, a nevisi¹⁰⁸⁵ és a dubaji jogszabályokban is.¹⁰⁸⁶ A ciprusi nemzetközi trustokról szóló törvény sajátossága, hogy megkülönbözteti a kedvezményezettet, ha annak személyét a trust létesítő okirata tartalmazza és a diszkrecionális trust tárgyát (*subject of discretionary trust*).¹⁰⁸⁷ A ciprusi szabályozásban tehát már egyértelműen az fedezhető fel, hogy a diszkrecionális trust esetében nem kedvezményezett, hanem a trust tárgya kerül megjelölésre.

Az új-zélandi fellebbviteli bíróság a *Hunt v Muollo* ügyben rámutatott arra, hogy a kedvezményezett helyzete pusztán remény, ezért ez a „várakozás” nem szolgálhat a hitelezői követeléseinek fedezetül.¹⁰⁸⁸ Ugyanezt az elvet követték az új-zélandi fellebbviteli bíróságon a *Johns v Johns* ügyben is.¹⁰⁸⁹

A kedvezményezett egy diszkrecionális trust esetében tehát nem alanya, hanem valójában pusztán tárgya a trustjogviszonynak. Ugyanakkor annak nincs akadálya, hogy a vagyondelölő a kedvezményezettek között is szerepeljen, valamint a kedvezményezettek kijelölésére, juttatásuk mértékére, idejére nézve jogokat tartson fenn magának. Ilyen esetben

or the quantum of their interest. The expression 'discretionary trust' is used to identify another species of express trust, one where the entitlement of beneficiaries to income, or to corpus, or both, is not immediately ascertainable. Rather the beneficiaries are selected from a nominated class by the trustee or some other person and this power may be exercisable once or from time to time." Federal Commissioner of Taxation v Vegners (1989) 90 ALR 547, 551.

¹⁰⁷⁷ „The terms of a trust may confer on the trustee or any other person power to appoint or assign all or any part of the trust property or any interest in the trust property to, or to trustees for the benefit of, any person, whether or not such person was a beneficiary of the trust immediately prior to such appointment or assignment". Trusts (Jersey) Law 1984, Art. 39. Hasonló szabályozás található a Trusts (Guernsey) Law 2007, Art. 49, a Belize-i Trusts Act 1992, Art. 42; Turks- és Caicos-szigeteki Trusts Ordinance 1990, Art. 38, a labuani Trusts Act 1996, s.39, a máltai Trusts and Trustees Act, Art. 27, a mauritiusi Trusts Act, Art. 47 esetében.

¹⁰⁷⁸ A Trusts (Jersey) Law 1984, Art. 1., a kedvezményezett meghatározására a következőket adja meg: „'beneficiary' means a person entitled to benefit under a trust or in whose favour a discretion to distribute property held on trust may be exercised".

¹⁰⁷⁹ Trusts (Guernsey) Law 2007, Art. 80.

¹⁰⁸⁰ Man szigeteki Trusts Act 2015. évi módosítása, Art. 6.

¹⁰⁸¹ Máltai Trusts and Trustees Act, Art. 2.

¹⁰⁸² Belize-i Trusts Act 1992, Art. 67.

¹⁰⁸³ Labuani Trusts Act 1996, Art. 2.

¹⁰⁸⁴ Mauritiusi Trusts Act 2001, Art. 2.

¹⁰⁸⁵ Nevis International Exempt Trust Ordinance, Art. 2.

¹⁰⁸⁶ DIFC Trust Law 2005, Art. 3.

¹⁰⁸⁷ International Trusts (Amendment) Law 2012, Art. 2. Lásd ezek részletes elemzéséhez PANICO: *i. m.* 243.

¹⁰⁸⁸ „It is generally regarded as settled law that a discretionary beneficiary's interest in a normal discretionary trust is no more than a mere expectancy. It is simply an expectation or hope (in Latin a *spes*) that the trustee's discretion may be exercised in the beneficiary's favour. [...] An ordinary discretionary beneficiary has no interest, legal or equitable, in the assets of the trust. [...] It is only on the making of a distribution to the discretionary beneficiary that the beneficiary obtains any interest in property, and then only to the extent of the distribution. [...] It would be argued, for example, that the financial affairs of the judgement debtor's rich uncle could be investigated because the judgement debtor had an expectation or hope of receiving a gift or bequest from him. There is a little difference in principle between that the example and the case of a wholly discretionary beneficiary of a trust." *Hunt v Muollo* (2003) 2 NZLR 322.

¹⁰⁸⁹ *Johns v Johns* (2004) 3 NZLR 202). Lásd ehhez PANICO: *i. m.* 244.

a vagyonrendelő de facto irányítja a kezelt vagyon sorsát, de a személyes hitelezői a trust vagyonra nem támaszthatnak igényt, mivel a vagyonrendelő által gyakorolható kijelölési jog önmagában nem vagyoni jog.¹⁰⁹⁰

A Jersey szigetén a bírósági gyakorlat egyértelműen elutasítja a diszkrecionális trustban lévő vagyonra irányuló hitelezői kérelmet. Mértékadó volt ebben a kérdéskörben a *Tantular v Attorney General* ügyben hozott ítélet.¹⁰⁹¹ Egy indonéziai bank elnöke helyezte el trustban a vagyonát, melynek kedvezményezettje ő maga, a felesége és gyermekei voltak. A bankelnököt Indonéziában sikkasztás és pénzmosás miatt elítélték és a vagyoni kártérítést a trustvagyonnal szemben kívánták érvényesíteni. A Jersey Royal Court egyértelműen arra az álláspontra helyezkedett, hogy a diszkrecionális trustban a kedvezményezett igény nem értékesíthető. Azt is megállapította a bíróság, méltánytalanságra vezetne a többi kedvezményezettrel szemben, ha egy kedvezményezett hitelezői részéről előterjesztett igénynek helyt adnak. Csak akkor lenne indokolt a hitelezői követelésnek eleget tenni, ha a trust létesítése a hitelezői igény keletkezését követően történt volna.

Vagyonvédelmi szempontból a vagyonkezelőnek diszkrecionális jogkör biztosítása megfelelő megoldást eredményezhet, mivel a konkrét kedvezményezettek juttatásban való részesítése így csak a vagyonkezelő döntésétől függ. Ebből eredően a kedvezményezett hitelezői erre a várományra nem támaszthatnak követelést, vagyis csak a konkrét juttatás teljesítése után szolgálhat az a követelésük kielégítési alapjául. Amennyiben pedig a kedvezményezett személyének megjelölése is a vagyonkezelő diszkrecionális jogkörébe tartozik, úgy a hitelezői igények pusztán teoretikusak.

4.2. A kezelt vagyon átvitele

A vagyonkezelő felruházzható azzal a joggal, hogy a trust létesítő okiratát módosítsa vagy akár meg is szüntesse a vagyonkezelési jogviszonyt. A diszkrecionális trust esetében ez a jog értelemszerűen megilleti a vagyonkezelőt.¹⁰⁹² A vagyonkezelő ezt a jogát természetesen nem gyakorolhatja minden korlát nélkül, vagyis eljárása nem lehet visszaélésszerű, önkényes, csalárd, tisztességtelen vagy helytelen motivációjú.¹⁰⁹³ A trust létesítő okiratában foglaltak módosításának joga magában hordozza annak a lehetőségét is, hogy a vagyonkezelő a kezelt vagyont egy vagy több másik trustba helyezze át.

A vagyonkezelő joga arra, hogy a visszavonhatatlan trustban lévő vagyont egy másik trustba vigye át „áttöltésnek” (*decanting*) nevezik az Amerikai Egyesült Államokban.¹⁰⁹⁴ Gyakorlatilag ez a jogkör is a kedvezményezett kijelölésének jogához tartozik.¹⁰⁹⁵ A bírósági gyakorlat is megerősítette a vagyonkezelőnek ezt a jogát. Abban az esetben, ha a trust létesítő okiratának módosítására vagy a kedvezményezett kijelölésére joga van, úgy új trustot is létesíthet és átviheti abba a kezelt vagyont.¹⁰⁹⁶ Ehhez képest *pour-over* elnevezéssel illetik azt

¹⁰⁹⁰ Ld. ehhez a III. fejezet 2.1. pontban írtakat.

¹⁰⁹¹ *Tantular v Attorney General* (2014) JRC 128). Hasonló indokolással született ítélet az *Attorney General v Roselund* (2016) JRC 062) ügyben is. PANICO: i. m. 249.

¹⁰⁹² AUSNESS: i. m. 280. skk.

¹⁰⁹³ „When a testator vests sole discretion in a matter in the trustee and applies no objective standards by which to evaluate the reasonableness of his conduct, a court must not interfere unless the trustee, in exercising his power [willfully] abuses his discretion or act arbitrarily, fraudulent, dishonestly or with an improper motive.” *Amerivan Cancer Society, St. Louis Division v Hammerstein*, 631 S.W.2d 858 (Mo. Ct. App. 1981), 863. AUSNESS: i. m. 281. sk.

¹⁰⁹⁴ Ian BAGLEY: *Trustee's Decanting Power Derived from Irrevocable Trust Language – Morse v. Kraft*, 992 N.E.2d 1021 (Mass. 2013). XLVII Suffolk University Law Review (2014). 937.

¹⁰⁹⁵ David A. DIAMOND: *The Administration of Quiet Trusts and Decanting Trusts*. Trusts and Estates, September 2016. 17. skk.

¹⁰⁹⁶ *Phipps v Palm Beach Trust Co.*, 196 So. 299 (Fla. 1940); *In re Esatete of Spence*, 232 N.V.2d. 491, 493–95 (Iowa, 1975); *Wiedenmayer v Johnson*, 254.A2d. 534 (N.J. Super. Ct. App. Div. 1969); *Morse v Kraft*, 466

a végrendeleti intézkedést, amikor a vagyont egy korábban létesített trustba kell átruházni vagy a trustból kell a végrendelet szerinti örökösnek átadni.

A decanting lehetőséget biztosít arra, hogy a trust létesítő okiratát naprakészen tartsák, modernizálják, módosítsák, az adózási szabályoknak megfelelően átalakítsák.¹⁰⁹⁷ Ezen túlmenően a kedvezményezettek kijelölési jogát gyakorolva a vagyongekezelő átstrukturálhatja a kezelt vagyonból juttatandó részesedést is.

A decantingra a trust létesítő okirata adhat felhatalmazást, illetve az Amerikai Egyesült Államok egyes tagállamaiban jogszabályi rendelkezés is lehetővé teszi, ami a Restamentekkel is összhangban áll. 1992-ben New Yorkban került sor először a decanting törvényi szabályozására, és azóta számos más állam is beépítette a trusttörvényébe, így Alaszka, Tennessee, Delaware, Dél-Dakota, Florida, New Hampshire, Észak-Karolina, Arizona, Nevada, Illionis, Indiana, Kentucky, Michigan, Montana, Ohio, Rhode Island, Dél-Karolina, Texas, Wyoming, Virginia.¹⁰⁹⁸

A National Conference of Commissioners of Uniform Trust Law 124. éves konferenciáján Williamsburgban, Virginiában 2015 júliusában készítettek egy tervezetet az egységes szabályozásra, a *Uniform Trust Decanting Actet*.¹⁰⁹⁹ A törvény elfogadásra került és napjainkig Illionis-ban és Nevadában már be is vezették, továbbá Észak-Karolinában, Virginiában, Coloradóban, Új-Mexikóban és Washingtonban is elfogadták.¹¹⁰⁰

Az egyes államok decantingra vonatkozó törvényi szabályai nem azonosak, de számos hasonlóság fedezhető fel közöttük. Ezek általános jellemzője, hogy visszavonhatatlan trust esetében teszik lehetővé az „áttöltést”, ha a vagyongekezelőt a trustokirata feljogosítja a tőkéből való juttatásra („*invade principal*”) is. Ha a vagyongekezelőnek teljes körű („*unlimited*” vagy „*absolute*”) felhatalmazása van a tőkéről rendelkezni, akkor az eredeti trust egy vagy több kedvezményezettje részére is létrehozhat második trustot. Abban az esetben, ha csak korlátozott jogköre van, akkor a kedvezményezettek helyzete nem változhat a decanting után sem.¹¹⁰¹ Az állami szabályozások többsége nem igényli a kedvezményezett hozzájárulását vagy akár csak értesítését sem. Egyes államokban, pl. Floridában 60 napos határidőt kell biztosítani a kedvezményezetteknek, hogy kifogást emeljenek¹¹⁰², míg New Yorkban erre 30 napos határidő áll rendelkezésre¹¹⁰³, Nevadában viszont a vagyongekezelő döntheti el, hogy értesíti-e a kedvezményezetteket, ha igen, akkor azoknak 30 napos határidejük van tiltakozni.¹¹⁰⁴

Bár New Yorkban eredetileg adózási megfontolásból, a generációs vagyonttranszfer érdekében alkották meg a decanting-ra vonatkozó törvényt¹¹⁰⁵, azonban az „áttöltés” szintén szolgálhat vagyonsvédelmi célokat arra az esetre, ha a kedvezményezett hitelezői igényt jelentenek be, mivel a vagyongekezelőnek lehetősége van a kezelt vagyon átcsoportosítására. Ehhez kapcsolódik az ún. menekülési klauzula (*flight* vagy *flee clause*), ami a trust létesítő

Mass. 92, 992 N.E.2d 1021 (2013). William R. CULP, Jr. – Briani Bennett MELLE: *Trust Decanting: An Overview and Introduction to Creative Planning Opportunities*. 45 Real Property, Trust and Estate Law Journal (2010) 4 skk. AUSNESS: i. m. 286. skk.

¹⁰⁹⁷ CULP–MELLE: i. m. 14. skk. ROUNDS – ROUNDS: i. m. 197.

¹⁰⁹⁸ CULP–MELLE: i. m. 3. BAGLEY: i. m. 939.

¹⁰⁹⁹ Emellett a Restatement (Second) of Property: Donative Transfers (1986), § 11.1. implikálja a decanting lehetőségét: „A power of appointment is authority, other than as an incident of the beneficial ownership of property, to designate recipients of beneficial interests in property”. Az amerikai esetjogban a Phipps v Palm Beach Trust Co, 196 So 299 (Fla 1940) volt az első tudósított jogeset, amelyben a decantingra sor került, majd ezt követte az In re Estate of Spencer, 232 NW 2d 491 (Iowa, 1975).

¹¹⁰⁰ Forrás: <http://www.uniformlaws.org/Act.aspx?title=Trust%20Decanting>.

¹¹⁰¹ AUSNESS: i. m. 289

¹¹⁰² Fla Stat § 736.04117(4).

¹¹⁰³ NY Estates, Powers & Trusts Law § 10-6.6(j).

¹¹⁰⁴ Nev Rev Stat §§ 163.556(5) és 164.725). Lásd ehhez PANICO: i. m. 259.

¹¹⁰⁵ CULP–MELLE: i. m. 13.

okiratában alkalmazható kikötés. Arra az esetre szól, ha a vagyonkezelővel szemben a vagyonrendelő hitelezője követelést támaszt, akkor a vagyonkezelő köteles lemondani a tisztségéről és semmi más jogköre nem marad, mint a vagyont egy másik vagyonkezelőre átruházni. Sokszor vegyítik ezt azzal, hogy egyúttal az új vagyonkezelő egy másik állam joghatósága alá tartozik. A kezelt vagyon másik vagyonkezelőre történő átruházása miatt a hitelező nem tud peres eljárást kezdeményezni, mivel az alperesi legitimáció megszűnik. Szintén itt említendő meg a kényszer elleni kikötés (*antiduress clause*). Ez alapján a vagyonkezelő nem köteles végrehajtani az olyan vagyonrendelő, kedvezményezett, vagy másik trustee, esetleg protector utasítását, kívánságát, amit az kényszer alatt ad.¹¹⁰⁶ Ezt általában kombinálják a decanting és a flee clause alkalmazásával.

A vegyes és civiljogi országok trustjogában is általánosan érvényesül annak a lehetősége, hogy a vagyonkezelő számára diszkrecionális jogkört biztosítson a vagyonrendelő. Ez a szerződési és a végrendelkezési szabadság alapján teljes mértékben indokolt is. A trust alkalmazásának rugalmasságát segíti elő, hogy a vagyonkezelőre ilyen széles jogkört telepítsen a vagyonrendelő. Másrészt természetesen, a diszkrecionális vagyonkezelői jog egyúttal ezekben az országokban is vagyonvédelmi hatásokkal járhat együtt.

5. A magáncélra rendelt trust

„Ha a kedvezményezetteknek nincs a vagyonkezelővel szemben érvényesíthető joguk, akkor trust sincs.”¹¹⁰⁷

A magáncélra rendelt trust elterjedése az angol jogban kialakult tiltó szabály átalakításával a modern vagyonvédelmi trusttörvények egyik jellegzetes vonásává vált. A korábbi joggyakorlattal szemben a magánérdekű célra rendelt vagyon esetében konkrét kedvezményezett nem található, így értelemszerűen annak hitelezője sem támaszthat igényt a kezelt vagyona. Ezt a lehetőséget használták ki egyes országokban a kezelt vagyon védelme érdekében.

5.1. A tradicionális angol jog

Az angol jogban alapvető érvényességi követelmény, hogy a trust létesítésekor a kedvezményezett személyét valamilyen módon meg kell határozni, és egyúttal részére kedvezményezetti jogot, érdekeltséget kell biztosítani. A szabály célja az, hogy ne lehessen absztrakt célokra trustot rendelni, ami miatt később a trustvagyon nem elidegeníthető és abból természetes személyek nem profitálnak (*rule against inalienability*). További szempont, hogy ne lehessen úgy trustot létrehozni, hogy a vagyon meghatározhatatlan ideig ne kerülhessen a kedvezményezett tulajdonába (*rule against remoteness of vesting*). A korábbi esetjogban érvényesülő szabályon változtatást először a *Perpetuities and Accumulations Act 1964* hozott, amely 80 évben maximálta a trust időtartamát, majd a *Perpetuities and Accumulations Act 2009* ezt 125 évre emelte.¹¹⁰⁸

A célra rendelt trust ettől függetlenül az angol jogban is ismert, azonban alkalmazása csak jótékonyági célokra megengedett. Lord Greene bírósági titkár irányadó megállapítása

¹¹⁰⁶ Lásd ehhez AUSNESS: i. m. 322.

¹¹⁰⁷ „If the beneficiaries have no rights enforceable against the trustees there are not trusts.” Lord Millett véleménye az *Armitage v. Nurse* (1998) Ch. 241 (at p. 253.) ügyben.

¹¹⁰⁸ HUDSON: *Understanding (i. m.)* 55.

szerint a jótékonyági célú trustnak a köz hasznára kell létrejönnie.¹¹⁰⁹ Jótékonyági célnak minősül pl. a vallási célú trust, ha a templom, annak kertje, a temető gondozására irányul, vagy istentisztelet érdekében jön létre.¹¹¹⁰ Ez utóbbi tekintetében egyébként megoszlottak a vélemények, azonban a *Re Caus* ügyben Luxmoore bíró egyértelművé tette, hogy a mise jótékonyági jelleggel bír, mivel az nemcsak közhasznú, hanem a vallás fejlődéséhez is hozzájárul is.¹¹¹¹

A jótékonyági trustok tevékenységét a bírósági gyakorlat kezdetben nem befolyásolta, a vagyonkezelőknek joga volt a trustvagyonba tartozó ingatlanokat eladni, bérbe adni, az 1850-es évektől kezdődően azonban folyamatosan állami ellenőrzés alá helyezték ezek működését.¹¹¹² A szabályozás szigorításának az volt az oka, hogy egyes kisebb jótékonyági trustok vagyonkezelői teljesen önkényesen rendelkeztek a charity vagyonáról.¹¹¹³

Az esetjogban mértékadó volt a *Morice v Bishop of Durham* ügyben hozott döntés,¹¹¹⁴ amelyben Sir William Grant bírósági titkár azt hangsúlyozta, hogy a bíróságnak hatásköre van arra, hogy a trust működését ellenőrizze, vagyis kell hogy legyen valaki, akinek az érdekében a bíróság teljesítésre adhat utasítást.¹¹¹⁵ Hasonló szellemben született döntés a *Bowman v Secular Society Ltd* és a *Re Wood* ügyekben.¹¹¹⁶ A döntésekben lefektetett elv alapján a trust nem létezhet kedvezményezett nélkül, ami alól kivételt csak a jótékonyági trust esete képez. A jótékonyági trustnál, hasonlóan az alapítványokhoz, megjelölésre kerül egy olyan cél, amely a közösség érdekeit szolgálja.

Ehhez képest azokban az esetekben, ahol a trust valamilyen magáncélra jött létre, nem beszélhetünk jótékonyági trustról, így semmi sem indokolja a kedvezményezett személyének mellőzését. Ebben az angol joggyakorlat következetes volt. Érvénytelennek minősítette a bíróság pl. azt a vagyonrendelést, amelyben a vagyonrendelő utasítása az volt, hogy építsenek egy hasznos emlékművet. Mivel a vagyonrendelés nem valamely konkrét személy javára vagy jótékonyági célra jött létre, ezért nem felelt meg a trust érvényességi feltételeinek. Hasonló

¹¹⁰⁹ *Re Compton* [1945] Ch. 123. Francis Headon NEWARK: *Public Benefit and Religious Trusts*. In: F. J. McIvor (ed.): *Elegantia Juris. Selected Writings of Francis Headon Newark*. Northern Ireland Legal Quarterly, Belfast, 1973. 112.

¹¹¹⁰ NEWARK: *i. m.* 114. skk.

¹¹¹¹ [N]ot only for the public benefit, but for the advancement of religion". *Re Caus* [1934] Ch. 162. Idézi NEWARK: *i. m.* 120. Még akkor is jótékonyáginak minősül a mise érdekében létrehozott trust, ha ugyan egyéni érdekeket is szolgál, de a vallás fejlesztésére is alkalmasnak minősül.

¹¹¹² A Charitable Trusts Act 1853 az akkor létesített jótékonyági hivatalnokokat (Charity Commissioners) ruházta fel jogkörrel arra, hogy fellépjen a jótékonyági célokra szolgáló ingatlanok eladása, bérbeadása, elzálogosítása és elcserélése ellen. A Charitable Trusts Amendment Act 1855 az ingatlanok eladását vagy azokkal más módon való rendelkezést a parlament, a bíróság vagy a Charity Commissioners engedélyéhez kötötte.

¹¹¹³ Charities Act 1960 annyiban változtatott a szabályozáson, hogy csak a charity folyamatos vagy funkcionális tevékenységéhez szükséges ingatlanok esetében írt elő elidegenítés esetére engedélyeztetést, egyébként a charity által befektetéseiből, bevételeiből vásárolt ingatlanokra nem terjedt ki. A Charities Act 2006 fenntartotta a korlátozásokat, de megkönnyítette a charities vagyonkezelői számára a trustvagyonnal való rendelkezést. Jean WARBURTON: *Restrictions on Dispositions of Charity Property – Protection or Undue Burden?* In Martin Dixon (ed.): *Modern Studies in Property Law*. Vol. 5. Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon, 2009. 125. skk.

¹¹¹⁴ *Morice v Bishop of Durham* (1804) 9 Ves 399 (első fokon) és (1805) Ves 522 (másodfokon).

¹¹¹⁵ Sir William Grant indokolása szerint az elsőfokú ítéletben: „There can be no trust over the exercise of which this court will not assume a control; for an uncontrollable power of disposition would be ownership and not trust. If there be a clear trust but for uncertain objects, the property, that is the subject of the trust, is undisposed of and the benefit of such trust must result to those to whom the law gives the ownership in default of disposition by the former owner. But this doctrine does not hold good with regard to trusts for charity. Every other trust must have a definite object. There must be somebody on whose favour the court can decree performance.” WATKIN: *Changing (i. m.)* 144.

¹¹¹⁶ PANICO: *i. m.* 713. *Bowman v Secular Society Ltd* (1917) AC 406, 441. Lásd továbbá *Re Wood* (1949) Ch 498, 501.

eset volt, amikor „valamely apácarend” került kedvezményezettként megjelölésre, mivel konkrét kedvezményezett nem volt megállapítható.¹¹¹⁷

Előfordul olyan eset is, ahol a trust meghatározott célra jön létre, azonban ez absztrakt és a tényleges kedvezményezettek személye konkrétan nem állapítható meg, azonban mégis érvényesnek tekinti a bírósági gyakorlat, mivel a trust kikényszerítésére rendelkezésre állnak emberek. Erre példa a *Re Denley's Trust Deed* ügy, amelyben egy sportcélú ingatlan fejlesztéséről rendelkezett vagyonrendelő. Goff bíró arra a következtetésre jutott, hogy ugyan célra jött létre a trust, azonban közvetve és közvetlenül meghatározott emberek érdekeit szolgálja.¹¹¹⁸ Ez a gyakorlat azonban már azt a problémát veti fel, hogy ha utóbb a cél elérése (pl. a sportpálya fenntartása) nem valósítható meg, akkor mi legyen a vagyon sorsa. A jótékonyági trust esetében a *cy-près* szabálya alapján a bíróság jogosult a célt módosítani,¹¹¹⁹ magáncélú trust esetében azonban ez nem alkalmazható, ezért a vagyont a vagyonrendelő részére kell visszaadni.¹¹²⁰

A magáncélú (*private purpose, non-charitable purpose*) trust elfogadhatóságára az angol és walesi bírósági gyakorlat idővel azonban két fő esetkört ismert el.¹¹²¹ Az egyik az állatok gondozására¹¹²², a másik pedig a síremlékek, szobrok, emlékművek fenntartására irányul.¹¹²³ Természetesen ezekben az esetekben nem általánosságban, hanem konkrét állatokról és síremlékekről van szó, egyébként a trust jótékonyági célúnak minősülne. A problémát az eredményezi, hogy ilyen esetekben nincs konkrét személy kedvezményezett, vagyis a trust szabályainak betartása érdekében nincs biztosítva a felperesi legitimáció.¹¹²⁴ Emiatt a bírósági gyakorlatban számos kritikát kapott a magáncélú trust érvényességének kivételes elismerése. 1952-ben Roxburgh bíró ítéletében hangsúlyozta, hogy az ilyen trust „ellentmondásos és kivételes”, és úgy kell az ilyen trustot tekinteni, mint hozzájárulást az emberi gyengeséghez és szentimentalizmushoz.¹¹²⁵ A fellebbviteli bíróság titkára, Lord Everhshed szintén erre a következtetésre jutott, hasonlóan mint Harman bíró, aki az állatok és síremlékek javára létrehozott trustot „aggasztó”, „visszás” és „aberrált” jelzőkkel illette és

¹¹¹⁷ Leahy v Attorney-General for New South Wales (1959) 2 WLR 722.

¹¹¹⁸ *Re Denley's Trust Deed* (1969) 1 Ch 373 WATKIN: *Changing (i. m.)* 154. P. J. MILLETT: *The Quistclose Trust: Who Can Enforce It?* 101 The Law Quarterly Review (1985) 280. skk. Vö. Grant bírósági titkár véleményével: „kell lennie valakinek, aki érdekében a bíróság teljesítést rendelhet el”. *Morice v. Bishop of Durham* (1804) 9 Ves 399 at 405. HAYTON (ed.): *Law's Future(s)*. 443. Más esetben rókavadászat támogatására jött létre a trust, ezt érvényesnek ismerték el, mert a vadászokat tekintették kedvezményezettnek. *Re Thompson* (1934) Ch 342. Ld ehhez KODILINYE–CARMICHAEL: *i. m.* 147.

¹¹¹⁹ A *cy-près* doktrína az equity bíróságok gyakorlatában jelentkezett először. Régi normann franciából (*assez-près*) angolra fordítva „as near as possible”, „as near as may be”, azaz „amilyen közel csak lehet” jelentéssel bír.

¹¹²⁰ WATKIN: *Changing (i. m.)* 155.

¹¹²¹ Eredetileg öt ilyen volt, de a temetések idővel jótékonyági trustnak, az unincorporated associations javára rendelt trustot az egyesület tagjainak érdekében létrejött trustnak, míg az egyéb (miscellaneous) célokra létrejött trustot discretionary trustnak minősítette a bírósági gyakorlat. WATKIN: *Changing (i. m.)* 141²².

¹¹²² Már 1842-ben a *Pettingal v Pettingal* (1842) 11 LJ Ch 176 ügyben érvényesnek minősítették az ilyen magáncélú trustot, amelyet North bíró a *Re Dean* (1889) 41 Ch D 552 ügyben megerősített. Ez utóbbi ügyben az örökhatályú vagyonkezelő részére azzal ruházta át a vagyonát, hogy éves díjfizetést ír elő számára a lovai és kutyái gondozása érdekében.

¹¹²³ A síremlékek fenntartására irányuló trustot 1856-ban a *Trimmer v Danby* (1856) 25 LJ Ch 424 ügyben ismerték el először érvényesnek, amelyet további ügyek követtek, így a *Musset v Bingle* (1876) WN 170, a *Pirbright v Salwey* (1896) WN 86 és a *Re Hooper* [1932] 1 Ch 38. Lásd ehhez WATKIN: *Changing (i. m.)* 149.

¹¹²⁴ Alec R. ANDERSON: *The Statutory Non-Charitable Purpose Trust: Estate Planning in the Tax Havens*. In: Donovan W. M. Waters (ed.): *Equity, Fiduciaries and Trusts* 1993. Thomson Canada Limited, Carswell, Toronto, 1993. 100. skk.

¹¹²⁵ A konkrétan egyben a trustot a nemzetek közötti jó kapcsolat elősegítésére, valamint az újságok függetlenségének megőrzésére hozták létre. Roxburgh bíró az ítéletét akként zárta, hogy „[a]z equity bíróság olyan trustot nem ismer el érvényesnek, amelyet nem tud érvényesíteni és szabályozni. Ez számomra jó méltányosságnak és jó értelműnek tűnik.” *Re Astor's Settlement Trusts* (1952) Ch 534; 1 All ER 1067. Idézi WATKIN: *Changing (i. m.)*. 150.

felvetette ezek érvényességének újragondolását.¹¹²⁶ Az *Endacott* ügyben Lord Evershed öt esetet különböztet meg, amelyek esetén a magáncélú trust kivételesen érvényes, így emlékművek és síremlékek állítása, mise tartása, meghatározott állatok ellátása, jogi személyiség nélküli egyesületek (unincorporated associations) javára, valamint vegyes eseteket. Másrészt négy jogalapon minősítették a magáncélú trustokat érvénytelennek, így bizonytalan a cél, nincs megfelelő kikényszerítési lehetősége, örök időkre szól, valamint közérdekbe ütközik vagy kógens előírásokat sért.¹¹²⁷

Az angol jogban tehát főszabály szerint nem lehet magáncélú trustot létesíteni, ezt csak szűk körben és kivételes esetekben fogadja el a bírósági gyakorlat.¹¹²⁸ A célra rendelt trust érvényességéhez vizsgálni kell, hogy jogszerű célra jöjjön létre a trust, valamint az ne legyen haszontalan vagy hóbortos.¹¹²⁹

A cél megvalósíthatósága tekintetében híres esetnek számít a Shaw által létesített trusttal kapcsolatos jogvita. George Bernard Shaw (Dublin, 1856. július 26. – Ayot St. Lawrence, Hertfordshire, 1950. november 2.), a kiváló, irodalmi Nobel-díjjal is elismert író végrendeletében a vagyonát arra a célra hagyta, hogy egy új angol ábécét állítsanak össze, amely legalább 40 betűből áll és ebből minimum 14 magánhangzót tartalmaz. Ezen túlmenően előírta, hogy valamely korábbi művét írják át az új ábécére, majd ezt tegyék közzé oly módon, hogy egymás mellett párhuzamosan legyen olvasható a mű eredeti és az átírt szövege. Ezt a kiadását pedig szerette volna, ha a könyvtárakban elhelyezik, meggyőzve ez által a kormányzatot és a közvéleményt az új ábécé bevezetésének előnyeiről.

Shaw halálakor nem számított gazdag embernek, de utána, a *Pygmalion* című művének átdolgozása, a *My Fair Lady* hatalmas sikernek bizonyult a Broadway-n 1956-ban, amelynek jogdíja jelentősen megnövelte az író hagyatékát. Alapvetően ez játszott közre abban, hogy örökösei pert indítottak és kérték annak megállapítását, hogy a Shaw végrendeletében létesített trust kikötései érvénytelenek. A perben azt vizsgálták, hogy a trust létesítése megfelel-e az angol esetjogban kimunkált elvnek, miszerint van-e kedvezményezettje.¹¹³⁰ A trust fő célja az volt, hogy a helyesírást egyszerűbbé és kiszámíthatóbbá tegye, Shaw maga nem határozta meg az új ábécé egyéb jellemzőit, arról a vagyonkezelő diszkrecionális jogkörében dönthetett.

Mivel a Shaw által megjelölt célt a bíróság magáncélnak minősítette, amely alapján konkrét emberek érdekei nem határozhatók meg, ezért az általa rendelt trustot érvénytelennek találta. Shaw vagyonának egy csekélyebb részét, az örökösökkel megegyezve, az ábécé megalkotására lehetett fordítani oly módon, hogy a British Museum, az Ír Nemzeti Galéria és a Royal Academy of Dramatic Art részére egyenlő arányban juttatták, míg örökösei a vagyon jelentősebb részéhez jutottak hozzá.

¹¹²⁶ Re *Endacott* (1960) Ch 232, 246. Idézi: WATKIN: (i. m.) 151.

¹¹²⁷ PANICO: i. m. 718.

¹¹²⁸ Ezt kritizálja Anderson, szerinte számos olyan eset van, amikor nem beszélhetünk a társadalom egészének céljait általánosan szolgáló trustról, azonban egy-egy közösség, vagy annak egy része számára is hasznot jelent a vagyonrendelés. Másrészt ilyen esetben a vagyonrendelő sokkal jobban körül tudja írni a vagyon felhasználási célját, mintha csak kedvezményezettet nevezne meg. ANDERSON: i. m. 101. Lásd továbbá H. A. J. FORD: *Dispositions for Purposes*. In: P. D. Finn (ed.): *Essays in Equity*. The Law Book Company Limited, Sydney, 1985. 159.

¹¹²⁹ A hóbortos célokra példa az a trust, amely arra jött létre, hogy egy háztömbben húsz évre valamennyi lakást lezárjanak annak érdekében, hogy négy lakást a házmester és felesége kizárólagosan használjon. *Brown v Burdett* (1882) 21 ChD 667. A bíróság szintén szeszélyes célúnak és ezért érvénytelennek tekintette azt a trustot, amely szobrok és művészi tornyok építése érdekében jött létre (*M'Caig v University of Glasgow* 1907 SC 231), és azt is, amely a családtagok emlékére tizenegy bronzszobor emelését célozta (*M'Caig's Trustees v Kirk-Session of United Free Church of Lismore* 1915 SC 426). Lásd Paul BAXENDALE-WALKER: *Purpose Trust*. Butterworths, London, Dublin and Edinburgh, 1999. 237.

¹¹³⁰ Re *Shaw* (1957) Ch 534.

5.2. Az Amerikai Egyesült Államok gyakorlata

Az Amerikai Egyesült Államokban a kedvezményezett elve (*beneficiary principle*) ugyanúgy érvényesül, mint Angliában. Az örökökévalóság elleni szabály eredetileg az Amerikai Egyesült Államokban a trust létesítésekor valamely még életben lévő személy és további 21 év volt, kivéve a jótékonyági trustokat, ahol nincs időkorlát. Az első Restatement egyértelműen csak kedvezményezett megnevezésével létesített trustot tette lehetővé.¹¹³¹

Az állatok tartására irányuló trust, szemben az állatok jóléte érdekében létesítettel, nem számít jótékonyági trustnak. Ha nem meghatározható kedvezményezett részére létesítenek trustot, akkor az nem kikényszeríthető. Az ilyen „nem trust”-ot tiszteletbeli trustnak (*honorary trust*) nevezik. Ilyen esetben a vagyonkezelő két dolgot tehet, vagy önként teljesíti a vagyonrendelő kívánságát, vagy visszaadja neki a vagyont. Két esetben van lehetőség az ilyen trust kikényszerítésére, ha a vagyonkezelő jóakarától függően a vagyonrendelő által választott célra használja fel a vagyont, vagy ha nem jótékonyági speciális célokra fordítja, ami lehet pl. sírhely fenntartása vagy rókavadászat.¹¹³² Az ilyen tiszteletbeli trustok, amennyiben azokat az adott tagállam törvényei engedélyezik, legfeljebb huszonegy évig állhatnak fenn.

Az állatok tartására irányuló trustok esetében számos jogelv került kialakításra. Kaliforniában 1968-ban elvi élel kimondásra került, hogy az állatok jogi szempontból dolgoknak minősülnek, így nem lehetnek örökösök.¹¹³³ Kentuckyban 1923-ban azt állapították meg, hogy az állatok gondozása humánus cél, így ilyen célra lehet hagyományozni.¹¹³⁴ A UTC ezen a helyzeten változtat azzal, hogy megengedi az állatok gondozására irányuló trust létesítését. Akkor van lehetőség ilyen létesítésére, ha a vagyonrendelő halálakor egynél több állat életben van, és legfeljebb az utolsó eltartott állat haláláig állhat fenn. A trust rendelkezéseit a vagyonrendelő által kijelölt személy hajtja végre, ennek hiányában a bíróság jelölheti ki a megfelelő személyt erre.¹¹³⁵

5.3. A nemzetközi trust jog gyakorlata

Panico arra mutat rá, hogy a liechtensteini PGR tartalmazott először olyan rendelkezést, amely a trust esetében a magáncélra történő létesítést lehetővé tette.¹¹³⁶ A common law jogrendszerű országok közül viszont először Nauruban találkozunk a magáncélú trust definíciójával.¹¹³⁷ Az izraeli szabályozás is lehetővé teszi a magáncélú trust

¹¹³¹ A Restatement of Trusts eredeti, 1930. évi szövegezése szerint: „[A] fiduciary relationship with respect to property, arising out of a manifestation of an intention to create it, and subjecting the person in whom the property is vested to equitable duties to deal with the property for the benefit of another person.”

¹¹³² UTC, § 408. (Trust for Care of Animal), § 409 (Noncharitable Trust Without Ascertainable Beneficiary), Uniform Probate Code, § 2-907 (Honorary Trusts; Trusts for Pets). Lásd ehhez ROUNDS – ROUNDS: *i. m.* 1476.

¹¹³³ Estate of Russell, 444 P 2d 353 (Cal 1968).

¹¹³⁴ Willet v Willet, 247 SW 739 (Ky Ct App 1923).

¹¹³⁵ UTC §, 408(a). ROUNDS – ROUNDS: *i. m.* 1477.

¹¹³⁶ „Bei gemeinnützigen oder dergleichen Treuhänderschaften, wo anspruchsberechtigte Begünstigte fehlen und es sich aus der Treuanordnung nicht anders ergibt, können die bei anderen Treuhänderschaften den Genussberechtigten eingeräumten Ansprüche vom Vertreter des öffentlichen Rechts auf Kosten des Treugutes, allenfalls bei Verschulden auf Kosten des Schuldigen auf Antrag oder von Amts wegen wahrgenommen werden.” PGR, § 927(7).

¹¹³⁷ „In this section ‘a trust for a purpose or purposes’ means a trust other than –

a) a trust for the benefit of particular individual persons whether or not immediately ascertainable, and
b) a trust for the benefit of some aggregate individual persons ascertained by reference to some personal relationship. For the purpose of this subsection the expression »individual persons« includes both natural persons and bodies corporate, corporations and unincorporated companies.” Naurui Foreign Trusts Estates and Wills Act 1971, Sec. 6(5).

létesítését.¹¹³⁸ A Cook-szigeteki trusttörvény szintén tartalmaz előírást a magáncélú trustra vonatkozóan már 1984-ben.¹¹³⁹ A Hágai Egyezmény szintén elismeri a magáncélú trust létesítését¹¹⁴⁰, és pl. az olasz joggyakorlat a Hágai Egyezmény alapján hasonlóan alakult.¹¹⁴¹

A magáncélú trustok kialakulásának két generációja különböztethető meg. Az első az 1989. évi bermudai szabályozáshoz köthető¹¹⁴², amelyet követetett Man sziget, Mauritius és nemrégiben San Marino, valamint a DIFC. Ez később jelentős átdolgozáson esett át a még rugalmasabb szabályozás érdekében, amit a Bahama-szigetek is követett.¹¹⁴³ A második generáció a STAR-hoz kötődik, és az 1998. évi bermudai szabályozás is ezt követi.

Általánosságban megállapítható, hogy a magáncélú trustok esetében szükséges a cél megjelölése, aminek meghatározottnak, lehetségesnek, észszerűnek kell lenni és nem lehet erkölcstelen, közérdekbe ütköző vagy jogellenes. A cél lehet valamely társaságban részvénnyek birtoklása, mint azt a VISTA esetében láthatjuk. A célra rendelt trusthoz kapcsolódik a trust időtartamának korlátlanlansága is, amihez képest a kedvezményezett részére rendelt trustnak általában továbbra is van időbeli korlátja. Ezt a szabályozási technikát követi Barbados, a Bahama-szigetek, Bermuda, a Brit Virgin-szigetek, a Kajmán-szigetek, Gibraltár, Dubaj, Jersey, Guernsey, Labuan, Ciprus és Nevis is.¹¹⁴⁴

A magáncélra rendelt trust szélsőséges esetét képezi többek között a jersey-i, a Bahama-szigeteki, a kajmán-szigeteki stb. jogban ismert modellek. A szakirodalomban ezeket gyakran „hipermodern trust” elnevezéssel illetik.¹¹⁴⁵ Emellett más országokban is ismertek törekvések arra, hogy a private purpose trust konstrukcióját valamilyen formában jogszabályi szinten kezeljék.¹¹⁴⁶

5.4. A magáncélú trust a civiljogi jogrendszerű országokban

Eltérő a vegyes és a civiljogi jogrendszerű országok jogalkotóinak véleménye a magáncélra rendelt trust bevezetésével kapcsolatban. Egyes országokban lehetőség van ilyenek létesítésére, míg más országok kifejezetten kizárják ezek alkalmazását.

Japánban a trusttörvény biztosítja a kedvezményezett nélküli, célra rendelt trust alapításának lehetőségét, legfeljebb húszéves időtartamra.¹¹⁴⁷ Liechtensteinben is lehetőség van magáncélú trust alapítására is, azonban az nem szolgálhatja a vagyonrendelő kizárólagos magánérdekét. A célra rendelt trust esetében a bíróságnak (*Landgericht*) van jogköre arra, hogy a vagyonkezelőt felügyelje a kötelezettségeinek betartása érdekében. Litvániában szintén lehetőség van vagyonkezelés létesítésére magánérdekből, illetve magán- vagy

¹¹³⁸ „The dedication of any property in favour of a beneficiary or for some other purpose (such dedication hereinafter referred to as an 'endowment') requires a written document (in the Law referred to as 'instrument of endowment')”. Israeli Trust Law 1979, Art. 17.

¹¹³⁹ Cook-szigeteki International Trusts Act 1982, Sec. 12(2) szerint: „Notwithstanding any rule of law or equity to the contrary a trust settled or established by a nonresident of the Cook Islands shall not be void or voidable by virtue of the fact that the trust fund shall be held for a purpose or purposes, whether charitable or not; and any trust so created shall be enforceable on the terms set out in the trust instrument by the person or persons named in the instrument establishing the trust as the person or persons appointed to enforce the trust and the trust shall be enforceable at the instance of the person or persons so named notwithstanding that such person or persons are not beneficiaries under the trust.”

¹¹⁴⁰ Hágai Egyezmény, Art. 2.

¹¹⁴¹ Az egyes jogeseteket ld. PANICO: i. m. 746. sk.

¹¹⁴² Bermudai Trusts (Special provisions) Act 1989, Part II.

¹¹⁴³ Bermudai Trusts (Special Provisions) Amendment Act 1998, Bahamai Purpose Trusts Act 2004.

¹¹⁴⁴ PANICO: i. m. 767.

¹¹⁴⁵ „New-Fangled kinds of trust”. MATTHEWS: *The Comparative* (i. m.) 266.

¹¹⁴⁶ A kanadai kezdeményezéssel kapcsolatban lásd Karen A. BEAUCHAMP: *Law Reform in Canada: The Proposed Introduction of the Non-Charitable Purpose Trust into Canada*. In: Donovan W. M. Waters (ed.): *Equity, Fiduciaries and Trusts* 1993. Thomson Canada Limited, Carswell, Toronto, 1993. 111. skk.

¹¹⁴⁷ Trust Act 2006, Art. 261.

közcélból is.¹¹⁴⁸ Québecben a polgári törvénykönyv szintén lehetőséget ad a magáncélú trust létesítésére, akár kereskedelmi, akár személyes felhasználás érdekében.¹¹⁴⁹ A Cseh Köztársaságban hasonlóan megengedett magán- és közérdekből, illetve jótékonysági céllal is trustot alapítani, vagyis a célra rendelt trust intézményét ezekben az országokban elismerik.¹¹⁵⁰

A többi vegyes és civiljogi jogrendszerű országban általában nem engedélyezett a magáncélú trust. Idetartoznak a dél-amerikai országok, de Japánon kívül a többi ázsiai, valamint a már hivatkozottakon kívüli európai országok. A legújabb civiljogi jogalkotások elsősorban a kedvezményezett megjelölését írják elő, és azért nem ismerik el a célra alapított trust lehetőségét, mert ennek funkcióját a magánalapítvány tölti be.

Magyarországon a bizalmi vagyonkezelés törvényi definíciója kizárja ennek a lehetőségét, mivel a jogintézmény meghatározása tartalmazza ennek a jogviszonynak a más szerződésektől elhatároló központi elemeit, vagyis attól eltérést nem enged.¹¹⁵¹ Ha valaki ugyanis azzal ruházna át másra vagyont, hogy a vagyonkezelő azt kezelje, és valamilyen célra fordítsa, akkor annak minősítése – a létesítő okirat rendelkezéseinek értelmezésétől függően – díjkitűzés, kötelezettségvállalás közérdekű célra, alapítvány rendelése lehetne, nem elemezve ebben a körben bizonyos vegyes kötelmek lehetőségét is. Tekintettel arra, hogy a Ptk. szabályozza az alapítványt, ami magáncél elérésére is irányulhat, így a célra rendelt bizalmi vagyonkezelés lehetővé tétele iránt alapos érveket nehéz lenne felhozni a vagyonvédelem egyik eszközének megteremtésén kívül.

6. Az örökkévalóság elleni tilalom

*„A föld az élők haszonélvezetébe tartozik, a holtaknak sem hatalmuk, sem joguk nincs efelett.”*¹¹⁵²

A vagyonvédelmi trustok sajátossága, hogy a vagyonkezelési jogviszony időtartamát kifejezetten hosszú időtartamra vagy akár örök időre is lehetővé teszik. A szabály kialakításának oka a generációkon átnyúló vagyontervezés lehetőségének megteremtése, valamint a kedvezményezett hitelezőivel szembeni védelem.

6.1. A szabály eredete és indokai

*„De amikor meghalsz, ahogy a szólás mondja, nem viheted magaddal. Minden az élőkre marad”.*¹¹⁵³

A common law-ban a vagyonlekötés maximális időtartama sokáig a trust létesítésekor élő bármely élő személy élete végétől számított huszonegy év volt. A szabály keletkezését 1681-től, *The Duke of Norfolk's Case* idejétől számítják.¹¹⁵⁴ A konkrét ügyben Arundel grófja akként rendelkezett, hogy vagyonának egy részét először legidősebb fia, Thomas örökölje, majd az ő halálát követően második fia, Henry. Henry egyúttal a gróf halálával egy külön

¹¹⁴⁸ Litván Ptk. 4.106. § (2) bekezdése.

¹¹⁴⁹ Québeci polgári törvénykönyv, Art. 1266.

¹¹⁵⁰ Cseh ptk. 1449. § (2) bekezdése és 1473. § (1) bekezdése.

¹¹⁵¹ Ptk. 6:310. § (1) bekezdés.

¹¹⁵² „[T]he earth belongs in usufruct to the living; that the dead have neither powers nor rights over it”. Letter from Thomas Jefferson to James Madison, 1789. szeptember 6. 103. Idézi KELLY: i. m. 1166.

¹¹⁵³ „But when you die, as the saying goes, you can't take it with you. Everything now passes to the living.” FRIEDMAN: i. m. 181.

¹¹⁵⁴ *The Duke of Norfolk's Case*, 22 Eng. Rep. 931, 931 (Ch. 1681).

vagyont is örökölt, azonban a gróf rendelkezése szerint ezt a vagyont köteles lett volna a negyedik gyermek, Charles részére átadni, amikor megörökli Thomas vagyonát. A gróf ezen túlmenően több generáción keresztül különböző szabályokat állított fel a vagyon sorsára nézve. Amikor Henry megörökölte Thomas vagyonát, megtagadta az először kapott vagyon átadását Charles részére. A Charles keresete alapján indult perben a Lordok Háza azt állapította meg, hogy az ilyen hosszú időn keresztüli vagyonmegkötés, a vagyon sorsának határozatlan időre való meghatározása nem elfogadható és ezért érvénytelennek minősítette azt. A jogelv általános jelleggel érvényesült az angol, majd az észak-amerikai joggyakorlatban is.

Az örökökévalóság tilalma összefüggésben áll a vagyon felhalmozásának tilalmával és a vagyon elidegenítésének korlátozására irányul, rendelkezés tilalmával. Mind a három elv célja az, hogy a vagyon sorsa kiszámítható legyen, azt ne lehessen határozatlan időre kivonni a forgalomból.

Az adott élő személyt nevesíteni kellett a trust létesítő okiratában.¹¹⁵⁵ Angliában a *Perpetuities and Accumulations Act 1964* a common law szabály alternatívájaként lehetővé tette legfeljebb nyolcvanéves időtartamra a trust létesítését. Ezt követően a *Perpetuities and Accumulations Act 2009*, ami 2010. április 6-án lépett hatályba, 125 éves időtartamra terjesztette ki a trust megengedett időtartamát.

A korlátlan időkre létrehozott trust tilalmára kialakított szabály több fontos érven alapul. Egyrészt sem a gazdaság, sem a társadalom szempontjából nem jár előnnyel, ha a vagyonok elkülönítve és folyamatosan lekötve kerülnek kezelésre. Ez a jelenség ugyanis azt eredményezi, hogy a vagyont kivonják a gazdasági forgalomból és ez a nemzetgazdaságra hátrányos hatású.¹¹⁵⁶ Másrészt a vagyon hosszú időre való megkötése annak piacképességét szintén kedvezőtlenül befolyásolja. Ez összefüggésben áll azzal, hogy a trust vagyont nem lehet magas kockázatú befektetésekre felhasználni, hiszen a vagyonkezelőnek olyan gondosságot kell tanúsítania, mint egy óvatos embernek, aki befektetést hajt végre egy olyan személy javára, akihez erkölcsi kötelezettség fűzi.¹¹⁵⁷ A konzervatív befektetési politika pedig alapvetően nem kedvez a gazdaság élénkítésének.

További fontos érv az, hogy miért a halott (holtkéz, „*dead hand*”) mondja meg, és nem az élő, hogy miként rendelkezzenek a vagyontárgyak felett.¹¹⁵⁸ Lewis Simes szintén kritizálja a generációkon átnyúló vagyonmegkötést, mivel a vagyonrendelést követően a leszármazók csak korlátozott vagyont szereznek, amiről maguk nem tudnak a jövőre nézve rendelkezni. Megítélése szerint olyan megoldást kell alkalmazni, ami tisztességes módon kiegyenlíti a szabadon végrendelkező generáció és a későbbi generáció rendelkezési jogát.¹¹⁵⁹ Fontos szempont, hogy meghatározott időszakonként a vagyontárgyak hasznosítása

¹¹⁵⁵ Ezt sokszor az uralkodócsalád valamelyik tagjához kötötték (ún. royal lives clause).

¹¹⁵⁶ Kifejezetten érvényesül ez, ha a vagyont oly módon osztják meg, hogy a kedvezményezettek számára ne legyen lehetőség arról rendelkezni. MATTHEWS: *The Comparative (i. m.)* 277. WEISMAN: *i. m.* 385. Kyle G. DURANTE: *A Modern Guide to the Modifications of the Rule Against Perpetuities in New York*. 32 *Touro Law Review* (2016) 951.

¹¹⁵⁷ Lásd *Re Whiteley* (1886) Ch D 347, 355. Lásd továbbá WEISMAN: *i. m.* 585.

¹¹⁵⁸ Ne legyen lehetséges, hogy „a holtak irányítják az élőket”, ezért szükséges a Kister bíró szerint a fantomok uralmának korlátozása. Greiber v. Greiber (1975) (II) 29.P.D. 673, 679. WEISMAN: *i. m.* 382. Lord Nottingham véleménye szerint „örökökévalóságok harcolnak Isten ellen olyan állandóságot érintve, amelyet az emberi gondviselés sosem érhet el”. *Duke of Norfolk's Case* (1681) 2 Swans 454, at 460. Lásd továbbá Carl EMERY: *Do We Need a Rule Against Perpetuities?* 57 *The Modern Law Review* 57 (1994) 603.

¹¹⁵⁹ „First, the Rule against perpetuities strikes a fair balance between the desires of members of present generation, and similar desires of succeeding generations, to do what they wish with the property which they enjoy. [...] a second and even more important reason for the Rule is this: it is socially desirable that the wealth of the world be controlled by its living members and not by the death.” Lewis M. SIMES: *The Policy Against Perpetuities*. 103 *University of Pennsylvania Law Review* (1955) 723. Hasonlóan KELLY: *i. m.* 1129. és James E. KRIER – Jesse DUKEMINIER: *The Rise of the Perpetual Trust*. 50 *UCLA Law Review* (2003) 1322.

újrágondolásra kerülhessen. A megváltozott gazdasági, társadalmi, egyéni körülmények is azt indokolják,¹¹⁶⁰ hogy a vagyon felhasználásban érdekelt személy újratervezhesse a vagyon további sorsát.¹¹⁶¹ Kelly álláspontja szerint a nem kellő mennyiségű információ miatt az örökhagyó nem látja előre, hogy hosszabb idő után milyen változások lesznek a társadalomban és a gazdaságban, így az előre meghatározott vagyonfelhasználás okafogyottá válhat.¹¹⁶² John Chipman Gray szerint ezért nem jó az olyan kedvezményezetti jog létesítése, amely meghaladja a létesítéskor élő személyek halálát követő huszonegy évet.¹¹⁶³

Durante szerint a jogrendszernek azt kell támogatnia, hogy a vagyon a gazdagoktól a szegények felé áramoljon, amiben a vagyon megkötése szintén akadályt jelent.¹¹⁶⁴ Az amerikai üzleti etika egyik fontos szempontja, hogy a gazdagok részesítsék a vagyonukból a kevésbé szerencséseket is.¹¹⁶⁵

Lényeges további érv az emberek sokszor szokásostól eltérő viselkedése, amire jó példa az amerikai szakirodalomban Helmsley sokszor hivatkozott végrendelete. Leona Mindy Roberts Helmsley nagyvállalkozó volt, aki kb. 4 milliárd US-dollár értékű vagyonának túlnyomó többségét egy trustba helyezte el, amelynek célja a kutyák javára történő felhasználás volt. Emellett kedvenc kutyája, Trouble gondozására 12 milliót hagyott hátra. Négy unokája közül kettő részére truston keresztül juttatott 5-5 millió US-dollárt azzal a feltétellel, hogy minden évben kötelesek nagyapjuk sírját meglátogatni. A további két unokája semmit sem kapott. Az ilyen idioszinkratikus vagyonmegkötések mind a korlátlan végrendeleti szabadság, mind a vagyonmegkötés ellen felhozott érvek egyik alátámasztója.¹¹⁶⁶

További fontos érv pedig a hitelezők érdekeinek védelme, amely alapvetően a vagyon védelmére létrehozott trustok esetében merül fel. Ezek elsősorban a magáncélra létrehozott trustok, amelyek tekintetében a kedvezményezettek hitelezői nem tudnak követelést támasztani a vagyonnal szemben, hiszen nem meghatározott kedvezményezettek számára jönnek létre.¹¹⁶⁷

Sok esetben éppen ahhoz fűződik jelentős üzleti érdek, hogy a trust ne legyen időbeli korláthoz kötve. Gyakori, hogy üzleti megfontolások alapján éppen ezért választanak offshore jogi környezetet az onshore-ral szemben, mert ott a magáncélú trust esetében az időbeli korlátozás nem áll fenn.¹¹⁶⁸

6.2. Reformok az Amerikai Egyesült Államokban

„Örökkévalóságok és monopóliumok ellentétesek a szabad állam zsenialitásával és nem engedhetők meg.”¹¹⁶⁹

Az örökkévalóság elleni szabály reformjának oka az Amerikai Egyesült Államokban kifejezetten pragmatikus természetű volt. Robert H. Sitkoff a Harvard, és Max M. Schanzenbach a Northwestern University professzora empirikus kutatást folytatott a 2000-es évek közepén az örökkévalóság elleni szabály (*rule against perpetuities*, RAP) tendenciózus

¹¹⁶⁰ Az egyéni körülmények változásával járó módosítási igényt jól példázza a *Shapira v Union National Bank*, 315 N.E.2d 825 (Ohio Ct. Com. Pl. 1974) ügy.

¹¹⁶¹ WEISMAN: *i. m.* 186.

¹¹⁶² KELLY: *i. m.* 1128.

¹¹⁶³ John Chipman GRAY: *The Rule Against Perpetuities*. Little Brown and Company, Boston, 1906². § 201.

¹¹⁶⁴ DURANTE: *i. m.* 951. sk.

¹¹⁶⁵ KRIER–DUKEMINIER: *i. m.* 1326. sk.

¹¹⁶⁶ KELLY: *i. m.* 1168.

¹¹⁶⁷ MATTHEWS: *The Comparative (i.m.)* 278. skk.

¹¹⁶⁸ BELLE ANTOINE: *i. m.* 24.

¹¹⁶⁹ „Perpetuities and monopolies are contrary to the genius of a free state and shall not be allowed”. North Carolina State Consitution, Art. I. Sec. 34.

eltörlésének összefüggéseiről. Rámutatnak arra, hogy 2007 nyaráig huszonkét tagállam helyezte hatályon kívül ezt a common law szabályt. Ennek oka egyrészt a vagyonvédelmi trustok elterjedéséhez köthető, de sokkal inkább meghatározó motiváció volt a megváltozott adózási szabályok adta lehetőségek kihasználása.

Az 1986. évi szövetségi adótörvény (melyet 2007-ben és 2011-ben is módosítottak) lehetővé tette, hogy egy magánszemély életében eredetileg 1 millió, míg halála esetén 2 millió US-dollár értékig szövetségi adófizetési kötelezettség nélkül ruházzon át vagyont.¹¹⁷⁰ A RAP eltörlésével a szövetségi adótörvény adta lehetőségek mellett több generáción átnyúló dinasztikus trust alapítására vált lehetőség adófizetési kötelezettség nélkül, függetlenül a kezelt vagyon időközbeni növekedésétől.

A szövetségi törvény előtt a szövetségi vagyonszerzési adó azzal volt elkerülhető, ha valaki egymást követő élethosszig tartó jogot (*successive life interest*) hozott létre, pl. akként, hogy a gyermekére hagyta a vagyonát annak élete végéig, majd azt követően az unokájára. Mivel az élethosszig tartó haszonélvezet (*life tenancy*) megszűnik a jogosult halálával és a vagyonszerzési adó csak az elhunyt átruházható vagyoni érdekeltségére (*transferable interest*) szabható ki, ezért ilyen esetben nem kell adózni a gyermek halálakor és az unoka adófizetési kötelezettség nélkül szerzi meg a vagyoni érdekeltségét (*possessory interest*) a trustban.

Az 1986. évi törvény megszüntette ezt a kiskaput azáltal, hogy a legmagasabb vagyonszerzési adót írta elő minden generációs ugrásra lehetőséget adó vagyonátruházás (*generation skipping transfer, GST*) esetére.¹¹⁷¹ Ezt kompenzálta a jogalkotó az egy és kétmillióssal összefoghatóig terjedő ingyenes vagyonátruházás lehetőségével. Ebből eredően a vagyonátruházó jogutódjai számos generáción át adómentesen juthatnak a vagyonhoz addig, amíg a tagállami szabályozás a trust működését megengedi. A Kongresszus alapvető, de érthető hibát követett el, mivel abból indult ki a törvény meghozatalakor, hogy az örökkévalóság elleni tilalom alapján belátható időn belül sor kerülhet az adó kiszabására. Ezt a kiskaput használták ki azonban az egyes tagállamok azzal, hogy eltörölték az örökkévalóság elleni tilalmat, ami egyúttal egyfajta versenyt is eredményezett.¹¹⁷²

Azok a tagállamok, amelyek eltörölték a RAP alkalmazását, általában nem állapítottak meg egyúttal regisztrációs vagy más díjat a trust létrehozására, továbbá jövedelemadót sem azokra az esetekre, amikor más tagállamból helyezték át a már meglévő trustot. Ezáltal a jogszabályváltozás bár közvetlenül nem eredményezett tagállami bevételt, közvetve azonban gazdaságélénkítő hatása volt.

A RAP eltörlésével kapcsolatos hullámot az 1986. évi *Uniform Statutory Rule Against Perpetuities (USRAP)* elfogadása is támogatólag befolyásolta. Megjegyzendő, hogy Idaho 1957-ben, Dél-Dakota 1983-ban, míg Wisconsin 1969-ben már eltörölte a RAP előírását, ennek okai azonban nem kellőképpen tisztázottak, leginkább a vagyonvédelem lehetőségének megteremtésével hozhatók összefüggésbe. Az 1990-es években Delaware volt az első, ahol az

¹¹⁷⁰ A 2011. évi módosítás 5 millió US-dollárra emelte a határt, függetlenül a vagyon jellegétől.

¹¹⁷¹ Lásd ehhez Brian LAYMAN: *Perpetual Dynasty Trusts: One of the Most Powerful Tools in the Estate Planner's Arsenal*. 32 Akron Law Review (1999). 747. skk. Grayson M. P. MCCOUCH: *Who Killed the Rule Against Perpetuities?* 40 Pepperdine Law Review (2013). KRIER–DUKEMINIER: i. m. 1312. sk. Ugyanakkor 2002 és 2010 között a GST adója fokozatosan 50%-ról 35%-ra került lecsökkentésre. Lásd továbbá Jesse DUKEMINIER: *A Modern Guide to Perpetuities*. 74 California Law Review (1986) 1867. skk. Scott Andrew SHEPARD: *A Uniform Perpetuities Reform Act*. 16 New York University Journal Legislation & Public Policy (2013) 89. skk. John V. ORTH: *Allowing Perpetuities in North Carolina*. 31 Campbell Law Review (2009) 399. skk. Lynn FOSTER: *Fifty-One Flowers: Post-Perpetuities War Law and Arkansas' Adoption of USRP*. 29 University of Arkansas and Little Rock Law Review (2007) 411. skk. Jay A. SOLED – Mitchell M. GANS: *Asset Preservation and the Evolving Role of Trusts in the Twenty-First Century*. 72 Washington and Lee Law Review (2015). 257. skk. Daniel J. AMATO: *The Good, the Bad and the Ugly: The Political Economy and Unintended Consequences of Perpetual Trusts*. 86 Southern California Law Review (2013) 637. skk.

¹¹⁷² GALLANIS: i. m. 232.

USRAP hatására 1995-ben eltörölték a RAP-ot.¹¹⁷³ Ezt követően 2000 végéig Alaszka, Arizona, Illinois, Maine, Maryland, New Jersey, Ohio és Rhode Island is csatlakozott hozzá. 2007-ig Colorado, Florida (360 év), Missouri, Nebraska, Nevada (360 év), New Hampshire, Észak-Karolina, Pennsylvania, Utah (1000 év), Virginia és Wyoming (1000 év) következtek, ezekben a tagállamokban kifejezetten hosszú időtartamra megengedve a trust létesítését. Egyes államok teljesen eltörölték a RAP-ot, más államok arra az esetre törölték el, ha a vagyongazdálkodó jogosult a kezelt vagyon elidegenítésére, míg más államok csak ingók esetére helyezték hatályon kívül, egyes államok pedig kifejezetten hosszú időtartamot állapítottak meg (pl. 360 vagy akár 1000 év). Egyes államokban a RAP kötelező helyett diszpozitív szabály lett.

Sitkoff és Schanzenbach kutatásában számadatokkal illusztrálva kimutatja, hogy azokban a tagállamokban, ahol a szövetségi adótörvény meghozatalát követően eltörölték a RAP-ot, ugrásszerűen megnövekedett a létesített trustok száma és az azokban elhelyezett vagyon mértéke. A folyamat káros voltát állapítja meg a Restatement (Third) of Property, mivel az élők nem tudják korlátlanul használni és átruházni a vagyont új trustba naprakész feltételek mellett.¹¹⁷⁴ Ehhez képest Dél-Dakotában a törvény hatálybalépése előtt három évvel eltörölték a RAP-ot vagyongazdálkodási okokból, azonban ez csak csekély hatást gyakorolt a trustok számának növekedésére.¹¹⁷⁵

Az adózási okok mellett a másik fő érv a RAP eltörlése mellett a vagyongazdálkodás megteremtése. Ezzel ugyanis a vagyon további sorsa meghatározható és elkerülhető, hogy a vagyongazdálkodó leszármazói azt ne megfelelő célra használják fel.¹¹⁷⁶ Az időkorlátozás nélküli trust így a *fee tail* (csak egyenes ágon örökíthető földtulajdon) és a *strict settlement* modernkori megfelelője. Azon túlmenően, hogy a vagyongazdálkodó az örököseivel szemben megvédi a vagyont, a hitelezőivel szembeni védelem is központi kérdést jelent. A trust common law szerinti szabályai körében hosszú ideig az érvényesült, hogy a vagyongazdálkodó hitelezőivel szemben a trust nem nyújt védelmet, ha a kezelt vagyon a vagyongazdálkodó javára kerül felhasználásra. Ezzel a szabállyal szemben az sem jelentett védelmet, ha a vagyongazdálkodónek diszkrecionális jogköre volt, vagy ha a tékozlás elleni kikötést tartalmazta a létesítő okirat.

Nemzetközi összehasonlításban megjegyzendő, hogy számos ország vagy nagyon hosszú időtartamra teszi lehetővé a trust rendelkezését, pl. Belize, Labuan 120 év, Man sziget 150 év, vagy akár határozatlan időre is lehet trustot létesíteni, pl. Jersey, Guernsey, Cook-szigetek, Ciprus, Bermuda stb. Az Amerikai Egyesült Államok tagállamainak trusttörvényeiben is látható, hogy sokan így pl. Oklahoma nem ragaszkodik a határozatlan idejű trust tilalmához, míg Alaszka, Utah, Wyoming és Colorado államok ezer évben, Delaware százötvenben (ha ingatlan is van a trustvagyonban), Nevada háromszázhatvanöt, Tennessee pedig

¹¹⁷³ Act of July 7, 1995, 70 Del. Laws 428 (1995).

¹¹⁷⁴ „An important reason for maintaining a reasonable limit on dead-hand control is that the limit forces full control of encumbered property to be shifted periodically to the living, free of restrictions imposed by the original transferor. The living can then use the property as they wish, including re-transferring it into new trusts with up-to-date provisions.” Restatement (Third) of Property: Wills & Other Donative Transfers, § 21. (Tentative Draft No. 6. 2010). GALLANIS: i. m. 233.

¹¹⁷⁵ Robert H. SITKOFF – Max M. SCHANZENBACH: *Perpetuities or Taxes? Explaining the Rise of the Perpetual Trust*. 27 Cardozo Law Review (2006) 2465. skk.

¹¹⁷⁶ „While most settlors certainly want to pass tax savings down to their descendants, that is not the only apparent goal: settlors also wish to protect their wealth from being wasted and to encourage their descendants to be productive members of society. Moreover, although it may be true that most settlors do not care about their unborn descendants, some of them might, and those who do probably want their spendthrift provisions and restrictions on the use of funds to continue indefinitely”. Joshua C. TATE: *Perpetual Trusts and Settlor's Intent*. 53 University of Kansas Law Review (2005). 620. A vagyongazdálkodási trustok adózásával kapcsolatban részletesen lásd: John K. EASON: *Home From the Islands: Domestic Asset Protection Trust Alternatives Impact Traditional Estate and Gift Tax Planning Considerations*. 52 Florida Law Review (2000) 41. skk.

háromszázhatvan évben limitálja a trust időtartamát. Ennek oka elsődlegesen a vagyonvédelmi trust bevezetésében rejlik. Amennyiben ugyanis egy diszkrecionális és időbeli korlátozás nélküli trustot létesítenek, úgy a kedvezményezett hitelező, akár sohasem juthatnak hozzá a kezelt vagyonhoz.

6.3. A vegyes és a civiljogi jogrendszerek megoldásai

„Ez jogászi jog, jogászok alkották jogászok használatára, teljesen érthetetlen a közönség számára. Ha ez rosszul működik, akkor a jogászok feladata, hogy megváltoztassa.”¹¹⁷⁷

A vegyes és civiljogi jogrendszerű államokban egészen eltérő szabályok irányadók a trust időtartamára. Egyes országok kifejezetten rövid, míg mások jelentősen hosszabb időre engedik meg a vagyonkezelési jogviszony létesítését.

A vagyonkezelés maximum ötéves időtartamra hozható létre Oroszországban¹¹⁷⁸ és Ukrajnában, kivéve, ha törvény hosszabb időtartamot enged meg. Litvániában legfeljebb 20 éves időtartam megengedett, a kivétel itt is törvény alapján állhat fenn. A dél-amerikai országokban általában 25 (pl. Guatemala) és 30 év (pl. Costa Rica, Uruguay, Venezuela stb.) között változik ez az időtartam. Romániában maximum 33 év, Magyarországon maximum 50 év, Franciaországban 99 év (eredetileg 33 volt), a Cseh Köztársaságban legfeljebb 100 év a magáncélú trust esetében, és végül Grúzia esetében nincs időbeli korlát.¹¹⁷⁹

Québecben a magánszemély érdekében létrehozott trust esetében a bevételből részesülő kedvezményezetteknek legfeljebb két osztálya határozható meg, és az első osztályba tartozók részére a vagyonkiadás a trust létesítésétől számított 100 éven belül meg kell hogy nyíljon.¹¹⁸⁰ Az angol jogtól eltérően a skót jog lehetővé teszi a határozatlan időre szóló trust létrehozását, Liechtensteinben szintén nincs időbeli korlátozása a vagyonkezelési jogviszonynak.¹¹⁸¹

Az előzőekben felsorolt országok túlnyomó többségében a trustjogviszonyhoz időbeli korlát fűződik. Megfigyelhetjük, hogy ezek az időtartamok a nemzetközi trendhez hasonlítva viszonylag rövidek Oroszországban, Litvániában, Romániában, a dél-amerikai országokban és Magyarországon is. Ha figyelembe vesszük, hogy a trust gyakran hosszú időre kezelendő vagyonra vonatkozó jogviszony, akkor az orosz és ukrán modell nem felel meg ennek az elvárásnak, hiszen a jogviszony rövid időtartama generációs vagyontranszferre való alkalmazást egyáltalán nem tesz lehetővé. A rövid időre szóló jogviszony a vagyonkezelés kifejezetten tranzakciós célból történő létesítése esetén indokolt. Az egyes vegyes és civiljogi jogrendszerű országokban ez általános, a szabályozás koncepciója is ezt támasztja alá. Ezzel szemben vagyontervezési célokat szolgálhat a trust azokban az országokban, ahol hosszabb, vagy akár határozatlan időre szólóan is létesíthető a jogviszony.

Másrészről viszont érthető a vagyonkezelési jogviszony valamilyen mértékű időbeli korlátozása, hiszen ily módon a vagyon lekötése hosszú távon megakadályozható, ami elsősorban a kedvezményezett érdeke, de a nemzetgazdaság szempontjából is fontos. Itt van ugyanis különös jelentősége annak, hogy a vegyes és civiljogi jogrendszerű országok

¹¹⁷⁷ „This is a lawyer’s law, made by lawyers for the use of lawyers, completely incomprehensible to the public. If it is working badly, it is the job of lawyers to change it.” W. Barton LEACH: *Perpetuities in Perspective: Ending the Rule’s Reign of Terror*. 65 Harvard Law Review (1952) 728.

¹¹⁷⁸ Az orosz ptk. 1016. § (2) bekezdése alapján amennyiben a határozott időtartamú jogviszony lejártakor a felek nem nyilatkoznak a jogviszony megszűnéséről, úgy az az eredeti szerződéses feltételekkel ugyanolyan időtartammal meghosszabbodik.

¹¹⁷⁹ Orosz ptk. 1016. § (2) bekezdése; ukrán ptk. 1036. § (1) bekezdése; litván ptk. 6.959. § (2) bekezdése; román ptk. 779. § b) pontja; magyar Ptk. 6:326. § (3) bekezdése; cseh ptk. 1460. § (1) bekezdése.

¹¹⁸⁰ Québeci ptk. Art. 1271 és 1272.

¹¹⁸¹ MOOSMANN: i. m. 230.

szabályozásában a kedvezményezettnek nincs lehetősége a trustjogviszony megszüntetésére és módosítására, továbbá általában ilyen célra bírósági jogkört sem telepített a jogalkotó. Egy hosszabb távú vagyonkezelési jogviszony szinte szükségszerű velejárója, hogy a vagyonrendelő időközben elhalálozik vagy jogutód nélkül megszűnik, és ennek bekövetkezte esetén nincs lehetőség a trust létesítő okiratának módosítására vagy a jogviszony megszüntetésére a megváltozó gazdasági és társadalmi környezethez való alkalmazkodás érdekében.

Szintén fontos szempont, hogy a korlátlan vagy nagyon hosszú időre létesített vagyonkezelési jogviszony akkor indokolt, ha a trust létesítése nem kedvezményezett, hanem valamilyen cél érdekében történt. Mint az korábban elemzésre került, ezeknek az országoknak a többségében ilyen létesítése egyébként sem megengedett, ezért nincs észszerű indoka annak, hogy feudális jellegű hitbizományhoz hasonló vagyonmegkötések alakuljanak ki, amelyek sérthetnék a tulajdonhoz és a végrendelkezéshez való jogot.

V.

A vagyoni védelmi trustok kialakulása és jellemzői

„A nagyon gazdagok mások, mint te meg én [...] Igen, több pénzük van.”¹¹⁸²

A vagyoni védelmi trustok kialakulásának három korszakát különböztetem meg. Az első hullámba tartoznak azok a nemzetközi trust létesítését lehetővé tevő államok, ahol az 1980-as és 1990-es években úttörő jelleggel alkottak törvényeket ilyen célból. A második hullámba az Amerikai Egyesült Államok egyes tagállamainak jogszabályalkotásai tartoznak. A harmadik korszak pedig azokhoz az új törvényekhez köthetők, amelyek az előző két korszakban keletkezett joganyag és joggyakorlat tapasztalataira épülve kerültek kialakításra.

1. A nemzetközi trustok szabályozásának kialakulása és története

„Számos Egyesült Államokbeli állampolgár létesített saját maga javára szolgáló trustot külföldi országokban, ahol az adósbarátibb helyi jogokból előnyre tehetett szert. Bár a vagyoni rendelők között voltak szélhámosok és adócsalók, nagy részük orvos és más szakember volt, akik aggódtak amiatt, hogy műhiba miatt egy jelenetős marasztalást elrendelő ítélet kimeríti vagyoniukat.”¹¹⁸³

A vagyoni védelmi trust (*asset protection trust*) elnevezéssel illetik általában azokat a jogszabályi előírásokat, amelyek célja elősegíteni a vagyoni rendelő számára körbezártatni a kezelt vagyoni és a hitelező számára hozzáférhetetlenné tenni.¹¹⁸⁴ Az 1980-as évek közepén a nemzetközi trustot szabályozó, általában offshore joghatóságok alatt, majd az 1990-es évek végén az Amerikai Egyesült Államokban alakultak ki ilyen szabályok.

Az offshore környezetben biztosított vagyoni védelmi trustok létesítése kezdetben elsősorban adóoptimalizálási célok miatt volt népszerű az angol, amerikai, ausztrál és új-zélandi, valamint európai vagyoni rendelők számára. Az ifj. Gerald Rudolph Ford elnök idején elfogadott adózási reformtörvény a külföldi trustok bevételeit az amerikai állampolgár vagyoni rendelők vagyoniaként adóztatta meg¹¹⁸⁵, ami miatt azok alkalmazása az eredeti célra már nem volt alkalmas. Ez azonban nem járt együtt azzal, hogy az offshore joghatóságok igénybevétele háttérbe szorult volna, két releváns ok miatt.

A banktitok továbbra is jelentős előnynek számított, ezért az adóoptimalizálás helyett az adóelkerülési és a pénzmosási célok kerültek előtérbe. Az offshore rendszerben működő trustok esetében azonban éppen az adóelkerülés, valamint a különböző jogellenes

¹¹⁸² Ernest Hemingway: *A Kilimandzsáró hava*. In: Ernest Hemingway: *Elbeszélések*. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1973. 392. Fordította: Szász Imre.

¹¹⁸³ „[M]any U.S. citizens established self-settled trusts in foreign countries where they could take advantage of more debtor-friendly local laws. Although some of these settlors were swindlers and deadbeats, a large portion of them were physicians and other professionals who were concerned about large malpractice awards depleting their assets”. AUSNESS: i. m. 322.

¹¹⁸⁴ „[G]enerally used to describe a set of statutory provisions intended to enhance a settlor’s ability to ringfence assets and place them beyond the reach of his or her creditors.” PANICO: i. m. 643.

¹¹⁸⁵ Tax Reform Act 1976, Pub. L. No. 94-455, 90 Stat. 1520 (1976).

cselekmények útján szerzett bevételek eltitkolását látták a legfőbb problémának.¹¹⁸⁶ Érdekes, hogy ugyanakkor az egyes multinacionális vállalatok adóoptimalizálás érdekében választott székhelye tekintetében ilyen jellegű kérdés általában fel sem vetődik.¹¹⁸⁷ Itt szeretnék utalni arra, hogy napjainkban legalább 45 olyan pénzügyi központ működik, amelyek offshore jellegű szabályozást biztosítanak.¹¹⁸⁸ Ezek azonban nem csak trust konstrukciót működtetnek, vagyis az offshore környezet nem azonosítható a trust elismerésével és alkalmazásával. Fontos továbbá figyelembe venni azt is, hogy az elmúlt években jelentős nemzetközi törekvések alapján az offshore környezet felhasználása adómegkerülési célokra kifejezetten leszűkült.¹¹⁸⁹

Az 1980-as évek közepétől kezdődően számos offshore joghatóság jogalkotóinál szemléletváltás történt és az adóelkerülés helyett egy új alkalmazási terület került előtérbe, a hitelezői igények érvényesítésének elkerülése. Ennek érdekében nemzetközi trust létesítését megengedő külön törvényeket hoztak, amelyek adósbarát előírásaival csábították a külföldi befektetőket. 1997-ben már arról számoltak be, hogy 19 offshore országban változtatták meg a trust szabályozását annak érdekében, hogy a hitelezők ne támaszthassanak követelést az ott létesített trustvagyon tekintetében. Ezek az országok Anguilla, Bahama-szigetek, Barbados, Belize, Bermuda, Kajmán-szigetek, Cook-szigetek, Ciprus, Gibraltár, Grenada, Labuan, Marshall-szigetek, Mauritius, Montserrat, Niue, St. Kitts és Nevis, Seychelle-szigetek, Turks- és Caicos-szigetek és Nyugat-Szamoa voltak.¹¹⁹⁰ Ezek mindegyike többé-kevésbé az angolszász equity szerint szabályozza a trustjogát, a vagyonvédelmi trust jogszabályi kereteinek megalkotása ezért kézenfekvő volt az adott állam gazdaságának fellendítése érdekében.¹¹⁹¹

A vagyonvédelmi szabályok megalkotása során két elv ütközése tapasztalható. Egyrészt a tulajdonos rendelkezési joga, hogy vagyonának sorsát meghatározhassa és a vagyonrendelést követően hitelezői azzal szemben ne támaszthassanak igényt. Ezzel szemben felmerülő érv, hogy az adós csalárd vagyonelidegenítése ne sérthesse a hitelezői érdekeket.

¹¹⁸⁶ A főbb offshore szabályozást biztosító államok jogának áttekintésére lásd Dennis CAMPBELL – Susan COTTER (eds.): *The Comparative Law Yearbook of International Business. Special Issue*, 1995. Kluwer Law International, London, The Hague, Boston, 1996. SMELLIE: i. m. 11. skk. THOMAS–HUDSON: i. m. skk.

¹¹⁸⁷ Lisa JARDINE – Alan STEWART: *Hostage to Fortune: The Troubled Life of Francis Bacon, 1561–1626*, Victor Gollanz, London, 1998. 422. Ian EDGE (ed.): *Comparative Law in Global Perspective. Essays in Celebration of the Fiftieth Anniversary of the Founding of the SOAS Law Department*. Transnational Publishers Inc., Ardsley, 2000. 157.

¹¹⁸⁸ Az offshore joghatóságok jellemzéséhez lásd Hoyt BARBER: *Tax Havens Today. The Benefits and Pitfalls of Banking and Investing Offshore*. John Wiley & Sons, Inc., 2007. 152. skk. Hubert BROMMA: *How to Invest in Offshore Real Estate and Pay Little or No Taxes*. McGraw-Hill, New York, Chicago, San Francisco et al., 2008. 105. skk. John BERRY: *Offshoring Opportunities. Strategies and Tactics for Global Competitiveness*. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, 2006. 47. skk. Matthias DAUB: *Coordination of Service Offshoring Subsidiaries in Multinational Corporations*. Gabler, Wiesbaden, 2009. 132. skk. David L. MCKEE – Don E. GARNER – Yosra AbuAmara MCKEE: *Offshore Financial Centers, Accounting Services and the Global Economy*. Quorum Books, Westport, Connecticut, London, 2000. 41. skk. Terry L. NEAL: *The Offshore Advantage. Privacy, Asset Protection, Tax Shelters, Offshore Banking & Investing*. MasterMedia Publishing Corp., 1998. 142. skk. William VLCEK: *Offshore Finance and Small States. Sovereignty, Size and Money*. Palgrave MacMillan, Hampshire, New York, 2008. 111. skk. Hilton MCCANN: *Offshore Finance*. Cambridge University Press, Cambridge, New York et al., 2006. 341. skk.

¹¹⁸⁹ A FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act), az Amerikai Egyesült Államokban 2010-ben elfogadott, a külföldi számlák adómegfeleléséről szóló törvény, az OECD által 2014-ben elfogadott CRS (Common Reporting Standard), a Multilateral Competent Authority Agreement, továbbá a különböző egyéb bilaterális nemzetközi egyezmények.

¹¹⁹⁰ Milton GRUNDY – John BRIGGS – Joseph A. FIELD: *Asset Protection Trusts*. Key Haven Publications, London, 1997³. 31.

¹¹⁹¹ Stewart E. STERK: *Asset Protection Trusts: Trust Law's Race to the Bottom?* 85 Cornell Law Review (2000) 1048.

1.1. Cook-szigetek

Az első vagyonvédelmi célú nemzetközi trusttörvény 1984-ben került elfogadásra.¹¹⁹² A törvény újdonsága volt, hogy az Amerikai Egyesült Államokban ebben az időben még kifejezetten tiltott, a vagyonrendelő saját javára történő tékozlás elleni trust (*self-settled spendthrift*) alapításának lehetőségét teremtették meg. A szabályozás célja egyértelműen az volt, hogy a vagyonrendelő hitelezői nem támaszthassanak igényt a kezelt vagyonra. Ennek érdekében a *Statute of Elizabeth* csalárd vagyonelidegenítésre vonatkozó szabályainak alkalmazását az ilyen trustok esetében kizárták.¹¹⁹³ Nem volt külön előírás arra, hogy a vagyonkezelő mellett külön kikényszerítő személy (*enforcer*) kerüljön kijelölésre és eredetileg az sem volt kötelező, hogy legalább az egyik vagyonkezelő helyi lakos legyen.¹¹⁹⁴ A vagyonrendelő számára széles körű jogosítványok megtartását tették lehetővé. Emellett lehetőség van jogfolytonosság biztosítására (*tacking*) a más joghatóság alól a Cook-szigetekre áthelyezett trustok esetében. Előírták, hogy a vagyonrendelő fizetéseképtelenné válása a trust létesítését követően nem okozhatja a trust érvénytelenségét. A joghatóság versenylőnyét kívánták növelni a külföldi ítéletek végrehajtásának kizárásával is.

Az 1989-ben elfogadott módosítás az 1984. évi szabályozást jelentős mértékben megváltoztatta.¹¹⁹⁵ A törvényből kikerült a *Saunders v Vautier* szabálya annak érdekében, hogy a kedvezményezettek ne szüntethessék meg a trustot. Másrészt feloldásra került az örökösektől való tilalma elleni szabály, így nem szükséges a trust létesítő okiratában időtartam kikötése. A legjelentősebb újításnak a vagyonrendelő fizetéseképtelenségének esetére alkotott szabályok reformja volt.¹¹⁹⁶ A kezelt vagyonnal, valamint a vagyonkezelővel szemben csalárd fedezetelvonás miatti perindítás tekintetében a törvény alapján nyílik lehetőség.¹¹⁹⁷ Ennek tipikus megjelenési formája, amikor a vagyonrendelő azért létesít trustot, hogy fizetéseképtelensége esetén a hitelezőinek követelése elől a vagyont elvonja. Ha a hitelező igénye jogos¹¹⁹⁸, akkor a trust nem érvénytelen és nem is megtámadható, de a követelést a trustvagyonból ki kell elégíteni. Ezen túlmenően más jogkövetkezmény viszont nem alkalmazható. Egyéb esetekben a trustvagyonnal szemben nem lehet követelést támasztani, még a vagyonrendelő személyes kapcsolataira vagy kötelestervezési iránti igény alapján sem.

A kezelt vagyonnal szembeni követelés vonatkozásában szigorú határidők érvényesülnek. A hitelezői igény jogalapjának keletkezését követő két éven túl létesített trust esetében nem lehet fedezetelvonásra hivatkozni, illetve a két éven belüli létesítés esetén sem, ha a hitelező a trust létesítését követő egy éven belül nem kezdeményez bírósági eljárást.¹¹⁹⁹ A hitelezői követelés jogalapjának keletkezését követően létesített trust esetében a jövőbeni csalás (*future fraud*) nem elfogadható hivatkozási alap. Nem minősíthető önmagában csalárdságnak a vagyonátruházás, ha a vagyonrendelő

- a hitelező keresetindítási jogának keletkezését követő két éven belül trustot létesít;
- meghatározott rendelkezési és ellenőrzési jogokat tart fenn magának;
- a vagyonrendelő kedvezményezett, vagyonkezelő vagy protector is egyidejűleg;

¹¹⁹² International Trusts Act (1984).

¹¹⁹³ STERK: *Asset (i. m.)* 1048. sk.

¹¹⁹⁴ THOMAS-HUDSON: *i. m.* 1150.

¹¹⁹⁵ International Trusts Amendment Act 1989 elnevezésű törvény. Ehhez kapcsolódóan számos egyéb törvény is elfogadásra került annak érdekében, hogy a Cook-szigeteken megfelelő jogi környezetet alakítsanak ki a nemzetközi trustok számára. Ilyen jogalkotás volt az International Companies Act 1981–82, a Trustee Companies Act 1981–82, az Offshore Banking Act 1981, az Offshore Insurance Act 1981–82, az International Partnership Act 1984 és a Limited Liability Companies Act 2008.

¹¹⁹⁶ International Trusts Amendment Act 1989, § 13A.

¹¹⁹⁷ International Trusts Amendment Act 1989, § 13B(1)(a) pontja.

¹¹⁹⁸ „[B]eyond a reasonable proof” International Trusts Amendment Act 1989, § 13B(1).

¹¹⁹⁹ International Trusts Amendment Act 1989, § 13B(3).

- a vagyonrendelő akkor létesítette a trustot, amikor a hitelezője már megindította ellene a peres eljárást.

A trust nyilvántartásba vétele előtt a vagyonrendelőnek igazolnia kell, hogy a rendelt vagyonnal jogosult teljeskörűen rendelkezni és a vagyonrendelést követően is fizetőképessé marad, továbbá a rendelt vagyon nem származik jogellenes tevékenységből. Ezen túlmenően a vagyonrendelő köteles valamennyi vele szemben indított eljárást közzétenni. A vagyonkezelő cégek gyakorlata alapján csak olyan eskü alatt tett írásbeli nyilatkozatot (*affidavit*) fogadnak el, amit a vagyonrendelő az ügyvédje megfelelő tájékoztatása és iránymutatása alapján tett.

A trust érvénytelenítése iránti peres eljárást csak a Cook-szigeteken lehet megindítani¹²⁰⁰, és csak a trust létesítését követő két éven belül. Az eljárást a nyilvánosság kizárásával (*in camera*) kell lefolytatni és a tárgyalásról nyilvános összefoglalás (*report*) csak mindkét fél képviselőjének és a bírónak a hozzájárulásával tehető közzé. Ezen túlmenően a trustban elhelyezett vagyont az állam garantálja, hogy nem kisajátítható és nem is kobozható el, csak és kizárólag közérdekből és teljes körű kártalanítás mellett. Lehetőség van külföldön létesített trust jogfolytonosságára (*tacking*), ha azt a Cook-szigetekre helyezik át.¹²⁰¹

A külföldön meghozott ítélet nem végrehajtható, csak ha a hitelező bizonyítja, hogy minden lehetséges jogorvoslat kimerítésre került az adóssal szemben és a vagyonrendelő valamennyi lehetséges vagyontárgyára sikertelen volt a végrehajtás. Ezen túlmenően büntető kártérítésre (*punitive damages*) irányuló ítéletet nem ismernek el és az nem is végrehajtható.

Kifejezetten rögzítésre került, hogy a kedvezményezett jogai a tékozlás elleni trust esetében nem képezik végrehajtás vagy csőd, illetve felszámolás tárgyát.¹²⁰²

A két *South Orange Grove* eset alapján megállapítható, hogy egy rövid (kétéves) igényérvényesítési határidő alkalmazása jelentősen csökkent a hitelezők lehetőségeit.¹²⁰³ Elsősorban az Amerikai Egyesült Államok üzletemberei létesítenek itt előszeretettel trustot.¹²⁰⁴ Ennek kezdetben az volt az oka, hogy kedvező adózási rendszert alakítottak ki, ami azonban 1988-ban megszüntetésre került.¹²⁰⁵ Ekkor észak-amerikai ügyvédek bevonásával a vagyonvédelmi trust jogi kereteinek kialakítására került sor, elsősorban az Amerikai Egyesült Államokbeli ügyfelek részére. Az igény a kártérítési perek elleni védelem megteremtése folytán alakult ki. Az offshore rendszerek megteremtése után a trust alkalmazási körében mérőföldkönek számított, hogy egy külföldi állam jogászai egy másik ország jogrendszerében teremtsenek olyan jogszabályi környezetet, ami a saját állampolgáraik érdekeit szolgálja.¹²⁰⁶ Ez a Cook-szigetek számára is jelentős előnyökkel bír, hiszen az éves nyilvántartási és különböző szolgáltatási díjak a trusttársaságok és alkalmazottaik számára bevételt jelent.

1.2. Bermuda

Bermudán 1989-ben vezették be a magáncélú trust alapításának lehetőségét.¹²⁰⁷ Az angol jog hatása alatt álló jogrendszerben e törvény előtt nem volt lehetőség magáncélú trust létesítésére, csak az angol joggyakorlatban kialakult bizonyos kivételes esetekben.¹²⁰⁸ A

¹²⁰⁰ International Trusts Amendment Act 1989, §. 13D.

¹²⁰¹ International Trusts Amendment Act 1989, §. 13A-13K alapján.

¹²⁰² International Trusts Amendment Act 1989, §. 13A, §. 13F.

¹²⁰³ No 1 (1995) 15 TLI 41 és No (1996) 1 OFLR 3, Cook Islands CA.

¹²⁰⁴ LUPOI: *Trusts* (i. m.). 212.

¹²⁰⁵ Új-zélandi Income Tax Amendment Act 1988.

¹²⁰⁶ David R. MCNair: *Cook Islands Asset Protection Trust Law*. 3 The Journal of Business, Entrepreneurship & the Law (2010), 322.

¹²⁰⁷ Bermudai Trusts (Special Provisions) Act, 1989.

¹²⁰⁸ THOMAS-HUDSON: i. m. 1125.

törvényt 2004-ben módosították¹²⁰⁹, amely alapján további vagyonvédelmi rendelkezéseket iktattak be. Ennek megfelelően külföldi jog alapján a trust nem érvényteleníthető, még akkor sem, ha a külföldi jog alapján jogot vagy hitelezői érdeket sért.¹²¹⁰ Ez vonatkozik az öröklési jogi és házastársi igényekre is. Válással vagy tartásdíjjal kapcsolatos igények érvényesíthetők a trusttal szemben, de csak bermudai bíróság előtt, vagyis ha a felek legalább egyike helyi lakos.

Vagyonrendelő bárki lehet, akár csak kedvezményezett, de lehetőség van jótékonyági és magáncélú trust létesítésére is. A vagyonrendelőnek lehetősége van számos, a vagyonkezelést és vagyonkiadást érdemben befolyásoló jogkört fenntartania magának.

A magáncélú trustot csak írásban lehet érvényesen létrehozni.¹²¹¹ A magáncélú trust létesítéséhez az szükséges, hogy a cél kellőképpen meg legyen határozva, észszerű és lehetséges legyen. Emellett a cél nem ütközhet közrendbe, illetve nem lehet jogellenes vagy erkölcstelen.¹²¹² A bermudai szabályozás nem jogosítja fel a bíróságot a *cy-près* doktrína alkalmazására. A magáncélú trust alkalmazása számos esetben megfelelő lehet, amikor a jótékonyági célok szintjét nem éri el a meghatározott cél.¹²¹³ Emellett számos gazdasági tranzakcióban is alkalmazható ez a jogi konstrukció, így pl. részvények kezelése, cégek finanszírozása, követelések adásvétele, csoportok vagyonának védelme stb.¹²¹⁴ A trust vagyonba nem tartozhat sem közvetve, sem közvetlenül bermudai ingatlan.

A trust létesítése során meg kell határozni a trust vagyonkezelője mellett a trust kikényszerítőjének (*enforcer*) személyét is. Az *enforcer* lehet természetes vagy jogi személy is, azonban nem lehet a trust egyedüli kezelője. Az *enforcer* jogköre kiterjed a vagyonkezelőnél lévő iratokba való betekintés jogára és feljogosítható a vagyonkezelő leváltására, új vagyonkezelő kijelölésére is.

A 2009. augusztus 1-je után létesített trustok esetében korlátlan időtartamot tesz lehetővé, míg a korábbi szabályozás 100 évben limitálta ezt. A törvénnyel szintén eltörlésre került a vagyon felhalmozását tilalmazó előírás is.

A vagyonkezelők köréből legalább egy személynek bermudai ügyvédnek (*barrister* vagy *attorney*), vagy bejegyzett könyvelőnek, vagy engedéllyel rendelkező vagyonkezelő társaságnak vagy a pénzügyminisztériumtól engedéllyel rendelkező egyéb személynek kell lenni. A vagyonkezelő kötelezettsége a trust iratait magánál tartania, amelyekbe betekintést az *enforcer*en kívül csak a bermudai államügyész nyerhet. A nemzetközi trusttörvény alapján üzletszerű vagyonkezelőként teljes körű jogosítvánnyal csak az működhet, aki rendelkezik a pénzügyi hatóság (*Bermuda Monetary Authority*) engedélyével. Természetes személy csak társvagyonkezelőként járhat el, egyébként bűncselekményt követ el. A nyilvános vagyonkezelő cégek (*public trust companies*) folytathatnak teljes körű vagyonkezelési tevékenységet, míg a magáncégek (*private trust companies, Pvt*) csak korlátozott körben. Lehetőség van ügyvezető vagyonkezelő (*managing trustee*) és letétkezelő vagyonkezelő (*custodian trustee*) egyidejű kinevezésére is, ami által a vagyonkezelők közötti jogkör és felelősség is elválaszthatóvá válik.

A trust nyilvántartásba vétele nem kötelező. A törvény jogválasztásra ad lehetőséget a vagyonrendelőnek, vagyis pl. a létesítésére a helyi jogot, míg a működtetésére valamely külföldi jogot is meghatározhat.

¹²⁰⁹ Trust (Special Provisions) Amendment Act 2004.

¹²¹⁰ Trust (Special Provisions) Amendment Act 2004, Art. 11

¹²¹¹ THOMAS-HUDSON: *i. m.* 1121.

¹²¹² Nem kellőképpen meghatározott pl. „a kapitalizmus és a szabad vállalkozás” cél megjelölése. Erkölcstelen pl. az obszcenitás vagy prostitúció érdekében létrehozott trust. ANDERSON: *i. m.* 103.

¹²¹³ Ilyen lehet pl. a sport, a gazdaság támogatása, az élve boncolás elleni fellépés segítése, politikai célok és különösen a környezetvédelem általában. ANDERSON: *i. m.* 107. skk.

¹²¹⁴ Perpetuities and Accumulations Act 2009.

1.3. A csillag megszületése

A bermudai jogalkotáshoz jelentősen hasonlít a kajmán-szigeteki STAR, ahol szintén lehetőség van magáncélra rendelt trust létesítésére. Jelentős újításnak számít viszont, hogy a trust irányulhat kedvezményezett javára vagy cél elérésére, de akár mindkettőre egyben. A kedvezményezett és a trustsabályokat kikényszerítő személy jogai elkülönülnek egymástól. A trust kikényszerítésének, irányításának jogát olyan személyre lehet telepíteni, aki nem kedvezményezett, így kiküszöbölték a magáncélú trusttal szemben kialakított fő ellenérvet. Ezen túlmenően a kikényszerítő (*enforcer*) jogosult lehet akár arra is, hogy a kezelt vagyonból a juttatásban részesülőket meghatározza, akár a kedvezményezettek személyét is megváltoztathatja.¹²¹⁵ Ezáltal önmagában a kedvezményezetti jogállás gyakorlatilag szinte semmilyen jogosultságot nem eredményez.¹²¹⁶ Azt is megengedi a jogszabály, hogy a vagyonrendelő a Saunders v. Vautier szabályának alkalmazását is kizárhassa. Ily módon a kedvezményezett hitelezőinek igényérvényesítési lehetősége a kezelt vagyonra kiüresedik.

A rugalmasság jelentős foka jellemzi a STAR trustot, mivel bármely kérdésben bizonytalanság merül fel a trust létesítő okirata vonatkozásában, úgy azt a vagyonkezelő vagy akár a bíróság is pótolhatja. A trust alapítását nem kell nyilvántartásba venni és a trustot határozatlan időtartamra is lehet létesíteni. A trust létesítő okirata széles körű jogosítványokkal ruházhatja fel a vagyonrendelőt, ami akár a vagyonkezelő utasítására is kiterjedhet. A vagyonkezelő tehát minimális jogokkal rendelkezik, és a vagyonrendelő számára biztosított a kezelt vagyon irányítása. A trust érvényességét csak a kajmán-szigeteki törvények alapján lehet elbírálni, és csak a vagyonrendelés időpontjában fennálló követelésekkel kapcsolatban lehet hitelezői igényt érvényesíteni.¹²¹⁷

Anthony Duckworth jelentős szerepet játszott a kajmán-szigeteki STAR szabályainak megalkotása során. Véleménye szerint a STAR esetében nincs tulajdonosa a kezelt vagyonnak, a kialakult jogviszonyok csak kötelmi jellegűek.¹²¹⁸ A szakirodalomban élénk vita alakult ki a STAR kapcsán arról, hogy a trust kötelmi vagy tulajdonjogi konstrukció, amit sokszor „STAR Wars”, csillagok háborúja jelzővel aposztrofáltak.¹²¹⁹ Paul Matthews professzor arra mutatott rá, hogy a trust esetében a vagyonkezelő mint fiduciárius és a kedvezményezett között áll fenn jogviszony a kezelt vagyonra tekintettel. Az ő érvelése szerint a kedvezményezett joga átruházható, míg a másik oldalon a vagyonkezelő személyében történő változás nem szünteti meg a jogviszonyt, ezért a trust vagyonjogi intézmény és nem pusztán kötelem.¹²²⁰ Ebben az angol trust teljesen eltér pl. a skót jogban ismert trusttól, ahol a kedvezményezettek jogai a vagyonkezelővel szemben pusztán kötelmi

¹²¹⁵ BAXENDALE-WALKER: *i. m.* 266.

¹²¹⁶ A szabályozás kritikáját lásd THOMAS-HUDSON: *i. m.* 1162. skk.

¹²¹⁷ Részletesen lásd Justin APPEYARD: *Cayman Islands*. In: Kaplan (ed.): *i. m.* 125 skk.

¹²¹⁸ „STAR does break free from what remains of the idea the trusteeship is necessarily a relationship between title-holder and beneficial owners. STAR treats the trust as a matter of obligation rather than equitable proprietorship, an obligation annexed to property, »annexed« in the sense that is enforceable against the trustee and third parties by proprietary as well as personal remedies. If anyone asks anxiously who then has the beneficial ownership of STAR trust property, the answer may be (depending on the terms of the particular STAR trust) that no one does – the same answer as must be given under English law in relation to the property of a charitable purpose trust, or a discretionary trust, or an unadministered estate, or in relation to a non-charitable purpose trust established under the laws of any other jurisdiction. The situation is quite simply that the trustee has title to the property subject to the annexed trust obligation.” Anthony DUCKWORTH: *STAR Trusts*. Electronic edition, Gostick Hall, 2003. 38.

¹²¹⁹ Paul MATTHEWS: *Shooting STAR: the new special trusts regime from the Cayman Islands*. 11 Trust Law International (1997) 67. Anthony DUCKWORTH: *STAR Wars: the colony strikes back*. 12 Trust Law International (1998) 1. skk. Paul MATTHEWS: *STAR: big bang or red dwarf?* 12 Trust Law International (1998) 98. Lásd továbbá a IV. fejezet 1–2. pontjaiban a kedvezményezett jogainak minősítése során írtakat.

¹²²⁰ Paul MATTHEWS: *From obligation to property*, In: Hayton: *Extending the Boundaries*. 203.

jogiak.¹²²¹ Matthews szerint ezért a magáncélú trust sokkal inkább szerződésként írható le, amelyhez vagyonekülönítés, vagyonvédelmi jellegű (*ring-fenced*) jogszabályi előírás párosul, semmint trust a tradicionális értelemben.¹²²² Paul Baxendale-Walker ehhez képest azt mutatja ki monográfiájában, hogy a magáncélú trust érvényes jogi alakzat az angol jogban is.¹²²³ Álláspontja azonban jelentős kritikát kapott a szakirodalomban.¹²²⁴

A magáncélú trust egyértelműen adósbarát szabályozásra ad lehetőséget, mivel konkrét kedvezményezett megnevezése nélkül értelemszerűen azoknak hitelezői sincsenek, így a kezelt vagyona követelést nem támaszthatnak. Ezt egészíti a vagyonrendelő számára fenntartott irányítási jogok széles köre, amelyek érvényességét csak a kajmán-szigeteki bíróság előtt lehet megtámadni, ahol viszont a helyi jog alapján bírálják el a jogvitát. Hasonlóan a Cook-szigeteki és a bermudai szabályozáshoz, a kezelt vagyon körül felépített bástya itt is teljes körű vagyonvédelmet eredményez.

1.4. A VISTA

A Brit Virgin-szigeteken az angol common law kötelezően érvényesül és az eredeti trusttörvényük is az 1925. évi angol szabályozáson alapult.¹²²⁵ 1993-ban azonban jelentős reformra került sor, amit tíz év múlva újabb követett.¹²²⁶ A módosítás főbb jellemzői, hogy a trust létesítésének érvényességére a helyi jogot írja elő és a helyi bíróságnak van hatásköre azzal kapcsolatban eljárni, lehetővé teszi a *flee-clause* alkalmazását, szélesebb végrendelkezési szabadságot biztosít, mint az angol jog, valamint a kötelesrész iránti igényt nem ismeri el. Lehetővé tették a magáncélú trust létesítését és a protector tisztségének alkalmazását is.¹²²⁷ A trust időtartama tekintetében az angol szabályozás került átvételre, azzal a kivétellel, hogy 100 éves időtartamra tette lehetővé a trust létesítését a common law szabályának alternatívájaként¹²²⁸, majd 2003-ban ez az időtartam felemelésre került 360 évre.

A legjelentősebb újdonság mindezekhez képest azonban az volt, hogy lehetőséget teremtettek vagyonkezelő magáncég létesítésére is a VISTA által.¹²²⁹ A VISTA alapján a részvényes jogosult a cégében a részvényesi jogok gyakorlására trustot alapítani, amely alapján a vagyonkezelő lesz a részvényes. Ebben a konstrukcióban a vagyonkezelő csak részvényesi jogokat gyakorol, mentesül a menedzsmenti felelősség alól, mivel a cég vezető tisztségviselői jogosultak az üzletvitelre.¹²³⁰ A vagyonkezelő csak kivételes esetekben hozhat olyan döntést, amely a cég működését érinti (*intervention call*). A cég igazgatóinak kijelölése, elmozdítása és díjazása tekintetében a vagyonkezelő köteles betartani a trust létesítő okiratában foglaltakat (*office of director rule*). A VISTA alapján létesített trust esetében tehát a vagyonkezelő minimális jogkört gyakorolhat a kezelésében lévő részvények alapján a cég működése során. Valójában a vagyonrendelő szinte teljeskörűen saját maga kezeli a vagyont a cég működtetésén keresztül. Ugyanakkor ilyen trust létesítése esetén csak engedéllyel rendelkező, hivatásos vagyonkezelő cég járhat el.

¹²²¹ George GRETTON: *Scotland: the evolution*. In: Helmholz–Zimmermann (eds.): i. m. 507.

¹²²² MATTHEWS, *From obligation (i. m.)* 203.

¹²²³ BAXENDALE-WALKER: *i. m.*

¹²²⁴ Geraint THOMAS: *Purpose trusts*. In: J. Glasson – G. Thomas (eds.): *The International Trust*, Jordans, Bristol, 2006². 211.

¹²²⁵ Common Law (Declaration of Application) Act 1705, Trustee Act 1961.

¹²²⁶ Trustee (Amendment) Act 1993, Trustee (Amendment) Act 2003. Ezeket egészíti ki a Bank and Trust Companies Act 1990.

¹²²⁷ Lásd részletesen Christopher MCKENZIE: *British Virgin Islands*. In: Kaplan (ed.): i. m. 87 skk.

¹²²⁸ BVI's Trustee (Amendment) Act 1993.

¹²²⁹ A VISTA kifejezés a törvény nevének akronímja (Virgin Islands Special Trusts Act, 2003).

¹²³⁰ A VISTA Art. 3. értelmében a törvény elsődleges célja, hogy lehetővé tegye trust létrehozását részvények kezelésére, amely alapján a társaság menedzsmentjét a társaság igazgatói végzik anélkül, hogy abba a vagyonkezelő beavatkozhatna. THOMAS–HUDSON: *i. m.* 1168.

2. A nemzetközi trustok elterjedése

A nemzetközi trust létesítésének lehetőségét biztosító államok száma folyamatosan növekedett, ezeknek az országoknak a jogalkotói által kialakított szabályozás számos hasonlóságot mutat. Az alábbiakban ennek a tendenciát tekintjük át.

Az 1984. évi jersey-i trusttörvény nem tartalmazza címében a „nemzetközi trust” kitételt, de kifejezetten rugalmas szabályozása és vagyonvédelmi rendelkezései világszerte mintaként szolgáltak. A jersey-i jogban lehetőség van magáncélú trust alapítására is, amit 1996-ban vezettek be.¹²³¹ Ilyen trust esetében itt is szükséges egy kikényszerítő kijelölése a trust létesítő okiratában szereplő előírások kikényszerítése érdekében.¹²³²

Amerikai Szamoában az 1987. évi törvény alapján nemzetközi trustnak az minősül, amely esetében a vagyonkezelő gazdasági társaság vagy nemzetközi gazdasági társaság vagy olyan külföldi társaság, amely nyilvántartásba vételre került a törvény alapján¹²³³, míg a kedvezményezettek nem szamoai lakosok. Lehetőség van jótékonyági és általános célú trust létesítésére is. A nemzetközi trustokat nyilvántartásba kell venni.

Máltán 1988-ban került bevezetésre az offshore trust alapításának lehetősége, majd a 2005. évi módosítás alapján kikerült a törvényből az „offshore” kitétel, csökkentésre kerültek az adózási előnyök, ugyanakkor bevezetésre került egy új szabály, amely alapján lehetőség nyílik más országokban létesített trust székhelyének Máltára való áthelyezésére (*redomiciliation*). Szintén megalkotásra került a protector intézménye és bevezetésre került a *tracing* lehetősége is.¹²³⁴ Szintén kiemelendő, hogy a vagyonkezelő egyúttal kedvezményezett is lehet, amennyiben nem egyedüli kedvezményezett.¹²³⁵ A törvény alapján lehetőség van arra a trust létesítő okiratában, hogy a vagyonkezelőt feljogosítsák új kedvezményezettek kijelölésére, amennyiben azokat név szerint azonosították vagy meghatározott személyek köréből észszerűen egyedileg azonosíthatóak.¹²³⁶ A vagyonkezelő engedély alapján végezheti tevékenységét.¹²³⁷ A máltai pénzügyi felügyelet (*Financial Services Authority*) emellett egy eljárási kódexet bocsátott ki a vagyonkezelők működésére vonatkozóan, amely valamennyi vagyonkezelőre irányadó, függetlenül attól, hogy az bejegyzésre kerül-e vagy sem.

A Guernsey szigeten 1989 óta van lehetőség nemzetközi trust létesítésére. A vagyonrendelőnek lehetősége van választani, hogy melyik ország joga alapján kívánja a trustot létrehozni.¹²³⁸ A törvény előírja a kezelt vagyon elkülönítését a vagyonkezelő

¹²³¹ Trusts (Amendment No 3) (Jersey) Law 1996.

¹²³² A kikényszerítőnek (enforcer) kötelezettsége, hogy kikényszerítse a trust szabályait a nem jótékonyági célú trust esetében („it shall be the duty of an enforcer to enforce the trust in relation to its non-charitable purposes”). Trust (Jersey) Law 1984, Sec. 10(B)(1), az 1996. évi módosítás Art. 3. alapján. Az enforcer jogállására nézve részletesen lásd BAXENDALE-WALKER: *i. m.* 243. skk.

¹²³³ Trustee Companies Act 1987.

¹²³⁴ „A trust exists where a person (called trustee) holds, or has vested in him, property under an obligation to deal with that property for the benefit of persons (called the beneficiaries) whether or not yet ascertained or in existence, or for a charitable purpose which is not for the benefit only of the trustee or for both such benefit and purpose aforesaid.” Trust and Trustees Act, Art. 3. A trust máltai szabályozását lásd Micallef, ANTON: *Basic Principles on Trust in Maltese Law*. Gh.S.L. Online Law Journal 2013. <http://www.lawjournal.ghsl.org/sites/lawjournal.ghsl.org/files/Basic%20Principles%20on%20Trust%20in%20Maltese%20Law.pdf>.

¹²³⁵ GANADO-GRIFFITHS: *i. m.* 213.

¹²³⁶ Trust and Trustees Act, Sec. 9(8) és 9(15).

¹²³⁷ Trusts (Amendment) Act 2004 alapján átalakított Trust and Trustees Act 2005 (Chapter 31 of the Laws of Malta) 44–57. szakaszai szabályozzák a vagyonkezelő részére az engedély megadásának és a működésével kapcsolatos feltételeit.

¹²³⁸ DAWES: *i. m.* 141.

vagyonától¹²³⁹, és lehetőség van magáncélú trust létesítésére, amely esetben szükséges egy kikényszerítő személy (*enforcer*) kijelölése is.¹²⁴⁰ A trust létesítése a jelenleg hatályos szabályozás alapján korlátlan időre is történhet.¹²⁴¹ A bíróságnak hatásköre van arra, hogy a vagyonrendelő vagy a vagyonkezelő, a kedvezményezett, a protector kérelemre a trust céljainak megváltoztatását jóváhagyja és a jótékonyági trustok esetében a *cy-près* doktrínát szintén alkalmazza. A bíróságnak jogköre van arra is, hogy a trustot létesítő okiratot kijavítsa (*rectification*).¹²⁴²

Turks- és Caicos-szigeteken 1990. óta van nemzetközi trustokat szabályozó törvény. A trustra általában a helyi jog érvényesül¹²⁴³, de lehetőség van vagyonvédelmi trust alapítására – bár ezt a törvény kifejezetten nem nevesíti, de nem is tiltja –, a kedvezményezetti jogok elidegenítésének, csökkentésének vagy felmondásának kizárásával.¹²⁴⁴

Belize 1992 óta rendelkezik nemzetközi trusttörvénnyel. A szabályozás jelentős vagyonvédelmi rendelkezéseket tartalmaz, így kizárt annak a lehetősége, hogy a belize-i jog alapján létesített trust érvénytelenségének megállapítása iránt vagy követelés érvényesítése érdekében más ország bírósága által hozott ítéletet elismerjenek.¹²⁴⁵ A törvényi szabályozás alapján a trustot választás szerint nyilvántartásba lehet venni, azonban a nyilvántartás csak a vagyonkezelők vagy az általuk meghatalmazott személyek számára elérhető. A trust lehet jótékonyági és nem jótékonyági célú.¹²⁴⁶ A nem jótékonyági trust lehet célhoz kötött, amellyel szemben előírás, hogy specifikusnak, észszerűnek és megvalósíthatónak kell lennie, emellett nem lehet erkölcstelen, jogellenes vagy közrendbe ütköző, továbbá nem lehet bizonytalan, ami a végrehajtását akadályozná. A magáncélú trust esetében kötelező protector megválasztása is, aki a trust rendelkezéseinek kikényszerítése érdekében jár el.¹²⁴⁷ A protector fiduciárius kötelezettségekkel tartozik. A trust létesítése legfeljebb 120 évre szólhat.

Cipruson az 1992. évi, nemzetközi trustokat szabályozó jogszabály alapján lehetőség van nemzetközi jótékonyági trust alapítására is. Az ilyen trustok kikényszerítése érdekében az államügyész jogosult eljárni. A magáncélú trust létesítése eredetileg legfeljebb 100 évre történhetett.¹²⁴⁸ Az angol szabályoknak megfelelően a bíróságnak jogköre van a trust létesítő okiratának módosítására is. Cipruson a 2012. évi módosítás jelentős újdonsága, hogy a vagyonrendelő fenntarthat magának bizonyos jogokat, pl. lehet a trust kikényszerítője vagy akár protector is, továbbá a vagyonkezelő részére lehetőség nyílik Cipruson található ingatlanokba is befektetést megvalósítani. A trust időbeli korlátozása szintén felülvizsgálatra

¹²³⁹ Trusts (Guernsey) Law 2007, Art. 68.

¹²⁴⁰ „A trust exists if a person (a «trustee») holds or has vested in him, or is deemed to hold or have vested in him property which does not form, or which has ceased to form, part of his own estate:

a) for the benefit of another person (»beneficiary«), whether or not yet ascertained or in existence;
b) for any purpose which is not for the benefit only of the trustee”. Trusts (Guernsey) Law 2007, Art. 1.

¹²⁴¹ THOMAS–HUDSON: *i. m.* 1140.

¹²⁴² A kijavításra a Guernsey-i bírósági gyakorlatban irányadó az *In re Moody* „A” Settlement (1990) JLR 264 ügyben hozott döntés, amely szerint a bíróság a kijavításra kapott diszkrecionális jogkörét elővigyázatosan kell gyakorolnia, ha ez egyesült királyságbeli adóelőnyökre irányulhat, nem keltheti azt a látszatot, hogy az Egyesült Királyság adószabályainak kijátszását segíti elő. Ebből eredően akkor van lehetőség kijavításra, ha a trustokirat nem elégíti ki a felek akaratát, továbbá, ha nem jogellenes adóelkerülésre irányul. Csak tényleges hibát kell kijavítani, és a kijavítás céljának jogszerű pénzügyi előnyök szerzésére kell irányulnia.

¹²⁴³ Trust Ordinance 1990, Subsec. 13(a).

¹²⁴⁴ Trust Ordinance 1990, Subsec. 34(1).

¹²⁴⁵ MALUMIAN: *i. m.* 111.

¹²⁴⁶ Belize-i Trusts Act 1992. A jótékonyági trust céljai részben megegyeznek az angol jogban kimunkált célokkal, azonban szerepel olyan is, hogy az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok fejlesztése („the advancement of human rights and fundamental freedoms”), amelynek értelmezése kétségeket von maga után. Lásd ehhez THOMAS–HUDSON: *i. m.* 1144.

¹²⁴⁷ Amennyiben ilyen nem került kijelölésre, úgy az államügyész (Attorney-general) jogosult a protector személyének kijelölésére. THOMAS–HUDSON: *i. m.* 1145.

¹²⁴⁸ A jelenlegi törvénymódosítási javaslat el kívája törölni ezt az időkorlátot. NEOCLEOUS: *i. m.* 20.

került. Cipruson 2012 decemberében került elfogadásra a vagyonkezelői tevékenység feltételeit meghatározó törvény¹²⁴⁹, amely alapján a vagyonkezelői tevékenység végzését engedélyhez kötötték.¹²⁵⁰

A Marshall-szigeteken az 1994. évi trusttörvény alapján vagyonkezelő csak az lehet, aki engedéllyel rendelkezik.¹²⁵¹ A trust maximális időtartama 100 év, viszont nincs időbeli korlátozás a jótékonyági és a munkaadók által létesített trust esetében. Lehetőség van protector alkalmazására, a trust létesítő okiratának módosítására, a trust visszavonására. A vagyonvédelmi trust esetében lehetőség van a kedvezményezett jog átruházásának korlátozására, ezen túlmenően a külföldi bírósági ítéletet nem ismerik el a trust érvénytelensége vagy kötelesrészi igény vonatkozásában. A trustokat nyilvántartásba kell a venni a *Registrar of Trusts*nál.

Barbadoson az 1995. évi nemzetközi trusttörvény alapján háromféle trust létesítésére van lehetőség, nemzetközi, offshore és helyi trust alapítható.¹²⁵² A barbadosi bíróságoknak nincs hatásköre külföldi jog alapján a nemzetközi trust érvénytelenségét megállapítani házassági, öröklési vagy hitelező igények esetében, így védelmet nyújtanak kötelesrészi igény esetére is. A nemzetközi trustok esetében a korábbi nyolcvanéves időtartamot száz évre emelték. Lehetőség van továbbá a trustok külföldre történő átvitelére is.

A Man sziget nem rendelkezik külön nemzetközi trusttörvénnyel, de az 1995. évi jogszabályai lehetővé teszik célra rendelt trust alapítását és számos vagyonvédelmi rendelkezést tartalmaznak. A sziget jogában nem érvényesül a *rule against accumulations*, így lehetőség van arra, hogy a trust fennállása alatt a kezelt vagyon jövedelme a vagyonkezelőnél halmozódjon fel.¹²⁵³ Másrészt a Man szigeten külön törvény teszi lehetővé, hogy magáncélra is lehessen trustot alapítani¹²⁵⁴, legfeljebb azonban csak 80 éves időtartamra, és itt is szintén szükséges egy kikényszerítő személyt kijelölni.¹²⁵⁵

Nevisen először az 1996. évi törvény szabályozta a nemzetközi trustokat. A 2015-ben hatályba lépett új szabályozás követi a nemzetközi tendenciát, megszünteti a trust időbeli korlátozását. Emellett a trust vagyonvédelmi jellegét erősítik azzal, hogy a kedvezményezett hitelezőinek kielégítési jogát a kezelt vagyonból csak szűk körben teszik lehetővé. A vagyonkezelő csak a kedvezményezett kérésére teljesíthet harmadik személyek részére vagyonkiadást, kifizetést, függetlenül a kedvezményezett hitelezőinek igényeitől. A protector számára utasításadási jogot adnak arra vonatkozóan, hogy kinek, mikor teljesítsen kifizetést a vagyonkezelő.

Labuanban is lehetőség van 1996 óta nemzetközi trust létrehozására, amely lehet jótékonyági és nem jótékonyági célú. A trust kikényszerítésére jogosult a vagyonrendelő és a vagyonrendelő által kijelölt személy is. A trust nyilvántartásba vétele nem kötelező, de lehetőség van rá.¹²⁵⁶ A Labuanon létesített trust esetében kötelező előírás, hogy a vagyonkezelők közül legalább egynek helyi vagyonkezelő társaságnak kell lennie. A

¹²⁴⁹ Regulation of Fiduciaries, Administration Businesses and Company Directors Law of 2012.

¹²⁵⁰ A törvény alapján csak az végezhet vagyonkezelői tevékenységet, aki a Cyprus Securities and Exchange Commission engedélyével rendelkezik. Ez alól kivételt jelentenek az ügyvédek és bejegyzett könyvelők, mivel felettük az ellenőrzést szakmai szervezet végzi, illetve a befektetési és hitelintézetek, amelyeknek viszont meg kell felelniük az Investment Services and Activities and Regulated Markets Laws of 2007 előírásainak.

¹²⁵¹ Trustee Licensing Act 1994.

¹²⁵² Nemzetközi trust esetében legalább egy vagyonkezelőnek helyi lakosnak kell lenni, míg a vagyonrendelő és a kedvezményezett nem lehet barbadosi, illetve a kezelt vagyonban nem lehet helyi ingatlan. A nemzetközi trust esetén jelentős vagyonvédelmi szabályok irányadók, így a vagyonrendelő hitelezői számára csak hároméves időtartam áll rendelkezésre a trustalapítás érvényességének megtámadására és csak abban az esetben, ha bizonyítani tudják a vagyonrendelő fedezet elvonási szándékát.

¹²⁵³ CAIN: i. m. 114. Lásd továbbá THOMAS–HUDSON: i. m. 1101. skk.

¹²⁵⁴ Purpose Trusts Act 1996.

¹²⁵⁵ Ezt a célt szolgálta a Trust Act 1995 és a Purpose Trust Act 1996 is. KERMODE: i. m. 358.

¹²⁵⁶ A nyilvántartás részleteivel kapcsolatban lásd THOMAS–HUDSON: i. m. 1156. skk.

trustvagyonba nem tartozhat malajziai vagyontárgy, kivéve, ha ehhez a labuani pénzügyi hatóság (*Labuan Financial Services Authority*) hozzájárult. Ez alól a jótékonyági célú trust esete jelent kivételt.

A Bahama-szigeteken az 1998. évi jogalkotás újdonsága volt, hogy a vagyonrendelő számára számos jogosítványt biztosított a trust tekintetében, így pl. a trust visszavonásának jogát, a vagyonkezelő, a protector és a kedvezményezettek kijelölési és visszahívási jogát, sőt még a vagyonkezelő irányítási jogát is.¹²⁵⁷ Kifejezett újdonsága a protector tisztségének törvényi szabályozása, amelyhez egyúttal díjazásra való jogosultságot és fiduciárius felelősséget is párosít.¹²⁵⁸ A törvény lehetővé teszi ügyvezető vagyonkezelő (*managing trustee*) kijelölését, aki a vagyonkezelői jogokat gyakorolhatja, de nem kell Bahama-szigeteki lakosnak lennie. Korábban vagyonkezelő cégek létesítése csak magas tőkekövetelmény mellett (100 000 US-dollár) volt megengedett és a Bahamai Központi Bank felügyelete alatt állt. Ezt a követelményt jelentősen liberalizálták.¹²⁵⁹ A trust időtartamát először nyolcvan évről százra emelték, majd eltörölték az időkorlátozást.¹²⁶⁰ A lehetőség van magáncélú trust létesítésére¹²⁶¹, és a Bahama-szigetek az első olyan common law ország, ahol bevezetésre került az alapítvány intézménye.¹²⁶²

Szingapúrban a 2004-ben és 2005-ben elfogadott három trusttörvény alapján kialakított szabályozás központi elemét képezi, hogy nincs szükség a trust nyilvántartásba vételére, a kezelt vagyon védelmet élvez a vagyonrendelő halála esetén kötelesrészre jogosultakkal szemben, a vagyonrendelő fenntarthatja magának a jogot a kezelt vagyonnal történő befektetésekről való döntésre, így továbbra is aktív szerepet tölthet be a vagyon kezelésével kapcsolatban. Lehetőség van protector kijelölésére, aki a vagyonkezelő tevékenységét ellenőrzi. Amennyiben a vagyonrendelésre ellenérték fejében kerül sor, úgy kikényszeríthető a vagyonrendelővel szemben a vagyon átruházása a vagyonkezelőre.¹²⁶³ A 2004. december 15-én vagy azután létesített trustok időtartama legfeljebb 100 év lehet. A szingapúri szabályozás nem különbözteti meg a hazai és a nemzetközi trustokat, azonban a modern szabályozás folytán kifejezetten kedvelt az itteni trust alapítása és alkalmazása.

Dubajban a DIFC égisze alatt született 2005. évi szabályozás a trust széles körű alkalmazását teszi lehetővé. A vagyonrendelő döntése alapján akár más állam jogszabályai szerint is el lehet bírálni a létesítő okirat rendelkezéseit, ha ez nem vezet annak érvénytelenségéhez.¹²⁶⁴ Külföldi ítélet végrehajtása kizárható, kötelesrészi igényt nem ismernek el.¹²⁶⁵ A trust írásban létesíthető¹²⁶⁶, akár kedvezményezett megjelölésével, akár

¹²⁵⁷ A törvény tíz ilyen jogosítványt is felsorol, Trustee Act 1998, Sec. 3(2).

¹²⁵⁸ Peter D. MAYNARD: *Bahamas*. In: Kaplan (ed.): i. m. 77.

¹²⁵⁹ The Banks & Trust Companies Regulation (Amendment) Act 2006 és The Banks & Trust Companies (Private Trust Companies) Regulations 2007. A vagyonkezelő társaságot már 5000 US-dollár tőkével, akár a Companies Act 1992 vagy az International Companies Act 2000 alapján lehet megalapítani és a létesítő okiratában rögzíteni szükséges, hogy tevékenységét vagyonkezelőként csak olyan trust(ok) érdekében fejti ki, amely(ek) meghatározott személy irányítása alatt áll(nak). Több meghatározott személy esetében ezeknek vérrokonoknak vagy más családi kapcsolatban állóknak kell lenniük. Az ilyen vagyonkezelő magáncégek esetében nincs szükség központi banki engedélyre.

¹²⁶⁰ A Perpetuities Act 1995 2004-ben történt módosításával, majd a Rule Against Perpetuities (Abolition) Act 2011 útján. A Trustee (Amendment) Act 2011 a 2011. december 30-a előtt létesített trustok esetében a 80 éves időtartamot 150 évre emelte.

¹²⁶¹ Purpose Trust Act 2004 és a Purpose Trust (Amendment) Act 2011.

¹²⁶² Foundations Act 2004. Az alapítványt alapító okirattal és legalább tízezer dollár induló vagyonnal lehet létesíteni bármely célra, ami nem ütközik jogszabályba vagy jóerkölcshöz. Az alapítvány nyilvántartásba vétellel jön létre és jogi személynek minősül.

¹²⁶³ How: i. m. 442.

¹²⁶⁴ DIFC Trust Law 2005, Sec. 13(1).

¹²⁶⁵ DIFC Trust Law 2005, Art. 15–17.

¹²⁶⁶ DIFC Trust Law 2005, Sec. 23(2).

magán- vagy jótékonyági célra rendelten.¹²⁶⁷ A trust időtartama nem került korlátozásra. A bíróságnak joga van a létesítő okirat módosítására, ha ez szükségesnek minősül.¹²⁶⁸ Kifejezett szabályozást tartalmaz a vagyonvédelmi és a diszkrecionális trustra.¹²⁶⁹ Szabályozza az enforcer és a protector intézményét is, ez utóbbinak kifejezetten széles körű jogosítványokat biztosítva.¹²⁷⁰

Katarban a pénzügyi központ 2007-ben hatályba lépett 68 szakaszból álló szabályzata rugalmasan biztosítja a trust szabályainak alkalmazását, pl. lehetővé teszi, hogy külföldi állam joga legyen irányadó Katarban létesített trustra, ha az alapján nem minősül érvénytelennek.¹²⁷¹ A szabályzat alapján a kötelesrészi igény nem érvényesíthető a kezelt vagyona¹²⁷², külföldi ítélet csak kivételesen érvényesíthető a trusttal kapcsolatban¹²⁷³, a bíróságnak lehetősége van a vagyonkezelő tevékenységének ellenőrzésére, a trust létesítő okiratának módosítására.¹²⁷⁴ A trust írásban alapítható, akár élők között, akár halál esetére szólóan, és időtartamát nem korlátozzák.¹²⁷⁵ Lehetőség van kedvezményezett megjelölésére, de akár jótékonyági, akár magáncélra rendelt trust is létesíthető. A trust lehet visszavonható és visszavonhatatlan, vagyonvédelmi és diszkrecionális is.¹²⁷⁶ A létesítő okiratban kijelölhető enforcer és protector is.¹²⁷⁷

Bruneiben a 2010-ben hatályba lépett szabályozás alapján nemzetközi trust esetén legalább egy vagyonkezelőnek a RATLO alapján engedéllyel rendelkezőnek kell lennie. A vagyonrendelő jogosult magának jogokat fenntartani a trust működtetésével és irányításával kapcsolatban. A trustot létesítő okiratot nem kell nyilvántartásba venni. A trust létesítő okiratára külföldi jog alkalmazása is előírható.¹²⁷⁸ Lehetőség van jótékonyági és magáncélú trustot is létesíteni, ami határozatlan időre is szólhat.¹²⁷⁹ Megjegyzendő, hogy az ITO alapján részvények kezelése magáncélra rendelt trustnak minősül. A célra rendelt trust esetében lehetőség van enforcer kijelölésére, ennek hiányában a bíróságtól kérhető a cél megvalósításának kikényszerítése. Érdekessége a rendeletnek, hogy „különleges trust”-nak minősíti azt, ahol a kedvezményezett jogállása önmagában nem biztosít jogot a trust rendelkezéseinek kikényszerítésére, hanem erre a célra egy enforcert kell kijelölni, aki egyébként akár a vagyonrendelő vagy a kedvezményezett is lehet.¹²⁸⁰ Az ITO alapján a vagyonkezelő köteles nyilvánosságra hozni a trust létét és a kedvezményezettek megillető érdekeltségeket. Az ITO részletes és széles jogkört biztosít a vagyonrendelő számára a trust módosítására.¹²⁸¹ Kifejezetten lehetőség van vagyonvédelmi trustot létesíteni.¹²⁸² A bíróságnak joga van a trust létesítő okiratát módosítani.¹²⁸³ Hitelezői fedezetelvonás esetében akkor lehet a kezelt vagyona igényt támasztani, ha a vagyonrendelés csalárd módon és értéken alul történt. Ilyen esetben a vagyonrendeléstől számított hat éven belül indítható a

¹²⁶⁷ DIFC Trust Law 2005, Subsec. 23(1)(c), és Art. 25, 28, 29.

¹²⁶⁸ DIFC Trust Law 2005, Art. 26, 30.

¹²⁶⁹ DIFC Trust Law 2005, Art. 37–38.

¹²⁷⁰ Dubai Trust Law 2005, Art. 29., 68.

¹²⁷¹ QFC Trust Regulations, Sec. 10(1).

¹²⁷² QFC Trust Regulations, Art. 13.

¹²⁷³ QFC Trust Regulations, Art. 14.

¹²⁷⁴ QFC Trust Regulations, Art. 16–19., Sec. 27(6).

¹²⁷⁵ QFC Trust Regulations, Art. 20–23.

¹²⁷⁶ QFC Trust Regulations, Art. 34–35.

¹²⁷⁷ QFC Trust Regulations, Art. 26. és Art. 65.

¹²⁷⁸ International Trust Order 2000, Art. 103.

¹²⁷⁹ International Trust Order 2000, Art. 68–74.

¹²⁸⁰ „Special trust”, International Trust Order 2000, Art. 79.

¹²⁸¹ International Trust Order 2000, Subsec. 4(2)(a)–(j).

¹²⁸² International Trust Order 2000, Part V, Maintenance, Advancement and Protective and Spendthrift Trusts, Art. 38–40.

¹²⁸³ International Trust Order 2000, Art. 59.

vagyonrendelés érvénytelenségének megállapítása iránt.¹²⁸⁴ Ugyanakkor a külföldi kötelezési igényeket nem ismeri el a rendelet.¹²⁸⁵

Hongkongban a még 1934-ből származó rendelet átfogó reformjára a 2013. évi rendelettel került sor. Az English Trustee Act 1925 szabályaira épülő rendelethez képest a vagyonkezelő gondosságával, felelősség alóli mentesülésének eseteivel, befektetési tevékenységével, ingó vagyontárgyak átruházásával és a trust maximális határidejének eltörlésével, a vagyonkezelő tisztségéből történő elmozdításával kapcsolatban eredményezett új szabályozást a rendelet.¹²⁸⁶ A rendelet módosítása alapján a vagyonrendelő jogosult magának hatáskört fenntartani a trust befektetési, illetve kezelése tekintetében. Jelentős újítása a módosításnak, hogy abban az esetben, ha a trust létesítő okiratában nem jelöltek meg személyt a vagyonkezelő leváltására és új vagyonkezelő kinevezésére, úgy a kedvezményezettek saját hatáskörükben együttesen jogosultak erre bírósági eljárás nélkül.

A Bahreini Királyságban a 2016-ban megalkotott rendelet alapján a trust létesítésére írásos okirattal van lehetőség, amit hatósági záradékkal kell ellátni, legfeljebb százéves időtartamra. A létesítő okiratban meg kell jelölni a vagyonrendelő, a vagyonkezelő és a kedvezményezett személyét, valamint a trust célját. Szintén itt kell szabályozni a vagyonkezelő jogkörét, valamint a trust időtartamát. Ezek hiánya a trust érvénytelenségét vonja maga után. A létesítő okiratban egyéb részletszabályokat is meg lehet határozni, így pl. a trustvagyon kezelését, a kedvezményezettek jogait, a trust elnevezését, protector kijelölését, a trust megszűnésének jogkövetkezményeit. A trustot létesítő személyek szabadon rendelkezhetnek a trustra irányadó jogról, és az alapján kell megítélni annak érvényességét, joghatásait, a trust működtetését, így pl. a vagyonkezelő jogait, kötelezettségeit és felelősségét. A jogszabály azt is lehetővé teszi, hogy a jogviszony egyes kérdései tekintetében más és más külföldi jogok legyenek irányadók (*dépeçage*), amennyiben pedig e vonatkozásban eltérések merülnek fel, úgy a trusthoz leginkább közelálló jogot kell figyelembe venni az értelmezés során.

Megjegyzendő, hogy nemzetközi trust alapítására van lehetőség az előzőekben bemutatott országokon kívül Szamoán és Amerikai Szamoán is 1987-től, a Seychelles-szigeteken és Niuében 1994-től, a Saint Vincent és Grenadin-szigeteken, valamint Grenadán 1996-tól, Dominikán 1997-től, Saint Lucián 2002-től, valamint Montserrat-on és Vanuatu-ban.

3. Az Amerikai Egyesült Államok

„Az aláígergetési verseny”¹²⁸⁷

1991-ben Floridában Elizabeth Holland Harrisont saját lakásában támadta meg és okozott neki súlyos testi sérüléseket John Allen Turner bútorszállító (aki egyébiránt kábítószeres szenvedélybeteg volt), a Tallahassee Furniture Company Inc alkalmazottja. A

¹²⁸⁴ International Trust Order 2000, Art. 101.

¹²⁸⁵ International Trust Order 2000, Art. 108.

¹²⁸⁶ William AHERN: *Reform of Trust Law. Hong Kong's New Trust Law*. 11 Trust Quarterly Review (2013). 38. skk.

¹²⁸⁷ „Race to the bottom”, mint az találóan nevezte el Stewart E. Sterk a 2000-ben megjelent részletes jogi és joggazdasági elemzésében és azóta is így hivatkozzák a szakirodalomban. Eredetileg az Amerikai Egyesült Államok tagállamaiban a gazdasági társaságok alapítása és működtetése kapcsán jelentkezett ilyen verseny az 1970-es években, amit William L. Cary illetett „race for the bottom” elnevezéssel. STERK: *Asset (i. m.)* 1038. A „race to the bottom” a közgazdaságban azt a gazdaságpolitikát jelenti, amikor az egyes országok a minél alacsonyabb adóterheléssel és a minél rugalmasabb szabályozási környezettel versenyeznek a külföldi működőtőke-befektetésekért, illetve a multinacionális vállalatok megtartásáért.

helyi bíróság (*District Court of Florida*) 1 900 000 dollár kártérítés és 600 000 dollár büntető kártérítés (*punitive damages*) megfizetésére kötelezte a bútorszállító vállalatot az alkalmazottja által harmadik személynek okozott kár miatt. A vállalat büntető kártérítésre is köteles volt, mert nem tanúsított megfelelő gondosságot az alkalmazott felvétele során. Az eset jelentős visszhangot kapott az Amerikai Egyesült Államokban, és azóta is számos alkalommal hozzák fel példaként a vagyonvédelmi trust alkalmazásának indokoltsága körében.¹²⁸⁸

Az Amerika Egyesült Államok tagállamainak túlnyomó része a self-settled spendthrift trust esetében nem biztosít védelmet a vagyonrendelő hitelezőinek. A Restatement (Second) of Trusts (1959) alapján, ha valaki a saját javára létesít trustot azzal a kikötéssel, hogy elidegenítési tilalmat ír elő a trustbeli kedvezményezett jogára, úgy erre a hitelezői ettől függetlenül igényt tarthatnak.¹²⁸⁹ Ez akkor is érvényesül, ha a vagyonrendelő csak egy a kedvezményezettek között, vagy a trust diszkrécionális.¹²⁹⁰ Ez a szabály került a UTC-be¹²⁹¹, és a Restatement (Third) of Trusts (2003)-ba is. A közendőbe ütközne még a hitelezők megkárosítása nélkül is, ha valaki saját maga részére hozhatna létre trustot és ez független attól, hogy visszavonható vagy visszavonhatatlan, továbbá a jövőbeni ismeretlen hitelezők esetében is irányadó ez a szabály. Az egyoldalú nyilatkozattal létesített diszkrécionális és tékozlás elleni trust ugyanakkor kifejezetten alkalmas vagyonvédelmi célok elérésére, amit ki is használtak egyes amerikai államok jogalkotói.¹²⁹²

Ennek az eredménye, hogy 2017-ben 17 államnak van saját vagyonvédelmi célú szabályozása, Alaszkában 1997. április 2-ától,¹²⁹³ majd Delaware következett,¹²⁹⁴ és sorrendben a többi állam, így Nevada¹²⁹⁵, Missouri¹²⁹⁶, Rhode Island¹²⁹⁷, Utah¹²⁹⁸, Oklahoma¹²⁹⁹, Dél-Dakota¹³⁰⁰, Tennessee¹³⁰¹, Wyoming¹³⁰², New Hampshire¹³⁰³, Hawaii¹³⁰⁴, Virginia¹³⁰⁵, Ohio¹³⁰⁶, Mississippi¹³⁰⁷, Nyugat-Virginia¹³⁰⁸ és Michigan.¹³⁰⁹ Itt említendő még Colorado is, amelynek szabályozását időként szintén ebben a körben említik meg.¹³¹⁰

¹²⁸⁸ Harrison v Tallahassee Furniture Company, Inc, 583 So. 2d 744 Fla. Dist. Ct. App. (1991). Amennyiben büntető kártérítés megítélésére kerül sor, úgy a biztosítótársaságok sem térítik meg az okozott kárt. Lásd ehhez Howard D. ROSEN: *Asset Protection and Retention of Control: Is Peaceful Co-Existence Possible?* 10 University of Miami Business Law Review (1992) 36.

¹²⁸⁹ „Where a person creates for his own benefit a trust with a provision restraining the voluntary or involuntary transfer of his interest, his transferee or creditors can reach his interest”. Restatement (Second) of Trusts (1959) § 156(1).

¹²⁹⁰ „Where a person creates for his own benefit [...] a discretionary trust, his transferee or creditors can reach the maximum amount which the trustee under the terms of the trust could pay to him or apply for his benefit”. Restatement (Second) of Trusts (1959), § 156(2).

¹²⁹¹ UTC, § 505(a)(2).

¹²⁹² Lásd ehhez Matthew RUSSO: *Asset Protection: An Analysis of Domestic and Offshore Trust Accounts*. 23 Michigan State International Law Review (2014) 279. skk.

¹²⁹³ Alaska Stat § 34.40.110.

¹²⁹⁴ 12 Del C §§ 3536(1), 3570-6.

¹²⁹⁵ Nev Rev Stat § 166.010-166.170.

¹²⁹⁶ Mo Rev Stat § 465.5-505.

¹²⁹⁷ RI Gen Laws § 18-9.2-1-18-9.2.7.

¹²⁹⁸ Utah Code Ann § 25-6-14.

¹²⁹⁹ Okla Stat §§ 31-10 to 31-18.

¹³⁰⁰ SD Codified Laws § 55-1-36, 55-16-1-55-16-17.

¹³⁰¹ Tenn Code Ann § 25-6-14.

¹³⁰² Wyo Stat Ann §§ 4-10-103, 4-10-506(b), 4-10-510-4-10523.

¹³⁰³ NH Rev Stat Ann §§ 564-B:5-505©, 564-D:1-564-D:18.

¹³⁰⁴ Haw Rev Stat §§ 554G-1-554G-12.

¹³⁰⁵ Va Code §§ 64.2-745.1-64.2-745.2.

¹³⁰⁶ Ohio Rev Code ch 546.

¹³⁰⁷ Miss Code Ann §§ 91-9-701-91-9-723.

Az *asset protection* jelző sokszor nem szerepel a jogszabályokban, helyette a *qualified spendthrift trust*, *qualified dispositions in trust* terminológia kerül alkalmazásra. A *spendthrift* jelző a kedvezményezett érdekeinek védelme érdekében kerül kialakításra, a *self-settled* pedig arra, ha a vagyонrendelő egyúttal kedvezményezett is, továbbá a *domestic* jelző pedig arra utal, hogy helyi trustról van szó, nem nemzetköziről. Az alábbiakban az egyes tagállami vagyónvédelmi törvények kialakulását és főbb jellemzőit tekintjük át.

3.1. Alaszka

Al Vezey republikánus képviselő volt az első számú támogatója az alaszakai törvényhozásban a vagyónvédelmi trust bevezetésének.¹³¹¹ Elképzelése szerint ennek a jogi konstrukciónak a megalkotásával Alaszka nemcsak az Amerika Egyesült Államok, hanem az egész világ vezető pénzügyi központjává válhat. A törvény elfogadását elősegítette az is, hogy Alaszkában csak nagyon csekély common law szerinti szabály és bírói esetjog alakult ki a trust vonatkozásában, így sokkal nagyobb mozgástér volt a jogszabály megalkotása során, mint más államokban.¹³¹² Az elsődleges jogpolitika cél a tőkebevonás és ezáltal az alaszakai gazdaság fellendítése volt.

Az 1997. évi alaszakai trusttörvény úttörő jelentőségű volt az Amerikai Egyesült Államokban.¹³¹³ A Restatement (Third) of Trusts (2003) szabályaitól eltérően a kezelt vagyon hitelezőkkel szembeni védelmére szinte teljeskörűen lehetőséget biztosít.¹³¹⁴ Az egyoldalú jognyilatkozattal létrehozott diszkrecionális tékozlás elleni trust (*self-settled discretionary spendthrift trust*) esetében a szabályozás alapján a kezelt vagyont vagy annak részét Alaszkában kell elhelyezni. A törvény nem ad pontos előírást arra, hogy a vagyon milyen mértékű részét. A kezelt vagyont képesített vagyonkezelőnek kell kezelnie. Ilyen személynek számít az alaszakai lakos, az alaszakai vagyonkezelő társaság, aki/amely tevékenységét elsősorban helyben végzi, alaszakai vagy nemzeti bank, aki a tevékenységét elsősorban Alaszkában fejti ki. A vagyonrendelőnek azonban nem kell alaszakai lakosnak lennie.¹³¹⁵

¹³⁰⁸ WV Code, Title 91, Chapter 9, Article 15 § 44D-5-503a, 44D-5-503b, and §44D-5-503c, hatályos 2016. június 8-ától.

¹³⁰⁹ Michigan Compiled Laws. 2014. Chapter 700: Estates and Protected Individuals Code Act 386 of 1998. Article VII: Michigan Trust Code.

¹³¹⁰ Colo Rev Stat §38-10-111.

¹³¹¹ Az elbeszélések szerint a törvény ötlete egy ismert New York-i ügyvéd és az ő bátyja (aki egy alaszakai trust cég vezetője), valamint egy alaszakai ügyvéd alaszakai halásztúráján született meg. SITKOFF – SCHANZENBACH: i. m. 14.-2466.

¹³¹² Timothy LEE: *Alaska on the Asset Protection Trust Map: Not Far Enough for a Regulatory Advantage, but Too Far for Convenience?* 29 Alaska Law Review (2012). 157. skk. Amy Lynn WAGENFELD: *Law for Sale: Alaska and Delaware Compete for the Asset Protection Trust Market and the Wealth that Follows*. 32 Vanderbilt Journal of Transnational Law (1999). 831. skk. STERK: *Asset (i. m.)* 1051. skk.

¹³¹³ Alaska Stat. § 13.36.035. A törvényt 1998-ban, 2000-ben, 2001-ben, 2003-ban, 2004-ben, 2006-ban, 2008-ban, 2010-ben, 2013-ban és 2014-ben is módosították.

¹³¹⁴ A törvény részletes elemzését lásd Jeremy M. VEIT: *Self-settled Spendthrift Trusts and the Alaska Trust Act: Has Alaska Moved Offshore?* 16 Alaska Law Review (1999). 277. skk. Douglas J. BLATTMACHR – Jonathan G. BLATTMACHR: *A New Direction in Estate Planning: North to Alaska*. Trusts & Estates, 1997. September. 48. skk. Jonathan G. BLATTMACHR – Bethan B. CHAPMAN: *New Alaska Law Will Enhance Nationwide Estate Planning*. 40 Estate Planning Journal (2013) 20 skk.

¹³¹⁵ „(a) A person who in writing transfers property in trust may provide that the interest of a beneficiary of the trust may not be either voluntarily or involuntarily transferred before payment or delivery of the interest to the beneficiary by the trustee. In this subsection

(1) »property« includes real property, personal property, and interests in real or personal property;

(2) »transfer« means any form of transfer, including deed, conveyance, or assignment.

(b) If a trust contains a transfer restriction allowed under (a) of this section, the transfer restriction prevents a creditor existing when the trust is created, a person who subsequently becomes a creditor, or another person from satisfying a claim out of the beneficiary's interest in the trust, unless the

A törvény egyik kulcseleme, hogy abban az esetben sem teszi lehetővé a kedvezményezett hitelezői számára a kezelt vagyomból való kielégítést, ha a kedvezményezett az egyedüli vagyongazdálkodó, a tékozlás elleni klauzula ilyenkor is érvényes. Másrészt a vagyongazdálkodó hitelezői nem támaszthatnak igényt a kezelt vagyomra, beleértve a gyermektartási, valamint a házastársi vagy a házasság megszűnése utáni tartási kötelezettségeket is.¹³¹⁶ A törvényt 2003-ban módosították a UFTA szabályainak megfelelően a csalárd hitelezői igények elvonása esetére. A vagyongazdálkodóval szemben a vagyongazdálkodás előtt keletkezett hitelezői igények vonatkozásában négyéves jogvesztő határidőt állapítottak meg, illetve a vagyongazdálkodást követő egy éven belül felismerhető hitelezői igények terjeszthetők elő.¹³¹⁷ Tekintettel arra, hogy a bírósági gyakorlat szerint a kedvezményezett válása esetében a vagyongazdálkodási trustban lévő vagyom házastársi közös vagyomnak számított, ezért 2006-ban ismét módosították a törvényt és egyértelműen kizárták a közös vagyom köréből a kedvezményezett javára kezelt vagyont.¹³¹⁸

A vagyongazdálkodás a vagyongazdálkodó hitelezőivel szemben akkor állhat fenn, ha a vagyongazdálkodásba adás nem csalárd jogügylet és a vagyongazdálkodás visszavonhatatlan továbbá a vagyongazdálkodó részére a kezelt vagyomból történő juttatás diszkrecionális alapon és nem kötelező jelleggel érvényesül. Amennyiben a vagyongazdálkodás érvénytelensége megállapítást nyer, úgy az nem eredményezi a trust létesítő okiratának teljes megdőlését, pusztán a hitelező igényt és az eljárás költségeit kell a kezelt vagyomból kielégíteni.

(1) transfer was intended in whole or in part to hinder, delay, or defraud creditors or other persons under AS 34.40.010;

(2) trust provides that the settlor may revoke or terminate all or part of the trust without the consent of a person who has a substantial beneficial interest in the trust and the interest would be adversely affected by the exercise of the power held by the settlor to revoke or terminate all or part of the trust; in this paragraph, »revoke or terminate« does not include a power to veto a distribution from the trust, a testamentary special power of appointment or similar power, or the right to receive a distribution of income, corpus, or both in the discretion of a person, including a trustee, other than the settlor;

(3) trust requires that all part of the trust's income or principal, or both, must be distributed to the settlor;

(4) at the time of the transfer, the settlor is in default by 30 or more days of making a payment due under a child support judgment or order.

c) The satisfaction of a claim under (b)(1)-(4) of this section is limited to that part of the trust to which (b)(1)-(4) of this section applies.

d) A cause of action or claim for relief with respect to a fraudulent transfer under (b)(1) of this section, or under other law, is extinguished unless the action is brought as to a person who

(1) is a creditor when the trust is created, within the later of

A) four years after the transfer is made; or

B) one year after the transfer is or reasonably could have been discovered by the person; or

(2) becomes a creditor subsequent to the transfer into trust, within four years after the transfer is made.

(e) If a transfer contains a transfer restriction allowed under (a) of this section, the transfer restriction prevents a creditor existing when the trust is created, a person who subsequently becomes a creditor, or another person from asserting any cause of action or claim for relief against a trustee of the trust or against others involved in the preparation or funding of the trust in conspiracy to commit fraudulent conveyance, aiding and abetting a fraudulent conveyance, or participation in the trust transaction. The creditor and other person prevented from asserting a cause of action or claim for relief are limited to recourse against the trust assets and the settlor to the extent allowed under AS 34.40.010.

(f) In this section, »settlor« means a person who transfers real property, personal property, or an interest in real or personal property, in trust.”

Alaska Trust Act, § 34.40.110.

¹³¹⁶ Pusztán a személyes vagy házassági, illetve üzleti kapcsolatra alapítva nem lehet a vagyongazdálkodóval szemben igényt támasztani; „[...] on the grounds that the trust or transfer avoids or defeats a right, claim or interest conferred by law on a person by reason of a personal or business relationship with the settlor or by way of a marital or similar right”. Alaska Stat. § 13.36.310(a).

¹³¹⁷ A részletes szabályozást ld. Alaska Stat. § 34.40.110.

¹³¹⁸ LEE: *Alaska (i. m.)* 164. skk.

Az alaszakai törvény lehetővé teszi protector és vagyonkezelői tanácsadó (*trustee advisor*) kinevezését, akik nem tartoznak fiduciárius felelősséggel.¹³¹⁹ Említésre érdemes, hogy az alaszakai törvényhozás eltörölte az örökkévalóság elleni szabályt és ezer évben maximalta a trust időtartamát.

A vagyonvédelmi trust az eddigi alaszakai joggyakorlat szerint valóban védelmet nyújt arra az esetre, ha a trust létesítése nem hitelezői igény fedezetének elvonására irányul. Amennyiben megállapítható a hitelező megkárosítására irányuló szándék, úgy a bírósági gyakorlat érvénytelennek minősíti a trust létesítését.¹³²⁰

3.2. Delaware

Az alaszakai jogalkotást azonnal követte Delaware¹³²¹, ami egyúttal azt is eredményezte, hogy Delaware megőrizte vezető pozícióját az Amerikai Egyesült Államok trustközpontjai körében.¹³²² A jogi szabályozás hasonlósága mellett jelentősnek számított, hogy a delaware-i szabályozás megengedte a „fércelést” (*tacking*).¹³²³ Ebből eredően más tagállamokban már korábban létesített trustokat jogfolytonosan át lehet helyezni Delaware-be és így annak joghatósága alá kerülnek. Ennek előnye abban rejlik, hogy a vagyonrendelő hitelezőinek a kezelt vagyonnal szembeni igényérvényesítésére biztosított határidő nem kezdődik az elejétől. Szintén kedvezőbb szabályozást jelent a befektetési tanácsadó (*investment advisor*) tisztségének létesítése. A vagyonrendelő maga is kijelölhető erre a tisztségre, ami lehetővé teszi számára, hogy utasítási, egyetértési vagy vétőjogot gyakoroljon a vagyonkezelő befektetési tevékenysége tekintetében.¹³²⁴

A vagyonvédelmi trust létesítéséhez a törvény szabályai alapján négy feltétel teljesítése szükséges. A trustnak visszavonhatatlannak kell lennie, tartalmaznia kell a tékozlás elleni rendelkezést, az érvényességét, létesítését és működését a delaware-i jog alá kell helyezni és legalább egy vagyonkezelőnek delaware-inak kell lennie. Ez utóbbi lehet magánszemély vagy gazdasági társaság is, aki/amely rendelkezik a Delaware Bank Commissioner vagy meghatározott szövetségi ügynökség engedélyével. A vagyonrendelő lehet más tagállambeli vagy külföldi is, csakúgy, mint a további vagyonkezelők, a befektetési tanácsadó vagy a protector. A vagyonrendelő fenntarthatja magának jogot arra, hogy a kezelt

¹³¹⁹ Alaska Stat. § 13.36.370. és § 13.36.375.

¹³²⁰ *Battley v. Mortensen* (In re Mortensen), 2011 Bankr. LEXIS 5004. Lásd ehhez *Waldron v. Huber* (In re Huber), 493 B.R. 798.

¹³²¹ *Qualified Dispositions in Trust Act*, Del Code Ann. tit.12, § 3576 (2011). A törvényt 1998-tól kezdődően szinte minden évben módosították, kivéve 2004-et. Lásd továbbá Darsi Newman SIRKIN: *Domestic Asset Protection Trusts: What is the Big Deal?* 8 *The Tennessee Journal of Business Law* (2006) 138. sk. John E. SULLIVAN III: *Gutting the Rule against Self-settled Trusts: How the New Delaware Trust Law Competes with Offshore Trusts*. 23 *Delaware Journal of Corporate Law* (1998). 423. skk. Larry E. RIBSTEIN: *Reverse Limited Liability and the Design of Business Associations*, 30 *Delaware Journal of Corporate Law* (2005) 199. skk. Anne Marie LEVIN – Thomas R. PULSIFER: *The Delaware Personal Trust Advantage is Useful in Many Scenarios*. 36 *Estate Planning* (2009). 14. skk. STERK: *Asset (i. m.)* 1053. skk. Stanley A. BARG – James J. HOLNAN: *Delaware*. In Kaplan (ed.): i. m. 144 skk.

¹³²² Delaware-ben 1997-ben 640 milliárd US-dollárnyi mértékű vagyon volt vagyonkezelésben, az ehhez szükséges infratraktúrális és szakértői feltételek már korábban kiépítésre kerültek, amivel Alaszka nem tudott versenyezni. Emellett Delaware földrajzi közelsége New Yorkhoz és Charlotte-hoz, vagyis a legfőbb bankközpontokhoz szintén előnyt jelentett. Ezen túlmenően Delaware-t sokkal könnyebben meg tudják közelíteni a trustot létrehozni kívánó üzletemberek, mint Alaszkát. LEE: *Alaska (i. m.)* 169.

¹³²³ A *tacking* hivatalosan azt jelenti, hogy különböző személyek egymást követő birtoklása egy folyamatos időtartamnak felel meg (jogfolytonosság). A delaware-i szabályozás négy feltételt támaszt a jogfolytonosság megállapításához: a trustnak visszavonhatatlannak kell lennie, a vagyonkezelőnek diszkrecionális jogköre legyen a vagyon kiadására, a vagyonkezelőnek hivatásosnak kell lennie és a trust létesítő okirata tegye lehetővé azt, hogy Delaware állam joghatósága alá helyezték. LEE: *Alaska (i. m.)* 169.

¹³²⁴ Del. Code Ann. tit. 12, § 3570(11) (2011). LEE: *Alaska (i. m.)* 169.

vagyonból történő befektetésekre utasítást adjon, vagy hozzájárulása legyen szükséges ahhoz, megvétózhassa a kezelt vagyonból történő juttatásokat, illetve a vagyonkezelőket és tanácsadókat leválthassa. Ezen túlmenően a vagyonrendelőnek lehetősége van a kezelt vagyonból részesednie.

A delaware-i szabályozásban a vagyonvédelmi jelleg megfigyelhető abban is, hogy a törvény csak a Delaware Court of Chancery előtt indított eljárásban teszi lehetővé a trust érvénytelenné nyilvánítását a tagállami szabályok alapján.¹³²⁵ A vagyonrendelőt hitelezői közvetlenül nem perelhetik, a vagyonkezelőt kell perbe vonniuk a trust érvénytelenségének megállapítása érdekében.¹³²⁶ Amennyiben esetleg az alkotmány „Full Faith and Credit” szakasza alapján más tagállami döntést kellene végrehajtani Delaware-ben, akkor a vagyonrendelő hitelezője köteles bizonyítani azt, hogy a vagyon elidegenítése csalárd volt, méghozzá egyértelmű és meggyőző bizonyítékkal (*clear and convincing evidence*). Ilyen esetben ezt a kérelmet is a helyi kancelláriai bíróság bírálja el.

A delaware-i törvény a vagyonrendelő hitelezőinek négy esetben ad lehetőséget a kezelt vagyonra igényt támasztani.¹³²⁷ Annak a hitelezőnek, akinek a követelése a trust létesítése előtt keletkezett, a trust létrehozását követő négy éven belül van lehetősége a jogügylet megtámadására, illetve ha később keletkezett a követelése, akkor attól számítva egy éven belül, hogy a trustról tudomást szerzett vagy szerezhette volna. Amennyiben a hitelező követelése a trust létesítését követően keletkezett, úgy a trust alapítását követő négy éven belül támadhatja meg azt. Az a hitelező támaszthat igényt, aki megállapodás vagy bírósági határozat alapján házassági vagyonközösségből részesedésre, házastársi vagy gyermektartásra jogosult. Azonban erre csak az a házastárs jogosult, aki a trust létesítése előtt már házasságot kötött a vagyonrendelővel. A túlélő házastárs szintén nem támadhatja meg a trustot. Az, aki a vagyonrendelőtől a trust létesítése előtt halál, személyi sérülés vagy vagyoni kártérítés jogcímén jogosult kártérítésre, szintén igényt támaszthat a kezelt vagyonra.

Az Amerikai Egyesült Államok tagállamai közül Delaware alapvetően a legbiztonságosabb vagyonvédelmi trustrezsimnek számít. Ennek oka az, hogy a delaware-i vezetők jogpolitikai törekvése első számú pénzügyi és trustszolgáltató központnak lenni. Ennek érdekében szükség szerint minden évben nyáron modernizálják a szabályozást az aktuális trendeknek megfelelően. A tagállami kancelláriai bíróság több mint kétszáz éves, politikailag semleges szervezet, kifejezetten jelentős ítélezési gyakorlattal trustügyekben. A pénzügyi szféra jelentős befektetéseket hajtott végre annak érdekében, hogy a helyi trustgyakorlat, beleértve a vagyonvédelmet is, a bíróság által elismert legyen. És végül, de nem utolsósorban, a nem delaware-i vagyonrendelő és kedvezményezett számára a trust adómentes.

3.3. Nevada

1999-ben Nevada állam is csatlakozott a vagyonvédelmi trust szabályainak bevezetői közé.¹³²⁸ Egyértelművé tették, hogy vagyonvédelmi trustra vonatkozik a törvény azzal, hogy a

¹³²⁵ Delaware-i Uniform Fraudulent Transfer Act, Art. 1304–1305.

¹³²⁶ Megjegyzendő, hogy a delaware-i trusttörvény nagyon szigorú titoktartási szabályokat tartalmaz, amelyek alapján a vagyonrendelő csak kivételes esetekben köteles a trust létét felfedni.

¹³²⁷ Ennek magyarázata, hogy ne lehessen a közrendbe ütközőnek minősíteni a vagyonvédelmi trustot. SPIELMAN – KLEINMAN: *i. m.* 25.

¹³²⁸ Spendthrift Trust Act, Nev. Rev. Stat. Ann. § 166.010 et seq. (2010). A törvényt 2007-ben, 2009-ben, 2011-ben és 2015-ben módosították. A nevadai szabályozással kapcsolatban a szakirodalomból lásd David M. GRANT – Jeremy K. COOPER: *Nevada Laws Provide Top Trust Situs*. 18 Nevada Lawyer (2010) 20. skk. Jeffrey L. BURR – Mark Lee DODDS: *Nevada's New Asset Protection Act*. 8 Nevada Lawyer (2000) 19. skk. Jeffrey A. MORSE: *Probate and Trust: Nevada Self-settled Spendthrift Trusts or Offshore Trusts?* 16 Nevada Lawyer (2008) 16. skk. Elizabeth BRICKFIELD – Var LORDAHL – Matthew POLICASTRO: *The Myths and Realities of Nevada Self-*

vagyonrendelő hitelezőinek jogérvényesítési lehetőségeit – leszámítva a család vagyonrendelés esetét – teljes mértékben kizárták a kezelt vagyontól. Szintén kifejezetten előírták azt, hogy sem családjogi, sem más jogállás alapján nincs lehetősége a kedvezményezett hitelezőinek követelést támasztani a kezelt vagyontól.¹³²⁹ A vagyonrendelő vagyonrendelés előtti hitelezői tekintetében pedig a legrövidebb, kétéves jogvesztő határidőt határoztak meg.¹³³⁰

A nevadai szabályozás kiterjed minden olyan trustra – függetlenül attól, hogy Nevadában létesítették-e vagy sem –, amely megfelel két feltételnek. Egyrészt a kezelt vagyonnak vagy annak egy részének Nevadában kellett elhelyezkednie, másrészt vagy a vagyonrendelőnek kellett nevadai lakosnak lennie, vagy legalább egy vagyonkezelőnek, aki képesített (*qualified*) és jogosult a trust iratait kezelni, adóbevallást készíteni, vagyis a trust adminisztrációjának legalább részben Nevadában kell lennie. Képesített vagyonkezelőnek számít az a természetes személy, aki nevadai lakos vagy az a vagyonkezelő cég vagy az a bank, amely Nevadában irodával rendelkezik.¹³³¹ Lehetőség van protector, illetve tanácsadó (*consultant*) kijelölésére is, akinek jogkörébe tartozhat a vagyonkezelő kinevezése és elmozdítása. A törvény alapján lehetőség van decantingra is.

A hitelezők csak a vagyonrendelést követő éven belül támadhatják meg a trust érvényességét vagy attól számítva hat hónapon belül, amikor felismerték vagy felismerhették volna a vagyonrendelést. Ezek mellett Nevadában a trust időtartamát 365 évben maximálták.

3.4. Rhode Island

Rhode Islanden 1999-ben a delaware-i szabályozást vették át.¹³³² A trustnak visszavonhatatlannak kell lennie és a tékozlás elleni klauzulát kell tartalmazni a létesítő okiratának, emellett a vagyonrendelő nem tarthat fenn magának jogot a kezelt vagyontól vagy annak hasznaira. A vagyonrendelő a kezelt vagyontól való juttatások tekintetében gyakorolhat vétőjogot. Ezenkívül végrendeleti kijelölési jogot gyakorolhat, illetve diszkrecionális trust esetében juttatásban részesülhet, amennyiben a vagyonkezelő nem hozzátartozó vagy bármely formában az irányítása alatt álló személy. Emellett a Rhode Island-i törvényeknek kell irányadónak lenniük a trust érvényességének, létrehozásának és működtetésének vonatkozásában.

A törvényben kizárták annak lehetőségét, hogy más állam bírósága által meghozott döntést végre lehessen hajtani a Rhode Islanden létesített trust vagyontól.¹³³³ Legalább egy vagyonkezelőnek Rhode Island-i lakosnak vagy engedéllyel rendelkező személynek kell lennie. A hitelezői igények érvényesítésével kapcsolatos határidők, illetve a privilegizált hitelezői követelések köre a delaware-i szabályozással azonos módon kerültek kialakításra.

settled Asset Protection Trusts. 23 Nevada Lawyer (2015) 10. skk. Catherine COLOMBO – Jeremy SPACKMAN: *Tips of the Trade: Asset Protection Planning*. 21 Nevada Lawyer (2013) 6. skk.

¹³²⁹ „Provision for the beneficiary will be for the support, education, maintenance and benefit of the beneficiary alone, and without reference to or limitation by the beneficiary’s needs, station in life, or mode of life, or the needs of any other person, whether dependant upon the beneficiary or not.” Nev. Rev. Stat. Ann. § 166.090(1) (2010).

¹³³⁰ Nev. Rev. Stat. Ann. § 166.170(1) (2010).

¹³³¹ Nev. Rev. Stat. § 166.015. (2010).

¹³³² Qualified Dispositions in Trust Act. 1999 R.I. Pub.Laws 402. A törvényt 2007-ben módosították.

¹³³³ SIRKNE: (*Domestic*) i. m. 139. sk.

3.5. Utah

Utahban 2003-ban vezettek be az előzőekhez hasonló szabályozást.¹³³⁴ A törvény alapján azonban hét esetben van lehetőség a trust érvényességének megtámadására. Ilyen esetek:

- ha már létező gyermektartási vagy házastársi tartási igénye esete áll fenn;
- állami adófizetési kötelezettség esetén;
- minden olyan követelés vonatkozásában, amikor a vagyonrendelő kötelezte magát annak megtérítésre;
- minden olyan esetben, ha a vagyonrendelő a hitelezők megkárosítása céljából létesítette a trustot;
- minden olyan követelés esetén, ami a vagyonrendelést megelőzően vagy azt követő három éven belül meghozott bírósági döntésen alapul;
- továbbá, ha a trust visszavonható; valamint
- ha a vagyonrendelő kifejezetten vállalta, hogy a trustvagyon a hitelezői igények kielégítésére szolgál.¹³³⁵

A törvényt 2013. március 28-án módosították, ami 2013. május 14-én lépett hatályba.¹³³⁶ A törvénymódosítás lehetővé teszi, hogy a vagyonrendelő kedvezményezett és társvagyonkezelő is legyen, ezzel a legrugalmasabb szabályozást megteremtve az Egyesült Államokban. A szabályozással a vagyonrendelő vagyonrendelés utáni hitelezői csak akkor támaszthatnak igényt a kezelt vagyont, ha annak kiadása esedékessé válik. Ugyanakkor a vagyonrendelő rendelkezhet úgy, hogy halála után gyermekei, majd unokái részesüljenek a vagyontól. Megkötés, hogy legalább egy vagyonkezelőnek utahi lakosnak vagy vagyonkezelő cégnek kell lennie. Egyebekben a vagyonrendelő, az ő családtagjai, barátai is lehetnek társvagyonkezelők.

Nem korlátozták a kezelt vagyon összetételét, és azt sem, hogy abból a vagyonrendelő milyen mértékben kaphat juttatást. A vagyonrendelőnek lehetősége van arra, hogy a kezelt vagyon részét képező ingatlant használhassa, erre a juttatásra a hitelezői nem támaszthatnak igényt.

Az új szabályozás legjelentősebb módosítása, hogy a vagyonkezelőnek nem kell professzionális cégnek lennie, ami költségkímélő hatású, másrészt a vagyonrendelő hitelezői tekintetében nincsenek részletes kivételek, vagyis a vagyonrendelést követően a hitelezők szinte semmilyen jogalapon nem támaszthatnak igényt a kezelt vagyont. Az egyetlen kivétel, hogy a gyermektartási igények vonatkozásában a kezelt vagyontól a vagyonrendelő részére történő kifizetést megelőzően 30 nappal értesítést kell küldeni az ilyen igényre potenciálisan jogosultak részére.¹³³⁷ A vagyonrendelés előtti hitelezőknek kétéves határidejük van követelést támasztani a kezelt vagyont, illetve a tudomásszerzéstől számítva egy év áll

¹³³⁴ 2003 Utah Laws 301.

¹³³⁵ SIRKNEN: (*Domestic*) i. m. 140. sk.

¹³³⁶ Utah Code Ann. § 25-6-14 módosítása. Lásd ehhez Robert S. TIPPETT – Derek E. BROWN: *Utah Law Developments: Utah's New Asset Protection Trust Law*. 26 Utah Bar Journal 16, July/August, 2013. 16. skk. Scott M. MCCULLOUGH: *Uncovering the Potential of an Irrevocable Trust*. 28 Utah Bar Journal 36, November/December, 2015. 36. skk. Earl D. TANNER, Jr.: *Rethinking Asset Protection Trusts*. 28 Utah Bar Journal 42 September/October, 2015. 41. skk. Ritchie W. TAYLOR: *Domestic Asset Protection Trusts: The „Estate Planning Tool of the Decade” or a Charlatan?*, 13 Brigham Young University Journal of Public Law (1998) 163. skk. Timothy O. BEPLER – Christopher M. REIMER: *Domestic Asset Protection Trusts: A Comparison of the Laws of Utah and Wyoming*. 23 Utah Bar Journal 12. March/April, 2010. 12. skk. James S. JUDD: *Domestic Asset Protection Planning*. Utah State Bar 2016 Summer Convention. Salt Lake City, 2016. 1. skk.

¹³³⁷ Utah Code Ann. § 25-6-14(5)(g).

rendelkezésükre. A hitelezőnek lehetősége van ezt az időtartamot lerövidíteni 120 napra azzal, hogy értesíti az ismert hitelezőit és egy olyan lapban közzétenni a trust létesítését, amely az egész államban megjelenik.¹³³⁸

3.6. Oklahoma

Oklahomában 2004. november 1-jén lépett hatályba a *Family Wealth Preservation Trust Act* módosítása.¹³³⁹ A szabályozás célja az volt, hogy tőkét vonjon be a tagállamba, ezért a vagyonkezelő csak oklahomai bank vagy vagyonkezelő cég lehet, a vagyonnak pedig Oklahomában kell lennie. A szabályozás alapján a kezelt vagyon egymillió US-dollárig, annak hozamaival együtt, mentes a hitelező követelésektől.

Az oklahomai megközelítés eltér a többi tagállamétól, mert visszavonható trust esetére biztosít vagyonvédelmet, nem szükséges a tékozlás elleni kikötés alkalmazása és a vagyonrendelő nem lehet kedvezményezett. A kedvezményezett csak a vagyonrendelő felesége, valamely ügy vagy jótékonyági cél lehet. Bár a vagyonrendelő maga nem lehet kedvezményezett, de jogosult a trust visszavonására, a törvény azonban nem teszi lehetővé azt, hogy a bíróság kötelezze a vagyonrendelőt a trust visszavonására.

3.7. Missouri

Missouriban 1989-ben került sor először jogalkotásra a self-settled spendthrift trust bevezetésére.¹³⁴⁰ A törvényi előírás értelmében a trustnak több kedvezményezettje kellett, hogy legyen és a vagyonrendelő nem volt jogosult meghatározott juttatásra a kezelt vagyon hozamából vagy tőkéjéből. A bírósági gyakorlat elfogadta az ilyen trustok érvényességét.¹³⁴¹ 2005. január 1-jén a szabályozást hatályon kívül helyezték és az új törvényt az UTC 505. szakaszára építve alakították ki.¹³⁴² A törvény alapján a visszavonhatatlan és módosíthatatlan trust, amely tékozlás elleni rendelkezést tartalmaz, védelmet biztosít a vagyonrendelő hitelezőivel szemben, kivéve, ha a vagyonrendelés fedezetelvonó, csalárd ügylet volt, illetve ha a trust visszavonhatatlanná vált és a vagyonrendelő:

- volt az egyedüli kedvezményezett,
- fenntartotta magának a jogot a trust okiratának módosítására,
- olyan jogot tartott fenn magának a trust létesítő okiratában, amely alapján a kezelt vagyonból meghatározott részre volt jogosult, akár annak hozamából, akár a tőkéből.¹³⁴³

A törvény alapján a vagyonrendelő nem lehet egyedüli kedvezményezett, a trustnak diszkrecionálisnak kell lennie. A szabályozás nem tartalmaz kifejezett rendelkezést arra vonatkozóan, hogy a vagyonrendelő lehet-e egyidejűleg vagyonkezelő is.

¹³³⁸ Utah Code Ann. § 25-6-14(9).

¹³³⁹ Okla. Stat. tit. 31, §§ 10–18. A törvényt 2015-ben módosították. Lásd ehhez Philip R. FEIST: *Oklahoma's Family Wealth Preservation Trust: Now More Than Ever*. 86 Oklahoma Bar Journal, Nov. 21, 2015. Frederick J. TANSILL: *The Revocable Asset Preservation Trust. New Planning Horizons for Oklahoma*. Oklahoma Bar Association, Oklahoma City, 2015.

¹³⁴⁰ Mo. Rev. Stat. § 456.5-505. A törvényt 2004-ben, 2006-ban, 2009-ben, 2011-ben, 2012-ben és 2014-ben módosították.

¹³⁴¹ In re Markmueller, 51 F.3d 775 (8th Cir. 1995) és In re Enfield, 133 B.R. 515, 519 (Bankr. W.D. Mo. 1991).

¹³⁴² Missouri Uniform Trust Code („MUTC”). A törvény részletes elemzését lásd Keith A. HERMAN: *Asset Protection Under the New Missouri Uniform Trust Code*, 62 Journal of the Missouri Bar (2006). 196. skk. Joseph E. HERSHEW: *Missouri Asset Protection Trusts: Debunking the Vulnerability Myth and a Call for Uniformity*. 79 University of Missouri-Kansas City Law Review (2010). 211. skk. James G. BLASE: *The Missouri Asset Protection Trust*. 61 Journal of the Missouri Bar (2005). 72. skk.

¹³⁴³ Mo. Rev. Stat. § 456-005.505.

A szabályozás kialakítása kifejezetten a vagyonrendelő hitelezőivel szembeni védelem érdekében történt, a tékozlás elleni klauzula és a vagyonkezelő diszkrecionális jogkörének beiktatásával. Ez azonban nem terjed ki a kedvezményezett gyermeke, a házastársa, volt házastársa eltartására, ha erről bírósági határozat született, illetve a Missouri állam vagy a szövetségi kormány követeléseire.¹³⁴⁴

3.8. Dél-Dakota

Mike Rounds kormányzó 2005 márciusában írta alá a vagyonvédelmi trust létesítését megengedő törvényt, ami 2005. július 1-én lépett hatályba.¹³⁴⁵

Dél-Dakotában a szabályozás szintén a delaware-it követi.¹³⁴⁶ Megkövetelik a trust vonatkozásában a dél-dakotai jog kikötését, a trustnak visszavonhatatlannak kell lennie, legalább egy vagyonkezelőnek helyi lakosnak vagy cégnek kell lennie és tartalmaznia kell a tékozlás elleni kikötést. Ezen túlmenően a trust létesítése nem irányulhat a hitelezők megkárosítására.

Az elmúlt években a törvény számos módosítására sor került, így pl. a szerződésen kívüli károkozásból eredő, illetve a házassági vagyoni jogi igények nem érvényesíthetők a kezelt vagyonnal szemben.

3.9. Tennessee

Tennesseeben 2007-ben vagyonvédelmi törvényt fogadtak el¹³⁴⁷, majd 2013-ban került sor annak módosítására azért, hogy az állam versenyképességét a többi tagállammal – kifejezetten pl. Dél-Dakotával – szemben megőrizze.¹³⁴⁸ A 2007. évi szabályozás a delaware-i és a dél-dakotai szabályozásra épül néhány kivétellel. A trustnak itt is visszavonhatatlannak kell lennie és a tékozlás elleni klauzulát kell tartalmaznia. A vagyonkezelő szintén helyi lakos vagy engedéllyel rendelkező vállalkozás lehet. Ugyanakkor a kezelt vagyon összetételére nézve nem tartalmaz korlátozást a törvény.

A vagyonrendelőnek itt is eskü alatti nyilatkozatot kell tennie, amelyben kitér a vagyon jogszerű eredetére, a hitelezők megkárosításának elkerülésére, de nem kell nyilatkoznia az eltartási vagy családjogi alapokon nyugvó kötelezettségei vonatkozásában. A vagyonrendelés előtt keletkezett hitelezők csak akkor támaszthatnak igényt, ha a külön törvény erre lehetőséget biztosít¹³⁴⁹, míg a vagyonrendelés utáni hitelezői követelések négy éven belül támaszthatók.

A trust 360 évre létesíthető és a vagyonrendelő számos jogkört fenntarthat magának, így pl. tanácsadó kinevezését.

¹³⁴⁴ A trust létesítése természetesen nem sértheti a Missouri Uniform Fraudulent Transfer Act rendelkezéseit sem.

¹³⁴⁵ S.D.C.L. §§ 55-16-1 – 17 (2012).

¹³⁴⁶ South Dakota Qualified Dispositions in Trust Act, S.D. Codified Laws § 55-16.1. et seq.

¹³⁴⁷ Tennessee Investment Services Act, 2007 Tenn. Pub. Acts 144., Tenn. Code Ann. § 35-16-101 et seq. A törvényt 2008-ban, 2010-ben és 2013-ban módosították.

¹³⁴⁸ 2013 Tenn. Publ. Acts 390. A szakirodalomból lásd Darsi Newman SIRKNEN: *Tennessee's Investment Services Act: A Monumental Change in Tennessee Trust Law*. Tennessee Bar Journal September 2007. Eddy R. SMITH: *It's Trust Time in Tennessee!* Tennessee Bar Journal. August, 2013. Eddy R. SMITH: *In Tennessee, 'T' Stands for Trust*. Tennessee Bar Journal April, 2017.

¹³⁴⁹ Tennessee's Uniform Fraudulent Transfer Act.

3.10. Wyoming

Wyomingban 2007-ban alkottak törvényt a vagyonvédelmi trust szabályainak létrehozása érdekében.¹³⁵⁰ A szabályozás szerint a trustnak visszavonhatatlannak, diszkrecionálisnak és tékozlás elleninek kell lennie. A vagyonrendelőnek itt is eskü alatt kell nyilatkoznia a vagyon eredetéről, a rendelkezési jog fennállásáról és a hitelezői igényekről. Emellett felelősségbiztosítással kell rendelkeznie egymillió US-dollár fedezettel.

Wyomingban lehetőség van célra rendelt trustot létesíteni és a trust maximális időtartama ezer év. Megengedett a trust protector, tanácsadó intézményének alkalmazása is.

3.11. New Hampshire

New Hampshire-ben 2009. január 2-án lépett hatályba a vagyonvédelmi trust létesítését megengedő szabályozás.¹³⁵¹ A vagyonvédelmet lehetővé trustnak visszavonhatatlannak, diszkrecionálisnak, tékozlás elleni klauzulával rendelkezőnek és a New Hampshire-i jogszabályoknak megfelelően létesítettnek kell lennie. Emellett a kezelt vagyonnak, illetve annak túlnyomó részének New Hampshire-ben kell lennie, a vagyonkezelői tisztséget helyi lakos, vagy engedéllyel rendelkező bank, illetve vagyonkezelő töltheti be.

A vagyonrendelő számos jogkört tarthat fenn magának a kezelt vagyon tekintetében, így az abból való juttatással szembeni vétőjogot, kijelölési jogokat, a vagyonkezelő és tanácsadó elmozdításának és újnak a kijelölési jogát, juttatásokat a maga számára a kezelt vagyonból, továbbá ingatlant tarthat fenn személyes használatra a kezelt vagyonból.

A trustvagyonnal szemben csak a vagyonrendelést megelőzően keletkezett, illetve az az után négy éven belül létrejött igényeket lehet támasztani.

3.12. Hawaii

Hawaii volt a következő állam, ahol bevezetésre került a vagyonvédelmi trust létesítésének lehetősége 2011. július 1-jén.¹³⁵² A törvény alapján a vagyonrendelő egy engedéllyel rendelkező vagyonkezelő (*permitted trustee*) részére ruházza át a vagyont, akinek hawaii lakosnak vagy ottani, engedéllyel rendelkező banknak vagy vagyonkezelőnek kell lennie. A vagyonrendelő nem lehet egyúttal vagyonkezelő, és a trustnak visszavonhatatlannak kell lennie. A hawaii szabályozás érdekessége, hogy meghatározza a kezelt vagyon lehetséges összetételét (*permitted property*) és csak pénz, forgalomképes értékpapír, életbiztosítás és életjáradék engedélyezett.¹³⁵³

¹³⁵⁰ Qualified Spendthrift Trusts, Wyo. Stat. Ann. §§ 4-10-510 to -523 (2013). Lásd ehhez Kellsie J. NIENHUSER: *Developing Trust in the Self-Settled Spendthrift Trust*. 15 Wyoming Law Review (2015) 551. skk. Christopher M. REIMER: *The Undiscovered Country: Wyoming's Emergence as a Leading Trust Situs Jurisdiction*, 11 Wyoming Law Review (2011) 166. skk.

¹³⁵¹ Qualified Dispositions in Trust Act, N. H. Rev. Stat. Ann. § 564-D:1-18 (2008). A törvényt 2011-ben és 2014-ben módosították. A szakirodalomból lásd Christopher PAUL: *Innovation or a Race to the Bottom? Trust „Modernization” in New Hampshire*. 7 Pierce Law Review (2009). 353. skk. Joseph F. McDONALD, III: *A Strategic Move: Relocating a Trust from Massachusetts to NH: To What Extent Can Massachusetts Residents Continue to Serve the Trust Without Jeopardizing the Trust's Resident Status?* 54 New Hampshire Bar Journal (2014) 24. skk. David K. MULHERN – David P. LYONS: *New Hampshire Creditor Protection Trusts: A Brief Practical Guide to New Hampshire Lawyers*. 54 New Hampshire Bar Journal (2014) 34. skk.

¹³⁵² Permitted Transfers in Trust Act (Hawaii Rev. Stat., Chap. 182. §§ 525-4.). A szabályozással kapcsolatban lásd Christopher R. DANG – Derek T. KAMIYA – Scott C. SUZUKI – Eric S. T. YOUNG: *Planning Ahead: Practical Financial and Estate Planning Considerations*. 17 Hawaii Bar Journal (2014) 4. skk.

¹³⁵³ Hawaii Rev. Stat., Chap. 182. § (2).

A szabályozás lehetővé teszi, hogy a vagyonkezelő számos jogkört tartson fenn magának, így pl. vétőjogot a kezelt vagyonból történő juttatásokra vonatkozóan, a vagyonkezelő és a tanácsadó kijelölésének és elmozdításának jogát stb.

A vagyonrendelés után keletkezett hitelezői igények nem érvényesíthetők a kezelt vagyonra, a vagyonrendelés után pedig kétéves időtartam áll rendelkezésre a trust létesítő okiratának megtámadására. Ilyen esetben is csak akkor érvényesíthető a hitelezői igény, ha tisztázott és meggyőző (*clear and convincing*) bizonyíték áll rendelkezésre. Megjegyzendő, hogy ez alól számos kivételt tartalmaz a törvény, így a bírósági határozaton alapuló tartási, házastársi igények, a vagyonrendelést megelőzően keletkezett szerződésen kívüli károkozásból származó követelések, olyan hitelezői követelések, amelyek esetén a kezelt vagyon korábban biztosítésként szolgált, illetve a vagyonrendelő adófizetési kötelezettségei.¹³⁵⁴

3.13. Virginia

Virginiában 2012. július 1-jén lépett hatályba a vagyonvédelmi trust lehetőségét biztosító törvény.¹³⁵⁵ A trust kötelezően visszavonhatatlan és a vagyonrendelőn kívül legalább egy további kedvezményezettet meg kell jelölni a létesítő okiratban, valamint tékozlás elleni klauzulát is tartalmaznia kell annak. Legalább egy képesített vagyonkezelőnek kell lennie, aki vagy helyi lakos vagy engedéllyel rendelkező vállalkozás.

A vagyonkezelő diszkrecionális jogkörrel rendelkezik, míg a vagyonrendelő fenntarthatja magának a jogot végrendelet útján kedvezményezett kijelölésére, valamint a vagyonkezelő elmozdítására és új megválasztására.

Fedezetelvonás esetén a vagyonrendeléstől számított ötéves határidő áll a hitelezők részére a kezelt vagyonnal szemben igényt támasztani. Egyebekben a vagyonvédelem nem terjed ki a vagyonrendelő gyermeke részére bíróság által megítélt tartási kötelezettség teljesítésére.

3.14. Ohio

Ohióban 2013. március 27-én lépett hatályba az a törvény, amely lehetővé teszi a vagyonvédelmi trust létesítését.¹³⁵⁶ A feltételek hasonlóak a többi államéhoz, így az írásos létesítő okiratnak visszavonhatatlannak kell lennie, és tékozlás elleni rendelkezéseket kell tartalmaznia. Emellett a vagyonkezelőnek engedéllyel rendelkező vállalkozásnak vagy helyi lakos magánszemélynek kell lennie. A vagyonrendelőnek eskü alatti nyilatkozatot kell tennie, amelyben kijelenti, hogy a vagyon nem származik jogellenes tevékenységből, a vagyon feletti rendelkezési jogát nem gátolja más joga, a vagyonrendelés folytán nem válik fizetéseképtelenné, a vagyonrendelés nem irányul a hitelezők megkárosítására. Szintén deklarálnia kell, hogy nincs vele szemben bírósági vagy közigazgatási eljárás folyamatban és nem is fenyeget ilyen, valamint a csődtörvénybe sem ütközik a vagyonrendelés. Ha a vagyonrendelő nem kerül kedvezményezettként nevesítésre, akkor nincs szükség ilyen nyilatkozat megtételére.

Hitelezők csak tisztázott és meggyőző (*clear and convincing*) bizonyíték esetében támaszthatnak követelést a kezelt vagyonra.

¹³⁵⁴ Hawaii Rev. Stat., Chap. 182. § (9).

¹³⁵⁵ Va. Code §§ 64-2-745.1 és 64.2-745.2.

¹³⁵⁶ Ohio Legacy Trust Act, Chapter 5816 az Ohio Revised Code-ban. A törvény elemzését lásd: Kevin R. MCKINNIS: *The Good, The Bad, and a New Kind of Prenup: An Analysis of the Ohio Legacy Trust Act and What Asset Protection Trusts Will Mean for Ohio*, 61 Cleveland State Law Review (2013) 1105. skk. Brandon BECK: *Viability of Ohio Domestic Asset Protection Trusts: A Review of the Proposed Ohio Legacy Trust Act*. 39 Ohio Northern University Law Review (2012) 329.

3.15. Mississippi

2014. július 1-jén Mississippi lett a 15. állam, amely lehetővé tette a vagyonvédelmi trust létesítését. A törvényt Bryant kormányzó 2014. április 23-án írta alá és 2014. július 1-jén lépett hatályba.¹³⁵⁷ A mississippi szabályozás a delaware-i és a tennesseei törvények mintájára készült.

A törvény alapján csak írásban, visszavonhatatlan és tékozlás elleni trust formájában létesíthető a vagyonkezelés, amely egyúttal megfelel a mississippi jogszabályok szerinti érvényességi feltételeknek, továbbá nem jár hitelezői fedezet elvonásával.¹³⁵⁸ A vagyonkezelő vagy helyi lakos, vagy engedéllyel rendelkező vállalkozás lehet. A megfelelő rendelkezés („*qualified disposition*”) akkor áll fenn, ha a vagyonrendelő eskü alatt nyilatkozik arról, hogy teljes körű tulajdonosa a rendelt vagyonnak és nincs olyan tényező, amely az átruházásban gátolná. Az is ki kell jelentenie, hogy a vagyonrendelés nem eredményezi a vagyonrendelő fizetéseképtelenségét és nem azzal a szándékkal történik, hogy a hitelezőit megkárosítsa. A nyilatkozatban rögzíteni szükséges azt is, hogy a vagyonrendelővel szemben nincsen folyamatban vagy készülöben per vagy közigazgatási eljárás, leszámítva az okiratban felsoroltakat, továbbá fizetéseképtelenségi eljárás sem várható. Szintén szükséges rögzíteni, hogy a vagyon nem jogellenes tevékenységből származik, és a vagyonrendelőnek van felelősségbiztosítása legalább egymillió US-dollár fedezettel.

A vagyonrendelés előtt keletkezett hitelezői követeléseket a vagyonrendeléstől számított kétéves, illetve a vagyonrendelésről való tudomásszerzéstől számított hat hónapos határidőn belül lehet érvényesíteni. A vagyonrendelést követően legfeljebb két éven belül lehet a vagyonrendelés után keletkezett követeléseket a kezelt vagyonnal szemben érvényesíteni. Ez alól kivételt jelentenek a bírósági határozaton alapuló tartási, házassági vagyonközösségből származó követelések, a vagyonrendelés előtti szerződésen kívüli károkozásból eredő igények, a Mississippi-i állam követelései, valamint az egymillió-ötszázezer US dollárt meg nem haladó követelések, ha a vagyonrendelő elmulasztott felelősségbiztosítást kötni.

A vagyonrendelő jogosult számos jogkört fenntartani a maga számára a kezelt vagyon vonatkozásában, hasonlóan a delaware-i szabályozáshoz.

3.16. Nyugat-Virginia

Nyugat-Virginiában 2016 júniusától van lehetőség vagyonvédelmi trust létesítésére.¹³⁵⁹ A korábbi szabályozás csak harmadik személyek érdekében engedte meg a tékozlás elleni klauzula alkalmazását, az új szabályozás a vagyonrendelő számára is lehetővé teszi ezt.

A vagyonrendelőnek itt is eskü alatt kell nyilatkoznia arról, hogy a vagyonrendeléskor nincsenek hitelezői és a trust létesítése nem okozza a vagyonrendelő fizetéseképtelenségét. Hasonlóan más államok szabályozásához, itt is követelmény, hogy a kezelt vagyon legális eredetű legyen, ne vonjon el hitelezői fedezetet, ne legyen a vagyonrendelővel szemben folyamatban és ne is fenyegetse per, illetve közigazgatási eljárás, amit nem tárt fel.

A trustnak visszavonhatatlannak kell lennie, és a vagyonrendelőn kívül még legalább egy kedvezményezettet meg kell jelölni. A vagyonkezelőnek helyi lakosnak vagy engedéllyel rendelkező vagyonkezelő vállalkozásnak kell lennie.

¹³⁵⁷ Mississippi Qualified Disposition a Trust Actben, Mississippi Code of 1972, Sections 91-9-701– 91-9-723. A törvényt azóta nem módosították.

¹³⁵⁸ Nem ütközik a Mississippi Uniform Fraudulent Transfer Act rendelkezéseibe.

¹³⁵⁹ Charles S. Trump szenátor 2016. június 8-án benyújtott Senate Bill 493 alapján a Code of West Virginia § 44D-5-503a, § 44D-5-503b és § 44D-5-503c; valamint § 44D-5-505 módosítására.

3.17. Michigan

Michigan a 17. olyan állam, amelyben bevezetésre került a vagyonsvédelmi trust. 2016. december 15-én Snyder kormányzó írta alá a *Qualified Dispositions in Trusts Act*et, amely 2017. március 8-án lépett hatályba.¹³⁶⁰

A trustnak visszavonhatatlannak, a vagyonsvédelőnek pedig michigani lakosnak vagy jogi személynek kell lennie. A vagyonsvédelőnek eskü alatt kell nyilatkoznia (*affidavit*) arról, hogy fizetőképese, a vagyonsvédelés nem hitelezőinek kijátszására irányul és nincs tudomása olyan peres követelésről, vagy fenyegetésről, amelyet nem tárt fel a nyilatkozatában. A szabályozás alapján a vagyonsvédelő nem lehet egyúttal vagyonsvédelő is, de kedvezményezett igen. Emellett számos olyan jogot tarthat fenn magának, amellyel a vagyonsvédelését jelentősen befolyásolhatja. Kijelölheti és elmozdíthatja a vagyonsvédelőket, dönthet befektetésekről, illetve megvétőzhat juttatásokat a kezelt vagyonsból. Ő maga is juttatásokban részesülhet a kezelt vagyonsból, annak hozamából vagy akár a tőkéből is. A vagyonsvédelő meghatározhatja, hogy halála esetén mi legyen a kezelt vagyons sorsa.

A vagyonsvédelő hitelezői számára a trust létesítését követő két éves időtartam áll rendelkezésre annak megtámadására, ez alól kivételt csak a család fedezetelvonás és bizonyos fizetéseképtelenségi tényállások jelentenek. A hitelezők csak egyértelmű és meggyőző (*clear and convincing*) bizonyíték fennállása esetén támaszthatnak igényt a kezelt vagyonsra.

3.18. Colorado

Egyes szerzők Coloradót is a vagyonsvédelmi trustot szabályozó államok közé sorolják,¹³⁶¹ bár nem az előzőekben részletezett jogalkotási tendenciába illeszkedik a helyi szabályozás. Coloradóban a több mint száz évvel ezelőtt megalkotott szabály elsődleges célja éppen ellentétes volt, a jogalkotó azt kívánta elérni, hogy a vagyonsvédelő saját használatára történő trust alapítását a hitelezőivel szemben érvénytelennek minősíthesse.¹³⁶²

A jogszabályi előírás szerint mindennemű vagyonsvédelés, ami arra irányul, hogy a vagyonsvédelő használja trustban elhelyezett kezelt vagyont, érvénytelennek minősül a vagyonsvédeléskor meglévő hitelezőivel szemben.¹³⁶³ A bírósági gyakorlat a hangsúlyt a jogszabály két kitételére helyezte. A szabály szerint a vagyonsvédelés csak akkor érvénytelen, ha a vagyonsvédelő használhatja a kezelt vagyont (*for the use of the person making the [disposition]*), így minden más cél esetében érvényesnek kell tekinteni. Másrészt a vagyonsvédelés érvénytelenítését csak a vagyonsvédeléskor fennálló igényekkel rendelkező hitelezők kérhetik (*the creditors existing*).¹³⁶⁴ A bírósági gyakorlat a meglévő hitelezők kategóriájának értelmezése során a vagyonsvédelés után történt szerződésen kívüli károkozás

¹³⁶⁰ *Qualified Dispositions in Trust Act*, Public Act 331, amely módosította a Uniform Fraudulent Transfer Actet, a Public Act 330 kiegészítését. Ehhez kapcsolódik a Public Act No. 552 on January 6, 2017, amellyel Michigan elfogadta a Uniform Voidable Transactions Actet (the „UVTA”) a Michigan Uniform Fraudulent Transfer Act (MCL 566.31) módosításaként.

¹³⁶¹ David G. SHAFTEL (ed.): *Tenth Annual ACTEC Comparison of the Domestic Asset Protection Trust Statutes*. 2016. 3. skk. A coloradói szabályozás vagyonsvédelmi jellegét tekintve a helyi jogászok álláspontja is megosztott. ROUNDS–ROUNDS: i. m. 328.

¹³⁶² A fejezetcím szerint: „Trusts for use of grantor void against creditors”, C.R.S. § 38-10-111.

¹³⁶³ „All deeds of gift, all conveyances, and all transfers or assignments, verbal or written, of goods, chattels, or things in action, or real property, made in trust for the use of the person making the same shall be void against the creditors existing of such person”. C.R.S. § 38-10-111.

¹³⁶⁴ David K. JOHNS – Julia Griffith MCVEY – Constance B. WOOD: *Colorado Estate Planning Handbook (Orange Book Handbook)*. Continuing Legal Education in Colorado, Inc, Colorado Bar Association, Denver Bar Association, Colorado, 2004⁵. § 10.6.3.

károsultjának igényét ez alapján nem ítélte meg.¹³⁶⁵ A hitelező igénye ilyen esetben csak akkor megalapozott, ha a vagyonrendelés csalárd szándékkal történt. A vagyonrendelő saját hasznára történő kitétel esetében pedig a bíróság akkor érvényteleníti a trustot, ha a vagyonrendelőnek ez volt az elsődleges szándéka.¹³⁶⁶ A coloradói állami bírósági gyakorlatot a szövetségi bíróság is megerősítette.¹³⁶⁷ Így összességében, bár nem a jogalkotó első szándékával egyezően, de a coloradói szabályozás is felmutat vagyonvédelmi jellemzőket.

3.19. Az egyes tagállami szabályok rövid összevetése

Karen Boxx, a washingtoni jogi egyetem professzora arra mutat rá, hogy az Amerikai Egyesült Államok tagállamai által kialakított szabályozások általánosan jellemzője, hogy lehetőség van a kedvezményezett hitelezőivel szemben védelmet biztosítani a kezelt vagyona.¹³⁶⁸ Az erre irányuló jogi konstrukciók esetében közös vonás, hogy csak visszavonhatatlan trust esetében alkalmazható (ez alól kivétel Oklahoma), és a vagyonrendelő számára korlátozott jogkört tegyen csak lehetővé a kezelt vagyonnal kapcsolatban. Ennek megfelelően a vagyonrendelő csak minimális mértékben részesedhet a kezelt vagyomból, de pl. egyes államok megengedik, hogy vétőjoga legyen a kifizetések tekintetében, vagy a vagyonkezelő, esetleg a protektor személyét megváltoztassa. Az egyes tagállamok különböző határidőket állapítanak meg a trust rendelkezését követően a vagyonrendelő hitelezői részére a trust érvényességének megtámadására. A hitelezők vonatkozásában is eltérő feltételek alapján csoportosítanak, de általános, hogy pl. a gyermektartásdíjat szövetségi előírás alapján ilyen esetben is érvényesíteni lehet a kezelt vagyonnal szemben. A trust maximális időtartama vonatkozásában is jelentős eltéréseket tapasztalhatunk.

Az amerikai tagállamok vagyonvédelmi trustot szabályozó törvényeinek számos közös jellemvonása van. Jellemzően az adott tagállam joga szerint kell elbírálni a trust érvényességét, legalább egy képesített vagyonkezelő („*qualified trustee*”) kijelölése szükséges, és a *qualified trustee* ellásson meghatározott feladatokat a tagállamon belül, így a dokumentáció vezetése, az adóbevallások elkészítése, valamint a trustvagyon egy része a tagállamban legyen.

Az alaszakai jogalkotás úttörő jellegű volt, amellyel a többi tagállam is igyekezett lépést tartani, így mára már 17 államban van hasonló vagyonvédelmi trustot szabályozó törvény.¹³⁶⁹ Általános vonása ezeknek a trusttörvényeknek, hogy a vagyonvédelemre adnak lehetőséget, így a kártérítési felelősség korlátozása tekintetében megfelelő jogi eszköznek minősülnek, ezért a felelősségbiztosítással konkurálnak.

A tagállamok szabályozásának összehasonlítása az alábbiakban kerül összefoglalásra:

a) A vizsgált államokban három általános kötelező szabály érvényesül a trust létesítésével kapcsolatban.¹³⁷⁰ Egyrészt a trustnak visszavonhatatlannak kell lennie, szemben azzal az általános elvvel, hogy az Amerikai Egyesült Államokban a trust alapvetően

¹³⁶⁵ *Fulton v Investment Co. v Smith*, 149 P. 444 (Colo. App. 1915).

¹³⁶⁶ *Campbell v Colorado C&I Co.*, 10 P. 248 (Colo 1885).

¹³⁶⁷ *In re Baum* 22 F.3d 1014 (10th Cir. 1994).

¹³⁶⁸ Karen BOXX: *Asset Protection Trusts in the United States: An Update*. In: Schurr (ed.): i. m. 91. skk.

¹³⁶⁹ Coloradót az összehasonlításból szándékosan hagytam ki, mivel a több mint száz évvel ezelőtti trust törvénye valójában nem vagyonvédelmi céllal jött létre és a szabályai jelentősen eltérnek a többi tagállamtól, így az összevetésre nem alkalmasak. Hasonló a megközelítése Ronald J. MANN: *A Fresh look at State Asset Protection Trust Statutes*. 67 *Vanderbilt Law Review* (2014) 1750. Mann vizsgálata során arra kérdésre kereste a választ, hogy miért éppen ezekben az államokban került bevezetésre a vagyonvédelmi trust törvényi szabályozása. Az elemzésében rámutat arra, hogy ez nem áll közvetlen összefüggésben az egyes államok méretével és lakosságának számával.

¹³⁷⁰ Az összehasonlításhoz lásd SHAFTEL (ed.): i. m.

visszavonható. Kivételt képez az *Oklahoma Family Wealth Preservation Trust Act*, amely megengedi, hogy a trust visszavonható legyen a vagyonrendelő által. Ez az ún. *preservation trust*, ami a vagyonrendelő házastársa, és lemenői javára, illetve meghatározott jótékonyági célokra hozható létre¹³⁷¹, és a bíróságnak sincs jogköre a trust visszavonására.¹³⁷² Az ilyen trust tőkerésze legfeljebb 1 millió US-dollár lehet és a kezelt vagyon túlnyomó részének Oklahomában kell lennie. A második kötelező szabály, hogy az adott állam jogszabályai legyenek irányadók a trust létesítésére és működésére, valamint a trusttal kapcsolatos esetleges jogvitákra. Ehhez kapcsolódóan az egyes államok azt is előírják, hogy a kezelt vagyont, vagy annak túlnyomó részét az adott államban kell elhelyezni, illetve a trust adminisztrációját is ott kell megvalósítani. A harmadik általános előírás, hogy a trust létesítő okiratának tékozlás elleni kikötést kell tartalmaznia. Ehhez képest egyes tagállamok egyéb kötelező előírásokat is alkalmaznak. Így pl. Missouriban és Virginiában nem lehet a vagyonrendelő kizárólagos kedvezményezett. Szintén pl. Missouriban a trustnak diszkrecionálisnak kell lennie. Több tagállamban kötelező előírás, hogy helyi vagyonkezelőt kell kinevezni, pl. Delaware-ben, Nevadában, New Hampshire-ben, Oklahomában, Dél-Dakotában, Utahban, Virginiában. Wyomingban az is kötelező előírás, hogy a vagyonrendelő rendelkezzen legalább egymillió US-dollár fedezetű felelősségbiztosítással.

b) A vagyonkezelő az általános diszkrecionális jogkörben járhat el, amit a trust létesítő okiratában lehet korlátozni.

A vagyonrendelő bizonyos jogokat fenntarthat magának, így pl. a következőket:

- a kezelt vagyonból való juttatással szembeni vétőjog: Alaszka, Delaware, Hawaii, Mississippi, Nevada, Ohio, Rhode Island, Dél-Dakota, Tennessee, Utah, Wyoming, Michigan;
- kedvezményezett kijelölésének joga a vagyonrendelő életében: Alaszka, Delaware, Nevada, Ohio, Dél-Dakota, Tennessee, Wyoming;
- kedvezményezett kijelölésének joga a vagyonrendelő halála esetére: Alaszka, Delaware, Hawaii, Mississippi, Missouri, Nevada, Ohio, Rhode Island, Dél-Dakota, Tennessee, Utah, Virginia, Nyugat-Virginia, Wyoming, Michigan;
- vagyonkezelő kijelölésének és elmozdításának joga: Alaszka, Delaware, Hawaii, Mississippi, Nevada, Ohio, Dél-Dakota, Tennessee, Virginia, Nyugat-Virginia, Wyoming, Michigan;
- tanácsadó kijelölésének és elmozdításának joga: Alaszka, Delaware, Hawaii, Ohio, Dél-Dakota, Tennessee, Utah, Wyoming;
- vagyonkezelőként, társvagyonkezelőként való eljárás: Alaszka, Missouri, Oklahoma;
- tanácsadóként, társtanácsadóként való eljárás: Alaszka, Mississippi, Dél-Dakota, Tennessee, Utah, Wyoming;
- végrendeletben az adósságok, költségek, adók kezelésére személy kijelölése: Hawaii;
- befektetések tekintetében irányítási jog: Nevada, Michigan;
- a trust hozamának megszerzése: Tennessee;
- részesedés a trust vagyonból: Tennessee, Utah, Virginia, Nyugat-Virginia, Wyoming, Utah, Michigan;
- a trustvagyonból évente legfeljebb 5% megszerzése: Ohio, Virginia, Wyoming, Nyugat-Virginia;
- a trust megszüntetésének, módosításának joga: Oklahoma.

¹³⁷¹ Okla Stat § 31-13.

¹³⁷² Okla Stat 31-16.

Az állami szabályozások általában lehetővé teszik, hogy a vagyonrendelő részesüljön a kezelt vagyonból a vagyonkezelők diszkrecionális döntése alapján.¹³⁷³ Egyes államok kifejezetten előírják, hogy a kezelt vagyon hozama teljes mértékben, míg a tőke évi 5%-a juttatható a vagyonrendelőnek, pl. Delaware, Hawaii, New Hampshire, Rhode Island, Dél-Dakota, Tennessee, Virginia, Nyugat-Virginia és Wyoming.

A vagyonrendelő általában nem tarthat meg magának élethosszig tartó jogot annak módosítására, hogy a kezelt vagyonból ki részesedhet, csak halál esetére tarthat fenn vétőjogot. Ez alól kivételt csak Wyoming képez.¹³⁷⁴

Missouri, Oklahoma, Rhode Island, Virginia és Wyoming kivételével a többi államban lehetősége van a kedvezményezettnek arra, hogy a kezelt vagyonba tartozó ingatlant és ingóságokat használhassa, függetlenül a vagyonkezelő diszkrecionális döntésétől. Nyugat-Virginiában erről külön rendelkezést nem tartalmaz a jogszabály, de nem is kizárt ennek a lehetősége.

New Hampshire-ben bármilyen jogot fenntarthat magának a vagyonrendelő, leszámítva a trust megszüntetését, illetve általános, a kedvezményezett kijelölésére irányuló jogot.

c) Vagyonrendelő bárki lehet, nem kell amerikai állampolgárnak lennie. Ennek a szabálynak az általános érvényesülése tulajdonképpen a nemzetközi trustot szabályozó államokkal való versenyre ad lehetőséget. A képesített vagyonkezelő (*qualified trustee*) olyan természetes személy, akinek a lakóhelye a vagyonrendelőétől eltérhet, de helyi lakos; vagy olyan vagyonkezelői szolgáltatásokat nyújtó cég, aki/amely az adott tagállam szerinti előírásoknak megfelelő engedéllyel rendelkezik. A képesített vagyonkezelővel együtt társvagyonkezelők is kijelölhetők. A vagyonrendelő nem képesített vagyonkezelőként működhet Alaszkában, és Wyomingban azzal, hogy nem gyakorolhat diszkrecionális jogkört a vagyon kiadása tekintetében.

d) Általánosan érvényesülő szabály, hogy lehetőség van tanácsadó kijelölésére. Az ilyen tanácsadó akár a vagyonrendelő maga is lehet, ha nem gyakorol vagyonkezelői diszkrecionális jogokat (pl. Alaszkában). Wyomingban minden megkötés nélkül lehet a vagyonrendelő protector. Ezzel szemben pl. Missouriban a tanácsadói tisztség összeférhetetlen a vagyonrendelői pozícióval, míg Ohióban csak befektetési döntésekben járhat el. Ugyanakkor a vagyonrendelői jogokat is a tanácsadóra lehet telepíteni egyes államokban (pl. Delaware, Hawaii, Mississippi, Tennessee, Utah). Virginiában és Nyugat-Virginiában nem tartalmaz a törvény kifejezett szabályozást erre a kérdésre, ugyanakkor általános elv, hogy a képesített vagyonkezelő nem utasítható.

A trust diszkrecionális jellegére tekintettel lehetőség van protector vagy advisor kijelölésére, akinek a jogköre kiterjed a vagyonkezelő elmozdítására, új vagyonkezelő kinevezésére és a kezelt vagyonból történő juttatás jóváhagyására. Ilyen szabályozás érvényesül Alaszkában, Delaware-ben és Dél-Dakotában, Dél-Dakotában maga a vagyonrendelő is lehet protector, továbbá Wyomingban diszpozitív főszabály, hogy a vagyonrendelő tanácsadó is egyúttal.

Szintén általános jellemvonás, hogy a trust létesítésében és működésében részt vevő személyeket mentesítik a felelősség alól, pl. protector, advisor, ügyvédek stb.

e) A hitelezői fedezetelvonás tekintetében a *Uniform Fraudulent Transfer Act* szabályai érvényesülnek Alaszkában, Mississippiben, Missouriban, Nevadában, New Hampshire-ben, Oklahomában, Rhode Islanden, Tennessee-ben, Utahban és Wyomingban. A többi államban helyi szabályok irányadók. A vagyonrendeléskor fennálló követelések esetében a fedezetelvonás megtámadására nyitva álló határidő a vagyonrendelést követő öt év

¹³⁷³ Rajta kívül más személyek is, a speciális charitable remainder unitrust (CRUT), a grantor retained annuity trust (GRAT), a grantor retained unitrust (GRUT), illetve a qualified personal residence trust (QPRT) szerint. Ezek a kategóriák alapvetően adózási szempontból bírnak jelentőséggel.

¹³⁷⁴ Wyo Stat Ann § 4-10-510(a)(iv)(B).

Virginiában, négy év, illetve a felismerés utáni egy év Alaszkában, Delaware-ben, Missouriban, New Hampshire-ben, Oklahomában, Rhode Islanden, Nyugat-Virginiában. Két év Hawaii-on, Mississippiben, Nevadában, Dél-Dakotában, Tennesseeben és Michiganben. 18 hónap Ohióban, míg Utahban 120 napos határidővel értesíthetők az ismert hitelezők, ennek elmulasztása esetén a vagyonrendeléstől számított két éven belül, illetve a fedezetelvonás felismerhetőségétől számított egy éven belül érvényesíthetők a hitelezői követelések. A vagyonrendelést követően keletkezett hitelezői követelések általában kétéves határidőn belül érvényesíthetők a kezelt vagyonnal szemben, míg ez a határidő négy év Alaszkában, Delaware-ben, Missouriban, New Hampshire-ben, Oklahomában, Rhode Islanden, 18 hónap Ohióban.

f) A vagyonvédelem a törvényi szabályozásnál fogva nem terjed ki a gyermektartási igényekre, kivéve Nevadát és Utahot. Utah esetében különleges a szabályozás abban, hogy a gyermektartás nem kényszeríthető ki, de mielőtt a vagyonkezelő kifizetést teljesít a kezelt vagyonból a vagyonrendelőnek, értesítenie kell a gyermektartásdíj hitelezőjét, aki 30 napos határidővel bejelentheti követelését.

A volt feleség tartási igénye általában nem érvényesíthető, kivéve Delaware, Hawaii, Mississippi, Missouri, New Hampshire, Ohio, Rhode Island, Dél-Dakota, Tennessee államokat.

Házassági vagyoni jogi igény érvényesíthető a kezelt vagyonnal szemben Alaszkában, Delaware-ben, Hawaii-on, Mississippiben, New Hampshire-ben, Ohióban, Rhode Islanden, Dél-Dakotában és Tennesseeben, míg a többi államban nem. Megjegyzendő, hogy amely államok lehetőséget adnak házassági vagyoni jogi igény támasztására, ott is csak az olyan igényekkel lehet élni, amely házasság a vagyonrendelés előtt jött létre.

Általános az egyes törvényekben, hogy a hitelezők csak a követelésük megtérítésére tarthatnak igényt, vagyis a vagyonrendelés fedezetelvonásra alapított eredményes megtámadása esetén a trust egészében nem dől meg. Szintén általános, hogy a büntető kártérítés (*punitive damages*) esetére mindegyik tagállam kizárja az igényérvényesítés lehetőségét. A szerződésen kívüli károkozásból eredő igényekkel szemben is általában védelmet nyújtanak a tagállamok. Kivétel ez alól Delaware, Hawaii, Mississippi, New Hampshire, Rhode Island, de ezekben az államokban is csak a vagyonrendelés előtt keletkezett halál, személyi sérülés, dologi kár vonatkozásában.

Egyéb speciális kivételt jelentenek az állami követelések, különösen az adók, de ez csak Hawaii, Mississippi, Missouri, Virginia és Nyugat-Virginia esetében. Hawaii-on akkor is érvényesíthető a hitelezői követelés, ha a kezelt vagyon biztosítékkal szolgált korábban, illetve Wyomingban, ha bankkölcsön biztosítéka volt. Mississippiben egymillió-ötszáz ezer US-dollár összeghatárig fedezetül szolgál a kezelt vagyon, ha a vagyonrendelő elmulasztotta az egymillió US-dollár fedezetű felelősségbiztosítás megkötését. New Hampshire-ben előírás, hogy a kedvezményezett hitelezője a kedvezményezett részére történő juttatás teljesítése esetén a juttatással szemben érvényesítheti az igényét.

Alaszkában, Mississippiben, Ohióban, Tennesseeben, Utahban, Nyugat-Virginiában, Michiganben és Wyomingban követelmény, hogy a vagyonrendelő fizetőképességi nyilatkozatot (*solvency affidavit*) tegyen, ami szerint a vagyonrendelés nem irányul hitelezők megkárosítására és a vagyonrendelés után nem marad fizetéseképtelen, valamint a vagyonátruházás nem eredményezi a csődjét, figyelembe véve a függőben lévő és fenyegető követeléseket is. Wyomingban ezen túlmenően arról is köteles nyilatkozni, hogy van személyes felelősségbiztosítása, ami 1 millió US-dollár vagy legalább a kezelt vagyon mértékére terjed ki. Más államokban ez nem kötelező, de a gyakorlatban elterjedt, figyelemmel a *Goldberg v Rosen* ügyre,¹³⁷⁵ ahol a floridai ügyvédet, aki a trust létesítő

¹³⁷⁵ Goldberg v Rosen, 2012 WL 4933299 (CA-11, Oct 17, 2012).

okiratát készítette, azért mentesítették a felelőssége alól, mert ügyfelétől megkövetelte a fizetőképességi nyilatkozatot.

g) A trustsabályok közötti versenyben előnyt biztosít a *tacking* intézménye. Ezt alkalmazza pl. Alaszka, Delaware, Hawaii, Mississippi, Nevada, New Hampshire, Ohio, Dél-Dakota, Tennessee, Utah, Virginia, Nyugat-Virginia és Wyoming is. Ilyen esetben jogi problémát az vet fel, ha az új állam joga szerint a trust időtartama eltér a korábbitól.

Decantingra szinte minden állam szabályozása lehetőséget biztosít, ebben kivételt képez Hawaii, Mississippi, Oklahoma, Rhode Island, Utah és Nyugat-Virginia.

A delaware-i szabályozás sajátossága az ún. *flee clause*, miszerint, ha a trust érvényességével, létesítésével vagy működtetésével, illetve a tékozlás elleni záradékkal kapcsolatban indult bírósági eljárásban nem delaware-i jog alapján járnak el, úgy a hivatásos vagyonkezelő tisztsége automatikusan megszűnik. Ezt követően a trust létesítő okirata szerinti új vagyonkezelő kerül kinevezésre. Ha ilyen nincs előre kijelölve, akkor a Delaware Court of Chancery jelöli ki az új vagyonkezelőt. Ettől kezdve a régi vagyonkezelő jogköre arra korlátozódik, hogy a kezelt vagyont az új vagyonkezelőnek adja át.¹³⁷⁶ Ezáltal az alperesi legitimáció nem lesz biztosítva a peres eljárásban. Wyomingban hasonló szabályozás érvényesül.¹³⁷⁷

h) Valamennyi államban az adott állam bíróságának van kizárólagos hatásköre dönteni a vagyonvédelmi trusttal kapcsolatos jogvitákban. Ezzel kapcsolatban az egyes törvények határidőt állapítanak meg, megkülönböztetve a jelenlegi és a jövőbeni hitelezőket. Ez általában az egy–négy év a vagyonrendeléstől számítva és egy év annak felismeréséhez képest. Ez három év Dél-Dakotában és két év Nevadában, míg Ohióban csak 18 hónap a trust rendelkezéstől számítva, kivéve, ha egyértelmű és meggyőző bizonyíték áll rendelkezésre, hogy a vagyonrendelő célja a hitelezők megkárosítására irányult, amely esetben annak felfedezésétől számított hat hónap áll rendelkezésre a megtámadásra.

Több államban, így Alaszkában, Delaware-ben, New Hampshire-ben a jogszabály kifejezetten lehetővé teszi a jogvesztő záradék alkalmazását arra az esetre, ha a kedvezményezett megtámadja a trust létesítését. Ohióban ugyan nincs ilyen törvényi előírás, de az esetjog alapján elismert ennek a lehetősége.¹³⁷⁸

i) A trust időtartama tekintetében szintén eltérő megoldásokat találunk:

- örök időkre létrejöhet: Delaware (kivéve, ha ingatlan is része a kezelt vagyonnak, akkor maximum 110 év), Hawaii, Missouri, New Hampshire, Ohio (választható), Rhode Island, Dél-Dakota;
- 1000 év a maximum: Alaszka, Utah, Wyoming (kivéve ingatlanvagyon esetében);
- 365 év: Nevada;
- 360 év: Tennessee;
- a rule against perpetuities érvényesül: Mississippi, Oklahoma (kivéve, ha a kezelt vagyon elidegeníthető);

¹³⁷⁶ „If, in any action brought against a trustee of a trust that is the result of a qualified disposition, a court takes any action whereby such court decline to apply the law of this State in determining the validity, construction or administration of such trust, or the effect of a spendthrift provision thereof, such trustee shall immediately upon such court’s action and without the further order of any court, cease in all respects to be trustee of such trust and a successor trustee shall thereupon succeed as trustee in accordance with the terms of the trust instrument or, if the trust instrument does not provide for a successor trustee and the trust would otherwise be without trustee, the Court of Chancery, upon the application of any beneficiary of such trust, shall appoint a successor trustee upon such terms and conditions as it determines to be consistent with the purposes of such trust and this statute. Upon such trustee’s ceasing to be trustee, such trustee shall have no power or authority other than to convey the trust property to the successor trustee named in the trust instrument or appointed by the Court of Chancery in accordance with this section”. Delaware Code, Title 12, § 3572(g).

¹³⁷⁷ A nemzetközi trustok esetében pedig pl. Nevis alkalmazza ez a szabályt.

¹³⁷⁸ Bradford v Bradford, Ex’r, 19 Ohio St. 546 (1869); Irwin v Jacques, 71 Ohio St. 395 (1905); Kirkbride v Hickok, 155 Ohio St 293 (1951).

– az USRAP irányadó: Virginia, Nyugat-Virginia.

3.20. Jogi aggályok a vagyonvédelmi trustok vonatkozásában

Fontos rámutatni arra, hogy alkotmányjogi szempontból mégsem biztosítanak ezek a tagállami törvények feltétlenül teljes védelmet.

Az Amerikai Egyesült Államok alkotmányának ún. „*Full Faith and Credit*” klauzulája alapján, ha egy olyan tagállamban hoznak ítéletet, ahol a vagyonvédelmi trust nincs szabályozva, úgy ezt az ítéletet bármelyik másik tagállamban, így akár Alaszkában, Delaware-ben, Nevadában stb. végre lehet hajtani.¹³⁷⁹ Erre vonatkozóan gyakorta kerül hivatkozásra a *Hanson v Denckla* ügy¹³⁸⁰, amelyben egy Floridában meghozott bírósági ítéletet kellett egy Delaware-ben létesített trusttal szemben végrehajtani. Mivel a floridai jog alapján a vagyonkezelőnek perben kellett volna állnia, viszont a floridai bíróságnak nem volt hatásköre őt perbe vonni és a kezelt vagyon vonatkozásában sem volt hatásköre döntést hozni, ezért a legfelsőbb bíróság hatályon kívül helyezte az ítéletet. Az ítélet alapjául az szolgált, hogy a trust tekintetében annak ügyintézési helye szerinti jog irányadó, ami ebben az esetben Delaware volt.¹³⁸¹ Ugyanakkor a *Walron v Huber (In re Huber)* ügyben a bíróság kifejezetten hangsúlyozta, hogy a trust működését az alaszkaai jog alá helyezték, de annak szabályai ellentétesek voltak a Washington állam szabályaival, így közrendbe ütköztek.¹³⁸²

Másrésről az is aggályos, hogy a vagyonvédelmi trustok az alkotmány szerződéses klauzuláját is sértik, mivel alapvetően hátrányosak a vagyonrendelővel és/vagy hitelezővel kötelmi jogviszonyban álló személyekre, illetve észszerűtlenül megnehezítik a kötelemből származó jogaik érvényesítését.¹³⁸³

Ezek mellett szintén figyelembe kell venni az amerikai alkotmány ún. „*Supremacy Clause*” szabályát is, amely alapján a szövetségi és a tagállami jog ütközése esetén az előbbi érvényesül.¹³⁸⁴ Ebből eredően a szövetségi fizetéseképtelenségi szabályok alapján akkor is lehetővé válik a trustvagyonra igényt támasztani, ha egyébként a tagállami szabály védelmet biztosítana.

4. Védekezési lehetőségek a vagyonvédelmi trustokkal szemben

Az Amerikai Egyesült Államokban a Kongresszusnak számos kezdeményezése volt az adóparadicsomok felszámolása érdekében, így pl. a *Stop Tax Haven Abuse Act*, amelyet Obama elnök jelentős mértékben támogatott.¹³⁸⁵ Az OECD égisze alatt a *Financial Action Task Force* fellépése az offshore országok gyakorlatával szemben azt eredményezte, hogy pl.

¹³⁷⁹ „Egy államban végrehajtott állami aktusok, okmányok, feljegyzések és bírói eljárások teljes hitelességgel és hatállyal bírnak más államokban. A Kongresszus általános törvényekkel szabályozhatja ilyen aktusok, feljegyzések és eljárások valódisága bizonyításának módját és azok joghatását.” Az Amerikai Egyesült Államok alkotmányának IV. cikk 1. §-a. Lásd ehhez Ralp MITCHELL: *Az Egyesült Államok Alkotmánya. Történet, dokumentum, mutatók*. Magyar Felsőoktatás Könyvek 8. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998². 134.

¹³⁸⁰ *Hanson v Denckla*, 357 US 235 (1958).

¹³⁸¹ PANICO: i. m. 703.

¹³⁸² *Walron v Huber (In re Huber)*, 493 BR 798 (Bankr WD Wash 2013).

¹³⁸³ „[A] tagállamok nem fogadhatnak el visszaható hatályú, valamint olyan kivételes törvényt, amely az elítélést bírói eljárás nélkül lehetővé tenné, olyan törvényt, mely a szerződéseket hatályosan befolyásolná [...]”. Az Amerikai Egyesült Államok alkotmányának I. cikk 10. §-a. Lásd ehhez MITCHELL: i. m. 128.

¹³⁸⁴ Az Amerikai Egyesült Államok alkotmányának VI. cikk 2. §-a.

¹³⁸⁵ Az OECD és egyéb nemzetközi kezdeményezések vonatkozásában lásd SMELLIE: i. m. 12. akk. EDGE (ed.) i. m. 152. skk.

a Cook-szigeteken felállításra került a *Financial Intelligence Unit* a FATF előírások érvényesítése érdekében.¹³⁸⁶

A perjog területén is találkozunk olyan eszközökkel, amelyek alkalmasak a vagyónvédelmi trustok visszaélészerű használatával szembeni fellépésre. Az esetjogból kiemelendő a „*Mareva injunction*” alkalmazása¹³⁸⁷, amelynek lényege az, hogy a bíróság ideiglenes intézkedéssel zárolja az alperes vagyont annak megelőzése érdekében, hogy más joghatóság alá helyezze az ítélethozatalig. Ehhez kapcsolódik az ún. „*Anton Piller-rendelet*”, amely az alperesnél rendelkezésre álló dokumentumok zárolására irányul.¹³⁸⁸

4.1. Az angol joggyakorlat válasza

4.1.1. A Mareva-rendelet

A „jog atomfegyvere”,¹³⁸⁹ amit a hitelezők érdekében alkalmaznak, valójában már 1975-ben létrejött, és Lord Alfred Thompson Denning (Whitchurch, 1899. január 23. – Winchester, 1999. március 5.), a modern idők valószínűleg leghíresebb angol bírása nevéhez kötődik.¹³⁹⁰ A konkrét perben a Bulkcarriers S.A. bérbe vette a Mareva nevű hajót a Mareva Compania Naviera S.A.-tól annak érdekében, hogy albérletbe adta azt az indiai kormánynak fertőtlenítőszer szállítására Indiába. A bérlő az albérleti díjat meg is fizette. A szállítmány ellenértékének 90%-a a Bank of Bilbao egyik londoni fiókjában került elhelyezésre. A bérlő a bérleti díj első két részletét megfizette, azonban a harmadikat elmulasztotta. A bérbeadó keresetet nyújtott be a bérleti díj megfizetése iránt és egyúttal kérte a szállítmány ellenértékének zárolását a londoni bankban. Az elsőfokú eljárásban a bíróság csak néhány órára zárolta a számlát, majd arra hivatkozva, hogy a bíróságnak erre nincs jogköre, elutasította az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet.¹³⁹¹ Másodfokon Lord Denning arra hivatkozott, hogy ha a követelés megalapozottnak tűnik és fennáll a veszélye annak, hogy az adós az ítélet meghozatala előtt rendelkezzen a vagyona felett, úgy a bíróságnak van jogköre ideiglenes intézkedésre a vagyon feletti fedezetelvonó rendelkezés megelőzése érdekében.¹³⁹²

Az ideiglenes intézkedés megadása jelentős reformnak minősült az angol joggyakorlatban amit, leszámítva az Amerikai Egyesült Államokat, világszerte átvettek a common law jogrendszerű országokban.¹³⁹³ Ez a jogi eszköz kiváló példája az előzmény

¹³⁸⁶ Cook-szigeteki Financial Transactions Reporting Act 2003.

¹³⁸⁷ *Mareva v. Int'l Bulk Carriers* [1975] 2 Lloyd's Rep. 509 (A. C.).

¹³⁸⁸ *Piller KG v. Mfg. Processes Ltd.* [1976] 1 Ch. 55 (C. A.). Ld. továbbá az *EMI Ltd. v. Pandit*, [1975] 1 All ER 418 (Ch.). Az Amerikai Egyesült Államokban ez „temporary restraining order” elnevezéssel ismert.

¹³⁸⁹ Kern ALEXANDER: *The Mareva Injunction and Anton Piller Order: The Nuclear Weapons of English Commercial Litigation*. 15 Florida Bar International Law Quarterly (1998). Lásd ehhez Carlos FABANO: *Maximizing Plaintiff Protection in the World of Asset Freezing and Bypassing the Due Process of Inquiring Notice: The Mareva Injunction as an Alternative to the American Legal Remedies*. 9 International Law Students Association Journal of International & Comparative Law (2002) 131. skk.

¹³⁹⁰ *Mareva Compania Naviera S.A. v International Bulkcarriers S.A.* [1975] 2 Lloyd's Rep. 509 C. A.

¹³⁹¹ Donaldson bíró a *Lister & Co v Stubbs* [1890] 45 Ch D 1, 13 ítéletére hivatkozott, amelyben egyértelműen az az állásont került kifejtésre, hogy nincs olyan jogalap, amely miatt a bíróság az ítélet meghozatala előtt biztosítékot rendelne el a felperes számára.

¹³⁹² „In my opinion that principle applies to a creditor who has a right to be paid the debt owing to him, even before he has established his right by getting judgment for it. If it appears that the debt is due and owing, and there is a danger that the debtor may dispose of his assets so as to defeat it before judgment, the court has jurisdiction in a proper case to grant an interlocutory judgment so as to prevent him disposing of those assets.” *Mareva Compania Naviera S.A. v. International Bulkcarriers Ltd.* [1980] 1 All ER 3 213 (C. A.). Megjegyzendő, hogy egy hónappal a jelen ügy előtt a *Nippon Yusen Kaisha v Karageorgis* [1975] 1 WLR, 1093 C. A. ügyben azonos tartalmú döntés született, mégis Mareva néven híresült el az ideiglenes intézkedés.

¹³⁹³ David WRIGHT: *Mareva Orders as Part of the New, Emerging Law of Remedies*. 20 University of Tasmania Law Review (2001) 98. skk.

nélküli spontán bírói kreativitásnak, szemben a fokozatos jogfejlődéssel kialakuló intézményekkel.¹³⁹⁴ Az intézkedést folyamatosan kiterjesztették nemcsak hazai, hanem a külföldön elhelyezkedő vagyontárgyakra is¹³⁹⁵, ami összeütközésbe került a „zsivány joghatóságok” adósbarát szabályaival.¹³⁹⁶ Az intézkedés külföldi viszonylatban való alkalmazása tekintetében nehézséget vet fel, hogy in personam hatályú, vagyis meghatározott személyekkel szemben lehet igénybe venni. Külföldi alperes esetében ez azt eredményezi, hogy a személyi jogok szerinti bíróságnak is el kell ismernie a határozatot.¹³⁹⁷

Az intézkedés kibocsátása iránti kérelemben bizonyítani kell, hogy jó érvekkel alátámasztott a követelés (*good arguable case*), vagyis nem frivol és nem bosszantásra irányul a kérelem. Ezenkívül igazolni kell annak a veszélyét, hogy a felperesi követelés megítélése esetén annak végrehajtása sikertelen lenne az intézkedés hiányában. Ehhez nem elegendő az, hogy az adós külföldi legyen.¹³⁹⁸ A harmadik előfeltétel, hogy a kérelmező minden lényeges körülményt őszintén, teljes mértékben feltárjon (*full and frank disclosure*), ami alapján a bíróság a kérelmet el tudja bírálni. Mivel az eljárásnak ebben a szakaszában az adós nem vesz részt, ezért az ő jogait alátámasztó tényeket és jogi érveket is fel kell sorakoztatni. Az intézkedés szólhat az adós vagyonának teljes vagy részleges lefoglalásáról. Az intézkedés kibocsátása egyúttal büntetőrendelkezést is kilátásba helyez, amely szerint annak be nem tartása a bíróság megsértését jelenti és az adós szabadságvesztésével, büntetés fizetésére kötelezéssel és vagyonelkobzással jár. Ugyanez irányadó azokra a harmadik személyekre, akik az intézkedés kijátszásában közreműködnek.¹³⁹⁹

Az ideiglenes intézkedés kibocsátásáról értesül az adós alperes és annak hatályon kívül helyezése iránti kérelmet nyújthat be. Erre három jogalapon kerülhet sor. Egyrészt ha bizonyítja a hitelező csalárdságát, másrészt, ha bizonyítja, hogy nem áll fenn kockázat az esetleges marasztaló ítélet végrehajthatósága tekintetében, vagyis vagyona akkor is elérhető lesz. Ez különösen biztosíték nyújtásával támasztható alá. Harmadrészt az alperes érvelhet azzal is, hogy a felperesi kérelem alapjául szolgáló bizonyítékok nem teljes körűek és így nem alkalmasak az intézkedés kibocsátásra.

Az Amerikai Egyesült Államok bíróságai ilyen intézkedés elrendelését nem ismerik el, mivel a bíróságnak ilyenre jogköre nincs és ellentétes a demokratikus ítélkezési gyakorlattal.¹⁴⁰⁰

¹³⁹⁴ John STEVENS: *Equity's Manhattan Project: The Creation and Evolution of the Mareva Injunction*. 14 The Denning Law Journal (1999). 26. A törvényhozás ennek megfelelően alkotott tételes jogi rendelkezést az ideiglenes intézkedés lehetőségéről, ugyan átnevezve „freezing injunction”-ra, de a tartalmi elemeit megtartva; lásd Supreme Court Act, 1981, Chapter 54, § 37(1)-(3).

¹³⁹⁵ STEVENS: *i. m.* 30. David CAPPER: *The Need for Mareva Injunctions reconsidered*. 73 Fordham Law Review (2005) 2164. A „worldwide Mareva” jelenség kezdete három ügghöz köthető: Babanaft International Co. SA v Bassatne [1990]; Republic of Haiti v Duvalier [1990] 1 QB 202; Derby & Co. Ltd. v Weldon (No. 1.) [1990] CH 48. ALEXANDER: *The Mareva (i. m.)* 16.

¹³⁹⁶ „Rouge jurisdictions”, mint azt jellemzi John K. OLSON – Paul Steven SINGERMAN – Christopher J. REDMOND – Alan L. GOUGH: *Chasing Money Offshore: Recovering Fraudulent Transfers Abroad*. American Bar Association, Section of Business Law, San Francisco, 2006. 4.

¹³⁹⁷ ALEXANDER: *The Mareva (i. m.)* 16.

¹³⁹⁸ Jeffrey L. WILSON: *Three if by Equity: Mareva Orders & the New British Invasion*. 19 Journal of Civil Rights and Economic Development (2005) 703.

¹³⁹⁹ WILSON: *i. m.* 707.

¹⁴⁰⁰ „Even when sitting as a court in equity, we have no authority to craft a 'nuclear weapon' of the law like the one advocated here”. Grupo Mexican de Desarrollo, S.A. v Alliance Bond Fund, Inc, 527 U.S. 308 (1999), 332. Lásd továbbá Lawrence COLLINS: *United States Supreme Court Rejects Mareva Jurisdiction*. 115 Law Quarterly Review (1999) 604. CAPPER: *i. m.* 2161. skk. Megjegyzendő, hogy négy legfelsőbb bírósági bíró, Ginsburg, Breyer, Souter és Stevens kisebbségben maradt véleményével támogatta volna a Mareva-határozat meghozatalát. WILSON: *i. m.* 673. skk.

4.1.2. Az Anton Piller-parancs

A Mareva-rendelkezés mellett általában a hitelezők egyúttal ún. Anton Piller-parancsot is kérhetnek.¹⁴⁰¹ A rendelkezés lehetővé teszi, hogy a hitelező bizonyítékot szerezhesen az adós vagyonával kapcsolatban. A határozat alapján a hitelező az adós üzleti titkaihoz férhet hozzá bírósági engedéllyel. Amennyiben az alperes a parancs teljesítését megtagadja vagy gátolja, úgy bírság megfizetésével vagy akár szabadságvesztéssel is büntethetik.¹⁴⁰² Ehhez a felperesnek kifejezetten erős (*extremely strong*) indokkal kell rendelkeznie és a késedelem folytán később bekövetkező kár kockázatának nagyon komolynak (*very serious risk of damage*) kell lennie, továbbá a felperesnek azt kell előzetesen alátámasztania, hogy az alperes birtokában lévő, rá nézve hátrányos bizonyítékokat valószínűleg elrejtí vagy megsemmisíti.¹⁴⁰³

Mindkét eljárásjogi eszköz a felperes kérésére kerül a bíróság részéről megfontolásra és a potenciális alperes távollétében (*ex parte*) kerül elbírálásra. Ez azzal jár, hogy a leendő alperes, aki az intézkedés meghozatalakor még nem is tud a hitelezői igény peresítéséről, egyszer csak azzal szembesül, hogy kifejezetten rövid idő alatt kell azzal szemben az ellenérveit felhozni, ami általában az időhiány miatt nem is jár sikerrel. Így az adós abba a helyzetbe kerül, hogy lefoglalják az adattárolóit, iratait stb., továbbá zárolják a bankszámláit. Ez egyúttal sokszor meg is fosztja a peres eljárásban jogi képviselő igénybevitelétől, mivel annak díját sem tudja kifizetni, ami – némi, de nem nagy túlzással – egyúttal a peresztességet is előrevetíti.

Az angol felsőbb bíróság 1993-ban kidolgozta a mini-Anton Piller-parancs (más néven *Stand and Deliver* parancs) lehetőségét is, mivel a Piller-parancs sok esetben éjszakai magánlakásba való belépéssel, a privát szférába túlzott behatással járt. A parancs alapján a felperes az adós ajtajában állva meghatározza azokat az iratokat és ingóságokat, amelyek kiadását követeli a bírósági parancs alapján, vagyis nem léphet be a potenciális alperes helyiségébe.¹⁴⁰⁴ Ha az alperes ellenkezik, akkor szabadságvesztéssel büntetendő.

A Man szigeten nem alkottak olyan szabályt, amely kizárná a Mareva-határozat vagy az Anton Piller-parancs alkalmazásának lehetőségét. A common law szerinti jogkövetkezmények alkalmazhatók a szigeten, így ilyen bírósági döntést is végre kell hajtani.¹⁴⁰⁵ Nevisben viszont nincs kifejezett törvényi szabályozás a csalárd elidegenítésről és a Nagy-Britanniától való függetlenség elnyerése által a *Statute of Elizabeth 1571* szabályai sem irányadók, így az ilyen jellegű ideiglenes intézkedések érvényesítése korábban sem tűnt valószínűnek.¹⁴⁰⁶ A Cook-szigeteken létesített trustok esetében is több ügyben került már sor a Mareva-rendelkezés elrendelésére. Itt leginkább csak a rövid igényérvényesítési határidők

¹⁴⁰¹ Anton Piller KG v Manufacturing Process Ltd [1976] Chancery 55.

¹⁴⁰² Martin S. KENNEY: *The Bankrupt Empires – The Creditors Strike Back. Investigation and Pursuit – On the Asset Trail*. Presented to: A Conference of the Insolvency, Restructuring and Creditors' Rights Section of the International Bar Association. Salzburg, 2005. 8.

¹⁴⁰³ Lord Denning érvelése szerint: „It seems to me that such an order can be made by a judge *ex parte*, but it should only be made where it is essential that the plaintiff should have inspection so that justice can be done between the parties: and when, if the defendant were forewarned, there is grave danger that vital evidence will be destroyed, that papers will be burnt or lost or hidden, or taken beyond the jurisdiction, and so the ends of justice be defeated; and when inspection would do no real harm to the defendant or his case.” Anton Piller KG v Manufacturing Process Ltd [1976] Chancery 55, 6B, 62A. ALEXANDER: *The Mareva (i. m.)* 17.

¹⁴⁰⁴ KENNEY: *i. m.* 9.

¹⁴⁰⁵ „The High Court shall have power to grant interim relief where proceedings have been or are about to be commenced in a country or territory outside the Island.” High Court Act 1991, Sec. 56(B)(1).

¹⁴⁰⁶ Ilyen szellemben született döntés a Conway v. Queensway Trustees Limited, Civil Suit No. 16 of 1999, High Court of Justice, Federation of Saint Christopher and Nevis (Nevis Circuit 1999) ügyben.

szabnak gátat az ilyen irányú bírósági határozat meghozatalának.¹⁴⁰⁷ Belize-en viszont a törvény kizárja, hogy a hitelezői igények miatt a bíróság a trust létesítő okiratát módosítsa vagy a trustot érvénytelennek nyilvánítsa.¹⁴⁰⁸ Ennek szellemében a Mareva-rendekezés kibocsátása iránti indítványnak sem adnak helyt.¹⁴⁰⁹

Az ilyen jellegű ideiglenes intézkedések alkalmazhatósága jelentős bírálatot is kapott. Félő, hogy a külföldön lévő vagyontárgyak esetében ezek a határozatok a nemzetközi jogot súlyosan sértő, a más állam bírósági hatáskörét elvonó intézkedéseknek minősülnek.¹⁴¹⁰ Nevisen 2015-ben pl. kifejezetten kizárták Mareva-rendekezés vagy Anton Piller-parancs alkalmazását.¹⁴¹¹

Ehhez kapcsolódóan megemlítendő, hogy nemzetközi egyezmény is rendelkezésre áll polgári és kereskedelmi ügyekben külföldi bizonyítékok beszerzése érdekében.¹⁴¹²

4.2. Az Amerikai Egyesült Államok gyakorlata

4.2.1. A bíróság megsértése

A bíróság megsértésére alapított szabadságvesztéssel némi eredményt lehet elérni, azonban kétséges, hogy ez megoldást jelent-e minden esetre.¹⁴¹³ Valószínűleg nem ez a leghatékonyabb megoldás, hiszen az adóst az ideiglenes szabadságvesztés nem feltétlenül kényszeríti a hitelezői követelés kielégítésére. Másrészt a *contempt of court* csak szűk körben vehető igénybe, olyan esetben, ha az adósnak van ráhatása a trust működésére, a vagyon kiadására. Ezt az intézkedést ugyanis csak személlyel szemben lehet igénybe venni, a vagyon fedezetként való bevonására közvetlenül nem alkalmas.¹⁴¹⁴

4.2.2. A fizetéseketelenségi jog

Megfelelő alternatíva lehet a fizetéseketelenségi eljárás megindítása és azon keresztül a vagyon elvonása a hitelezők érdekében. A problémát ilyen esetben is az jelenti, hogy a rendelkezésre álló jogszabályi környezetben mennyiben lehet hatékonyan végrehajtást vagy felszámolási eljárást lefolytatni az adós vagyonára. Különösen jelentős hátrányt jelent az, ha a vagyon külföldi állam joghatósága alatt található.¹⁴¹⁵

¹⁴⁰⁷ Bank of America, N.A. v Brian D. Weese et al., Plaintiff No. 17-2001 (High Ct. Rarotonga Civil Division, Sept. 7, 2002); Riechers v Riechers, 679 N.Y.S. 2d 233 (Sup. Ct. 1998).

¹⁴⁰⁸ Belize-i Trusts Act 2000, Sec. 7(6).

¹⁴⁰⁹ „[T]he asset protection features of the Belize Trusts Act preclude creditor requests for Mareva injunctions”. SEC vs. Swiss Trade and Commerce Trust, Ltd., Banner Fund International, Lloyd Winburn et al., Belize Sup. Ct. 1994. <https://lighthouse-trust.com/services/asset-protection/asset-protection-trusts>

¹⁴¹⁰ WILSON: i. m. 729. Nagyon jól jellemzi ezt Lord Browne-Wilkinson bíró megállapítása: „In seeking to combat international fraud, the international Mareva is better than nothing. However, in my view, it does not provide a very promising route forward. It smacks too much of the arrogance of a former imperial power sending a gun-boat when there is a trouble abroad. That was never an effective remedy against land-locked countries such as Switzerland and Liechtenstein: in the modern world it is, in my view, quite inappropriate.” Channel Tunnel Group v Balfour (1993) 1 All ER 664. WILSON: i. m. 735.

¹⁴¹¹ A 2015. évi módosítás Sec. 22(4).

¹⁴¹² A Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia által készített Convention of 18 March 1970 on the Taking of Evidence Abroad in Civil or Commercial Matters. Jelenleg 61 állam részese az egyezménynek, Magyarország 2004 óta

¹⁴¹³ STERK: Asset (i. m.) 1102.

¹⁴¹⁴ Lásd ehhez az 5.1. pontban az Anderson-esetet.

¹⁴¹⁵ Lásd ehhez az Amerikai Egyesült Államok fizetéseketelenségre vonatkozó szabályait a III. fejezet 2.3.2. pontjában.

5. A vagyonvédelem a bírósági joggyakorlat tükrében

„*A jog atomfegyvere*”, azaz „*a hitelezők visszavágnak*.”¹⁴¹⁶

A nemzetközi trustok bevezetése és elterjedése óta már több esetben is felmerültek jogviták, amelyek alapján a kialakult jogszabályok vagyonvédelmi funkciójának hatékonyságát bizonyos fokig megismerhetjük. Messzire menő következtetések ezekből az esetekből nem vonhatók le, de mégis irányadók abból a szempontból, hogy a „vagyonvédelem kontra hitelezők háborúja” milyen eredményre vezethet. Megjegyzem, hogy az egyes jogesetek közzétele és a szakirodalomban történő elemzése meglehetősen egyoldalú, mivel nem mérhető azoknak az eseteknek a száma, ahol a hitelező az igényérvényesítés nehézségei miatt nem is kezdeményezett bírósági jogvitát.

5.1. Vonatkozó joggyakorlat nemzetközi trustok esetében

Az első ilyen ismert ügy a *Orange Grove* jogeset volt 1994-ben.¹⁴¹⁷ Egy kaliforniai ingatlanfejlesztő az eladott társasházakkal kapcsolatos szavatossági igényektől szeretett volna mentesülni azzal, hogy a Cook-szigeteken létesített trustba helyezte vagyonát a vele szemben indított peres eljárás alatt. A vásárlók a Kaliforniában megnyert per alapján a Cook-szigeteken kényszerültek eljárást indítani a jogerős ítélet elismerése érdekében. A bíróság megadta a perindításra az engedélyt, mivel kevesebb mint két év telt el a Kaliforniában meghozott ítélet óta. Az ügyben azonban egyezség született a felek között, így nem volt megállapítható, hogy a felperesek keresetének érdemben is helyt adott volna-e a bíróság. Az ügy jelentősége abban rejlik, hogy erre hivatkozva a Cook-szigeteki jogalkotás módosította a nemzetközi trusttörvényt, és a külföldi igény alapján a keresetindításra egyértelműen a jogalap létrejöttét írta elő a határidő számításához.¹⁴¹⁸

Talán a legtöbbször hivatkozott jogvita a szakirodalomban az ún. *Anderson eset*.¹⁴¹⁹ Az Anderson házaspár 1995 júliusában vagyonvédelmi trustot létesített a Cook-szigeteken, amelyben ők és egy helyi gazdasági társaság voltak a vagyonkezelők, valamint ők voltak a protectorok is. A létesítő okirat szerint, ha a vagyonkezelőket kényszerítik (*duress*), úgy azok tisztsége megszűnik.

Két évvel a trust létesítését követően Andersonék befektetések telemarketing útján való értékesítésével foglalkoztak, a befektetőknek 50%-os megtérülést ígértek 60–90 nap alatt. A Federal Trade Commission (FTC) piramisjátéknak (*Ponzi scheme*) minősítette az eljárásukat, amellyel több ezer befektetőt károsítottak meg. Denyse és Michael Anderson állítólag kb. nyolc és fél millió US-dollárt (6,3-at 1995 júliusában, 2,25-öt 2000 márciusában) utalt át egy Cook-szigeteki visszavonhatatlan vagyonvédelmi trustba, és emiatt a US Federal Trade Commission beperelte őket 1998 áprilisában a vagyon hazatelepítése érdekében. A Federal District Court Nevadában kötelezte őket a vagyon hazatelepítésére. Andersonék faxüzenetben kérték a Cook-szigeteki vagyonkezelőt a kezelt vagyon átutalására az Amerikai Egyesült Államokba.

Andersonék elismerték a csalást, azonban ők csak értékesítők voltak, ezért a trustban elhelyezett vagyon 45%-át meg kívánták tartani. Arra is hivatkoztak, hogy bár

¹⁴¹⁶ ALEXANDER: *The Mareva (i. m.)* címe és KENNEY: *i. m.* 9.

¹⁴¹⁷ In Re 515 South Orange Grove Owners Ass’n v Orange Grove Partners.

¹⁴¹⁸ International Trusts Amendment Act 1996. november 21. Az új szabály alapján már nem lett volna lehetősége a felpereseknek perindításra a Cook-szigeteken.

¹⁴¹⁹ Federal Trade Commission v Affordable Media LLC and Denyse and Michael Anderson, 179 F 3d 1228 (9th Cir 1999).

társvagyonkezelők és protectorok is voltak a trustban, a Cook-szigetéről nem tudják a vagyont hazatelepíteni, mert a vagyonkezelő megtagadta az utasításukat arra hivatkozva, hogy Andersonék gyermekei is kedvezményezettek a trustban, így ez az ő érdekeiket sértené, továbbá a trust létesítő okirata megtiltotta, hogy bírósági ítélet alapján kifizetésre kerüljön sor a trustból. Másrészt a vagyonkivonás kényszerítés (*duress*) alatt történt, ezért Andersonék társvagyonkezelői tisztsége automatikusan megszűnt. Miután Andersonék nem tettek eleget a bírósági határozatnak, a bíróság megsértése miatt (*contempt of court*) börtönbüntetésre ítélték őket. A bíróság arra hivatkozott, hogy a saját maguk által létrehozott akadályra nem hivatkozhatnak az ítélet nem teljesítése miatt.¹⁴²⁰ Andersonék ezért 1998 júliusától decemberig börtönbüntetésüket töltötték. Ezt követően az FTC 20,6 millió US-dollár megtérítésére kapott jogerős ítéletet Andersonékkal szemben a befektetők kompenzálására. Sokan úgy gondolták, hogy ez az ítélet mérföldkő a vagyonvédelmi trustok alkalmazásában és egyben azok végét is jelenti. A fordulat azonban akkor következett be, amikor az FTC a Cook-szigeteken kívánt érvényt szerezni a kártérítési követelésének, de azt a helyi bíróság elutasította, majd egy újabb peres eljárás végén ismét elutasításra került a Cook-szigeteki felsőbb bíróság által. Az ítélet indokolása szerint a nemzetközi jog alapján nem köteles egy ország bírósága a másik országban büntető kártérítési ügyben meghozott ítéletet végrehajtani (*revenue rule*). Ezt követően az FTC a vagyonkezelőt perelte, amely eljárás egyezséggel végződött és mindösszesen 1,2 millió US-dollár került kifizetésre a hatóság részére.¹⁴²¹

Stephan Jay Lawrence bróker (*option trader*) 1991 januárjában a Jersey szigetén alapított vagyonvédelmi trustot és helyezte ott el 4, majd 7 millió US-dollár körüli összeget. A következő hónapban Mauritiusra helyezte át a trust székhelyét. A cége csődbe ment és megállapították Lawrence felelősségét is, ennek keretében több mint 20 millió US dollár megfizetésére kötelezték. A csődbíróság a vagyon hazatelepítésére kötelezte, aminek nem tett eleget, ezért börtönbüntetésre ítélték.¹⁴²² Az ügyben nem került vagyon hazatelepítésre, viszont cserébe Lawrence két éves börtönbüntetést töltött le.

A *Brown v Higashi* ügyben 1996-ban az Amerikai Egyesült Államok szövetségi csődbírósága arra kötelezte a szerződésen kívüli kárt okozó adóst, hogy a Belize-ben létesített vagyonvédelmi trustból telepítse haza a vagyont. A bíróság az amerikai jog alapján bírálta el az ügyet és a trustot színleltnek minősítette.¹⁴²³ Mivel a kezelt vagyon fizikailag az Amerikai Egyesült Államok területén helyezkedett el, így a hitelezői igények fedezete körébe lehetett vonni.

Robert E. Brennan ügyében az általa Nevisen létesített trust esetében a nevisi felső bíróság utasította el a vagyonnal kapcsolatos követelés érvényesítésének lehetőségét.¹⁴²⁴ Más esetben a Cook-szigeteki felső bíróság befagyasztotta az ott létesített trustvagyon egy amerikai hitelező Mareva-rendelkezésének helyt adva.¹⁴²⁵

Számos egyéb eset említhető, de megállapítható, hogy gyakorlatilag szinte lehetetlen bírósági határozatot végrehajtani Cook-szigeteki nemzetközi trustban elhelyezett vagyonnal

¹⁴²⁰ „In the asset protection trust context, the burden on the party asserting an impossibility defense will be particularly high because of the likelihood that any attempted compliance with the court's orders will be merely a charade rather than a good faith effort to comply.” *Federal Trade Commission v Affordable Media LLC and Denyse and Michael Anderson*, 179 F 3d 1228 (9th Cir 1999). 329. Sterk, 1102.

¹⁴²¹ Lásd részletesen Howard S. FISCHER – Alexander J. FISCHER: *The legacy of the Anderson Case*. offshoreinvestment.com 156, May 2005. 19. skk. STERK: *Asset (i. m.)* 1101 sk. Gideon ROTSCCHILD: *Asset Protection Trust*. In: Kaplan (ed.): i. m. 448. skk.

¹⁴²² *In Re Lawrence* 238 BR 498 (US Bankruptcy Cr SD Florida 1999). STERK: *Asset (i. m.)* 1035. sk.

¹⁴²³ Érdekes az ítélet megállapítása, miszerint „The Cook Islands adopted at least some version of fraudulent conveyance law; Belize (the former British Honduras) did not even try.” *Brown v Higashi*, No. A95-00200-DMD (Fed. B. Alaska 03.11.1996.).

¹⁴²⁴ Lásd részletesen FISCHER–FISCHER: i. m. 20.

¹⁴²⁵ *Bank of America v. Brian Weese et al.*, Case No. 03-C-01-001892 (Cir. Ct. Baltimore County 2001).

szemben. Egyetlen kivétel ez alól a *Rush University Medical Center v Sessions* ügy volt,¹⁴²⁶ ahol a vagyon Illionis-ban volt, ezért volt lehetőség azt a hitelezői követelések fedezete körébe vonni.

Másik jellemzője az ilyen tárgyú ügyeknek, hogy a jogvita általában valamilyen egyezséggel zárult, mivel annak végrehajtása a külföldi állam területén lévő vagyontárgyra várhatóan nem vezetett volna eredményre. Az Anderson ügy azóta is nemzetközi szinten példázza azt, hogy a Cook-szigeteki vagyonvédelmi trust tökéletes védelmet biztosít azoknak az adósoknak, akik nem csalárd szándékkal kívánják igénybe venni. Hangsúlyozandó, hogy Andersonék előbb létesítették a trustot, mint ahogyan a telemarketing-vállalkozásukat megkezdték. Emellett viszont a vagyonvédelmi trust önmagában nem jelent személyes védelmet a vagyonrendelők számára a személyes joguk szerinti bírósági és hatósági eljárásokkal szemben.

5.2. Az Amerikai Egyesült Államok bírósági gyakorlata

Az amerikai egyesült államokbeli vagyonvédelmi trustok vonatkozásában szintén több jogeset is ismert, eltérő megállapításokkal.

A *Battley v Mortensen* ügy volt a vagyonvédelmi trusttal kapcsolatban első ismert peres eljárás. Az alaszakai bíróság az Alaszkában létesített trustot csalárdnak ítélte meg a csődtörvény alapján¹⁴²⁷, és így a fizetéseképtelenség előtt 10 éven belüli vagyonátruházás miatt érvénytelenítette azt.¹⁴²⁸

Mortensen korábbi feleségével együtt 1994-ben vásárolt telket Alaszkában, Seldoviában. Négy évvel később elváltak és a vagyonmegosztás alapján Mortensen kapta meg az alaszakai telket. 2000 és 2004 között jelentős fejlesztéseket hajtott végre az ingatlanon. 2005 februárjában létrehozta a *Mortensen Seldovia Trust (An Alaska Asset Preservation) Trust*-ot. Ebbe a trustba helyezte az ingatlant, valamint az édesanyjától kapott pénzt, amelyet Mortensen gyermekeinek szánt. A vagyonkezelő Mortensen bátyja és egy barátja volt. A trust létesítő okiratában szerepelt, hogy a trust kifejezett célja „a vagyon védelmének maximalizálása” és „a vagyonadó minimalizálása”. A trust létesítő okiratát nyilvántartásba vetette, egyúttal fizetőképességi nyilatkozatot is tett. Mortensen teljes mértékben fizetőképés volt a vagyonrendelés időpontjában. Később azonban a megváltozott piaci viszonyok miatt nem kapott munkát, az anyjától kapott pénzt részben tőzsdei spekulációkon elvesztette, illetve részben felélte. Jelentős bankkártyatartozása miatt 2009 februárjában csődeljárást kezdeményezett magával szemben. A bíróság megállapította, hogy Mortensen szolvens volt a vagyonrendelés időpontjában, de a szövetségi csődtörvény betartását is vizsgálta.¹⁴²⁹ A vonatkozó szakaszokat kimerítette Mortensen, mivel vagyonvédelmi trustba helyezte a vagyonát, amelynek kedvezményezettje saját maga volt, és ezt kifejezetten azért tette, hogy a hitelezői igények érvényesítését megghiúsítsa. A döntő bizonyítékként erre a trust létesítő

¹⁴²⁶ *Rush University Medical Center v Sessions*, 2012 IL 112906, 980 NE 2d 45 (2012).

¹⁴²⁷ Bankruptcy Code Sec. 548(e).

¹⁴²⁸ *Battley v Mortensen*, 2011 WL 5025288 (Bankr. D. C. Alaska 2011), amelyet az Alaska Bankr. Ct. hozott 2011. május 26-án.

¹⁴²⁹ A Bankruptcy Code Section 548 alapján:

„(e)(1) In addition to any transfer that the trustee may otherwise avoid, the trustee may avoid any transfer of an interest of the debtor in property that was made on or within 10 years before the date of the filing of the petition, if

(A) such transfer was made to a self-settled trust or similar device;

(B) such transfer was by the debtor;

(C) the debtor is a beneficiary of such trust or similar device; and

(D) the debtor made such transfer with actual intent to hinder, delay, or defraud any entity to which the debtor was or became, on or after the date that such transfer was made, indebted.”

okirata szolgált, amelyben Mortensen a vagyona védelmének maximalizálását határozta meg. Az ügyben Mortensen többször is hibázott, egyrészt a trust létesítő okiratának elkészítése során nem konzultált ügyvéddel és kifejezetten rögzítette a létesítő okiratban, hogy a hitelezői követelések elkerülésére irányul a szándéka. Ennek hiányában az alaszakai jog alapján irányadó négyéves időtartam lett volna irányadó, amely eltelt az esetében, így mentesült volna a fedezetelvonás megállapítása alól. A másik hiba az volt, hogy a szövetségi csődtörvény szerinti tízéves időtartam lejárta előtt nem kellett volna csődeljárást kérnie maga ellen. Erre is igaz, ha jogással konzultált volna, akkor tájékoztatást kaphatott volna a szövetségi csődtörvény vonatkozó szabályáról. Ez az ügy nem az alaszakai vagyonvédelmi trustról szóló törvény hatékonyságának bírálata, sokkal inkább a laikus, önjelölt jogász esetének iskolapéldája.

A *Waldron v Huber (In re Huber)* ügyben a szövetségi csődbíróság érvénytelennek találta az Alaszkában létesített trustot, arra hivatkozva, hogy a vagyonrendelőnek az életvitele alapján erősebb a kötődése Washingtonhoz, ezért a helyi jog alapján kellett elbírálni a trustot, Washingtonban pedig nincs lehetőség vagyonvédelmi trust létesítésére.¹⁴³⁰

Az ügyben a washingtoni lakos Donald G. Huber ingatlanfejlesztő 2008-ban Alaszkában létesített trustot azzal a kikötéssel, hogy annak érvényességére az alaszakai jogszabályok irányadók. A célja az volt, hogy a trustba helyezett minden vagyona ne szolgáljon a később felveendő bankkölcsöne fedezetéül. Ugyanakkor ő maga mint vagyonrendelő és egyúttal kedvezményezett, életvitelszerűen Washingtonban lakott. A kezelt vagyon, leszámítva tízezer US-dollár Alaszkában elhelyezett letétet, szintén Washingtonban volt található. Az ügyben a szövetségi csődbíróság járt el, amely a kollíziós szabályok alapján a Washington állam jogát tartotta irányadónak.¹⁴³¹ Washingtonban pedig kifejezetten tiltott a vagyonvédelmi trust létesítése, ezért a *Donald Huber Family Trust* érvénytelenségét mondta ki a bíróság. Szintén megállapításra került, hogy Huber kifejezetten azzal a céllal létesítette a trustot, hogy a jövőbeni hitelezője elől a fedezetet elvonhassa.

Ez az eset tipikus példája annak, hogy az Amerikai Egyesült Államok kollíziós szabályainak kifejezett jelentősége van a tagállamokon átnyúló trustok létesítése esetén. Ha Huber Alaszkában élt volna, vagy legalább a vagyonának jeletős részét ott tartotta volna, úgy kétséges, hogy Washington állam jogszabályait alkalmazta volna a szövetségi bíróság.

Missouriban az *In re Reuter* ügyben viszont érvényesnek találták azt a vagyonrendelést, amelyben tékozlás elleni trustot létesített a vagyonrendelő, aki egyúttal a feleségével együtt kedvezményezett is volt.¹⁴³²

Nathan Paul Reuter és felesége Kathleen S. Reuter 2005. szeptember 16-án létesítettek két trustot (*Nathan Paul Reuter Revocable Trust* és *Kathleen S. Reuter Revocable Trust*). Reuterék mindkét trustban vagyonkezelőtársak voltak. A férjjel szemben a hitelezői 2006. június 15-én nyújtottak be keresetet, míg ő 2007. július 27-én kért csődvédelmet maga ellen. A 2010. május 28-án indult bírósági perben a hitelezők azt kérték megállapítani, hogy Reuter nem fizetéseképtelen, mivel a trustban vagyona van és az a hitelezői követelések fedezeteként szolgálhat. Az ügyben a bíróság megállapította a tékozlás elleni klauzula érvényességét és többek között erre hivatkozva utasította el a megállapítási keresetet.

A *Kilker v Stillman* ügyben a kaliforniai fellebviteli bíróság a vagyonvédelmi trust csalárd voltát önmagában annak létezése, *per se* alapján állapította meg.¹⁴³³ Stillmann úr

¹⁴³⁰ Waldron v Huber (In re Huber), 493 B.R. 798, a Bankruptcy Court ítélete döntése 2013. május 17-én.

¹⁴³¹ A Statement (Second) of Conflict of Laws, Sec. 270 alapján ugyan szabadon választhatja meg a vagyonrendelő, hogy melyik állam joga legyen irányadó a trustra, azonban ezt csak akkor teheti meg, ha a választott jog nem sérti annak az államnak a közérdekét, amellyel a trustnak meghatározó kapcsolata van.

¹⁴³² In re Reuter, 499 B.R. 655, 678 (Bankr. W. D. Mo. 2013).

¹⁴³³ Kilker v Stillman, 2012 WL 5902348 (Cal App 4th Dist., 26 November 2012), hivatalosan nem közölt eset, ismerteti PANICO: i. m. 706. sk.

talajmérnök volt és vagyonának túlnyomó részét Nevadában helyezte el egy vagyonvédelmi trustban 2004-ben. 2008-ban beperelték egy medencével kapcsolatos mérnöki munkája miatt. A bíróság egyértelműen úgy foglalt állást, hogy a vagyonának nevadai trustba történő elhelyezése csalárd volt, mivel a trust működésében olyan mértékű jogosítványt tartott fenn magának, ami alapján az *alter ego*-nak minősül. A vagyonelidegenítés csalárdsága attól függetlenül megállapítható volt, hogy nem meghatározott hitelezők elől vonta el ugyan a fedezetet, hanem általában próbálta meg a hitelezői igények érvényesítését megghiúsítani.

Hasonló szellemben döntött a bíróság Wyomingban 2003-ban a *Breitenstine v Breitenstine* ügyben, azonban ennek az ítéletnek mára már csekély jelentősége maradt, mivel Wyomingban azóta törvényi szabályozás teszi jogszerűvé a vagyonvédelmi trust létesítését.

Meglepő viszont a Utahban a *Dahl v Dahl* ügyben egy házassági vagyonmegosztási jogvitában a utahi legfelsőbb bíróság véleménye.¹⁴³⁴ A férj a vagyonát egy nevadai vagyonvédelmi trustba helyezte el, arra azonban házastársi közös vagyon jogcímén igényt tartott a felesége. A bíróság úgy foglalt állást, hogy a nevadai jog alkalmazása közrendbe ütközne, ezért a utahi jog alapján bírálta el a jogvitát. Ez azzal járt, hogy a trustot visszavonhatónak nyilvánította és a kezelt vagyonra a feleség követelést támaszthatott.

Eltérő módon próbált reagálni Florida a vagyonvédelmi trustokat bevezető jogalkotási tendenciára. Ebben az államban külön törvényt nem alkottak, de alkotmányos elv a lakóhely immunitása hitelezői követelésekkel szemben. A *Havoco of Am. Ltd. v Hill* ügyben az adós nem vagyonvédelmi joghatóság alatti vagyonából vásárolt ingatlant Floridában, kifejezetten a hitelezői igény érvényesítésének elkerülése érdekében. A bíróság mindezek mellett is védelemben részesítette az adós ingatlanát.¹⁴³⁵

A fentiekből jól látható, hogy nem alakult ki egységes bírósági gyakorlat a vagyonvédelmi trustok érvényességével és az ahhoz szorosan kötődő fedezetelvonás minősítésével kapcsolatban. Ennek fő oka az, hogy egyes államokban teljesen jogszerű a vagyonvédelmi trust létesítése, míg más államok kifejezetten tiltják azt. Az egyes államok határain átnyúló jogviszonyok egyértelmű jogi megítéléséhez várhatóan hosszabb időnek kell eltelnie az Amerikai Egyesült Államokban. A vagyonvédelmi trustok jogszabályi háttérének megteremtése során kétféle megoldás látszik kialakulóban: vagy a jogszabályi háttér importjára kerül sor, vagy a kezelt vagyon exportjára olyan joghatóság alá, ahol a szabályozás biztosított.

6. Érvek és ellenérvek a vagyonvédelmi trusttal kapcsolatban

*„Valaki szeretné a tortáját megszerezni és meg is enni azt, de a jognak nem szükséges beteljesítenie a kívánságot.”*¹⁴³⁶

6.1. A felelősség halála

Sokszor elhangzik azonban az is, hogy aki a tortát megsütötte, annak legyen lehetősége azt megenni, vagyis mindenki saját maga döntse el, hogy a vagyonával mikor és milyen mértékben kíván kockázatot vállalni.

¹⁴³⁴ Dahl v Dahl, 2015 UT 79 (Opinion of the Court), ismerteti PANICO: *i. m.* 707. Lásd ehhez a utahi vagyonvédelmi trust szabályozásában felmerülő kivételeket a 3.5. pontban.

¹⁴³⁵ Havoco of Am. v Hill, 790 So. 2d 1018 (Fla. 2001); Havoco of Am. Ltd v Hill, 255 F.3d 1321 (11th Cir. 2001).

¹⁴³⁶ „One may wish to have one’s cake and eat it, too, but the law need not bring the wish to fruition”. In Re Robbins, 826 F2d 293, 295 (4th Cir. 1987). NIENHUSER: *i. m.* 556.

LoPucki 1997-ben megjelent, „A felelősség halála” című írásában rámutat arra, hogy ha a bírósági ítélet nem végrehajtható az adós fizetéseképtelensége miatt, akkor az csak szimbolikus jelentőséggel bír.¹⁴³⁷ A szerződések esetében lehetősége van a jogviszonyt keletkeztető félnek megválasztania, hogy kit fogad el adósának. A korlátozott felelősségű társasággal történő szerződéskötés esetén egyéb biztosítékot kérhet, és annak megadásától teheti függővé a szerződés megkötését. Ha egy bank hitelez, akkor az adóstól a saját vagyonán felüli fedezetet is megkövetelhet. Ehhez képest a szerződésen kívüli károkozás esetében a jogosultnak ilyen döntési lehetősége nincs. LoPucki napjaink magánjogi felelősségi rendszereinek kilenc meghatározó ismervét sorolja fel, alapvetően az Amerikai Egyesült Államok jogszabályi környezetét alapul véve, azonban ezek a jellemzők általában is irányadók.¹⁴³⁸

- A felelősségre vonás csak vagyoni jellegű lehet, az adós személyére nézve nem lehet végrehajtást vezetni.
- Az ítéletben szereplő marasztalás alapján végrehajtás csak az adós vagyonára vezethető, míg a házastárs, a családtagok, közös háztartásban élő rokonok vagyona mentes ez alól.
- A felek közötti egyéb kikötés vagy a bírósági határozat hiányában az adós a vagyonát bármikor elidegenítheti, ezáltal a felelősségre vonása esetén a kártérítési igény fedezetét elvonhatja.
- Bizonyos vagyontárgyak a törvény erejénél fogva eleve mentesek a végrehajtás alól.
- A szerződésen kívüli károkozás alapján fennálló követelésekhez nem kapcsolódik biztosíték, a végrehajtás során hátrányosabb helyzetben vannak a biztosítékkal (pl. zálogjog) vagy a törvény alapján a sorrendben ezeket megelőző, privilegizált követelésekhez képest.
- Jogi személy csődvédelmet kérhet, vagy felszámolási eljárás alá kerülhet, ami a hitelezői követelés érvényesítésének esélyeit jelentősen csökkenti. Magánszemély adós magáncsődöt kezdeményezhet, ami szintén védelmet eredményez bizonyos vagyontárgyaira.
- Az amerikai bírósági gyakorlat a csődvédelem esetében engedélyezi, hogy az adott gazdasági társaság a termelési, üzleti tevékenységét folytathassa és maximalizálhatja a hitelezők által elérhető vagyont.
- A kártérítési igény csak jogerős ítélet birtokában végrehajtható. Kivételes és szűk körű azoknak az eseteknek a száma, amikor a bíróság előzetes végrehajtást vagy egyes vagyonelemek zárolását rendeli el.
- Külföldi bírósági ítéletek végrehajtása sok esetben kifejezetten nehézséget okoz.

Az adósok különböző stratégiákat alakítanak ki a végrehajtás elleni védekezésre. Ilyen pl. olyan „baráti” követelések létesítése, amelyek biztosítékkal rendelkeznek, így az egyéb követeléseket megelőzve azok kielégítését megghiúsítják. Ezen túlmenően a vagyontárgyak értékesítése baráti körben, vagy a különböző átalakulási manőverek szintén alkalmasak a hitelezői fedezet kivonására az adós vagyonából. Kifinomult megoldás a gyakorlatban az azonos üzleti, tulajdonosi körhöz tartozó tevékenységek elválasztása egymástól. Az anya- és leányvállalat struktúra, illetve a projektársaságok létesítése kockázatos tevékenységre, mialatt a felhalmozott vagyon egy másik társaságban kerül elhelyezésre, szintén általánosan alkalmazott megoldás. Hasonló jellegű üzleti politika a vagyon áthelyezése olyan társaságba, amellyel szemben a fizetéseképtelenség esélye nem áll fenn (*asset securization*).¹⁴³⁹

¹⁴³⁷ „Judgement proof”. Lynn M. LOPUCKI: *The Death of Liability*. 106 Yale L.J. (1996-1997) 4.

¹⁴³⁸ LOPUCKI: i. m. 8. skk.

¹⁴³⁹ LOPUCKI: i. m. 20. skk.

Tipikus megoldás a vagyon olyan külföldi államban történő elhelyezése, ahol a potenciális hitelező államának bírósága által meghozott ítélet nem végrehajtható. Ez általában együtt jár azzal a választással, hogy az adott állam kedvezőbb pénzügyi feltételeket is biztosít. Ilyen esetben az amerikai jogban elvárás, hogy a vagyon áttelepítése ne a hitelezők kijátszására irányuljon.¹⁴⁴⁰ Amennyiben azonban a vagyon ki-, illetve átvitele pusztán az adós jövőbeni jólétének (*future wellbeing*) érdekében történik, úgy az nem tekinthető csalárdnak. Ha pedig a hitelezői igény keletkezését megelőzően legalább négy évvel történt a vagyoneledigenítés, úgy a jogszabály egyértelműen védelmet biztosít.¹⁴⁴¹ További nehézséget okoz, hogy a külföldön található vagyonnal szemben az ottani helyi bíróság előtt kell a peres eljárást lefolytatni, ugyanis gyakori jogszabályi rendelkezés, hogy külföldi ítélet végrehajtását nem teszik lehetővé, illetve a trust érvénytelensége csak a létesítés helye szerinti joghatóság bírósága által állapítható meg. Emellett a trust áthelyezését biztosító szabály (*flee clause*) alapján a per megindítása azzal járhat, hogy a vagyont automatikusan másik államba helyezik át. Ezzel a stratégiával szemben a bíróság egyedül a bíróság megsértése miatt (*contempt of court*) léphet fel, ami az adós szabadságvesztésével jár. Ennek alkalmazása esetén azonban a kényszerítésre (*duress*) hivatkozva, a vagyonkezelő nem fogja kiadni a vagyont a hitelező részére.

Véleményem szerint az adós bebörtönzése pénzfizetési kötelezettségének nem teljesítéséért sötét ókori és középkori emlékeket idézhet fel. A jövőbeni jólét alapjainak megteremtése érdekében külföldön elhelyezett vagyon ily módon történő szankcionálása talán túlzás. Ha összevetjük az ilyen adós helyzetét azzal, aki megfontolatlanul túlköltekezik, vagy a korlátolt felelősségű társaság leple alatt kezd kockázatos üzleti vállalkozásba, akkor ez mindeképpen egyenlőtlenséget eredményez.

LoPucki arra is rámutat, hogy a korlátolt felelősség egyszerre költséges és értéknövelő tényező.¹⁴⁴² Egy részvény értékét emeli, hogy a részvényes felelőssége korlátolt a társaság hitelezői irányában. Ha korlátlan lenne a részvényes felelőssége, akkor a részvény értékesítése során ez a vételárban is megjelenne csökkentő tényezőként. Ugyanakkor a korlátolt tagi felelősség mellett működő társaság hitelképessége kedvezőtlenebb, mint egy olyané, ahol a hitelt felhasználó személyek teljes vagyonukkal felelősek annak visszafizetéséért. Ezért egy részvénytársaság részére nyújtott hitel esetében a finanszírozó a kockázat magasabb fokát a hitel kamatában vagy egyéb költségeiben kompenzálja. Kereskedelmi ügyletek esetében hasonló a helyzet, a hitelező által megkövetelt bankgarancia, zálogjog és egyéb biztosítékok, pl. biztosítási szerződés szolgálnak a kockázat kiegyenlítésére, ami viszont anyagi ráfordítással jár. Vagyis magasabb működési költség az ellenértéke a felelősség korlátozásának, kisebb mértékű profit a veszteség minimalizálása mellett.

LoPucki a lehetséges választ három formában látja.¹⁴⁴³ A korlátolt tagi felelősséggel működő gazdasági társaságok esetében a tagi felelősség kiterjesztése, vagyis a korlátolt felelősség megszüntetése. Ez azonban közgazdasági szempontból nem hatékony megoldás, mivel a részvényesek sokszor csak kis részesedéssel rendelkeznek, ami a velük szembeni igényérvényesítést jelentősen megnehezíti. Ezenkívül a részvényesek várhatóan olyan külföldi jogi entitásokat használnának fel a befektetéseikhez, amelyek biztosítják részükre a

¹⁴⁴⁰ „While the court finds it very difficult to locate the exact line between bankruptcy planning and hindering creditors, Congress has decided that the key is the intent of the debtor. If the debtor has a particular creditor or series of creditors in mind and is trying to remove his assets from their reach, this would be grounds to deny the discharge. If the debtor is merely looking to his future wellbeing, the discharge will be granted. This is an uncomfortable test and does not seem equitable, but it is the law.” Oberst. v. Oberst, 91 B. R. 97, 101. Bankr. C.D. Cal. 1988.

¹⁴⁴¹ Uniform Fraudulent Transfer Act, § 9, 7A ULA 665 (1985).

¹⁴⁴² LoPUCKI: i. m. 40. skk.

¹⁴⁴³ LoPUCKI: i. m. 54. skk.

korlátolt felelősséget. A másik megoldás az lehetne, ha a hitelezői igények sorrendje felcserélésre kerülne, vagyis a szerződésen alapuló biztosítékkal rendelkező hitelezőket megelőznék a sorrendben a szerződésen kívüli károkozásból eredő igények. Ez azonban az üzleti életben jelentős többletköltséget eredményezne, mivel a vállalkozások gyakorlatában általános lenne, hogy kiszerveznék a kockázatos tevékenységüket, továbbá vagyontárgyaikat nem megvennék, hanem csak bérelnék, a bevételeiket pedig előre engedményeznék a prioritásban részesítendő hitelezők részére. A pénzügyi intézetek megváltoztatnák finanszírozási politikájukat, várhatóan a kockázat növekedésével arányosan a kölcsönök terhei is emelkednének. Az első két megoldás alkalmazása azt is magával hozná, hogy a korlátolt felelősségű jogi entitások eltűnnének, mivel jelentős funkciójuk üresedne ki. A harmadik lehetséges megoldás a vállalkozás folytatásához a pénzügyi felelősség feltételét előírni, ami történhet pl. felelősségbiztosítás útján. A problémát ezzel kapcsolatban az jelenti, hogy nem minden káreseményre lehet előre felelősségbiztosítást kötni, sokszor ezek lehetséges előfordulása teljesen bizonytalan. A kötelező felelősségbiztosítás azzal járna, hogy a biztosítottak közös érdeke lesz a károsultak részére történő juttatások minél alacsonyabb mértékben való meghatározása, mivel ezáltal a biztosítási díj is alacsonyabb szinten tartható. A káresemények körének, a biztosítási fedezet mértékének csökkentése a biztosítási díjakat alacsonyan tartja, egyúttal a károsult irányában való helytállást is csökkenti, ami végső soron alkalmatlanná teszi a rendszert az eredeti cél elérésre. A döntő ellenérv pedig abban található, hogy ha minden vállalkozás esetében kötelező a felelősségbiztosítás alkalmazása, akkor ez a vállalkozás kezdését nehezíti el és a vállalkozás szabadságát korlátozza. A felelősségbiztosítás alternatívája más pénzügyi biztosíték felmutatása, pl. kötvény jegyzése vagy fizetőképességi nyilatkozat adása lehet.

LoPucki szerint a felelősség halála, a jogi életből való kivezetése nem feltétlenül rossz dolog, mivel annak visszatartó ereje napjainkban is csekély. Ennek a helyét valamilyen más rendszer vehetné át. Napjainkban az információs rendszer magas szintű fejlettsége folytán a nem teljesítő adós, a műhibát elkövető orvos stb. esetében ezek bárki által megismerhető nyilvántartásban való feltüntetése akár a polgári jogi felelősség visszatartó hatását is helyettesítné.¹⁴⁴⁴

6.2. Ellenérvek a vagyonvédelmi trustokkal szemben

A vagyonvédelmi trustok bevezetésével kapcsolatban számos ellenérv hozható fel. A legmegalapozottabb az, hogy erkölcsi problémákat vet fel, ha valaki védelem alá helyezheti a vagyonát a meglévő hitelezővel szemben. Ehhez képest már kevésbé elfogadható az a hivatkozás, hogy az is erkölcstelen, ha valakit védelem alá helyezheti a vagyonát a jövőbeni hitelezőivel szemben. Ezek az érvek arra épülnek, hogy az Amerikai Egyesült Államokban a polgári jogi ügyekben a szankciók pénzbeliek és sokszor eltűzöttak, büntető jellegűek a szerződésen kívüli károkozás esetében. A másik ok az, hogy a vagyont egy adott állam polgára egy másik államban védettség alá helyezheti, ami a lakóhelye szerinti ország szabályainak kijátszásával jár. A harmadik érv pedig azon alapul, hogy az ilyen trust a gazdagok érdekeit védi, míg a kevésbé vagyonos embereknek nincs lehetősége ezt igénybe venni.

A vagyonvédelmi trust bírálható arra alapítva, hogy közrendbe ütközik a vagyon elhatárolása a hitelezők igényei elől.¹⁴⁴⁵ Ez a megközelítés egyes bírósági döntésekben is

¹⁴⁴⁴ LOPUCKI: i. m. 91.

¹⁴⁴⁵ Randall J. GINGISS: *Putting a Stop to „Asset Protection” Trusts*. 51 Baylor Law Review (1999) 1032.

megjelent.¹⁴⁴⁶ Ennél enyhébb, köztes álláspontot képez az, amely csak meghatározott hitelezői igények esetében nem tartja elfogadhatónak a vagyon elkülönítését, így tartási, gyermektartási és házassági vagyoni igények vonatkozásában.¹⁴⁴⁷

A vagyónvédelmi trust bírálóinak fő érvei közé tartozik, hogy „példátlan lehetőséget ad lelkiismeretlen embereknek, hogy elrejtsek vagyonukat, mielőtt spekulatív üzleti vállalkozásba kezdenek.”¹⁴⁴⁸ Szintén erkölcsi ellenérv, hogy „olyan kultúrát támogat, amelyben az emberek nem felelősek a tetteikért”, illetve arra bátorítja az embereket, hogy kockázatos viselkedést tanúsítsanak annak biztos tudatában, hogy vagyonuk védettséget élvez.¹⁴⁴⁹ Ezek mellett a hitelezők megtévesztésére is alkalmas, akik úgy gondolják, hogy az adós még mindig tulajdonosa egyes vagyontárgyaknak, miközben azok már vagyónvédelmi trustban vannak és az adós vagyoni helyzete jelentősen megváltozott.¹⁴⁵⁰ A jogintézmény használata „a hitelképesség téves megjelenését hozza létre”, amivel végső soron „megbolondítja a hitelezőket”.¹⁴⁵¹

Általános kritikaként szokták felhozni azt is, hogy erkölcstelen és eredendően csalárd megengedni a vagyónrendelő adósnak, hogy elkerülje az adóssága megfizetését.¹⁴⁵² Az ilyen szabályozás megalkotása „egy szerencsétlen folyamat, beharangozója az államok közötti versenynek a trust üzlet legvonzóbb fórumának nyújtása iránt”¹⁴⁵³. Ez egyúttal a jogegyenlőséget is sérti, mert csak a vagyonos emberek engedhetik meg maguknak ilyen trust igénybe vételét.¹⁴⁵⁴ A hitelezőknek még óvatosabbnak kell lenniük az adós vagyoni helyzetének felmérése során, ami a finanszírozás költségeinek emelkedését vonja magával.¹⁴⁵⁵ Az igazságtalansághoz kapcsolódóan szokásos megjegyezni, hogy a szerződésen kívüli károkozás áldozatai számára hátrányos a kockázatos tevékenységet végző személyek vagyonának ilyen módon történő kivonása a fedezet köréből.¹⁴⁵⁶

6.3. Érvek a vagyónvédelmi trustok létjogosultságával kapcsolatban

A fentiekhez képest a vagyónvédelmi trust létjogosultságát támogató érvek között szerepel, hogy az alaptalan hitelezői igények érvényesítését már csírájában megakadályozza a vagyónvédelmi trust, másrészt pedig már egyébként is léteznek hasonló vagyónvédelmi konstrukciók.¹⁴⁵⁷

Fontos érv az is, hogy a vagyónvédelmi trustre sim kiszámítható pénzügyi lehetőséget biztosít az alkalmazója számára és nem kívánt pereskedésektől eltántorít másokat. Egyes

¹⁴⁴⁶ „Such a strategy contravenes the clear public policy against allowing a debtor to shield money placed in a trust for his or her own benefit from creditors, [and] defies common sense.” In re Lawrence, 251 B.R. 630 (Fla. S.D. 2000). továbbá F.T.C. v Affordable Media, 179 F.3d 1228, 1240 (9th Cir. 1999). NIENHUSER: i. m. 557. sk.

¹⁴⁴⁷ „While such trusts may have benefits in asset protection, the use of such trusts to avoid alimony, child support, and a fair division of marital property upon divorce is reprehensible to us.” Breitenstine v Breitenstine, 62 P.3d 587, 593 (Wyo. 2003).

¹⁴⁴⁸ AUSNESS: i. m. 184.

¹⁴⁴⁹ MCKINNIS: i. m. 1125. sk.

¹⁴⁵⁰ MCKINNIS: i. m. 1126.

¹⁴⁵¹ Adam J. HIRSCH: *Fear Not the Asset Protection Trust*. 27 Cardozo Law Review (2006) 2687. AUSNESS: i. m. 184. NIENHUSER: i. m. 562.

¹⁴⁵² SIRKNEN: *Domestic* (i. m.) 142.

¹⁴⁵³ „[A]n unfortunate trend, heralding the onset of a race among the states to provide the most attractive forum for trust business.” HIRSCH: i. m. 2686.

¹⁴⁵⁴ SIRKNEN: *Domestic* (i. m.) 143.

¹⁴⁵⁵ MCKINNIS, i. m. 1125.

¹⁴⁵⁶ MCKINNIS, i. m. 1125.

¹⁴⁵⁷ LEE: *Alaska* (i. m.) 154. sk.

becslések szerint 1994-ben több mint egytrillió US-dollár volt vagyónvédelmi trustokban elhelyezve, főként offshore környezetben.¹⁴⁵⁸

A vagyónvédelmi trust konstrukciójának létjogosultsága mellett szól, hogy az eredendően nem csalárd, eredeti célja ugyanis az, hogy a kedvezményezettet megvédje saját magával szemben.¹⁴⁵⁹ Az, hogy valaki a szeretteiről gondoskodni kíván, kifejezetten becsülendő viselkedés.¹⁴⁶⁰ Ez önmagában nem kritizálható, különösen, ha egyéb célok nem motiválják a vagyónrendelést, mint pl. adóelkerülés vagy hitelezők megkárosítása. A hitelezőkkel szembeni védelem mellett előnye az ilyen struktúráknak, hogy vagyóntervezésre ad lehetőséget magas titoktartás mellett

A vagyónvédelmi trust legfőbb előnye a kértlen hitelezőkkel szembeni védelem, különösen a kártérítési igények esetében.¹⁴⁶¹ Az Amerikai Egyesült Államok bírósági peres eljárását felperesbarátként szokták jellemezni, a szerződésen kívüli károkozás károsultjai ugyanis kifejezetten magas, sokszor eltúlzott vagyoni követelést támasztanak.¹⁴⁶² A vagyonos alperesek („*deep pocket defendants*”) sokszor válnak kártérítési igények céltáblájává,¹⁴⁶³ illetve megalapozatlan követelések alperesévé.¹⁴⁶⁴ A vagyónvédelmi trust az érdemtelen kártérítési igények esetére jelentős védelmet, megelőzést tesz lehetővé.

Szintén értékelhető a vagyónrendelés olyan megfontolásból, hogy valaki a saját költségeit szorítsa vissza, vagyis a saját gyengeségével szemben védekezzen.¹⁴⁶⁵

Jogpolitikai szempontból egy államban a hazai vagyónvédelmi jogalkotás előnye, hogy a sokszor offshore környezetben biztosított ilyen jellegű konstrukciót kiváltsa, ami a hazai gazdaság javára szolgál. A „kutyának szóló fütty” („*dog whistle*”) alapján a hazatelepítésre kerülő vagyón a pénzügyi és az egyéb szolgáltatószféra számára is előnyös, továbbá járulékos hasznai is vannak, mivel pl. az ingatlanárak emelkedését is magával vonja. Olyan joghatóság alatt, ahol a vagyónvédelemre lehetőség van, az ott elhelyezkedő ingatlan értéke is magasabb, mint olyan államban, ahol a hitelezők fedezetéül szolgálhat.¹⁴⁶⁶ Az Amerikai Egyesült Államokban ezek a megfontolások komoly versenyt eredményeztek a tagállamok között, hasonlóan a nemzetközi viszonylatban tapasztaltakhoz.¹⁴⁶⁷ A politikusokra és a jogalkotókra hárult a teher, hogy az egyes államokban megfelelő módon reagáljanak a kialakult helyzetre, hiszen a pénzügyi, szolgáltató iparág fenntartása volt a tét.¹⁴⁶⁸ Többen azzal érveltek, hogy jobb hazai környezetben kialakítani egy vagyónvédelmi rezsimit, semmint annak elmulasztása esetén hátrányt szenvedni abból, hogy az emberek külföldi joghatóságot választanak ugyanilyen célból.¹⁴⁶⁹ Megítélésem szerint ez az opportunistának tűnő, de racionális megközelítés szintén megfontolandó és az ilyen konstrukciók iránt érdeklődők számára is kedvezőbb

¹⁴⁵⁸ TAYLOR: *i. m.* NIENHUSER: *i. m.*

¹⁴⁵⁹ NIENHUSER: *i. m.* 563.

¹⁴⁶⁰ SIRKNEN: *Domestic (i. m.)* 144. sk. PAUL M. RODER: *American Asset Protection Trusts: Alaska and Delaware Move „Offshore” Trusts onto the Mainland.* 49 Syracuse Law Review (1999) 1253.

¹⁴⁶¹ Susanna C. BRENNAN: *Changes in Climate: The Movement of Asset Protection Trusts from International to Domestic Shores and its Effect on Creditor's Rights.* 79 Oregon Law Review (2000) 765.

¹⁴⁶² Henry J. LISCHER, Jr.: *Domestic Asset Protection Trusts: Pallbearers to Liability?* 35 Real Property, Probate and Trust Journal (2000) 526.

¹⁴⁶³ Judith Camile GLASSCOCK: *Emptying the Deep Pocket in Mass Tort Litigation.* 18 St. Mary's Law Journal (1987) 979. NIENHUSER: *i. m.* David J. COOK: *Hitting Bottom in 17 States and the Suppression of Liability.* 43 Ohio Northern University Law Review (2017) 280.

¹⁴⁶⁴ COOK: *i. m.* 280.

¹⁴⁶⁵ NIENHUSER: *i. m.* HIRSCH: *i. m.* 2711.

¹⁴⁶⁶ COOK: *i. m.* 285. sk.

¹⁴⁶⁷ STERK: *Asset (i. m.)* 1114. COOK: *i. m.* 286.

¹⁴⁶⁸ HIRSH: *i. m.* 2710. SIRKNEN: *Domestic (i. m.)* 150. COOK: *i. m.* 287.

¹⁴⁶⁹ PAUL: *i. m.* 362. NIENHUSER: *i. m.* 564. sk. COOK: *i. m.* 288.

költségekkel jár.¹⁴⁷⁰ Másrészt kiküszöböli a távolságból eredő hátrányokat, valamint a vagyonkezelő esetleges visszaélésétől való félelmet.¹⁴⁷¹ A joghatóságok közötti verseny, mint általában a piaci mechanizmusok, az adott szektor árának csökkenésével jár, ami a fogyasztók (vagyonrendelők) érdekeit és jólétét szolgálja.¹⁴⁷²

¹⁴⁷⁰ MANN: *i. m.* 1746.

¹⁴⁷¹ James J. WHITE: *Corporate Judgment Proofing: A Response to Lynn LoPucki's The Death of Liability Essay*. 107 Yale Law Journal (1998) 1409.

¹⁴⁷² STERK: *Asset (i. m.)* 1056. skk.

VI. Zárókövetkeztetések

„Tudjuk-e majd a 21. században, hogy mi a trust, és lesznek-e olyan trustjaink, amilyeneket most ismerünk?”¹⁴⁷³

A vizsgálódás alapvetően két fő vezérvonal mentén haladt. Egyrészt a common law országok trustjogának, pontosabban annak egyes szabályainak összehasonlítására irányult az egyes vegyes és civiljogi jogrendszerű államok vagyonkezelési szabályaival. Másrészt ezt nem statikusan, hanem az elmúlt kb. ötven évben kialakult vagyonvédelmi célú trustok főbb jellemzőinek bemutatására és vizsgálatára felfűzve tettem. Ebből eredően a következtetéseket is ilyen megközelítésben lehet levonni.

1. A common law jogrendszerű országok szabályozásának eltérő vonásai és a trust térhódítása

A common law jogrendszerű államokban az equity alapján történő bírászkodás eredményeként a trust szabályai koncepcionális megegyeznek ugyan, azonban látható tendencia, hogy minden országban önálló törvényeket alkottak az elmúlt ötven évben, ami alapján egyes részletkérdésekben akár jelentős eltéréseket is tapasztalhatunk. Emellett egyes kérdéskörök megítélésében a joggyakorlatban is eltérő megközelítés fedezhető fel (a trust visszavonásának joga, a tékozlás elleni klauzula, a magáncélra rendelt trust stb.). Megállapítható, hogy az Amerikai Egyesült Államok tagállamainak és az angol trust szabályainak közös eredete és korai történelme alapján jelentős mértékben hasonlítanak, azonban a 19. század második felétől kezdődően főbb elvek és részletszabályok vonatkozásában meghatározó eltéréseket fedezhetünk fel. A trust szabályozása tekintetében a common law jogcsalád két ágra bontható, az Egyesült Királyságra és az Amerikai Egyesült Államokra, a közös jogcsaládba tartozó egyéb országokat pedig az alapján lehet besorolni, hogy melyik trustnagyhatalom követői.

Az előző beosztás azonban nem ad teljes körű képet. A common law országok trustsabályai tekintetében külön alcsoportot kell elkülöníteni azokból a joghatóságokból, ahol egyedi, nemzetközi trust létesítésére lehetőséget adó jogszabályt is alkottak. Idetartozik Gibraltár, Ciprus, Belize, Brit Virgin-szigetek, Amerikai Virgin-szigetek, Kajmán-szigetek, Bahama-szigetek, Barbados, Bermuda, Nevis, St. Vincent és Grenadine, Gibraltár, Grenada, Turks- és Caicos-szigetek, Dominika, Trinidad és Tobago, Cook-szigetek, Marshall-szigetek, Nauru, Niue, Szamoa, Amerikai Szamoa és Labuan. Egyes országokban ilyen külön jogszabály nem került megalkotásra, azonban a kialakított általános szabályozás jellege mégis lehetővé tette, hogy nemzetközi trust alapítására kerüljön sor. Idesorolható Hongkong, Szingapúr és Malajzia. Itt említendők meg azok az amerikai egyesült államokbeli tagállamok, amelyek szabályozása a nemzetközi trusttörvényekhez hasonló koncepció alapján biztosítanak vagyonvédelmi rendelkezéseket, akár külföldiek részére is.

¹⁴⁷³ „[D]o we still know what a trust is and will we still have trusts as we know them in the twenty-first century?” Joel C. DOBRIS: *Changes in the Role and the Form of the Trust at the New Millenium, or, We Don't Have to Think of England Anymore*. 62 Albany Law Review (1998) 544.

Más megközelítésben az tapasztalható, hogy egyes vegyes és civiljogi jogrendszerű országok egyértelműen angol mintára épülve alakítottak ki nemzetközi trustjogszabályt. Ide tartozik Guernsey¹⁴⁷⁴, Man sziget és Jersey, ami érthető az Egyesült Királyság földrajzi és politikai közelsége miatt. Rajtuk kívül azonban szinte teljesen létidegen módon nemzetközi trust létesítésére van lehetőség Máltán, St. Luciában, a Seychelles-szigeteken, Liechtensteinben,¹⁴⁷⁵ Mauritiuson, San Marinóban,¹⁴⁷⁶ Bahreinben, Bruneiben, Dubajban, Katarban, Curaçaón és Vanuatuban. Ez a tendencia azt támasztja alá, hogy a trust szabályai kifejezetten alkalmasak arra, hogy nemzetközi viszonylatban összekötő kapocsként szolgáljanak a common law és a vegyes, valamint civiljogi jogrendszerű országok között. Az angolszász trusttradíciók követése talán nem tiszteletből, hanem sokkal inkább gazdasági megfontolásokból eredeztethető.

Az előzőekhez kapcsolódik az egyes civiljogi és vegyes jogrendszerű államok törekvése saját, a trust funkcióját betöltő szabályozás kialakítása iránt. A felsorolás meglehetősen hosszú, Japántól a Kínai Népköztársaságig, Panamától Peruig, Luxemburgtól Magyarorszáig tart. Ezekben az országokban a jogszabályok megalkotásának elsődleges jogpolitikai célja az volt, hogy a belföldi vagyont megtartsák vagy hazatelepítsék, illetve a külföldiek számára is megfelelő jogszabályi környezetet biztosítsanak, vagyis tőkét vonjanak be az országba. Általános jellemzője a vagyonkezelési szabályoknak ezekben az országokban, hogy a nemzetközi trusttörvények által biztosított fokozott vagyonvédelemre nem feltétlenül alkalmasak és nem is ez volt az elsődleges céljuk.

2. A vagyonvédelem eszközeinek terjedelme

A vagyonvédelem területén kialakult jogi eszközök alkalmazásának célja az, hogy a vagyon eredeti tulajdonosa továbbra is meghatározó, sokszor a tulajdonjoggal azonos terjedelmű jogosítványokat tarthasson meg magának, de egyúttal a vagyona védelemben részesüljön a hitelezőivel szemben. A joggyakorlat ennek a célnak az elérésére számos eszközt alakított ki, illetve tradicionális szabályokat alakított át.

2.1. A vagyonrendelő irányítási jogának megteremtése

A vagyonrendelő rendelkezési jogának fenntartása érdekében triviális megoldás, ha a vagyonrendelő egyúttal vagyonkezelő és kedvezményezett is a trustjogviszonyban. Ilyen esetekben azonban felmerül annak a lehetősége, hogy a trust színlelt lesz, és a bíróság érvényteleníti azt. Ezt küszöböli ki az Amerikai Egyesült Államokban kialakult living trust konstrukciója, ami alapján a vagyonrendelő teljes mértékben rendelkezhet a vagyonról a trustjogviszony időtartama alatt és halála esetére is meghatározhatja a vagyon sorsát. Hátránya viszont az lesz, hogy a vagyonrendelő hitelezőivel szemben a trust létesítése nem jelent hatékony védelmet.

A vagyonrendelő hitelezőivel szembeni igények elkerülésére az a lehetőség szolgál, ha a vagyonrendelő saját maga nem lesz vagyonkezelő a jogviszonyban, azonban egy ilyen konstrukcióban kikerülhet a személyes irányítása alól a kezelt vagyon. Ennek részbeni vagy teljes kiküszöbölésére ad megfelelő megoldást a vagyonrendelő jogainak kiszélesítése, ami egészen az utasításadási jogig terjedhet, áttörve az angol jogban tradicionálisan érvényesülő

¹⁴⁷⁴ Itt a törvény egyik fejezete szolgál ilyen célt. A Csatorna-szigetek országainak trusttörvényei külön nem utalnak a szabályozás nemzetközi jellegére, de azok ennek megfelelőek.

¹⁴⁷⁵ Bár itt a törvény elnevezése nem tartalmazza a nemzetközi trust kifejezést, de a célja és a szabályozás jellege egyértelműen erre utal.

¹⁴⁷⁶ Itt sem tartalmazza a nemzetközi kitétele a törvény címe, de szintén egyértelműen idesorolandó.

tilalmat. A joggyakorlatban elterjedt kívánságlevél célja kifejezetten ez. Emellett elterjedt a protector tisztségének igénybevétele, akire számos olyan jogkör telepíthető, ami a vagyonrendelő akaratának érvényre juttatását segíti elő. A nemzetközi trustok gyakorlatában kialakult és az egyes törvényekben kifejezetten nevesítésre is került tisztség teljes mértékben elfodátottá vált, amit bizonyít az Amerikai Egyesült Államokban az irányított trustról (*directed trust*) megalkotott modellszabályzat. Számos esetben tapasztalható, hogy a protector szinte erősebb jogköröket gyakorolhat, mint maga a vagyonkezelő, egyes törvények pedig azt is lehetővé teszik, hogy ezt a tisztséget akár maga a vagyonrendelő is betölthesse. Ez utóbbi teljes mértékben érthető, ha a protector olyan jogkat gyakorolhat, amelyek egyébként a vagyonrendelőt is megilletik (tájékoztatáshoz való jog, a vagyonkezelő elmozdítása, új kijelölése stb.). Azokban az esetekben azonban, amikor a vagyonrendelői jogokon túlmutató jogosítványokat kap a protector (pl. a kezelt vagyon felhasználásáról döntés, a vagyonból történő juttatás meghatározása), úgy ennek érvényessége aggályos, hiszen a vagyonrendelőtől származtatható jogokon túlmutat. Ezt a jogalkotók azzal küszöbölték ki, hogy az egyes nemzetközi és az Amerikai Egyesült Államok tagállamainak törvényeiben rögzítették a protector jogköreit. Ily módon a protector jogintézménye jogszabályi háttérrel kapott és a tradicionálisan a vagyonrendelőt megillető jogok kiszélesítésére adott lehetőséget.

A másik hatékony megoldásnak a vagyonkezelő magáncég bevezetése bizonyult. A vagyonrendelő olyan vagyonkezelőre ruházza át a vagyont, amelyben saját maga is betöltheti az igazgató tisztséget, vagyis továbbra is irányíthatja a kezelt vagyon sorsát, rendelkezhet arról.

Szintén jelentős áttörést jelentenek azok a vagyonkezelési struktúrák, ahol a vagyonkezelő ugyan a vagyonrendelőtől teljesen független cég, azonban a kezelt vagyonba gazdasági társaságbeli részesedés tartozik. A trust alá rendelt gazdasági társaságban a vagyonrendelő töltheti be a vezető tisztséget és a vagyonkezelő jogkörei a társaságbeli részesedéssel kapcsolatban leszűkítésre kerülnek. A Brit Virgin-szigeteki VISTA kifejezetten alkalmas arra a célra, hogy a vagyonrendelő továbbra is a saját hatalma alatt tartsa a vagyont, mégha a tulajdonosa kétszeres áttételű.

2.2. A vagyonrendelő hitelezőivel szembeni védelem

Sarkalatos pontja a vagyonvédelmi trustoknak, hogy a vagyonrendelő hitelezőivel szemben védelmet nyújtson. E tekintetben két fontos kérdéskör merül fel, egyrészt a trust visszavonási joga, másrészt a fedezetelvonás problematikája.

Az angol jogban a visszavonhatatlan, míg az amerikai jogban a visszavonható trust volt általánosan alkalmazott konstrukció. Az angolszász joggyakorlatban kialakított elvek alapján a vagyonrendelő visszavonási joga a vagyonrendelő hitelezői, illetve a csődgondnok által gyakorolható jog, ebből eredően csak a visszavonhatatlan trust nyújthat védelmet a vagyonrendelő hitelezőivel szemben.

Az angol jogban a *Butterworth* ügyben lefektetett elv alapján a csalárd elidegenítésre hivatkozhat a vagyonrendelő hitelezője abban az esetben is, ha követelésének jogalapja a vagyonrendelést követően keletkezett. Az Amerikai Egyesült Államokban a fedezetelvonás szabályrendszere összetettebb, részben tagállami, részben szövetségi szinten szabályozott. A vagyonvédelmi trust egyes tagállamok általi szabályozása arra törekszik, hogy egyensúlyt alakítson ki a hitelezői és adósi érdekek között. Ennek az az eredménye, hogy a vagyonrendeléskor már fennálló hitelezői igények érvényesítésére 2 és 5 év közötti, míg a vagyonrendelés után keletkezett igények esetén általában 2 és 4 év közötti határidőt írnak elő. A nemzetközi trustokat szabályozó államok általában nem adnak lehetőséget a vagyonrendelés előtt keletkezett hitelezői igények érvényesítésére, míg az az utáni követelések vonatkozásában is csak rövid határidőt biztosítanak. Egyes joghatóságok

kifejezetten kizárják a kötelesrészi igény érvényesítését és a különböző családjogi alapokon nyugvó követelések sem támaszthatók a kezelt vagyonnal szemben. Emellett a külföldi bíróság által a trusttal kapcsolatos jogvitában, akár fedezetelvonással, akár a trust létesítő okiratának érvényességével összefüggésben meghozott határozatot általában nem ismerik el. A szabályozás koncepciója azt eredményezi, hogy a hitelezőkkel szembeni védelem sokkal hatékonyabb, mint az Egyesült Királyságban vagy az Amerikai Egyesült Államok egyes tagállamaiban. Ehhez kapcsolódnak olyan egyéb szabályok, amelyek alapján a jogviszonyban nem szereplő személy által támasztott igény esetére a vagyont átcsoportosítják, áthelyezik. A vagyon „áttöltése” (*decanting*) egy vagy több másik trustba, a „kényszerítés elleni szabály” (*anti-duress clause*), a „menekülési klauzula” (*flee clause*) alkalmazása és a trustjogviszony jogfolytonosságának (*tacking*) elismerése ahhoz vezet, hogy a vagyonkezelő lemond és a kezelt vagyont másik vagyonkezelő tulajdonába ruhazza át, vagyis az alperesi legitimáció megszűnik, de a vagyonkezelési jogviszony jogfolytonos marad, vagyis a perindításra nyitva álló határidők tovább folynak. Ezek a menekülési és a vagyon kimentését elősegítő szabályok jelentősen megnehezítik vagy akár el is lehetetlenítik a hitelezői igény érvényesítését.

2.3. A kedvezményezett hitelezőivel szembeni védelem

Az angolszász jogban főszabály szerint a kedvezményezett joga átruházható, ezért a kedvezményezett hitelezői számára fedezetet jelent. Ezzel szemben különböző jogi eszközökkel lehet védelmet létesíteni.

A kezelt vagyont, illetve a kezelt vagyonból járó juttatásokat a kedvezményezett a trust létesítő okiratában rögzített feltételek alapján jogosult megkapni a vagyonkezelőtől. Ez már önmagában is bizonyos védelmet jelentene a kedvezményezett hitelezőivel szemben, azonban az angolszász jogfejlődés eltérő utakon, de hasonló elvek mentén kidolgozta ennek a szabálynak az áttörését. Az angol jogban a *Saunders v Vautier* szabálya általános jelleggel, míg az amerikai joggyakorlatban a *Claflin*-szabály bizonyos megszorításokkal, a vagyonrendelő által meghatározott lényeges cél megakadályozása nélkül teszi lehetővé a cselekvőképes kedvezményezett számára a vagyon idő előtti kiadását és a trustjogviszony módosítását, megszüntetését. A kedvezményezett, és így áttételesen az ő hitelezőivel szemben a vagyonrendelőnek a trust létesítő okiratában meghatározott rendelkezései nem nyújtanak védelmet.

Az angol jogban a védelmi trust (*protective trust*) alkalmazása a jogalkotás által biztosított lehetőség. Ennek előnye, hogy a kedvezményezett hitelezője által támasztott igény esetén a kedvezményezett joga a kezelt vagyonból történő juttatásra megszűnik. Ehhez képest az Amerikai Egyesült Államokban kialakult és nemzetközi viszonylatban is elterjedt tékozlás elleni szabály a kedvezményezett jogának fenntartása mellett ad lehetőséget arra, hogy a kedvezményezett hitelezői ne támaszthassanak követelést a kezelt vagyonra. Ettől azonban bizonyos esetekben a bíróság döntése alapján el lehet térni és a kedvezményezett részére járó juttatások végrehajtás alá vonhatók (pl. *Hamilton*-parancs). Szintén nem jelent teljes körű védelmet a tékozlás elleni klauzula a *Claflin*-szabály alapján kialakult joggyakorlat tükrében sem.

A *protective trust* és a *spendthrift clause* hátrányait az sem tudja teljes mértékben eliminálni, ha a vagyonkezelő diszkrecionális jogkört kap a kedvezményezett részére történő juttatásokról való döntésben. Az angol bírósági esetjog alapján valamennyi kedvezményezett cselekvőképessége esetén, ha azok mindegyike közösen kéri a trust megszüntetését, akkor hozzájutnak a kezelt vagyonhoz. Az amerikai joggyakorlat már eltérő ebben a tekintetben, egyes államokban a vagyonrendelő lényeges céljának tekintik a diszkrecionális vagyonkezelői jogkört, míg mások nem, illetve pl. Kaliforniában a két érdek egymáshoz mérése alapján bírálják el a kedvezményezett megszüntetés iránti kérelmét. A nemzetközi trustok

szabályozása során vagy az angol, vagy az amerikai megoldást követik, de pl. a Kajmán-szigeteken létesített trust esetében a vagyonrendelőnek joga van a Saunders v Vautier szabály alkalmazását kizárni.

A legbiztosabb megoldás a kedvezményezett hitelezői részéről támasztott igények kizárására, ha a trustjogviszonyban nincs kedvezményezett, vagy ha van is kedvezményezett, annak ne legyen joga a vagyonkezelővel szemben a kezelt vagyonra igényt támasztani. Az angol joggyakorlat csak nagyon szűk körben tűri meg a magáncélra rendelt trust alkalmazását, és az amerikai bírósági esetjog is hasonlóan alakul. A nemzetközi trustokat szabályozó államok jogalkotóinak leleményes találmánya a kedvezményezetti jogok megszüntetésére a magáncélú trust alkalmazási körének általánossá tétele. Különösen invenciózus a Kajmán-szigeteki STAR konstrukciója, ahol lehetséges egyidejűleg célt és kedvezményezettet is megjelölni, azonban a kedvezményezett nem kap jogokat a vagyonkezelővel szemben és a trust megszüntetésére sem jogosult. Olyan trustot lehet tehát alapítani, amelynél a kezelt vagyomból személyek részére lehet juttatásokat teljesíteni, azonban ez a juttatás csak akkor elérhető a hitelezői számára, ha azt már megkapta. A kedvezményezett hitelezői tehát sem a kedvezményezett lehetséges várományára, sem annak kiadása iránt nem támaszthatnak igényt.

3. A vegyes és civiljogi jogrendszerű országok és a vagyonvédelmi trust

A mű egyes fejezeteiben a koncepcionális és bizonyos kérdésekben a részletszabályokat is érintő összehasonlításra már sor került, amelyből látható, hogy az angolszász és a nemzetközi trust szabályainak külön-külön sokszor megfelelnek a vegyes és a civiljogi országokban kialakított vagyonkezelési jogszabályok. A lényeges eltérés azonban abban rejlik, hogy leszámítva néhány országot (Jersey, Man sziget, Guernsey, Seychelles-szigetek, Saint Lucia, Mauritius, Málta, Vanuatu), a civil és vegyes jogrendszerű országokban kifejezetten nem került sor olyan jogalkotásra, amely a nemzetközi trustokkal kapcsolatban ismert. A vegyes jogrendszerű országok közül a dél-afrikai országokban és Skóciában eleve a joggyakorlat alakítja a trustokkal kapcsolatos szabályokat. Louisianában az 1964-ben megalkotott jogszabályi háttér célja nem a vagyonvédelem kialakítása volt, ugyanez elmondható a québeci polgári törvénykönyv szabályairól is. Hasonló a helyzet a Fülöp-szigetek és Sri Lanka esetében is. A civiljogi jogrendszerű országok esetében szintén nem a nemzetközi trustokhoz hasonló szabályozás kialakítása volt a cél, kivéve Mauritius esetét.

A jogalkotók vagyonvédelmi szempontból nem helyeztek különösebb hangsúlyt a vagyonrendelő jogának visszavonhatatlanságára, a fedezetelvonásra külön tényállás kialakítására, ez utóbbi tekintetében leszámítva Tajvan, Oroszország, Ukrajna, Litvánia és Románia vagyonkezelési szabályait. A vagyonkezelő hitelezőivel szembeni védelem azonban szinte kivétel nélkül valamennyi országban kialakításra kerül.

Ehhez képest a kedvezményezett jogai számos esetben csak kötelmi jogosultságot jelentenek, harmadik személyekkel szemben nincs hatályuk, kivétel ez alól a skót, a liechtensteini, a magyar és bizonyos mértékben a tajvani szabályozás. A kedvezményezett joga általában átruházható, ennek korlátozása az izraeli és a liechtensteini jogban került szabályozásra. A magyar jogban erre nincs külön szabály, de véleményem szerint a diszpozitivitás alapján ilyen tartalmú kikötést szintén lehet a vagyonkezelési szerződésben alkalmazni. A kedvezményezett hitelezőivel szembeni védelemre biztosít azonban lehetőséget a vagyonkezelő diszkrecionális jogkörrel való feljogosítása, mivel a kedvezményezetti jogok in personam jellege miatt a kedvezményezett nem jogosult a vagyonkezelési jogviszonyt egyoldalúan módosítani vagy megszüntetni és a kezelt vagyon kiadását követelni. Azoknak az országoknak a szabályozása, amelyek a magáncélra rendelt vagyonkezelést is lehetővé teszik, alkalmasak a kedvezményezett szerepének kivonására a jogviszonyból, így értelemszerűen

azok hitelezőivel szembeni védelmet is kialakítani. Ezek közé tartozik pl. Japán, Liechtenstein, Québec és a Cseh Köztársaság.

Mint az bemutatásra került, a vagyonkezelési jogviszony időtartama kifejezetten változatosan került szabályozásra a vegyes és civil jogrendszerű országokban. Ennek indoka leginkább a hitbizomány jellegű vagyonmegkötések megakadályozásában, valamint a kötelesrészi igények elvonásának tilalmában található.

4. A tökéletes vagyonvédelmi trust (?)

A nemzetközi tendenciák alapján számos ismerve állapítható meg a vagyonvédelmi funkciót betöltő trustoknak. Ezek közül megkülönböztethetők a közvetlenül a trust szabályozásához kapcsolódó jellemzők és a tágabb értelemben vett vagyonvédelmi szabályok. A közvetlenül a trust szabályozásához kapcsolódó jegyek közül a leglényegesebbek az alábbiak:

- a) fizetőképes vagyonrendelő által létesített; és
- b) visszavonhatatlan;
- c) a vagyonkezelő számára diszkrecionális vagyonkezelést lehetővé tevő trust; vagy
- d) a kezelt vagyonba olyan gazdasági társaság részesedése kerül elhelyezésre, amelynek igazgatója a vagyonrendelő és a vagyonkezelő jogai korlátozásra kerülnek a tulajdonosi jogok gyakorlása során; vagy
- e) célra rendelt trust; vagy
- f) cél és kedvezményezett érdekében létesített trust, amelyben a kedvezményezettnek nincsenek jogai; továbbá
- g) protector és/vagy enforcer kerül kijelölésre, amely tisztségeket maga a vagyonrendelő tölti be; valamint
- h) értelemszerűen a kedvezményezett – leszámítva az e) pontbeli esetet – a vagyonrendelő lesz és a tékozlás elleni klauzula védi a jogait; továbbá
- i) a jogviszonyt örök időre, de legalábbis kifejezetten hosszú távra létesítik;
- j) lehetőség van a vagyon átcsoportosítására, új trust létesítésére (*decanting*), adott esetben más vagyonkezelőhöz való áttételére (*flee-clause*), a trust jogfolytonosságának megtartása mellett (*tacking*). Ennek alternatívájaként a vagyont valamely prioritást élvező hitelező részére lehet átruházni (*Jones-klauzula*)

A legtöbb nemzetközi trustrejsim jogszabálya biztosítja az előzőekben vázolt struktúrák valamelyikének alkalmazását. Sőt a tágabb értelemben vett vagyonvédelmi szabályok kiegészítik ezt „tűzfal” is, kizárva a külföldi állam jogszabályának alkalmazását a trust jogi minősítésével, valamint a külföldön meghozott bírósági határozat elismerésével és végrehajtásával kapcsolatban.

Természetesen annak kiválasztása, hogy a vagyon védelem alá helyezésére melyik államban kerüljön sor nem csak a jogszabályi környezet jelent lényeges szempontot. Az adott állam politikai helyzete, befektetővédelmi szabályai, a bankrendszer stabilitása, az elfogadott és a hivatalos pénzneme, adózási szabályai, a hatályos nemzetközi egyezményei, a trustszolgáltatásokat nyújtó cégek megbízhatósága és költségei, a hivatalos és a kommunikáció lehetséges nyelve, a kapcsolattartás formája, földrajzi adottsága és távolsága, adott esetben éghajlata is mérlegelésre kerül. Az ötletekben gazdag jogalkotói elmének azonban ez sem jelent korlátokat. Míg az Amerika Egyesült Államok tagállamainak vagyonvédelmi trustra vonatkozó jogszabályai mind kötelezően előírják, hogy a tagállami jog érvényesül a trustra, addig pl. a Katarban létesített trustra más állam jogszabályai is kiköthetők, illetve pl. Bahreinben akár a trust létesítő okiratának egyes szabályaira külön-

külön is előírhatók más ország szabályai (*dépeçage*). Ezen túlmenően a Hágai Egyezményt implementáló államokban létesített trust esetében külön jogalkotás nélkül is lehetőség van másik állam törvényei alapján trustot létesíteni.¹⁴⁷⁷ Ez az angolszász vagy valamely nemzetközi trust jogának alkalmazását teszi lehetővé anélkül, hogy szükség lenne a trust intézményének átalakítására valamely a civiljogi jogrendszerekben hasonló intézményre.¹⁴⁷⁸

5. A magyar szabályozás és a vagyonvédelmi trust

Felmerül a kérdés, hogy a magyar bizalmi vagyonkezelési jogviszony alkalmas-e arra, hogy a fentiekben meghatározott vagyonvédelmi funkciót töltsön be? Ha lépésről-lépésre áttekintjük a nemzetközi tendencia alapján kialakult elvárásokat, akkor a következőket állapíthatjuk meg:

a) a Ptk. fedezetelvonással kapcsolatos szabályai és a Cstv. rendelkezései alapján elvárás az, hogy fizetőképes vagyonrendelő hozza létre a vagyonkezelési jogviszonyt. Sem erkölcsileg, sem jogilag nem támogatandó a bizalmi vagyonkezelésnek hitelezői fedezetelvonásra történő alkalmazása. A magyar fedezetelvonással kapcsolatos szabályozás egyébiránt a magánszemélyek esetében kizárja a jövőbeni hitelezők igényeinek érvényesíthetőségét. A Cstv. hatálya tartozó gazdálkodó szervezetek tekintetében a jövőbeni hitelezők vonatkozásában akár az ötéves határidő is figyelembe vehető, ha a hitelezői fedezetelvonására irányult a vagyonrendelő szándéka.

Mindemellett érdekes kérdést vet fel, hogy más jogcím, így különösen a joggal való visszaélés vagy a jóerkölcsbe ütköző szerződés tilalma mennyiben alkalmazható arra a magatartásra, hogy valaki a meglévő vagyonát védelemben kívánja részesíteni az esetleges jövőbeni hitelezőivel szemben. Egy fizetőképes vagyonrendelő, aki a jövőben sem számít olyan konkrét hitelezői követelésre, amelyet a vagyonából nem tud kiegyenlíteni, de kockázatos tevékenysége folytán mégis inkább szeretné a meglévő vagyonát elkülöníteni, az visszaél-e a jogával, illetve a jóerkölcsbe ütközik-e ez a cselekménye?¹⁴⁷⁹ Ez megítélhető általános jelleggel is, azonban véleményem szerint ezt a kérdéskört az esetek egyedisége alapján kell elbírálni és a bírósági joggyakorlatra bízni.

b) A bizalmi vagyonkezelési jogviszony vagyonrendelő általi visszavonhatatlanságának, pontosabban felmondhatatlanságának kikötését lehetővé teszi a magyar szabályozás.¹⁴⁸⁰ Kifejezetten rugalmas a magyar megoldás ebből a szempontból, hiszen a diszpozitív szabályozás alapján a vagyonrendelőre bízta, hogy felmondható legyen-e a jogviszony vagy sem.

¹⁴⁷⁷ „A trust shall be governed by the law chosen by the settlor. The choice must be express or be implied in the terms of the instrument creating or the writing evidencing the trust, interpreted, if necessary, in the light of the circumstances of the case.” Hágai Egyezmény, Art. 6.

¹⁴⁷⁸ „In this perspective, the evolution of trust law, particularly under the Hague Convention, is perhaps a metaphor for the evaluation of all law in a world in which the dominance of the nation state as the sovereign giver of law is, according to some, increasingly tenuous”. Lionel SMITH: *Stateless trusts*. In: Smith (ed.): *The Worlds* (i. m.) 88.

¹⁴⁷⁹ Párhuzam vonható a Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégiuma 1/2005. (VI. 17.) számú, a jogi személy elkülönült felelősségének áttöréséről szóló kollégiumi ajánlásának módosításával, ami szerint: „a joggal való visszaélés, a Ptk. 5. §-a nem önálló felelősségi jogalap, hanem csak a jogi személy elkülönült felelősségének áttörését, a felelősség átvitelét eredményezi. Ennek az az oka, hogy a jogi személy tevékenységi körében eljáró tag éppen a jogi személy elkülönült felelősségével él vissza súlyosan.”

¹⁴⁸⁰ Ptk. 6:326. § (1) bekezdés e) pontja.

c) A Ptk. alapján a vagyonrendelő felruházhatja a vagyonkezelőt diszkrecionális jogkörrel, ami kiterjedhet a kedvezményezettek kiválasztására és a részükre járó juttatások meghatározására is.¹⁴⁸¹

d) A magyar szabályozás lehetővé teszi, hogy a kezelt vagyonba jogok kerüljenek, így annak sincs akadálya, hogy gazdasági társaságbeli részesedés kerüljön bizalmi vagyonkezelésbe.¹⁴⁸² Nincs olyan tiltó szabály, amely megakadályozná azt, hogy a kezelt vagyonba olyan gazdasági társaság részesedése kerüljön elhelyezésre, amelynek vezető tisztségviselője a vagyonrendelő. A társaság vezető tisztségviselője részére az alapító többletjogokat is biztosíthat, akár a tulajdonos rovására is a Ptk. jogi személyek részébe bevezetett általános diszpozitivitás alapján.¹⁴⁸³ Ennek korlátját leginkább csak a jogi személy hitelezőinek érdeke jelenti.¹⁴⁸⁴

e) A magyar szabályozás kifejezetten előírja a kedvezményezett szerepeltetését a bizalmi vagyonkezelési jogviszonyban, így célra rendelt trust létesítését általános jelleggel tiltja.¹⁴⁸⁵

f) Az előző pontban írtak miatt, megítélésem szerint nincs lehetőség arra sem, hogy cél és kedvezményezett érdekében létesített bizalmi vagyonkezelési jogviszony kerüljön létesítésére úgy, hogy a kedvezményezettnek nem biztosítanak jogokat. Ez azonban véleményem szerint a magyar jogban kiváltható azzal, hogy a vagyonkezelő diszkrecionális vagyonkezelés keretében jogosult kiválasztani a kedvezményezetteket. A Ptk. ugyanis nem tartalmaz konkrét szabályt arra vonatkozóan, hogy a kedvezményezettnek joga lenne a bizalmi vagyonkezelési jogviszonyt módosítani vagy megszüntetni, vagyis a Saunderv Vautier, illetve a Claflin-szabály nem érvényesül. Emellett a Ptk. a kedvezményezett hitelezőinek csak azt a jogot adja meg, hogy a szerződés szerint a kedvezményezett részére járó juttatást követelhetik és azt is csak azok esedékességekor.¹⁴⁸⁶ Ebből eredően, ha csak a létesítő okiratban másként nem rendelkezett a vagyonrendelő, a kedvezményezett hitelezői nem támaszthatnak igényt a kedvezményezett jogára.

g) A Ptk. idei évi módosításával nyílt lehetőség arra, hogy a vagyonrendelő halála vagy jogutód nélküli megszűnése esetére protectort jelöljön ki.¹⁴⁸⁷ Az én jogértelmezésem szerint ez a szabály diszpozitív.¹⁴⁸⁸ Ebből eredően nincs akadálya annak, hogy a már a vagyonrendelő életében is eljárjon a protector. Ennek azonban korlátja, hogy csak olyan jogokat gyakorolhat, mint a vagyonrendelő, vagyis a vagyonkezelő utasítására nem lesz jogosult,¹⁴⁸⁹ de minden egyéb jogkörét megkaphatja (felmondás, módosítás, tájékoztatáshoz való, akár keresetindítási jog is stb.).

h) A vagyonrendelő lehet egyúttal vagyonkezelő és kedvezményezett is, aminek korlátját csak az képezi, hogy a vagyonkezelő nem lehet kizárólagos kedvezményezett.¹⁴⁹⁰ Ebből eredően, ha a vagyonrendelő kizárólagosan kedvezményezett, akkor társvagyonkezelőt kell a jogviszonyban szerepeltetni, amennyiben pedig kizárólagos vagyonkezelő, akkor mást is meg kell jelölni kedvezményezettként. Ez utóbbi eset egyébként is életszerű, hiszen a

¹⁴⁸¹ Ptk. 6:311. § (3) bekezdése.

¹⁴⁸² Ptk. 6:310. § (1) bekezdése.

¹⁴⁸³ Ptk. 3:4. § (2) bekezdése. Emellett a Ptk. 3:109. § (2) bekezdésében a legfőbb szerv feladatainak meghatározása során a jogalkotó nem nyilvánította expressis verbis semmisnek az attól való eltérést.

¹⁴⁸⁴ A diszpozitivitás tekintetében a Ptk. 3:4. § (3) bekezdésében szabályozott négy kivétel között csak a jogi személy hitelezőinek érdeke került felsorolásra, a vezetői tisztségviselőnek a hitelezőivel szembeni védelmét nem tiltja.

¹⁴⁸⁵ Ptk. 6:310. § (1) bekezdés.

¹⁴⁸⁶ Ptk. 6:314. § (1)–(2) bekezdései.

¹⁴⁸⁷ Ptk. 6:325. § (4) bekezdése.

¹⁴⁸⁸ A Ptk. 6:1. § (3) bekezdése és a 6:59. § (2) bekezdése alapján.

¹⁴⁸⁹ Ptk. 6:316. §-a.

¹⁴⁹⁰ Ptk. 6:311. § (4) bekezdése.

vagyonrendelő halála esetére ily módon tud rendelkezni a kezelt vagyon sorsáról. A tékozlás elleni klauzulának a magyar jogban nincs valódi jelentősége, mivel a kedvezményezett nem szüntetheti meg és nem is módosíthatja a vagyonkezelési jogviszonyt – kivéve, ha erre kifejezetten feljogosítja a vagyonkezelési szerződés –, továbbá a hitelezői is csak a vagyonból történő juttatás kiadásának esedékességekor érvényesíthetik arra nézve a követeléseiket.

i) A magyar szabályozás 50 éves időtartamra teszi lehetővé a bizalmi vagyonkezelési jogviszony létesítését.¹⁴⁹¹ Ez az időtartam a civiljogi jogrendszerek esetében alkalmazott 5 és 100 év közöttinek nagyságrendileg az átlagát képezi. Megítélés kérdése az, hogy elegendőnek vagy kevésnek számít-e ez az időtartam. Azt figyelembe véve, hogy elsősorban nagykorú emberek létesítenek vagyonkezelési jogviszonyt, úgy várhatóan ez közel a halálukig fennállhat, vagyis elegendőnek tűnik. Másrészt az időtartam korlátozza azt, hogy a vagyonrendelő átvegye az őt követő generáció végrendelkezési jogát, vagyis generációt átugró vagyontranszferre már nem alkalmas, így nem tekinthető a hitbizomány intézményének modern köntösbe bújtatásának.

j) A magyar Ptk. szabályozása nem tartalmaz rendelkezést a kezelt vagyonból újabb bizalmi vagyonkezelések létesítésére, a kezelt vagyon más vagyonkezelő részére történő átadására. A Ptk. szabályozásának kiemelkedő előnye viszont éppen abban van, hogy a diszpozitív rendelkezései nem is tiltják ennek a lehetőségét. A vagyonrendelő szabadon dönthet arról, hogy *decanting*, *flee-clause*, vagy akár *anti-duress* kikötéseket alkalmazzon a vagyonkezelési szerződésben.

Összességében a magyar szabályozás kifejezetten alkalmas vagyonvédelmi célok elérésére a nemzetközi viszonylatban ezzel kapcsolatban kialakított szabályokkal történő összehasonlítás alapján. A vagyonvédelem tágabb körébe tartozó eszközök vonatkozásában azonban hátrányát jelenti, hogy nincs „tűzfal” jellegű szabályozása. Ez azonban az Európai Unió égisze alatt létrejött szabályok és a Magyarország által megkötött nemzetközi egyezmények alapján nem is tűnik általános jelleggel megvalósíthatónak. Ennek lehetne egyfajta kompenzációja az, hogy a „repülési klauzula” alapján a kezelt vagyonnal szemben támasztott hitelezői követelés esetén a vagyonkezelő más állam joghatósága alá helyezze a kezelt vagyont. Ennek megvalósítása azonban jelenleg kifejezetten aggályos, tekintettel arra, hogy a magyar bizalmi vagyonkezelési szabályozás ugyan funkcionálisan megfelel az angolszász trustnak, azonban az equity szerinti kettős tulajdonjogi helyzet érthető módon nem áll fenn, így az adott külföldi állam joggyakorlatától függ, hogy elismeri-e azt trustnak, vagy más jogviszonnyá minősíti át.

A megoldás a Hágai Egyezményhez való csatlakozás lehetne, mivel a magyar bizalmi vagyonkezelési jogviszony az egyezményben a trusttal szemben támasztott kritériumoknak mindenben megfelel. Határozottan úgy gondolom, hogy ez elsősorban előnyökkel járna a magyar bizalmi vagyonkezelés intézménye számára, mivel a külföldiek is jobban megértenék és el is fogadnák trustnak a magyar vagyonkezelést. Felmerül az aggály, hogy ez a magyar jogintézmény kiüresedéséhez vezetne, mivel a magyar vagyonrendelők külföldi jog alapján létesítenének trustot. Meglátásom szerint ettől nem kell feltétlenül tartani, hiszen jelenleg is joga van bármely magyar személynek az általa preferált külföldi államban külföldi jog alapján trustot létesíteni, és ezen túlmenően a kezelt vagyont jelenleg is áthelyezheti bárki másik országban létesített trustba. Az azonban kétségtelen, hogy Magyarországon elhelyezkedő vagyontárgyak esetében a külföldi jog alapján létesített trust szabályai mennyiben jelentenének kollíziós és jogértelmezési problémákat. Ennek hatásvizsgálata viszont már egy külön tanulmányt igényel.

¹⁴⁹¹ Ptk. 6:326. § (3) bekezdése.

6. Záró gondolatok

Az előzőekben ismertetett nemzetközi folyamatok abba az irányba vezetnek, hogy jogi személyiség nélkül is kialakíthatók olyan jogi struktúrák, amelyben a tulajdonos gyakorlatilag megtartja valamennyi jogát a vagyona, azonban mégis elkülöníti a vagyonrendelésbe adott vagyont a többi vagyontól. Ez egyúttal azzal is párosul, hogy a vagyonrendelő vagyonkezelésbe adott vagyona nézve a jövőbeni személyes hitelezői nem támaszthatnak követelést. Ezt a lehetőséget még a korlátolt tagi felelősséggel működő gazdasági társaság alkalmazása sem biztosítja, mivel annál a tagi részesedés a tag hitelező által követelésük kielégítési alapjául szolgál. Az egy személy egy vagyon elvét módosítja ez akként, hogy egy személynek több elkülönült, önálló alvagyona lehet, amelyek függetlenek egymástól és ezáltal az egyes vagyontömegekkel kapcsolatban létesített jogviszonyok hitelezőitől is.

A vagyonvédelmi trust nemzetközi életútja alapján az is megállapítható, hogy elválasztható a kezelt vagyon adminisztrációjának helye a kezelt vagyon fizikai elhelyezkedésétől, továbbá a trustjogviszonyra irányadó állam jogától is. A modern közlekedési, távközlési környezet és nemzetközi szinten, elektronikus úton nyújtott banki szolgáltatások alapján a távolság nem akadályozza annak, hogy akár a világ másik pontján található államban kerüljön sor a trust létesítésére. Hayton 2001-ben tett megállapítása, miszerint „a globalizáció hozzájárul a harmonizációhoz”, egyértelműen abba az irányba mutat, hogy a nemzetközi trustok a motor szerepét töltik be a trust jogának változásai és fejlődése útján.¹⁴⁹²

A vagyonkezelési szolgáltatások tekintetében az államok közötti verseny három szintén folyik: a jogi szabályozás kialakítása (a vagyonvédelem tökéletesítése), a vagyon hasznosításához megfelelő körülmények biztosítása (kedvező gazdasági környezet, adózási szabályok stb.), továbbá a szakértelemmel rendelkező, megbízható adminisztrációs háttér (professzionális vagyonkezelő cégek) megteremtése. Az első jogi kérdés, a második gazdasági, a harmadik pedig oktatási, gyakorlati és kulturális tényezőkön alapul. A tökéletes vagyonvédelem kialakításához ebből eredően nem elegendő a modern és rugalmas jogszabály megalkotása, egy tökéletes vagyonkezelési törvény hatékonyságát egyéb feltételek megléte is jelentősen befolyásolja.

¹⁴⁹² HAYTON: *Developing (i. m.)* 107⁶¹.

1. sz. melléklet

Az Amerikai Egyesült Államok, Kanada és Ausztrália államainak és területeinek trustjogszabályai

Az alábbi táblázat összefoglalást ad arról, hogy az egyes államokban milyen trust jogszabályok vannak hatályban és a UTC-t bevezették-e saját jogukba, vagy csak tagállami törvényük van.¹⁴⁹³

Tagállam ¹⁴⁹⁴	Trustjogszabály
Alabama (AL) UTC	Code of Alabama. 2012. Title 19: Fiduciaries and Trusts; Chapter 3B: Alabama Uniform Trust Code
Alaska (AK) <i>State Trust Statutes</i>	Alaska Statutes. 2013. Title 13: Decedents' Estates, Guardianships, Transfers, and Trusts. Chapter 36: Trust Administration.
Arizona (AZ) UTC	Arizona Trust Code. 2011. Arizona Revised Statutes. (A.R.S.) Title 14: Trusts, Estates, and Protective Proceedings.
Arkansas (AR) UTC	Arkansas Trust Code, Arkansas Code. 2010. Title 28: Wills, Estates, and Fiduciary Relationships.
California (CA) <i>State Trust Statutes</i>	California Code. 2011. Division 9: Trust Law.
Colorado (CO) <i>State Trust Statutes</i>	Colorado Revised Statutes. 2016. Title 15: Probate, Trusts, and Fiduciaries. Colorado Probate Code. Article 16: Trust Administration. Part 9: Colorado Uniform Trust Decanting Act
Connecticut (CT) <i>State Trust Statutes</i>	Connecticut Statutes. 2012. Chapter 802c: Trusts.
Delaware (DE) <i>State Trust Statutes</i>	Delaware Code. 2015. Title 12: Decedents' Estates and Fiduciary Relations. Part V: Fiduciary Relations. Chapter 35: Trusts.
District of Columbia (DC) UTC	District Columbia Code Division III. 2013. Decedents' Estates and Fiduciary Relations. Title 19: decent, Distribution, and Trusts. Chapter 13: Uniform Trust Code.
Florida (FL) UTC	Florida Statutes. 2016. Title XLII: Estates and Trusts. Chapter 736: Florida Trust Code.
Georgia (GA) <i>State Trust Statutes</i>	Georgia Code. 2010. Title 53: Wills, Trusts, and Administration of Estates.
Hawaii (HI) <i>State Trust Statutes</i>	Hawaii Revised Statutes. 2011. Division 3. Property; Family. Title 30: Guardians and Trustees. Chapter 554: Trusts and Trustees; Accounts.
Idaho (ID) <i>State Trust Statutes</i>	Idaho Code. 2011. Title 68: Trust and Fiduciaries

¹⁴⁹³ Forrás: <http://www.uniformlaws.org/LegislativeMap.aspx?title=Trust%20Code>.

¹⁴⁹⁴ Itt kerül külön jelölésre, ahol elfogadták a Uniform Trust Code-ot.

Illinois (IL) Introduced in 2017	Bill: HB 2526
Indiana (IN) <i>State Trust Statutes</i>	Indiana Code. 2016. Title 30: Trusts and Fiduciaries.
Iowa (IA) <i>State Trust Statutes</i>	Iowa code. 2009. Title 15: Judicial Branch and Judicial Procedures. Subtitle 4: Probate; Fiduciaries. Chapter 633A: Iowa Trust Code.
Kansas (KS) UTC	Kansas Statutes. 2014. Chapter: 58a: Kansas Uniform Trust Code.
Kentucky (KY) UTC	Kentucky Revised Statutes. 2015. Title XXXIII: Administration of Trusts and Estates of Persons Under Disability. Chapter 386B: Uniform Trust Code.
Louisiana (LA) <i>State Trust Statutes</i>	Louisiana Revised Statutes. 2014. Title 9: Civil Code – Ancillaries. Code Title II – of Donations Inter Vivos and Mortis Causa. Chapter 1: Louisiana Trust Code.
Maine (ME) UTC	Maine Revised Statutes. 2016. Title 18B: Trusts. Part 1: Maine Uniform Trust Code.
Maryland (MD) UTC	Maryland Code. 2015. Estates and Trusts. Title 14.5: Maryland Trust Act.
Massachusetts (MA) UTC	Law of Massachusetts. 2014. Part II: Real and Personal Property and Domestic Relations. Title II: descent and Distribution, Wills, Estates of Deceased Persons and Absentees, Guardianship, Conservatorship, and Trusts. Chapter 203E: Massachusetts Uniform Trust Code.
Michigan (MI) UTC	Michigan Compiled Laws. 2014. Chapter 700: Estates and Protected Individuals Code Act 386 of 1998. Article VII: Michigan Trust Code.
Minnesota (MN) UTC	Minnesota Statutes. 2015. Chapters 500–515B: Property and Property Interests. Chapter 501C: Trusts.
Mississippi (MS) UTC	Mississippi Statutes. 2014. Mississippi Code. Title 91: Trusts and Estates. Chapter 8: Mississippi Uniform Trust Code.
Missouri (MO) UTC	Missouri Revised Statutes. 2011. Title 31: Trusts and Estates of Decedents and Persons Under Disability. Chapter 456: Trusts and Trustees-The Uniform Trust Code.
Montana (MT) UTC	Montana Statutes. 2013. Montana Codes. Title 72: Estates, Trusts, and Fiduciary Relationships. Chapter 38: Montana Uniform Trust Code.
Nebraska (NE) UTC	Revised Statutes of Nebraska. 2006. Chapter 30: Decedents' Estates; Protection of Persons and Property. Article 38: Nebraska Uniform Trust Code.
Nevada (NV) <i>State Trust Statutes</i>	Nevada Codes. 2013. Chapter 163: Trusts
New Hampshire (NH) UTC	New Hampshire Revised Statutes. 2010. Title LVI: Probate Courts and Decedents' Estates. Chapter 564: Trustees of Estates, 564-B: Uniform Trust Code.
New Jersey (NJ) UTC	New Jersey Statutes. 2013. Title 3B: Administration of Estates; Decedents and Others. Chapter 31: Uniform Trust Code.
New Mexico (NM) UTC	New Mexico statutes. 2011. Chapter 46A: Uniform Trust Code.

New York (NY) <i>State Trust Statutes</i>	New York Consolidated Laws. 2013. Estates, Powers, and Trusts law – EPT. Article 7: Trusts.
Észak-Karolina (NC) UTC	General Statutes of North Carolina. 2014. Chapter 36C: North Carolina Uniform Trust Code.
Észak-Dakota (ND) UTC	North Dakota Century Code. 2013. Title 59: Trusts.
Ohio (OH) UTC	Ohio Revised Code. 2006. Title 58: Ohio Trust Code.
Oklahoma (OK) <i>State Trust Statutes</i>	Oklahoma Statutes. 2014. Title 60: Property.
Oregon (OR) UTC	Oregon Statutes. 2009. Title 13: Protective Proceedings; Power of Attorney; Trusts. Chapter 130: Uniform Trust Code.
Pennsylvania (PA) UTC	Pennsylvania Consolidated Statutes. 2010. Pennsylvania Codes. Title 20: Decedents, Estates, and Fiduciaries. Chapter 77: Trusts.
Rhode Island (RI) <i>State Trust Statutes</i>	Rhode Island Code. 2005. Title 18: Fiduciaries
Dél-Karolina (SC) UTC	South Carolina Code of Laws. 2016. Title 62: South Carolina Probate Code. Article 7: South Carolina Trust Code.
Dél-Dakota (SD) <i>State Trust Statutes</i>	Law of South Dakota. 2012. Title 55: Fiduciaries and Trusts.
Tennessee (TN) UTC	Tennessee Code. 2010. Title 35: Fiduciaries and Trust Estates. Chapter 15: Tennessee Uniform Trust Code.
Texas (TX) <i>State Trust Statutes</i>	Texas Statutes. 2015. Property Code. Title 9: Trusts. Subtitle B: Texas Trust Code: Creation, Operation, and Termination of Trusts.
Utah (UT) UTC	Utah Code. 2014. Title 75: Utah Uniform Probate Code. Chapter 7: Utah Uniform Trust Code.
Vermont (VT) UTC	Vermont Statutes. 2016. Title 14-A. Trusts. Chapter 4: Creation, Validity, Modification, and Termination of Trust.
Virginia (VA) UTC	Code of Virginia. 2014. Title 64.2: Wills, Trusts, and Fiduciaries. Subtitle III: Trusts. Chapter 7: Uniform Trust Code.
Washington (WA) <i>State Trust Statutes</i>	Revised Codes of Washington. 2005. Title 11. Chapter 11.98: Trusts.
Nyugat-Virginia (WV) UTC	West Virginia Code. 2011. Chapter 44D: Uniform Trust Code.
Wisconsin (WI) UTC	Wisconsin Statutes. 2014. Chapter 701: Trusts.
Wyoming (WY) UTC	Wyoming Statutes. 2014. Title 4: Trusts. Chapter 10: Uniform Trust Code.

Az alábbi táblázat foglalja össze az egyes kanadai tartományok trustra vonatkozó jogszabályait:¹⁴⁹⁵

Kanadai tartomány	Jogforrás
Nunavut	Revised statutes of Nunavut. 1998. Chapter: P-19. Applicable to Nunavut by the Nunavut Act. S C. 1993, Chapter: 28, section 29
Québec – CIVIL CODE	Statutes of Quebec. 1991. Chapter: 64: Quebec Civil Code
Northwest Territories	Revised Statutes of the Northwest Territories. 1988. Chapter: T-8: Trustee Act.
Ontario	Revised Statutes of Ontario. 1990. Chapter T.23: Trustee Act
Brit-Kolumbia	Revised Statutes of British Columbia. 1996. Chapter 464: Trustee Act.
Alberta	Revised Statutes of Alberta. 2000. Chapter T-8
Saskatchewan	Revised Statutes of Saskatchewan. 1978. Chapter: T-23: Trustee Act
Manitoba	C.C.S.M. 2015. Chapter: T160: The Trustee Act
Yukon	Revised Statutes of Yukon, 2002. Chapter: 223: Trustee Act
Újfoundland és Labrador	Revised Statutes of Newfoundland. 1990. Chapter: T-10: Trustee Act
Új-Brunswick	Revised Statutes of New Brunswick. 1973. Chapter: T-15: Trustees Act
Új-Skócia	Revised Statutes of Nova Scotia. 1989. Chapter: 479: Trustee Act
Prince Edward-sziget	Revised Statutes of Prince Edward Island. 1988. Chapter: T-8: Trustee Act

Az ausztrál államok és területek trust szabályai:¹⁴⁹⁶

Ausztrál államok és területek	Jogforrás
Új-Dél-Wales	New South Wales Consolidated Acts. 1925. Trustee Act. http://www.austlii.edu.au/au/legis/nsw/consol_act/ta1925122/
Queensland	Queensland Consolidated Acts. 1973. Trusts Act. http://www.austlii.edu.au/au/legis/qld/consol_act/ta1973132/
Dél-Ausztrália	South Australian Current Acts. 1936. Trustee Act. http://www.austlii.edu.au/au/legis/sa/consol_act/ta1936122/
Tasmania	Tasmanian Consolidated Acts. 1898. Trustee Act. http://www.austlii.edu.au/au/legis/tas/consol_act/ta1898122/
Victoria	Victorian Current Acts. 1958. Trustee Act. http://www.austlii.edu.au/au/legis/vic/consol_act/ta1958122/

¹⁴⁹⁵ Forrás: <http://www.step.ca/pdf/stuResources/ProvincialTrusteeActsandQuebecCivilCodeLinks.pdf>.

¹⁴⁹⁶ Az egyes államok szabályozására nézve lásd MEAGHER–GUMMOW–LEHANE: *i. m.* 10. skk. FORD – LEE: *i. m.* 1–64.

Western Australia	Western Australian Current Acts. 1962. Trustees Act. http://www.austlii.edu.au/au/legis/wa/consol_act/ta1962140/
Ausztráliai fővárosi terület	Australian Capital Territory Current Acts. 1925. Trustee Act. http://www.austlii.edu.au/au/legis/act/consol_act/ta1925122/
Jervis Bay ¹⁴⁹⁷	common law
Déli terület	Northern Territory Consolidated Acts. 2016. Trustee Act. http://www.austlii.edu.au/au/legis/nt/consol_act/ta122/notes.html

¹⁴⁹⁷ Jervis Bay 102 négyzetkilométer területű kikötő és falu Új-Dél-Walestől délre, ahol a trustra vonatkozóan külön törvényt nem alkottak.

2. számú melléklet

Felhasznált irodalom

AHERN, William: *Reform of Trust Law. Hong Kong's New Trust Law*. 11 Trust Quarterly Review (2013).

AIJAR, S. Krishnamurthi: *Commentary on the Indian Trusts Act. Including Model Trust Deeds and Forms*. Universal Law Publishing Co. Pvt. Ltd., Delhi, 2010⁶.

AKKERMANS, Bram: *D. W. Aertsen, De trust. Beschouwingen over invoering van de trust in het Nederlandsche recht*. 9 Electronic Journal of Comparative Law (2005).

ALEXANDER, G. S.: *The dead hand and the law of trusts in the nineteenth century*. 37 Stanford Law Review (1984-5).

ALEXANDER, Gregory S.: *Trust Protectors: Who Will Watch the Watchmen?* 27 Cardozo Law Review (2006).

ALEXANDER, Kern: *The Mareva Injunction and Anton Piller Order: The Nuclear Weapons of English Commercial Litigation*. 15 Florida Bar International Law Quarterly (1998).

ALFARO, Ricardo J.: *The Trust and the Civil Law with Special Reference to Panama*. 33 Journal of Comparative Legislation and International Law (1951).

ALLEN, Tom: *The Right to Property in Commonwealth Constitutions*. Cambridge University Press, Cambridge, 2000.

ALPA, Guido – ZENO-ZENCOVICH, Vincenzo: *Italian Private Law*. Routledge-Cavendish, Abingdon, Oxon, New York, 2007.

AMATO, Daniel J.: *The Good, the Bad and the Ugly: The Political Economy and Unintended Consequences of Perpetual Trusts*. 86 Southern California Law Review (2013).

AMES, James Barr: *The Origin of Uses and Trusts*. 21 Harvard Law Review (1908).

AMOS, Maurice: *The Common Law and the Civil Law in the British Commonwealth of Nations*. 50 Harvard Law Review (1937).

ANAHORY, Moses J. – FORTUNATO, Wayne – LEVY, James: *Gibraltar*. In: Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing, London, 2010³.

ANDERSON, Alec R.: *The Statutory Non-Charitable Purpose Trust: Estate Planning in the Tax Havens*. In: Donovan W. M. Waters (ed.): *Equity, Fiduciaries and Trusts* 1993. Thomson Canada Limited, Carswell, Toronto, 1993.

ANDREOLI, Edoardo: *Trusts and Company Law – The Italian Experience*. In Atherton, Rosalind F. (ed.): *Estates, Taxes and Professional Ethics. Papers of the International Academy of Estate and Trust Law – 2002*. Kluwer Law International, London, The Hague, New York, 2003.

ANGELO, Tony: *New Zealand: Accountability of Trustees, Intergenerational Trust*. Francesco A. Schurr (ed.): *Trusts in the Principality of Liechtenstein and Similar Jurisdictions. Aspects of Wealth Protection, Beneficiaries' Rights and International Law*. DikeVerlag Zürich/St. Gallen, NomosVerlag Baden-Baden, facultas.wuv Verlag Wien, 2014.

Anonim: *Offshore Apocalypse. The Collapse of the Tax Haven Industry – What Does the Future Hold?* 2012.

ANTON, Micallef: *Basic Principles on Trust in Maltese Law*. Gh.S.L. Online Law Journal 2013.<http://www.lawjournal.ghsl.org/sites/lawjournal.ghsl.org/files/Basic%20Principles%20on%20Trust%20in%20Maltese%20Law.pdf>.

APÁTHY, Peter (Hgg.): *Die Treuhandschaft*. MANZ, Wien, 1995.

APAYDIN, Eylem: *The Problematic Structure of Management of Co-owned Properties in Turkish Law and Pursuance of Solutions: Trust of Land of English Law?* Doctoral thesis, College of Arts, Humanities and Law, School of Law, University of Leicester, 2009.

APPLEYARD, Justin: *Cayman Islands*. In Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing, London, 2010³.

ARAI, Makoto: *Japan*. In: Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing, London, 2010³.

ARAI, Makoto: *Trust law in Japan: inspiring changes in Asia, 1922 and 2006*. In Lusina Ho – Rebecca Lee (eds.): *Trust Law In Asian Civil Law Jurisdictions. A Comparative Analysis*. Cambridge University Press, Cambridge, 2013.

ASANTE, K. B.: *Fiduciary Principles in Anglo-American Law and the Customary Law of Ghana – A Comparative Study*. 14 *International Comparative Law Quarterly* (1965).

ASCHER, Mark L. – RIGNEY, Margit T.: *Scott and Ascher on Trusts*. Aspen Publishers, New York, 2006.

AUSNESS, Richard C.: *Sherlock Holmes and the Problem of the Dead Hand: The Modification and Termination of „Irrevocable” Trusts*. 28 *Quinnipiac Probate Law Journal* (2015).

AUSTIN, John: *Lectures on Jurisprudence. The Philosophy of Positive Law*. Henry Holt and Company, New York, 1885.

AYERS, K. R.: *Variation of Trust*. Brooker's Ltd., Wellington, 2000.

B. SZABÓ Gábor – ILLÉS István – KOLOZS Borbála – MENYHEI Ákos – SÁNDOR István: *A bizalmi vagyongazdálkodás*. HVG-ORAC, Budapest, 2015.

B. SZABÓ Gábor: *The Hungarian trust – facts and misunderstandings*. *Offshore Investment* 2016/July-August.

BADÓ Attila – LOSS Sándor (szerk.): *Betekintés a jogrendszerek világába*. Nyitott Könyv Kiadó, Budapest, 2003.

BAGLEY, Ian: *Trustee's Decanting Power Derived from Irrevocable Trust Language – Morse v. Kraft, 992 N.E.2d 1021 (Mass. 2013)*. XLVII *Suffolk University Law Review* (2014).

BAKINGBA, D. J.: *Law of Trusts in Nigeria*. Unilorin Press, Ilorin, 1989.

BANIRE, Muiz: *The Nigerian Law of Trusts*. Excel Publications, Mushin, Lagos, 2002.

BAR, Christian von – CLIVE, Eric – SCHULTE-NÖLKE, Hans (eds.): *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference*. Outline Edition. Sellier. European law publisher, Munich, 2009.

BARBER, Hoyt: *Tax Havens Today. The Benefits and Pitfalls of Banking and Investing Offshore*. John Wiley & Sons, Inc., 2007.

BARG, Stanley A. – HOLNAN, James J.: *Delaware*. In Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing, London, 2010³.

BARRATT, John: *Public Trusts*. 69 *The Modern Law Review* (2006).

BARRIÈRE, François: *The French fiducie, or the chaotic awakening of a sleeping beauty*. In: Lionel Smith (ed.): *Re-imagining the trusts: trusts in civil law*. Cambridge University Press, Cambridge et al., 2012.

BARRIÈRE, François: *The security fiducie in French law*. In Lionel Smith (ed.): *The Worlds of the Trust*. Cambridge University Press, New York, 2013.

BARTON, J. L.: *The Medieval Use*. 81 *The Law Quarterly Review* (1965).

BASSENGE, Peter – BRUDERMÜLLER, Gerd – DIEDERICHSEN, Uwe et al.: *Palandt Bürgerliches Gesetzbuch*. Verlag C. H. Beck, München, 2005⁶⁴.

BASU, Durga Das: *Equity, Trusts, Specific Relief*. Prentice-Hall of India Private Limited, New Delhi, 1983⁵.

BATIZA, Rodolfo: *Origins of Modern Codification of the Civil Law: The French Experience and Its Implications for Louisiana Law*. 56 Tulane Law Review (1982).

BATTIFOL, H.: *The Trust Problem as Seen by a French Lawyer*. 33 Journal of Comparative Legislation and International Law (1951).

BAUR, Jürgen F. – STÜRNER, Rolf: *Sachenrecht*. C. H. Beck Verlagsbuchhandlung, München, 1999.

BAXENDALE-WALKER, Paul: *Purpose Trust*. Butterworths, London, Dublin and Edinburgh, 1999.

BEAUCHAMP, Karen A.: *Law Reform in Canada: The Proposed Introduction of the Non-Charitable Purpose Trust into Canada*. In: Donovan W. M. Waters (ed.): *Equity, Fiduciaries and Trusts* 1993. Thomson Canada Limited, Carswell, Toronto, 1993.

BECK, Brandon: *Viability of Ohio Domestic Asset Protection Trusts: A Review of the Proposed Ohio Legacy Trust Act*. 39 Ohio Northern University Law Review (2012).

BEEKHUIS, J. H.: *Structural Variations in Property Law*. In: Bernard A. Rudden (ed.): *International Encyclopedia of Comparative Law*. VI. J. C. B. Mohr (Siebeck), Tübingen, 1973.

BEHNES, Raimund Christian: *Der Trust in Chinesischen Recht. Eine Darstellung des chinesischen Trustgesetzes von 2001 vor dem Hintergrund des englischen Trustrechts und des Rechts der finanziarischen Treuhand in Deutschland*. De Gruyter Rechtswissenschaften Verlags-GmbH, Berlin, 2009.

BEINART, B.: *Fideicommissum and modus*. Acta Juridica (Cape Town) (1968).

BEINART, B.: *Trusts in Roman and Roman-Dutch Law*. In: W. A. Wilson (ed.): *Trusts and Trust-Like Devices*. United Kingdom Comparative Law Series Vol. 5. Chameleon Press Limited, London, 1981.

BELLE ANTOINE, Rose-Marie: *Trusts and Related Tax Issues in Offshore Financial Law*. Oxford University Press, New York, 2005.

BENACCHIO, Giannantonio: *Az Európai Közösség magánjoga. Polgári jog, kereskedelmi jog*. Osiris Kiadó, Budapest, 2003.

BENEVOLENSKAYA, Zlata E.: *Prospects for Trust in Russia: The Propective as Seen from 2010 and 2011 Draft Amendments to Russian Civil Code*. 37 Review of Central and Eastern European Law (2012).

BENEVOLENSKAYA, Zlata E.: *Trust Management as a Legal Form of Managing State Property in Russia*. 35 Review of Central and East European Law (2010).

BENKE József: *Krízis és fedezetelvonás*. Menedzser Praxis, Budapest, 2016.

BEPPLER, Timothy O. – REIMER, Christopher M.: *Domestic Asset Protection Trusts: A Comparison of the Laws of Utah and Wyoming*. 23 Utah Bar Journal 12. March/April, 2010.

BERLINGUER, Aldo: *The Italian Road to Trusts*. 15 European Review of Private Law (2007).

BERRY, John: *Offshoring Opportunities. Strategies and Tactics for Global Competitiveness*. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, 2006.

BIANCALANA, Joseph: *Medieval Uses*. In: Richard Heimholz – Reinhard Zimmermann (ed.): *Itinera Fiduciaae. Trust and Treuhand in Historical Perspective*. Duncker & Humblot, Berlin, 1998.

BIEDERMANN, Klaus: *Die Treuhänderschaft des liechtensteinischen Rechts, dargestellt an ihrem Vorbild, dem Trust des Common Law. Unter Berücksichtigung des Gesetzes betreffend das Treuunternehmen*. Verlag Stämpfli & Cie Ag, Bern, 1981.

BLACKWELL, Amy Hackney: *The Essential Law Dictionary*. Sphinx Publishing, Naperville, Illionis, 2008.

BLASÉ, James G.: *The Missouri Asset Protection Trust*. 61 Journal of the Missouri Bar (2005).

BLATTMACHR, Douglas J. – BLATTMACHR, Jonathan G.: *A New Direction in Estate Planning: North to Alaska*. Trusts & Estates, 1997. September.

BLATTMACHR, Jonathan G. – CHAPMAN, Bethan B.: *New Alaska Law Will Enhance Nationwide Estate Planning*. 40 Estate Planning Journal (2013).

BOLGÁR, Vera: *Why No Trusts in the Civil Law?* 2 The American Journal of Comparative Law (1953).

BOÓC Ádám – DÖMÖTÖR László – SÁNDOR István – SZAPPANOS Géza: *A hiteles fordítás és a hites tolmácsolás alapvető kérdései*. HVG-ORAC Kiadó, Budapest, 2006.

BORRÁS, A. – BEILFUSS, Conzález C.: *National Report for Spain*. In: D. J. Hayton – S. C. J. J. Kortmann – H. L. E. Verhagen (eds.): *Principles of European Trust Law. Law of Business and Finance*. Vol. 1. Kluwer Law International – W. E. J. Tjeenk Willink, The Hague – Deventer, 1999.

BOVE, Alexander A. Jr.: *The Case Against the Trust Protector*. 37 ACTEC Law Journal (2011).

BOVE, Alexander A. Jr.: *The Trust Protector: Friend, Foe, or Fiduciary?* 34th Annual Notre Dame Tax and Estate Planning Institute, South Bend, Indiana, September 25-26, 2008.

BOXX, Karen: *Asset Protection Trusts in the United States: An Update*. In: Francesco A. Schurr (ed.): *Trusts in the Principality of Liechtenstein and Similar Jurisdictions. Aspects of Wealth Protection, Beneficiaries' Rights and International Law*. DikeVerlag Zürich/St. Gallen, NomosVerlag Baden-Baden, facultas.wuv Verlag Wien, 2014.

BÖSCH, Harald: *Die liechtensteinische Treuhänderschaft zwischen trust und Treuhand. Eine rechtsdogmatische und -vergleichende Untersuchung aufgrund der Weisungs-Bestimmungen des Art. 918 liecht. PGR*. GMG JURIS Verlags AG, Mauren, 1995.

BRAUN, Alexandra: *Italy: The Trust interno*. In: David Hayton (ed.): *The International Trust*. Jordan Publishing Limited, Bristol, 2011³.

BRAUN, Alexandra: *The framing of a European law of trusts*. In: Lionel Smith (ed.): *The Worlds of the Trust*. Cambridge University Press, New York, 2013.

BRENNAN, Susanna C.: *Changes in Climate: The Movement of Asset Protection Trusts from International to Domestic Shores and its Effect on Creditor's Rights*. 79 Oregon Law Review (2000).

BRICKFIELD, Elizabeth – LORDAHL, Var – POLICASTRO, Matthew: *The Myths and Realities of Nevada Self-settled Asset Protection Trusts*. 23 Nevada Lawyer (2015).

BROMMA, Hubert: *How to Invest in Offshore Real Estate and Pay Little or No Taxes*. McGraw-Hill, New York, Chicago, San Francisco et al., 2008.

BROOKS, Laurene M.: *A Tort-Creditor Exception to the Spendthrift Trust Doctrine: A Call to the Wisconsin Legislature*. 73 Marquette Law Review (1989).

BROWN, Philip Z.: *And Now for Something Completely Different: Spendthrift, Discretionary and Protective Trusts in North Carolina and the Federal Tax Lien*. 29 Campbell Law Review (2007).

BUCKLAND, W. W. – MCNAIR, Arnold D.: *Roman Law and Common Law. A Comparison in Outline*. Cambridge University Press, Cambridge, 1965².

BURR, Jeffrey L. – DODDS, Mark Lee: *Nevada's New Asset Protection Act*. 8 Nevada Lawyer (2000).

BUTLER, Andrew (ed.): *Equity and Trusts in New Zealand*. Brookers Ltd., Wellington, 2003.

CAIN, Charles A.: *Guarantee and Hybrid Companies in the Isle of Man*. Jordan Publishing Limited, Bristol, 2003.

CAMERON, Edwin – WAAL, Marius de – WUNSH, Basil – SOLOMON, Peter – KAHN, Ellison: *Honoré's South African Law of Trusts*. JUTA Law, Lansdowne, 2002⁵.

CAMP, H. H.: *The Variation of Trusts Act 1958: A Departure from Traditional Principles of Trust Law*. 34 Tulane Law Review (1959).

CAMPBELL, Dennis – COTTER, Susan (eds.): *The Comparative Law Yearbook of International Business. Special Issue, 1995*. Kluwer Law International, London, The Hague, Boston, 1996.

CANOSA, Jabier: *Decipher the Code. How trust and estate practitioners will be affected by the changes in Argentina's new Civil and Commercial Code*. 13 Trust Quarterly Review (2015).

CAPPER, David: *The Need for Mareva Injunctions reconsidered*. 73 Fordham Law Review (2005).

CARON, Yves: *The Trust in Quebec*. 25 McGill Law Journal (1980).

CHALMERS, James: *Ownership of Trust Property in Scotland and Louisiana*. In: Vernon Valentine Palmer – Elspeth Christie Reid (ed.): *Mixed Jurisdiction Compared. Private Law in Louisiana and Scotland*. Edinburgh University Press, Edinburgh, 2009.

CHASE, Edward E. Jr.: *Trusts. Louisiana Civil Law Treatise*. Vol 11. Thomson Reuters, Danvers, 2009².

CHLOROS, A. G.: *The Projected Reform of the Civil Code of Seychelles: An Experiment in Franco/British Codification*. 48 Tulane Law Review (1974).

CLAXTON, John B.: *Language of the Law of the Trust*. 62 Revue de Barreau (2002).

COING, Helmut: *Die Treuhand kraft privaten Rechtsgeschäfts*. C. H. Beck, München, 1973.

COING, Helmut: *Europäisches Privatrecht II. 19. Jahrhundert. Überblick über die Entwicklung des Privatrechts in den ehemals gemeinrechtlichen Ländern*. C. H. Beck, München, 1989.

COLLINS, Lawrence: *United States Supreme Court Rejects Mareva Jurisdiction*. 115. Law Quarterly Review (1999).

COLOMBO, Catherine – SPACKMAN, Jeremy: *Tips of the Trade: Asset Protection Planning*. 21 Nevada Lawyer (2013).

COOK, David J.: *Hitting Bottom in 17 States and the Suppression of Liability*. 43 Ohio Northern University Law Review (2017).

CORNEZ, Arnold: *The Offshore Money Book. How to Move Assets to Offshore for Privacy, Protection and Tax Advantage*. Contemporary Books, Lincolnwood (Chicago), Illionis, 2000².

COULSFIELD, Lord – MACQUEEN, Hector L. (eds.): *Gloag and Henderson: The Law of Scotland*. Thomson, W. Green & Son Ltd., 2007¹².

CULP, William R. Jr. – MELLEN, Briani Bennett: *Trust Decanting: An Overview and Introduction to Creative Planning Opportunities*. 45 Real Property, Trust and Estate Law Journal (2010).

CUMYN, Madeleine Cantin: *Reflections regarding the diversity of ways in which the trust has been received or adapted in civil law countries*. In: Lionel Smith (ed.): *Re-imagining the trusts: trusts in civil law*. Cambridge University Press, Cambridge et al., 2012.

CUMYN, Madeleine Cantin: *The Quebec Trust: A Civilian Institution with English Law Roots*. In: J. M. Milo – J. M. Smits (eds.): *Trusts in Mixed Legal Systems*. Ars Aequi Libri, Nijmegen, 2001.

CZUCZAI Jenő: *A magyar privatizáció alulnézetből. Múltja, jelene, jövője*. Agrocent Kiadó, Budapest, 1994.

CSILLAG István – KOMÁROMI Gábor – SÁRKÖZY Tamás: *Kommentár az új privatizációs törvényhez*. HVG-ORAC, Budapest 1995.

CSIZMAZIA Norbert – SÁNDOR István: *A bizalmi (fiduciárius) vagyonkezelés modelljei és a Ptk. reformja*. Polgári jogi kodifikáció 2002/4.

CSÖKE Andrea – JUHÁSZ László: *A bizalmi vagyonkezelés és a fizetéseképtelenségi eljárások*. Gazdaság és Jog 2015/5.

DACEY, Norman F.: *How to Avoid Probate*. Random House, 1993⁵.

DAGGETT, Harriet S.: *Progress Report on Louisiana's Trust Estates Act*. 10 Louisiana Law Review (1949).

DANG, Christopher R. – KAMIYA, Derek T. – SUZUKI, Scott C. – YOUNG, Eric S. T.: *Planning Ahead: Practical Financial and Estate Planning Considerations*. 17 Hawaii Bar Journal (2014).

DAUB, Matthias: *Coordination of Service Offshoring Subsidiaries in Multinational Corporations*. Gabler, Wiesbaden, 2009.

DAVID, René – BRIERLEY, John E. C.: *Major Legal Systems in the World Today. An Introduction to the Comparative Study of Law*. Stevens & Sons, London, 1985³.

DAWES, Gordon: *Laws of Guernsey*. Hart Publishing, Oxford, 2003.

DIAMOND, David A.: *The Administration of Quiet Trusts and Decanting Trusts*. Trusts and Estates, September 2016.

DOBRIS, Joel C.: *Changes in the Role and the Form of the Trust at the New Millenium, or, We Don't Have to Think of England Anymore*. 62 Albany Law Review (1998).

DORF, Elliot N. – ROSETT, Arthur: *A Living Tree. The Roots and Growth of Jewish Law*. State University of New York Press, Albany, 1988.

DUCKWORTH, Anthony: *STAR Trusts*. Electronic edition, Gostick Hall, 2003.

DUCKWORTH, Anthony: *STAR Wars: the colony strikes back*. 12 Trust Law International (1998).

DUKEMINIER, Jesse: *A Modern Guide to Perpetuities*. 74 California Law Review (1986).

DURANTE, Kyle G.: *A Modern Guide to the Modifications of the Rule Against Perpetuities in New York*. 32 Touro Law Review (2016).

DUTOIT, Bernard: *Russian Civil Law Remnants of the Past and Flavor of the Present*. In: William Simons (ed.): *Private and Civil Law in the Russian Federation. Essays in Honor of F. J. M. Feldbrugge-Martinus* Nijhoff Publishers, Leiden, Boston, 2009.

DYER, Adair – LOON, J. H. A. von: *Anglo-Amerikaanse trusts en het Nederlandse recht. The trust as a paradigm for the management of property separate and apart from its beneficial ownership. Aanrakingspunten met het Nederlandse recht*. Nederlandse Vereiging voor Internationaal Recht No. 87 juni 1983. Libresso BV, Deventer, 1983.

EASON, John K.: *Home From the Islands: Domestic Asset Protection Trust Alternatives Impact Traditional Estate and Gift Tax Planning Considerations*. 52 Florida Law Review (2000).

EDGE, Ian (ed.): *Comparative Law in Global Perspective. Essays in Celebration of the Fiftieth Anniversary of the Founding of the SOAS Law Department*. Transnational Publishers Inc., Ardsley, 2000.

EICHLER, Hermann: *Die Rechtsidee des Eigentums. Eine rechtsdogmatische und rechtspolitische Betrachtung*. Dunckler & Humblot, Berlin, 1994.

EICHNER, Mark: *Die Rechtsstellung von Treugebern und Begünstigten aus Trust und Treuhand. Unter besonderer Berücksichtigung des Haager Trust Übereinkommens und des Aussonderungsanspruchs*. Helbing Lichtenhahn Verlag, 2007.

ELIAS, Stephen: *Special Needs Trust. Protect Your Child's Financial Future*. Nolo, USA, 2005.

EMERICH, Yaëll: *The civil law trust: a modality of ownership or an interlude in ownership?* In: Lionel Smith (ed.): *The Worlds of the Trust*. Cambridge University Press, New York, 2013.

EMERY, Carl: *Do We Need a Rule Against Perpetuities?* 57 *The Modern Law Review* 57 (1994) 603.

EMMERT, Frank: *The Draft Common Frame of Reference (DCFR) – The Most Interesting Development in Contract Law Since the Code Civil and the BGB*. Robert H. McKinney School of Law Legal Studies Research Paper No. 2012-08. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2025265.

ENGLISH, David M.: *The American Uniform Trust Code*. In: David Hayton (ed.): *Extending the Boundaries of Trusts and Similar Ring-Fenced Funds*. Kluwer Law International, The Hague, 2002.

ENGLISH, David M.: *Uniform Trust Code (2000): Significant Provisions and Policy Issues*. 67 *Missouri Law Review* (2002).

ERP, Sjeff van: *Globalisation or Isolation in New Dutch Property Law? The New Civil Code of the Netherlands and the New Civil Codes of the Netherlands Antilles and Aruba Compared*. 7 *Electronic Journal of Comparative Law* (2003).

EYAL, Lyat – KAPLAN, Alon: *Israel*. In Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing, London, 2010³.

FABANO, Carlos: *Maximizing Plaintiff Protection in the World of Asset Freezing and Bypassing the Due Process of Inquiring Notice: The Mareva Injunction as an Alternative to the American Legal Remedies*. 9 *International Law Students Association Journal of International & Comparative Law* (2002).

FABUNMI, J. O.: *Equity and Trusts in Nigeria*. University of IFE Press Ltd. Ile-Ife, Nigeria, 1986.

FARRAN, Sue – PATTERSON, Donald: *South Pacific Property Law*. Cavendish Publishing Limited, London, 2004.

FEIST, Philip R.: *Oklahoma's Family Wealth Preservation Trust: Now More Than Ever*. 86 *Oklahoma Bar Journal*, Nov. 21, 2015.

FELDTUSEN, R. K.: *National Report for Denmark*. In: D. J. Hayton – S. C. J. J. Kortmann – H. L. E. Verhagen (eds.): *Principles of European Trust Law. Law of Business and Finance*. Vol. 1. Kluwer Law International – W. E. J. Tjeenk Willink, The Hague – Deventer, 1999.

FINN, Paul: *Fiduciary Law and the Modern Commercial World*. In: Ewan McKendrick (ed.): *Commercial Aspects of Trusts and Fiduciary Obligations*. Clarendon Press, Oxford, 1992.

FISCHER, Howard S. – FISCHER, Alexander J.: *The legacy of the Anderson Case*. offshoreinvestment.com 156, May 2005.

FORD, H. A. J.: *Dispositions for Purposes*. In: P. D. Finn (ed.): *Essays in Equity*. The Law Book Company Limited, Sydney, 1985.

FORD, H. J. – LEE, W. A.: *The Law of Trusts*. Thomson Reuters (Professional) Australia, Sydney, 1996³. (Update 98., April 2012.).

FOSTER, Lynn: *Fifty-One Flowers: Post-Perpetuities War Law and Arkansas' Adoption of USRP*. 29 *University of Arkansas and Little Rock Law Review* (2007).

FÖLDI András – HAMZA Gábor: *A római jog története és intézményei*. Oktatókutatási és Fejlesztő Intézet, Budapest 2016²¹.

FÖLDI András: *A jóhiszeműség és tisztesség elve. Intézménytörténeti vázlat a római jogtól napjainkig*. Publicationes Instituti Iuris Romani Budapestinensis. Fasc. IX. ELTE Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2001.

FÖLDI András: *A római jog Dél-Afrikában*. Jogtörténeti Szemle 1990/3.

FRANCIOSI, Laura: *Italy: Trust and the Italian Legal System: Why Menu Matters*. 6 *Journal of Civil Studies* (2013).

FRENCH, Robert: *Trusts and Statutes*. 39 *Melbourne University Law Review* (2015).

- FRICK, Rony: *Die Aktienarten nach liechtensteinischem Aktienrecht*. Hilty, Schaan, 1977.
- FRICK-TABARELLI, Marion: *Die besondere Bedeutung der Treuhänderschaft gemäß Art. 897ff PGR für die privatrechtliche Stiftung nach liechtensteinischem Recht*. GMG, Mauren, 1993.
- FRIEDMAN, Lawrence M.: *A History of American Law*. Touchstone, New York, 2005³.
- FRIVALDSZKY János: *Klasszikus természetjog és jogfilozófia*. Szent István Társulat, Budapest, 2007.
- FUGLINSZKY Ádám: *A polgári jogi felelősség útjai egyes jogrendszerben*. Québec, Kanada. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2010.
- FUSARO, Andrea: *The Numerus Clausus of Property Rights*. In: Elizabeth Cooke (ed.): *Modern Studies in Property Law*. Vol. 1. Property 2000. Hart Publishing, Oxford–Portland–Oregon, 2001.
- GALLANIS, T. P.: *The new direction of American trust law*. 97 Iowa Law Review (2011).
- GAMBARO, Antonio: *Trust in Continental Europe*. In: Alfredo Mordechai Rabello (ed.): *Aequitas and Equity: Equity in Civil Law and Mixed Jurisdictions*. Jerusalem, 1997.
- GANADO, Max – GRIFFITHS, Gerwin L. L. H.: *The Malta Trusts Project – The Genesis of a New Trust Act in a Civil Law Jurisdiction*. In: Martin Dixon – Gerwyn L. L. H. Griffiths (eds.): *Contemporary Perspectives on Property, Equity and Trusts Law*. Oxford University Press, Oxford, 2007.
- GARRIGUES, Joaquín: *The Law of Trusts*. 2 American Journal of Comparative Law (1953).
- GEACH, Walter – YEATS, Jeremy: *Trusts. Law and Practice*. JUTA & Co Ltd., Wetton, 2007.
- GERSTLE, V.: *Das reine Treuhandgeschäft im schweizerischen Privatrecht. (Mit Ausschluss des Wertpapierrechts)*. In: Max Gmür (Hrsg.): *Abhandlungen zum schweizerischen Recht*, 78. Bern, 1917.
- GINGISS, Randall J.: *Putting a Stop to „Asset Protection” Trusts*. 51 Baylor Law Review (1999).
- GLASSCOCK, Judith Camile: *Emptying the Deep Pocket in Mass Tort Litigation*. 18 St. Mary's Law Journal (1987).
- GLENN, H. Patrick: *The Historical Origins of the Trust*. In: Alfredo Mordechai Rabello (ed.): *Aequitas and Equity: Equity in Civil Law and Mixed Jurisdictions*. Jerusalem, 1997.
- GOODWIN, Iris J.: *How the Rich Stay Rich? Using a Family Trust Company to Secure a Family Fortune*. 40 Seton Hall Review (2010).
- GOPMAN, Jonathan E. – DASH, Jan – SNEERINGER, Michael: *What's new in Nevis? A survey of recent amendments to Nevis trust law*. 13 Trust Quarterly Review (2015).
- GRANT, David M. – COOPER, Jeremy K.: *Nevada Laws Provide Top Trust Situs*. 18 Nevada Lawyer (2010).
- GRASIS, Janis: *A New Trust Law for Latvia?* Trusts & Wealth Management Journal, December 2008.
- GRASIS, Janis: *Trust Regulation in the Czech Republic: the Model Law for Introduction of the Trust Instrument in the Republic of Latvia?* The 11th Edition of the International Conference, European Integration, Realities and Perspectives, 2016.
- GRAUE, Eugen Dietrich: *Trust-Like Devices Under German Law*. In: W. A. Wilson (ed.): *Trusts and Trust-Like Devices*. United Kingdom Comparative Law Series Vol. 5. Chameleon Press Limited, London, 1981.
- GRAY, John Chipman: *Restraints on the Alienation of Property*. Boston Books, Boston, 1895².

GRAY, John Chipman: *The Rule Against Perpetuities*. Little Brown and Company, Boston, 1906².

GRAZIADEI, Michele: *Recognition of common law trusts in civil law jurisdictions under the Hague Trusts Convention with particular regard to the Italian experience*. In Lionel Smith (ed.): *Re-imagining the trusts: trusts in civil law*. Cambridge University Press, Cambridge et al., 2012.

GRAZIADEI, Michele: *The Development of Fiducia in Italian and French Law from the 14th Century to the End of the Ancien Régime*. In Richard Heimholz – Reinhard Zimmermann (ed.): *Itinera Fiducia. Trust and Treuhand in Historical Perspective*. Duncker & Humblot, Berlin, 1998.

GRAZIANO, Thomas Kadner – BÓKA János: *Összehasonlító szerződési jog*. Complex, Budapest, 2010.

GREENBERG, Daniel (ed.): *Jowitt's Dictionary of English Law*. Thomson Reuters (Legal) Limited, London, 2010³. Vol. 2.

GREENBERY, Daniel: *Stroud's Judicial Dictionary of Words and Phrases*. Sweet & Maxwell, London, 2006⁷.

GRETTON, George L.: *Scotland: The Evolution of the Trust in a Semi-Civilian System*. In: Richard Heimholz – Reinhard Zimmermann (eds.): *Itinera Fiducia. Trust and Treuhand in Historical Perspective*. Duncker & Humblot, Berlin, 1998.

GRETTON, George: *Scotland: the evolution*. In: Richard Heimholz – Reinhard Zimmermann (eds.): *Itinera Fiducia. Trust and Treuhand in Historical Perspective*. Duncker & Humblot, Berlin, 1998.

GRETTON, George: *Up there in the Begriffshimmel?* In: Lionel Smith (ed.): *The Worlds of the Trust*. Cambridge University Press, New York, 2013.

GRIMARDI, Michel – BARRIÈRE, François: *Trust and Fiducie*. In: Arthur Hartkamp – Martijn Hesselink – Ewoud Hondius – Carla Joustra – Edgar du Perron (eds.): *Towards a European Civil Code*. Ars Aequi Libri – Nijmegen, Kluwer Law International, The Hague, London, Boston, 1998².

GRUNDMANN, Stefan: *The Evolution of Trust and Treuhand in the 20th Century*. In: Richard Heimholz – Reinhard Zimmermann (eds.): *Itinera Fiducia. Trust and Treuhand in Historical Perspective*. Duncker & Humblot, Berlin, 1998.

GRUNDY, Milton – BRIGGS, John – FIELD, Joseph A.: *Asset Protection Trusts*. Key Haven Publications, London, 1997³.

GRUNING, D. W.: *Reception of the Trust in Louisiana: the Case of Reynolds v. Reynolds*. 57 Tulane Law Review (1982).

GÜGGI, Bruno B.: *The Family Foundation under Liechtenstein Law*. Allgemeines Treuunternehmen, Vaduz, 1997.

GVELESIANI, Irina: *EU Policies Regarding the Development of Trust-like Devices – Recent Challenges, Achievements, Prospects and Terminological Insights*. CES Working Papers (Centre for European Studies, Alexandru Ioan Cuza University of Iasi) Vol VIII, Issue 1 (2016). http://ceswp.uaic.ro/articles/CESWP2016_VIII1_GVE.pdf.

GVELESIANI, Irina: *Fiducie and Fiducia (Terminological Peculiarities)*. 49 Revista de Științe Politice. Revue des Sciences Politiques (RSP) (2016).

GVELESIANI, Irina: *From the History of the Development of „Trust” and Terminological Units*. 2nd Electronic International Interdisciplinary Conference. 157. <http://www.eiic.cz>.

GVELESIANI, Irina: *Romanian „Fiducia” and Georgian „Trust” (Major Terminological Similarities and Differences)*. Challenges of Knowledge Society 2013/3.

GVELESIANI, Irina: *The Luxembourgish „Fiducie” and the Georgian „Trust” (Terminological Peculiarities)*. 4 Mediterranean Journal of Social Sciences (2013).

GYÖRGY Ernő: *A fiduciárius ügylet a Magánjogi Törvénykönyvben*. Jogtudományi Közlöny 1928/23.

HA, Que Anh: *The Reception of Trust in Different Legal Systems. Some Lessons for Vietnam. A Comparative Study*. Verlag Dr. Kovač, Hamburg, 2008.

HAHLO, H. R.: *The Trust in South Africa*. 78 South African Law Journal (1961). 196.

HALL, G. D. G.: *The Treatise on the Laws and Customs of the Realm of England Commonly Called Glanvill*. Clarendon Press, Oxford, 1965.

HALLAQ, Wael B.: *An Introduction to Islamic Law*. Cambridge University Press, Cambridge, New York, Melbourne et al., 2009.

HAMBURGER, P.: *The Conveyancing Purposes of the Statute of Frauds*. 27 American Journal of Legal History (1983).

HAMZA Gábor – WATANABE, Hiroyuki: *Recognition and Introduction of the Trust in Hungary and Russia from the view of Comparative Law (Interview with Professor Gábor Hamza)*. 3 The Quarterly Review of Corporation Law and Society. Equity. 2012.

HAMZA Gábor: *Az európai magánjog fejlődése. A modern magánjogi rendszerek kialakulása a római jogi hagyományok alapján*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002.

HAMZA Gábor: *Different Forms of Ownership with Particular Regard to the Trust Ownership in the Russian Federation*. In: Menyhei Ákos – Sándor István (szerk): *A trust bevezetése és gyakorlata Magyarországon és a nemzetközi gyakorlat. Válogatott tanulmányok a STEP Hungary 2014., 2015. és 2016. évi konferenciáján elhangzott előadások alapján*, HVG-ORAC, Budapest, 2017.

HAMZA Gábor: *Entstehung und Entwicklung der modernen Privatrechtsordnungen und die römischrechtliche Tradition*. Eötvös Loránd Universitätsverlag, Eötvös Loránd Universität, Budapest, 2009.

HAMZA Gábor: *Origine e sviluppo degli ordinamenti giusprivatistici moderni in base alla tradizione del diritto romano*. Santiago de Compostella, Andavira, 2013.

HANBURY, H. G.: *The Field of Modern Equity*. 45 Law Quarterly Review (1929) 216.

HANSMANN, Henry – MATTEI, Ugo: *The Functions of Trust Law: A Comparative Legal and Economic Analysis*. 73 New York University Law Review (1998).

HARDINGHAM, I. J. – BAXT, R.: *Discretionary Trusts*. Butterworths, Sydney et al. 1984².

HARMATHY Attila: *Die Entwicklung des ungarischen Privatrechts*. In: Gábor Hamza (Hgg.): *Hundert Jahre Bürgerliches Gesetzbuch*. Eötvös Loránd Universität, Fakultät für Staats- und Rechtswissenschaft, Budapest, 2006

HARMATHY Attila: *Jogrendszerünk átalakulása és az Európai Unió joga*. In: Király Miklós (szerk.) *Ius privatum – Ius commune Europae. Liber Amicorum Studia Ferenc Mádl Dedicata*. ELTE ÁJK Nemzetközi Magánjogi Tanszék, Budapest, 2001.

HARVEY-HILLS, Justin: *Jersey*. In: Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing, London, 2010³.

HAYES, John Cornelius: *Illionis Dower and the Illusory Trust: The New York Influence*. 2 DePaul Law Review (1952).

HAYTON, D. J. – KORTMANN, S. C. J. J. – VERHAGEN, H. L. E. (ed.): *Principles of European Trust Law. Law of Business and Finance*. Vol. 1. Kluwer Law International – W. E. J. Tjeenk Willink, The Hague – Deventer, 1999.

HAYTON, David (ed.): *Law's Future(s). British Legal Developments in the 21st Century*. Hart Publishing, Oxford–Portland–Oregon, 2000.

HAYTON, David J. – MATTHEWS, Paul – MITCHELL, C.: *Underhill and Hayton: Law of Trusts and Trustees*. London, LexisNexis, Butterworths, 2007¹⁷.

HAYTON, David: *Developing the Obligation Characteristic of the Trust*. 117 The Law Quarterly Review (2001).

HAYTON, David: *English Trusts and Their Commercial Counterparts in Continental Europe*. In David Hayton (ed.): *Extending the Boundaries of Trusts and Similar Ring-Fenced Funds*. Kluwer Law International, The Hague, 2002.

HAYTON, David: *International Recognition of Trusts*. In David Hayton (ed.): *The International Trust*. Jordan Publishing, Bristol, 2011³.

HAYTON, David: *The distinctive characteristics of the Trust in Anglo-Saxon law*. In André Prüm – Claude Witz (ed.): *Trust et fiducie. La Convention de La Haye et la nouvelle législation luxembourgeoise*. Éditions Montchrestien, EJA, Paris, 2005.

HEFTI, Peter: *Trusts and Their Treatment in the Civil Law*. 5 *The American Journal of Comparative Law* (1956).

HELMHOLZ, Richard – ZIMMERMANN, Reinhard: *Views of Trust and Treuhand: An Introduction*. In Richard Heimholz – Reinhard Zimmermann (ed.): *Itinera Fiduciae. Trust and Treuhand in Historical Perspective*. Duncker & Humblot, Berlin, 1998.

HENSSLER, Martin: *Treuhandgeschäft – Dogmatik und Wirklichkeit*. 196 *Archiv für die civilistische Praxis (AcP)* (1996).

HERMAN, Keith A.: *Asset Protection Under the New Missouri Uniform Trust Code*, 62 *Journal of the Missouri Bar* (2006).

HERMAN, Shael: *The Canonical Conception of the Trust*. In: Richard Heimholz – Reinhard Zimmermann (eds.): *Itinera Fiduciae. Trust and Treuhand in Historical Perspective*. Duncker & Humblot, Berlin, 1998.

HERSHEWE, Joseph E.: *Missouri Asset Protection Trusts: Debunking the Vulnerability Myth and a Call for Uniformity*. 79 *University of Missouri-Kansas City Law Review* (2010).

HESS, Amy Morris – BOGERT, George Gleason – BOGERT, George Taylor: *The Law of Trusts and Trustees. A Treatise Covering the Law Relating to Trusts and Allied Subjects Affecting Trust Creation and Administration with Forms*. Thomson/West, Eagan, 2007³. Vol. 1.

HINGUN, M. – AHMAD, W. A.: *Equity and Trusts in Malaysia*. Subang Jaya Selangor, 2013².

HINKS, Frank: *Absent or defective protector consent: Y Trust No. 1*. [2016]. 22 *Trust and Trustees* (2016).

HIRSCH, Adam J.: *Fear Not the Asset Protection Trust*. 27 *Cardozo Law Review* (2006).

HO, Lusina – LEE, Rebecca – JINPING, Jin: *Trust law in China: a critical evaluation of its conceptual foundation*. In: Lusina Ho – Rebecca Lee (eds.): *Trust Law In Asian Civil Law Jurisdictions. A Comparative Analysis*. Cambridge University Press, Cambridge, 2013.

HO, Lusina – LEE, Rebecca: *Reception of the trust in Asia: An historical perspective*. In: Lusina Ho – Rebecca Lee (eds.): *Trust Law In Asian Civil Law Jurisdictions. A Comparative Analysis*. Cambridge University Press, Cambridge, 2013.

HO, Lusina – LEE, Rebecca: *Trust Law In Asian Civil Law Jurisdictions. A Comparative Analysis*. Cambridge University Press, Cambridge, 2013.

HO, Lusina: *The Peoples's Republic of China*. In David Hayton (ed.): *The International Trust*. Jordan Publishing, Bristol, 2011³.

HO, Lusina: *The Reception of Trust in Asia: Emerging Asian Principles of Trust?* *Singapore Journal of Legal Studies* (2004).

HO, Lusina: *Trust law in China*. In Lionel Smith (ed.): *Re-imagining the trusts: trusts in civil law*. Cambridge University Press, Cambridge et al., 2012.

HO, Lusina: *Trusts: The essentials*. In: Lionel Smith (ed.): *The Worlds of the Trust*. Cambridge University Press, New York, 2013.

HOECKE, Mark Van: *Deep Level Comparative Law*. In: Mark Van Hoecke (ed.): *Epistemology and Methodology of Comparative Law*. Hart Publishing, Oxford and Portland Oregon, 2004.

HOFER, Sibylle: *Treuhandtheorien in der deutschen Rechtswissenschaft des 19. Jahrhunderts*. In Richard Heimholz – Reinhard Zimmermann (ed.): *Itinera Fiducia*. Trust and Treuhand in Historical Perspective. Duncker & Humblot, Berlin, 1998.

HOFFSTEIN, Maria Elena: *Trust*. In Halsbury's Laws of Canada. Transportation. Trust. LexisNexis Canada Inc., Ontario, 2011.

HOFRI, Adam: *Shapeless Trusts and Settlor Title Retention: An Asian Morality Play*, 58 Loyola Law Review (2012).

HOFRI-WINOGRADOW, Adam: *Express trusts in Israel/Palestine*. In Lionel Smith (ed.): *Re-imagining the trusts: trusts in civil law*. Cambridge University Press, Cambridge et al., 2012.

HOFRI-WINOGRADOW, Adam: *Professionals' Contribution to the Legislative Process: Between Self, Client, and the Public*, 39 Law & Social Inquiry (2014).

HOFRI-WINOGRADOW, Adam: *Zionist settlers and the English private trust in Mandate Palestine*. In Lionel Smith (ed.): *The Worlds of the Trust*. Cambridge University Press, New York, 2013.

HOLDSWORTH, Sir William Searle: *A History of English Law I – XVII*. Methuan & Co. Ltd., London, 1956⁷.

HONORÉ, Tony: *Obstacles to the Reception of Trust Law? The Examples of South Africa and Scotland*. In Alfredo Mordechai Rabello (ed.): *Aequitas and Equity: Equity in Civil Law and Mixed Jurisdictions*. Jerusalem, 1997.

HOW, Young Pund (ed.): *Halsbury's Laws of Singapore*. LexisNexis, Singapore, 2003. Vol 9(2).

HUANG, Peter H.: *Trust, Guilt, and Securities Regulation*. 151 University of Pennsylvania Law Review (2003).

HUBER, Erich: *Trust and „Treuhand“ in Swiss Law*. 1 International and Comparative Law Quarterly 1952.

HUDSON, Alastair: *Equity and Trusts*. Routledge, London, New York, 2013⁷.

HUDSON, Alastair: *Understanding Equity & Trusts*. Routledge, London, New York, 2013⁴.

HURST-WECHSLER, Martina: *Herkunft und Bedeutung des Eigentumserwerbs kraft guten Glaubens nach Art. 933 ZGB*. Schultess, Zürich, 2000.

HWANG, Michael – CHAN, Andrew – KIN, Low Fatt: *Developments in the Law of Equity*. In Kenneth Tan Wee Kheng (ed.): *Developments in Singapore Law Between 1996 and 2000*. Sweet & Maxwell Asia, Singapore, 2001.

IHEME, Babs. A.: *A Casebook on Law of Equity and Trusts in Nigeria*. Law and Educational Publishing Limited, Aba, 1996.

IHEME, Babs. A.: *Modern Law of Equity and Trusts in Nigeria*. Assumpta Press, Owerri, 1994.

ILLÉS István: *Bizalmi vagyongazdálkodás a Kodifikációs Főbizottság Ptk.-javaslatában – összehasonlító jogi szempontból*. Európai Jog 2012/5.

ILLÉS István: *Mire jó a bizalmi vagyongazdálkodás? Jogtudományi Közlemény 2011/11*. International Business Publications: Tuvalu, Economic and Development Strategy Handbook. Washington, 2014. Vol. I.

JAFRI, S. I. – SRIVASTAVA, A. B.: *LP's Wakf Laws*. Law Publishers (India) Pvt. Ltd., Allahabad, 2004⁵.

JAKAB Éva: *Humanizmus és jogtudomány. Brissonius szerződési formulái*. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2013.

JANY János: *Klasszikus iszlám jog. Egy jogi kultúra természetrajza*. Gondolat, Budapest, 2006.

JARDINE, Lisa – STEWART, Alan: *Hostage to Fortune: The Troubled Life of Francis Bacon, 1561–1626*, Victor Gollanz, London, 1998.

JEGEDE, M. I.: *Principles of Equity*. Ethiope Publishing Corporation, Benin City, Nigeria, 1981.

JOHNS, David K. – MCVEY, Julia Griffith – WOOD, Constance B.: *Colorado Estate Planning Handbook (Orange Book Handbook)*. Continuing Legal Education in Colorado, Inc, Colorado Bar Association, Denver Bar Association, Colorado, 2004⁵.

JOHNSTON, David: *The Roman Law of Trusts*. Clarendon Press, Oxford 1988.

JOHNSTON, David: *Trusts and Trust-like Devices in Roman Law*. In: Richard Heimholz – Reinhard Zimmermann (eds.): *Itinera Fiducia*. Trust and Treuhand in Historical Perspective. Duncker & Humblot, Berlin, 1998.

JONES, Madeleine – MITCHELL, Rebecca – ROBINSON, Tracy (ed.): *Halsbury's Statutory Instrument*. LexisNexis, 2009. Vol. 21.

JONES, NEIL: *Trusts in England after the Statute of Uses: A View from the 16th Century*. In Richard Heimholz – Reinhard Zimmermann (ed.): *Itinera Fiducia*. Trust and Treuhand in Historical Perspective. Duncker & Humblot, Berlin, 1998.

JONES, W. Richard: *The Illusory Trust and Community Property: A New Twist to an Old Tale*. 22 Southwestern Law Journal (1968).

JUDD, James S.: *Domestic Asset Protection Planning*. Utah State Bar 2016 Summer Convention. Salt Lake City, 2016.

KEANE, Ronan: *Equity and the Law of Trusts in the Republic of Ireland*. Bloomsbury Professional, West Sussex, Dublin, 2011².

KECSKÉS László: *A polgári jog fejlődése a kontinentális Európa nagy jogrendszereiben. Történeti vázlat*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2004.

KECSKÉS László: *Az új Polgári Törvénykönyv alapelvi rendelkezései*. Polgári jogi kodifikáció III/1. (2001).

KECSKÉS László: *Polgári jogi fejlődés az angol és a skót jogban*. HVG-ORAC Kiadó, Budapest, 2012.

KELLY, Daniel B.: *Restricting Testamentary Freedom: Ex Ante Versus Ex Post Justifications*. 82 Fordham Law Review (2013).

KELLY, Noel C. – KELLY, Chris – KELLY, Greg: *Garrow and Kelly Law of Trusts and Trustees*. LexisNexis NZ Limited, Wellington, 2005⁶.

KENNEY, Martin S.: *The Bankrupt Empires – The Creditors Strike Back. Investigation and Pursuit – On the Asset Trail*. Presented to: A Conference of the Insolvency, Restructuring and Creditors' Rights Section of the International Bar Association. Salzburg, 2005.

KERMODE, David G.: *Offshore Island Politics. The Constitutional and Political Development of the Isle of Man in the Twentieth Century*. Liverpool University Press, Liverpool, 2001.

KESSLER, James – GRATTAN, Sheena: *Drafting Trusts and Will Trusts in Northern Ireland*. Tolley Publishing, West Sussex, London, 2007².

KESSLER, James: *Drafting Trusts and Will Trusts. A Modern Approach*. Reuters (Legal) Limited, Sweet & Maxwell, London, 2007⁸.

KISFALUDI András (szerk.): *Tanulmányok a bizalmi vagyonkezelés jogi szabályozásának elméleti alapjairól*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2015.

KLEIN, Manfred: *Testamentary Trust nach Common Law und funktionsverwandte Zivilrechtsinstitute – ein Rechtsvergleich*. 101 Zeitschrift für Vergleichende Rechtswissenschaft (2002).

KOČI, Miloš: *Hungarian Fiduciary Asset Management Contracts in the Context of Czech Law*. ELTE Law Journal 2/2015.

KODILINYE, Gilbert – CARMICHAEL, Trevor: *Commonwealth Caribbean Trusts Law*. Cavendish Publishing Limited, London, Sydney, 2002².

KODILINYE, Gilbert: *An Introduction to Equity in Nigeria*. Sweet & Maxwell, London, 1975.

KOELE, Ineke A.: *The Dutch private foundation in comparison with trusts: for the same purpose but rather different*. 22 *Trusts & Trustees*.

KOHLER, J.: *Studien über Mentalreservation und Simulation*. 16 *Jherings Jahrbücher* (1878).

KOLOZS Borbála: *An Overview of Hungarian Trusts*, *Tax Notes International* 9/2015.

KOPPENOL-LAFORCE, M. E. – KOTTENHAGEN, R. J. P.: *The Institution of the Trust and Dutch Law*. In E. H. Hodius (ed.): *Netherlands Reports to the Fifteenth International Congress of Comparative Law*. Bristol, 1998.

KORTMANN, S. C. J. J. – HAYTON, D. J. – FABER, N. E. D. – REID, K. G. C. (ed.): *Towards an EU Directive on Protected Funds*. Kluwer, The Netherlands, 2009.

KORTMANN, S. C. J. J.: *National Report for the Netherlands*. In: D. J. Hayton – S. C. J. J. Kortmann – H. L. E. Verhagen (eds.): *Principles of European Trust Law. Law of Business and Finance*. Vol. 1. Kluwer Law International – W. E. J. Tjeenk Willink, The Hague–Deventer, 1999.

KOZIOL, Helmut – WELSER, Rudolf: *Grundriss des bürgerlichen Rechts. Band II. Schuldrecht Allgemeiner Teil, Schuldrecht Besonderer Teil, Erbrecht*. Manz, Wien, 2001¹². I–II.

KOZYRIS, Phaedon John – DELIYIANNI-DIMITRAKOU, Christiana – VALTOUDIS, Anastassios: *Commercial Trusts in Europe: The Greek Perspective*. 60 *Revue hellénique de droit international* (2007).

KÖMÜVES Barbara: *A bizalmi vagyonkezelési szerződés sajátosságai, különös tekintettel a vagyonkezelő kiemelt szerepére*. Állam- és Jogtudomány LVI/2 (2015).

KÖTZ, Hein: *National Report for Germany*. In: D. J. Hayton – S. C. J. J. Kortmann – H. L. E. Verhagen (eds.): *Principles of European Trust Law. Law of Business and Finance*. Vol. 1. Kluwer Law International – W. E. J. Tjeenk Willink, The Hague – Deventer, 1999.

KÖTZ, Hein: *The Hague Convention on the Law Applicable to Trusts and Their Recognition*. In Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing, London, 2010³.

KÖTZ, Hein: *Trust und Treuhand. Eine rechtsvergleichende Darstellung des anglo-amerikanischen Trust und funktionsverwandter Institute des deutschen Rechts*. Vandenhoeck & Ruprecht in Göttingen, 1963.

KREBS, Randall: *Flexible Friend*. STEP Journal 2008 February.

KRIER, James E. – DUKEMINIER, Jesse: *The Rise of the Perpetual Trust*. 50 *UCLA Law Review* (2003).

KUMAR, P. Rau: *General Principles of the Malaysian Legal System*. Petaling Jaya, 2014.

LAMB, Ryann: *Will Contests in Texas: Did the Codification of the Good Faith and Probable Cause Exception Render In Terrorem Clauses Meaningless?* 63 *Baylor Law Review* (2011).

LATHAM, Valentine: *Trustee Investments and American Practice*. 7 *Current Legal Problems* (1954).

LAU, M. W.: *The Economic Structure of Trusts*. Oxford University Press, Oxford, 2011.

LAYMAN, Brian: *Perpetual Dynasty Trusts: One of the Most Powerful Tools in the Estate Planner's Arsenal*. 32 Akron Law Review (1999).

LAYMAN, Brother: *Az offshore halála*. Budapest, 2011².

LEACH, W. Barton: *Perpetuities in Perspective: Ending the Rule's Reign of Terror*. 65 Harvard Law Review (1952).

LEE, R. W.: *Recent South African Statutes*. CCIV The Law Quarterly Review (1935).

LEE, Rebecca: *Conceptualizing the Chinese Trust*. 58 The International and Comparative Law Quarterly (2009).

LEE, Rebecca: *Convergence and divergence in the worlds of the trust: Duties and liabilities of trustees under the Chinese trust*. In: Lionel Smith (ed.): *The Worlds of the Trust*. Cambridge University Press, New York, 2013.

LEE, Timothy: *Alaska on the Asset Protection Trust Map: Not Far Enough for a Regulatory Advantage, but Too Far for Convenience?* 29 Alaska Law Review (2012).

LEPAULLE, Pierre: *Civil Law Substitutes for Trusts*. 36 Yale Law Journal (1926–27).

LEVIN, Anne Marie – PULSIFER, Thomas R.: *The Delaware Personal Trust Advantage is Useful in Many Scenarios*. 36 Estate Planning (2009).

LIEBICH, Dieter – MATHEWS, Kurt: *Treuhand und Treuhänder in Recht und Wirtschaft. Ein Handbuch*. Verlag Neue Wirtschafts-Briefe, Berlin, 1983².

LISCHER, Henry J. Jr.: *Domestic Asset Protection Trusts: Pallbearers to Liability?* 35 Real Property, Probate and Trust Journal (2000).

LOON, Hans van: *The Hague Convention of 1st July 1985 on the Law Applicable to Trusts and on their Recognition*. In: André Prüm – Claude Witz (eds.): *Trust et fiducie. La Convention de La Haye et la nouvelle législation luxembourgeoise*. Éditions Montchrestien, EJA, Paris, 2005.

LOPUCKI, Lynn M.: *The Death of Liability*. 106 Yale Law Journal (1996–1997).

LORIO, Kathryn Venturatos: *Louisiana Trusts: The Experience of a Civil Law Jurisdiction with the Trust*. 42 Louisiana Law Review (1982).

LUBETSKY, Michael: *Categorically different: Unintended consequences of trust taxonomy*. In Lionel Smith (ed.): *The Worlds of the Trust*. Cambridge University Press, New York, 2013.

LUIG, Klaus: *Philipp Knipschildt und das Familienfideikommis im Zeitalter des Usus modernus*. In Richard Heimholz – Reinhard Zimmermann (ed.): *Itinera Fiduciaae. Trust and Treuhand in Historical Perspective*. Duncker & Humblot, Berlin, 1998.

LUPOI, Maurizio – ARRIGO, T.: *National Report for Italy*. In D. J. Hayton – S. C. J. J. Kortmann – H. L. E. Verhagen (ed.): *Principles of European Trust Law. Law of Business and Finance*. Vol. 1. Kluwer Law International – W. E. J. Tjeenk Willink, The Hague – Deventer, 1999.

LUPOI, Maurizio: *Country report: Italy*. 18 The Columbia Journal of European Law Online. (2012).

LUPOI, Maurizio: *Il Trust nell'ordinamento giuridico italiano dopo la Convenzione dell'Aja del 10 luglio 1985*. Vita Notarile, 1992.

LUPOI, Maurizio: *Introduction. Trusts – Some observations from a Civil Law Perspective*. In Rosalind F. Atherton (ed.): *Estates, Taxes and Professional Ethics. Papers of the International Academy of Estate and Trust Law – 2002*. Kluwer Law International, London, The Hague, New York, 2003.

LUPOI, Maurizio: *The shapeless trust and company management*. 3 Trust & Trustees (1995).

LUPOI, Maurizio: *Trusts and Civilian Categories (Problems Spurred by Italian Domestic Trusts)*. In: Richard Helmholz – Reinhard Zimmermann: *Views of Trust and*

Treuhand: An Introduction. In Richard Heimholz – Reinhard Zimmermann (ed.): *Itinera Fiduciaie. Trust and Treuhand in Historical Perspective*. Duncker & Humblot, Berlin, 1998.

LUPOI, Maurizio: *Trusts: A comparative study*. Cambridge University Press, Cambridge, 2000.

LYU, Kai: *Re-Clarifying China's Trust Law: Characteristics and New Conceptual Basis*. 36 *Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Review* (2015).

MA, Michael: *Modernizing Trust Law in Hong Kong*. In Dennis Campbell (ed.): *The Comparative Law Yearbook of International Business*. Vol. 32 (2010). Kluwer Law International, Alphen an den Rijn, 2010.

MACGREGOR, Will (ed.): *Halsbury's Statutes of England and Wales*. Vol. 50. LexisNexis, Reissue, 2011⁴.

MÁDL Ferenc: *Privatizáció Magyarországon. Az európai örökség útján*. Athaeneum, Budapest, 1995.

MAITLAND, Frederick William – MONTAGUE, Francis C.: *A Sketch of English Legal History*. G. P. Putnam's Sons, New York, London, 1915.

MAITLAND, Frederick William: *The Origin of Uses*. 8 *Harvard Law Review* (1894).

MAJESKE, Andrew J.: *Equity in English Renaissance Literature, Thomas More and Edmund Spencer*. Routledge, New York, London, 2006.

MALLET-BRICOUT, Blandine: *The trustee: Mainspring, or only a cog, in the French fiducie?* In: Lionel Smith (ed.): *The Worlds of the Trust*. Cambridge University Press, New York, 2013.

MALUMIAN, Nicolas: *Trusts in Latin America*. Oxford University Press, Oxford, New York, 2009.

MANKIEWICZ, R. H.: *La Fiducie Québécoise et la Trust de Common Law*. 12 *Revue de Barreau de la Province de Québec* (1952).

MANN, Ronald J.: *A Fresh look at State Asset Protection Trust Statutes*. 67 *Vanderbilt Law Review* (2014).

MARCINIO, David: *Gondolatok az összehasonlító jog tanulmányozásáról*. Európai Jog 2008/6.

MARSHALL, J. Andy: *Trusts & Estates Law – Trust Protectors – Increasing Trust Flexibility and Security While Decreasing Uncertainty of Liabilities for Doing So: How Amending Ark. Code Ann. § 28-73-808 to better Conform with the Modern Trend of Clarifying Trust Protection Could Effectively End the Fiduciary Guessing Game in Arkansas*. 35 *University of Arkansas Little Rock Law Review* (2013).

MARTIN, Edward F.: *Louisiana's Law of Trusts 25 Years After Adoption of the Trust Code*. 50 *Louisiana Law Review* (1990).

MARTIN, Elizabeth A.: *Oxford Dictionary of Law*. Oxford University Press, Oxford, 2003⁵.

MATTA, Fiore: *Civil Law and Common Law in the Legal Method of Puerto Rico*. 40 *American Journal of Comparative Law* (1992).

MATTHEWS, Paul – SOWDEN, Terry: *The Jersey Law of Trusts*. Key Haven Publications PLC, London, 1993³.

MATTHEWS, Paul: *From obligation to property*. In David Hayton (ed.): *Extending the Boundaries of Trusts and Similar Ring-Fenced Funds*. Kluwer Law International, The Hague, 2002.

MATTHEWS, Paul: *Shooting STAR: the new special trusts regime from the Cayman Islands*. 11 *Trust Law International* (1997).

MATTHEWS, Paul: *STAR: big bang or red dwarf?* 12 *Trust Law International* (1998).

MATTHEWS, Paul: *The Comparative Importance of the Rule in Saunders v Vautier*. 122 *The Law Quarterly Review* (2006)

MATTHEWS, Paul: *The compatibility of the trust with the civil law notion of property*. In: Lionel Smith (ed.): *The Worlds of the Trust*. Cambridge University Press, New York, 2013.

MAYNARD, Peter D.: *Bahamas*. In: Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing, London, 2010³.

McAULEY, Michael: *Truth and reconciliation. Notions of property in Louisiana's Civil and Trust Codes*. In: Lionel Smith (ed.): *Re-imagining the trusts: trusts in civil law*. Cambridge University Press, Cambridge et al., 2012.

MCCANN, Hilton: *Offshore Finance*. Cambridge University Press, Cambridge, New York et al., 2006.

MCCOUCH, Grayson M. P.: *Who Killed the Rule Against Perpetuities?* 40 *Pepperdine Law Review* (2013).

MCCULLOUGH, Scott M.: *Uncovering the Potential of an Irrevocable Trust*. 28 *Utah Bar Journal* 36, November/December, 2015.

MCDONALD, Joseph F. III: *A Strategic Move: Relocating a Trust from Massachusetts to NH: To What Extent Can Massachusetts Residents Continue to Serve the Trust Without Jeopardizing the Trust's Resident Status?* 54 *New Hampshire Bar Journal* (2014).

McFARLANE, Ben: *Towards an EU Directive on Protective Funds*. 16 *The Edinburgh Law Review* (2012).

McKEE, David L. – GARNER, Don E. – McKEE, Yosra AbuAmara: *Offshore Financial Centers, Accounting Services and the Global Economy*. Quorum Books, Westport, Connecticut, London, 2000.

MCKENZIE, Christopher: *British Virgin Islands*. In: Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing, London, 2010³.

MCKINNIS, Kevin R.: *The Good, The Bad, and a New Kind of Prenup: An Analysis of the Ohio Legacy Trust Act and What Asset Protection Trusts Will Mean for Ohio*, 61 *Cleveland State Law Review* (2013).

MCNAIR, David R.: *Cook Islands Asset Protection Trust Law*. 3 *The Journal of Business, Entrepreneurship & the Law* (2010).

MEAGHER, R. P. – GUMMOW, W. M. C. – LEHANE, J. R. F.: *Equity. Doctrines and Remedies*. Butterworths, Sydney et. al., 1992³.

MEIER, Guido – SCHMIDT, Oliver: *Liechtenstein*. In: Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing, London, 2010³.

MENYHÁRD Attila: *A bizalmi vagyonkezelés szabályai az új Ptk.-ban. Tájékoztató füzetek 251*. In Szakál Róbert (szerk.): *Az MKIK Jogi Szekciójában elhangzott szakmai előadások alapján*. MKIK Szolgáltató Nonprofit Kft., Budapest, 2013.

MENYHÁRD Attila: *Dologi jog*. Osiris Kiadó, Budapest, 2010².

MENYHEI Ákos – SÁNDOR István: *Trust in the Hungarian Law*. In István Sándor (ed.): *Business Law in Hungary*. Patrocinium Kft., Budapest, 2016.

MENYHEI Ákos: *Development of the estate planning industry through the introduction of the trust in Hungary*. *Trust & Trustees*, Vol 22, No 6 (2016).

MENYHEI Ákos: *Estate planning in Hungary: private foundation or trust?* *Trust & Trustees*, Vol 21, No 6 (2015)

MENYHEI Ákos: *Fiduciary Property Management and the Trust. Book Review*. *STEP Journal* Vol. 24. Issue 3 (2016 April).

MENYHEI Ákos: *Vagyontervezés és a bizalmi vagyonkezelés*. *Ügyvédek Lapja* 2014/1-2.

MENYHEI Ákos: *Vagyontervezés és a bizalmi vagyonkezelés*. *Ügyvédek Lapja* 2014/1-2.

MERRILL, Thomas W. – SMITH, Henry E.: *The Oxford Introductions to U.S. Law. Property*. Oxford University Press, Oxford, New York et al. 2010.

MEYER, Hermine Herta: *Trusts and Swiss Law*. 1 International & Comparative Law Quarterly (1952).

MICKLITZ, Hans-W. – CAFAGGI, Fabrizio (ed.): *European Private Law After the Common Frame of Reference*. Edward Elgar, Cheltenham, Northampton, 2010.

MICZÁN Péter: *A bizalmi vagyonkezelés a kötelmi jogi dogmatika térképén*. Jogtudományi Közlöny LXX/2 (2015).

MICZÁN Péter: *A bizalmi vagyonkezelés dologi jogi jellemzőiről egyes trust modellszabályok tükrében*. Magyar Jog 2014/3.

MICZÁN Péter: *A bizalmi vagyonkezelés egyes kötelmi jogi jellemzői*. Jogtudományi Közlöny LXIX/12 (2014).

MICZÁN Péter: *A bizalmi vagyonkezelés egyes polgári peres kapcsolódásai*. Magyar Jog 2015/11.

MICZÁN Péter: *A bizalmi vagyonkezelés magyar vagyoni jogi és hatósági szabályozása*. Számviteli tanácsadó 2014/5.

MICZÁN Péter: *A bizalmi vagyonkezelés megsértésével szerzett előny elvonásáról*. THEMIS. Az ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola elektronikus folyóirata. 2014 december.

MICZÁN Péter: *A bizalmi vagyonkezelés nyilvánosságáról*. Iustum Aequum Salutare XII. 2016/4.

MICZÁN Péter: *A bizalmi vagyonkezelés vagyonrendelő hitelezői általi felmondásáról*. In Fazekas Marianna (szerk.): *Jogi tanulmányok. Jogtudományi előadások az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar doktori iskoláinak jubileumi konferenciáján. 20 éves a doktori képzés az ELTE Jogi Karán*. Budapest, 2014.

MICZÁN Péter: *A bizalmi vagyonkezelés választottbírói eljárással való kapcsolódásai*. Gazdaság és Jog 2015/7-8.

MICZÁN Péter: *A bizalmi vagyonkezelés*. Számvitel, pénzügy, adózás 2014/4.

MICZÁN Péter: *A bizalmi vagyonkezelési jogállás és a bizalmi vagyonkezelés megszűnési okairól*. Themis 2014. június.

MICZÁN Péter: *A bizalmi vagyonkezelési kötelelem harmadik személyre kiterjedő joghatásairól egyes trust modell-szabályok tükrében*. Iustum Aequum Salutare X (2014).

MICZÁN Péter: *A bizalmi vagyonkezelési titokról*. Gazdaság és Jog 2016/11–12.

MICZÁN Péter: *A bizalmi vagyonrendelő felelősségéről és helytállási kötelezettségéről*. Iustum Aequum Salutare XI/2 (2015).

MICZÁN Péter: *A közvetlen képviseleten alapuló bizalmi (al)vagyonkezelésről*. Gazdaság és Jog 2016/2.

MICZÁN Péter: *Az egyoldalú bizalmi vagyonkezelési jogviszonyról*. Iustum Aequum Salutare X/3 (2014).

MICZÁN Péter: *Bizalmi vagyonkezelés a DCFR X. Könyvének tükrében*. Gazdaság és Jog 2013/11.

MICZÁN Péter: *Bizalmi vagyonkezelés az Európai Trust Jog Elveinek tükrében*. Gazdaság és Jog 2014/4.

MIHARA, Hidetaki – MIKAMI, Jiro – OHNO: *Real Estate Investment Trust*. In: Minio, Hanna (ed.): *Doing Business with Japan. Investment Regulations & Commercial Strategies*. Asia Law & Practice, 2004.

MILLER, A. Robert – ISMAIL, MhD. Daud: *Brunei Darussalam*. 7 Trust & Trustees (2001).

MILLER, D. L. Carey: *Good Faith in Scots Property Law*. In: A. D. M. Forte (ed.): *Good Faith in Contract and Property*. Hart Publishing, Oxford–Portland–Oregon, 1999.

MILLETT, P. J.: *The Quistclose Trust: Who Can Enforce It?* 101 *The Law Quarterly Review* (1985).

MILO, J. M.: *Country Report: The Netherlands*. 18 *The Columbia Journal of European Law Online* (2012).

MIROW, M. C.: *Latin American Law. A History of Private Law and Institutions in Spanish America*. University of Texas Press, Austin, 2004.

MITCHELL, Ralph: *Az Egyesült Államok Alkotmánya. Történet, dokumentum, mutatók*. Magyar Felsőoktatás Könyvek 8. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998².

MOFFAT Graham: *Trusts Law. Text and Materials*. Cambridge University Press, Cambridge, 2005⁴.

MOFFAT, G. – CHESTERMAN, M. – DEWAR, J.: *Trust Law. Text and Materials*. Butterworths, London, 1998.

MOOSMANN, Kurt: *Der angelsächsische Trust und die Liechtensteinische Treuhänderschaft unter besonderer Berücksichtigung des wirtschaftlich Begünstigten. Eine rechtsvergleichende Studie mit Erkenntnissen für das Schweizer Treuhandrecht*. Schulthess Polygraphischer Verlag AG, Zürich, 1999.

MORSE, Jeffrey A.: *Probate and Trust: Nevada Self-settled Spendthrift Trusts or Offshore Trusts?* 16 *Nevada Lawyer* (2008).

MOWBRAY, John – MOWBRAY, Lynton – LE POIDEVIN, Nicholas – SIMPSON, Edwin – BRIGHTWELL, James: *Lewin on Trusts*. Thomson, Sweet & Maxwell, London, 2008¹⁸.

MULHERN, David K. – LYONS, David P.: *New Hampshire Creditor Protection Trusts: A Brief Practical Guide to New Hampshire Lawyers*. 54 *New Hampshire Bar Journal* (2014).

NABORS, Eugene: *The Shortcomings of Louisiana Trust Estates Act and Some of the Problems of Drafting Trust Instruments Thereunder*. 13 *Tulane Law Review* (1939).

NATH, Ravi: *India*. In: Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing, London, 2010³.

NEAL, Terry L.: *The Offshore Advantage. Privacy, Asset Protection, Tax Shelters, Offshore Banking & Investing*. MasterMedia Publishing Corp., 1998.

NEOCLEOUS, Elias: *Country Report: Cyprus*. 18 *The Columbia Journal of European Law Online* (2012).

NEWARK, Francis Headon: *Public Benefit and Religious Trusts*. In F. J. McIvor (ed.): *Elegantia Juris. Selected Writings of Francis Headon Newark*. Northern Ireland Legal Quarterly, Belfast, 1973.

NEWMAN, Ralph A.: *Equity and Law: a Comparative Study*. Oceana Publications, Inc., New York City, 1961.

NIENHUSER, Kellsie J.: *Developing Trust in the Self-Settled Spendthrift Trust*. 15 *Wyoming Law Review* (2015).

NIKIFOROV, Ilya: *Commercial Laws of the Russian Federation*. Egorov, Puginsky, Afanasiev & Partners, Moscow, Philadelphia, St. Petersburg, 2005.

NODA, Yosiyuki: *Introduction to Japanese Law*. University of Tokyo Press, Tokyo, 1976.

NOLAN, R. C.: *Equitable Property*. 122 *The Law Quarterly Review* (2006).

NOORDRAVEN, Bert: *Die Fiducia im römischen Recht*. J. C. Gieben Publisher, Amsterdam, 1999.

NORRIE, Kenneth McK. – DALGLEISH, Eilidh M. C.: *Trust*. W. Green / Sweet & Maxwell, Edinburgh, 1991.

NOSEDA, Filippo: *The Hague Trust Convention – 25 years on*. In Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing Ltd., London, 2010³.

NUSSBAUM, A.: *Sociological and Comparative Aspects of the Trusts*. 38 *Columbia Law Review* (1938).

O'CONNOR, J. F. *Good Faith in English Law*. Dartmond, Aldershot, Hauts, 1990. 78. skk.

OERTMANN, Paul: *Die Fiducia im römischen Privatrecht: Eine rechtsgeschichtliche Untersuchung*. Verlag von J. Guttentag, Berlin, 1890.

OLIVETI, Francesco: *The Italian voluntary disclosure and its impact on trust*. 21 Trust & Trustees (2015).

OLSON, John K. – SINGERMAN, Paul Steven – REDMOND, Christopher J. – GOUGH, Alan L.: *Chasing Money Offshore: Recovering Fraudulent Transfers Abroad*. American Bar Association, Section of Business Law, San Francisco, 2006.

ONG, Denis S. K.: *Trusts Law in Australia*. The Federation Press, Leichhardt, 2007³.

OOSTERHOFF, A. H. – CHAMBERS, Robert – MCINNES, Mitchell – SMITH, Lionel: *Oosterhoff on Trusts. Text, Commentary and Materials*. Thomson Canada Limited, Toronto, Ontario, 2004⁶.

OPPENHEIM, Leonard: *A New Trust Code for Louisiana: Some Basic Policy Considerations*. 23 Louisiana Law Review (1963).

OPPENHEIM, Leonard: *The Drafting of a Trust Code in a Civil Law Jurisdiction*. In W. A. Wilson (ed.): *Trusts and Trust-Like Devices*. United Kingdom Comparative Law Series Vol. 5. Chameleon Press Limited, London, 1981.

ORTH, John V.: *Allowing Perpetuities in North Carolina*. 31 Campbell Law Review (2009).

OVERBECK, A. E. von: *National Report for Switzerland*. In: D. J. Hayton – S. C. J. J. Kortmann – H. L. E. Verhagen (eds.): *Principles of European Trust Law. Law of Business and Finance*. Vol. 1. Kluwer Law International – W. E. J. Tjeenk Willink, The Hague – Deventer, 1999.

PANICO, Paolo: *International Trust Laws*. Oxford University Press, Oxford, 2017².

PARTSCH, Thibaut – HOUET, Jeremie: *Country Report: Luxembourg*. 18 The Columbia Journal of European Law Online (2012).

PAUL, Christopher: *Innovation or a Race to the Bottom? Trust „Modernization” in New Hampshire*. 7 Pierce Law Review (2009).

PEIJ, Gao – KRUGER, Paul: *Asset Securitisation in the PRC*. 6 Business Law International (2005).

PENNER, James E.: *An Untheory of the Law of Trusts, or Some Notes Towards Understanding the Structure of Trusts Law Doctrine*. 63 Current Legal Problems (2010)

PENNER, James E.: *The Idea of Property Law*. Clarendon Press, Oxford, 1997.

PEREZIUS, A.: *Prælectiones in duodecim libros Codicis Justiniani*. Ed. nova. Amst., D. Elsevirius, 1671.

PEYROT, Aude: *How to square the circle? The challenge met by Swiss insolvency law in dealing with common law trusts*. In: Lionel Smith (ed.): *The Worlds of the Trust*. Cambridge University Press, New York, 2013.

PIHERA, Vlastimil – HAVEL, Bohumil – RONOVSÁ, Kateřina: *„Sveřenský fond” – a new trust-like vehicle in Czech Civil Law*. In: Menyhei Ákos – Sándor István (szerk.): *A trust bevezetése és gyakorlata Magyarországon és a nemzetközi gyakorlat. Válogatott tanulmányok a STEP Hungary 2014., 2015. és 2016. évi konferenciáján elhangzott előadások alapján*, HVG-ORAC, Budapest, 2017.

PLUCKNETT, Theodore F. T.: *A Concise History of the Common Law*. Butterworth & Co. (Publishers) Ltd., London, 1956⁵.

POLLOCK, Sir Frederick – MAITLAND, Frederic William: *The History of English Law. Before the Time of Edward I*. Vol. 2. Cambridge University Press, 1923².

POSNER, Richard A.: *Law and Economics in Common-Law, Civil-Law and Developing Nations*. 17 Ratio Iuris 2004.

POUND, Roscoe – PLUCKNETT, Theodore F. T. (eds.): *Readings on the History and System of the Common Law*. The Lawyers Cooperative Publishing Company, Rochester, 1927³.

POWELL, H. Jefferson: „*Cardozo's Foot*”: *The Chancellor's Conscience and Constructive Trusts*. 56 *Law and Contemporary Problems* (1993).

RAFFENNE, Coraline: *Why (Still) No Trust in French Law?* In: Andrew Harding – Esin Örüçü (eds.): *Comparative Law in the 21st Century*. Kluwer Academic Publishers, London, The Hague, New York, 2002.

RANUM, Carla S. – MATHIEU, Elizabeth L.: *Trust protectors – A Pandora's Box?* *The Advocate*, August 2012.

REHAHN, Johannes – GRIMM, Alexander: *Country Report: Germany*. 18 *The Columbia Journal of European Law Online* (2012).

REID, Elspeth – MILLER, David L. Carey: *A Mixed Legal System in Transition. TB Smiths and the Progress of Scots Law*. Edinburgh University Press, Edinburgh, 2005.

REID, Elspeth: *The Law of Trusts in Russia*. 24 *Review of Central and East European Law* (1998).

REID, Kenneth – WATANABE, Hiroyuki: „*Principles of European Trust Law*” and „*Draft Directive on Protective Funds*” (*Interview with Professor Kenneth Reid*). 3 *The Quarterly Review of Corporation Law and Society* (2012)

REID, Kenneth G. C.: *National Report for Scotland*. In D. J. Hayton – S. C. J. J. Kortmann – H. L. E. Verhagen (ed.): *Principles of European Trust Law. Law of Business and Finance*. Vol. 1. Kluwer Law International – W. E. J. Tjeenk Willink, The Hague – Deventer, 1999.

REID, Kenneth G. C.: *Patrimony not Equity: The Trust in Scotland*. In J. M. Milo – J. M. Smits (ed.): *Trusts in Mixed Legal Systems*. Ars Aequi Libri, Nijmegen, 2001.

REIMER, Christopher M.: *The Undiscovered Country: Wyoming's Emergence as a Leading Trust Situs Jurisdiction*, 11 *Wyoming Law Review* (2011).

RÉMY, Ph.: *National Report for France*. In D. J. Hayton – S. C. J. J. Kortmann – H. L. E. Verhagen (ed.): *Principles of European Trust Law. Law of Business and Finance*. Vol. 1. Kluwer Law International – W. E. J. Tjeenk Willink, The Hague – Deventer, 1999.

REYNOLDS, Michael: *New Zealand*. In: Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing, London, 2010³.

RIBSTEIN, Larry E.: *Reverse Limited Liability and the Design of Business Associations*, 30 *Delaware Journal of Corporate Law* (2005).

ROBILLIARD, St. John A.: *Guernsey*. In: Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing, London, 2010³.

RODER, Paul M.: *American Asset Protection Trusts: Alaska and Delaware Move „Offshore” Trusts onto the Mainland*. 49 *Syracuse Law Review* (1999).

RONONVSKÁ, Kateřina – PIHERA, Vlastimil: *Estate planning on the edges of time: The Czech Perspective*. 23 *Trusts & Trustees* (2017).

RONOVSKÁ, Kateřina – LAVICKÝ, Petr: *Foundations and trust funds in the Czech Republic after the recodification of Civil Law: a step forward?* 6 *Trust & Trustees* (2015).

RONOVSKÁ, Kateřina: *‘Sveřenský fond’ (Trust Fund): A Daring New Legal Transplant in Czech Law*. In: Sue Farran – James Gallen – Jennifer Hendry – Christa Rautenbach (eds.): *The Diffusion of Law: The Movement of Laws and Norms Around the World*. Farnham, Ashgate, 2015.

ROSEN, Howard D.: *Asset Protection and Retention of Control: Is Peaceful Co-Existence Possible?* 10 *University of Miami Business Law Review* (1992).

ROTSCHILD, Gideon: *Asset Protection Trust*. In: Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing, London, 2010³.

ROUNDS, C. E. – ILLÉS István: *Is a Hungarian Trust a Clone of the Anglo-American Trust, or Just a Type of Contract? Parsing The Asset-Management Provisions of the New Hungarian Civil Code*, George Mason University School of Law, Journal of International Commercial Law Vol 6 No 2 (2015).

ROUNDS, Charles E. Jr. – ROUNDS, Charles E. III: *Loring and Rounds: A Trustee's Handbook*. Wolters Kluwer Law & Business, New York, 2014⁸.

ROY, Marilyn Piccini: *Québec*. In: Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing, London, 2010³.

ROZAS, Freddy Escobar: *Traditions, Transplants and Inefficiencies: The Case of the 'Peruvian Fideicomiso'*. Universitas, Bogota (Colombia) No. 111: enero-junio de 2006.

RUCE, Philip J.: *The Trustee and the Trust Protector: A Question of Fiduciary Power. Should A Trust Protector Be Held To A Fiduciary Standard?* 59 Drake Law Review (2010).

RUSSO, Matthew: *Asset Protection: An Analysis of Domestic and Offshore Trust Accounts*. 23 Michigan State International Law Review (2014).

RÜCKERT, Joachim: *Kontinuität und Diskontinuität in der Treuhandforschung*. In: Richard Heimholz – Reinhard Zimmermann (eds.): *Itinera Fiducia. Trust and Treuhand in Historical Perspective*. Duncker & Humblot, Berlin, 1998.

RYAN, K. W.: *An Introduction to the Civil Law*. The Law Book Co. Ltd. of Australasia PTY Ltd., Brisbane, Sydney, Melbourne, 1962.

SAKAVIČIUS, Justas: *Problematics of Property Trust Law in Lithuania*. Vilnius, Mykolas Romeris University, 2011.

SALAMON András – MUNIF, Abdul Fattah: *Saríá, Allah törvénye. Az iszlám jog különös világa*. PressCon Kiadó, Budapest, 2003.

SAMANIEGO, Rubiel: *Panama*. In: Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing, London, 2010³.

SÁNDOR István: *A bizalmi vagyonkezelés aktuális kérdései*. In: Szakál Róbert (szerk.): *Tájékoztató Füzetek. Az MKIK Jogi Szekciójában elhangzott szakmai előadások alapján*. MKIK Szolgáltató Nonprofit Kft., Budapest, 2014.

SÁNDOR István: *A bizalmi vagyonkezelés az új Ptk.-ban*. In: Grad-Gyenge Anikó (szerk.): *Egy új korszak hajnalán. Konferenciakötet az új Polgári Törvénykönyv tiszteletére*. Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2013.

SÁNDOR István: *A bizalmi vagyonkezelés és a trust. Jogtörténeti és összehasonlító jogi elemzés*. HVG-ORAC, Budapest, 2017².

SÁNDOR István: *A bizalmi vagyonkezelés létjogosultsága és funkciói a magyar jogban*. Magyar Tudomány 2015/9.

SÁNDOR István: *A bizalmi vagyonkezelés összehasonlító jogi aspektusai*. In: Szakál Róbert (szerk.): *Tájékoztató Füzetek. Az MKIK Jogi Szekciójában elhangzott szakmai előadások alapján*. MKIK Szolgáltató Nonprofit Kft., Budapest, 2013.

SÁNDOR István: *A bizalmi vagyonkezelés szerződéses jellege és a tulajdonátruházás egyes kérdései*. In: Erik Štenpien – Miskolczi Bodnár Péter (szerk.): *A tulajdonátruházás összehasonlító kereskedelmi és üzleti jogi kérdései*. Acta Caroliensia Conventorum Scientiarum Iuridico-Politicarum XII., Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest, 2015.

SÁNDOR István: *A bizalmi vagyonkezelés*. In: Barta Judit – Wopera Zsuzsa (szerk.): *Miskolci konferenciák 2010. Kodifikációs tanulmányok a polgári jog és a polgári eljárásjog témakörében*. Novotni Alapítvány, Miskolc, 2011.

SÁNDOR István: *A bizalmi vagyonkezelési szerződés szabályozásának értékelése a külföldi minták alapján*. Jogtudományi Közlöny LXX/1 (2015).

SÁNDOR István: *A gazdasági társaság és a trust konkurenciája*. In: Miskolczi Bodnár Péter – Grad-Gyenge Anikó (szerk.): *„Megújulás a jogi személyek szabályozásában” – tanulmányok az új Ptk. köréből*. Acta Caroliensia Conventorum Scientiarum Iuridico-

Politicarum IX. Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2014.

SÁNDOR István: *A kedvezményezett jogának minősítése, avagy van-e határvonal az in rem és in personam jogviszonyok között?* In: Barzó Tímea – Juhász Ágnes – Leszkoven László – Pusztahelyi Réka (szerk.): Ünnepi tanulmányok Bíró György Professzor 60. születésnapjára. Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért, Miskolc, 2015.

SÁNDOR István: *A trusthoz hasonló bizalmi vagyongazdálkodási konstrukciók egyes közép- és kelet-európai jogrendszerekben.* Állam- és Jogtudomány LVI/2 (2016).

SÁNDOR István: *A vagyongazdálkodási jog szabályozása.* Gazdaság és jog 2000/3.

SÁNDOR István: *Different Types of Trust from an Ownership Aspect.* European Review of Private Law, Vol. 24 Issue 6 (2016).

SÁNDOR István: *Different Types of Trust-Like Regulations in Eastern Europe – A Comparison.* Studi Urbinati, A – Scienze giuridiche, politiche ed economiche Vol 66 (2015), Fiducia, trusts, affidamenti. Un percorso storico comparatistico.

SÁNDOR István: *Felelősségi és helytállási kérdések a bizalmi vagyongazdálkodási szerződésben.* Glossa Iuridica II/1–2 (2015).

SÁNDOR István: *Fiduciary Property Management and the Trust. Historical and Comparative Law Analysis.* HVG-ORAC, Budapest, 2015.

SÁNDOR István: *Kísérletek az angolszász trust civiljogi átvételére.* Acta Facultatis Politico-Iuridicae Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös Nominatae Tom. LI (2014).

SÁNDOR István: *On the Emergence and Development of the Trust Legal Institution.* Journal on European History of Law. Vol. 7/2016 No. 2.

SÁNDOR István: *The Different Places and Roles of the Institution of the Trust in Business.* Proceedings of 8th Asia-Pacific Business Research Conference 9–10 February 2015, Kuala Lumpur, Malaysia.

SÁNDOR István: *The Experience of the Introduction of Trust in Hungary.* In Malkhaz Nakashidze (ed.): Conference Proceedings 2016, International Academic Conference on Education and Social Sciences, June 8-9, 2016 – Czech Republic; International Academic Conference on Law, Politics and Management, September 08-09, 2016 – Budapest, Hungary. The International Institute for Academic Development, Batumi, 2016.

SÁNDOR István: *The Legal Institution of the Trust in the Economy and Law of Eastern Countries.* In: European Scientific Institute (ed.): Proceedings, Eurasian Forum on Law and Economics, EFLE 2015 (19–21 February, Tbilisi, Georgia). European Scientific Institute, ESI, Kocani, 2015.

SÁNDOR István: *The New Hungarian Fiduciary Asset Management Contract from Comparative Aspect,* In: Hurdik, Jan – Lavýckí, Petr – Valdhans, Jiří (eds.), Dny Práva 2014 – Days of Law 2014. Část I. Soukromé právo a civilní proces v dynamice vývoje. Masarykova Univerzita, Brno, 2015. Acta Universitatis Brunensis Iuridica Vol 520.

SÁNDOR István: *The New Hungarian Fiduciary Asset Management Contract (Trust) from Comparative Aspect,* US-China Law Review Vol 12 No. 7.

SÁNDOR István: *Trust Regulations in Some Asian Countries.* In: Földi András – Sándor István – Siklósi Iván (szerk.): Ad geographiam historico-iuridicam ope iuris Romani colendam. Studia in honorem Gábor Hamza. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2015.

SÁNDOR István: *Trust Regulations in Some Continental European Countries.* In: Malkhaz Nakashidze (ed.): IACLPM International Academic Conference on Law, Politics & Management. Peer-reviewed Conference Proceedings May 28–29, 2015, Vilnius, Lithuania.

SÁNDOR István: *On the Emergence and Development of the Trust Legal Institution.* Journal on European History of Law. Vol. 7/2016 No. 2.

SÁNDOR István: *The Experience of the Introduction of Trust in Hungary*. In Malkhaz Nakashidze (ed.): Conference Proceedings 2016, International Academic Conference on Education and Social Sciences, June 8–9, 2016 – Czech Republic; International Academic Conference on Law, Politics and Management, September 8–9, 2016 – Budapest, Hungary. The International Institute for Academic Development, Batumi, 2016.

SÁNDOR István: *A trusthoz hasonló bizalmi vagyongazdálkodási konstrukciók egyes közép- és kelet-európai jogrendszerekben*. Állam- és Jogtudomány LVI/2 (2016).

SÁNDOR István: *Different Types of Trust from an Ownership Aspect*. European Review of Private Law, Vol. 24 Issue 6 (2016).

SÁNDOR István: *A bizalmi vagyongazdálkodás és a trust. Jogtörténeti és összehasonlító jogi elemzés*. HVG-ORAC, Budapest, 2017².

SANTISTEBAN, Sonia Martin: *Country Report: Spain*. 18 The Columbia Journal of European Law Online (2012).

SÁRKÖZY Tamás: *A korai privatizációtól a késői vagyontörvényig. Az állami tulajdon jogának fejlődése*. HVG-ORAC, Budapest, 2009.

SÁRKÖZY Tamás: *A köztulajdon szabályozásáról az új Ptk.-ban*. Polgári jogi kodifikáció I/2. (1999).

SÁRKÖZY Tamás: *Rendszerváltás és a privatizáció joga*. MTA, Budapest, 1997.

SCHERNER, Karl Otto: *Formen der Treuhand im alten deutschen Recht*. In: Richard Heimholz – Reinhard Zimmermann (eds.): *Itinera Fiducia. Trust and Treuhand in Historical Perspective*. Duncker & Humblot, Berlin, 1998.

SCHNEIDER, Michael: *Anstalt und Treuunternehmen des liechtensteinischen Rechts als Unternehmensformen für Sitz und Holdinggesellschaften*. Göttingen, 1969.

SCHULTZE, Alfred: *Die langobardische Treuhand und ihre Umbildung zur Testamentsvollstreckung*. Breslau, 1895.

SCHULTZE, Alfred: *Treuhand im geltenden bürgerlichen Recht*. 43 Jherings Jahrbücher für die Dogmatik des bürgerlichen Rechts (1901).

SCHURR, Francesco A.: *A Comparative Introduction to the Trust in the Principality of Liechtenstein*. In: Francesco A. Schurr (ed.): *Trusts in the Principality of Liechtenstein and Similar Jurisdictions. Aspects of Wealth Protection, Beneficiaries' Rights and International Law*. DikeVerlag Zürich/St. Gallen, NomosVerlag Baden-Baden, facultas.wuv Verlag Wien, 2014.

SCHURR, Francesco A.: *Liechtenstein Trusts following the Repeal of Art 905 PGR*. In: Francesco A. Schurr (ed.): *Trusts in the Principality of Liechtenstein and Similar Jurisdictions. Aspects of Wealth Protection, Beneficiaries' Rights and International Law*. DikeVerlag Zürich/St. Gallen, NomosVerlag Baden-Baden, facultas.wuv Verlag Wien, 2014.

SCHURR, Francesco A.: *Trusts in the Principality of Liechtenstein*. In: Menyhei Ákos – Sándor István (szerk.): *A trust bevezetése és gyakorlata Magyarországon és a nemzetközi gyakorlat*. Válogatott tanulmányok a STEP Hungary 2014., 2015. és 2016. évi konferenciáján elhangzott előadások alapján, HVG-ORAC, Budapest, 2017.

SCOTT, Austin Wakeman – FRATCHER, William Franklin: *Scott on Trust. The Law of Trusts*. Little, Brown and Company, Boston, Toronto, 1987⁴. Vol. I.

SEAH, Ching Ling: *Singapore*. In: Alon Kaplan (ed.): *Trusts in Prime Jurisdictions*. Globe Business Publishing, London, 2010³.

SEILER, Matthias: *Trust und Treuhand im schweizerischen Recht unter besonderer Berücksichtigung der Rechtsstellung des Trustees*. Dissertation. Schulthess Juristische Medien AG, Zürich, 2004.

SHAFTTEL, David G. (ed.): *Tenth Annual ACTEC Comparison of the Domestic Asset Protection Trust Statutes*. 2016.

SHEPARD, Scott Andrew: *A Uniform Perpetuities Reform Act*. 16 New York University Journal Legislation & Public Policy (2013).

SHERIDAN, L. A.: *Keaton and Sheridan's The Law of Trust*. Barry Rose Law Publishers, Little London, Chichester, 1993¹².

SHRAND, David: *Trusts in South Africa*. Legal and Financial Publishing Company (PTY.) Ltd., Cape Town, 1976.

SILVA-RUIZ, Pedro F.: *Trust in a Mixed System: The Case of Puerto Rico*. In: Alfredo Mordechai Rabello (ed.): *Aequitas and Equity: Equity in Civil Law and Mixed Jurisdictions*. Jerusalem, 1997.

SIMES, Lewis M.: *The Policy Against Perpetuities*. 103 University of Pennsylvania Law Review (1955).

SIN, Kam Fan: *The Legal Nature of Unit Trust*. Clarendon Press, Oxford, 1997.

SIRKKNEN, Darsi Newman: *Domestic Asset Protection Trusts: What is the Big Deal?* 8 The Tennessee Journal of Business Law (2006).

SIRKKNEN, Darsi Newman: *Tennessee's Investment Services Act: A Monumental Change in Tennessee Trust Law*. Tennessee Bar Journal September 2007.

SITKOFF, Robert H. – SCHANZENBACH, Max M.: *Perpetuities or Taxes? Explaining the Rise of the Perpetual Trust*. 27 Cardozo Law Review (2006).

SMELLIE, Anthony: *A New World of Trust Litigation: A Cayman Perspective*. 16 The Jersey & Guernsey Law Review (2012).

SMITH, Eddy R.: *In Tennessee, 'T' Stands for Trust*. Tennessee Bar Journal April, 2017.

SMITH, Eddy R.: *It's Trust Time in Tennessee!* Tennessee Bar Journal. August, 2013.

SMITH, Lionel: *Trust and Patrimony*. 28 Estates, Trusts and Pension Journal (2009).

SMITH, T. B.: *Studies Critical and Comparative*. W. Green & Son Ltd., Edinburgh, 1962.

SMITH, T. B.: *The British Commonwealth. The Development of Its Laws and Constitution*. (ed.: George W. Keeton). Vol. 11. Scotland. Stevens & Sons, London, 1962.

SOLED, Jay A. – GANS, Mitchell M.: *Asset Preservation and the Evolving Role of Trusts in the Twenty-First Century*. 72 Washington and Lee Law Review (2015).

SPIELMAN, Michael A. – KLEINMAN, Kahn: *Understanding Asset Protection Planning*. American Bar Association Section of Real Property, Probate & Trust Law, 18th Annual Estate Planning Symposium, Young Lawyers Institute, Washington D.C., 2007.

STEC, Piotr: *Fiducia in an Emerging Economy*. In Elizabeth Cooke (ed.): *Modern Studies in Property Law*. Vol. 1. Property 2000. Hart Publishing, Oxford-Portland Oregon, 2001.

STEIN, Jacob: *Importance of Trusts in Asset Protection*. 12 California Trusts and Estates Quarterly (2007).

STERK, Stewart E.: *Asset Protection Trusts: Trust Law's Race to the Bottom?* 85 Cornell Law Review (2000).

STERK, Stewart E.: *Trust protectors, Agency Costs, and Fiduciary Duty*. 27 Cardozo Law Review (2006).

STEVENS, John: *Equity's Manhattan Project: The Creation and Evolution of the Mareva Injunction*. 14 The Denning Law Journal (1999).

STONE, F. F.: *Trusts in Louisiana*. 1 The International and Comparative Law Quarterly 1 (1952).

STRNAD, Oliver: *Der Trust im italienischen Recht*. 51 Recht der Internationalen Wirtschaft (2005).

STUBBS, Frank P.: *Louisiana Trusts for the Louisiana Lawyer – Some Comments on the New Statue*. 1 Louisiana Law Review (1939).

SULLIVAN, John E. III: *Gutting the Rule against Self-settled Trusts: How the New Delaware Trust Law Competes with Offshore Trusts*. 23 Delaware Journal of Corporate Law (1998).

SUPINO, Pietro Paolo: *Rechtsgestaltung mit Trust aus Schweizer Sicht*. St. Gallen Studien zum internationalen Recht. Dike Verlag AG, St. Gallen, 1994.

SZEMJONNECK, Jan: *Die fiducie im französischen Code civil*. 3 Zeitschrift für Europäisches Privatrecht (2010).

SZLADITS Károly: *Szászy-Schwarz Gusztáv emlékezete*. Első Kecskeméti Hírlapkiadó, Kecskemét, 1934.

SZLADITS Károly, Ifj.: *Az angol jogi trust-intézmény*. Tébe Kiadóvállalata M. Sz., Budapest, 1939.

TANNER, Earl D. Jr.: *Rethinking Asset Protection Trusts*. 28 Utah Bar Journal 42 September/October, 2015.

TANSILL, Frederick J.: *The Revocable Asset Preservation Trust*. New Planning Horizons for Oklahoma. Oklahoma Bar Association, Oklahoma City, 2015.

TATE, Joshua C.: *Caregiving and the Case for Testamentary Freedom*. 42 University of California, Davis (2008).

TATE, Joshua C.: *Perpetual Trusts and Settlor's Intent*. 53 Univeristy of Kansas Law Review (2005).

TAYLOR, Ritchie W.: *Domestic Asset Protection Trusts: The „Estate Planning Tool of the Decade” or a Charlatan?*, 13 Brigham Young University Journal of Public Law (1998).

THÉVENOZ, Luc: *Civil Law Jurisdictions on Their Way to Trusts? A Swiss Viewpoint*. In: David Hayton (ed.): *Extending the Boundaries of Trusts and Similar Ring-Fenced Funds*. Kluwer Law International, The Hague, 2002.

THÉVENOZ, Luc: *Trust en Suisse: Adhésion à la Convention de la Haye sur les trusts et codificaton de la fiducie. Trust in Switzerland: Ratification of The Hague Convention on Trusts and Codification of Fiduciary Transfers*. Schultess Juristische Medien SA, Zurich, 2001.

THOMAS, Geraint – HUDSON, Alastair: *The Law of Trusts*. Oxford University Press, Oxford, 2010².

THOMAS, Geraint: *Purpose trusts*. In: J. Glasson – G. Thomas (eds.): *The International Trust*, Jordans, Bristol, 2006².

THURNHER, Victor: *Grundfragen des Treuhandwesens*. Verlag Österreich, Wien, 1994.

TIPPETT, Robert S. – BROWN, Derek E.: *Utah Law Developments: Utah's New Asset Protection Trust Law*. 26 Utah Bar Journal 16, July/August, 2013.

TOIT, E-F. François de: *Jurisprudential milestones in the development of trust law in South Africa's mixed legal system*. In: Lionel Smith (ed.): *The Worlds of the Trust*. Cambridge University Press, New York, 2013.

TÖRÖK Gábor – SÁNDOR István – SÁRKÖZY Tamás: *A tulajdoni rendszer változásai a XX. század végére*. Budapest, 2001.

TSOSIE, Rebecca T.: *Conflict between the Public Trust and the Indian Trust Doctrines: Federal Public Land Policy and Native Indians*. 39 Tulsa Law Review (2003).

TULEAȘCĂ, Luminița: *The Concept of the Trust in Romanian Law*. Romanian Economic and Business Review Vol. 6. No. 2.

TURNER, Ralph V.: *Magna Carta, Through the Ages*. Pearson Education Limited, Harlow, London, New York et al., 2003.

UJLAKI László: *Méltányosság a polgári jogban*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1990.

UTUMA, A. A. – IBRU, G. M. (eds.): *The law of trusts and their uses in Nigeria*. Malthouse Press Limited, Lagos, Benin, Ibidan, Jos, Oxford, Zaria, 2004.

VEIT, Jeremy M.: *Self-settled Spendthrift Trusts and the Alaska Trust Act: Has Alaska Moved Offshore?* 16 Alaska Law Review (1999).

VÉKÁS Lajos (szerk.): *Az új Polgári Törvénykönyv Bizottsági Javaslatát magyarázatokkal*, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2012.

VÉKÁS Lajos: *Bizalmi vagyonkezelés a francia magánjogban*. Gazdaság és Jog 2010/9–10.

VÉKÁS Lajos: *Bizalmi vagyonkezelés Franciaországban és Svájcban*. In Kisfaludi András (szerk.): *Tanulmányok a bizalmi vagyonkezelés jogi szabályozásának elméleti alapjairól*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2015.

VÉKÁS Lajos: *Bizalmi vagyonkezelés Franciaországban és Svájcban*. In Kisfaludi András (szerk.): *Tanulmányok a bizalmi vagyonkezelés jogi szabályozásának elméleti alapjairól*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2015.

VENEMA, Cornelis Aedsge Uniken: *Trust-Like Devices Under Dutch Law*. In: W. A. Wilson (ed.): *Trusts and Trust-Like Devices*. United Kingdom Comparative Law Series Vol. 5. Chameleon Press Limited, London, 1981.

VENEMA, Cornelis Aedsge Uniken: *Trustrecht en bewind. Rechtsvergelijke beschouwingen met betrekking tot het Anglo-Amerikaanse Trustrecht in verband met het bewind, de executele en andere parallel-figuren in het Nederlandse Recht*. N.V. Uitgeversmaatschappij. W. E. J. Tjeenk Willink – Zwolle, 1954.

VERBIT, Gilbert Paul: *The Origins of The Trust*. Xlibris Corporation, USA, 2002.

VERHAGEN, H. L. E.: *Trusts in the Civil Law: Making Use of the Experience of 'Mixed' Jurisdictions*. In: J. M. Milo – J. M. Smits (eds.): *Trusts in Mixed Legal Systems*. Ars Aequi Libri, Nijmegen, 2001.

VERHAGEN, Hendrik L. E.: *Ownership-Based Fund Management in The Netherlands*. In: David Hayton (ed.): *Extending the Boundaries of Trusts and Similar Ring-Fenced Funds*. Kluwer Law International, The Hague, 2002.

VICARI, Andrea: *A new type of civil-law trust*. 12 Trust Quarterly Review (2014).

VICARI, Andrea: *Country Report: San Marino*. 18 The Columbia Journal of European Law Online (2012).

VICARI, Andrea: *San Marino*. In: Adam Cloherty – Edward Cumming – Jessica Hughes – Daniel Warents (eds.): *International Trust Laws*. Jordan Publishing Limited, Bristol, 2013 (Update 64).

VICARI, Andrea: *Trusts in San Marino*. In Menyhei Ákos – Sándor István (szerk.): *A trust bevezetése és gyakorlata Magyarországon és a nemzetközi gyakorlat. Válogatott tanulmányok a STEP Hungary 2014., 2015. és 2016. évi konferenciáján elhangzott előadások alapján*, HVG-ORAC, Budapest, 2017.

VILELLA, L. S. Sánchez: *The Problems of Trust Legislation in Civil Law Jurisdictions: The Law of Trusts in Puerto Rico*. 19 Tulane Law Review (1945).

VISEGRÁDY Antal: *A bírói gyakorlat jogfejlesztő szerepe*. Közgazdasági és Jogi Kiadó, Budapest, 1988.

VISEGRÁDY Antal: *Az equity helye és szerepe az angol jogban*. Magyar Jog 1982/9.

VISKY Károly: *Fiduciárius ügyletek*. Ludwig István Könyvnyomdája, Miskolc, 1944.

VLCEK, William: *Offshore Finance and Small States. Sovereignty, Size and Money*. Palgrave MacMillan, Hampshire, New York, 2008.

VÖRÖS Imre: *Az új Ptk. tervezetének szakértői javaslata*. Jogtudományi Közlöny 2008/10.

WAAL, Marius de: *The Uniformity of Ownership, Numerus Clausus and the Reception of Trust into South African Law*. 3 European Review of Private Law (2000).

WAAL, Marius J. de: *Trust law*. In: Jan M. Smits (ed.): *Elgar Encyclopedia of Comparative Law*. Edward Elgar, Cheltenham, Northampton, 2006.

WAGENFELD, Amy Lynn: *Law for Sale: Alaska and Delaware Compete for the Asset Protection Trust Market and the Wealth that Follows*. 32 Vanderbilt Journal of Transnational Law (1999).

WALKER, David M. (ed.): *James, Viscount of Stair: The Institutions of the Law of Scotland*. The University Presses of Edinburgh and Glasgow, 1981.

WALKER, David M.: *A Legal History of Scotland*. Vol. I–VI. T&T Clark, Edinburgh, 1996–2004.

WALKER, David M.: *Principles of Scottish Private Law*. Vol. I–IV. Clarendon, Oxford, 1989⁴.

WALTERS, D. B.: *Analogues of the Trust and of Its Constituents in French Law, Approached from the Standpoint of Scots and English Law*. In: W. A. Wilson (ed.): *Trusts and Trust-Like Devices*. United Kingdom Comparative Law Series Vol. 5. Chameleon Press Limited, London, 1981.

WARBURTON, Jean: *Restrictions on Dispositions of Charity Property – Protection or Undue Burden?* In: Martin Dixon (ed.): *Modern Studies in Property Law*. Vol. 5. Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon, 2009.

WATERS, D. W. M.: *An Overview of the Law of Trusts*. Report of Proceedings of the Fortieth Tax Conference, 1988 Conference Report, Toronto, Canadian Tax Foundation, 1989.

WATERS, Donovan W. M. – GILLEN, Mark R. – SMITH, Lionel D. (eds.): *Water's Law of Trusts in Canada*. Thomson Canada Limited, Toronto, Ontario, 2005³.

WATERS, Donovan W. M.: *The Protector: New Wine in Old Bottles?* In A. J. Oakley (ed.): *Trends in Contemporary Trust Law*. Clarendon Press, Oxford, 1996.

WATERS, Donovan: *The Future of the Trust from a Worldwide Perspective*. In: David Hayton (ed.): *The International Trust*. Jordan Publishing Limited, Bristol, 2011³.

WATKIN, Thomas Glyn: *An Historical Introduction to Modern Civil Law*. Ashgate, Dartmouth, Aldershot, Brookfield USA, Singapore, Sydney, 1999.

WATKIN, Thomas Glyn: *Changing Concepts of Ownership in English Law During the Nineteenth and Twentieth Centuries. The changing idea of beneficial ownership under the English trust*. In Martin Dixon – Gerwyn LLH Griffiths (ed.): *Contemporary Perspectives on Property, Equity and Trusts Law*. Oxford University Press, Oxford, 2007.

WEISMAN, Yoshua: *Shortcomings in the Trust Law 1979*. 15 Israel Law Review (1980).

WHITE, James J.: *Corporate Judgment Proofing: A Response to Lynn LoPucki's The Death of Liability Essay*. 107 Yale Law Journal (1998).

WIBIER, Reinout: *Can a modern legal system do without the trust?* In: Lionel Smith (ed.): *The Worlds of the Trust*. Cambridge University Press, New York, 2013.

WILSON, David Wallace – NAGAI, Caroline López: *Country Report: Switzerland*. 18 The Columbia Journal of European Law Online (2012).

WILSON, Jeffrey L.: *Three if by Equity: Mareva Orders & the New British Invasion*. 19 Journal of Civil Rights and Economic Development (2005).

WILSON, W. A. – DUNCAN, A. G. M.: *Trusts, Trustees and Executors*. Scottish Universities Law Institute Ltd., W. Green, Edinburgh, 1995².

WINFIELD, P. H.: *The American Restatement of the Law of Restitution*. CCXVI The Law Quarterly Review (1938).

WISDOM, J. M.: *A Trust Code for the Civil Law, Based on the Restatement and Uniform Acts: The Louisiana Trust Estates Act*. 13 Tulane Law Review (1938).

WORTHINGTON, Sarah: *Equity*. Oxford University Press, Oxford, 2006².

WRIGHT, David: *Mareva Orders as Part of the New, Emerging Law of Remedies*. 20 University of Tasmania Law Review (2001).

YIANNOPOULUS, A. N.: *Trust and the Civil Law: The Louisiana Experience*. In: J. M. Milo – J. M. Smits (eds.): *Trusts in Mixed Legal Systems*. Ars Aequi Libri, Nijmegen, 2001.

YING-CHIEH, Wu: *Trust law in South Korea: Developments and challenges*. In: Lusina Ho – Rebecca Lee (eds.): *Trust Law In Asian Civil Law Jurisdictions. A Comparative Analysis*. Cambridge University Press, Cambridge, 2013.

YODAN, T. G.: *Formalities for Trusts of Land, and the Doctrine in Rochefoucauld v. Boustead*. Connecticut Law Journal (1984).

YUSUF, Shahid – NABESHIMA, Kaoru – PERKINS, Dwight H.: *Under New Ownership. Privatizing China's State-Owned Enterprises*. Stanford University Press, The World Bank, 2006.

ZEKOLL, Joachim: *The Louisiana Private-Law System: The Best of Both Worlds*. 10 Tulane European & Civil Law Forum (1995).